

**Dit boec wort genoemt: Het offer des Heeren : noch zijn hier
by ghedaen veel liedekens ... die noyt in druck ... zijn
gheweest : item, noch is hier by ghedaen een liedtboecxken,
tracterende van het offer des Heeren**

<https://hdl.handle.net/1874/36614>

H. oct.
1312

Rariora

Dyons & Co. Sittard
12/17

Whitced

Van het Offer des Heeren is
~~xxxxxx~~ er nog eene Uitzeg-
gaaf van 1578. Vgl. daar
over J. J. Boedes, *Nieuwe*
Hist. - Bibliogr. Ontdekking.
Utr. 1876.

Lees. Ex. van die
andere Uitzeg. is
op de Utr. Akad. -
Bibl.

Dit Boec

woort gendemt: Het Offer
des Heeren/om het inhoud van sommige
opgeofferde kinderen Gods: De welke
hooggebrachte hebben wt den goeden schijn
haers herten/Belijdingen/Sendeblyuen/
en Testaments /de welke sy mette monde
beleden/en metten bloede bezogelt hebben:
Tot troost ende versterkinghe des Slach-
schaepkens Christi/die totter doot geschiet
zijn/Tot lof/prys ende eere des geens
hier al in allen vermacht: wi ons
macht duert van ewicheyt
tot ewicheyt/
Amen.

Noch iijn hier by ghe-
daen veel Liebekens/Belijdinghen
en Wreuen,die noyt in ducht
en zijn gheweest.

Ntem /noch is hier by
ghedaen een Liedboeckhen/tracten
rende van het Offer des
Heeren.

Bhedruet int Jaer ons
Heeren M. CCCC.
LXXXIII.

Doorreden.

Ick wensche den goets
willigen Leser / Salicheyt /
verstandt ende wijs
heyt.

NAdemael/beminde Le-
ser, dat de* albet berm.
hertichste Sode ende
Wader door zijn † on-
grondelijche ghenade
ende goedertierenheyt/
nu in dese † laatste pe-
riculoose tijden / zijn
gebenedijde eentge en eewige Sone Iesum
Christum, die so veel hondert Jaten onbe-
het geweest is / nu sommige vooz de oogen
haerder consciencien gebedet heeft / ende
sommige die in alle sonde ende ongodstij-
heden verstoruen lagen / opghemect heeft /
en in dat nieuwe onbestrafelicke leuen ge-
roepen: En sommige arme/ellendige / ver-
biskerde / betdwaelde / magete / verhongert
de Schapen / door de predicatie zijns heyl.
samen woonts / inde cracht zijns heylighen
Schecks / wt de † handen der trouweloofer
Verderen / ende wt de kaken der rijstender
Woluen verlost heeft / ende ghenoeft wt de
dorre onburchbare Weyden der mensche-
lijcker leeringe enghabaden / in die groene
vette Weyden / op den Berch Israels / ende
geset onder de hat en bewaringe haers ee-
nigen ende eewigen Herberg Iesu Christi
die haer met zijn toode en vierbare bloet
tot eenen brijen eygendom sengenome / ge-
teynicht ende gedocht heeft : So verdecken
haer nu alle † Wooten der Welken rege alle
de gheng.

1. Pet. 1. 8. 2. de ghene die nietten * bloede des Lams besprengen zijn dat arme onschuldige/ vreedtame/ weerloose Lammeke wort door des Serpents nidscheyt in zijn wuercroen fliedmaten/ ghehaet/ beruolcht/ ende ghedoodt/ met Swoeter/ Water ende Wyer/ &c. Ende so alst ghewerck is van aenbeginne/ soo isset noch/ ende sulcks sal oock (soo het schijnt/ naer Schryfts meldinge) niet opghouden/ xer tijt toe dat het beroncende/ berachte/ weghestooten Lammeken weder in fgrooter eere ende heetlijcheyt openbare. Ende nu dat * Crippe Christus bysonder rotonden tijden hem berheft en vertoont ouer alle Godweefende Godts kinderen/ die Woordts/ aenden binnenken mensche/ wedergebozen zijn: Soo heert ons goet ghebocht/ lieue Leler/ te vergaderen/ Detsidigen/ Senden/ neuen ende Testamenten/ van sommige opghedofferde kinderen Gods nae gheheten (tot f troost ende sterckheyt allen Liefhebbers der Waerheyt) Waer in men merken en verbaen mach/ hoe crachtelijc dat Godt noch in zijn wuercroen werct/ ende haer inden nootroost/ sterct ende bysact: Gelijk wy oock by beelc kempelen/ beyde int Oude erde Nieuwe Testament ouertuldelijc beuinden. Ten eersten: Als gen. 12. 15. 17 * Abraham wt zijns Waders Lant gegaen was/ wert by dick wils van Godt vertroost: f Lotz worde van Godt verlost/ wt het verderuen van Sodoma: Godt vertrooste Jacob/ en gaf hem eenen moet/ doen hy booz fclau zijnen Woeder vloot: Met verduet ban* Joseph veranderde Godt in Egypten in groot geluck en boozspoer: Als* Moyses noch ballinch was in Egypten/ en de schaepu hoedde/ wert hy van Godt vertroost: Godt

God stercte Josua/ en sprac tot hem: Jc en Josue. 1. a. 8. sal b niet verlaten. God* spijf de sliam inde * 3. re. 1. 9. a. 6. Woestijne/ als hy booz Jaelabel bloot: fnae dat Tobias en Sara gebede haddē/ f wort Tob. 4. a. 7. den sy van Godt vertroost: De Jode tot Be. d. 18. thulien/ die van Holofernes belegē waren/ f berlosse Godt seer wonderlijch/ booz J. d. 1. 3. c. 2. 2. dith: Welgelijc* beschermede God seer crach * Dan. 3. b. 16. telijch de drie Jongelingen in den byerigen Ouen: Oock heeft God/ Daniel by gestaan/ Dan. 14. d. 32. inden Cuyle der Lecuwen/ dat sy hem niet en verlonnen: Ende Godt f beurtijde S. Dan. 13. e. 48. fanna van groter schande en wande doot: De Apostelen * berlosse Godt in den Kere. Acto. 5. c. 23. ker: En Paulum wt herperijckel der see. 1. 2. b. 7. Ende so boozt van beel duersche andere/ f Act. 27. e. 22. die te lanck londen zijn om te verhalen. Aldus lieue Leler/ wilt exempel nemen Jaco. 5. b. 10. aen dese boozgaende/ en moet grijpen met Dauid/ segghende: * Jch en vreesle my niet booz/ veel hondert duyden/ die den ronsom tegen my leggē: Op Heere/ en helpt my mijn God/ wār ghy slaet alle mijn vanden op de kinnebacken/ en hieet in slucke der godloosen tandē. Ooc seyt Syrach: f kinde Eccl. 2. b. 13. ren aenker op de oude tijden/ en wetet dat niemant beschaent gewordē en is/ die inden Heere hoopte/ en wie is in zijn vreesle gebleuen/ en is verlaten/ Of wie heeft hē aen getoepē met betrouwe/ dien hy verinaede? Hierō heminde Leler/ f hie eler de ch uwe mat. 22. d. 38. God van gants herē en van gebeder sie Luc. 10. c. 25. len/ soect hem wt alle uwe crachte/ * waker * mt. 24. d. 42. nacht en dach/ clost booz de Throo zijnder mat. 13. d. 33. genade/ dat hy b doch met zijn vaderlijche hant in alle ellende behoude/ in allen druck en* noot genadelijc bysae/ ende in zijnen pfa. 12. 1. a. 25. Wech/ Woort ende Waerheyt trouwelijc beware/ op dat ghy uwe f boeten niet en pfa. 90. b. 12.
 A U J Aoot

Root aenden steen / ende also in b. Shelou-
ue / Welstdinge ende Leuen niet en veruult
ghebroochen / ende te schaudē woort: Maer
dat ghy uwen / toebetrouden Schat tor op
den dach by ende reyn bewaert / ende also
met allen bronnen heylighen dat Welsoofde
Landt / erf / Rijck / Leuen / ende * Croone
bercrighen muecht. Dat gunne b. en ons al-
len der vermherrighe lieue Wader / dooz / zj-
nen gebenedijden Soone Jhesus Christum
in cracht zjins ewigen ende heylighen gee-
stes / tot zjinen ewigen prijse ende heerlijc-
heyt / Amen.

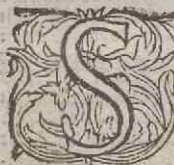
Item / noch sal den Leser belienē te we-
ten / dat hier op nieu achter een yeghelijcks
Welstdingen / Wriuen / ofte Testamentē by
ghedaen zijn Liedekens / wt de boozgaende
materie ghenomen ende wtgedicht / hier en
daer / dat ons dochte het principaelle ofte
leerachtichste te zijn / waer in den Text ey-
gentlijck so na (om tgedicht der tijns wil)
als men opt alderbest heeft wetē te becomen
onderhouden is.

Noch zijn hier op nreus by genoecht Wel-
stdinghen ende Wriuen / van verscheyden
personen / tot selsen toe / met een pegelijcks
Liedeken daer by.

Adus heyt ghy nu van heyden oueruloes-
dich / isy om te lesen off te singen / na dattet
gelegē sy / gedenckende des Apostels woor-
den / die daer seyt: * Die in ongenack is / die
bidde / en die goets moets is / die singe plak-
met. Dus wilt desen cleynen arbeyr ten
besten duyden / ende ons inder lief den
samenen / het welke wy hopen
tot crichtinghe wesen
sal. Waert
wel.

¶ Dit is

Dit is de Belijdinge ende Eyndin- ghe Stephani / alsoo ons de Apostelen in schrift na ghelaten hebben / Act. 6. ende 7.

Stephanus bol ghe-
loofs ende crachten /
debe wonderlijcke en
*grootē teckenē on-
der dat volck. Doen
skonden daer somin-
ghe op van de Schole
die daer heet der Li-
bertinen / ende der Cyrenen / ende der Alex-
andynen / ende van Cilicien / ende van A-
sien / de welke disputeerde met Stephano /
ende sy en t mochten niet wederstaen der
wysheyt ende den gheest die daer sprack.
Doen maecten sy sommige t manne wt / die
leggen souden: Wy hebbe hem hooren seg-
gen lasterlijcke woorden tegen Klosen en
teghen God. Ende sy verwerpen dat volck
ende de Cuders / en de Schyftgheerden /
ende liepen hem toe / ende namē hem / ende
brachten hem booz den Raedt / ende stelden
daer valsche ghetuygen / die leggen souden:
Dese mensche en houdt niet op lasterlijcke
woorden te spreken teghen dese heylighe
plaetse en de iher : Want wy hebben hem
hooren segghen / dat die Jhesus van Nazaa-
reth dese plaetse te niere doē sal / en sal ber-
anderen de Insettingen / de welke Moyses
ons ghegeuen heeft. Ende sy sagen alle op
A uij hem /

Act. 6. b. 8.

erod. 7. b. 8.
mar. 16. c. 17

esa. 54. b. 17.
Luc. 21. b. 14.
jma. 26. f. 58

2. Tit. 6. c. 20

Jaco. 1. b. 12.

3. Cor. 1. a. 3

Jaco. 5. b. 13

Acto. 7. a. 1.

hem/die inden Raet laten/en sy sagen zyn
aengesichte als eens Engels aengesichte.
Doen seyde de ouerste Priester: Is dit al
so? Hy seyde haer: Ghy mannen/broeders
en vaders/hoort toe: God der heerlijcheyt
openbaerde onsen vader Abraham / als hy
noch in Mesopotanien was/ eer hy int lat
Charran woonde/ende seyde tot hem: Wer
treck wt wt vaders land/ende wt v
maech
schap/ende coemt int Land dat ich v wijsen
sal. † Doen ginch hy wt der Chaldeer land
ende woonde in Charran/ † ende van daer
als zyn vader ghehoorden was/ ghyt hem
Godt ouer in dit Land / daer ghy nu in
woont/ende en gaf hem gheen erfdoel daer
in/ta niet eenen boertzeer/ ende nochtans
*beloefde hy hem dat te geuen/dat hijt sou
de besitzen/ende zijne Zade nae hem/doen
hy noch gheen kind en hadde. Maer Godt
sprac aldus tot hem: * Waer sal ee byem
delinc zyn in een byeenint Land/ende sulen
met dienstaerheyt beswaert wordē/ ende
Ero. 12. c. 40
Jud. 5. b. 10
gala. 3. c. 17.
gen. 17. b. 11.
* gen. 21. a. 2
† gen. 25. c. 25
† gen. 29. f. 32
gen. 37. c. 28
† sap. 10. c. 13.
gen. 41. f. 41.

gen. 11. d. 31

† gen. 12. a. 1.

gen. 13. d. 15.

gen. 15. c. 13.

Ero. 12. c. 40

Jud. 5. b. 10

gala. 3. c. 17.

gen. 17. b. 11.

* gen. 21. a. 2

† gen. 25. c. 25

† gen. 29. f. 32

gen. 37. c. 28

† sap. 10. c. 13.

gen. 41. f. 41.

ten d'uch oter tgeheele land van Egypten
en Canaan/also dat onse vaderen geen spij
se en bundē. Maer doen Jacob hoorde/dat
in Egypten Cozen was/ soo sandt hy onse
vaderen ten eerste derwaert/ ende de ander
teyle wert* Joseph vā zijnen broederen be
kent/ende Josephs geslachte wert Jharao
bekent. † Joseph sant wt/en liet zijnen Wa
der Jacob halen/ en al zyn geslachte/ vif
entfententich selen. † Ende Jacob quam in
Egypten/ende sterf daer/hy ende onse Va
deren/en sy zyn ouergebracht in *Sichem/
ende geleyt int graf dat † Abraham om gele
gecocht hadde van den kinders Hemoz tot
Sichem. † Als nu den tijt der belooffte nae
te / van welchen Godt Abraham gesproken
had/so wies dat volck/ende vermenichful
dichde in Egypten / tot dat een ander Co
nine opstant/die van Joseph niet en wiste.
Dese bemaude ons geslachte/ende hādelde
onse vaders qualijck/ende* geboort datmen
de ionge kinderkens wech werpen moelē/
op dat sy niet te liue bliuen en souden: In
dien tijt wert* Moses geboort/ en was aen
genaem Moos/ God/ ende wert d'ie maende
in zijns vaders huys genoot. Waer na als
hy wech geworpen was/ nam hem Jhara
os dochter/ende voede hem op tot eenē so
ne. Ende Moses wert gheleert in alle wijs
heyt der Egyptenaren/ ende hy was mach
tich in werken en woordē. Doen hy beer
tich Jaer out was/ quam in zyn herte / dat
hy zyn broeders de kinderen van Israel be
soecken woude/ en doen hy eenen sach ont
recht liden/beschudde hy hem/en wrechte
dat vooz dien/die onrecht leet/en verloech
den Egyptenaer. Maer hy meynde dattet
zijn broeders verstaen souden / dat Godt
vooz zyn hant haer salcheyt geuen soude.

gene. 45. a. 3.

gen. 45. a. 1.

gen. 49. c. 33

gen. 50. b. 7.

† ge. 23. d. 26

† ero. 1. a. 7.

† ps. 105. c. 24

ero. 1. b. 16.

exod. 2. a. 1.

heb. 11. c. 23.

exo. 2. b. 12.

De Welijdinghe

- exo. 1. d. 17. Maer sy en verfondes niet. Des* anderen
daechs quam hy by haer doen sy keuen/ en
dede neerslicheyt om vrede tuschen hen te
maken/ segghende: Wy Mannen ghy sijt
Broeders / waerom doet ghy den den an-
deren leet? Maer die zijne nachten ontrect
dede/ siet hem wech/ seggende: I die heeft
v tot een Ouerste en Rechter ouer ons ge-
selt? Wilhy my oock vermoorden/ soo ghy
giffen den Egyptenaer vermoort hebt?
Maer Moses voot van desen woorde/ en
wert een bremdelinc inden lande Aidian/
daer bracht hy boot twee Sonen. En I na
beerich Jare openbaerde he de Engel des
Heeren inder woestijnen op de Berch Si-
nat/ in eender blamme des bernede haech
doorns: Doe Moses dit sach/ ve wonderde
hy van dit gesichte. Als hy derwaerts ginc
om te besien/ so geschiede dese stemme des
Heeren tot hem: Ic ben uwer vader God/
Abrahams Godt/ Izaacs Godt/ en Jacobs
God. Moses wert beuende/ ende en dorst
niet aensien. Maer de Heere seyde tot hem:
- Josu. 5. d. 15. Trecht wt v schoenen van uwe voeten/
want de plaecte daer ghy staet / is een heyl-
lich Land. Ich hebbe ghesien dat leet mijns
volcs in Egypten / ende hebbe haer suchter
gehoot/ en ben al geromen om haer te ver-
lossen. Ende nu coemt / ende ick sal v in E-
gypten seyn den. Dese Moses/ den welckes
hy loochenden/ seggende: I Wie heeft v tot
een Ouerste ende Rechter geselt? Dese sel
uen sant God tot een Ouerste en verlosser/
door des Engels hant/ die he inden waech
doorne openbaerde. Dese leyde dese wt/ en de-
de wonder en reercken in Egypten / ende
de Noode Zee/ ende inder Woestijnen veer
tich Jaer. Dit is de Moles/ die tot de iun-
deren van Israel gheseyt heeft: I God sal v
cenen

Stephani.

Fol. 61

enen Propheet herwecken wt uwe broe-
deren / my ghelijck / dien sult ghy hoojen.
I Dese ist/ die inde Ghemeynte inder Woer-
stijnen metten Engel was : die met hem
sprack opten Berch Sinai/ ende met onsen
Vaderen: Die dat leuende woort ontfinck/
om dat ons te gheuen. Den welcken onse
Vaderen niet en wouder gehoorlaem zijn/
maer sy nieten hem van haer/ ende keerden
met der herten in Egypten / ende seyde tot
Aaron: * Maect ons Goden/ die booz ons
gaen/ want wy en wete niet wat desen Mo-
s geschiet is/ die ons wien lande v Egypten
geleyt heeft. Ende sy maecten een Calt
in dien dagen/ en offerden dien afgod offer/
en sy verlijde haer banden wercken haer-
der handen. Daerom keerde hem God/ en
gafte daer toe ouer/ dat sy diende des I He-
rom. 1. d. 23
mels Wey/ gellike geschene staet in boeck
der Propheeten: I Wy huys v Israel/ hebt I Jer. 7. c. 20
ghy my oock opt geoffert inder heertich Ja-
Aino. 5. d. 25
ren inder woestijne eenich offer oft beeste?
Ende ghy naemt den Tabernakel Molesch
aen / ende de sterre ws Gods Kemphan/
wat beelden hebt ghy gemaect om te aen-
bidden: Daerom sal ick v verwerpen op de
ander zijde van Babilonien. * Onse baders
exo. 25. d. 40
hadden de Tabernakel des getuygenisse in Heb. 8. a. 5
de Woestijne/ soo hy haer dat gheordincert
hadde/ dor hy tot Moles leyde/ dat hy dien
maken soude na dat boozbeelt dat hy gesien
hadde/ de welcke onse baders ooc ontvinge/
en bachten dien met I Josua in het land dat Josu. 3. a. 7
de Heerde becaet/ de welke Godt wtsiet/
booz onsen vader aenslyt/ tot Dautis da-
gen toe/ die I genade booz God vant/ en be-
Wsa. 28. a. 7
gheerde dat hy Jacobs God een wooninge
vnde soude. * En Salomon timmerde hem 3. reg. 6. a. 20
en huys: I Maer de Alderhoochste en woont fact. 17. b. 14
niet.

exo. 19. a. 9.
gala. 3. c. 19.

exo. 32. a. 1.

rom. 1. d. 23

Jer. 7. c. 20

Aino. 5. d. 25

exo. 25. d. 40

Heb. 8. a. 5

Josu. 3. a. 7

Wsa. 28. a. 7

3. reg. 6. a. 20

fact. 17. b. 14

De Belijdinghe
 niet in Tempelen die met handen gemaect
 esā. 66. a. 7. zijn/gelike de Wozophet seyt: * De Hemel is
 mijnē troel/en de Aerde is de banche mijn
 der voeten, wat huys sult ghy ny dan tim-
 mēren/seyt de Heere/ oft welc is de plaetse
 mijnder ruste? En heeft mijn hant dit niet
 Deel. 9. d. 24 al gemaect? † Ghy hertnechtige en onbesne-
 de van herten en ooren/ ghy wederstaet al-
 tij den heyligen geest/gelijc vaders/ also
 ghi ooc. Welche bande Wozophet en hebbē
 inue vaders niet vernoucht? En doodens
 niet de genē die daer te voze vercondichden
 3. cor. 1. c. 12. de toecoms des trechtuerdige/ wics bet-
 raders en dootslagers ghi nu geworde zijt.
 Joān. 7. b. 19 † Ghy die de wet ontfangen hebt door den
 dienē der Engelz/en en hebtse niet onder-
 houdē. Woē sy dit hoorde/ so doozneet dat
 haer herte/en knetsten met haren ranle op
 hē. Maer want hy vol bande heyligē geest
 Act. 15. b. 10 was/ sach hy opwaert ten Hemel/ ende sach
 Mat. 16. c. 19 de heerlijcheit Gods/en Jesum staende ter
 rechtshant Gods/en Jezus: Siet/ ick sie de
 Hemel open/en des mensche sone ter rech-
 terhant Gods staen. Maer si riepen luyde/
 Wsa. 57. a. 5. ende hielden haer ooren toe/en liepen cen-
 le. 24. c. 24. brachtelijc tot hem in/ ende si ferē hem ter
 fact. 12. c. 20 stad wt/ ende steemichden hem. † En de ge-
 tuygen leyden haer cleederen aen des Jon-
 gelinc voeten die Saulus hiet/ ende steem-
 nichde Stephanū/ die daer riep/en spjach:
 Wsa. 31. a. 6. † Weere Jesu ontfangt mijnen gheest. Wy
 Luc. 23 c. 33 kniede neder/ ende riep luyde: * Weere en
 wilt haer dese sonde niet toe rekenen. En
 als hy dit geseyt hadde/ so ontfiep hy.

¶ Hier epndet de Belijdinghe
 Stephani.

¶ Een

Stephani. fol. 7.
 ¶ Een Liedeken gemaect
 wt de belijdinghe Stephani/ Ma de wijse/
 Vanden eersten Wsalm/ Ofte/ het
 was een Clercken/het
 ginck ter scholen.

DE duister werlt mach niet verbrage Joān. 1. a. 5.
 het clare licht/ Godes woort en wet 7. a. 7.
 De Schriftgeleerde stollen veel lage
 Om te hengen den broomen int net.
 † Stephanus vol geloofs/ ende crachten Act. 7. a. 2.
 Deed wonder ende teekenen groot
 Onder een volck/welche daer op wachten
 Dat sy hem mochten hengen in noot.
 En sommige tegen hem opkonden
 Met grooter haet en tijde beuaen
 Disputeerden met hem/ smact sy conden
 Stephanus geest geensins wederstaen.
 Luc. 21. b. 14. Aldus so hebben sy raet gehouwen
 En maecten sommige mannen wt
 Die seggen souden: Tegen den trouwen
 Mose en God spreect hy ouerluyt.
 Tvolc wert berweect met de scriftgeleerde
 Ende hy is voor den Raet geleyt
 Walsche getuygen de saect aenueerden
 Die hebben aldus van hem geseyt:
 Dese mensche spreect sonder celsen
 Tegen de Wet lasterlijche teen
 En dese heylige plaets der Heeren
 Want wy hoorzen hem dit seggen pleen:
 Als dat die Jesus van Nazarenen
 Sal dese plaets te niet doen snel
 Ende de wet van Mose voohenen
 Wy gantschelijc veranderen sel.
 Sy alle scherpeltijc hem aensagen
 De welche daer laten int geticht
 maer schoōsche zijn aenticht int aenclage
 Ja gelijc eens Engels aengesicht.
 Is dit so? dOverke Wriester seydē:
 Waer

Dit is de Belijdinge van Michiel

Satler die welke hy te Kottenboych
aenden Necker met zijnen bloe-
de betuycht heeft.

Ae menigerley hâdelinge op den
dach zijns aſſhepts vā deſer we-
relt; als die articule beel waren/
begeert Michiel Satler dat hem
ſulcx weder ſoude woꝛde onſcrie-
ſen, ende hem weder daer op te berhooren:
Daer tegh hē de Schout als Stadhouder
zijns Heer) ſtelde/ en niet en heeft willen
toelſaē. Mich. Sa. heeft daer op eē ſpuech
begeert. Doē haer de Rechters daer op vera-
den hadden, ſo is ter antwoort geualen/ ſo
berre hem zijn wederpartije ſulcx toelaten
wil/ ſo zijn de Stadſcrijver vā Enſſheym
als boozſprake des boozſeyden Stadhou-
ders/ alſo gelyck: Voorſichtige/ eerſame
en wiſe heer; hi heeft hē des heyligē geest
beroemt/ is dat alſo/ ſoo dunck my niet van
noode te zijn/ hem ſulckx toe te latē/ want
heeft hy dē heyligē geest; ſo hy hē beroemt/
die ſal hē ſelſofe wel ſegge/ water ghādelt
is. Hier op heeft Mich. Satl. geantwoort:
Ghy' Dieners Gods/ ick ben verhopende Sap. 6. a. 4.
ten ſal my niet gheweyghert woꝛden/ want tom. 13. a. 4.
die gemelde articule zijn my nu onbekent.
De Stadſcrijver antwoorde: Voorſich-
tige/ eerſame ende wiſe Heer; hoe wel wy
ſulckx te doen niet ſchuldich zijn/ ſo willen
wy hē dat doch om boldoeninge toelaten/
op dat

En Liedeken van Stephan.
Waer op dat Stephanus de Schriſtue
van Abraham tot Chriſtum wilerde
Daer na ſeer hert beſtaft heeft hy heut.
Als van herten/oozen onbedenken
Die wederſaen hertrechtich alſut
Den heyligen gheest met hare leden
Den 9. d. 24 * Als deden hare boozvaders vol nijt.
s. el. 9. c. 16. * Dese hebben ſtrenglijc de Doꝛpſeten
Wetuolcht/ ter doot leuerende haer
Alle die te bozen deden weten
Des gerechtigen toeroemt eerbaer.

Welcken ſy berraden en gehangen
Hebben aen den Cruys met ſwaer verbytel
Sy die de Wet Gods hadden ontſangen
Doo; dienst der Engelen hieldens niet.
Als haer alſulcx Gods byc heeft bewelen
So ontſaaken haer herten verwoet
En ſy knerſten/ roornich oppereſen
Aer den tanden op Stephanum loet.

Maer hy zijnde vol van Godes Gheests
Sach opwaerts totten Hemel playſant
En Godes heerlijcheit daer int ſtoꝛeſte
En Jelum ſaen aen Godes rechterhand
Hy heeft zijnen mont leſtlich ontkent
Ick ſie de Hemelen opgedaen
En des menſchē ſoon/ heeft hy geſproken)
Aen de rechterhande Godes ſaen.

* Sy riepen ſeer en ſloypen haer oozen
Wielten tot hem aen eendrachtelijck
Stieten hem ter ſaad wt met beekooꝛen
En ſteenden dē man Godes crachtelijck.
Heere Jelus ontſangt mijnen geeste
Riep hy/ en knielende ter neer
Derhief hy zijn ſtem booz minſt en meeſte
* Dat haer dese ſond vergaef de Heer.
Alus is den dueten man ontſlagen
En ruſt in den Heer zijn toeuerlaer
Een ſchoon boozbeel alle Chriſten knapen
Die wandelen op de rechte traet.

¶ Dit

Den. 9. d. 24
s. el. 9. c. 16.

Joā. 7. b. 19.

mat. 26. c. 19

Pla. 58. a. 5.

re. 21. b. 13.

mar. 23. c. 36

Pla. 31. a. 6.

Luc. 23. c. 46

Luc. 23. c. 33.

Act. 7. g. 60

De Welijdinghe van
op dat in zijne keiserijse niet gedacht mach
worde/dat hem onrecht geschieyt / of datme
hem begeert te vercoopen/ so salme hem die
Articulen weder mondelijck lesen.

C Dit zijn de Articulen:

1. Te eerste/dat hy en zijne aenbagers tegh
des Keyfers mandaet gehandelt hebben.
2. Ten anderen/ heeft hy gheleert/ ghehou-
den ende ghelooft/dat int Sacrament niet
en is dat lichaem ende dat bloet Christi.
3. Ten derden/ heeft hy geleert ende geloof-
t/dat die kinderdoop totter salicheit niet boz-
derlijck en is.
4. Ten vierden/ sy hebben dat Sacrament
des Olijfs verworpen.
5. Ten vijften/ sy hebben die moeder Gods
ende die heyligen veracht ende vermaect.
6. Ten seften/ hy heeft gheseyt: Men sal die
Overicheyt niet sweeren.
7. Ten suenden/ heeft hy eenē nieuwe on-
gehoorden ghebruyck des weeren stacht-
maels begonne/ leggende broot en wijn in
een schotel/ ende heeft dat selue gegeten.
8. Ten achtsten is hy wter opden ghegacn/
ende heeft een echte wijf ghenomen.
9. Ten negenden heeft hy geseyt/ waert dat
de Turck inden lande quak/ so en soudemen
hem geen wederstant doen: En dat cruygen
recht waer/woude hy lieuer tegen de Chri-
stenen trecken/ dan tegen de Turcke, wel-
ke doch een groot dinck is/ onses heyligen
geloofs grootte vianit tegen ons te trecke.
Daer op heeft Michiel Sat. begeert hem
niet zijne broeders en susteren te onderspre-
ken. Dat wert hem toegelate. Doe hy hem
en cleyne wijse niet haer bespoken hadde/
hief hy aen/ ende antwoorde onuerschijcke
also:

also: Op die Articule/aengaende my en mij-
ne broeders en susteren, hooft coyt bescheyt:
Ten eersten/dat wy soude tegh het Keyfer
lijcke mandaet gehandelt hebbe/dat en saen
wy niet toe: want dat selde inhout/datmen
die Lutelsche leere en betuoringe niet en
sal aenhangen/maer alleen den E uangelio
en twoot Gods / dat hebben wy gehoude/
wat tegh dat Euangelium en woort Gods
en weet ick niet dat wy gehandelt hebben:
beroepe my des op die woorden Christi.
Ten anderen/ dat in het Sacrament niet
en is dat wesentlike Lichacm Christi des
weeren/saen wy toe/want die schijft seyt:
Christus is opgeiaeren ten hemel/ sit aen
de rechterhand zijns hemelischen vaders/
van daer hy toe comende is te rechten leue
dighen en dooden/ daer wt volche/ so hy in-
den hemel en niet in het broot is/mach hy
lichamelick niet gegeten worden.
Ten derden/ des doops hatue segge wy:
Den kinderdoop en is niet nut totter saliche-
iteyt/ want daer staet ghescheyuen/ dat wy
alleen wten gerooue leuen. Item/ Die ge-
looft ende gedoopt wort sal salich sijn. So
seyt petrus: + Welc v nu oec salich maect
in die doop / die dooz/ de selue bediet is/ niet
dat afdoen des onreynicheyts aē den bley-
sche/maer dat verbode eens goeder conlrien-
tie niet God/dooz die opstandinge Christi.
Ten vierden/ Wy en hebben de Olye niet
verworpe/want het is eē creatuere Gods/
wat God gemaect heeft is goet ende onter
werpe lijk/maer datse die Paus/Willichop-
pen/Montiken en Papen hebbe willen be-
ter maechen/ daer en houden wy niet van/
want die Paus en heeft norr yets goets ge-
maecht: Maer daer die Epistel Jacobi af
spreekt/en is niet des Paus olye.

ephe. 4. 8. 8.
acto. 1. b. 9.
Col. 3. a. 1.
† act. 10. e. 42
2. Tit. 4. a. 1.
Aba. 2. a. 2.
Rom. 1. b. 17
1ma. 16. b. 16
1. pet. 3. e. 21

gene. 1. b. 7.
1. Ti. 4. a. 4.

1. iacob. 5. b. 7.

Die Hetsdinge van

Ten bisschen / wy en hebben die Hoedet
 Gods en de heylige niet vermaet / maer de
 moeder Christi is te prijzen boue alle wij-
 nen want haer is de genade geschiet / dat sy
 de salichmaker alder werelt gebaert heeft /
 maer dat sy die Middelaer / en Woospreke-
 rinne sy / daer en weet die Schijfuere niet
 van want sy moet met ons dat oordeel ver-
 wachten: Paulus seyt tot Tim. * Christus
 is onse Middelaer en Woospreke by God:
 De heyligen aengaende seggen wy / dat wy
 de heylighen zyn / die daer leuen en geloou-
 nen / dat betuyge ick metten Epistelen / Dau-
 rom. 1. a. 7. li totten Rom. * Co. * Eph. ende op ander
 1. cor. 1. a. 2. plaetsen scrift by alst: De beniden heyl-
 ige: Daerom wy / die daer gheloouen / zyn
 die heyligen / maer 1. de afgesloeuene in den
 gelooze / honden wy booz die Saligen.

Ten sesten honden wy / datmen der Oue-
 richeyt niet sweeren en sal / want die Heere
 uwe wooyde sullen zyn: Ja / ja / neen / neen.

Ten sevende / als my God beriep van zyn
 woort te betuygen / ende ick Paulus gele-
 sen hadde / daer beneuens den onchriste-
 lijck periculosen staet (daer in ick geweest
 ben) bedacht / aenshende der Konicken en
 Papē pacht / houderhe / woeterhe / en groo-
 se hoerderhe / so heb ick my begeuen / en een
 wijs na den * beuele Gods genomen / want
 Paulus daer vā wel pbybereet tot Tim.
 * Het sal indē lachē dāgen geschieden / dat-
 men sal verbiēden de echt / en spise die God
 geschapen heeft te nutte met danlegginge.

Ten achtē / waert dat den Turc quacm /
 so en soude mē hem geen wederstant doen /
 want daer gescreue staer: * Ghy en sult niet
 dooden: wy en sullen ons den Turc / en an-
 dere ons veruolgers niet verweren / maer

Michiel Satler. Fol. 10.

met strengen geboden tegen God aenhou-
 den / dat hyle were en wederstat doe: Maer
 dat ick geleeyt hebbe / waert dat crige recht
 waer / woude ick seuer teghen die genaem-
 de Christenen recken / welke die brome
 Christenen vernolgen / vangen / en dooden /
 van tegen die Turken. Oorsake: De Turck
 is een recht Turc / en en weet van dat Chri-
 stelijke gelouue niet / en is of Turc na den
 dyleche / maer ghy wilt Christenen zyn / en
 1. betoemet v Christ / maer ghy vernolghet
 die brome ghetuygen Christi / en zyt Turc-
 lien na den Scheit:

Ten besuyte: Ghy Dienaers Gods / ick
 hermane v te ouerdene / waeromme ghy
 van God ingelet zyt / den bosen te straf-
 den brome te beschudde en te beschermen:
 1. Nademaer wy dā tegē God en dat Euan-
 gelium niet gehandelt en hebbe / so sult ghy
 beuinde dat ick / noch mijn broeders / en su-
 pers / tegen geen Ouericheyt met wooyden
 noch werche gehandelt en hebbe: Daerom
 ghy dienuers Gods / indien dat ghy woort
 Gods niet ghehoort noch geleien en hebr /
 wilt nae den geleierten sechē / en na die
 Godtliche boecken der Bybelen / van wat
 spake die zyn / ende saer de seluige met ons
 int woort Gods bespreke / en ist dat ons die
 seluige metter heyligher Schrift de x ijsen /
 dat wy dwalen en ont recht daer aen zyn / so
 willen wy geerne daer van 1. afflaen en we-
 derroepen / oec dat oordeel en straffe onser
 beschuldige gerne tijde. Maer so ons ge-
 dwalinge bewelen en wort / so hope ick tot
 God / ghy sult v bekeeren en leeren laten.

Op die rebene lachten die Richters / ste-
 ten de hoofden te samen de Stadtschijue
 van Enghelēym spac: Ja du eerloofe ver-
 swijelde booswicht en Konick / soumen

Luce. 1. d. 38

mat. 1. c. 21.

Luce. 2. a. 7.

gala. 4. a. 4.

1. Tim. 2. a. 5

1. iohā. 2. a. 1.

heb. 7. c. 24

rom. 1. a. 7.

1. cor. 1. a. 2.

* ephe. 1. a. 2.

1. ap. 4. b. 13.

Mat. 5. d. 34.

Jaco. 5. c. 12.

1. Cor. 7. a. 2

1. Tit. 4. a. 3.

1. Act. 25. d. 13.

1. Act. 25. d. 13.

1. Act. 25. d. 13.

1. Act. 25. d. 13.

1. Act. 25. d. 13.

1. Act. 25. d. 13.

1. Act. 25. d. 13.

1. Act. 25. d. 13.

1. Act. 25. d. 13.

1. Act. 25. d. 13.

1. Act. 25. d. 13.

1. Act. 25. d. 13.

1. Act. 25. d. 13.

1. Act. 25. d. 13.

1. Act. 25. d. 13.

1. Act. 25. d. 13.

Mat. 7. a. 7.

ephe. 6. c. 18.

Col. 4. a. 1.

Tit. 1. b. 16.

Gal. 6. a. 4.

rom. 13. a. 4.

1. pet. 2. b. 13.

1. Act. 25. b. 20.

28. c. 17.

rom. 13. a. 4.

Acto. 25. d. 13.

met b disputere: ia die Diefhencker sal met
b disputere, gelooft my dat. Michiel seyt:
* Wat God wil dz sal geschiede, De Stadt
schrijver sprac: Het waer goet dat ghy niet
gheboozen en waert. Michiel antwoorde:
Godt weert wat goet is. Die Stadtschrij-
ver. Ghy aertschetter, ghy hebt die hroms
liede berleyt, waert dat ly nu noch vā haer
dwalinghe aflieten/ en haer in ghenade be-
gauen. Michiel. Genade is allen by God.
Daer sprac ooc een wt de geuangenē: Men
sal van de Waerheyte niet af wijchen. Die
Stadtschrijver. Du betruwselfde boofwicht
ende aertf hetter/ ick segge u dat, waert dat
hier geen diefhencker en waer/ ick woude
v selner hanghen/en meynen* Godt eenen
dienst daer aē te doe. Michiel. * God sal wel
rechtē: Daer op heeft de Stadtschrijver som-
mige woordē met hem int Latijn gesprooc-
ken/ niet wetende wat. Michiel Satler ant-
woorde hem daer op: Indica. Also vermaē
de de Stadtschrijver den Richters, en sprac:
Hy en hout van desen gewoens desen dach
niet op / daerō ghy Heer Rechter wilt indē
oordeel boortruaren/ dat wil ick also te recht
geset hebbe. De Rechter hzaechde Michiel
Satler/ of hij ooc te recht sette. Hy sprac:
Ghy dienens Gods/ ic en ben niet geson-
den dat woort Gods te berechten/ wy zijn
gesonden daer van te betuygen/ daerom en
sullen wy in geē recht bewiligen / wāt wy
daer van geē beuel en hebbe vā God, maet
so wy des rechts niet ontslagen mogē wor-
den, sozijn wy bereyt om* woort Gods te
lijden/ wat ons te liyden opgeleyt wort en
worden mach/ alles op den gelouc in Chri-
sto Jesu onsen salichmaker/ die wij wy ee-
nen* adem in ons hebben, tē sy dat wy met
ser Schutz daer van gewesh worden. De
Stadtschrijver

Stadtschrijver seide: Die diefhencker sal b
wel bewijzen / die sal met b disputere/ ghy
aertschetter. Michiel: + Ick appeleer op Act. 25. b. 11.
de schrifte. Daer na zijn die Rechters opge-
staen/ ende in een ander stoue gegad/ en heb-
ben daer wel anderhalf vze gheweest/ ende
hebben by hen dat oordeel besloten.

Diewijl hebben sommighe inder stous
met Michiel Satler gants onbermyertich
lijck behandelt/ hem verstaet/ onder wel-
ken een sprac: Wat hebt ghy v es den ande-
ren voordē, dat ghy haer also berleyt hebt?
Oock hier met een sweert wgetoghen, dat
op die tafel lach/ seggende: Stet ghy? daer
mede salmē met b disputere. Maer Michiel
en* antwoorde op gheen woorden zijns
persoons aengadē, maer heeftet al willich
lijc verdrage. tē e wt den geuangenē sprac:
* Men sal de peerlen niet voor de bercken
werpen. Als Michiel oock genraecht wor-
de, waerō dat hy niet een vpeer int Clooster
ghebleuen en was/ soo antwoorde hy: Na
den vleesche was ick een Heere/ maer het
is beter aldus: Hy en heeft ooc niet meer
woordē gebuyct / dan aller aengeteckent
zijn/ ende die seluc onuerschijck.

Doen nu die Rechters weder in die stou-
ue quamē/ heeftmen dat oordeel gelesen/ also
lyydende: Tussche stadthouder. Keyf. Ma.
en Michiel Sat. is boort recht beher gewor-
den. datmen Michiel Satler den diefhenck-
ker inde handē sal geue/ die sal hem boeren
op de plaete/ en hem de tonge affstijde: daer
na op eenen wagen smijten/ en aldaer twee-
mael met gloepende rangē zijn lijf schuerē/
daer na als men hem voor de poorte brangt/
na der seluc maen vijf grepen geuen.

Dit is also geschiet/ daer na als een Re-
ker tot puluer berbrant/ zijn mede broeders
B ij broot

en. 4.6. 2. 9.
mat. 6. 1. 10.

ioan. 15. 2. 2.
1. 1. 1. 4. 4.

Rom. 13. 8. 4.

Joan. 1. 8. 7.
1. 2. 7.

1. 1. 1. 1. 1.

Job. 17. 8. 2.

mat. 27. b. 14

Mat. 7. a. 6.

Den Liedeken van
doost sweert gerecht, de sulkers verbrjencet
mer zijn wijs / na veel biddens / smanens
ende dreyghens in grooter volksandicheyt
is na sommige dagen oock verbrjencet,
ghelochiet den xxi. dach in den
Meye. Anno.

1527.
C Hetranslateert wt den Hooch
duytsche in Neder
duytsch.

Den Liedeken / gemaect
wt de Beldinghe van Michiel Satler / Na
de wise: In Oostlandt willen wy
baren / Ofte: O Rat van
auontieren.

A lken schreue vijftienhondert
Ende senenenwintich Jaer
Doen wens Satler afgesondert
Van de boose Wereltche schact
Te Kottenbozch in Duytslande
Aldaer aen des slechteren oort
Lieten sy hem aenduen schande
Ende smaet menigherhande
Maer hy bleef vast staen op Gods woort.

Gheleert zijnde ter vicschacen
Spzack hy vijstijck de Heeren aen
Segghende: Ghy' Gods Dienaren
Touerdencken ick v vermaen
Wacromme dat ghy (Gods Bode)
Van Godt den Weer zijt inghelct
Als den boosen wt te rooden
En den hjoomen dooz den snoden
Die te beschermen/daer op let.

Ghy doet met uwe Confoort
Al teghen des Keylers Placcaet
Wy scaent niet toe na behoorten
Ma dien in dat seluyge staet.

Sap. 6. 8. 4.
rom. 13. 8. 4.
2. pet. 2. 6. 17.

Den Raet.
Satler.

Michiel Satles #01.12
Aen sal Luterche Leer schouwen
Aenhanghen Godes woort alleyn
En d'Euangelium betrouwen
Dat hebben wy al ghehouwen
En niet anders mijns wetens pleyn.

† Soo wy dan met onse leuen
Teghen d'Euangelium sijn
Nochte Godt hebben bedreuen
Sult ghy wel beuindende zijn
Dat wy Broederen by namen
En Susteren / d'Ouerheyt niet
Teghen zijn / na den beramen
Noch met woort en werck slamen
Jewers hebben ghehandelt yet.

Daeromme ghy Gods ghesonden
Hebt ghy Gods woort ghelesen niet
Noch selue hoojen vermonden
Na den Gheleertken dan wtlic
En na die Bybelsche Boeken
Dan wat sprake dat oock zijn sel
Laet die selue onderfoeken
In Godts woort aen allen hoeken
En met ons bespecken wel.

Ik dat sy daer wt betuyghen
Als dat wy onrecht hebben vuer
† Gheerte willen wy ons buyghen
En wederroepen ons erruer
Straf der beschuldig oock d'aghen
Maer so ons gheen dwalinghe sal
Dewesen zijn in aendlaghen
Ich hoep/voet sal v behaghen
En sul v laten leeren al.

Den Raet bespote zijn reden
En scaecken de hjoofden te scaem
Doen sprach de Schrijner der Reden
Gheheeren en nâsheym met naem
Ja du eerlooser Booswichten
En herwiscelde Monich ghy
Soudmen wat met v werichten

Acto. 25. b. 8.
28. c. 17.

Act. 25. b. 27a

Mey

W iij

Jade

Ja de Hencker sonder swichten
Disputeren met v sal hy.

Afchiel heeft ten seluen tijden
Gheproucken wel: wy zijn bereyct
Om des Heeren woort te lijden
Wat ons mach worden opgeleyt
Al op den gheloof gepresen
In Christus onsen Heylant soet
So lang daer adem sal wesen
Ten sy saech, men ons van desen
Aer de schijfuer af wijking doet.

Des doots oopdeel is gegeven
Dus trat de Hencker geting aen
Om Satler te doen bant leuen
Eerst sneet hy hem af de tange saen
Daer na met gloeyender tangen
Heeft zijn lijf geschuert seuenmael
Doozt ginc hier aen met berstrangen
Dat hy rot asch is berganghen
Die een goet voorbeeld was spectael.

De Broederen zijn lidmaten
Die werden ghekract metten sweert
En in den water gelaten
Sijn gebreent de Susters weert
Sijn Mylaron daer na aengtingen
Aer bidden ende dreygement
Aer men mochtse niet af bringen
Want geloof dooz eenich ding
Dus wert sy ooc gebreent int ent.

Broeders Susters: wilt niet breeken
Doozt sweert/water, ginch ofte bier
Want God laet zijn volck geen wesen
Wanneer daer cruyts coemt of vangies
Aldus t wapent v te degen
Aer des Heeren ws Godes woort
t Saer den biant broomlijck tegen
Hy sal wel werden verheghen
Als ghy sonder omfien daert doort.

¶ Hier

Hier be-

ginc het Testament dat

Anneken & Satas haren Sone bekeelt heeft/
den 24. dach Januarty, Anno 1539. Des
mogghens te neghen dien ouergheleuert/
als sy haer bereyoe te steruen dooz den nae
me ende dat ghetuyghemisse Jeshy
ende nam daer mede oorslof
aen haren Sone tot
Kortterdam

Esaiä ontfangt v Testament.

Hooft mijn Sone die onderwijsin-
ge ws moeders / opent v oors om
te hoozen die rede mijns monts.
Sier, ich gae huyden de wech der
Propheten/Apostelen en Martela-
ren, en drinke de kelc / die sy alle gedron-
ken hebben. Ich gae den wech / segge ic die
Christus Jeshus dat ewige woort des Va-
ders, vol genaden en waerheyt, die her-
der der schapen / hy dat leuen wesen de dooz
hem seluen, en niet dooz eenen anderen ge-
wandelt heeft / ende heeft desen kelch moe-
ten drincken. Behygen hy sprac: Ich moet
eenen kelch drinke / en niet een doopsel ge-
doopt worden / hoe vanghe is my, tot dat
die hie volbracht is. Doozt ghegaen wesen
de / roept hy zijne schapen / señ zijn schapen
hoozen zijn stemme / ende volgen hem nae /
waer dat hy heen gact / wat dit is den wech
tot die rechte Fonteyne.

Desen wech zijn dooz gheghaen de t Co-
ninclyche Proclercken, comende vanden
D v opanck

Mat. 23. 13.
4. a. 1.

mat. 20. 6. 22.

Joan. 1. a. 7.
* 10. 19. b. 14

Luc. 12. f. 50

10. 10. e. 27.

10. 4. b. 14.

11. 10. e. 2. 9

2. Mat. 6. b. 7.
Act. 21. 6. 13.

2. Mat. 7. *

Esa. 51. b. 7.

4. El. 5. a. 3.

mat. 10. d. 28

* 10. 14. b. 18

† Eph. 6. b. 11

1. pet. 5. b. 9.

Jacob. 4. a. 7

apganck der Sonnen / soo in Apocalypstis
 Raet / ende zijn inghegaen in die tijden der
 ewicheden / ende hebbe desen kelck moes-
 ten drincken.

Apo. 5. 9. Desen wech hebben getreden de dooden /
 die daer t ligger onder den Altaer / die daer
 roepē / seggēde : Heere almachtige God / wan
 neer wildy wreke dat bloet dat daer wtge-
 floyt is : En haer zijn blinckende rocke ge-
 geuen / ende haer is gheantwoort : Beydet
 een weynich / tot dat het getal uwer broede-
 ren beruult is / die noch gedoot sullen wor-
 de om dat getuygenisse Jesu : Dese hebben
 oock den kelck gedronckē / en zijn opgegaen
 Heb. 4. 9. om te houden den ewigen heyligen Sab-
 bath des Heeren.

Apo. 4. 1. Dit is den wech / dien gewandelt hebben
 die t bierentwintich Onders / die daer staen
 voor den Stoel Gods / en werpen haer kroo-
 nen ende herpen voor de Stoel des Lamis /
 op haer aensichte vallende / seggende : Hee-
 re / b alles sy prijs / heerlich / cracht en ster-
 cheyt / die wecke sult dat bloet uwer knecht
 en dienaren / ende sult de victorie door u
 seluen behouden. t Groot sy uwen name /
 ghy die daer waert / zijt / ende comen sult al-
 machtich.

Ezec. 9. 6. Desen wech hebben oock gewandelt die
 ghetyckenden des Heeren / die dat t rey-
 chene Thau in haer voorhoest ontfanghen
 hebben / die daer betozen zijn wt alle ghe-
 slachten der menschen / die niet met t vrou-
 wen besinet zijn gheweest (verstaet dat)
 apo. 14. 4. ende volghen dat Lammeken nae waer het
 henen gaet.

mat. 20. 1. 2. Siet alle dese hebben den kelck der bit-
 terheyt moeten drincken : En alle die daer
 noch ontzeken aent ghetal en veruullinge

Apo. 21. 3. Stings / die Kingt des Lamis / welck is
 dat

dat sientwe Hierusalem / die daer bā bouen
 wt de hemel daelt / en woonstade en chsoon
 Gods / in welcken de heerticheyt des groot-
 ten Coninc gesien sal worden / op die tijt /
 alsmen houden en bieren sal dat hoorcht / Zac. 14. 1. 16.
 delijcke Louerfeest / in die dagen der ewi-
 ger rusten ende blijchap. t Heb. 4. 9.

t Siet / dese alle en hebben daer niet toe
 mogen comē / sy en hebben eerst dat oordeel
 ende straffinghe in haer diefisch ghebiedagen.
 Want Christus Jesus die ewighe / waer-
 heyt heeft de eerste geweest / als gheschreuen
 Raet : Dat Lam dat van aenbegin ghedoot
 is gheweest. So coemt Paulus ende seyt :
 Also heeft den vader belieft / dat alle die
 sy van t ewigheyt voocht / haer / die
 heeft sy gheroeven / betozen ende ghe-
 rechtueerdicht / ende heeftse ghelijcktoe-
 mē ghesiet den Welcke zijns Soons.
 Oock sprecht onsen Salichmaecker ghe-
 benedijt : Die Knecht en is niet beter
 dan zijn Heer / maer het is hem ghenoech
 dat hy zijnen Heer ende Meester ghelijck
 sy : Oock betuyche Petrus / segghende :

* Het is tijt datter Oordeel begint / aen
 den Wyse Gods / Ist datter dan aen
 ons beghint / wat eynde willet dan nemen
 met den genen die aent Euangelium Gods
 niet geloof en hebbe : Want het hout nau-
 we dat die rechtueerdige salich sal worden /
 waer wil dan die sondaer en godloose ber-
 schijnen : Noch staet / 1. 1. Ist datter den
 opiechten hier op aerden vergolden wort /
 waer sal dan de Sondaer enoe godloose
 openbarend

Siet mijn soon / hier hoody datter nie-
 mant totten Leuen en comt dan door desen
 wech. Daerom gaet in door de enge poort /
 en neemt u des Heeren t castijdinghe aen
 ende

Eccl. 6. c. 26 en onderwijfinge, ende/ buyget uwe schon:
 *mt. 11. d. 29 deren onder zijn / Jock, ende draget lieflijck
 van uwer ioncheyt aen / met grooter eeren
 Heb. 12. a. 6 en blifschap danckende: † Want hy geenen
 Soon aen en neemt, ofte ontfangt / dien hy
 Heb. 12. a. 8. niet en castijt. Woort seyt Paulus: † Ik dat
 ghy die castijdinghe verlaet / welke sy alle
 beclachtich geworden zijn / so syde vastae:
 den, ende gheen kinderen / ende sulc weghe:
 skoten worden wt dat erfdeel der kinderen
 Gods.

So ghy dan lust ende begeerten hebt om
 te gaen in die deelen der heyliger werelt, en
 Luc. 12. d. 35 in die effkenisse der heylighen / so * omgordt
 Eph. 6. b. 14. v lendenen, ende treedt haer nae / † Onder:
 † Ioan. 5. d. 39 soect de Schriftueren / en sy sal v wifsen haer
 gangen: Die Engel totten Propheet
 4. Es. 7. a. 7. kende / heeft hem geseyt: * Daer is ee Stadt
 bol alder goeden, ende den inganch van des:
 en is maer eens menschen doerslap byet /
 aen die een zijde staet een byer, ende aen die
 ander zijde een groot water, hoe soude ghy
 de Stadt tot een erf deel ontfanghen / ghy
 moest eerst dat nauwe doot treden: Siet
 mijn soone, desen wech en heeft geen wijc:
 ken / daer en zijn gheen omme ofte cronne
 Jofu. 1. a. 7. weech / kens: welke ter † rechter ofte ter
 linker zijden valt / is die doot haer effke:
 nisse: Siet / dit is den wech die van soo
 mat. 7. b. 13. * weynich menschen ghehouden wort, ende
 noch van vele min ghewandelt, want daer
 zijn sommighe die wel merken dat dit den
 wech totten leuen is / maer hy is haer te
 scherp / het doet haren vleyfche te wee.

Hierom mijn kind / en acht op die veel:
 heyt der grooter menichte niet / noch en
 Jon. 1. b. 15 tredet op haren wegen niet: * Weert uwen
 5. a. 2. boet af van haren paden / want sy gaen ter
 Welck / als schapen ter doot. Welck Elias
 verhaelt /

berhaelt / segghende: * Die Helle heeft haer
 haecken wijdt op ghesperret / op dat daer
 in ghae / beyde de Dince ende dat ghemey:
 ne volck. † Het is een onuerstandich volck
 daeromme en sal hy haer niet genadich zijn
 diese gheschapien heeft. Maer waer ghy
 hoopt / dat een arm / slecht / verfootten hoop
 Luc. 12. d. 32 hen is / dat van de Wereldt veracht ende
 berwoopen is / daer schickt v by. Ende daer
 ghy vant Cruyet doort / daer is Christus /
 4. esd. 2. c. 36 en wijckt daer niet van / vliet die schadu:
 we deser werelt / wert Godt toeghewoecht /
 laet die allen uwe vrecle zijn / bewaert zijn
 gheboden / onthout alle zijn woorden / dat
 ghy daer nae doet / † Schrijft op de Tafel
 Jon. 3. a. 3. len uwer herte / † Wintle doot v boort / doot /
 7. a. 3. * Spreect van zijn gesette dach ende nacht
 so sult ghy wesen en treffelijchen Boom /
 † 30 sal. 1. a. 2 ende een spuyt in de Hof des Heeren / een
 psal. 92. b. 13 veninde plante opwassende in Sion / noet
 des Heeren bye / v Water te wesen / so
 sal die Wijfdeyt die moeder wā verstant
 zijn. * Als ghy dit wech / mijn Soone / la:
 10. a. 13. b. 17 lich syde / ist dat ghyt doet. Houde dat v de
 Heere gebiet, en heyliget v lichaem tot zij:
 nen dienst / op dat zijnen naem in v ghecy:
 Mat. 5. b. 16 licht, ghepreken, heerlijck en groot gemact
 mach worden. * En schaemt hem niet te be:
 mat. 10. d. 32 liden booz de mensche / Weest de mensche
 niet, berlaet v leuen lieuer, eer ghy vander
 Eccl. 4. d. 32 Waerheyt wijcket / † Ik dat ghy v lichem
 1. cor. 5. a. 2 dat vander aet den ghemaect is / verliet / de
 Heere v Godt heeft v een beter bereyt in:
 den Hemel.

Hier omme mijn kind / * striedt booz de
 Eccl. 4. d. 35 gherechticheyt totter doot toe / † wapent v
 eph. 6. b. 13. met de wapeninge Gods. † Sijt een byorn
 1. cor. 1. c. 47. Israelijt / vertreedt alle ongherechticheyt /
 † De werelt ende wat daer in is / en bemint
 1. cor. 2. b. 15. allen

Dat Testament van

Col. 3. a. 7. alleen dat bouen is: ghebenedt dat ghy bant
 * 100. 15. b. 8. deser * Werelt niet en zijt / soo v' Heere
 ende Meester oock niet en is gheweest:
 Col. 1. a. 17. * Sijt een ghetroou Discipel Christi: † An-
 ti00. 9. d. 31. ders en is niemāt bequame om te bidden/
 dan die zijn Discipel gheworden is / eer
 Luc. 18. c. 18. niet. Die ghene die daer seyden: * Wy heb-
 bent al achter ghelaten / die spreken oock:
 Luc. 11. a. 1. † Leert ons bidden: Wie warent daer die
 100. 17. b. 9. † Heere dooz bant / ende niet booz de We-
 relt: Want als die Werelt bidt / soo roepen
 sy haren Vader den Duyuel aen / ende be-
 gheeren dat zijnen wille geschiede / als ooc
 rom. 12. a. 2. doet: Daerom mijn soone / † en wagt haer
 * 2. pet. 1. a. 4. niet ghelijc / maer * schouwer ende bliet
 † 1. Tim. 5. c. 6. van haer / ende † hebt gheen deel noch ge-
 2. toan. 1. a. 11. meynschap met haer: Acht al niet wat booz
 * Col. 3. a. 1. dooghen is / * Soecht alleen war bouen is:
 Och mijn kint: zijt mynder vermantinghe
 ghedachtich / ende en verlaet die selue niet:
 2. pet. 3. b. 18. † Welheere doe v' opwassen in zijnder vree-
 se / veruullende met zijne Gheest v' verstant:
 Leu. 20. a. 7. † Heyliget v' den heere mijn Soon / Heyl-
 1. cor. 10. d. 31. ighet alle uwe wandelinghe met die vree-
 se ws Godes: † Al wat ghy doet / laet zij-
 nen staen daer in gepreken worden: Lett
 den heere in die werken uwer handen:
 Mat. 5. b. 16. Laet dat † licht des Euangeliums dooz v'
 * Mt. 5. c. 43. lichten: * Hebr uwen staeten lief: Deyt
 † Esa. 58. a. 7. niet totgestorret byeriget berten den † hou-
 * Mt. 25. c. 35. ghertighen v' broodr: * Cleedt den naecten /
 ende en beydt niet / datter yet tweckout by
 mat. 26. a. 10. v' sy / want daer altyt zijn † diet ghebreck
 hebben: Al dat v' die vreece verleent van
 gene. 3. b. 18. dat * sweet ws aenschyns / bouen v' noot-
 1. pl. 1. 2. a. 9. dufft / dat † deykt dien ghy weet die den hee-
 re byeften: En laet niet by v' bliuen tot den
 moeghen / so sal de heere die werken uwer
 10 sal. 5. b. 13. * handen gebenedijen / ende zijne segeninge
 b 196

Anneken.

Fol. 15.

b tot een criffenisse geuen. Och mijn Sone/
 laet v' leuen den Euangelio ghelijc 341: Phl. 1. d. 17
 Ende diet † God des vreesdes heylighe
 v' aen sel en lyf tot zijnen
 † 1. tel. 5. c. 23
 pryse / Amen.

Och heylighe Vader / heyliget den Soon
 uwer Dincsmaget in uwer waerheyd /
 ende bewaert hem vanden
 quaden / om ws naems
 wille heere.
 (c.)

Gen Liedeken van An-
 neken van Rotterdam / Na de wise: Van
 den 48. 10 salm. Ofte / Ween meeder
 buecht ter werelt en is.

En groote buecht ist int gemeyn
 * Dat donders hare kinder clyen
 In Gods vreesse opvanden
 Niet onderwijng in den heer
 Meerlich boozhouwende Godes leet
 † Sparen daer toe geen roeden.
 Hoort hoe Anneken dooz lof nam
 Aen haren Soon te Rotterdam
 Als haer de doot aenstonde
 Kata ontfangt v' Testament
 † Wilt hooren na de reden ient
 Die gaen wt misnen monde.
 Siet der Propheeten wech ich gas
 Apostelen Martelaren nae
 * Dunch mee den kelch ter stede
 Dien sy gebonchen hebben dooz
 † Christus self trat desen wech dooz
 Dunch oock den Kelch mede.
 Wesen wech zijn dooz gepasseert
 † Die Coninlyche Propheetes weert

1030. 12. a. 6.

1. c. 25.

ephc. 6. a. 4.

1010. 13. c. 24

1010. 1. a. 8.

4. a. 1.

mat. 20. c. 22

Luc. 24. c. 23

1. 1. tel. 2. a. 9.

Die

Die handen Gosten quamen
En zijn de tijt der eewicheyt
Ingegaen dooz den wech bereyt
Droncken den kelch altsamen.

- Apo. 6. a. 9. * Die dooden die daer legghen plat
Onder d'altaers behoede
Die roepen en seggen: O heer
Du warachtighe Godt/wanneer
Wreeet ghy ws Dienaers bloede.
Hier dooz gaende mer boom gemoet
Apo. 4. d. 4. † De bierenwintich Onders goet
Straen voor den Stoel des Heeren
Sy werpen af haer Croon. n fraey
Doozt Lam/en hare Herpen draey
Dallen neer Godt ter eer.
Dooz dien wech gingen sy gemeyn
Eze. 9. a. 6. † Al diet teycken Chau hadden pleyn
Apo. 7. a. 3. In haer boozhoofst ontfangen
Dercoen zynde wt alle zaet
apo. 14. a. 4. Der menschen/ en so waer t Lam gact
Volgen sy zijne gangen.
Siet dese moesten in dit dal
mat. 20. c. 22. † Droncken den bitteren kelch al
En so watter noch saelbe
Aent getal Syons des Lams Wyf
Apo. 21. a. 2. † Dat woxt Jerusaleem beduyt
Die van den Hemel daelde.
Luc. 12. d. 32. Waer dat ghy van een*hoepken hoort
Arm ende slecht ghesooten voort
Ioan. 15. b. 19. * Van die werelt verschouen
27. b. 14. Daer wilt v altijt boegen by
En waer ghy hoort dat Cruyce sy
Daer is Christus van bonen.
mat. 10. d. 28. † Wreeft geen menschen. v leuen stijct
Eer dat ghy bander waertheyt wijct
W lijf gemaect van eerde
mat. 10. c. 39. * Al ist dat ghy verlieset dat
W heeft bereyt een betet vat

- God des Hemels van weerde.
† Heylicht v den Heere mijn loon
Leu. 10. a. 7. En heylicht uwe wandel schoon
Aet den Heere te bresen
† Eert uwen Godt aen allen tant
1. co. 10. d. 38. In al de wercken uwer hant
Sijn Naem laet zijn gepresen.
* Weyt me v broot die honger heeft
esaf. 58. a. 7. Aet wtgestoort herren geest
Tob. 1. c. 17. Cleet naecten sonder toeuert
Tot eeniger tijt bertrect niet
Datter wceunout by v sy yer
† Alrijt zijn diet behouuen.
Al dat v die Heere toeleet
mat. 26. b. 10. Bouen nootduyt* van aensichts sweet
Laet Gods volc daer af leuen
gen. 3. b. 18. En verbeyt niet tot morgen toe
† W werck sal God vermeerren loo
Pla. 5. d. 72. Den legen sal hy v geuen.
115. b. 13. Alsinen duyflet bij hondert laet
stegenendertich schreef daer naer
Liet Anneken haer Leuen
Sy is geweest een schoon voorbeelt
Dat welch aen veel Christenen seelt
Die haer tot Godt begeuen.

FJNIS.

Hier na volgen sommi-
ghe Testamenten ende Brieuen/de welcke
Jan Claesz wt der geuanchenisse ge-
scheuen heeft/aen zijn Wyf
hjouwe ende kinderen/
ende aen zijnen
ghelachte.

C Sommi-

ge Testamenten/geschre-

uen door Jan Claefz/ (nde geuanchenis lig-
ghende binnen Amstelredam) aen zijn
Huyfrouwe/ kinderen/ ende
ander vrienden na den
bleefche. Anno

1544.

Dit is het Testament aen zijn Huyfrou.

Wriendellicke groete in den Heere
aen mijn lieue Huyfrou/ die ick
nu niet langher na den bleefche/
maer na der siele beminnic. Hoort
mijn vermaninge: Sy weest dat
wy aldus langhe/ alst ons nae den bleefche
wel ghinch met Israel/ dat wy doen niet en
wissen wat wy warē/ maer nu ons die goe-
de Wader t aentast / nu boelen wy wat wy
zijns / te cranck/ swack/ ellendich/arm ende
Jaco. 5. b. 10. naect. Hierom mijn lieue Huyfrou/ neem t
1. pet. 2. c. 21. booz een t Exempel Jesum Christus/ wat
2. tit. 3. b. 12 wech dat hy ons booz gegaen heeft: Ende
Act. 14. d. 22. dat wy door veel danc moeten ingaen in
dat rijck der hemels. Wertget mijn bleefsch
Luc. 17. a. 5. mer alle d' anlijchheyt. Bidt den Heere om
2. 103. 5. a. 4. t gelooue/ op dat ghy t berwinnen inrecht.
En ic wil my so goetwillich d' Heere ouer-
gheuen/ als hy mijn herte trooſt met zijn
ghenade. Sy hebt noch tijt ter beteringe/
maer ic bent gebonden aen zijn genade/ daer
ic op betrouwe: Hierome en denit niet op
des

Jan Claefz.

Fol. 18.

het gene dy booz by is/ maer dyngtet met ee
vall vertrouwe aē den Heer/ hy sal v in alle
helsen totten goede/ gheeft v daer toe ouer
ende* boecht v al tijt byden ghenen/ die den
Heere vresen/ wār dy sal v best wesen. Wāt
t wel hem die niet en wandelt in dē raet der
godloosen/ noch en tredet op den wech der
Sondaren/ noch en sattet daer die spotters
sitten/ maer heeft zijden lust in de Wet des
Heeren/ en spzeect daer van dach en nacht.
Mijn beminde huyfrouwe/ by dē Godure-
sendē spzeectmē daer vā/ en daer door wijet
mē hāt quaet: Wāt door des* Heere vreesē
Ecc. 1. d. 27.
schoutmē dat quaet/ en door die liefde vol-
120. 16. a. 6.
bryngtmē alle goet. Woort doch wacker/ wāt
het heeft met v en met my sappellic toege-
gaen: Laet v des Heere woort tot alle goet
berpoire. * Bidt hē om zijne heyligē Geest/ Luc. 11. b. 13.
die can v trooſtē/ t want dat lijde van desē t
ro. 8. b. 18.
tijt en is niet by de glozy en heerlijcheit die
aen ons goepenbaert sal wordē. t Wāt dat
1. Oct. 1. a. 7.
is de proef/ die aen onse selouue beuonden
moet wordē/ veel costelijcker dan dat be-
ganchelijche Gout dat doort byer geproeft
woort. Mijns lieue huyfrouwe/ hadden wy
also dat Rijcke Gods moegen ingaen/ so
wy begonnen/ ende dus lange gedaen heb-
ben/ so en hadde die wech niet nauwe ge-
weest. Maer door lijden ende benuuthēy
Luc. 24. e. 25
moete onsen Salichmaker in zijn eygē heer-
licheyt comen/ hoe willen wy daer door
mer ruymte comen: Want die t wech/ als de
Mat. 7. b. 15
Heere seyt/ is nauwe/ die totten leuen leyt/
ende weynich zijnder diese burden/ noch
weynigher diese recht wandelen: Wane
die goede vader hadde my desen Wech wel
berroont/ maer mijn boose bleefsch heeft
my al te hard afghedronghen: Nochtans
* eph. 2. a. 4.
betrouwe ick door de genade des Heeren
Act. 15. b. 11.
C ij salich

Job. 2. 2

Jaco. 5. b. 10.

1. pet. 2. c. 21.

2. tit. 3. b. 12

Act. 14. d. 22.

Luc. 17. a. 5.

2. 103. 5. a. 4.

Ecc. 9. e. 27

Ps. 1. a. 5

Ecc. 1. d. 27.

120. 16. a. 6.

1. Oct. 1. a. 7.

Luc. 24. e. 25

Mat. 7. b. 15

* eph. 2. a. 4.

Act. 15. b. 11.

Sommige Testamenten han

2. cor. 13. 2. 3. falsch te worden: Want Paulus seyt: + Al
gaef ich alle mijn goet den armen/ende liet
mijn lichaem bernen heb ich de liefde niet/
ten is wy niet profitelijck. Overdenct wat
dese liefde is/ so sult ghyt al connen int be-
ste nemen/ wat v de Weere toe seyndt. Hoe
soude icht moghen wtspreken / De liefde is
h. cor. 1. b. 13. Gods natuer/ dese sy + met v en ons allen:
(Die geesse v tot een vrendelijcke groete.)
Die goede barmhertige vader gietse in ons
alder hetten/door zijnen beminden Soon/
3. Joan. b. 15 Amen. + Groet alle lieue vrienden in den
1. tel. 5. c. 25. Weere.* Biddet den Weere toez my/
al wat de Weere my gheeft
wil ick weder
doen.

C Noch een Testament
aen zijn Huyfrou.

Wetet mijn hertelike lieue huyf
rouwe/ dat ick v beuile/ dat ghy
in geender maniere en* wijct van
dat Woordt des Heeren/ maer
troost v altijt daer mede: Want
Rom. 8. b. het lijden van deser tijt en is niet tegen de
heerlijckheyt/ die aen ons geopenbaert sal
worden/ ist dat wy bliuen inden gelooue.
Och/ laet ons doch daer door verwinnen/
ende niet af wijcken/ so sullē wy des Croon
Jacq. 1. b. 12. ontfange/ die de goede Weere* beoefst heeft
2. Tit. 4. b. 8. alle de genen/ die lief hebbe zijn te coemst:
Begheeren wy hier te bliuen/ so en hebben
wy zijn toecoemst niet lief/ maer ist dat wy
hem bidden om den heyligen Geest/ die sal
2. cor. 1. a. 4. ons in allen dingen onderwijfen* troosten
1. mat. 7. a. 1. ende stercken door zijn ghenade. + Och laet
ons bidden/want door bidden moeten wijte
al onse

Tob. 7. a. 6.
Hou. 4. a. 6.
Rom. 8. b.
Jacq. 1. b. 12.
2. Tit. 4. b. 8.
2. cor. 1. a. 4.
1. mat. 7. a. 1.

al ontfanghen: Dus mijn lieue Huyfrou/
* en socht voer gheenen dinghen/ die den
lichaem aenghaen/ maer soecht het Rycke
Gods en zijn gerechtigheyt/ so salt v al toe
ballen. + Hier mede beuile ic v God/ en dat
woort zijnder genaden/ dat v can sterckē en
bewaren in alle entste.* Wie ghenade des
Heeren sy met v. ende met ons allen/ Amē.
+ Doedet mijn lieue kinderkens op in on-
derwijnghe inden Weere/ dat beuile ick v/
ende voeger v seluen by den goeden/ want
die hebben goet/ &c. * Denck om geen rij-
telijcke dinghen/ want wat sienlijck is/ dat
moet vergaen: Wat ghy crijghen muecht/
dat neemt mede/ het ander beuile trouwe
vrienden/ te weien/ die v trou zijn/ en treet
met v kinderkens alsoo verue/ dat ghy van
menschen beschermt zijt: Wo. le op in on-
derwijnghe inden Weere/ ende schiet v sel-
uen by den ghenen die den Weere beoefst.
Mijn lieue huyfrouwe/ weest wel te vren-
den: Wat my de Weere ghehaelt hadde met
een haefsighe siecte/ ghy moest hem hebbe ge-
dancet/ doet nu ooc also: Dit laet ic v tot een
Testament: + Waert alle die dagen ws le-
uens op de toecoemst ons Weeren
Jesu Christi Des Heeren
ghenade sy met v/
Amen.

C Een Testament aen
zijn kinderen: Ende daer nae
aen zijn Huyfrou.

Mijn lieue kinderkes/ Claes Jan-
soon ende Berit Jans Dochter/
dit laete ick v tot een Testament/
oft ghy tot v Jare quaet.* Woort H. 10. 4. a. 1.
C ij die

Mat. 6. e. 25.
Act. 20. e. 32.
1. pet. 5. b. 14.
Ecl. 7. c. 25.
Ecl. 9. c. 11.
* 2. co. 4. b. 18
ephe. 6. a. 4.
1. tim. 6. b. 14

Sommige Testamenten van

1. Joas. 2. b. die onderwijssinge wa Waders: † Al dat de Werelt ende v antijcheyt lief heeft / dat haer / ende hebt lief Gods ghebot: Laet v dat onderwijsen / want het leert: † Wie my wil volgen die moet hem sellen verlaten / dat is zijner eer: v wijsheyt te buyten gaen.
- Luc. 9. c. 23. En bidde segen: † Weer wien wil gescheide / doest ghy dit soo sal die heylighe Geest v leeren / al wat ghy ghelooen sult / ghelooft niet wat menschen gegheben: maer wat het newe Testament v gebiedt / dat sult ghy ghehoorsam zijn / en bidden God dat hy v leere wat zijnen wille is. * Betrouw niet op v verstant / maer op den Heere / ende laet alle v raden in hem bliuen / ende bidt hem dat hy uwe weghe sture. Zijn kinder / mat. 22. b. 36 hoe ghy * God den Heere sult lief hebben / † ex. 20. b. 12 hoe ghy v Moeder sult eeren ende liefhebben / v lieuen mensche sult lief hebben / sal v dat nieuwe Testament leeren / en alle ander geboden / wat die Heere van v begeert. * Al wat daer niet in begreep is / dat en geloeft niet / en wat daer in begrepen is / dat weest ghehoorsam. * Woecht v by den ghenen die den Heere byeten / ende die want gaet wijsken / ende die doot de Liefde alle goet volbrēngghen. Och siet doch niet op den grooten hoop / noch op langhe gewoonten / maer siet op het * cleyn hoopken / dat om des Heeren woort vernolcht wort / want de goede en veruolghen niet / maer sy worden vernolcht. Als ghy v hies toe gheghen uen hebt / so wacht v van alle valsche Leer / want Joannes seyt: * Wie overtreedt / ende niet en blijft in die leeringhe Christi / die en heeft geenē God / maer die in de leere Christi blijft / die heeft beyde / den Vader en den Soon. Die leere Christi is: † liefde barmhertich / byde / cuyheyt / geloue / sachmoedicheyt

- Jan Claes. Fol. 16.
- heyt / ootmoedicheyt / en die volle ghehoorsamheyt Gods. Zijn lieue kinder / geest v ouer tottet goede / die Heere sal v in allen verstant geuen. Dit geest ich v tot mijn laet se Adieu: * Neemt des Heeren straffinghe waer / want wanneer ghy quaet doet / soo sal hy v straffen in v gheinoet / laet dan af / en roept om hulp totten Heere / en haet het boose / so sal die Heer v verlossen / ende igode de sal v gheinoeten. God die Vader doot zijnen beminden Soone Iesum Christi. Am* gene v zijnen heyligen geest / die v in alle waerheyt leyde / Amen.
- ¶ Dit heb ich Jan Claes v Wader gheschreuen / als ich in de ghebanchentis lach om des Heeren woorders wille: Die goede Vader gheue v zijn genade / Amen.
- ¶ Zijn lieue Inystrou / ich beuele v dat ghy mijn v kinderen sult op voeden in alle onderwijssinge tot het goede / en v ghy haer mijn Testament laet lesen / ende byengt daer op inden Heer / na v vermoghen / so langhe ghy by haer zijt. * Ende ic begeert v / dat ghy v sellen / noch v kinderhens niet lieuer en hebt / dan den Heer / ende zijn ghetuygenisse: † Laet v van v bleyfht niet verwinen / gunnen sy v in dese Stad niet te woonē / trect in ee ander: Maer dat begeert ich hertelich op v: * Woecht v alstijt byden goeden / want wel hem die omgaet met den goeden. Wie den v cleynen haer hulp alstijt gheweest is / die sal v helpen / dat is die goede Vader: * Auecht ghy v niet alleen ont houden / soo neemt eenen Man die de Heere byest / maer wat ghy doet / verlaet den Heer niet om ee cleyn selshotel paps. In dat v onschuyt wel soo groot maechen als ich
- Job. 5. b. 17.
Heb. 12. a. 5.
1. Jon. 3. b. 12
Job. 16. b. 13
Eph. 6. a. 4
Luc. 14. d. 26
1. pet. 2. b. 17.
mat. 20. e. 27.
Ecc. 9. c. 28
Luc. 11. d. 48.
1. Cor. 7. a. 10
Gen. 27. d. 33
- C III mach

Sommige Testamenten van

mach/mer om Amsterdam te houde en be-
laet den Heere niet: Het zijn genade wil ic
hem om die gheheele werelt niet verlaten/
doet oock also: Och laet ons niet gheweelt
doorzingen, mijn vleesch moet ic door des
Heeren genade vertiefen, laet v oock also.
Mijn lieue Hupszon, souben wy op het
lijden dencke/wy bleue daer inne sreecken/
maer wy moede daec door, sien op de ewi-
ge belooninge: Ic troost my so blijdelich in
den Heere/doet oock also/die Heere mocht
my opt bedde gebaelt hebben ghy moet wel
te bieden gheweest hebbe, hoe veel te meer
nu/wat weet ghy hoe langhe v tijt hier is?
Wacrom doet, als de Heere v radet, weest al
tijt bereyt tot zijn toecomen/dan sult ghy
al connen bewinnen. Die ewige ruste is

mat. 16. d. 26

mat. 11. b. 12

mat. 16. d. 25

Wsa. 19. b. 12

Wsa. 19. d. 27

Luc. 12. d. 36

Tit. 2. b. 13

Apo. 2. 3. 21

1ma. 21. c. 27

2ma. 22. d. 36

1Pet. 4. b. 8

Wsa. 7. a. 11

Jacob. 5. c. 16

1Luc. 11. a. 29

† Een vast gelooue/een sekerre hope op de
ewige belooninge,* ee betnende uede tot
Godt ende onsen naeste, sy niet v, ende my/
ende ons allen/Amen.

Schijnt my doch terstont / hoe ghy daer
aen zijt/soo sal ick te bet ghetroot zijn/als
ghy mijn begeerte voldoeft. † Bidder / die
Heere wil ghebeden zijn / dat boele ick mi

† Bidder al te samen dat des Hee-
ren wille geschiede in my/
ende ons allen/
Amen.

Een Testament aen
zijn Broeders ende Susters.

U Wetet mijn lieue Broeders/Coz-
nelus Claeshoon / Herit Claes-
zoon, Ariaen Claes dochter mijn
lieue Suster / dat ick vziendelich
op v begeerte / dat ghy v doch tot

ten Heer† bekeert/en verlaet alle v houere: ezech. 18. c. 27.
licheyt gierichy met alle v boodheit/en ooc al Joel. 2. b. 12.
die quaet geselschap/en hou v stille en boe. 1. Ecel. 9. c. 22
get v byde godden. † Onderdoet dat woort 1. soa. 5. b. 39.
Des Heeren, * en bidt hem om zijne heylt. * Luc. 11. b. 13
gen gheest, die sal v onderwijfen in al dat v 1. 10. 2. c. 27
van noode is: Dit sal gheschieden, ist dat
ghy v seluen verlaecht, ende v eygen wil te
bupten gact / Want hy seyt: * Die my wil
volgen, die moet hē seluen verlaecht hy moet
zijn dagelic cruys op nemē, en volgen my
na, seyt de Heere. † Daer† sterft al v lust/so
en sult ghy ind ewicheyt niet sterue. * War * rom. 6. c. 23
het loon der sonden is die daet/maer bidt
God om zynen heyligen geest/die sal v also
beranderen v sinnen / dat ghy het quaet sult
haten/op dat ghyt sehouwen moecht.

Och mijn lieue, * haet doch het quade/ rom. 12. b. 9
en demint dat goede, end† soort die alleen 1. luc. 18. c. 19
goet is / sal met v zijn / maer ist dat ghy by
v boole sijnicheyt biguen wilt, so ghetuy- rom. 8. b. 13
ghe ick wt des Heer/ in mont, dat ghy v sel-
uen verdoeme sult. † En ac ic hope wat be- Heb. 6. a. 9.
ters tot v, hoe wel ick so spreekte: Och be-
waert doch d v die Heere condich gemaeet
heeft, te weten: * Al wat ghy wilt dat v
die menschen doen / dat doet haer wede, Mat. 7. b. 12
so sult v wel gad/en alle goet sal v gemoete:
Hier toe help v die goede God door Jesum
Christum zynen beminden Soone/Amen.

Noch een Testament
van Jan Claesz aen alle zijn
gheslachte.

U Wetet mijn lieue Broeders ende
Susters/ Domen en mogen/ende
alle mijn geslachte/dat ick niet en
lijde als ee† dief oft moorder ofte
C b msk. 1. pet. 4. b. 58

Sommige Testamenten van

Ep̄. 2. b. 19. misdader/maer booz die sordinancie/die de
Apostel desheer geleert en ingeset hebbe/
te wetē/die ordinancie vā de heylige kerck/
die ouer bistē hondert iaer gemaect wert/
mat. 16. b. 15 die Iesus Christus zijn lieue discipulē be-
uolē en met zijnen bloede bezegelt heeft/en
† **Act. 2. b. 14.** die de Apostelen ghepredicē en geleert heb-
ben/en mede met haren bloede beuecht.
† **Act. 7. g. 58** **12. a. 2.** **Mat. 16. b. 15.** **mat. 19. b. 13.** **1. cor. 15. c. 22**
† **Ep̄. 2. a. 4.** **mat. 16. b. 15**
1. cor. 17. c. 22. **mat. 26. b. 25**
† **Act. 2. e. 42.** **20. b. 7.**
Luc. 10. c. 27
Joan. 5. d. 39

die sordinancie/die de
Apostel desheer geleert en ingeset hebbe/
te wetē/die ordinancie vā de heylige kerck/
die ouer bistē hondert iaer gemaect wert/
die Iesus Christus zijn lieue discipulē be-
uolē en met zijnen bloede bezegelt heeft/en
die de Apostelen ghepredicē en geleert heb-
ben/en mede met haren bloede beuecht.
Aijn lieue byēde/laet b'hoost om uijnen
wille niet neder/om dat die mensche roepē/
dat ic als een wederdooper en hetter gestō/
uen bē: Waer is maer een? Doope gegeuen
met woorden op de gelouue/ en booz de ge-
louue en iser gestōoep van God beuolen.
Nu mocht yemant byagē: Wat / salmō dan
die kinderhens niet dooepē? **Act. 19. b. 13.**
wel zijn sy salich dooz de sordinancie Iesu Chri-
sti/ en zijn in zijnen bloede gedoopt. Want
daer staet gheschreuen: Alsoo veel alker in
Adam steruē / zijnder in Christo leuendich
ghemaect. Dit geschiet wt 4 louter ghenade
sond eniche tecke. Maer mijn lieue byen-
den/de heere heeft beuolen dat 4 Euange-
lie te prediken/die dat gelouuen/die salmen
doopen. Nocht heeft hy beuolen: Ende de
gelououge sulen zijn† Auontmael houden/
tot zijnder ghedachtenisse/op sulcker wijse/
als de 4 heere ingheset heeft/ ende zijn A-
postolen dat ghebyuyt hebben. Anders en
heeft hy haer niet beuolen: Gheen Aulse/
nocht kinderdoop/ noch Oorbiecht/ noch
gheen ander wtwendige Godts dienst.
† Maer hy heeft beuolen God alleen lief te
hebben/ende zijn woort gehoorsaciu te wes-
sen/ en zijnen eue mensche als hem seuen:
Och waer salmenle binden/ die dit doen/
† Ondersoet Godts Woort: Ten is gheest
Christi/die dat niet en weet. Why en mo-
ghet daer niet mede boldoen/dat sy leeren/
te we;

Jan Claes.

fol. 22

te weten/ dat ghy by de heylige Kerche sult
bliue: ghy moet wetē/ wat de heylige kere-
ke is. te weten/ de gelououge bergaderinge/
die dooz* Woort Gods ghesaet is/want
ghy weet wel/dz niemāt op deser werelt co-
men en mach hy en sy geboze/also en mach
niemāt inde toecomide comē/hy en sy† wt
geboze/geltie Petrus tucht: † Niet wt den
szancheliche zade/maer wt dat oueriganc
kelijche Zaet/namelijch wt dat leuendighe
woort Gods/dz ewich blijft. Och wel hem/
die hier wt geboze wort. Wese Woedergebo-
rene gebuyche rechte Doop/rechte Auont-
mael/ * Sy scheidē haer ooch van alle die
schandelijck leeren/ost onbehoorlijc leuen/
sy en dooden haer lichaem niet/dat en leert
Godts Woorde niet/ † maer sy schouwen
haer geselschap/so lange sy haer bekeeren/
rom. 16. b. 16
want sy zijn de Christelijche Kerche/ de ge-
meynschap der heylighen / sy hebben ver-
giffenisse der sonden. * want daer en is gee-
nen anderen naem ghegheuen in den Ipe-
mel oft inder Aerden / daer sy salich dooz
moghen worden / dan inden Naem Iesu/
dat is dooz zijn verdienste. Sy ghelouuen/
sy leuen alleen na zijn Ordinance. Hy en
heeft niet† ghedoot die in hem niet en ghe-
loofden / zijn heylige Kerche en heuet oock
niet ghedaen: Maer hy ende de zijne zijn
† ghedoot banden beginne/ ende het sal ooc
blijuen. Vier aen sult ghy bekennen/wie de
zijne zijn: Niet die haer van zijnen Naem
beroemen/ende saen haer dingen met den
Sweerde booz: Maer die daer leuen nae
dat * exempel des weeren/ende beestigen
haer sake met Gods Woort/ † dit is den Joco. 5. b. 10
rechtgelououigen haer Sweett. Nu mocht
yemant segghen: Waer zijn onse Woort-
ders dan ghebleuen / die anders niet gewe-
ten en

1. Pet. 1. c. 23

Joan. 3. a. 3.
† 1. Pet. 1. c. 23

2. Tess. 3. a. 6

1. Cor. 5. a. 2.

Act. 4. a. 13.

Luc. 19. a. 10

Apost. 1. 3. a. 8

1. Pet. 2. c. 22

Joco. 5. b. 10

† 1. Pet. 1. c. 23

Ind. 1. c. 14. ten en hebbe: Dat salt God ordeelen. Men
 mocht oock segghen / dat de Heere beloeft
mat. 28. c. 19 heeft by ons te zyn / tot de * eyndinghe der
 Werelt: By den Ghelooouigen is hy altyt /
 maect hyden ongelouighen nemmermeer:
 Te weren / by zyn Woort / en by dat rechte
 gebuyck zynder teersene. te weren / Doop
 sel ende Quontmael / ende wandelen recht /
 ende leuen ghelycksonnigh zyn Woort / dat
 sal hy altyt by wesen.

Liene Vrienden / daer was seuenderley
 Sette by der Apostelen tyden onder haer
 opgesaen / daerom en was le rechte Leere
 niet te verwetpē: oft nē beel quade boeven
Rom. 9. a. 6. onder den Evangelio opgesaen zyn / daer
 om en is Gods Woort vies niet te minder /
 wie salich wil wesen / moet hem daer onder
 buyghen. In den tyden vanden heylighen
Tob. 1. a. 6. * Tobias ginc gantsch Izael / ende baden
 gulden Calueren an / die Jeroboam de Co
 ninich hadde doen maken / maect hy bleef al
 leen by den Heere zynen God / ende dede
 wat hy hem beuolen hadde.

Vrienden / siet nu niet op den grootē hoo
 pe / maer siet op Gods woort / dat en sal b
 niet bedriegen. Werbloect sy de mensche /
 die op eene mensche betrouet / en zyn vleesch
Jer. 17. a. 5. set voor zyn hulpe: Maer gheschient sy de
 mensche / die hem op de Heere verlaect. Hier
105. 17. c. 20. verlaect ik my op / dat hy bidde tot zynen
 Vader / niet alleen voor die by hem waren /
 maect voor alle de gene / die doot dat woort
 tot hem souden bekeeren. We goede Wades
 doot zynen eenighen Sone Iesum

2. tim. 2. a. 7 Christum / * gheue b dat rechte
 verstant / dat ghy hem
 doot muecht lee
 ren kennen.
 Amen.

C Wan

C Vande Sententie

ouer Jan Claesz.

JAn Claesz / met een ondt Man van
 treuen. saer / diemen noemde Beste
 baer / beyde inde Wierschare comen
 de / malcanderē groetde met eenen
 Cusse / seyde Jan Claesz tot Beste
 baer : Mijn lieue Broeder / al lachende /
 mijn lieue Broeder hoe zift ghy nu gemoet?
 Besteaer antwoorde liefelijck / ende heeft
 gheseyt met een blide aenghesicht : Al wel
 mijn lieue Broeder. Doen seyde Jan
 Claesz : En breekt nu Wyer noch Sweet?
 Och wat een blijden Maeltijt sal ons be
 reyt zyn. eer de Cloek heeft twelf vren.

En doen worden sy van malcand. ten ges
 set. Ende doen sprack de Schout: Ghy zift
 berdoopt. Jan Claesz. heeft gheantwoort.
 Ich ben gedoopt op mijn ghelouue / als men
 alle Christen menschen hoopt te doopē / na
 mat. 28. c. 19
 mat. 26. b. 15
 wriuisen der Schriftuerē / Leest dat. Doen
 hebben sy weder tot hem gheseyt: Ghy zift
 van die vermaledeijde Anabaptisten / vren
 de Seecten / opinen en crroeren / en / wriuis
 Act. 16. c. 20
 17. a. 6.
 en zyn alsulckē volck niet / wy en begeeren
 anders niet / dan dat rechte Woort Gods /
 sal ich daerom lyden / soo begheer ich de se
 nen Schepenen. Ende doen wort hem ghe
 hjaecht / oft hy niet en beleedt dat by ver
 doopt was ouer bier saer / oft daer ontrent.
 Jan Claesz antwoorde: Ouer drie Jaer / oft
 haer ontrent / doen worde die ghedoopt / als
 men alle Christen menschen hoopt te doo
 pen. Tgerecht seyde: So belijdt ghyt dan?
 Jan claes. Jac. Tgerecht: Wel / so als ghyt
 dā belijdt / so hebbe wy de volle machy van
 de se

De Sententie duer

De seuen Schepenen. Jan Claesz, Afsach te dat volle Gerecht niet crighen: Men gunnet Wonen ende Afsopdenaren wel/ mach wy dat niet ghebueten: Ende doen gingest de vier Schepenen wt om dat Donnisse te wijzen. Jan Claesz nu ophessende zijn stemme heeft ghesproken: O Barmhertige Wader / ghy meer dat wy gheen twaech en begherten / ende hy wiang zijn handen / segghende: O Barmhertige Wader, ghechtse uwen Gheest / op dat ghy haer dit niet en rekent tot boosheyt. Ende doen quamen de vier Schepenen weder in de Dierschare / ende laten neder om dat Donnisse te verhalen, seggende aldus: Jan Claesz ghebozen van Alkmaar / welke t gheleert heeft dat boick valsche Leeren, erroeren/en nieuwe Opinion. Op welc Jan Claesz gheant woort heeft, segghende: Ten is alsoo niet. Doen hebben de heeren vanden Scherchte Jan Claesz verboden te spreken / ende de goede Jan Claesz heeft doen ghesweghen / op dat hy nae zijn Donnisse hoozen soude. Ende doen zijn sy met haer Donnisse voort ghegaen / ende hebben torden Schrijuer geseyt: Leest op zijn misdaet. Ende hy heeft gelesen, dat hy hadde laten drucke Tant werpē leg hondert boeke, welke hy met Menno Simons hadde gelotē / en hadde die in die Lant gestroeyt, valsche Opinie / met breede Seute, en Schole gehoude, en vergaderinge gemaect, om te brenge, erroers ons dat volc / dat welc is tegen het Placaet vanden Keyser / en onse Hoeder de heylige kerche / welc mijn Heeren vanden Scherchte niet en scaet te lijde / maer te corrigeren. Jan Claesz dit straffende als hoer: Ten zijn gec Seuten / maer het is Gods Woort. Doe leyden de Heere vanden Scherchte: Wy verwijzen v

Com. 12. l. 19

Act. 7. l. 60.

Act. 17. b. 6.

Act. 17. b. 6.

Act. 26. e. 27.

Jan Claesz.

Fol. 14.

van lijf ter doot / gekraft te worde met den Sweerde / het lijf op e rat / het hoest op eenē scaer: Wy en berwijzen v niet / maer het Hof berwijst v. Jan Claesz wt de Dierschare gaede / heeft geseyt: Ghy Borgers draecht getuychenis / dat wy niet en sterue / dan om dat rechte Woort Gods. Dit is geschiet in de Dierschare. Jan Claesz nu opt Schavot comende / heeft gesproken tot het volc / met verstant de woorden aldus. Woort ghy Borgers van Amsterdā: Wees dat ick niet en lijde / als een Dief ofte Hoordenauer / oft dat wy gesken hebbe na ander Liedē goet / ofte na yemāts bloet / ooc niet sstaede / dat ic my selus rechtueerdigē ofte sshellē soude / maer ic come met de verlorē Soue / en scae alleen

Luc. 15. b. 8
Gemmen: † O Heere / my nu noch inder eewicheyt niet en berlaet. Heere vaders / uids sonckont: sangt mijn siele.

1. Wet 4. b. 15

Wet. 37. e. 28

Act. 7. l. 59.

Wier mede beuestichde de liene Broeden Jan Claesz het woort Godts met zijn roode Bloet.

En Liedeken van Jan

Claesz ende Westeuer: Na de wijse vanden 8. Psalim. Ofte / het waren twee gespeelkens goet.

Het waren twee gebroeders goet Seer liefstelijch van zeden

Om Gods woort stopte sy haer bloet Tot

* Mat. 24. a. 9

Ap. 6. 4. 9.

Tot

Een liedeken van

Tot Amstetdam ter steden.

Weslebaer wert die eene genaemt

Out seuentachtich Jaren

Vander Jan Claes by besaemt

Christi getrou dienaten.

Ter vierseharen zijnde geleeyt

Malcanderen sy rusten

gala. 5. 8. 6. + De byetige liefde wert berhjept

1. Oct. 4. b. 8 Comende wt thert met lusten.

Jan Claes sprack met woorden soet

En niet laecheden monde

Mijn lief byoer hoe zijt ghy gemoet

Als nu tot deser stonde.

Weslebaer met byolijck aenschijns

En liefelijcken wesen

Sprac al wel lieue byoeder misst

Dyuecht quam wt thert geseken.

Jan Claes. Och wat een blij maectijt ons sal

Bereypt zijn boozt twelf byen

mat. 10. d. 28 + Wreest nu sweert oft byer nimentdal

Daer was byuecht en geen tueren.

Die soete woorden, lief gelaet

Mochten sy niet gedooogen

Men scheyde haer, tbleec aen de daet

Bap. 2. c. 14. + Datter seer dee haren oogen.

Ghy zijt verdoopt sprac de Schout boozt

Jan sprack, na Schijfts bedieden

mat. 28. c. 19 + Wen ich gedoopt op mijn geloof

mat. 16. b. 16 Alt behoort Christen lieden.

Sy wilden haer opleggen mee

Van sechten en quay faecken

Van balsch Anabapisten see

Die onder tholt twil maechen.

Wy zijn van sulchen volcke geen

1. Oct. 2. a. 2. + Wy anders niet begeeren

Van dat recht woort Gods alleen

Sprack Jan by boozt de Weeren.

Scuen Schepen heeft hy begeert

Als hem aenskont het lyden

Jan Claes.

Kol. 25.

Hier hebben twouwis aengeneert

Drie weeten af bezijden.

Jan riep (als dese hielden sprac)

O beernhertighe Vader

Ghy weet, wy begeeren geen sprac

Sijn handt wanc hy te gader.

O barmhertighe Vader misn

Scheeft ghy haer uwen gheeste

+ Laet die quaet niet gerekent zijn

Haer allen minst en meeste.

Dus weet hy berwelen ter doos

Te straffen in etser sweerde

Cliff op een Kat/op een staech thoos

Den byomen man elck deerde.

Weslebaer staende ooc onueruaers

Toonde zijn byuecht boozt allen

Al moest hy zijnen geissen baert

Boozt den sweert laten ballen.

Ter doot gaende sprack Jan seer frig

+ Wy keruen om Gods woorden

Ghy Borgers hier draecht tuygenis

+ Niet als diec oft die moorden.

Wy en hebben oock niet gestaen

Ja ander lieden goede

Noch heeft hy ghesprooken booztaet

Oft oock na yemants bloede.

Oock niet verstaende (riep hy schoon)

Dat ich rechtuerdich my houwe

Mer coem metten + berlozen loon

Op Godt alleen betrouwe.

Met tyder stemmen riep hy seer

Nu noch in ewigheden

My niet berlaet sncemt mijn siel weert

O wandts Soon in byeden.

Ter doot zijn sy berde geleeyt

Den ouden metten ionghen

De waerheyt hebben sy berhjept

Waect op, loest Godt met tongen.

rom. 12. c. 19.

heb. 10. d. 19

Luc. 23. c. 34.

Act. 7. c. 60.

Act. 5. a. 19

1. Oct. 4. c. 15

Luc. 15. c. 25.

Luc. 23. c. 45

Act. 7. c. 59.

Dit is de

Belijdinghe van een tee-

der Keyfken/ gheheeren Elisabeth die
een Wagijnken hadde gheweest/ de
welcke tot Leeren werden ghe-
uanghen ende gheboort
18. Int Jaer

1549.

(2)

DEn bijsthienden Januarij/ in het
Jaer M. CCCC. XLIX. te
reekenen het begunsel des Jaers
van nieu Jaers dach af/ doe wert
Elisabeth gheuanghen. Ende doen
de gene die haer vanghen souden int huys
quamen (te weten/ daer sy woonde) so boren
den sy daer een latijns Testament. Ende
doen sy Elisabeth hadden/ seydten sy: Wy
hebben wy hebben de rechte man/ wy heb-
ben nu de Leerarisse/ ende seydten: Waer is
b Man/ die Leeraer Menno Simons/ &c.
Ende sy brachtense op dat Raechuys. Ende
des ander daechs namen haer twee
Witkouels tusschen haer beyden/ en brach-
tense op dat Blockhuys. Doen worde sy
door den Raet ghestelt/ ende sy brachden
haer by haren Eede/ oft sy oock eenen man
hadde. Elisabeth antwoorde: Ons en be-
hoort niet te sweeren/ maer onse woorden
sullen zijn: Jae/ iae/ ende Neen/ neen: Ich
en hebbe gheenen Man. De Heeren: Wy
segghen/ dat ghy een Leerarisse zijt/ die veel
Lieden beleydt/ ende wy hebben wel van
u hoopen segghen: Wy willen weten/ wie
dat

Elisabeth.

Fol. 16.

dat b vlyenden zijn. Elisabeth: * Mijn Godt mat. 22. d. 36
heeft my ghebooden/ dat ick lief hebben sal
mijnen Heere ende mijnen Godt/ daer toe
mijn + Onders eeren/ daerom en wil ick b
niet segghen/ wie mijn Onders zijn/ want
dat ick om Christus Name lijde/ dat is
mijn Wyerden onere. De Heere: Hier
enoe willen wy b nu betijen laten/ maer
wy willen weten/ wat Lieden dat ghy ghe-
leert hebt. Elisabeth: Och neen/ mijn Hee-
ren/ laet my doch niet vreden van desen/
ende* bracht my nae mijn Ghelouue/ dat
wil ick b soo gheene segghen. De Heeren:
Wy sullen b wel soo banghe maecken/ dat
ghijt ons wel segghen sulc. Elisabeth: Ich
verhoop doot de ghenade van Godt/ dat
hy' mijn tonghe bewaren sal/ dat ick gheer
verraederse en worde/ ende mijnen Broe-
der niet en leure in den doot. De Heeren/
Wat Lieden waren daer by/ doen ghy ghe-
doopt worde? Elisabeth: Christus sprack:
+ Daerachter den ghenen die daer by waren/
oft diet ghehoort hebben. De Heeren: Nu
mercken wy/ dat ghy een Leerarisse zijt/
want ghy b Christo ghelijc maken wilt.
Elisabeth: Neen mijn Heeren/ dat waer
verre van my/ want ick my niet hooger en
achte/ dan dat * verbaechsel/ dat daer wt
gheue acht wort wt dat huys des Heeren.
De Heeren: Wat ist dan dat ghy hout van
huys Godts? Hout ghy onse kercke niet
door het huys Godts? Elisabeth: Neen ic
mijn Heeren/ want daer staet gheschreuen:
+ Ghy zijt den Tempel van den leuendigen
Godt/ ghelijc als Godt spreect: + Ich wil
in haer woonen en wandelen. De Heeren:
Wat hout ghy van onse Kisse? Elisabeth:
Mijn Heeren/ van uwe Kisse en houde ick
niet/ maer al wat met Godts Woorde ouer
D 4 een

cro. 20. b. 12.
1. cor. 1. c. 16

r. pet. 2. b. 15

psal. 39. a. e

ioan. 12. c. 21

1. cor. 4. b. 15

r. cor. 3. b. 19

2. cor. 6. b. 16

1. leu. 16. b. 2

mat. 5. d. 37.
1. cor. 5. c. 12

een coemt/daer houde ic beel van: De Heeren: Wat hout ghy van dat hoochweerde ghe heylighe Sacrament? Elisabeth: Ick en hebbe min leuen niet gelefen in de heylighe Schrift van een heylighe Sacrament/ maer wel van het * Quontmael des Heeren (Sy verhaelde ooc de Schrift die daer op liep.) De Heeren: Swijcht / want daer duyuelt spreect wt wren monde: Elisabeth: Jae mijn Heeren/dit is een cleyne sake/want des knechte en is niet beter dan zijn Heere. De Heeren: Ghy spreect met enen hoochmoedighen gheest. Elisabeth: Neen mijn Heere/ich spreecte met enen wijfen moet. De Heeren: Wat sprack de Heere/doet hy zijnen Discipulen dat Quontmael ghaef? Elisabeth: Wat ghaef hy haer/bleefsch oft hoot? De Heeren: Hy ghaef haer hoot: Elisabeth: Bleef de Heere daer niet sitten? Wic woude dan des Heeren bleefsch eten? De Heeren: Wat hout ghy vande hindersdoop / dat ghy v weder hebt laten doopen? Elisabeth: Neen mijn Heeren/ich en hebbe my niet weder laten doopen/ich heb my eenmael laten doopen op mijn ghelouue / want daer gheschienen staet / * dat den ghelououigen den doop toeroeme: De Heeren: Zijn onse kinderen dan verdoemt/om dat sy ghedoot worden? Elisabeth: Neen mijn Heeren/dat sy verre van my/dat ic de kinderen tot deelen soude. De Heere: Soect ghy v salicheyt niet inden doop? Elisabeth: Neen mijn Heeren/al dat water van de zee en mocht my niet salich maecken/maer de salicheyt staet in Christus: Ende hy heeft my gheboden/* Gdat mijnen Heere lief te hebben bouer alle dinck/ende in sinen staeken als my seluen. De Heeren: Hebbe de Wierster ooch macht de sonden te verghenen/

Eli

Elisabeth. Neen mijn Heeren / hoe soude ick dat ghelouuen / ick segg dat Christus de eenighe * Wierster is / door welken de sonden verghenen worden. De Heeren: Ghy segt / dat ghy al ghelooft / dat mer de heylighe Schrift ouer een coemt / houdy dan van Jacobus woorden niet? Elisabeth. Jae ich mijn Heeren / hoe soude ick daer niet van houden? De Heeren. Heeft hy niet ghesproken: Gaet totten Outen vande Ghenepte / dat hy v * salie / ende door v bidde? Elisabeth. Jae / maer mijn Heeren / wout ghy van segghen / dat ghy van sulken Ghenepte zijt? De Heeren: De heylighe Gheest heet v al salich ghemaecht/ ghy en behoeft Wierste noch Sacrament. Elisabeth: Neen mijn Heeren/ich bekenne wel dat ick ouer getreden hebbe de Ordinantie vanden Waus / de welke de Keyser met Waccaten beuesticht heeft / maer bewist my in eenighe Articulen/daer in dat ick ouergetreden hebbe teghen mijn Heer ende mijn Wodt/soo w ick o wees o wach roepen ouer my arme elendighe Menschhe. Dit door beschijnen is de eerste belsdinghe.

Daer nae stelden sy haer weder hoog den Raet / ende leydense inden Wijnckthoyen / ende de Wierker Hans daer by. Doen leyden de Heeren: Wy hebben v dus langhe met goetheyt aengehaegen / ende is dat ghy niet belsiden en wilt / soo willen wy v met hardicheyt aengaen. De Wierker Senerael sprack: Wierker Hans/taf haer aen. W. Hans antwoort. Och neen mijn Heeren / sy sal doch wel met wille belsiden. Ende doe sy niet met wille belsiden en woude / doen setten sy haer duymijsters op beyde haer duymen/ende op beyde haer

D ij boeske

Heb. 7. 1. 24.
1. Joan. 2. 2. 1

Jaco. 4. b. 14.

mat. 26. b. 25
s. col. 11. f. 220

mat. 20. f. 24.

Act. 26. f. 25.

mat. 26. b. 25

Mat. 7. 8. 1.

Act. 4. 8. 12.

Lut. 10. b. 25.

De Betsdinghe van

Boozte bingheren / dattet bloedt tot haren
nagelen wt spranch. Elisabeth sprack: Och
ick en macht niet langher lijden. De Hee-
ren seyden: Belyde, soo willen wil v pijn
verlichten. Maer sy riep tot den Heere ha-

Judh. 9. a. 3. ren God: **H**elpt my o Heere, v arne dienst
deerne, want ghy een Sootheijer zijt. De
Heeren riepen al: Belyde, soo willen wy v
pijn verlichten / want wy hebben v gesept
van belijden, ende niet van roepen tot God

2. Tes. 3. b. 17 den Heere. Ende sy hiet * ghesadich aen
tot Godt haren Heere, als haren verhaelt.

Wsa. 94. b. 19 Ende do Heere verlichte hauer pijn, alsoo

2. 107. 10. b. 17 dat sy seyde tot de Heeren: **W**ascht my, ick
sal v antwoorden / want ick en boele ganc
geen pijn in mijn vleesch, als te bozen. **D**e
Heeren: **W**ilt ghy noch niet belijden? **E**l-
sabeth: **N**een mijn Heeren. **D**oen setten sy
haer twee Schoef iijers op elcke sehem
een. Ende sy seyde: **O**ch mijn Heeren, en
beschaeint my niet, want my en heeft noch
noyt **M**an aen mijn bloot lichaem ghetast.

De Procurer Generael seyde: **N**een **J**os-
frou **L**ijf het, wy en sullen v niet oneerlijck
aentasten. **D**oen beswijnde sy. Ende de een
seyde segghen den anderen: **M**ischien sy is
doot. Ende doen sy ontwaechte / sprack sy:

Ick leus, ende en hen niet doot. **D**oen doe-
ghen sy alle de Schoef iijers los, ende gin-
gen haer met smeckende woorden aen. **E**-
lizabeth: **W**aerom gaet ghy my dus met
smeckende woorden aen, met de kinderen
plachmen aldus om te gaen. **A**lles en cre-
ghen sy niet een woordt van haer / tot ach-
terdeel van haer broeders inden Heere, oft
eenich mensche. **D**e Heeren: **A**lle de woord-
den / die ghy hier boozmaeks beliden hebt,
wilt ghy die oock wederroepen. **E**lizabeth:

Neen ic mijn Heeren, maer ick wille: bes-
gelen

Wsa. 94. b. 19

2. 107. 10. b. 17

Wsa. 94. b. 19

2. 107. 10. b. 17

Wsa. 94. b. 19

2. 107. 10. b. 17

Wsa. 94. b. 19

2. 107. 10. b. 17

Wsa. 94. b. 19

2. 107. 10. b. 17

Wsa. 94. b. 19

2. 107. 10. b. 17

Wsa. 94. b. 19

2. 107. 10. b. 17

Wsa. 94. b. 19

2. 107. 10. b. 17

Elisabeth.

Fol. 18.

gelen met misnen doot. **D**e Heeren: **W**y en
willen v nu niet meer tenteren, wilt ons
met goeden wille segghen / wie de ghe-
ne is / die v ghedoopt heeft. **E**l-
sabeth. **O**ch neen mijn Heeren,

ick hebbe v ymmers ge-

sept / dat ick dat

niet belijden

en wil.

En hier na is de Sentencie onet Elisabeth

ghegaen, Int Jaer 1549. **D**en 27. dach van

de Maert / en is beroopdeelt ter doot,

ghedient te worden in enen

sack, ende heeft also haer

lichaem, **G**ode op

gheoffert.

Een Liedeken van El-

sabeth, na de wise banden tweeden

Psalm, Ofte: **R**oofkens toot

seer wise ontloken.

Twas een maechdekē van teder leden

Elisabeth dat was haren naem

De welke was wobachtich ter bedē

Van Leeuwerden een Stebe bequaem.

In Januarij wert sy geuangen

Het was int vijftienhondertste Jaer

Regenenbeertich, sy had verlangen

Na Christum, v dien sy belcet aldare.

En en brachtse opt Blochhuys in cozen

wijle

Daer hebben sy haer ghedrongen an

By haer eedt te seggen, na swers stils

Oft sy niet hadde eenen Man.

Sy heeft geantwoort, als sy dit hoorde

Te sweeren ons geenens betasmt

Mat. 10. b. 32

D tiiij 34/14

In te neen neen/sullen zijn ons woorden
 Ich en beh niet geenen man verfacint.

Den Raet.

Men seyt als dat ghy beleyt veel lieden
 En dat ghy oock een leeraerse zijt
 Dus wilsen dat ghy sulc bedieden
 Wie ghy geleert hebt in u tijt.

Elisabeth.

Och neen mijn Heere laet my niet bredere
 Van desen/en hycacht na mijn geloof
 Weern wil ich v daer van geuen reden
 Heeft sy gesproocken booz blint en doof.

Den Raet.

Maer wat ist dat ghy hout van die misse
 Ende dat hoochweerdighe Sacrament

Elisabeth.

Van sulc en las ich noyt yet gewisse
 Maer wels van Heeren Quontmael lent.

† ma. 26. b. 25

1. cor. 11. c. 22

Sy sprac so veel schijnt ter seluer stonde
 Dat sy aldaer seyden int ghelechte

De Wyuel die spreekt wt uwen monde

Elisabeth.

Ja nter meer dan zijn Heer is de knecht.

Den Raet.

Segt de kinderdoop mach die niet brome
 Dat ghy v wederom doopen liet

Elisabeth.

Neen niet weer ben ich daer toe gecomen
 Maer eens op mijn geloof was gescheit.

Den Raet.

Hogen die Woessers ooc hadt vergueen
 Neen sy hoe soud ich geloouen soo

Elisabeth.

Christus deentige Woesser verheuen
 Die allen reynicht ons van sonde sigo.

1. heb. 7. c. 24

1. 19 an. 2. a. 1

Daer na sonder lange te berbeyden
 Bachten sy Lijf bet weer booz den Raet

En mits dien lieten sy haer doen leyden
 In den pijnhelder booz de Mencker quaet.

Den Raet.

Wy hebben v noch alheen tot hyden
 Niet dan met goedicheyt aengegaen

Elisabeth.

Maer wilt ghy ons braghen niet beduyden
 Maer hardicheyt willen wy besaen.

Sy lieten haer twee duym ijsers setten
 Als sy niet wilde lijden in lanch

So dat sy duym en vingereen pletten
 Datter bloet ter nagelen wt spranch.

Elisabeth.

Och ich en mach niet langer verbragen
 Verschij

Welsd/men sal verlichten v pijn

* Welst my O Weere/sprac sy niet claghen

Want ghy zijt eenen noothelper sijn.

Belydt/belijdt/reyden sy ter zijden

So salmen v doen verlichten wel

Want wy seggen v ban te belijden

En niet van te roepen tot God siel.

Maer sy hielt al en tot God seer buorich

Die haer verlichte/en sy sprac coel

Wilt my mi bij booz bragen geduerich

Want ick als vosen geen pijn en boel.

Noch twee scoene setts sy op haer schene

Beschaemt my niet/heet sy doen gesept

Want van eenich mannen my noch genert

Sijn hant aen mijn bloot lijf heeft geleyt.

Alts dien bewijsnde sy onder de handen

Watmen seyde sy is doot by genal

Maer sy onwoert zijnde in de banden

Sprac/ ick ben niet doot maer leef noch al.

En wilt ghy dat noch niet sprecken tegt

Maer welc ghy booz ons bekent hebt hier

Neen ich/sprac sy tot haer onuerslegghen

Maer wilt met mijn doot besegelen tier.

In Mario in den Jare boos sproocken

Sal ouer haer een oordeel den Raet

Maer vnencken hebben sy haer ghewroken

Men dat lief Schaepken/die Wolue quaet.

Och laet ons aemmetken metter herten

Elisabeths mannelijc gemoet

Wanneer sy ter noot leet pijn en smerten

* Heeft aengeroepen den Weere goet.

F J N I S.

D b C D I S

Den Raet.

Elisabeth.

* Jud. 9. a. 3

Esa. 41. a. 24

1. cor. 10. b. 13

Den Raet.

Elisabeth.

† apo. 2. b. 10

* 10 sal. 3. a. 50

120. a. 10.

Dit is de

Belijdinghe van Hans

van Ouerdamme, de welke hy wt den
gheuanckenisse ghescheuen heeft/
en daer na tot Ghenet niet zijnen
door bezuycht heeft, Int
Jaer 1550.

Hans van Ouerdamme met zijnen
mede gheuangenen om dat* ghes-
tuygenisse Jesu Christi, wenschet
allen Broederen en Susteren in-
den Heere: Ghenade/hijde ende
een bierighe liefde, van Godt den Vader,
en den Heere Jesu Christo, den welcken
sy prijs/ eere / ende Maiesteit, van ewwic-
heyt tot ewwicheyt, Amen.

Ende ghy mijns hertzen alderleefde/ en
zijt mijnen hulten niet bekommeret/ maec
leest de Heere daer booz, dat hy my so goes-
den Vader is, dat ich om dat getuygenisse
Christi mach lijden banden ende gheuan-
kenisse/ ende ooc hope ich in een byer daer
om te gaen. De Heere geue my cracht dooz
zijnen heyligen Gheest/ Amen. Ende wan-
delde ghy in de vreesse des Heeren, / ghehlyck
als ghy beroepen zijt. Ende al ist dat wy
malcanderē hier inde bleesche niet meer en
sien, dat wy hier namaels malcanderen bes-
schouwen mogen, in te wijliche ons Vaders/
Daer ich soxtz verhojpe te wesen / de vrede
des Heeren sy met by Amen.

Mijns herten wenschen ende begheeren
van gantschen gronde mijnder sielen is, O
lieue Broederen en Susteren inden Hee-

Hans van Ouerdamme. Fol. 30.

re / dat ghy altijt meer ende meer neestlic-
heyt doet, om uwe beroepinge waer te ue-
men, daer toe dat ghy beroepē zijt, wā Godt
de Vader dooz Christum, totter Maiesteit
ende heerlijchheyt des Kijser zijns bemin-
den Soons, die zijn / Gheneynte verwo-
uen heeft, dooz zijn eygen Blaet, ende hem
seluen ouergegeuen heeft booz, haer/ op dat
hyle heerlijck maecte/ ende beestlic/ gherey-
nicht dooz het waterbat int woort, / op dat
hy he daer selde een heerlijcke Gheneynte/
die niet en heb eenige blecke oft rimpel, oft
sulcr yet, mer dat sy heyligh en onstraflic sy.

Daerom O lieue Vrienden, mercket hijc
op, wat grooter liefde dat ons de Vader be-
wisen heeft, dat hy zijnen eenighen* Sone
niet gelyc aert en heeft: Ende hoe dat Chris-
tus hemseluen so gewillich ouergegeuen/
ende den alder berispedelijckste ende schan-
delijckste/ doot des Cruyces booz ons ge-
leden, en zijn dierbaer bloet booz ons ver-
goten heeft / om ons te wasshen ende te
reynighen van onsen sonden. Och lieue
Broederen ende Susteren / laettert ons op
mercken, neerstlich bidden ende waken / op
dat* ons de salichmakende gheade Gods/
ende de onwyspreekelijke iresse des Wa-
ders ende Christi, niet beslymmelijck
vergerelijck en worden in ons, dooz eenige
tijdelijcke sorghe der becominginge der
ser Werelt lusten ende begeerten, die de sie-
le dooden / ende dat wy dan als* blecken
ende rimpelen wt de heerlijcke Gheneynte
Christi ghewasshen ende gheuecht wor-
den / Iae als een / onburchbaer Ranche
afgheliden, ende ten viere gheschiet wor-
den. Want mijn alderleefsten / het en is
niet ghenoech dat wy dat* Doopsel op on-
sen ghelouwe ontfangen hebben/ ende dooz

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

Rom. 8. b. 32

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

1. cor. 7. b. 17

De Belijdinghe van

rom. 11. b. 17. dat ghelooue in Christo † ingegriffist zijn/
 † heb. 3. b. 14. ist † dat wy dat begunsel zijns wesens niet
 bass tot den eynde toe en behouden. Daer-
 om isser yemant / die gheuoelt / dat hy een
 eph. 5. c. 27. † blick oft rimpel ghe worden is / die sie toe /
 dat hy hem haesse (eer dat hem den wach-
 ouerwalle, als eenent balstic den bogelen)
 Luc. 21. d. 32. ende doe boete met wacachtighen leerwe-
 † mat. 3. a. 2. ten ende berouwe / ende * rechten weder op
 † heb. 12. b. 22. de neder ghelaten handen, en slappe knien/
 ende loopt met vollen loope / den Camp die
 hem boor gheleyt wort / op dat het lamme
 niet wt den weghe ghesdooten / maer veel
 meer ghesont ende sterk word / op dat wy
 den tijt onser † Welgrimagien in de bresse
 7. pet. 1. b. 17. Gods maghen beleynen / ende ons † om-
 † iac. 1. c. 27. denlecht houden van dese erghe boose We-
 sep. 14. b. 11. reit / die doch vol bedrochs / † stricken ende
 apo. 12. b. 14. stetten is / de welke de Dupuel stelt / ons
 de Stelen der Menschen te † berleyden / en
 re vanchen doorz menigherley lusten ende
 listen. Och Weere / bewaert dijn Wel-
 toa. 8. d. 44. grins / (boor desen † Hoorder) die in dijn-
 te hope wandelen / ende verwachten alle on-
 onse hulpe ende troost van v / O Hemeliche
 Wader / doorz Christusum Jezum onser Weere /
 † dat ghy doch † het goede werck / dat ghy in
 ons begonnen hebt / in ons dock sult vol-
 brenghen / tot Wijns ende Lof dijns heyl-
 ghen Naems. O du Almachtige en ewige
 Godt / hoe gheheel onbegrijpelic is dijn
 ghenade ende Waderliche barmherticheyt /
 ouer den genen die v vgeelen ende lief heb-
 ben / O Wader / wie en soude alsulcken God
 niet vcoelen / die de zijne weert te verlossen /
 al ist dat sy schijnē hier eenen † cleynen tijt
 verlaten te zijn / van alle mensche verache-
 berwoyten ende veruolrecht op deser Aee-
 den / nochfang en verlaet hy de zijne niet /
 doorz

Hans van Ouerdam. Fol. 30.

door den troost zijns heylighen Gheests ist
 onse heren / die ons bymoedich ende by-
 stich maecht / dat wy om zijns Naems wil-
 le maghen versmaetheyt liiden / en wy ho-
 pen doorz de goetheyt Gods / dat onse Wel-
 grimagie nu haest totten eynde sal wesen /
 ende van deser ellendigher werelt, ende dal
 der tranen belost sullen worden / ende dit
 aersthe huys onser wooninghe ghebo-
 len sal worden / op dat wy te huys by on-
 sen Hemeliche Wader souden comen / ende
 de † Croone des ewighen leuens ontfan-
 ghen / die ons nu boor gheleyt is / ende ver-
 hopen dat sy ons van gheen Creatuere ge-
 nomen en sal worden. Daer toe stercke
 ons de almachtige ende ewige God
 de barmhertige Wader / doorz
 Jezum Christusum onsen
 Weere. Amen.

Jaco. 1. b. 12.

Wetet liene Vrienden / hoe dat het me-
 my toegegaen is boor mynder geuanc-
 kentisse / en daer na in mijnder geuancent-
 se / hoe dat sy met ons om ghegaen hebben.

Het is gheschiet ter tijt doen de hiet
 Vrienden opgeoffert waren (daer is
 dat Liet af gemaect hebbe) en hadde
 sven sbyandē / doe hoorde ic seggē hoe dat sy
 de ons byendē / die trō geuāchens noch ble-
 uen wāre / met grooter listicheyt en bedroch
 sēgeuochten hadde / doorz dē tact der s bal-
 scher Wop hētē / die des Wuynele listicheyt
 akijst inden sin hebben / alsoo zijt hēntieden
 dock beroemt hadden / dat zijt doen souden.
 Onse Vrienden die daer ghebleuen waren /
 dat waren twee ionghe knechten ende een
 tonck Aeyl ken / ende wy baden den Wee-
 re daghelijcx daer seer neersich boor /
 sēde /

Jer. 14. b. 13.

Thie. 2. b. 14

act. 12. a. 5.

heb. 13. a. 3.

De Belydinghe van

sende/ oft sy erghens in mochten betricket
 werden / ende wy verwachten daghelijcks
 dat sy noch ghedoot souden worden/ en ick
 werde los ghebreuen is mijn gheuoet (om
 haerder sonckheyt wille) te gaen staen voor
 aen dat Schauot / daer sy gheuoeten souden
 worden/ oft sy in eenighen dingen bedroeft
 gheweest mochten hebben/ dat ickse hadde
 staoghen verroosten/ ende de Kionicken te
 bestaffen / die onse Wienden veel noots
 doen met quellen / als sy ter doot gheleydt
 worden/ maer (eylacen) de arme Wichters
 en sijn so verre niet gecomen/ maer hebben
 hennelēde onbrotschelijckē in disputatien
 met den valschen Propheet laten brengen/
 hoe wel nochtans hennelēde laer af genoch
 ghewaershouwet is gheweest / dat sy hen
 daer van wachten souden / so lief als sy ha-
 re sielen hadden/ want een yegelijc en heeft
 de game niet te disputeren/ maer dat geloou-
 ue vymoedich te bekennen/ sulcks als men
 vānt den Heere ontfangen heeft / dat vocht
 den Christenen wel : Maer doen de arme
 Schapen haer in disputatien hadden ghes-
 teten/ zynset in hare consciencien verwers
 get gheworden/ ende sijn also der waerheys
 afgeuallen/ daer de valsche Propheeten een-
 nen grooten roem van droeghen / ende dat
 sy haer sielen gewonnen/ ende wederom tot
 de heylighe kercke gebracht hadden. Ende
 doen ick dit ghehoort hebbe/ is mijn siel en
 gheest seer bedroeft geworden/ om dat² ver-
 lies der armer Schapen/ ende om dat haer
 de valsche Propheeten/ en ook de Raet/ Oec-
 een/ so seer beroemt hebben mit vallen ende
 berderuen der armer Lammerkens/ en sup-
 gelingen/ die sy mer besuereen daer toe ge-
 dene hebbe/ so ghy hier na wet hoort silt.
 Albus bedroeft zijnde/ hebbe ic sachtende
 ghe

1. pet. 1. v. 25.

Sap. 27. v. 11

Juc. 15. v. 32.

Hang van Ouerdam. Fol. 32.
 gheclaecht tot Godt / ouer dat gewelt ende
 cracht des wyuels / die hy bedriefft door
 sijn kenderen des ongeloofs/ so is my met
 desen indē sin gecomen/ dat ic wilde somm-
 ge Brieftē schijue/ om ac sommige plaet-
 sen te placē/ bestaffede haer ydele bruecht
 ouer dat verlies der armer Schapkens/
 die sy haer sielen vermoort hadden. Toen
 hebbe ick beginnen te schijuen / ende int
 schijuen is mijn gemoet so bitterlic gewor-
 den/ daer ick meynde een cleyn Brieftē te
 schijuen bā een haerboeck/ siet eenen Brieftē
 van een geheel blat gheworden/ en de Hee-
 re heeft mijn verstant geopent / dat ick den
 heeren wonderlijck haer straffinge met den
 gheeleen Raamschen Kijcke/ ende sijn eynd-
 inghen door aenwysinghe der Schryft be-
 wesen hebbe/ ende inden Brieftē schreef ick/
 dat ick wenschede ende begeerde/ en het ge-
 schien mochte met vryheyt te disputē int
 openbaer/ inde teghenwoordicheyt van een
 groot hiet/ met alle haer Geleerden. en wie
 dat verwonnen worde / int vier soude ghe-
 worpen worden/ ende dat sy de arme Lam-
 merkens met vrede lieten / ende dat sy dat
 Sweert der Ouerheyt lieten bliuen / ende
 treden met Gods woort. Wō desen brieftē
 ghesordineert was/ hebbe ick hem den broe-
 deren laten sien/ dien hy wel behaechde/ en-
 de hebber ses ander Brieftē na laten schij-
 uen / van eenen Hoorder die bitter conde
 schijuen dan ick/ ende in middelert tije sijn
 de arme verdoruen Schapkens wt der
 genantkenisse gelaten/ ende hebben al ver-
 derroepen / ende den eenen iongen knecht
 is gheslozen den seluen dach / dat hy wt-
 ghegaen was/ een mijle buyten der Stadt/
 ende is een erenipel oft spiegel gheworden/
 den ghenen die haer teuen soecken te be-
 houden.

ephe. 2. a. d.

1. cor. 10. a. 7.

ephe. 6. b. 17

Luc. 6. c. 2. 7.

De Welſdinghe van

Houden. Doen dit gheſchiedde/ben ick mel
 Hanſken Keelcooper van Antwerpen ghe-
 comen/ende hadden onſe dingen al beſeſt/
 dat wy de brieuen beſchicken ſouden / ende
 hebbe des ſaterdaechs t'auonts/de Wziens
 den Heeren bander Stadt gefonden / ende
 twee open brieuen indden inder Stadt ge-
 placket/ datſe een pegelijc leſen ſoude/daer
 wy den Heere grootlijck van louen ende
 danken/dat wy dat beſchicken/eer wy ghe-
 nanghen worden/ want wy waren alle ver-
 radē van eenē † Judas die onder ons was/
 en die ſcheen eer de alder broomſke Woer-
 der te weſen/van alle die daer waren/also
 gheueynſc conde by hem houiden/ende hee-
 ter langhe op wt geweeſt(also wy nu met
 ick) om eenen hoop vrienden te ver-
 raden. Ende deſe verrader waſter by/ daerde
 Wziens gheplacket werden / ende wy had-
 den beſeſt des ſondaechs morgens/by den
 anderen te comen / om van des Heeres
 woort te ſpreken / want ick wilde mijn af-
 ſcheyt met de Woederen maken/ om wech
 te reysen des anderen daechs/maer de Hee-
 re ſy gheloeft / dier anders voorſien hadde.
 Doen ſy Hanſken des mogghens hooch
 enet my na het Boſch gegaen/daer wy ber-
 gaderen ſouden/ende en hebbe onſe Wziens
 den niet ghehouden / op de plaerſe daer wy
 meynden/wy ſochten wel een half vze lanc/
 wy dachten datſe niet comen en ſouden we-
 ſen, om dattet des auonts ſo leet vergent
 hadde / wy ſouden ſchiet wederomme ghe-
 gaen hebben/daer ſepde ic: Laet ons gaen/
 hier booz ſullen ſy mogghelijck weſen/ ende
 hebbe al ſaechtlijck gheſungen/ oft ſy laet
 waren/dat zijt hoopen mochten/doen hooz-
 de ick wt ſichē inr Boſch / ende ſepde tot
 Hanſken: Onſe Wziensden zyn hier. Doen
 ſonden

Mat. 26. 2. 13

heb. 10. 6. 25

Hans van Querdam. Fol. 32.

ſonden wy ſtille / ende ſaghen / wis daer
 boozt ſoude comen/doen quamen daer drie
 boozt met wapenen ende ſtocken. Doen ſep-
 de ick: Wel gheſellen hebt ghy eenen Heere
 ghelocht / ende niet gheuanghen? Doen
 worden ſy gheheel dootverwich in haer aen-
 ſichten / ende traden tot ons aen/ ende gre-
 pen my by den arme/ſegghende: Gheeft v
 gheuanghen. Daer binghen ſy ons/ ende ſep-
 den: Wy hebbender noch eenen grooten
 hoop gheuanghen/doen ſagen wy daer onſe
 Woederen / eenen gheheelen Waghen vol
 ghebonden ſiten / ende drie Rechteren met
 alle haer knechten dieſe bewaerden / eenen
 grooten hoop. Doen wy daer by quamen/
 groetten wy onſe Woederen met den biede
 des Heeron/en hebbē me getroost met des
 Heere woort / bijmoedich om zijns nactens
 wille na te ſtreden. Daer nae ſtraften wy
 de Rechters/dat ſy ſoo ghierich waren om
 onnoſel bloet te vergieten. Doen hebben
 ſy Hanſken ende my te ſamen gheſloten
 met iſteren Banden / ende onſe Wuymen
 ook. Doen meynden wy / dat ſi ons na der
 Stadt gheuoert ſouden hebben / maer om
 dattet op een ander Heerlijcheyt was/daer
 wy gheuanghen waren / ſo moeſten wy een
 halt mijne boozder gaen. Doen achten wy
 booz een groot gheinck / dat wy noch ſou
 langhe by den anderen waren / dat wy so
 uet wech gaende / malcanderen met des
 Heeren woort troosten mochten, eer ſy ons
 banden anderen ſcheyden. Doen woerde wy
 op een Caſteel gheleert / een Huiſe van der
 Stadt/daer worden wy in een Camer alle
 ghelijck hy malcanderen bewaert/daer wa-
 ren wy drie dagen / want dat was dat recht
 bander Heerlijcheyt/daer wy gheuanghen
 waren/daer hebben wy den Heere onſen
 act. 16. d. 25

Est. 5. 2. 7

act. 12. 2. 5

act. 16. d. 25

E Godt

Godt ghebancht ende ghelockt, dat hyst so
wel wiste te schicken, dat wy so langhe tijt
hadden, om byjmoedich malcander te bes
manen, daer quam oock veel volck wt der
Kade, die ons quamen besen ende hoeyen,
maer int laetste en mocht daer niemāt meer
by ons inde Camer comen; daer wordē wy
banden hoch Baellu banden Lande van
Aelst gecamineert van onsen gelooue, het
welcke wy hem byjmoedich beleden. Wy
meynden dat wy na Aelst gheuoert souden
worden, maer om dat de Baellu van Gent
ons hadde gheset op den Waghen, om na
Gent te voeren, doen wy geuangē worden,
daerom moesten wy wederom al te samen
nae Gent genoert werden. Ende onse Werr
ader, die ons verradē hadde, die was met
ons geuatenig, om dat wy niet merckē en
souden, ende sy setten hem vorscheiden van
ons in een ander Camer, daer wy een groot
medelijden mede hadden, om dat hy by ons
niet wesen en mochte, niet wetende dat hy
onse Werrader was, ende hy wert op den
Waghen mede gheuoert in de gheuanchen
nisse te Gent, daer cteghen wy eerst te we
ten, dat hy ons verraden hadde. Doen wy
ab wt dat Casseel ghebrocht worden, om
nae de Stadt ghebrocht te worden, doen
was daer veel volck, ghecomen van der
Kadt, om ons te sien, doen wert daer mijns
Wiederz Wipuwe gheuanghen, die oock
een Suster is, om dat sy my aensprack, en
ke wert op den Waghen gheset, ende noch
een ander man oock, die ons gheluck wens
chede, daer spraken wy bylyc totten vols
ke dat daer ghecomen was, hoe dat sy alle
mans roof moeten wesen, die hen van des
hooftheyt af heeren, ende Christum na vol
gē en willen. Daer was veel volck, die mes
ong

ons wel hadden willen spreken, maer sy en
doften niet, om der booser Rechters wil
le. Alsoo worden wy onser thiene Bontge
nooten, twee staen bereyt, ende vier Kenco
meinghen, de twee andere waren gheuan
gen om dat sy ons aenspraken. Aldus heb
bense twee Waghen vol na der Stadt ge
uoert by hooghe Sonne schijn, ende ondes
weghen vinghen sy noch een Drouwe, om
dat sy maer en seide tot ons: Godt die bo
ware v: Die moeste oock op den Wagen ste
ten. Maer doen wy in de Stadt quamen,
souden sy die alle genangen hebbe, die ons
aen spraken, ende die wy weder toe riepen
met des Heeren Woort, sy en souden die op
twintich Waghen niet gheuoert hebben,
want dat volck quam so dicke van alle can
ten toe gelopen, tegen dat wy aldaer boep
by quamen, gelijck water dat banden Bers
ghen neder loope, ende werdt tot een groot
water, also liep dat volck by den anderen, en
hē duerde vander eender stadpoort tot in
des Grauen Casseel, dat by dat ander epus
de vander stad staet, by een by gaens ber
te, daer worden wy op dat Casseel gheleyt.
Ende de Rechter vanden Lande van Aelst
leuerde ons ouer in de handen van de Vee
ren van des Keylers Kade, daer worden
wy van malcanderen versheyden gheleyt,
sommighe bouen op Cameren, de Wou
wen bleuen oock bouen, maer onser eius
worden gheleyt in eenen duycken dieper
Kelder, ende inden Kelder stonden al vers
sheyden ghemetselde oft ghemerde done
here gheuanchenissen, daer worden wy al
versheyden gheset, drie ende drie, Maer
Hans Ken ende ic worden in dat alder duy
sterste gheleyt, daer was een weynich ghe
moetsle Troop, so veel alsme in eenen sch

1 Oct. 3. b. 15

mat. 10. 0. 32

Mat. 16. b. 15

De Belijdinghe van

daghen soude/ daer mochten wy ons mede behelpen. Ick seyde : **A**ly dunckt dat wy met * Jonas inden buyck banden **Wat** uisch zijn/ soo doncker is hier/ wy moghen bast met Jonas tot den Heere roepen / dat hy onse Trooster ende Verlosser sy / want wy nu van alle menscheijliche troost ende bystant betooft zijn / waer af dat wy ons niet betooft en hebben / maer Godt ghesloeft ende ghebancet dat wy † om zins spacijs wille lijden mochtē, ende wy spraken onse ander Broeders oock want / die wy de ander Speloncken lagen/want wy conden malcanderen wel hooren spreken.

Doen wy daer drie ofte vier daghen geleghen hadden, woymen wy deyde, / want ken ende te bouen by de Heeren ontboden/daer worden wy gheexamincert / ende nae den gront ons gheoofts gheuraecht / wanneser dat wy ghedoopt waren. Doen heeft ons de Heere na zijnder Beloften eenentmont ghegeuen / bymoedich te spreken / en hebben begheert ons int openbaer te verantwoorden/ metten woerde Gods. Doen hebben sy ons gheantwoorde, dat sy ons gheleerde Mannen beschicken wilden/ dieouden ons onderrichten / alsoo zijn wy weder wederwaerts ghelept.

Doen coets daer na worde ick bouen ghaect op een ander Camer / by twee Kaefse heeren ende eenē Schijuer / en hebben my daer seer scherpeijlich onderuraecht / waer dat ick gheweest hadde / ende oft ick wel wiste, dat ick ghebannen was van ouer sea Jaten / in Harten Wuerelocks tijt / ende waer dat wy onse bergaderinghe ghehouden hadden. Dat wisten sy al / want de Werfader hadde haer al gheleert. Ick seyde : **W**at wilt ghy wy draghen / daer ick we

hjeemde

Hans van Ouerdam. Fol. 35.

hjeemde Landen come? Want ick en hebbe niet opser niet veel willen bragen/ op anontuer / oft ick gheuangen worde / dat ick dan niet veel en soude hebben te verantwoorden/ waerom vyaecht ghy so scherpeijlic? en hebt ghy noch niet * ontmoefl bloets ghe. **Esa. 59. a. 7.**
noech om te berghieten? Doxt b lieden om noch meer? Vyaecht by nauwe (seyde ick) her sal b † wederom banden gherechtighen **Ista. 9. b. 13.**
Kechter worden gheuraecht / ist dat ghy b † niet en bekeert. Doē vyaechde sy my noch meer/ ende * beswoert my by mijn Doopfel **Mat. 18. a. 3**
ick soude segghen/want (seyden sy) wy werten dat ghy liede niet en tucht/ daerom segget ons . Ick seyde : **D**at ghy wetet dat wy niet en liegē, dat is ons een † geruychenisse totter salicheyt / ende b ter berdoemnisse / dat ghy lieden alsulck en doodet, maer b besweeringhe en heeft gheen macht tegen de waerheyt. En her wert al ghescheuen was ick seyde, ende dreyden my te pijnighen / waert dat ick ven lieden niet al seggen en wilde. Ick seyde : **D**at ick niet en weet / en can ic b niet seggen, en sy queden my aldus seer lange. Doen wert ic weder nederwaert gelept. Ende also deden sy met al onse vrienten/ de een na den anderen alleen.

Op eenen Saterdach / so wert ick weder bouen ghehaect op de selue Camer:

Doen waren daer vier Montick: De Saterdian bā de Nijnebroeders zijn tweester / ende de Waret van de Jacobinen zijn tweester / ende met my quam een tonck Broeder / die den Doop noch niet ontfanghen en hadde/maer stont bereyt. Doen ic neder geseten was / ende vyaechde wat sy begheerden, doen seyden sy, hoe dat sy banden Weeren geschet ward om ons te onderrichten / en met malcanderē te spreken bandē gront

ende

ioan. 1. b. 17.
mat. 12. b. 41.

act. 5. e. 42.

Luc. 21. b. 14.

Esa. 59. a. 7.

Ista. 9. b. 13.

Mat. 18. a. 3
* ma. 26. f. 6 a

Phi. 1. d. 28.

ende Articulen des gheloofs. Doen heb ick gheantwoort; dat ic bereyt was; my te laten onderrichten met Gods Woort; ende besgeerde wel samentspieginge te houden van den gront ende Articulen des gheloofs; en dat int openbaer / in de teghenwoordicheyt vanden Rechteren die ons oordeelen sullen; ende int bywesen van onsen Broederen ende Susteren / die niet ons ghevangen zijn. Antwoort: Wat en sullen sy also niet toelasten willen. Hans van Ouerdam: * Wel; so moghen sy doen wat sy willen; ende wy en willen aldus int heymelick niet disputeren alleen / op datme onse woorden niet en berdayet achter onsen rugghe. Antwoort. Wy en willen inwe woorden niet verdaypen. Hans van Ouerd. steen; wy kennen u wel. Draghe. Wact boez kent ghy ons / wat quaet hebben wy u ghebaen: Segget doch; wat quaet weet ghy van ons? Hans van Ouer. Als ghijt miners werē wilt; so houdē ic u booz; i bailsche Prophten en berleyders. Doe quamē wy int disputerē vā haren geestelike schijn; en vant gebot des Hans oner de reynicheyt der wapen en Monicheit; en waer om dat sy geestelike genotē zijn en dander werelike; daer sy al behooren gheestelike te wesen. Doen bewees ick dat sy Setten waren. Doen meendē sy: Dit en bozdet niet; laet ons disputeren van den articulen des geloofs. Doen seyde ick: wel; alsoo ick gheseyt hebbe. Sy seyden; sy wilden de Heeren segghen. Also zijn wy ghescheyden / als wy wel twee hien metten anderen ghedisputeert hadden. Twee daghen daer na / doen worden Hansken ende ick beyde byden Heeren ontboden; ende die hier Monicken waren daer; by; ende leyden ons booz om te disputeren. Doen hebbe ick

totten

totten Heeren ghesproken: Mijn Heeren; ick draghe u lieden / in wat huys dat wy zijn; in een huys van rechtē oft van gheweldē? Antwo. In een huys van rechtē. Hans van Ouerd. Gode gheue dattet alsoo wesen moet; Maer mijn Heeren; waer inne beschuidicht ghy ons / dat ghy ons als die lieden ende moorders gevangen ende ghesloten hout; hebben wy yemant te sojt gedaen; oft legt ghy ons gheweld ofte moordt op; ofte eenige schelmstucken? Ant. steen; wy en weten allulchs niet van u lieden. Hans van Ouer. Wel mijn Heerē; waerom hebby ons dan ghevangen? Antw. Wat sal u wederpartije wel segghen. Hans van Ouerd. Sijt ghy dan onie wederpartije? Antwoort. steen; maer wy zijn Richters. Doen seyde ick tot die Monicken: Sijt ghy dan ons wederpartije? Antw. steen. Hans van Ouerd. Wel; is niemant onse wederpartije; waerō zijn wy dā aldus genange? Wō seyde een RaetHeer: Die Keyser is u wederpartije. Hans van Ouerdā. Wy en hebben regen die Keyserlike Raetseyt niet misdaen / na den ghewelt; die hē by van Godt ontfanghen heeft / ende wil hem ghehoorsaem zijn; in alle ordinancien; / so verre als ick metter waerheit bermach. De Raetsehter: Ghy hebt verghaderinghen ghēhouden van dese nieuwe leeringhe; ende de Keyser heeft gheboden; datmen allulcx niet doen en soude. Hans van Ouerd. Sulcke gheboden te maken / en is hem van Godt niet ghegheuen; / daer treet hy byten den ghewelt; die hem van Godt ghegheuen is; daer inne en kennen wy hem niet als een Ouerste; want onser hele salicheyt gaet ons naeder; dat wy God ghehoorsaemheyt bewissen. Doen seyden die Monicken: Wy zijn

E iij.

b we.

Mat. 26. e. 54.
1. Per. 4. b. 15

Rom. 13. a. 2

Acto. 5. d. 30

Act. 17. c. 20.

Estat. 10. a. 2.

Acto. 5. d. 30

Jer. 26. b. 14.

Mat. 7. b. 15
2. Tim. 3. a. 2

h wederpartije / daer inne / om dat v Lee-
 re niet goet en is / want waerse goet / ghy en
 sout in boesche en hoerke niet priedicke / mer
 tur openbaer. Doen seyde Hans ken: Ver-
 leent ons een vrije plaets op de Kerck / oft
 in v Clooseren ofte Kercken / ende besiet
 oft wy dan in Bosschen sullen gaen: Maer
 neen / ghy sout vrecien datmen v⁺ be-
 straffen soude: Daerom hebt ghy betre-
 gen datmen v niet bestraffen en mach / ende
 hebt ons berouwen wt Steden en landen.
 Die Monicken: Eylacen / dat en hebben wy
 niet gedaen / dat doet de Keyser. Hans ken:
 Daer hebt ghy hem toe gedreuen. De Mo-
 nicken: Wy en hebben. Doen begonnen die
 Weeren oock te spheken teghen ons / waer-
 om dat wy metten gheloof onser Ouderen
 niet te vreden en waren / en niet onsen doop
 sel. Wy seyden: Wy en weten van gheen
 hinderdoopsel / dan vā een doopsel des* ge-
 loofs / daer van dat ons Gods woort leert.
 Doen hadden wy noch veel ander woort-
 den / bestraffende / dat sy wilden Rechters
 wesen ouer saken des gheloofs / daer sy die
 Schrift niet en verstanden. Maer wilt ghy
 Rechters wesen / so hout v onpartijch / ende
 laet die saecke in redelijcker ordinarie toe
 gaen / ende beyde die partijen gelijckertant
 byden andere wesen / ende laet onse broede-
 ren ende susters die hier met ons geuangen
 ghebroecht zijn / by ons wesen / ende dan sal-
 der een wt ons spheken / dien die Heer den
 monde op doen sal / en die ander sullen toe-
 hooren en swijgen / so lange als die sprecht /
 en dat onse wederpartie ooc also doen. Die
 Heere: Wy en willen v liede v malcande-
 ren niet laten comen / wy willen dat ghy
 hier alleen sult disputeren. Doen seyde wy:
 Mijne Weeren / het waer v lieden dat alder-

Joan. 3. c. 20

mat. 28. c. 19

mat. 16. b. 15

bequaem;

bequaemste / ende het ginch al met eender
 disputatien dooz / anders sult ghy weder-
 om altij een disputatie op nieu geghimen
 moets met een of twee smaels. De Heere:
 Wat ist dan / wy willen alsoo niet hebben.
 Doen seyde een Raetsheer: Sy willense by
 den anderen hebben / om dat sy den ande-
 ren noch meer berleyden souden / daerom
 en machmēse niet daer by late comē. Hans
 van Ouerd. Mijne Weeren / ghy segt dat ghy
 Rechters zijt / maer wy houden v als on-
 se partje / want ghy soect ons in alle wege
 te crencken / ende ons en onse medegenoo-
 ten met geweld / ende listicheyt* afualtich te
 maken van onsen ghelouue. Anw. Waer-
 om en soude wy dat niet doen / om dat wy
 se weder te recht mogē brengen. Hans van
 Ouerd. Wel mijn Weeren / so hoorjt dit: Om
 dat wy sien dat ghy geē Rechters / mer onse
 wederpartje zijt / ende ghebruycket alle ge-
 welt ende listicheyt / waer ghy condē ende
 moecht tot uwen schoonsē / ende tot onsen
 achterdeele: Inden eersten hebt ghy onse
 Testamenten / daer wy onsen troost in bin-
 den / met ghewelt ontnomen ende berooft:
 Ten anderen hebt ghy ons verscheyden ge-
 leyt / deē in diepe duyssere kelderen / die an-
 dere op hooge camerē: en ten derten soect
 ghy ons nu met verscheyden disputatien te
 berlistigen ende te bedrieghen / ende dan te
 seggen dat ghy ons onwonnen hebt / ach-
 ter onsen rugge tot onsen broederen / en dan
 wederom also tot ons van onsen broederen
 ende susteren / en daerom mijn Weeren / en
 willen wy hier alleene niet disputeren / ofte
 onse broederen ende susteren sullen daer by
 wesen. Dor sy hoorde dat haer broeders
 ouer ons nae haren wille geen booztganc
 en hadde / soo woorden sy leet toornich / ende

2. Coz. 11. b. 5

E D Die

die Monicken ooc / wy sagen wel watter te doen was / dat het al schalckheyt was / wat sy bedueuen / want al wast datmen van som-
 nighe stukken metter Schijft bewese / dat sy onreche hadden / soo en wilden zijt doch niet bekennen / ende onschuldighen henlie-
 den metten Keyser / en zijn Mandament / en die Monicken metter langher * gewoonten der Roomseher Kercken / ende metten grooten hoope onser Ouderen : En almen dan metter Schijft ghewesen hadde ter contra-
 rien / dan wald ghelijck te bozen / als oftmen tegen den ouen gegaept hadde . Doe seyden wy : Wel mijn Heeren / wist ghy ons dat niet toelaten in redelijcker ordinancien te disputeren / also wy begheert hebben * Ant-
 woort : Neen . Wel da (seyden wy) ghy wetet den grondt ons gheloofs / die wy v bysmoedich beleden hebben / so muecht ghy nu met ons doen wat ghy wilt / soo verre als God toe laet / en siet wel toe wat ghi doet en handelt / wat daer is noch een * Achter bo-
 uen v / en de Heere wil v die † Ooghen des verstants op doen / op dat ghy sien moecht / hoe sammetlijck dat ghy banden * valschen Propheeten berleyde ende bedrogghen zijt / als dat ghy teghen Godt en dat Lam strijft / het welke v swaer vallen sal / ist dat ghy v niet en bekeert . Doen zijn wy weder wech gheleyt / als wy niet boorder disputeren en wilde / want dien raet hadden wy met ma-
 canderen besloten / doen wy noch apt Casseel by den anderē waren / byten der Stadt / op dat sy die eenuoudighen niet en souden ouerualen metter disputatiē / so en condens sy niemant wijs gemaken / dat syse berwan-
 nen hebbe / wel wetende / dat sy niet disputes en en sullen / ten ware dat sy by den anderēn quamen / ende dan geschiet die disputa-
 tie toe

Sap. 14 v 16

Jer. 26. b. 14.

Eph. 6. a. 9
† Eph. 1. c. 18

Jer. 14. b. 14.

Actoꝝ. 9. a. 5.

ste tot troost en vermaninge onser Broederen en Susterē diet hoozen / want doen wy sage dat sy haer schoonste deden / en wilden wy het onse oock niet laten / want wy saghen wel dattet noot was . Doen sy saghen dat dit niet gelucken en wilde / doen hebben sy eenen anderen raet boort gebracht / ende hebben eenen Raetsheer ende twee Monicken / eenen grauwen ende eenen swaeren / in een camer bestelt / ende daer wort telckē een broeder oft suster boortghebaelt / datse disputeren souden / ende beweerden den grondt haers geloofs metten Monicken / Die seydē / dat sy in ee camer alleē niet disputere en wilden / maet int openbaer / als wy by den anderen zijn boort de Heeren . Doen seyden sy : wy besweere v by v gelooue / en by wien boopsel / dat ghy hier disputeert . Doen seyde de broeder : Mijn gelooue en * doopsel ken-
 ne ic / maer ic en hebbe niet uwe besweeren niet te doe / dan laet ons by malcanderē comē / dat is rechte onse begeere / om met v sieden int openbaer te disputere / mer niet aldus in een camer alleen . Doe ontboode sy een ander / en alsoo / tot dat syse alle boort hadden / ende daer en woude niemant alsoo dispute-
 ren . Doen moeste ick oock boort comen alsoe in een camer by eenen Raetsheer ende twee Monicken / die begonden my oock te besweeren . Doen seyde ick : Wat wilt ghy my besweeren / dat ick de † roofen boort de Math. 7. a. 6
 honden / ende die peerlen boort de berckens werpen sal / op dat ghyse berreden sount
 Neē / dat heeft my de Heere verboedē / sies / ick achte † Gods woorden al costelijcker / Jo sal. 19. b. 11
 dan dat ic hier * dat licht te bergheefse soude * Luc. 8. b. 16
 laten schijnen / daer niemāt boort verlicht en worde / maer dattet gelastert en bespot soude worden / ghelijck ghy sieden doet / almen
 v de

mar. 16 b 19.

b de waerheyt seyt. Doen beswoeren sy my
 noch al veel meer. Doen seyde te: Wat wilt
 ghy veel beswoeren / ick en acht v beswee-
 ringe niet; want het is eenen eert der to-
 uenacks / die teghen die waerheyt beswee-
 ren: Maer nu sie ick wel; waer door; dat on-
 se twee broeders ende suster haer sielen ge-
 moort ende verleyt zijn; door v toouersche
 besweeringe; dat sy haer door des duyuels
 listicheyt niet gehoedt en hebbe; dz sy de ga-
 uen niet en hadden te disputeren. Doen sey-
 de die Gardiaen: Ghy hebt v beroemt in u-
 wen brief te disputeren int openbaer; waer
 om en dorst ghy nu niet disputeren? Hans
 van Ouerd. Ghy Monick; dat begeert ic noch
 van gants herten; mijn * gheloune te ver-
 weert met Gods woort; int openbaer voor
 alle mensche; maer v cappe soude al anders
 beuen; als ghy met my moest disputere opt
 byer; ende dat die Ouericheyt uwe besche-
 mer niet en waer. De Raetheere: Neen/
 wy en hebben daer af gheuen dorst / om v
 int openbaer te laten disputeren / ghy zist
 nu in onsen handen. Hans van Ouerdam.
 Ich hebbet begeert; eer dat ick wiste dat ick
 in uwen handen comen soude; / maer ick sie
 wel / dat wy in die Clauwen des * A-
 rents gheraect zijn; ende die daer in coemt/
 die en can daer niet weder we comen; hy en
 moetter sel oft lijf laten. Die Raetheere:
 Wie is die Arendt; die Keyser? Hans
 van Ouerd. Neen; † het is dat Roomsche
 Kijssch ofte ghewelt; seck den brief die ick v
 lieden gheschreuen hebbe / die sal v wel on-
 derscheyt gheuen; doen hadden wy noch
 veel woorden met malcanderen, en de Mo-
 nicken worden gram op my; ende beghon-
 sten * opgeblasen woorden te sprecke. Doen
 seyde ick / dat Paulus te recht gheprophe-
 seert

seert hadde van heliede; † dat sy lasteraers/
 stout; ende opgeblasen waren. Doen wert
 broer Jan de croock so toornich; dat hy be-
 gonste te roepen: Sothens; Sothens; ket-
 ters; ketters; zist ghy lieden: Hans van O-
 uerd. † Siet en is dat niet en sijn Leeraer? r. Tim. 3. a. r.
 en Paulus seyt: † dat een Leeraer niet kijf. † Tim. 1. b. 7.
 achtich noch toornich wesen en sal. Die
 Raetheere schaemde hem self; dz die Mo-
 nick so seelijken gebede; ende bermacks
 de hem stille te wesen.

Daer nae op een ander tijt; quamen daer
 twee wereltliche Dapen; Heester Willem
 van den steuwen lande; ende die Prochie
 Wape van S. Michiels; 3c bjaechde haer/
 wat sy begheerden. Sy seyden. Wy comen
 om uwe siele te soecken. Dat mael hielt ick
 my so bedect; als ick conde; bethopende; dat
 wy int openbaer voor de Heeren; gedispu-
 teert souden hebben; als sy my seyden; dat
 sy haer beste daer toe doen souden: Maer
 doen ick hoorde; datet niet zijn en mochte/
 doen sy ten anders mael weder by my qua-
 me mette Schisuer; dachte ick; wy moeten
 merten anderen al anders acnt boort; dan
 wy lastmael waren. Doe bjaechde te. Wat
 begeert ghy dan? Antwoort: Wy begeeren
 dat ghy v wile laten ondersichten / want
 siet; wy soecken doch v siele. Hans van O-
 uerd. Doet ghy dan so grooten neerlicheyt
 om sielen te soecken? Antw. Jac. Hans van
 Ouerd. Wel; so gaet inder Stadt aen allen
 plaatsen; tot bronckhaerts; hoerentaghen;
 bloeckers; schelbers; ghetigghen; honaerds;
 gen; en afgoden dienaers; luypers en bja-
 lers; en moorders die; onnosel bloet vergie
 ten; dat zijn noch al uwe broeders; gaet en
 soeckt hare sielen; de mijne heet * Christus; Luc. 15. b. 9.
 genonden. Antw. Wy vermanente; da heb-
 ben

2. par. 33. a. 6

Eze. 17. b. 19
Joan. 10. a. 1

1. Pet. 3. b. 15

4. El. 17. 22 *

Dan. 7. b. 7.

Col. 2. b. 18.

ben wy onse sielen gequeuen: Want van Ouerd. Met en is daer mede niet gecuech/ghy moest tot haer gaen en* bestraffense also/ en wilde sy dy niet hoorc/ so moest ghyse voor die gemeeynte brenghen/ ende bestraffense in openbaer/ hoorde sy dan niet/ doense dan wter ghemeynten/ hontse als heyden en openbaer sonbaers/ alsoo Christus leert: En Paulus totten* Copinthen. Ende bestraff ook uwe Richteren/ die gewelt en onrecht doen. Ja sonnel bloet scojten ende vergieten. Doen seyde ene Daep: Souden wy de Ouerhoofdē gaen bestraffen: Doen vjaecht. Act. 10. v. 34. de ick/ oft God en* aenscender der verhoenen waert. Antw. Neen. Want van Ouerd. Wilt ghy Gods dienaers wesen/ en wilt die personen aensden/ Antwoorde: Dat soude een opjoer makey in die Stadt/ en souden een daerom dooden. Want van Ouerd. Mat. 5. a. 10. So leedt ghy om de* gherechticheyt. Maer my docht dat sy gecnen grooten lussen hadden daer door te liden. Somma wy handelden alsoo veel vanden ban/ als menē also na* Christus ende Paulus woorden. Mat. 18. b. 15. nae volghen soude/ datter Paulus welaten/ kroyer/ en Coninck/ Ja sy oock met haren gheheelen hooue souden buyten ghesloten worden/ alsoo soude dat hoopken al cleyn gewozen hebben. Doen seyde ick haer lieden/ dat haer gheheel huys in brandt kont/ metten hekkichen vyere ontfleken/ dat soude sy eerst blauffen* eer dat sy quamen sien oft in ons huys eenich dangier des vyerst waer. Doē ghynghen sy wech/ die eene Daep en quam niet meer weder. Meester Antonis van Wille daer handelde ick oock soo mede/ die quelde den anderen/ maer my liet hy niet vjeden.

Hier mede bewele ick mijn lieue broederen ende

ten ende susteren inden Heere inde handen des almachtigen Gods en Anders door Jesum Christum onsen Heere/ Amē. Wolche niet in mijnder geuankentse/ om dat* getuygenisse Christi. Ja die buytst geuankentse heb ic een maent gelegē/ nu legge ic in eenen diepen ronden put/ daer isst wel claerder/ daer in heb ick desen brieu geschreuen. Ick verhoep in dese weecke mijn offerhande te doen/ so het den Heere belieft/ metten genen die de Heere daer toe voorzien heeft/ wat ist dattet dese weecke niet en geshiet/ so salt noch wel twee maanden verbeyden/ mer dat sy dan in seg weecken niet te rechte en sijn. Weet dat onse broederen en susteren wel ghetroot ende ghemoot sijn door de ghenade des Heeren/ Godt heb lof: Ick bidde v door die Broederlijcke Liefde die ghy tot my hebt/ dat ghi desen brieu beschien na Wylent/ namelijk in Enderlant/ desen selfden brieu/ alsoo haest als ghy cont/ ghy moecht hem wel werschijuen/ maer haest v daer mede/ dat begeere ick vjendelijck dat men hem bewace/ op dat hy niet gheschuerd ofte vuylen worde. Die broeders die by my inden heider liggē/ laten v afselamen groeten metten vrede des Heeren. Wy vidden dagelijc den Heere door v lieden/ dore oock so voer ons* Wadelt inde vrede des Heeren/ so salt v wel gaen. Als desen brieu gesonden is/ so beschiet hem na Antwerpen/ dat wy inder gemeeynte te Ende beschiet werde/ op dat hy voor een yegelijc gelesen werde/ dat begeret ick aen mijn lieue broederen door die broederlijcke liefde die ghy tot my draecht.

(17)

180. 1. a. 9.

2. Pet. 1. b. 14

2. Tes. 5. c. 26
1 Col. 1. a. 9.

Act. 9. v. 30.

Dit is eenen Brief van

den selfden Hans van Ouerdanne / die
hy gesonden heeft aen die Weeren van
der Wet te Ghent / ende aen die
Raetshereen / Daerhs te
hoozen / eer hy geuans
ghyen worde.

Verstaet wel:

Die Dozen heeft om hoorde die hore
/ En diet leeft / die merck daer
op / ende oordeelt met verstant der
heyliger schrift / met twee den ge-
ne die met onuerstande oordeelt.
Hoor / tot u ist dat ich spreke / o ghy blye-
schelische generatie / ghy Ismaelisten / Ghy
die u beroemt Christenen te wesen / om dat
ghy wten water sonder Gheest ghebozen
sijt / en ghy veruolcht die kinder der belof-
ten / die dooz den ghelooue in Gods woort
wten water en Gheest geboren sijn / Ja ghy
veruolchte gelijck * Ismael Isaac dede / ge-
lijck * Esau Jacob / en als die * Joden Chri-
stini veruolchden / alsoo doen nu die blye-
schelische geborene Antichristen die geeste-
lijche geborene Christenen (die de belofte
des ewighen rijck ontfanghen sullen dooz
Christum / die een erfgenaem alder dingen
is / die sijn * die wederom laet vercondigen
dooz den Euangelium / † Tot boete en wa-
rschick berou der dooder werken / dooz
den gelooue an hem) sijn getuygen betsna-
deude / ec. Dit is den † wint / o * Arent / wte
mercken / die daer blaef waer hy wil / die
ghy niet en weet van waer hy coemt / oft
waer hy henen gaet. Hoor nu sijn stemme

dis

die den Alderhoochsten behouden heeft tot
in de laetste tijden / om u dijne misdaden en
straf te openbaren / de welke nu begint sijn
4. Esd. 11. da
volc te verlossen dooz heel catynicheden en
7. 12. d. 31.
berdyet. Daerom merck / o ghy Arent / dat
eynde dijns tijes is seer na by / sijn ghy niet
dar vierde die? O ja ghy / dat Daniel sach /
dat met sijn * islerē tandē al verschuēde / en
Dani. 7. 8. 7
dat ouerblijffel met sijnē boeten bertrat / en
dat alderquaetste Hooznken boortbochte.
En ghy hebt bewoont dat Aetrische beel-
sate met bedoch / en ghy hebt de werelt ge-
4. Es. 17. e. 4
ordeit / niet metter waerheyt / wāt ghy hebt
die saechtmoedige gequelt / en die rustende
gequelt / en hebt die logenachtighe lief ghe-
had / en die wooninghe verdoze der geem-
der die bucht make / en hebt ouerweldicht
die u niet en misdede: Waer is dijne ber-
sindinge tottē Alderhoochste opgegaē / en
uwe houerdicheyt totten Alderkercksten.
Daeromme moet ghy Arent wech ghedaen
wordē / op dat de aerde berdoele / en weder
heere / berlost zijnde vā uwer cracht / en ho-
4. Esd. 11. e.
pen mach dat oordeel en ontfermherticheyt
des geens diese gemaect heeft / wā is oordeel
beter en gerechter wesen sal dan het uwe / o
ghy Arent. Daerō moet uwe quade hooftē
die tottē laetste behoude sijn / dat eynde
der Arents wesen / om de alderquaetste boof-
heyt des Arents te volbyde met sijnē quade
bedere / die ooc tot in laetste gehoude sijn.
† Hierd hoorit ghy isdel lichaē des Arents
die u ijdelijc beroeft / het gene dz ghy niet en
4. Es. 11. e. 4
zijt / te weten / Christenē. Hoorit ooc toe ghy
alderquaetste Clauwe / die gewillich en be-
reyt zijt te verderuen en te verschneren / het
gene dat u alderquaetste hooftē ghebieden /
dooz den raet der logenachtigen die sy lief
hebdē. Daerom verblijft ghy u int berdyet
4. Es. 17. e. 4
f
endē

mat. 13. b. 9.
Apoca. 2. 8. 3
Tels. 5. c. 20.

* gen. 27. d. 10
psal. 4. c. 29
Igc. 27. f. 41
* mt. 2. 6. e. 46
ioan. 5. b. 16
† heb. 1. a. 2
* Esat. 24. b.
24.
Mat. 1. b. 14.
Apo. 1. 4. a. 6.
† mat. 4. b. 17
Mat. 1. a. 4.
Tit. 2. b. 12.
† ioan. 3. b. 8
4. esd. 11. e. 4

Deb. 3. b. 15.

De Betsdinghe van
en ballen der armer lammerkens en luyge-
linge/die noch melc nutten/ de welcke ghy
met geweld gewangē hout/en met balcke lo-
genachtige listē haer selē moordet/ de wel-
cke maer eē iaer oft twee tē hoochste aet ge-
hooz/ der waerheyt ghetomen zint / ghy en
hebt noch niet/ die v in allen Articulen des
geloofs ondertichten connen.

Mat. 24. b. 11.

Schaemt v des beroemens/ dat ghy dooz
uwe vleyselijke blinde geleerde/ die onno-
sele verwonnē hebt/ met subtilse logēacht-
ge listē en ghebrokē schriften. Och wee wee/
der groter ellende/ der vernaeelijker tijde/
dat die boosheyt so verre de ouerhāt geno-
mē heeft/ dat die waerheyt so vele niet toe-
gelatē en is/ haer int opēbaer te berātwooz-
dē. Wē Alderhoochste sy geclaecht des lam-
mers/ geweltes en groter ellēds der beutuch-
ter en luygelinge in dese tijde. Om dz haer
gheen hulpe/ troost nochte bystant geschie-
den en mach/ vā den genē die de drecte niet
genaden en ganen gegēnē. Och om de we-
derstrijders dē mont te stoppē. Oft ghy hier
op seggē wilt: Laetse dā boozt comē die be-
ter begaeft zint/ en meer genadē ontfangen
hebbē. Hier op antwoordē wy / dz die wolf
lange roepē soude na de schapē/ eer sy comē
soudē/ wel wetsde dz sy van hem beschuett
souden wesen niet groter waerheyt / son-
der recht en redelijckheyt. Och wee wee/ hoe
gruwelijck een oordeel/ ende vernaeelijcke
straffinghe des grimmighen verkindendē
toone Gods/ die sonder eenige barmhertig-
heyt den onschulighen ende godurefenden
benauwen/ veruolghen/ ende vermoorden/
ende selte so ongodlijck lenen in alder on-
gherechtigher wercken des vleysches/ soo
dat sulcke dat rijcke der hemelen niet be-
stēten en sullen : O ghy gheuelijck Baby-

1. cor. 8. 3. 20
gala. 5. 6. 20.
2. pet. 4. 3. 4.
apo. 22. 6. 15

lon/

Hans van Ouerdam. Fol. 42a

den / hoe sal de drecte die onnosel sielen en
dat bloet zijnder getuygē aē v verloechē en
† wreeckē/ want het al in v beuonden wort: Apo. 18. a. 5.
Ghy hebt die Coningen der aerden en alle e. 24.
volckē so d'jonckē gemaect mer dē wijn der
† apo. 14. a. 8.
geestelijckhet hoerders/ als dat sy die waer- 17 a. 18. a. 8
heyt sien noch hoozē en mogen. Och oft wy
ons eens by mochten berantwoozden int
openbaer metten woorde Gods/ in tegher-
woozdicheyt eens grootē bernende byer sy
met alle uwe geleerde Doctoren/Licentia-
ten/Wapen ende Monicken/die Antechijst-
rijcke helpen stercken/ beschermen/ bewa-
ren ende onderhoudē/ ende dat die gene die
berwonnē worde int byer soude geworpen
wordē/ so en waert geen noot/ die arme on-
nosel lammerkens te quellē en te benouwe-
so mochte v gelouue dor bepproeft worden/
hoe datter metter waerz/ ouer een quaem
dan en waer † † status hantwaer/ ofte des
Keylers Mandament van geenē noode/ en
die Ouerheyt soude onschullich blijue van
† bloet der onnoselen / als sy Gods woort
licten Rechter wesen onsen den Ghelouue/
Maer neen/ de balcke Prophten en ber-
leyders weten wel/ dat haer schalckheyt en
bedroch al te seer daer dooz geoppbaert sou-
de worden. Dertomme roepen sy soo neer-
stich/ als de Schriftgheleerden ende Pha-
riseen beden: * Cruys hem/ cruys hem/ des
Keylers Mandament moet douerhāt heb-
ben/ alsoo waer in den beginne des vierden
Diers/ ende nu oock alsoo int eynde des
selnen Diers. Aert met verstant diet be-
glijpen can/ het eynde is dat alderbooste/
(Wolken) doet boete ende betert v / want
* dat eynde alder dingen is seer na by: Wee 2. pet. 4. a. 7.
v ghy balcke Prophten / die de waerheyt † apo. 7. c. 22.
wederstaet / gheelijck de † Geyliche toone: 1. tim. 7. a. 8.
ij maect

Mat. 27. c. 24

Jer. 24. b. 18

Luc. 23. b. 20

Eenen Blyf van

2. Tim. 3. a. naers Moys wed'konde. **I**ker uwe schale: heyt sal noch alle mensche openbaer wordē ghelijck alrebe nu wel begint. Wee b ghy boozbechters en campers des Antechrist's die de lange gewoontē der koomscher kercken acntrect als eē pāstuer / om b daer mede te betweeren tegē de waerhey / en dat mandament des Keyfers als eene schilt / en dat Sweert der Onrecht'heyt booz b d'ijst / om in

Act. 59. a. 7. allen lande * onnosel bloet te bergieten / der geender die hē niet en begeeren te sweeren met eenige tijtelijke oft lichamelijke wapenē / dan alleete met t'Gods woort / dat is ons sweert / dat tweeinsjende en scherp is.

Heb. 4. b. 12. **M**aer wy wordē dagelijcx seer belogen van Apo. 2. 3. **H**aer wy wordē dagelijcx seer belogen van Apo. 19. b. 13. den genen die daer leggen / dat wy ons ghehouc mettē sweerde soude beweerē / als die van Kunst'er beden. Die alnachtige Godt wil ons behoeden booz alsulke gruwelen.

Weet ghy Edel Weeren / Raetweeren / Borgernijsters / en Schepenē / als dat wy de Straet ws diencks bekeunnē booz recht en goet / iae van God geordineert en ingestelt. Te wets / dat wereltliche Sweert tot straf sijnge der quaetdoenders / en tot bescherming' ge der goede / en wy begeerē b in alle schattingē / tollē en ordnancien gehoorsaem te sijn / so verre als het niet tegē Godt en is.

En waer ghy ons in alsuaken wise onghoorsaem bint / begeeren wy gheerne onsen straf te ontfangen als mis daders / dat weet God / Die alle herte kent / dat dit onse meyninge is. **M**aer verlaet ghy Edel Weeren / dat misbryck en misdandelen van uwen Staet ofte Dienst / en bekennē wy niet / dat van God sy / maer wt den Duynel te wesen / en dat den Antechrist b de ogen t' betouert en b verblint heeft / dooz de listichs des bryuels / dat ghy b selmē niet en behert / wie ghy

Wans van Ductdast. Fol. 47.

zijt / en hoe waerlijck dat ghy indē * toornē Mat. 3. a. 7. Gods gheuallen legt: Daerom woxt muchteren ende ontwaect / ende doet die t' oogen Ephy. 1. c. 18. des verstant's open / ende siet teghen wien dat ghy * strijdet / dattet tegen geenē menschen / maer tegen Godt is: Daerom en wiltē wy b niet ghehoorsaem sijn / want het Godt alsoo belieft / dat wy daer dooz t' ghe: esa. 41. b. 10. proeft sullen worden. Daeromme wille wy 4. cl. 15. a. 3. lieuer / dooz Godts ghenade / ons tijtelijck Mat. 5. a. 1. 2 lichaem laten branden / bedrjcken / ont: Luc 14. c. 26. hoofden / recken ofte pijnigen / alsoot b goet Act. 4. b. 19. durt / het sy ghesellen / bannen / oft verban: 2. tim. 3. b. 12 ghen / ende onse goeden laten t' veroonen / heb. 11. f. 36. al eer dat wy b lieden teghen des Weeren Apo. 2. b. 10. woort eenige ghehoorsaemheyt willen be: jesa. 59. b. 15 wijsten / ende willen daer inne beroudbich 4. esd. 16. c. en pacientich sijn / beuelende Godt de wa: 47. g. 73. ke / want wy kennen den ghenen / die geseft heeft: * Het behoort my toe te wrecken / ick Den. 32. d. 35 salt vergelden / seyt de Weere. Ende weder: rom. 12. b. 19 omme: De Weere sal zijn volck oordeelen / heb. 10. D. 39. Ende dit is veruuerlijc te vallen inde handen des leuendighen Godts. Ende dit be: ruyche den Gheelt / dat dit booz de duere is / ende het beghin is. **H**oozt toe ghy * haluc * Die ter hal: gootke: Weyerdt b bedde / want ghy sult uer tijt des baten. Wat sal ick baten? Die buicht ws barens gecoarbepts / met pijnē ende smette / daer na die men zijt. doot. **H**oozt ghy ter rechter zijde: Weyerdt de mate. Waer toe sal ick b bereyden? Om uwen staecten te meten / ende dan sult ghy oock t' ghemeten worden. Weyerdt b ghy Mat. 7. a. 2. buyce / ende en blifft niet lange. **H**oozt toe / b spzeke ick toe / ghy **H**oozns gesinde: Den dach uwer maeltijt is tegenwoordich / uwe Spijse is al bereydt / etet t'afsch dat vette bleesch der d'onekenen / op dat de macht der * Weesten ghegheuen worde: Den sin is b Apo. 17. b. 13

gegeuen also te doen: Ghy sult na die Hee-
 sic een zoet gewelt hebben. Ghy strijdet te-
 ghen het Lam / maer het Lam sal b' ouer-
 winnē / Die is een Coninc alder Contingen /
 een Heere alder Heere / * wiens rijk blijft
 inder ewicheyt / Amen.
 Wy betuyghen van hem / Dat hijt is / die
 daer comen sal: Jae hy coemt haestelijck / de
 Heere Jesus / die een yegelijck* loon
 gheuen sal na zijne wer-
 ken / Amen.

Een Liedeken van Hans

van Ouerdam / Na de wisse handen 26.
 Psalm / ofte: Ich weet een vrou-
 ken amozus.

Ich weet / die Godes woort bekend
 Dat hy ter werelt moet lijden
 Hans van Ouerdamme te Ghent
 Keelcooper tot zijnder zijden
 Die hebben sulcx gheproeft seer wel
 Niet noch meer ander bromen
 Die dooz een quamen int gequel
 Die niet scheen sel
 Haer zijn gront sy niet vernomen.
 Haer om dat Hans van Ouerdam
 En Hans ken keelcooper beyden
 I Dooz cracht die haer van bouen quam
 Godes woort sanderling verbeyden
 Dies moesten sy besueren dat
 Sy namen haer te gader
 En setten se int duykerste gat
 Sijnde niet mat
 Kenbaden sy God den Wader.
 Sy zijn te samen booztgebrocht
 Bouen al booz die Raetheeren
 Die hebben neerstich ondersocht

Hans van Ouerdam. Fol. 44.
 Na haer geloof ende leeren
 Mer haer wet gegeneu een mont
 Na des Heeren toefleggen
 Die der werelt niet en wert cont
 Hoe rloech van bont
 Te bergeefs zijt ouerleggen.
 Segt mijn Heeren / sprac Hans tot haer
 Al met boozdachtigen sinne
 In wat huys zijn wy hier te gaet
 Wyctmer recht oft ghewelt inne
 Ghy zijt daermen dat recht gebuyct
 God geef dat so moet wesen
 Waerin beschuldicht ghy ons / ontluyc
 Dat by b duyct

Ghy mijn Heeren hoch gepresen.
 Waerom hout ghy ons geuangen bass
 En gestoten na b belien
 Hebben wy gedaen ouerlaet
 Als moozdenaers ofte dieuen
 Oft schemtsucken, wiser ons aen
 Men weet sulcx niet van b lieden
 Wel waerom hout ghy ons genach
 W weerpart plaen
 Sakt b lieden wel bedieden.

Hans eyschke strax daer int gemeen
 Wie zijn weerparty zijn soude
 Daer was Raetheer oft Ronich geest
 Die welck den naem hebben woude
 Hy sprac / waerom zijn wy in vant
 Iker geen weerpartije
 Het is de Keyser ballant
 W wederstant
 Sprac een Raettheere daer bise.
 Tegen des Keyfers Raeysteyt
 Hebben wy doch niet bedreuen
 Na den gewelt hem toegelcye
 Wan God, en wil hem gheuen
 Ghehoor in als met goet verdrach
 So veer dat inder maten

Luc. 21. 8. 14

Den Raet.
Hans.

Den Raet.
Hans.
Den Raet.

Rom. 13. 8. 2

Den Raet. Doch metter waerheyt besaen mach
W luy men sach
Wergaert tegen zijn Olaccaten.

Hans. Ten is niet geooftloft zijn macht
† Sla. 10. a. 2 † Sulcke gheboden te maken
Albaer creet hy bynren de cracht
Van God bekleent wy dat laken
Hem geensins kennende daer in
Dooz een Ouerst van trouwen
Aeer gelt ons der sielen gewin
Dat wy met sin

Act. 5. d. 30. † Ghehoorsam Gods ghebot houwen.

Sy hebben aengehenen noch
Aet haren quade besweeren
Wat wilt ghy my besweeren doch
Hans. * Die toelen om te verneten
* mat. 7. a. 6. En werpen booz de honden sel
Die peelen booz de swijnen
Aeen dat is tegen Gods beuel
Aeer acht icht wel

Zuc. 8. b. 16. † Dan tlicht bergeefs laten schijnen.
Die Wapen met haer valsche Leer

Zuc. 11. b. 14. † Teghen de waerheyt seer crachtich
Act. 6. b. 10. Aochten niet staen dat deed haer seer
Daeromme waren sy clachtich
Aen den Wolf die de Schapen soet.
Daer na aen palen dede braden
Wilschen moest dat onnosel bloet
Waer wreet gemoet
Aet sy haer mochten besladen.

Dus quam des doots bonnis subist
Als die Procureur betmonde
Dat ghy Kettens verwesen zijt
Dat is daerom ooyconde
Dat met v is ghedifpucert
Dooz verscheden Gheleerden
Aer willens hebt ghy v niet bekeert
Noch aengueert
Wonderwysinghe van weerden.

Wadden wy openbaer mogen sijn
Disputeren met v Clerchen
Wat sy al booz Gheleerde zijn
Dat hadmen dan moghen mercken
Aijn Beeren sprack Hans booz den Raet
De Procureur antwoorden
Seggende: Tis nu al te laet
Tis al te laet

Aer sy haer niet en verhoorden.
Sy worden boozt geschiet daer nae
Aer laechenden mondt sy gingen
Hans sprack: Tis nu al te laet: nae: nae
Aen sachse van huerche ontspingea
Sy hadden bey sijn ouerleyt
Als boorsichtige Losen
Dat Keefcooper met lanch verbeys
Tis my gheleyt
We trecken soude sijn hosen.

Daer en tusschen in dit begaen
Sou Hans het volch wat goets seggen
En also heeft hy soch ghedaen
Ma haren cloech ouerlegghen
Woozts elch aen een staech staende dass
Weden sy haer offerhanden
Aen schreue bifftrich hondert Jaer
En bifftrich elae
Wanneer sy te Ghent verbanden.

O Christus ten stitje begeeft
† Aengrijpt nu Schilt ende Wapen
Siet dat ghy boozt tBeest niet en beeft
Aeem een boozbeelt aen dees Knayen
Dat ghy met haer bertrijcht het loon
Gheen dinc laet v beletten
† Winge dooz denge poozt na de* Croon
Dien Godes Soon

Den zijnen sal self opsteren.

† J A I S.

Eccl. 2. a. 7.
† Ep. 6. b. 17.

† Mat. 7. b. 13
Luc. 13. c. 22.
* 4. el. 2. f. 4-3
Apo. 2. b. 10.

Dit is een Nieuwen Brieven van Jannijn

Buckhijn / diemen noemt / Hans keek
coopet / inder ghenackenis ghe-
schreuen te Bent / Anno

1550.

1. pet. 1. b. 15.

En salige wandelinge / en ee leuen:
dich geestelick gelooue / hope / en een
warachtich Euangelijns betrouwen
tot God de Wader / en den Heere Je-
sum Christus / onsen eenig hulper en

Luce. 2. b. 13.

salichmaker / wunsche ic mijnen beminden
vriende tot ee blijde tijdinge en vriendelije
ke groete / op dat ghi doot het selue gelooue

1. pet. 2. a. 2.

en betrouwe tot God topwassen muecht in
een nieu reyn leuen / welc leuen gelypoot en
rijckelick genoude woxt in heylich Euan-
gelis. O salich zijns / die haer reynigen en

apo. 22. b. 11.

heylige na het inhout des Euangelijns / son-
der welke teyninge en heylichmakinghe
niemāt God noch de Heere sien en sal. Dus
do et de raet des Heere Jesu / hy seyt : On-
dersoect de Schrifture. En anders en heb

1. ioan. 3. a. 3.

ic niet gedaen / gelijc ic ende die met my ge-
uangē zijn / hoor de Weere des Keplers Ma-
de gelept hebbe / en connē ons metter waer-
heyt niet beschuldige. Sy hebben ons ghe-
traecht / deē na de andere / my ten eerste / oft

phil. 1. d. 27.

te gedoopt was. Ic seide : Ja mijn Heeren.
Wraghe : Hoe lange is dat geleden? Antw.
Wier iaer mijn Heere. Wrag. Wat hout ghy
van uwē doopsel in uwe tonge tijt? Antw.

rom. 1. 2. a. 1.

Santlic niet mijn Heeren. Wrag. Van den
Sactamenten der Wiesteren / gelv oft ghy

1. ioan. 5. d. 39

niet dat daer vleesch en bloet is / en datter
God is? Antw. Neen ic mijn Heeren / wat
soude dat vleesch en bloet zijn / en God? Icy
de ic hoor de Wiesters? Ielabels? Legter my
hier dese tafel vol / ich salde al wech blaesen
datse stuyven / so en zijne dan goen Goden /
men can God niet handelen / noch lichame-
lijc eten. Doen vracchden sy / oft ich daer by
bleef. Ic seide : Ja ic mijn Heeren / tot dat
men my beter bewijst metter Schrifturen.
Doē was ich van de Raet wech gelept / en
een ander hoor gehaert / en hebbe tot thien
toe also belede / waer af de eend van de thien
niet ghedoopt en is / en heeft belede datter
recht en goet is / en seide hoe dat hy eens
is geweest by den Leeraer om ghedoopt te
zijn. Doen vracchden hem de Heeren : Hoe
quamt dat hy v niet en doopte? Soo seide
desen persoon (en is noch ee ionc gesleiken
en een vriendelije hant) Mijn Heeren / doen
de Leeraer my het gelouue hoor seide / my
ondervraechte hebbe / mercte wel dat ich
noch ionc in het verstant was / benal mi dat
ic de Schrifture noch meer ondersoeckē sou
de. Doen begeerde ic / datter geschien soude.
Doē vracchde hy my / oft ich wel wisse / dat
de werelt lulleke mensē doodet en verbrāst.
Ic seide : Ic weter wel. Doen seide hy my :
So bidde ic v / dat ghy op dees tijt hier me-
de patientie hebt / tot dat ic op ee ander tijt
wederom come. Ondersoect de Schrifture
en bidt den Heere om wijsheyt / want ghy
zijt noch een ionc man. Ende so schien wy.
Doē vracchden de Heeren : Ist v dan leedt /
dat ghi niet gedoopt en zijt? Wy seide : Jaec
mijn Heere. So vracchde sy noch : En oft
ghy nu niet gheuangen en waert / sout ghy
v laten doopen? Wy seide : Jaec ic mijn Hee-
ren. Doen wert hy handē Raet gelept. Nu

niet

Hans keekcoopet.

FOL. 46.

1. pet. 1. b. 15.
Luce. 2. b. 13.
1. pet. 2. a. 2.
apo. 22. b. 11.
1. heb. 12. c. 14
1. ioan. 3. a. 3.
phil. 1. d. 27.
rom. 1. 2. a. 1.
1. ioan. 5. d. 39

Dee

Det lieue byfende; dit zijn schoo teekenē en
miraculē/doet uwe oogē opē/dat sulcke ion-
ge mensche haer seluen voor die waerheyt/
haer lichaem ind geuanchenisse/ia ind doot
geue. De Heere is geleyt dat sy alle hare ge-
leerde boortzengē soude/mē sal haer lieben
bewijfen metter waerheyt dattet al* valsche
Dyophete zijn; en dat sy de werelt by na A.
C C C. Jaer met hare valscheyt bedyoghen
hebben/en lieuer int openbaer op een Sca-
uor int midden der Aferct met haer spreken
dā int heymelijck; en de Dapē en willen dat
n3 doē; sy soude haer lieuer veel late costē.
Also zijn alle geleerde beroepen geweest tot
disputeren/in die consistorie/present alle de
Heere van den Kade/en daer oock vier die
pripinciale geleerde Dapē van Sent by wa-
re; ic hebt gehoort/wāt ic wasser present by.

- Jer. 14. b. 13
Joan. 5. d. 39
Mat. 3. b. 20
Luc. 17. c. 26
Mat. 24. a. 8
Mat. 5. a. 11.
Osee. 6. a. 2.
Act. 17. b. 11.
Apo. 1. a. 9.

Dus* ondersoect de scriftuere; die de Hee-
re b gebiet te ondersoeken/ende daer na te
doē/op pene van uwer sielē verdoemenisse/
en int* ewighe byer gewopen te zijn/daer
ewich wesen sal schrypinge b oogē en krij-
selinge der tanden: Welcke scriftuere b die
Dapē verbiēde te lesen/op de pene; hier b li-
uē lanc* gehaet te wesen bā alle mensche/en
b lichaem aen eenē staec verbrant te wesen/
dwelc seer haest gedaen is; somen siet. Dus
doē sy lieuer b3 de Heere gebiet/al zijn wy
eenē cleynen tijt sijnmaet/en bā de menschen
wt deser ellendiger werelt verwoyde/en rui-
sten indē Heere; dan te doē dat de w menschen
gebieden/en den ewigē tijt Gods viant te
zijn in die afgrijselijcke Helle. Dus ondet
soect de scriftuere met een gerechtich herte
tot Gode; die Heere sal b verstant ghenen.
Die Heere sy met b. Aijn liefde wunsche
sch b. By my Jannijn Buchijn/geuangen
te Schent/om der* gheruyghenisse Christus.

Ick wensche salicheyt allen den ghenen; die
den Heere van onghenepn der herten
soecken. Gheschreuen int
duyfter met arm ge-
reetschap.

Hier na volcht/ hoe des
te twee boorgaende/ te weten/ Hans van
Ouerdamme ende Hans keescoo-
per ter doot gegaeen zijn.

Als dese twee Schaephins berwe-
sen waren/ sprach de Procureur
Generael. Dat ghy als Rectors
berwelen sijt/ is daerom/ datter di-
uerse Gheleerde met b ghedispu-
teret hebben/ ende ghy en hebt b niet wil-
len laten onderwijfen. Hans van Ouer-
dam. Aijn Heeren hadden wy moghen int
openbaer disputeren/ men soude wel ghe-
sien hebben wat geleerde dat geweest zijn.
De Procureur Generael. Tis nu al te laet/
tis nu al te laet. Doen woymen sy beyde
wech gheschicht ende ginghen met lachen:
den monde/ Hans van Ouerdam segghen:
de: Jae iae/ tis nu al te laet. Ende Hans
keescooper had hem met Hans van Ouer-
dam besproken/ dat hy opt Schaut zijn
onberhosen soude wt trecken/ ende terwij-
len soude Hans van Ouerdam/ met twelck
spreken/ twelck alsoo geschiede. Doen die
scherprechter Hans ken helpē wilde; begeet
det Hans ken alleen te doen/ om dat Hans
van Ouerdam te langher totten volc-
ke spreken soude. Dit gheschicht
ziinde/ zijn sy elck aen een
staec gestelt/en hebben
haer lichaem Gode
op geoffert.

Een Liedeken van
Een Liedeken van Hans

Keescooper. Na de wijse / Vanden
29. Psalm. Ofte / Ghenade
ende Wrede.

O Heer, v wil ick louen
Ghy die v Iedekens al
* Toesynt sterckheyt van bouen

Psal. 20. 8. 7

Dier in dit aertliche dal
Dat sy vast staende blifuen
Teghen den quaden hoop
Als haer de boose dijnen
Hebben tot v een loop.

Siet doch wat vromer Helden
Verschenen daer te Ghent
Hoe seer dat mensche quelden

Mat. 10. 6. 22

24. b. 13.

Mat. 13. b. 13

† Bleuen boom staen ten ent
Een ghenaeemt Hans Keescooper
Die daer was me gheuaen
Daer hebben wy een proper
Cleyt L. ietken af begaen.

Luc. 21. b. 11.

† Sy beden hem boozcomen
Die Heeren vanden Raet
En hebben scherp vernomen
Na zijn ghemoet en daer

Den Raet.

Keescooper.

Sijt ghy gheboopt sy bzaechden
Ja ick, sprack hy gheits
Hoe lang ist dat ghyt waechden
Dier Jaer tgheleden is.

Sy bzaechden zijn ghemoede
Van Nozellers Sacrament
Ofst niet was Godt / bleyfch / bloede
Hy antwoorde pertinent
Neen / soud ick dat ghelouen
Den disch / legt vol vant aes
Sy sullen al van bouen
Stuyuen als ick se blaes.

Aldus en sijnt gheen Goden
Men mach sijfachtich Gods

Gheest

Hans Keescooper.

Fol. 48.

Gheendits eten als brooden

Is dit alsoo v slot

Ja / tot dat sy my wijfen

Een beter met schrift claes

Doen hieten sy hem rijfen

Dat hy sou gaen van haer.

Daer wert gheleyt / laet halen

Al v Gheleerde voort

Men false akemalen

Bewijfen met waer woort

Dat sy zijn * balsch Wophten

Die derthien hondert Jaer

Hebben dooz haer decreten

Bedrogghen des Werelts schaeft.

O menschen wilt v keeren

Van dese Woluen quaet

† Die comen in schaeps cleeren

Sinnen zijnde vol haet.

Wet zijn Antechristig knapen

Die maken groot ghetier

Menschen sielen te rapen

Tot dat ewighe byer.

Dus wilt sonder vertoenen

Gaen tot v schepper Heer

Al wat ghy sult behoenen

Dat bint ghy in zijn Leer

Christus sal v recht sueren

† Wilt ghy vast by zijn woort

En ghy sult wel ghedueren

Als wint storm coemt aen voort.

Duyfent bishondert jaren

Districh ghetelt daer an

Doen sachmen openbaren

Dese dapperen man

En aen een pael staen vanden

Vy zinnen lieuen Boet

* Nu zijn sy in Gods handen

Welck wt Werelts beroer.

Mat. 24. b. 1

Mat. 7. b. 15

Mat. 7. c. 14

Sap. 7. 8. 7.

¶ Dit

Dit is een

nen Brief van Jeronimus Segerck

geschreuen in der genanche

nis tot Antwerpen / aen zijn Huyfrou

ghenaemt Lijfken / die doech

aldaer gheuanghen

lach / Anno

1551.

Dreest God alle tijt.

In Keyfers Stool lach ick geslooten en
bewaert / Om het ghetuygenisse Jesu Chri-
sti was ick seer bewaert / ende gheslooten
mitschen mueren. En die duer is sterck /
maer het is des Heeren werck /
daeromme hy my doch
sterckt.

Ghenade ende hede / ende blytschap /
blytschap ende troost / ende een fast
ghelouue ende ghoer betrouwen /
met eenfbernende liefde tot Gods /
wunsche ick v / mijn alder liefste
Huyfrouwe Lijfken Wierick / die ick
voor Godt ende zijn heylighe Ghemeente
ghetroont hebbe / ende my also na des Hee-
ren beuel tot eender * huyfrouwen ghenoe-
men hebbe: Troost / blytschap ende blytschap
moet by v / mijn lieue huyfrou / vermerde-
ren ende vermenichfadiicht werden.

Ick bidde den Heere soo neersichig voor
v / dat hy v wil vertroosten / ende af nemen
dat v te swaer is. Ick wetet wel / mijn we-
verzoep

Jub. 7. 2.
2. Cor. 1. 8. 3.
† Col. 2. 2. 7.
† 1. pe. 4. 1. 3.

2. Cor. 7. 8. 2.

Jeronimus Segerck. Fol. 49.
bercooren schaep / dar ghy seer bedroeft zijt
om mijnent wil / maer seyt doch alle droef-
heyte bezijden / en siet op den * Herloch ons heb. 12. 8. 2.
ghelooft / ende op den volynder Jesum / en
laet ons voortaan in alle gherechticheyt
ende heyligheyt wandelt / als kinderen des
hedes / ende laet ons † den tijt der genaden 1. Cor. 6. 8. 2.
doch wel waer nemen / en denken wat een
grooten ghenade de Heere aen ons bewe-
ken heeft Och mijn lieue huyfrou / ghe-
denct doch wat een† ghetrouwen Godt dat
wy dienen / hy en sal ons niet beschaemt
laten / ghedenct hoe trou dat hy de kinde-
ren van * Israel met een wtghebrechte hant
ba de diensthuysen pharaonis en wt Egypte
geleyt heeft / doo; dat roode meyr / en ge-
denct hoe sy haer moesten bereyden / en ge-
we mochten trecken / ende hoe dat sy dat
† Daeschla are met ongesuert byoor slaen-
de moesten sy dat Daeschla eten / en dat on-
gesuert byoor dat sy hadden / dat schooren sy
in haer cleederen / en boghonden wt te rec-
ken na der woestijnen / en den Engel des
Heeren ginch voor haer / des daechs in een
† Colonne der wolken / en des nachts in
een Colonne des byes / en lichtelc alsoo /
* maer doen sy benaut waren van pharaon
ende zijn weyr / doen beghonst dat volck te
murmureren teghen Moysen / want sy en
hadden geen bast betrouwen op den Heere /
dat hy haer wt soude leyden / maer de Hee-
re leyde tot Moysen wat hy doen wilde / en
hoe dat hy zijn macht aen pharaon en aen
zijn heyr thoonē wilde / en hy gebaot Moysen
sy / dat hy de roede soude nemen / en slaen in
der zee / † en doen Moyses in de zee sloech /
wa verzoeyde die zee / ende dat water
deyde hem van malcanderen en het seide
hem als Ghuert ter rechter ende ter sine-
ke

heb. 12. 8. 2.
1. Cor. 6. 8. 2.
1. CO. 10. 6. 13
Exo. 14. 8. 2.
6. 21.
Exo. 12. 8. 3.
Exo. 17. 8. 2.
Exo. 14. 6. 10
Exo. 14. 6. 24

het zjden/so dat sy drooch dooz de Zee gin-
ghen / ende Wharao volchde met zjn Heer
nae / en hy berdzanch met alle zjn Heeren
ende volck / maer Iſrael quam daer sonder
ſchade dooz/ende * ſy loef den ende dancten
Godt / dat hyle banden dienſchuyſe Wha-
raons verloſt hadde/maer ſy en wart doen
noch niet int Beloefde Lant/ſy quamen in
die grouwelijcke † Woeltijne/ende daer en
was geen broot / het broot dat ſy wt Egyp-
ten brochte/ dat en was niet vele / her was
dat: ongheluct deech/dat ſy in hare cleede-
ren ſchoyen / doen ſy wt Egypten toghen.
Doen waſter benaetheyt om dat ſy niet te
eten en hadde/maer de Heere ſpijſe deſe met
dat Hemels broot.

Exo. 15. a. 1.
Exo. 15. c. 22.
Exo. 12. d. 34.
Exo. 16. b. 16
Jofa. 78. b. 24

Alsoo oock mijn alderleſſe Wyfrou/
wy en hebben oock niet al gewonnen / als
wy de Waerheyt beken hebben/ende ons
al bander werelt afgheſcheyden hebben/ en
alle welluſten en begeerten verlaecht heb-
ben/maer wy moeten oock ſtrijden tegens
de Wianden/dat is / wy moeten hier in deſe
werelt † ſtrijden tegens Keyſeren ende Ge-
weldighen ende Wijncen deſer werelt. Wy
moeten in deſe Werelt lijden: Want Dan-

Eph. 6. b. 12
2. Tit. 3. b. 12

lus heuet gheſeyt/ † dat alle die Godſalich
willen leuen in Chriſto Jezu / moeten ver-
volginghe lijden: Wy moeten de Werelt/
Sonde/daot/Diuel/ ende al berwinnen/
niet met wterlijcke Sweerden ofte Spiel-
ſen/maer met dat † Sweet des Sheets/
welck is Godes Woort/en metten Schilt
des Gheloofs / waer mede wy alle ſcherpe
Wijlen/die als bier zjn / af mogen ſchurren
ende den Helm der ſalicheyt op ons hooft/
aengebaen met dat Pantſer der gerechtic-
heyt/ende om onſe doeten geſchoeyt tot be-
ſeydinghe des Euangeliums. Als wy also

Eph. 6. b. 17

met deſe

met deſe wapenen beſtercht zjn/ ſo ſullen
wy wel met Iſrael dooz de Woeltijne ra-
ken/ en alle onſe Wianden berwinnen ende
wederſaen / ſy moeten tot ſchanden wor-
den/die teghen de* Waerheyt ſtrijden. Als
nu de kinderen van Iſrael wt de Woeltij-
ne waren / wt de grouwelijcke en veruater-
lijcke Woeltijne / daer de Slanghen vier
ſpoghen / † ende veertich Jaer lanch dooz
ghewandelt hadden / ende waren dooz ſoo
menich perijckel ghecomt/ en † hadden ſo
veel ſteden ende Landen aen deſe zijde der
Jordanen in genomen / doen hadden ſy dat
beloefde Lant noch niet in want ſy en wa-
re noch niet ouer de Jordane/maer de Hee-
re † thoende Moſi dat Beloefde Lant van
betre. Och mijn lieue Wyfrouwe/ ic heb-
be dat beloefde Lant oock al van betre ge-
ſien / ich hoer haelt in de ſchoone Stadt te
comen/ daer Ioannes af ſchrijft / † die leer
berciert is / haer fundamenten zjn twelf
roſelijcke ſteenen/ende haer Mueren ende
ſtraten van louter ende claer gout / ende de
ſtadt heeft twelf poorten / elcke poorte van
eender peerlen/en daer en is geen nacht/
want de Heere hare Godt berlichte. Ende
de Heere ſeyde tot Moſen dat hy dat volck
niet int beloefde Lant en soude leyde/maer
† Joſua brochte daer in/ende de Heere ley-
dele droochs voers dooz de Jordane/en ge-
broot haer/dat ſy zjn geboden ende rechten
ſouden houden/ ſo soude hy alle haer bian-
den hoor hare boeten wt ſtoeten / en als ſy
zjn geboden ende rechten ouertraden / † ſo
gaf haer de Heere in haerder bianden han-
den/ also dat ſy geſlagen worden van haren
Wianden / doen ſy nu ouer de Jordane wa-
ren / doen en hadden ſy dat Lant van Be-
loffen noch niet in/daer Ionich ende melch

2. Tim. 3. a. 8
Deut. 8. a. 2
ſche. 9. c. 22
† Nu. 21. a. 1
Deut. 2. f. 19.
Deut. 34. a. 10
Apo. 21. b. 12
Jofua. 1. a. 20
* Jof. 3. d. 14
Jofua. 7. a. 4
Judi. 2. b. 11
Sij bloeyde

Bloeyde/maer sy moeckit met louter gewelt innemen/ende alle hare Vrienden dooden/ en de steden mer* vter verbrande/ also moecten wy ooc het Beloufde Lant met ghewelt innemen: Wāt Christus seyt, fdat het rijkhe der Hemelen ghewelt licht. Ich weet nu eerst wat dat striden is / niemant en weret beter / van diet besocht heeft. sy comen soo listich aen/om ons te berleyden.

Wetet dat ick uwen Brief met mijn moeder ontfangen hebbe / den welken ick met tranen las. Ich bedanck v/ dat ghy my soo hertelijken daer mede troost/ende ick betijde my / als ick hoorde / dat ghy soo wel se vreden zyt.

Wetet mijn Wuercoren beuinde Wyfhouwe Lijcken. hoe dat ick voor den Marchgraue gheweest hebbe/ende hy hadde daer twee Dzeckeren by hem/mer twee Schepens / ende den Clerck vanden bloede/ende hy vzaechde my / oft ick my noch niet beter bedacht en hadde/ segghende dat hy die twee goede mannen oft heeren/daer toe berwillicht hadde / waert dat ick my wilde beheeren / dat sy mijn Siel winnen mochten. Ich seyde dat ic mijn gelouue niet verlaten en wilde/ wāt het is de waerheyt. Doen vzaechden sy my/wat mijn ghelouue waer. Ic seyde tegen de Monicks: Vzaechter den Marchgraue / dien hebbe ick mijn ghelouue beleiden/vzaecht hem. Sy quelden my seer. Ich en wilde haer niet met alden segghen. Sy vzaechden / waer van dat ick wiste datter de waerheyt was/oft Gods mondelinghe met my gesproken hadde.

Als sy anders niet van my crijge en conden/soo worde mijn Belijdinghe ghelesen: Hoe dat ick niet en hielt van het Sacrament. Ic seyde: Neen dan eens broot Gods Ende

Ende de Wapen waren gram/dat ick haren Godt soo betachte. Sy wouden al met my spreken. Ic seyde: Ic en wil v niet hoorzen/ mat. 7. v. 15. noch oock met v spreken/maer laet mijn Broeder hter come by my/so wil ic wel met v spreken/en onse ghelouue betijden. Doen vzaechden sy my/oft ick niet sterck genoegh in mijn gelouue en was/dat ick my op mijn Broeder betiep. Ich seyde: Ja/mijn gelouue is sterck ghenoech/maer om dat ghy onse woorden niet berdaepen en sout. Doen seyden sy: Wy en sullen uwe woorden niet berdaeyen. Ich seyde: Ich kenne v al wel/ende weet uwe schalchheyt wel. Ende de Marchgraue seyde: Het sal v gheschieden. Ende ic meynde/dat hy seyde/ dat hy enen Bibel mede soude brengen. De Wapen seyden: Als de kinderhengh ghedoopt waren/dan hadde sy gelouue. Ende ick loech daer mede / en seyde / waerom dat sy dan niet in Turcken en togghen om de Turckē te doopen/ ist datmen dan gelouuich worz/ so ghy segt/ so souden sy oock ghelouuich worden. Sy seyden: Al waert datmen de Turcken doopte / het souden enen wel Turcken bliuen. Ende sy quelden my seer/dat ic af soude wijchen / ende een goet hint der Roomsecher Kercken zyn. Ende de Marchgraue met de Schepens ward so met onrechtuerdige berinhetruicheyt tot mywaerts beuangen/dat sy seyden: Ofmen v het leue tierce / en dat ghy v bekeerde / en een goet hint der Roomischer Kercken worde. Ich soude goede hope tot v hebben/want ghy zyt hien tonck.ende onnosselijck toe ghevocht/ ghetijck ick wel weet van wren/ (hy haddet op Sietls van Aken) en oock om dat ghy van so goede Ouders zyt / en v moeder die sterck haest van rouwe. Ich seyde: Al kont de

Enen Brief van

Duere open/ en dat ghy seyt: Gaet/ ende en
legt maer: Het is my leedt. Ic en soude niet
gaen/ want ick weet wel/ dat ick de Waer-
heyt hebbe. Woen seyde de Marchgraef: Ic
sal u leuende brande/ wilt ghy niet hoozen.
Doen loech ick daerom/ en seyde: † Al was
ghy my mijns geloofs haluen doer/ dat wil
ic geerne liden. En hy seyde: Sijn wijs is
de meeste Ketterse die in de Stadt is.

Ick en can den Heere niet te volle dan-
ken van alle de groote stercheyt ende crachte
die hy my geeft in deser noot. Ick beuinde
met der tijt wel/ dat de Heere met ons is/
want hy † help ons te trouwelijc wt alder
noot/ hy is sulcken getrouwen Hoofman/
hy gheeft zijn knechten allicken moet hy
verleest dat sy niet en vreesen/ sy en vreesen
noch en beuen niet/ doot de groote lief de/
die sy tot haren Hemelische Vader hebben/
want Paulus seyt: * Wie sal ons scheyden
van de liefde Gods? druck? oft angst? oft
berouolginge? oft honger? oft naertheyt? oft
perickel? oft tweert? Als daer geschheuen
sact: † Om uwent wille worden wy ghe-
doort den gantschen daech. Wy zijn gerekent
als Siachschapen/ die ter doot ghebrocht
worden: Maer doot desen verwinnen
wy verre/ om zynent wille/ die ons lief-
ghehadr heeft/ want ick ben secker/ dat
noch doot/ noch leuen/ noch Enghel/ noch
Worstenom/ noch heerichappie/ noch ghe-
welt/ noch teghen woordighe/ noch dat toe-
comende/ noch hoocheyt/ noch diepte/ noch
voock gheen ander Creatuere/ ons scheyden
en mach/ van de liefde die in Christus Jesu
onsen Heere is.

Daerom mijn alderlieffste Huyfzouwe
A. 72. b. 11. Zijt ken/ schiet u na den tijt/ en weet doch
A. 117. 5. a. 5. berudlich inden druck/ ende gestoich int
ghebedt

Jerottinus Segerz. Fol. 52.

ghebedt/ ende het doch altyt op de schoone
beloeften die ons ouer al beloest zijn/ ist dat
wy tot den eynde volstandich bliuen.
Ende laet ons den Schat doch wel bewa-
ren/ want wy hebben allicken schat in aer-
den haren/ ende den seluen schat en connen
wy niet verbergen/ hy bheet ouer al/ wy
is veel te costelijc om te verbergen/ wy
sijn soa blijde met desen schat/ welke schat
is onse ghelouue/ hope ende liefde/ ende die
en sullen ons niet sieden laten/ al serten sy
ons alleen in een doncker gat van malcan-
deren verscheyden/ den schat is van sulcker
aert/ hy en wil niet verborghen wesen/ de ee-
ne roept den anderen aen/ en stopt so zynen
schat wt/ op dat hy ghesien mocht worden/
wy zijn so wel ghemoet de Heere hebbe ce-
wich lof en danck/ wy roepen/ wy singhen/
met malcanderen/ wy bedriuen allicken
brueder/ de † Heere geeft allicken ster-
cheyt ende crachte/ dat wy hem niet te vollen
dancken en connen van de groote ghenade
die hy ad ons bewijst. † Daeromme en wor-
den wy niet moede/ al ist dat onsen wren-
dighen mensche vergaet/ so wort nochtans
den inwendigen mensche van dage te dage
bernieut/ want onsen druck die tijtelijc en
licht is/ byngt een ewighe ende ouer de ma-
te ghewichtighe salicheyt/ ons die niet en
sien op dat sensijc is/ maer op het gheus
dat onsenlijc is.

Alsus mijn lieue Huyfzouwe/ en laet
doch niet af den Heere uwe God wt gant-
scher herten te dienen/ ende zijne boeritap-
pen nae te volgen. Want wy weten/ ist dat
onse aertse huyz deser wooningde ghe-
broken wort/ dat wy een timmeringde heb-
ben van God/ een huyz niet met hande ge-
maect

2. Ma. 6. c. 27

10. Sa. 91. b. 15.

Job. 5. c. 21.

rom. 8. d. 36.

10. Sa. 44. c. 23.

2. Cor. 2. b. 11.

A. 72. b. 11.

A. 117. 5. a. 5.

mat. 24. a. 13

2. Cor. 4. a. 7

2. Pet. 2. a. 8.

Mat. 3. c. 28.

10. 1. 84. a. 8.

2. Cor. 4. b. 16

mat. 12. c. 30

1. 1. pet. 2. c. 28

2. Cor. 5. a. 10

maecht / maer dat ewich is inden Hemel.
Daer na haecken wy na onse huyfinghe die
inden Hemel is / ende verlanghen daer na /
om daer mede gecleet te worden / want wy
willen lieuer gecleet zijn / dan ontcleet wor-
den: Want al' so langhe als wy thups zijn
inden lichame / so gaen wy pelgrinagie int
afwesen banden weere.

Daeromme mijn lieue huysvrouwe, siec
doch neerkelijck toe / dat ghy den tijt uwer
pelgrinagie met bzeesen ende beuen vol-
eyndet / niet met sulckē bzeesen ende beuen
dat wy de Werelt / oft booz de Werelt sou-
den bzeesen oft beuen / om dat sy so berwoet
op ons zijn / maer wy sullen booz den vwee-
re bzeesen en beuen, alsoo dat wy zij gebou-
den ende Rechten sullen houden / ende also
dē tijt onser pelgrinagien inde bzeese des
weeren volcnyden / ende het eynde ons ge-
loofs daer af bzenghen / te weten / onser sie-
len salicheyt / soo sullen wy ewich met den
vweere verblijden / en dan sullen wy hem in
de bevriffentlike der dooden gheuoeten.

Daeromme en wilt de Werelt niet bzeesen /
want de hayzen ws hoofds zijn al ghetelt /
sy en hebben gheen macht / ten sy datse haer
foan. 19. a. 10
† mt. 10. d. 28
seyt: En bzeect v niet booz / die dat lichame
heeft / maer bzeect hem / die de macht
heeft / na die dat hijt lichame gedoot heeft /
oock macht heeft / de Siele in der Wellen
te werpē / daer sal zijn weeninge der oogen
† tes. 66. d. 24.
† apo. 14. c. 11.
en sal niet steruen / † sy en sullen dach noch
nacht rusten. De almachtige, ewighe, ende
crachtige Godt wil v also verstercken ende
vertrouosten met zijn ghebenedijde Woot /
† apo. 2. b. 10.
dat ghy doch ghetrouwe mnechte bliuen /
† altaer
sor den eynde toe / so sult ghy ooc onder den

† Altaer comē by alle lieue Gods kinderen / Apo. 6. b. 9.
daer sullen alle tranen van onse oogen ge-
† apo. 21. a. 4.
wassen worden. Daer sal alle tributatie
een eynde hebben / * dan sal onse verworpen
Phil. 3. c. 21.
lichame verclaert worden / en dē de elde zijn
der claerheyt gelijc zijn. Dan sal onse wee-
† 10ā. 16. c. 20.
nen in laechen / en tronen in blifschap we-
andert worden / dan sullen wy die enen cley-
nen tijt / betracht en verstaer / tae veruolcht heb. rr. d. 16.
en betraecht worden / en met grooter schan-
de ende pijnē en verstaer heyt ter doot ghe-
† apo. 1. a. 9.
brocht zijn. om het ghetuygenisse Jelu Chri-
† apo. 7. a. 9.
stijewich triumpheren / ende metten weere
ewich leuē. Wy sult met * witte cleederen
gecleet worden / also Joannes in zijn Open-
† apo. 20. a. 4.
batinghe ghetuycht van de sielen oer geen-
te / † die gedoot waren om Gods woort / en
† apo. 9. a. 9.
lypder stemmen / segghende: weere / ghy die
daer heylich en warachtich zijt / hoe langhe
en ordelt ghy / en en wreeet ghy onse bloet
niet / aen de ghene die op ter Aerden woo-
nen / ende haer woort ghegeuen een zegelijck
een wit cleet / ende haer woort gheseyt / dat sy
noch een weplich soude beyde / tot dat haer
medeknachten ende haers broeders getal
berintt ware / die oock noch gedoot soudē
zijn / ghelijck als sy. Och waer een heerlijck
volck sullen wy zijn / als wy met die groote
Schace / daer es dyas af schijst ende Joan-
nes in zijn Openbatinghe / ende seyt: * dat
4. el. 2. c. 4. 2.
by een groote Schace gesien heeft / die nie-
† apo. 7. a. 9.
mant en heeft connen tellen / wt allen wep-
denen / Gesachten / Doiken ende Tongen /
† apo. 7. a. 9.
staende booz den Stoel / en booz het Lam /
gecleet met witte cleederen / ende Palmfack-
hen in haer handen / ende sy riepen met luy-
der stemmen / segghende: Salicheyt sy hem
† apo. 7. a. 9.
die

Eenen Byfel van

die op den Stoel ons Godts sit / ende den
Lamme. Dit zijne / die wt grooter tribula-
tien gecome zijn / en hebben haer cleederen
gewasschen / ende hebbense wit gemaecte
door dat bloed des Lams / daerom zijn sy
boop den stoel Godts / en dienen hem dach
ende nacht in zijnen Tempel. Ende die op
den stoel sit / sal ouer haer woonen / ende sy
en sullen niet meer hongeren noch dorsten
noch de Sonne en sal niet meer op haer bal-
len / noch gheenderley hitte / want het Lam
suiden inden Stoel false regeten / ende hy
salse totter fonteynen des leuenden wa-
ters hanghen / en God sal alle tranen van
haren ooghen afwasschen. En Elias ghe-
tuycht van de selue Schare / ende seyt / dat
sy * stonde midden op Sions Berch / en wa-
ren ghecleet met witte cleederen / en midden
onder haer stont een / langer dan alle de an-
dere / ende hy ghaef een yghelijch van haer
Apo. 7. a. 9. † Dalmtacken in haer hant / en hy sette een
yghelijch een Croone opt hooft. Ende Jo-
annes seyt / dat hy sach als een glazen Zee
Apo. 4. a. 6. met byer ghemengst / ende de ghene / die de
15. a. 2. victorie behouden hadden / vander Beesten
ende haer Weelt / en haer tecken / ende van
den getale haers naems / staende op de gla-
sen Zee / hebbende Godts herpen / ende son-
gen het Liet Moys den knechts Gods / en
het Liet des Lams : Siet doch mijn lieue
Wuyfrouwe / wat heertliche beloften dat
2. Cor. 2. a. 8. wy ouer al binden / die God alle lieue ende
ware kinderen gheuen ende sckenken sal /
die hem hier ghetrouwelijch by bliuen / en
die haer leuen tot des Heeren prijs geceynt
hebben / en haer † cleederen wit gewasschen
hebben door dat bloet des Lams.

Och mijn hertgrondelijche lieue Wuyf-
rouwe / ick en can den Wey niet genoegh
danchen

Jeronimus Segerly. Fol. 54.

danchen van alle zijn groote duecht / die hy
aen my bewijst / hy geeft my alsulken ster-
heyt ende cracht / dat ick niet wtspiecken
en can. Och nu beuinde ick wel / dat de
† Weere eenen ghetrouwen stouthelper is /
10. a. 9. b. 15
hy en verlaecte niet / die op he betrouwen:
* Want wie op den Weere betrouwt / die en
Esa. 45. b. 17
sal niet beschaemt worden / hy sal ons † be-
Rdm. 9. c. 33
waren als den appel zijnder ooghen / hy sal †
Sac. 2. a. 7.
ons van alle ghewelt des Duyuels ende
tyranne deser Werelt verlossen. Ja hy sal
ons bewaren / dat wy niet inder Hellen en
sullen varen / ist dat wy hem anders ghe-
trouwe by bliuen tot den eynde toe / want
Christus seyt : † Wie volstantich blijft tot
mat. 24. a. 13
den eynde / die sal salich zijn.

Och mijn hertgrondelijche lieue Wuyf-
rouwe / blijf doch den Weere * getrouwe
Apo. 2. a. 10.
tot der doot toe / want de Croone en is niet
int beghin / noch oech int midden / maer int
eynde. Ist dat ghy den Weere ghetrouwe
blijft / hy en sal u niet verlaten / hy sal u de
† Croone des ewighen leuens geuen / en
Jaco. 1. b. 12
de in zijn Wische leyden : Wy sal u met prijs
ende eere croonen / Wy sal alle tranen van
Apo. 21. a. 4.
uwen ooghen wassen. Lieue Lijfken /
sal hy alle tranen afwasschen / so moet hier
eerst * geweent zijn : Wy sal alle onse lijden
Aat. 5. a. 4.
gencsen / daeromme moeten wy eerst in de-
ser Werelt lijden. Ja tegen de grimmende
† Leuuen / Wachten / ende Weyen / tac te-
ghen dat erghe boose † Aderen gheslachte /
† Aat. 3. a. 7
ende Slanghen regeerders / ende teghen de
12. d. 34.
listighe Serpenten deser Werelt / ende dat
boose Cains Saet strijden ende bechten : Gene. 4. a. 8.
Want Paulus seyd : † dat wy niet met
† Ep. 6. b. 12.
bleesch en bloet te bechten en hebben / maec
teghen de Regenten der duyternissen / ende
teghens Dorsten ende † Gheweldighen de-
sc

Enen Brief van
 Ier Wetelt / Ja tegens de gheesten die in de
 Locht werken / welke daer is de † Oude
 Slanghe ende Sathanas / de welke (seyt
 Iderrus) contom ons gaet / als een * brief-
 schende Leu / soeckende wien hy verkindert
 mochte. Daeromme weest noerlich in de
 weest mer † bidden ende sneecken tot den
 Heere / ende hout b bast aen de Leeringhe
 Jesu Christi onsen Saltymaker / op dat
 ghijt † eynde ws ghelooft daer af muectyt
 brenghen / te weten / uwer Sielen salicheyt /
 ende wilt doch mer * Paulo eenen goeden
 strijt strijden. wier mede wil ich v mijn her-
 telijcke lieue Mystrouwe en Suster den
 almachtighen / ewighen / crachtighen Godes
 beuelen / ende het † Woorz zijnder tijes
 keltijcher ghenaden / op dat ghy
 muectyt staende bliuen es-
 gen alle Doorten der
 Welken. Amen.

mat. 16. 6. 18

Cnoch eenen Brief van
 Jeronimus Zegerly ken de Broe-
 ders ende Susters.

Phil. 1. 1. 1. **D**e * ewighe bynechte / vrede / ende
 ghenade van Gode den Wader / en
 de grondeloose vermberticheydt /
 gonste / en lief de des Soons ons
 Weeren Jesu Christi / de welke
 van God den Wader wt genaden † gheloft-
 den is tot salicheyt / van allen den ghenen /
 die daer mer hem wederghewoen zijn dooz
 zijn onuergerancelijcken Woorz ofte Euan-
 gelium / en zijnen wille doen / en de grond-
 ghe ende onwtsprekelijcken troost / cracht /
 stercheyt ende * gemeynschap des heylighen
 Gheests / de welke dooz haer beyden ghe-
 sondes

Jeronimus Zegerly. fol. 15.
 sonden is vande Hemel / tot eenen ewighen
 troost / bynechte ende blijschap allen waren
 boetueerdighen ende ghechozlamen Godes
 kinders / de welke haer leuen gebetert heb-
 ben / ende also met Christo douz zijn Euan-
 gelium in een † niet leue betrefen zijn. De-
 sen seluen eenig Gode / die wil v alremsen
 stercken in zijn ewighe Waerheyt / ende v
 onderhouden met dat crachtighe : Woorz act. 20. d. 32.
 zijnder ghenaden in alle gerechticheyt / heyl-
 licheyt en waerheyt totten eynde toe / ende
 beware v * betlant / herten ende sinnen in
 Phil. 4. 8. 7.
 Christo Jesu. Den seluen sy prijs / eer /
 lof / cracht / ghewelt / stercheyt / van
 ewigheyt tot ewigheyt /
 Amen.

Rom. 6. 8. 4.

Ick wensche mijn lieue hertelijcke ende
 bemintde wnercozen Broeders en S-
 steren / ende alle liefhebbers der onghet-
 beynt der en ewighe waerheyt / dat rechte
 boetueerdighe gelooue / dat dooz de † lief de
 werckende is / dat welke booz Gode ghelt /
 ende een reyne cnyfche en heylige conue-
 latio en wandelinghe inder bresen Godes /
 ende een bierige lief de tot * God onsen He-
 melchen Wader / en wren staessen / en tot
 zijn ewighe clare ende onueranderlijcke
 Waerheyt. Ende bidde den Heere booz v
 lieben dach ende nacht / sonder ophouden /
 dat hy v wil † openen de ooghen des ver-
 stants / ende verlichten dat herte der ken-
 nissen / op dat ghy muect bekennen dattet
 de rechte Waerheyt is / en dat hy v wil be-
 crachtigē met zijn Godlijck woorz / en bet
 sterckē int gelooue / op dat ghy in dese selue
 waerheyt muect wandelen / met alder oof-
 moedicheyt en saechtmoedicheyt / een † licht
 weseende allen mensche / en op dat ghy * vol-
 standich

Gals. 5. 8. 6.

1. pet. 2. b. 12.

mat. 12. c. 30

Eph. 1. c. 18.

Mat. 5. b. 14.

mat. 24. 8. 13

Eenen Brief van

Handich muecht blijs totten eynde toe. En bidde den Heere dat hy b wil bewaren van alle die geypde wolluen; die van ons wtgegaen zijn; en noch onder b opstaen sullē; die des schapen niet sparen en sullē / en van alle valsche ketterische en duyvelsche leeren; die haer onder Christus naem opwerpen; en in eenen heyligē schijn boozcomen; recht oft sy van Christo gesonden waren; maer sy zijn vanden Duyuel wtgegaen ende gesonden.

Daerom myn lieue Broeders; weest waerhet; / bidt en waect / wantet wel noodich is en gedect na mijn afscheyt; dat ic b gewaetschout hebbe; vande valsche Propheeten wder geuancenis. En so heb ic een weynich met der hulpe Gods b lieden geschreuen; en met Petro een weynich vermaent; wel wetende; dat ik mijnen; sterlijckē rock coets afleggen sal; en met mijnē Broederē en Susteren in Christo ontslagen sal; hoe wel dat ghy selue in deese tegenwoordige waerheyt geleert en gesterct zijt; so achte ic nochtans profetijelic b noch een weynich te vermanen; oft daer noch yemant door verbeteret; ghesticht ende gesterct / ende de Naem des Heeren door; geloefte en gedancē mocht worden; en mijns daer door; gedencen; hoe dat ik een boozheelt gheweest hebbe; int gene dat my de Heere gegēē heeft; en met aldet ootmaedicheyt onder b gewandelt hebbe.

Aldus vermaen ich b nu; / mijn hertelike lieue Broederen en Susterē inden Heere; en bidde b met Paulo; door; de ontfetings herticheyt Gods; dat ghy b lichamen begerect tot een offerhande; Die daer heilich; leuendich en Gode behaechlic is; dat welck is wnen redelijcken Godsdiens; en en self b niet gelijck dese erge boose en verkeerde werck; maer vernieut b door; de vernieuwinghe

Act. 20. b. 29

2. cor. 11. b. 15

mar. 14. c. 38

s. De. 7. b. 14

s. De. 1. b. 12

Et. 2. a. 7

Rom. 12. a. 7

Phil. 4. b. 18

Ieronimus Segeth; fol. 56

winghe uwer sinnen / op dat ghy proeuen muecht; welc daer sy den goeden en welbehagenden volcomen Gods wille.
 Och mijn lieue Broeders; ic bidde b hertelicken; dat ghy doch al te samen b leuen wilt beteren; en de werelt mer hatē lusten laten baren; en al te samen wilt sien op dat leuen Christi / hoe dat hy ons booz gegaen is; want Ioannes seyt; Die hem Christus beuoemen wil; die sal doch wandelen gelijck hy gewandelt heeft. Och set mijn lieue vrienden; ten is niet genoegē dat wy deel in Christus naem gedoopt zijn; en een broeder oft suster Christi heeten; en de naē van Christus dragen. Och neem; dat en can al niet faelich maken; want Ioannes seyt; Mijn kin baren; en laet b niet berleyden; want daer en is niemā gerechtrich; dan allen die gerechtricheyt doet; en wie daer sondicht; is vanden Duyuel; en daer aen bekentmen oock; welke de kinderen Gods; en de kinderen des duyuels sijn. En Christus seyt; Ghy zijt mijn vrienden; als dat ghy doet dat ic b ghebiede. Ende weder seyt Christus; Die my lief heeft; die sal mijn woort houden; en mijn geboden bewaren; ende die mijn geboden heeft; en houdt; die is die my lief het. Want Ioannes seyt; Die daer seyt; dat hy Gode lief heeft; en niet en hout zijn gebor; dat is een luegenar; en de waerheyt en is niet in hem; en ghy weet dat een luegenar geē deel en heeft in dat rijcke Gods. Daerom en wilt gheen Christenen welen nieten monde; oft metter tongē; maer metter waerheyt; ende metter daet. Want het is al te bergeefs den naem van Christo gedragen; alsoo lange als wy hem mer woorden; wercken en gedachten niet gelijckformich en zijn; want Paulus seyt; Die hy van te

Eph. 5. b. 17

1. Joa. 2. b. 18

1. Joa. 2. a. 6

1. Joa. 3. b. 7

1. Joa. 2. b. 14

1. Joa. 1. b. 22

1. Joa. 2. b. 4

1. Joa. 3. b. 18

1. Joa. 8. c. 29

bozen

Dozen boozken heeft/die heeft hy doek ghe-
 ordineert dat sy gelijckformich souden zijn
 den Beelde zijns Soons / op dat hy de eer-
 ste geboren sy onder alle Broeders. So hy
 v daer toe geroepen eij gheordineert heeft/
 so weest oock neerstich hem gelijckformich
 te worden / op dat ghy met der daer rechte
 Christenen beuonden wort / als ghy inder
 tribulatiën coemt / daer wy nu in zijn / want
 al ist dat wijt nu zijn / ghy moechter morgen
 ooc comen. Daerom / waect en bidt / want
 ghy en weest bye noch tijt. Daeromme doet
 wy e neersticheyt dat ghy de Weere' mucht
 behaghen / want wy al te saemen booz den
 1. Tess. 4. a. 1. Rechterkoel Christi gheopenbaert sul-
 2. cor. 5. b. 10. ken moeten worden / ende daer een yegetijc
 in zijn lichaem ontfanghen sal / nae dat hy
 ghedaen heeft / het sy goet oft quaet. Nu de
 Weere te beeesen is / so rade ich v / ende bid-
 de v oetmoedelijck / dat ghy v leuen wilt
 3. Joh. 1. d. 27. stellen / gelijckformich de Euangelio / want
 daer en ghet al niet den naem van Christo
 te draghen / en Broeders te heeten. dan daer
 2. cor. 7. b. 19. ghet alleen de' veruullinghe der gheboden
 Gods / want ich heb al veel bedoemers der
 Christenē onder ons gesē / de welke Chris-
 tus metter tonge sel hebbe / maer metter
 1. Cor. 1. b. 16. t'baer veraken zijt / dat welke seer te becla-
 gen is / wāc sy slachtē dat genalicht gelt / dat
 vā buyten schoon gont schijnt te zijn / maer
 alst opten toetkeē oft int dier coemt / dā ist
 binnen nter dan koper / also wandelē sy ooc
 [onder] de brome oft sy ooc een recht Chri-
 2. cor. 13. c. 22. sten waer / maer alse de Weere inder / tribu-
 latiën begint te proeue / dan siemē datter al
 2. cor. 7. c. 24. opt' zant gebout is / en haren' buyck lieue
 1. Cor. 16. b. 27. hebbe dan Christo / alst nu blijt met de ge-
 ne / die met ons inde banden zijn / want dū
 sāge hebbe sy haer al brome Broeders laten
 heeten

heest / maer nu sycke sy wel anders. Aldus
 mijā beteltijcke lieue Broeders en Susters
 inden Weere / neem ons booz eene' spiegel. Jaco. 5. b. 10.
 alle die den Weere een bequae offerande be-
 geeren te doen / en wilt ons natolgers zijn /
 en en weest niet langer so traech oft so slau
 inder liefde / op dat / wanneer ghy liede oock
 inde banden coemt / als dan daer in niet be-
 doeft en zijt / dat ghy geen beter leue gelept
 en hebt / wāc de' Duyuel ons daer nacht en r. 1. Pet. 5. a. 8.
 dach mede tenteert. Daerom waer schou ich
 v wt Broedertijcke liefde / dat ghy v selfs
 waerneer / vewijle dat ghy tijt hebt. Want gala. 6. b. 11.
 3. Paulus spr: De salichmakende ghenade /
 Gods is verkenē allen menschen / en leert
 ons dat wy sulle verlooehenen dat ongod-
 tijck wesen / en de wereltijcke lusten / maer
 sober / rechtueerdich / en Godsalichijc leuen
 in deser werelt. Derwachtende de openba-
 ringe en beschijninge des grooten Godes
 ons behouders Jesu Christi / die hē seluen
 gheoffert heeft booz on'e sonden / op dat hy
 ons soude reynige van alder onreynicheyt
 ende reynigen hem also een volck / dat neer-
 lich waer tot alle goede werken.

Siet inijne lieue vrende / sulcken volck
 heeft Christus wtuercozen / die niet ydel
 noch lichtueerdich en zijn / maer door ver-
 Rom. 2. a. 6. duldbicheyt in goede werken dat ewige le-
 uen soeken. en daer toe so heeft hy ons ge-
 roepen en wtuercoze / op dat wy soude ziju
 heyllich en onstraffelijc booz hē inder lief-
 1. Pet. 1. a. 4. den / want sulckē heyligen Gemeynte heeft
 hy wtuercozen / die niet een' bleche oft rimpel
 2. cor. 5. c. 27. en heeft / maer dat sy heyllich / onstraffelijc en
 onberispelijc booz hem inder liefde wande-
 le. Daerom weest heyllich in alle nye wan-
 delinge / na datter geschreuen is : Ghy sult
 1. Pet. 1. b. 15. heyllich zijn / want ich heyllich den. Och siet

mijn lieue Broeders/het is tijt dat ghy toed
 Mat. 7. a. 10 set, want i de tijt is nu aen de woyle der
 boomē gekelt, en alle boom die geen goede
 vrucht en brenge, sal afgesneden, en int vuer
 geworpen worden. Want alle die daer seg-
 gen: * weere, weere/en sullen niet in gaē in
 Mat. 7. d. 21 dat Konijcke der hemelen, maer alle die daer
 doen dē wille mijns Vaders, die inden Ve-
 Rom. 6. a. 8. mel is. Want na dien dat ghy des sondē ge-
 slopen zijt, en gereynicht dooz de bekente-
 nisse der waerheyt / soo en muecht ghy niet
 ledich wesen / op dat de Dupuel niet en ne-
 mat. 12. d. 43 me des seuen geesten tot hem, en weder in v
 come, en dat laetste erger sy dan dat eerste.
 Rom. 6. b. 12 Waerom en laet de sonde ge heerichappie
 hebbe in uwe sterckelijcke lichaem, zyn wel-
 lusten ghehoorsaem zijnde / noch en be-
 geeft v leden niet tot wapenē der ongerech-
 ticheyt, maer begeeft v seuen Sode / als de
 gene die wter doot leuēde zyn, en uwe leden
 tot wapenen der gherechticheyt, en bidt dat
 Mat. 24. b. 20 uwe* blucht niet en gheschiede inden Witer
 oft op den Sabbath / en weest inde duy-
 sternisse niet benouden lieue Broeders, op
 1. Tes. 5. a. 4 dat v den dach niet als een i Dief en begrip-
 pe, wāt also doende, so suldy kinderen des
 lichtē ende des daechs zyn, wāt ten zyn al
 geen kinderen Godts, die haer des geloofs
 beroemē, en niet de werche niet en volbrin-
 gen, wāt Christus seyt: † Salich zijt ghy
 dat ghyt weet, ist dat ghyt doet : Want die
 Mat. 7. c. 24 dat weet en niet en doet, die zyn by de * for-
 † Mat. 12. f. 47 ten geleen / want de knecht die den wille
 zijns heeren weet, ende niet en doet, die sal
 niet veel slagghen gheslagen worden. Maer
 die ban groē hares herten gheloupen / ge-
 loouende doen / dat zyn de rechte kinderen
 Godts, en die sullen oock hoor de Gheloof-
 wighen in dat Konijcke der hemelen gerekent
 worden.

Jeronimus Segerly. Fol. 58.
 worden. Daerom so rade ic v / en bidde niet
 1. Pet. 1. a. 5. d'etro / dat ghy uwe neersticheyt daer toe
 doet / dat ghy in uwen ghelouwe bewijst
 duecht: inder duecht bescheydenheyt, inder
 beleydenheyt maticheyt, inder maticheyt
 sodsalighe liefde, inder sodsalighe liefde
 Broederlijcke liefde / inder Broederlijcke
 liefde gemeyn liefde, ist dat dese dinge ouer
 bloedich by v zyn, soo en sullen sy v niet le-
 dich noch onburchbaer laren wesen in de
 kennisse ons weeren Jesu Christi / maer v
 sal oueruloedich bereyt woude ten inganch
 tot den ewighen leuen: Maer dis dese dinge
 ghen niet en heest / die is blind / ende ver-
 gheet de boozleden reynighe zijnder son-
 den. Daeromme maecht uwe helen supuer
 dooz de * ghehoorsaemheyt der waerheyt, 1. Pet. 1. c. 22.
 in rechter ongheneyf der Broederlijcker
 liefden, ende hebt maekandē lief wt reyn-
 der herten / als de ghene die wederom van
 niens herbozen zijt, niet wt dat verganch-
 lijcke, maer wt dat onterganchelijcke zaet/
 te weeten dooz dat leuēdige woort Godts,
 dat welke daer ewelijck blijft. * Omgo: 1. Pet. 2. c. 17.
 det de tendenen wā ghemoets / ende weest Eph. 6. b. 14
 sober, ende set alle uwe hope op Godt, ende
 † hebr eē brandēde liefde onder maekandē. 1. Pet. 4. b. 8
 ren / ende cenderley sin ende moet, ende en
 acht niet wat hooch is / maer maecht v den
 † minsten gelijk, en en laet gheen buyl ge-
 clap wt uwen monde gaen, noch en verslijt
 uwen rijt niet met ydele woorden, de welen
 ke niet en bozderen, dan tot een ongodlijck
 seuen ende wesen: Maer al wat salich sy te
 hoozen / wat ybaerlijck is tot beteringhe/
 ende laet uwe woorden altijd inder ghenen-
 den mer * sou ghemengt zyn, want Petrus
 seyt: † So daer yemant sprecht, die spreke
 als de woortē Godts / op dat ghy alle men-
 schen

mat. 5. b. 13. scken eenen Spiegel muercht zijn: Want
 Christus seyt: Ghy zijt dat * sount der Aer-
 den: Ik dat het sount zijn cracht verliest/ soo
 en is nietgens meer toe nut/ dan om wt ge-
 goten/ ende banden menschen betteden te
 mat. 5. b. 15. worden: * want men ontkeert gheen keers-
 se om onder den Canbelaer/ maer om daer
 bouen op te setten/ op dat sy daer alle van
 sien moghen. En ghy zijt het licht der We-
 relt/ laet v licht lichten door: de Werelt/ op
 dat de menschen uwe goede werckē mogen
 sien/ende uwen Wader prijsen/ die daer in-
 den Hemel is. Ende Petrus seyt: * Leydt
 e. pet. 2. b. 12 een goede wandelinghe onder de Weyde-
 nen/ op dat de ghene/ die van v achterclap
 doen/ als vā mis daders/ beschaemt mogen
 wordē/ dat sy bespot hebbe uwe goede con-
 uersatie inder vreesen Gods. En noch seyt
 psal. 33. b. 13. hy: * Wie die leuen wil leuen/ en goede da-
 gen sien/ die bedwingē zijn tonge dat sy niet
 1. pet. 3. a. 10 quars en spreke/ en zijn lippen dat sy niet
 en bedriegē/ hy herte hem van dat quaet en
 doe dat goet/ hy soecke vrede en sta daer na:
 Want de vogē des Weere sien op den rech-
 uerdigen/ en zijn oore op haer gebet/ maer
 dat aensicht des Weeren liet op de gene die
 quaet doet. Daeromme siet wel toe/ dat dat
 toornich aenschijn des Weeren op v niet en
 sic/ want inde laetsen daere sulle de godloo-
 se koepē: * Vnuele en bergē valt op ons en
 bedect ons/ op dat wy dz toornich aenschijn
 niet en sien/ des geens die opē soel sit. En
 Christus seyt: * Ten sy dat uwe rechtueer-
 dicheyt beter en meerder sy/ dā der Schijbē
 en Whartseē so en muechdy in dat Rijke
 der Hemelē niet comen. En weder: Ten sy
 sake/ dat ghy v verandert en bekeert/ ende
 * wojt als kinderen/ soo en muechdy in dat
 Rijke der Hemelen niet comen. Siet mijn

licue.

iene Broeder en Susters/ is dat ghy also
 niet verbedert en zijt/ so doet uwe neestlic-
 heyt dat ghy alsoo wordt. Want Christus
 woorden en zijn geen luegē/ wāt hy seyt:
 In dien dagen sullen veel mensche seggen:
 * Weere/ Weere/ en hebben wy niet in dijne
 Mat. 7. c. 22 tegenwoordicheyt gegerē en gedroncke/ en
 Luc. 13. c. 22. in dijnen Naem de Wijnuelē wt gewozpen?
 Maer dan sal ich haer belijden/ dat ic niet
 gekent en hebbe: Gaet vā my alle die quaet
 doet. Ende Paulus seyt: * Wie daer leeft
 Rom. 8. b. 7. 3 nae den vleesche/ die moet steruen.

Och vrienden/ v sser al eenen hoop die
 de * Esels ende de Muxlen nachten/ die soo
 Psal. 32. a. 9. traech aengas/ die al mer slagē en met sto-
 ten moeten gebreuen wordē. Och dat en is
 niet na der liefden ghewandelt/ richt op de
 * losse knien/ en de slappe handē/ het is lāge
 Heb. 12. b. 12. genoech geslapē/ want Paulus seyt: * Ont-
 * eph. 5. b. 14. springt die daer slaept/ en staet op van den
 dooden/ en Christus sal v berlichten: Sijt
 ghy opgestaet met Christus/ so foert dat daer
 Col. 3. a. 1. bouē is/ daer Christus is sittende ter rech-
 terhand Gods zijns Waders/ Smaect dat
 Hemelch is/ ende niet dat Aertlich is.

Och mijn iene Broeders en Susters in
 den Weere, weest doch: * Godts nauolgers/
 Eph. 5. a. 2. als wtuercozen kinderen/ en wandelt inder
 liefden/ gelijck hy ons lief gehad heeft/ en
 heeft hemseluen ouergegeuen tot een offer
 en gawe: Gode tot eenen sorten ruelck/ maer
 onreynheyt en onreynicheyt en sal onder v
 niet beuonden worden/ gelijck den Weyligen
 betaemt/ noch schandelijke woorden te u-
 wen monde/ noch sorten clap/ noch onbeta-
 melicheyt/ maer veel meet dan clegginghe.
 Wāt dit suldy weten/ dat geen boeleerdes
 of onreyn/ of gierlich mensche/ die welcke is
 een dienaar der Afgoden/ erkennis en heeft

Int rijke Gods. Daerom en weest haerdes
niet deelachtich / want ghy waert hier booz
Ephe. 5. a. 8. tijcs' dupftriffel / maer nu sij ghy eē licht
1. tel. 5. a. 4. in den Heerte / wandelt als kinderen des
† Gal. 5. c. 22. lichts / want † de vucht des geelcs is alder-
ley goetheyt / gerechticheyt en waerheyt / en
en hebt geen gemeynfchap met de onruche
bare werchē der dupftriffen / maer straf-
fe veel meer. Aldus vermane ik v als me-
Efa. 40. a. 8. behulpers / want de Heerte feyt: * Ick hebbe
v inde aengenamen tijt verhoort / en inden
2. Col. 6. a. 2. dach der falicheyt ge holpē / nu is den aen-
genamen tijt / nu is den dach der falicheyt :
En laet ons nu niemander geen ergernisse
geuen / op dat onsen dienst niet gelastert en
woyt / maer laet ons bewiffen in allen din-
ghen als dienacrs Gods / met groote ghe-
doochfaemheyt / met ducht / met angst / met
2. Col. 1. l. 25. * fagen / met geuanchenisse / met opvoeringe
/ met naechteyt / met perijckel / met fwoert
met cuytheyt / met kenniffe / met lanckmoed-
dicheyt / met vriendelicheyt / met den heylig-
ghen Gheest / met de ongheneynf de liefde /
met de woordē der waerheyt / metter crache
Gods / dooz / prijs ende verlamacheyt / dooz
Joan. 7. a. 12. † goet gheruchte ende quaet gheruchte / als
verleyders ende nochtans warachtich / als
die steruen / ſiet wy leuen / als de onbekende /
en nochtans alle dinck bekent / als die gefa-
ghen / nochtans niet ghedoot / als die arme /
nochtans veel rijckmakende / als die niet en
hebben / en nochtans alle dinck beſitten.

Aljn lieue vrienden / mynen mont heeft
hem wt broederliche liefde tot v open ghe-
daen / v ootmoedelijc biddende / dat eē yege-
lijc van v † gedint fy / lo Christus Iesus ooc
was / ſiſeken liefde onder malcanderen met
der daet bewiffende / want dat is de boot-
ſchap die ghy van begin ghehoort hebt / dat

ghy

ghy malcanderen lief ſiit hebben / * Want
wie niet lief en heeft / die leeft in den doot.
Maer wan niet pemat defet werelt goeden
heeft / en ſiet ſynen broeder gebreec hebben
en ſiuyt zyn herte voor hem toe / hoe blijft
de liefde Gods in hem: Aljn lieue broede-
ten ende ſuſteren in den Heerte / en laet ons
niet langer lief hebben metter* tong / maer
metter waerheyt en metter daer / en weest
altijt den Armen ghedachtich / ende gheeft
doch een yegelijc na zyn vermoghen met
buechden / † want enen vrolijcken gheue
heeft Godt lief. En Paulus feyt: * Oeffent
yemant bermherticheyt / ſoo doe by dat met
luſte / want bedenckt doch eens / of ghy ſo
byerich inder liefden waert / als ghy inde
werelt wel gheweest hebt / of ghy niet alfo
wel twee of drie ſtuers en ſout weten te
binden / om den Armen te geuen / als ghy ſe
wel gheuonden hebt om te ghaen danchen
ende ſpeien: Niet mijn lieue vrienden / dat
ick v wil beſaſten of beſwaren / dan dat een
yegelijc daer in zyn liefde bewiſe / na zyn
* cranck vermoegen / want ghy en't moecht
het goet niet mede dachten / en ghy moecht
uwen Spieghel aen my nemen / want zis
al ghenomen hebben / iac al ons Gheyt dat
wy ouer ons hadden / ende vnaechden / of
wijs niet meer en hadden. Daerom ic veel
beter / dat ghy den Armen daer mede helpt
/ dan datter de Heer heeft / ende is dat ghy v
† leuen begeert dooz uwen Broeder te ghe-
uen / hoe veel te meer behoort ghy uwen
Broeder by te ſtaen met uwe † tijtelijcken
goede / op datter ſy als daer gelchene ſaet:
* Die veel bergaderden / en hadden gheen
ouerſchot / ende die luttel bergaderden / en
hadden gheen gebreec / ende ſiet oock toe /
dat het al rebelijc toegae / op dat het ſy een

Tob. 4. a. 6.

† Tob. 27. br 9

1. Joa. 3. b. 16

Jaco. 2. b. 14.

Ero. 15. b. 19

2. Co. 8. b. 10

1. Cor. 9. 2. 5. fleggentinge en gheen giericheyt / en op dat
 het offer sy den Heere aengenaem / want de
 hantreyckinge van desen beproefde dienst /
 en veruult niet alleen dat gebreck der heylighen /
 maer sy is oock oueruoedich daer in / datter vele
 Gods danken / doo desen beproefden dienst.
 Daerom doet uwe neesticheyt / dat ghy uwe
 liefde hier in bewijs / op dat de Heere daer
 doo geloof en gedanc mach worden / ende dat
 ghy v bewijs in allen dingen als dienars
 Gods. Leest Daw. 2. Cor. 9. 2. 6
 lum totten* Corinthen / die sal v leeren / hoe
 ghy v daerin behoort te stellen / en als ghy
 ghelesen hebt / so bidde ic v ootmoedelijck /
 dat ghy dan daer na dooch doen wilt / want
 wel noedich is. Ende voort soo bidde ic v
 doch alle songe ghoudē / dat ghy doch niet
 alder ootmoedicheyt / simpelheyt / en lieflicheyt
 byt mactandereu woonet / en ghy ionge
 vrouwen weest doch uwe* mannen onderdanich
 inde vrees Gods / en ghy mannen hebr uwe
 huysvrouwen lief als v seluen / en wilt haer
 niet alder ootmoedicheyt ende lieflicheyt
 opnemen en dragen / en haer soetelijck
 vermanen ende onderwijzen met des Heers
 woort / want ghy en weest bje noch tijt
 wanneer v de Heere weder van een nemen
 sal. Daer innecht ghy uwe spiegel aen my
 en aen mijnder huysvrouwen nemen / hoe
 coets dat ons de Heere tot zijnen prijs
 handen anderen ghenomen heeft. Daerom
 wilt niet alder ootmoedicheyt by den anderen
 woonen / also langhe als v de Heere to
 lamen laet / want uwen* tijt is hier cleyn /
 want de Heere heeft eenen lust zijn wtuercozen
 by hem te hebben. Ende voort so bidde
 ic v mijn lieue Broeders / dat ghy doch om
 weder te woekerē neerstich wilt zijn.
 Want ich betrouwe en den Heere / dat
 doo.

doo dit sien ende hooren noch veel tot der
 Waerheyt bekeeren sullen / ende ich wil ooc
 noch mijn beste doen / aen de ghene die hier
 by my comen. En wilt dat aenst vercroeyt
 Jacob. 1. 8. 10. Hoophen weder by een vergaderen / dat
 welck my seer deert / dat welcke nauwe en
 weert waer gapē oft waer woonen / ende in
 meerder beraucheyt zijn / dan wy hier zijn.
 Haer weest getroost mijn lieue Broeders
 ende Susters in den Heere / al ist dat wy
 nu in meerder ruytheden sitten dan ghy /
 soo weest doch verbuldich in v veruolghinghe
 / want ghy en sult de Steden ban Israel
 niet al doozwandelt hebben / de Heer en sal
 v verlossen / waeromme weest doch
 neerstich om by den anderē te comen /
 en malcanderen te troosten en te vermanen
 van des Heeren woort / op dat de liefde
 onder v niet en vercoele. Act. 10. 2. 28
 Act. 24. 2. 10.
 Aldus vermaent en onderwijst malcanderen
 inder liefden Gods / en ich bid v lie-
 deren dat ghy onser in v gebed niet en ber-
 geet / ende dat ghy mijnder huysvrouwe al-
 temet eenen briel schijft / om haer te troo-
 ste / want sy noch lange sitten sal. En voort
 laet ich v sieden weten / dat ich in grooter
 blyschappen ben / en mijnē Heer dach ende
 nacht niet genoech gelouen en ghebanken
 en can / van zijn groote liefde die hy ons
 ghegheuen heeft / dat hy ons beyde* weerdich
 gemaect heeft om zijne naem te lijden /
 en v zijnder cracht en stercheyt die hy aen
 ons bewijsende is / ende van zijnder belof-
 ten die hy ons belooft heeft / want dit is de
 bje / daer ic de Heere so lange om ghebeden
 hebbe / ende my selfs niet ghoet ghenoech
 en kende / dat ich weerdich soude wesen om
 zijnen naem te lijden. Daerom ben ich so
 seer verlijst / om dat mijn bje gecomen is /
 Act. 5. 2. 42.
 Act. 1. 8. 4.
 Heb. 13. 2. 3.

dat ic wt desen vleesche verlost sal worden.
 Jude. d. 20. * Aldus sterct b selue inder liefden Gods/
 ende ver wacht de barmherticheyt ons Hee-
 ren Jesu Christi int ewich leuen/ * Maer
 dien die b mach behouden sonder aenschoot/
 en stellen booz dat aensicht zijnder heertij-
 cheyt onstraffelijck met vuechden/ God die
 alle wijs is/ onsen Salichmaker/ sy eer en
 moghencheyt/ rijck ende macht/ nu ende in
 der ewicheyt/ Amen. * Groet malcander-
 ren met eenen heyligen cus des vredege.

Laet desen Brief alle de Wpenden hoor-
 ren/ want ick heb v wt hpoederliche liefde
 gheschreuen/ ende my is leedi/ dat ick v niet
 meer gheschijuen en can. Blijft den Heere
 altesamen beuolcn. Groet my S. S. H. W.
 2. Joan. a. 7. in den Heere/ want † icksel van herten lief-
 heb: En boozt alle broeders en susters in-
 Heb. 13. d. 22 den Heere. † Sleemt dese cleyne bermanin?
 ghe ten besten/ want mijnen gheest
 daer toe ghedrongen heeft
 om b een weynich te
 bermanen.

Gheschreuen inder geuanchenisse by
 my Jeronimus Segerck.

¶ Noch eenē Brief van

Jeronimus Segerck / den welcken by ghe-
 schreuen heeft aen zijn Wyf-
 vrou Lijcken.

De ghenade ende die barmhertic-
 heyt Gods des Waders/ ende die
 goedertierenheyt ende Liefde des
 Soons/ en die gemeynschap ende
 vrede des heylighen Gheests/ die
 welke ons vande Wader gesonden is doot
 den

Joan. 14. b. 16
 16. b. 13.

den Naem ons Heeren Jesu Christi/ tot
 troost ende vuedche allen waren ende ghe-
 trouwe kinderen Gods/ * dooz den wel-
 ken wy gedrongen/ gheleert ende ghewesen
 zijn: Den selue beware wo herte/ verstant
 ende sinnen in Christo Jesu/ tot lof en prijs
 des Waders/ en tot salicheyt uwer bediue-
 ter sielen/ en tot strichinge vā alle broeders
 ende susters die dē Heere vresen ende lief-
 hebbe/ * Den seluen God/ die alleen wijs is/ Rom. 8. b. 14
 dien sy prijs/ eere/ cracht en sterckheyt han-
 ewicheyt tot ewicheyt/ Amen.

¶ Ick wunsche mijnder lieue huyfrou-
 wen een rechte warachtige godsaitige lief-
 de/ en een recht ongheweruel boetuerdich
 ongeueynst geloue/ dat * dooz de liefde were- Gal. 5. a. 6.
 kende is/ ende een vaste hoeye ende betrou-
 wen tot God/ en eē vaste stantuallicheyt in
 uwen gelouue tot God dē Wader/ ende den
 Heere Jesu Christo. Den seluen beneel ick
 v/ en dat woort zijnder ghenaden / want na-
 dien dat ic mondelinge met v niet sprekē en
 can/ mijn lieue huyfrou Lijcken/ so heb ick
 in metter hulpe Gods v eē weynich gest reuen
 met des Heeren woort/ † want al ist dat wy Col. 2. a. 5.
 mettē lichaem van een zijn / so zijn wy noch-
 tang metten gheest teghenwoordich/ want
 ick uwer ghedencke dach ende nacht in
 mijn ghebēd/ ende bidde den Heere/ dat hy
 v wil versterckē met zijnen geest der waer-
 heyt/ want ick weet wel / dat ghy noch veel
 streijts hebben sult/ eer ghy verlost sult wor-
 den/ en ick weet oock wel/ dat ghy seer ghe-
 tenteert sult worden / van die loofse vossen/
 en greispēde woltuen/ ta veel meer tecuwen
 en vnaecken/ taē aderen gelachte zijn/ die v
 siele niet sparen en sullen/ dan bederue/ bet-
 linden en † vermaoyde. Daerom seyt Pau-
 lus: * Siet toe dat v geen rouder en bedrie-
 ghe/

Joan. 10. a. 8
 Col. 2. b. 8.]

des Heeren woort booz ooghden wilt hebt
ben; en dat ghy v niet en laet bewegen van
Eph. 4. 8. 14 wven gelooue / * door schalckheyt der men-
schen / daer sy v mede acnuaten om te ber-
leypden / want ic weet dat ghy noch veel ter-
tacte isjden sult. Waerom mijn alderlieftste /
Jer. 17. b. 5. en wilt niet op menschen sien / want idie op
menschen betrouwt die is veruloecht / seyt de

Wro. 20. c. 24 Wrophet / Jae top menschen te sien / brenge
den bal / seyt de Wrofeman. En en acht niet
op bleesch ende bloet pijnigen / want dat is
der sonnen brand: Jae dit zijn de * stromen /

daer dat werck des Heeren door gheproeft
Cant. 1. b. 5. wort / waerom belijdt nb Christus in deser

* Mt. 7. c. 24 wort / waerom belijdt nb Christus in deser
tijt / so sal hy ons oock belijden door zijnen
hemelschen Wader / * want hy wil dat ber-
den deel met den byere proenen / als goudt
in dat forneys / ende al wat staende blijft /

* Mt. 10. c. 32
* Sac. 13. b. 9 wort booz een flouter gaut bevonden / ende
ghy hebt eensdeels beproevinge gepaelt /

2. Pe. 1. b. 7. in welke beproevinge ghy volstandich ge-
bleuen zijt / de Heer heb ewigen lof / prijs
en eere / ende die genadige Heere wil v be-
crachtigen / ghelictich ghy begonnen hebt / al-
so sindy booz. God ende booz alle zijn ghe-
meente een flouter gaut bevonden worden.

Also mijn alderlieftste / blijft volheroich
in de Leeringe Christi / want nb ist den
Aft. 10. b. 17 dach / daer Christus af gesproken heeft / dat

24. a. 9. Luc. 21. b. 11 * Wy booz Heeren en Wrosten gelept sulen
worden / zijnen naem tot eenen getuyge / en
dat wy van alle menschen vermaert sulen
worden / maer wie volstandich blijft totter
door / die sal salich zijn. Ende Christus seyt:

24. a. 9. Luc. 21. b. 11 * Wy booz Heeren en Wrosten gelept sulen
worden / zijnen naem tot eenen getuyge / en
dat wy van alle menschen vermaert sulen
worden / maer wie volstandich blijft totter
door / die sal salich zijn. Ende Christus seyt:

24. a. 9. Luc. 21. b. 11 * Wy booz Heeren en Wrosten gelept sulen
worden / zijnen naem tot eenen getuyge / en
dat wy van alle menschen vermaert sulen
worden / maer wie volstandich blijft totter
door / die sal salich zijn. Ende Christus seyt:

24. a. 9. Luc. 21. b. 11 * Wy booz Heeren en Wrosten gelept sulen
worden / zijnen naem tot eenen getuyge / en
dat wy van alle menschen vermaert sulen
worden / maer wie volstandich blijft totter
door / die sal salich zijn. Ende Christus seyt:

24. a. 9. Luc. 21. b. 11 * Wy booz Heeren en Wrosten gelept sulen
worden / zijnen naem tot eenen getuyge / en
dat wy van alle menschen vermaert sulen
worden / maer wie volstandich blijft totter
door / die sal salich zijn. Ende Christus seyt:

24. a. 9. Luc. 21. b. 11 * Wy booz Heeren en Wrosten gelept sulen
worden / zijnen naem tot eenen getuyge / en
dat wy van alle menschen vermaert sulen
worden / maer wie volstandich blijft totter
door / die sal salich zijn. Ende Christus seyt:

24. a. 9. Luc. 21. b. 11 * Wy booz Heeren en Wrosten gelept sulen
worden / zijnen naem tot eenen getuyge / en
dat wy van alle menschen vermaert sulen
worden / maer wie volstandich blijft totter
door / die sal salich zijn. Ende Christus seyt:

24. a. 9. Luc. 21. b. 11 * Wy booz Heeren en Wrosten gelept sulen
worden / zijnen naem tot eenen getuyge / en
dat wy van alle menschen vermaert sulen
worden / maer wie volstandich blijft totter
door / die sal salich zijn. Ende Christus seyt:

24. a. 9. Luc. 21. b. 11 * Wy booz Heeren en Wrosten gelept sulen
worden / zijnen naem tot eenen getuyge / en
dat wy van alle menschen vermaert sulen
worden / maer wie volstandich blijft totter
door / die sal salich zijn. Ende Christus seyt:

24. a. 9. Luc. 21. b. 11 * Wy booz Heeren en Wrosten gelept sulen
worden / zijnen naem tot eenen getuyge / en
dat wy van alle menschen vermaert sulen
worden / maer wie volstandich blijft totter
door / die sal salich zijn. Ende Christus seyt:

24. a. 9. Luc. 21. b. 11 * Wy booz Heeren en Wrosten gelept sulen
worden / zijnen naem tot eenen getuyge / en
dat wy van alle menschen vermaert sulen
worden / maer wie volstandich blijft totter
door / die sal salich zijn. Ende Christus seyt:

24. a. 9. Luc. 21. b. 11 * Wy booz Heeren en Wrosten gelept sulen
worden / zijnen naem tot eenen getuyge / en
dat wy van alle menschen vermaert sulen
worden / maer wie volstandich blijft totter
door / die sal salich zijn. Ende Christus seyt:

op dat wanneer het gheschiede / ghy gedach-
tich souz zijn / dat ic v gelept hadde / * want
dit sullen sy v al doen / om dat sy my / noch
nijnen Wader niet gekent en hebben / want
daer mijn lieue Myftrou / aldus heeft ons
Christus gewaerschoot / hoe dat ic met ons
handels sulen. Daerom mijn lief / en blyest
nb niet / noch en weest niet beslaecht / al ist
dat ghy nb in der Leeuwen clyp gevangen
legt / met wantel / berouwt den Heere / hy sal
v wel bewaren / dat sy v niet vernielen en
sullen / en hy sal v verlossen / ver haren tan-
den / dat sy v niet verschueren en sullen / en
verlaet hem niet / hy en sal v niet verlaten /
want hy seyt: † Wie v besmaert / die ver-
maert my / † Wie v verulocht / die ver-
ulocht my / † Wie v aentroert / die aentroert
den appel mijnder ooghen / soo sy dan ons
niet en veruloegen / maect den Heere / so wilt
doch vromelich stryden / als een boom
Campioen Christi / ende strydet om zijnen
prijs / alsoo hy ghetreden heeft totter door
toe / alsoo ghy oock door Dods ghenade /
† want wie daer campy / die en wort niet ge-
eroot / het en sy dat hy wetteliche cape / seyt
Paulus. Daerom mijn lief / * wapent v met
dat harnas Gods / en en schaemt v niet zijn
woort booz die menschen te belijden / maer
gedencht alrijcs de woorden Christi: * Wie
my belijdt booz de menschen / die sal teck oac
belijden booz mijnen Hemelschen Wader /
Ofte: † Wie hem mijnder / ofte mijnder
woorden schaemt / die sal ich ooc beschamen
booz mijnen hemelschen Wader / want wie
zijn leuen soect te behouden / die salt berlie-
sen / maer wie zijn leuen verliest om des E-
uangelijcs wille / die salt binden: Maer wie
† yet teuer heeft ds my / die en is niet weert
ich mijn duitgel te wesen. Ja * wie zijn hat
sen

Joan. 16. a. 3

Dan. 6. c. 16.

Luc. 10. b. 16

† Act. 9. a. 4.

† Sac. 2. b. 8.

2. Tim. 2. a. 5.

Eph. 6. b. 11.

Mat. 10. c. 32.

Luc. 12. a. 8.

Mat. 8. e. 32

Mat. 16. d. 25

Mat. 8. e. 35

† Mt. 10. c. 37

Luc. 14. c. 26

Luc. 9. f. 26

Enen Briel van

aen die ploech / laet / ende liet omme / die en is niet bequaem totten Rijcke Gods: En Paulus seyt: † Dit is seckerlijck waer: Ist dat wy mede steruen / so sullen wy oock mede leuen / maer verlaeken wy hem / soo sal hy ons oock verlaeken.

Albus mijn alderliefte / en wilt den Heere niet verlaten / swant wy en zijn niet dan stof ende aschen / Jac niet dan een sterffe: lic bleysch / † dat doch in onserē sterue moet maer in eeten opstaen. Albus weest doch lichtsaem inden dinc / want het is Egn rechten wech / die daer totten ewighen Leuen leyt / de welcke alle Gods veyligen / † Apostelen ende Apostelen / Jac Christus selue dooz gegaan heeft / ende hebben alle desen

† Kelch moeten dincen / Waerom en liet niet op de doot / maer dooz den doot / op dat vooz v niet een ander en come / die v troon ontneme. Daerom mijn alderliefte / weest lancmoedich in uwen dinc / ende patientich int liden / ende berwacht uwe verlossinghe / gelijck den ackerman zijn dincen berbeyt / want † salich is die mensche / die becoopinghe verdracht / want als hy beproeft is / so sal hy ontfanghen die Croon des leuens / die Godt beloeft heeft alle den gheuen die hem lief hebbe / want Christus seyt: † Salich is die mensche / die persecutie lijdet om der gherechtigheyt / want dat rijke der Hemelen hoort hem toe / Jac / † wy prijsense salich te zijn die gheleiden hebben / seyt

Jaco. 1. b. 12. † Jacobus. † Christus heeft oock vooz ons gheleiden / en heeft ons een Exempel ghelaten / dat wy souden nabolgen zijn doerstaepē / Jac so Christus gelede heeft / so wapent v metten seluen sin / en hier mede stemmen die woorden Joannis ende seyt: † dat Christus zijn leuen vooz ons gelaten heeft / ende

gen. 18. d. 27
1. cor. 15. e. 43
Mat. 5. a. 11
mat. 20. c. 22
Jaco. 1. b. 12
Mat. 5. a. 10
Jaco. 5. b. 11
1. pet. 2. c. 21
1. pet. 4. a. 1
1. cor. 3. c. 16

Jetontinus Segerli. Fol. 65.
wy moeten oock dat leuen vooz die Broeders laten.

Albus en weest niet verlaecht / wtnercozen Lief / vooz haer dreygen / maer loeft en prijs de Heere in diez saechē / want Christus seyt: † Salich sdy als de mensche v berougen en bermsaden om mijns naems wille / dan verblit en verhuecht v / want het sal v wel geloont worden van mijnen Vader die inden Nemel is. Mijn Lief / dit en is niet geleyt / dat wy dzeuich soude zijn / maer dat wy ons verbliden souden / dat wy weestich zijn om zijns Naems wille te liden. Paulus seyt: † Ghy en hebt geenē knechtelijcken geest ontfangen om weder te bresen / maer eenen gheest der wtnercozen kinderen / vooz den welken wy roepen / Abba siene Vader / den seluen gheest berseckert onsen geest / dat wy Gods kinderen zijn / ist anders dat wy met hem liden / op dat wy oer totter heerlijchheyt berheuen mogen worden / want dit liden van deeler tijt en is niet te gelijcken by de glojie die en ons geopenbaert sal worden / † want noyt ooghe en beuet gesien / noch noyt herte en heuet bekent / oft noyt mont en heuet beleiden / † dan God alleen / wat den genen geopenbaert sal worden / die hem lief hebben / en zijn woort bewaren / En Paulus seyt: † dat niet genoeghen is / dat ghy in hem ghelooft / maer oock om zijnen Naem lijdēt.

Albus mijn alderliefte / weest doch een goerwillighe Bruyde / bereyt totten strijde / † want hy en sal v niet laten bezoen bouen v vermoghen / maer neuens de bezoen ghe sal hy v enen wganck maken / † want al waer dat een moeder haer kindt vergaet / soo en wil ick v niet vergeten / seyt de Heere / ende hy sal v bewaren ghelijck den

Mat. 5. a. 10

Rom. 8. b. 15

1. cor. 2. a. 9

1. cor. 6. 4. 17

1. Joh. 1. d. 26

1. cor. 10. b. 13

1. cor. 4. 9. 13

Sach. 2. b. 8

Sla. 31. c. 12. vel van zijnder ooghen. Daerom en breeft
 niet de menschen / die gelijck hoy vergaen /
 maer tredet vromelijck op met Josua ende
 Gen. 6. 7. Caleb na dat beloefde lāt / verbeyt met * No-
 130. 10. 1. 27 ah den dach des Heeren / want Christus
 seyt: * Aijn Schapen hoozen mijn stemme /
 en sy volge my na / maer der vreemder stem-
 me en hoozen sy niet / ende niemant en salse
 wt zijnder hande trecken / want het onmo-
 gelijck is / dat die winercozen Gods verleyt
 Rom. 2. e. 35 mogē worden / als Paulus seyt: * Die mach
 ons scheidē vander liefde Gods / Jae geen
 Ro. 8. d. 28. tormenten dese werelt / want wy weten
 dat den genen die God lief hebbē / alle din-
 2. cor. 4. c. 17 ghen ten besten dient / want enen druck
 die tijtelijck ende licht is / brenge ons een
 ouerwichtige heerlijkheyt / want het nu des
 Heeren wille is / soo verhope ick / dat oock
 deese uwe beproevinge v oock ten beste die-
 nen sal / want die Heere heeft uwen tijt be-
 stekt / ende wy en sullen daer niet oter gaen.
 4. el. 16. g. 76 Daerom en breeft niet / want Godt is u-
 wen Hoofstman / hy is uwe sterckheyt / hy
 is uwe Leytsman / verlaet hem niet / hy en
 sal v niet verlaten / betront op hem / soo en
 wordy niet te schanden / weest ghetrouwe
 totter doot / die croon des Leuens is v be-
 reyrt / Ick begeer mijn lichaem gewillich-
 lijck te offeren tot prijs des Heeren / Ja niet
 alleen mijn lichaem / maer al waer elck led-
 tae elck hayken een Lichaem / soo wil ickse
 al doer die cracht Gods tot prijs des Hee-
 ren offeren / om zijn beloften te verrijghen /
 1. Joa. 3. a. 1 * Want hoedanghe liefde heeft ons die Wa-
 der ghegheuen / dat wy Gods kinderen sou-
 den heeten. Daerom en kent ons de werelt
 niet / want sy en kende hem niet / Aijn
 Liefste / wy zijn Gods kinderen / ende wy
 weten / als hy openbaren sal / dat wy hem
 ghelijck

Jeronimus Segeth / Fol. 86.
 ghelijck sullen zijn. * Jae seyt Petrus / wy 2. Pet. 1. a. 4
 sullen vrelachtich wesen zijnder Goddijcker
 natureen / Jae wy sullen wesen daer Chy. Joa. 12. c. 1. 26
 tus seluer zijn sal / ende sullen wt hem o. 14. a. 3.
 deelen alle geslachten / Jae wy sullen dat Mar. 19. c.
 1. Cor. 6. a. 2. * Jae wy volgen waer dattet henen gaet /
 op den Berch Zion / ende wy weten vasse. 1. 4. el. 2. f. 4. 2
 lijck wel / ick dat onse Aertse huys deser
 wooninghe ghebocken wort / soo weten wy /
 dat wy een ander timmeringhe hebben van
 Godt / dat ewich inden Hemel is: Wie sou-
 de dat buyt stinckende vleesch / dat niet en
 is dan een hoop aerden / willen verheffen
 bouen dese schone Beloften. Och siet doch
 hoe schone beloften dat Christus den zijnen
 beloofte heeft / die daer volstandich bliscuen
 totten eynde toe / want daer en is gheen
 anderen wech totten ewighen leuen / dan
 desen wech / want alle rechtneerdighe he-
 ren hebben van aenbegin moeten lijden / en
 alsoo dat Rijke Gods moeten innemen. Gene. 4. a. 8.
 Also mijn alderleeste huyfurouwe / soo daer
 doch gheenē anderen wech en is / soo weest
 doch een goetwillighe bruydt / bereyt inwe-
 tige begom te ontfanghen / alsoen silby met
 prijs ende eere ghechoont worden. Mat. 23. c. 33
 Aldus mijn alderleeste / heb ick een wey-
 nich geschreuen / waer mede ghy v een wey-
 nich muecht verstercken doot des Heeren
 woot / want Christus seyt: * Die werelt sal
 haer verbliden / maer ghy sult trueren / ende
 droeulich sijn / maer weest ghetroot / ick heb
 de werelt verwonnen / ende v droefheyt sal
 in bliscchap berandert worden / en
 en sal v bliscchap van v connen ghenemen /
 waer die in ons werelt is stercker dan die in
 de werelt is / ende Joannes seyt / dat tonse 1. Joa. 5. a. 4
 selouē de verwinnighe is / die de werelt
 J ij berwon

Ge. 15. e. 26. verlossen heeft / * ende weest alzeit gedacht
 Luc. 17. d. 42. eich op Loths Wyfurouwe / ende op den
 17. re. 17. a. 7. * Aan Gods die banden Leenwen berbe-
 e. 24. ten was / om dat hy tegen Gods gebot broot
 gegeten hadde / en was bedrogen banden
 valschen Propheet / also oock ghy / dat ghy
 1. re. 17. f. 42. profheten / maer scrijbet metten Propheet
 Mat. 11. b. 12. David teghen den Goliath / ende ghy sult
 Luc. 16. c. 16. hem als broot berlindē / want * dat rijck der
 Josa. 8. 9. 10. Hemelen sijde nō ghewelt / ende die gewel-
 dighe die daer staende bliuen nement inne /
 * want Jofna en Caleb hebben dat beloofde
 lant met geweldiger hant ingenomen / ende
 die daer niet staende en bleuen / en consten
 daer niet in comen. Aldus en weest niet
 berlagen / al ist dat ghy hier een weinich
 tijts beproeft wort / want het nō dus zijnen
 wille is / so nemet gewillichlijck van zijnder
 hant / het genedat hy v toe seynt / want Dau-
 10. 8. d. 28. lus seyt: * Wy weten dat den genen die God
 lief hebben alle dinghen ten besten dient /
 want Christus zijn wonderlijcke cracht en
 stercheyt aen v thoonē wil / teghen die drae-
 ken en aderen geslachte / iae teghen die grif-
 pendē woulen. die daghelijcs tegen Christus
 staen / en tegen v bechten om v te vernielen /
 maer weest bymoedich / ende berout Chr-
 stum / hy en sal v niet verlaten / want hy is
 1. Det. 5. a. 7. uwe stercheyt / hy socht broot v / hy is uwe
 beschermet / waer door ghyse al te samen
 verwinnen sult / die teghen v zijn / want hy
 Eccl. 15. b. 8. sal v * spijisen met dat broot des leuens / iae
 met dat broot des verstantz / ende sal v te
 dyncken gheue van dat water der wijsheyt /
 ende sal v troosten in alle uwen druck / ende
 een bast bestandich ghelooue in uwe herte
 drucken / dat welcke sy niet en sullen connen
 1. Whil. 7. a. 6. wederstaen / want die dat goede werck in
 v bes

v begonnen heeft / die sal door zijn genade
 en cracht tot zijnen prijs / totten eynde toe
 wuonden en volbrengen / tot saltheyt van
 uwer sielen / en tot stichtinge van alle die
 den Heere vleesen. Die selue Godt die v wt
 allen druck gehelpen can / en verlossen / ende
 bewaren sal van allen stricken des duyvels
 ende van alle valsche Leere behoeden sal /
 dien sy prijs / eere / cracht / stercheyt van
 ewicheyt tot ewicheyt / Amen.

Siet mijn lieue wyfurouwe / so ick v nō
 niet helpen en can met mijn weenen / ofte
 met mijnen bloede / so heb ic v een weynich
 gescreuen / om v te troosten / en v dan tot een
 gedenckenisse ofte Testamēt / dat ghy mijn-
 der daer door gedencht / hoe dat ick v voor
 ghegaen hebbe / want ick hope desen brief
 met mijnen bloede te beseghelen / als dattet
 niet dan die louter waerheyt en is / en daer
 voor beger ic mijn leuen te laten / tot prijs
 des Heeren / ende tot stichtinge van alle die
 den Heere vleesen / ende ic bidde den Heere
 dat hy v wil laten volgen / alsoo ick verho-
 pe door die ghenade des Heeren v door te
 ghaen / en betrouwe den Heere dat hy v ooc
 alsoo laten volgen sal / en betrouwe v oock /
 dat ghy my oock so volstandich nauolghen
 sult door des Heeren ghenade / ende ick bid-
 de den Heere / dat hy de brucht tot zijnen
 prijs laet op wassen / dattet ooc mach weer-
 dich genonden worden om den naem des
 Heeren te lijden / Alsoo heb ick die brucht
 den Heere beuolen / die welcke crachtigher
 is v lieden te bewaren dan ick / Ende die
 Heere sal v bewaren / ick en twijfele daer
 nter aen. Ende ic hope den Segel van des-
 sen Brief mijnen bloet zijn sal.

Aldus beneel ick v den Heere / ende den
 woorde zijnder ghenaden / dat hy v wil
 Act. 20. e. 720
 3 111 bewa.

Enen Brief van
 bewaeren in alle Scherechtheit / heylig-
 heyt ende waerheit. Ende al ist dat wy hier
 van malcanderen moeten scheyden, so weet
 ick ende betrouwe den Heere dastelijck / in
 dat ewich leuen by malcanderen te sijn /
 Daeromme wil ic ghewillich mijn offerhā-
 de doen. Och mocht ick booz b liden / ick
 soude gheerne mijn vleysch booz b offeren.
 Het is my leet / dat ic b niet meer schijuen
 en mach / Hier mede blijft den Heere beuo-
 len / ende en socht booz dat hant niet / want
 mijn vyanden sullent wel bewaten / sae die
 Heere salt waer nemē. Yentrick van Weuē-
 ter doet b seer groeten inden Heere / en
 bidt dē Heere dach en nacht booz
 b / dat ghy volstantich
 muecht blijsē tottē
 eynde toe.

Hier volghet noch een
 en Brief van Jeronimus Segerly
 aen sijn Wyfrou.

GEnade, vrede, vruethe van herten/
 dooz die bekentnisse Jesu Christi
 sy met b mijn lieue wyfrouwe
 Lijfken inden Heere. Ick wun-
 sche v mijn lieue Wyfrouwe Lijf-
 ken een byrige liefde tot Gods / en een bro-
 tlick ghemoet in Christo Jesu. Weer dat ick
 uwer * gedencke dach en nacht in mijn ghe-
 bedt / sineckende ende sichende tot Godt
 booz b / Want ick al bedroeft ben / om u
 want wille / om dat ghy daer soo langhe sul-
 moeten sitten / en wilde wel waert des Hee-
 ren wil geweest / dat gy wten handē geweest
 hadt / maer nu heuet des Heeren wille an-
 ders gheweest / om dat hy v proeuen wil / en
 sijn

Jeronimus Segerly. Fol. 68.
 sijn cracht en stercheit aen b openbaren / te-
 gen alle die tegen die waerheit staen. Aldus
 en can ick tegens des Heeren wille niet ge-
 doen / op dat ick hem niet en tenteere / dan ic
 wil hem veel meer louen en danken / dat hy
 ons beyde / weerlich gemaect heeft om zij-
 nien naem te lijde / want het sijn al te wtuer-
 tozen Schaepekens / die hy daer toe bercozen
 heeft / want hy heeft ic ghecocht wien men-
 schen tot eerbelingen Gods. En boozt mijn
 alderleefte / soo hebbe ick tot deser huere
 seer brolijck gheweest / den Heere louende
 en dankende / dat hy ons hier toe bequaem
 gemaect heeft / Maer als ick hoorde van b
 dat ghy meer bedroeft waert dan uwer
 mont gespreken conste / dat welke my me-
 nige traen heeft doen weene / en bedroeft
 herte om hebbe / want het is een grootē
 droefheyt. Ende versont dattet soude we-
 sen / om dat ghy my dick wils gheseyt sou-
 hebben om van Anuerus te gaen / ende dat
 ick niet gedac en hebbe / dat welke my me-
 nigen traen gecost heeft / en hertelicken leet
 is / nochtans en can ick teghen des Heeren Rom. 9. c. 19
 wille niet gedoen / en haddet zijnen wille ge-
 weest / hy soude ons wel een wtroemts gese-
 uen hebbe / Maer hy heeft ons * mate ghe-
 steit / en en sullen daer niet ouer gaen. Aldus
 en connen wy den Heere niet fontloopen /
 Daerom en laet ons niet bedroeft sijn om
 dat werck des Heeren / maer veel meer (als
 * Christus seyt) ons verbliden en broljck Mat. 5. a. 12
 sijn / want het sal ons wel ghelooft worden
 inden hemel / Ende ghelijck ons Petrus
 seyt * dat wy den Heere vijfen ende louen 1. Pet. 4. c. 10
 souden van dier saken. Och mijn lief / dat
 en is niet gheseyt / dat wy ons bedroeuē
 souden. Aldus weest doch * berduidich in u-
 wen dach / ende patientich in v liden /
 3 iij Wans

Act. 5. c. 42

App. 14. a. 6

Ro. 12. b. 12

ROM. 1. 8, 9

Eenen Brief van

Ro. 8. c. 28. Want Paulus seyt / *dat den ghenen die
 Godt lief hebbe, alle dingē ten besten dient/
 Alsoo vertrouwe ick dat in den Heere / dat v
 oock ten besten dienen sal / dat ghy daer soo
 lange sult moeten sitten. Waeromme willet
 doch gewillich van zijnder hant ontfangen/
 dat hy v toefeynt / want hy en laet niemant
 2. Co. 10. b. 10 * bezoren bouen zijn vermoghen. Aldus
 weest doch deelachtich des lijdens Christi/
 * want alle die sonder castijdinghe zijn / dat
 zijn bastaerden/ende geen kinderen. En Jaco-
 bus seyt: * Salich is de man / die bezor-
 ge verdraecht / want als hy beproeft is / soo
 sal hy ontfanghen de croone des leuens / de
 welke Godt bereyt heeft allen den ghenen
 die hem lief hebben.

Luc. 22. c. 17 Aldus weest doch Christus nauvolgerse/
 ende neemt v cruyts met / tijdsaemheyt op/
 ende met blijshappē / ende volcht hem met
 vrucheden na / want hy heeft so veel om on-
 ser falscheyt gelede / daeromme laet ons ooc
 om zijnen prijs lijden / want nu onse vte is /
 soo laet ons met vrucheden stryden nae die
 croon des leuens / de welke ons bereyt is.

Jac. 1. b. 11. Aldus bidde ick v mijn Lief / dat ghy doch
 niet meer droeue en zijt / want de Heere sal
 v bewaren als den *appel van zijnder ooc-
 ghen / Jae sal waert dat een moeder haet
 hint bergate / so en sal ic v niet vergetē / seyt
 de Heere / Ja * mijn schaepheer hooren mijn
 stemme (seyt de Heere) ende sy volghen my
 nae / ende niemant en salse wt mijnder hant
 ontnemen / Daerom mijn alderliefste / weest
 doch te vreden / ende vertrou den Heere / hy
 en sal v niet verlaten . Ende noch verstant
 ick eenfdeels van mijn sufter / dat ghy oock
 bedroeft waert / om dat ghy my niet meer
 en verdroecht / Siet mijn lieue schaep ghy
 an hebt my niet tegenspannich geweest / en
 wg

Jeronimus Segerly. Fol. 69.
 wy en hebben niet malcanderen anders
 niet geleest / dan wy schuldich en waren te
 leuen / waerom wilby dan bedroeft wesen?
 Weest doch te vreden / want Christus en sal
 v daer af niet reekenen / twant hy en wil
 onse sonden niet gedencken. En ick dancke
 de Heere / dat ghy noch so ootmoedelijc met
 my geleest hebt / En wilde wel / dat ick voer
 v mocht sitten een iaer lanck te water en te
 vroode / Ja en dan noch thienmael den doot
 mocht steruen / en dat ghy s'lost waert . Och
 mocht ic v helpen met mijnē tranen / en met
 mijnē bloede / hoe gewillich soude ic voer v
 lijden / maer mijn lijde en can v niet helpen.
 Aldus weest doch te vrede / Ic wil den Hee-
 re noch meer voer v bidden . En desen brief
 hebbe ic met tranen geschreyen / om dat ick
 hoorde / dat ghy soo seer bedroeft zijt / Ende
 ick bidde v / wite my schijuen hoe dat
 het met v staet. Hier mede be-
 ueel ick v den
 Heere.

Dit is eenen Brief van

Lijthon / Jeronimus Wythrouwe / die sy
 aen hen schreef inder genackensse
 tot Antwerpen. An-
 no 1551.

Ghenade ende vrede gheschiede ons
 twee van God den Waer / en die gemeyn-
 liefde des Soons / en die gemeyn-
 schap des heyligen Gheests / sy met
 ons tot alle stercheit / troost / vruched
 de / ende salicheyt van onser sielen.
 * Mijn bevinde Man inde Heere / weest
 dat my den tijt mette eerste seer lange dochts
 3 b te we.

te wesen / om dat ick niet ghewoon en was
gevangen te zijn / en niet en hoorde dan tem-
factic om van de Heere te gaē. Sy seyde / wat
ic my de schrift moeyen woude / dat ic mijnē
naet naven soude. En het schijnt (seyden sy)
dat gy den Apostelen na volghen wilt / waer
zijn uwe teechenen die ghy doet? Sy spz:
ken met allen tonghen / na dat sy den heyl-
ghen Gheest ontfanghen hadden / Ende sey-
den: Waer is v tale / die ghy doot den heyl-
ghen Gheest ontfanghen hebt? Maer het is
ons genoeg / dat wy doot hare woorden ge-
lootich gheworden zijn / soo Joannes ver-
haelt / daer Christus sijn: Ick en bidde
niet alleene voor haer / maer ooc voor de ge-
ue / die doot haer woorden aen my geloouet
sullen. Hier mede beueel ick v den Heere /
ende dte genade Gods sy met ons alijt.

Ghedant sy Godt die Water / die alsulche
liede tot ons ghahd heeft / en aen ons be-
welen heeft / dat hy zijnen lieue Sone boot
ons ghegheuen heeft / die wil ons alsulchen
liesde / alsulchen blijschap / alsulchen wijs-
heyt / ende alsulchen bestaende ghemoet
doot Christus en doot / die cracht des weyl-
ghen Geests geuen / dat wy staende bliuen
moghen teghen alle verstandende dieren / te-
gen draecken ende serpentes / ende tegen al-
le pooyten der hellen / die nu seer listich zijn
om onse siele te vangen / bedriegē / vernielen
en te verleyde. Waerom mogē wy den Hee-
re wel ootmoedich bidden / sonder ophou-
den / dach ende nacht / want den verstandet
ghaect rontom ons / seckende welken hy
verflinden mach / wāt ten is ons niet onbes-
kent / wat hy inden sin heeft. Maer al zijn sy
seer listich / des Heeren handt en is noch
niet vercozt aen den ghenen die hem lief-
hebben / ende zijnen wille doen / want die
ooghen

ooghen des Heeren sien op den ghenen die
hem lief hebben / en zijn oogen op haer ghe-
bedt / maer dat aensicht des Heeren staet op
dien / die daer quaet doen / waeromme mach
een yegelijc wel booz hem sien / dat dat aen-
sicht des Heeren op hem niet en staet / want
dies menschen sacle die sondicht / die moet
die doot steruen / ist dat hy hem niet en be-
teret eer dat die Heere coēt / en het en is ons
niet verseeckert / wannet dat die Heere co-
men sal / want hy sal comen als een * Dief
inder nacht. Waerom moegen wi den Heere
die een booz den anderen bidden / op dat on-
se blucht niet en gheschiede / op den Sab-
borht / als wy ledich zijn / noch inden Win-
ter / als wy gheen vruchten op onse boomen
en hebben / want een yegelijc boom die
geen goede vruchten boort en brenget / die sal
afgehouden ende int vuert geworpen wor-
den. Maer die daer goede vruchten brenget /
die sal hy * repninghen / op dat hy ouerloo-
dige vruchten boort brenge sonde. Noch is
ons booz des Heere mont bereidicht: En
mensche / als hy * moerwillens sondicht / soo
en is hem gheen offerhande meer achter ge-
laten / dan het verwachten des veruaelij-
ken oordeels / ende des byers pijnē / die de
vanden verflinden sal. Moyse wet die
dreef soo sterck / als die yemant ouer tradt /
so moest hy sterue sonder genade / doot twee
ofte drie ghetuygen / hoe veel te meer que-
linghe sal hy hebben / die den Sone Gods
met voeten treet. Noch statet doot den heyl-
ghen Gheest wt ghesproken: * Ist dat wy
mede lijden / soo sullen wy mede heerschap-
pe hebben sterue wy sock mede / so sullen wy
oock mede leuen / verlaecken wy hem / so sal
hy ons oock verlaecken / oft wy hem niet en
geloouē / soo blijf hy nochtans getrouwe /
want

mar. 16. b. 17

Act. 2. a. 4.

Joan. 17. e. 20

Joan. 3. b. 16

mar. 16. c. 18.

1. Tel. 5. c. 17

1. pet. 5. a. 8

Esa. 59. a. 1.

1. ps. 34. b. 16

Eze. 18. a. 4.

1. Tel. 5. a. 2.

2. pet. 3. b. 10

Act. 24. b. 20

Act. 3. a. 70

Joan. 15. a. 2

He. x. c. 16.

1. tim. 2. b. 12

Heb. 12. a. 1. want hy en can hem seluen niet gelochent
 nachte verlaet. Nu wy so * groot een wols-
 ke det getuygenissen om ons' hebben / soo
 laet ons afleggen al wat ons' druct, en die
 aenclouende Sonde / ende laet ons verdu-
 dich loopen inden ranpe die ons' vooz ghe-
 ley is, en sien op den voleynder Iesum / die
 welke doen hem de blyfchap vooren ghe-
 leyt is / heeft hy dat cruyts met berachting-
 gen ver schanden op hem ghenomen, * niet
 dreygende doen hy leedt vooz onse sondes
 tot onser sielen salicheyt, also wy oock mijn
 alderliefte inden Heere / tot prijs des Hee-
 ren / ende tot vertroosting van allen lieues
 vrienden. Ich bunnike ons' twee den ghe-
 cruyften Christus tot een eewige dachde
 ende stercheyt. De Heere die * alleen wijs is
 ende zijne wijsheyt alleen s' ghegheuen heeft
 den simpelē / onnossele, verlatenen deser
 werelt / die betrouwe ic, dat hy ons' vertroos-
 ten sal, tot dat ons' * baren is ghesiet.

Apoc. 12. a. 7. Hijnen lieuen Man inden Heere / den
 welchen ich getrouwe hebbe vooz Godt ende
 zijn gemeente / den welchen ic seggen, dat ic
 daer by in ouer spel geseten hebbe, om dat ic
 inde Baal niet getrouwe en be. Naer de Hee-
 re seyt: Werbljdt v als alle mensche quaet
 van v segghen om mijns' Naems' wille, dan
 verbljdt ende verhuucht v / want het sal v
 wel gelooft worden inden Hemel.

Water dat ik seer gheweent hebbe / om
 dat ghy bedroeft waert om mijnē wille, om
 dat ghy ghehoort hadt / dat ik v die wils
 gheseyt loude hebben / om van Amarus te
 gaen wonen / en dat ghy dat niet gedaen en
 hebt / weest daer in te vreden, mijn alderlie-
 ste in den Heere / haddet den Heere soo niet
 bekeft / en ware ic niet geschiet, * des Hee-
 ren wille moet geschie tot onser beyder si-
 len

mat. 6. b. 10.

ten salicheyt / want hy ons' niet en laet * be. r. c. 1. r. 10. b. 13
 cozen bouen ons' vermoghen. Daeromme
 weest getroost mijn alderliefte in den Hee-
 re / en verbljdt v inden Heere / so ghy van te
 vooren gedaen hebt / hem lonende en danc-
 kende / dat hy ons' soo wtuercozen heeft /
 dat wy om zijns' naems' wille so lange mo-
 gen in banden ligghen / ende daer toe weest. Art. 5. e. 42
 dich benonden zijn / hy weet wat hy daer in
 vooren heeft: Al laghen die kinderen van
 Israel langhe in der woestijne / hadden sy
 des Heeren stemme gehoorlaem gheweest /
 sy souden oock wel met Josua ende Caleb
 in dat Land van Belosten ghetomen heb-
 ben. Also wy nu oock hier inder woestijnen
 onder dese berispende diere / die haer * net-
 ten dagelijcs wtspreyden / om ons' daer me-
 de te vanghen / maer de Heere die so crach-
 tich is / ende de zijne niet en verlaet / die op
 hem betrouwen die bewaert hy v alle qua-
 de: Ja als den * appel van zijnder oogē. So
 laet ons' dan te vreden zijn in hem / en ons
 cruyts met blyfchap ende met lijdsaemheyt
 op ons' nemen / ende verwachre met vasten
 betrouwen op die beloften die hy ons' * be-
 looft heeft / daer en niet twisfelende / want
 hy ghetrouwe is diele beloeft heeft / op dat
 wy op * Sions' berch geroent mēge wor-
 den / en met palmē vertiert zijn ende dat * Lā.
 Apo. 7. b. 9.
 * Ap. 14. a. 40
 lief inden Heere / weest ghetroost inden
 Heere / met allen lieuen vrienden /
 Ende * bidt den Heere
 vooz my. Amen.

Art. 5. e. 42

Num. 14. a. 8

Wsa. 15. a. 7.
57. b. 7.

Zach. 1. a. 3.

Apo. 2. 3. 21.

4. El. 2. e. 41.

Apo. 7. b. 9.

* Ap. 14. a. 40

r. Tess. 5. e. 15

Hier volcht noch eenen
 Briel van Jeronimus Segerh aen
 zijn Hupsufrouwe.

Ghenade

Genade en biede sy met v van Gode den Vader / en die barmherticheyt en liefde des Godes / en de crachte en gemeynschap des heyligen Geestes verkercke uwe gelouwe / berke / sinen ende verstant in Christus Jesu / Amen.

Ich wunsche mijn beminde Huyfrouwe / die ick booz Gode ende sijn heylighe Ghemeente ghetrouw hebbe door mijn eyghen huyfrouwe / gheslijck als * Abrahams Sara / ende † Naar Rebecca / ende † Tobias sijn Ooms dochter tot een huyfrouwe genomen heeft / also hebbe ick v oock tot een huyfrouwe genomen / † na luydt van Godes woordt ende beuel / ende niet ghelijck dese erge blinde werelt / om welcker saken wille dat ic den Heere nacht ende dach loue ende dancke / dat hy ons so lage spaerde tot dien dat wi malcanders tot ee deel kende / en dat wy de kennisse der waerheyt ghehade hebben:

Om deser sake wille seggen sy / dat wy in ouersijde gesere hebbe / om dat wi met dat afg ditsche / vleeschelicke / tijdele / houeerdighe guldige wesen / en met dat ouerspellighe gheslachte niet te same gegene en sijn / dat welke niet dan eenē gruwel en is booz den ooggen Godes: waerom beliegen sy ons / gelyck sy * Christus belogen hebbe. En of sy noch seyde / dat ghy v met uwe naect moeyē sou / dat en hindert ons niet / want Christus heeft ons allen geroepen / † en de schrift doet ondersoeken / want sy van hem getnycht / ende noch seyde Christus / dat Magdaleens * dat beste deel vercooren hadde / om dat sy de Schriftuere ondersocht. En noch mijn alderleefste / waert dat sy v vrachden / waert dat uwe teekenen ende spraken waren / dat en hindert v niet / want de ghelouwighe die * Petrus en Joannes doopten / en spraken

z. Cor. 7. a. 2
* Ge. 11. c. 29.
† Ge. 24. b. 15
† Tob. 7. c. 14
z. Cor. 7. a. 2
Mat. 19. a. 7

ken met allen tonge niet / dan het was haer ghenoech dat sy in Christus ghelooften: En noch † Stephanus / die vol banden heylighen Gheest was / en sprack met allen tonghen niet / noch alle die Wilschoppen ende Leeraers die met Paulo waren / en deden ooc alle geen teekenen / en en sprackte met allen tongen ooc niet / en leerden nochtrans dat woort Godes oustreffelijck: Ende Paulus seyt noch / † dat de heylighe Gheest sijn gauen geest ende ghemeinten: Ten eersten heeft deene de gane gesont te maecten / een ander te propheterē / ee ander met volle raken te spoecken / een ander wonder te doen / een ander te vermanen / een ander barmherticheyt te doen / een ander hatt te gelouwen / en die werck / al de heylighe Gheest / * door den welken dat die eens den anderen hant veychinge doet tot sijn selfs beteringe / en † wast also op tot eenen heyligen Tempel: ende een yeghelijck blijue in de roepinghe daer hy in geroepen is: En booz so ic ons genoech / dat Christus gebeden heeft / niet alleen booz sijn Jongeren / maer oock booz de gene die door hare woorden ghelouont souden worden in hem. Siet mijn beminde Huyfrouwe inden Heere / hoe gheerne dat die † grijpende Woluen de sinpelle sie: ten vermoorden souden / met hate logenen ende listicheyt / daer sy ons mede aenbaren om te verleyden / om v siele tot den ewigen doot te brengen: waeromme wacht v booz haer / ende en geest haer geen gehoor / want sy sijn seer listich / maer doet als Christus seyt: † Mijn schapen hooren mijn stemme / maer der vreemde stemme en hooren sy niet: waerom en salse ooc niemant wt zijnder handt ontnemen. Siet mijn beminde / hoe ons † Christus booz desen tijt gewaer:

Mat. 11. c. 17
Mat. 11. c. 28
† Joa. 5. d. 39
Luc. 10. d. 42

Acto. 2. c. 38.

Acto. 2. c. 38.

Acto. 2. a. 5

z. Cor. 12. a. 7

Eph. 4. b. 16.

Eph. 2. c. 20
† 1. Cor. 7. c.

Joa. 17. c. 20

Mat. 7. b. 15

Joa. 10. c. 27

Mat. 24. a. 40

schout

Sere. 7. 8. 7. schout heeft: **Waarom laet ons nu wel booz**
 ons sien / op dat wy door dat listich * Ser-
 pent niet bedrogen en worden. **Ende weet**
 dat ic ooc eens booz de Heere geweest heb-
 be / doen ick v aenriep / en dat ick doen alsoo
 sprack / dat sy my met vreden ghelaten heb-
 ben / hoe wel datse die ander noch tweemaal
 ghelaeft hebben / so hebbense my ghelaten:
Ende noch hebbe ick eens met den Papen
 geshproken van de Sendinge / en kraefte so
 met des Heers woort / dat sy bā granschap
 en sy en wisten niet wat se Tafel sloghen /
 den dat Petrus Paus gheweest hadde / en
 dat S. Andries de eerste Afille gedaē had-
 de. **Doen antwoorde ick haer / dat zijt met-**
ter waerheyt niet en conden bewisen. En
ic seyde haer / dat sy waten* dwalende ghee-
ken / ende hadden de Leeringhe der Duyuel-
len. Ende daer mede gingen sy wech.

Ende boort so laet ick v weten / mijn be-
 minde Duyveljouwe in den Heere / dat my
 lecht is dat ghy geweest hebt / want doē ick
 hoorde dat ghy beproeft waert / so hebbe ick
 de Heere te yeriger nacht en dach gebeden
 booz v / en weet vastelijck / dat hy v bewaren
 sal / als den † appel van zijnder oogen / ende
 ick loue den Heere alzeit / dat hy ons beyde
 ick loue den Heere alzeit / om zijns Naems
 wille te tijden / waerom dat ick seer verblif-
 ben. **En doen ick uwen Brief las* en hoop-**
de hoer met v kont / en dat ghy my den ghe-
eruytē Christum wenschte tot eender groe-
te / so spant mijn herte en mijnen gheest op
in mijn lichaem van blijfchappen. Ja also-
dat ick den Brief niet geheel wt gelefen en
conde / ic en moeste mijn* knien buygē booz
den Heere / en hem louen ende dancken van
zijnder sterckheyt / troost ende blijfchap / hoe
wel

wel dat ick nochtans bedoest was om on-
 se Broeders wille / en om uwent wille / dat
 ghy daer so lange sulst moeten sitten. **Ze heb-**
be v den Heere in zijnen handen betrouwen
met vrucht / ende betrouwe hem dat / ende en
twijftele daer niet aē / hy en sal v de selue blij-
fchap gheuen / die hy my gheeft / ende sal v
*bewaren tot den eynde toe. Ende ick heb-
de sulcke vruechde en blijfchap in zijne be-
loften / dat ick niet eens gedencke en can op
dese Tormentē / dan alleen op de groote be-
loften / die hy beloft heeft de genen die daer
† volstandich bliuen totten eynde toe: En mat. 24. b. 13
 hebbe alsulke blijfchap / troost en vrueche
 als ick oyr hadde: **Ja alsulke blijfchap dat**
 ick niet geleggen noch geschrijue en can. **Ja**
 dat ick niet en meynde / dat een mensche als
 sulke blijfchap in de ghenanchenisse soude
 connen ge hebben / want ic en can dach noch
 nacht nauwelijc geslapan van blijfchappen /
 noch den Heere te volle gedanckē noch ge-
 louē / want my dunct dat ick hier niet eenen
 dach geweest en hebbe. **Och mocht ick mijn**
herte in stuckē baken / en v geuen en onsen
Broederen. Och ick woude dat ick haer met
mijnen bloede ghel helpen conde / ick soude
so gheerne booz haer lijden.

Och mijn beminde inden Heere / nu ghe-
 uoete ick / hoe crachtelijc / hoe sterckelijc / en
 hoe vaderlijc dat hy de genen bewaert / die
 op hem betrouwe / en niet dan zijnen prijs
 en soecken: **Jaē wat een stercheyt / troost en**
vruechde / die hy haer gheeft: En hoe schan-
delijckē dat hyle laet valle / die op* menichen Jere. 17. 8. 5.
 betrouwe / en hē verlatē en verloochenen / a
 also datse een † vroeghende consciencie / een Sap. 17. 6. 13
 bedoest herte / en eē growwelijche veruere-
 nisse crighen / ta dat sy niet en verwachten
 dan de ewige verdoemenisse en des byers
 pine /

Eenen Brief van

1. Cor. 25. d. 47 * Ghaet ghy vermaledijde in dat ewighs
 1. Jo. 3. 4. b. 17 byet / want dat aensicht des Heeren liet op
 dien / die daer quaet doen. Waerom liet mijst
 Heb. 12. 8. 2. beminde Myftronuwe indē Weere / laet ons
 ons booz ghegaen is in de doot om onse sa-
 1. Cor. 13. 12. lichhey / want liet de f Croone des leuens is
 1. Pet. 19. d. 28 ons beteyt / * wy sullen met hem op zijnen
 Stoel sitten / wy sullen met witte kleederen
 gecleet worden. Hier mede beuele ick v den
 gecruyften Chyrtum / tot eenen troost ende
 buechde / dat hy v wil bewaren / ende berfa-
 den met zijn godlike woort / f en spijfen met
 dat broot des leuens / en met dat broot des
 berfants / en te drincken genen bande ffontey-
 ne des leuens / met dat water der wijf-
 heyt / met dat onghewalsche melck.

Den seluen bewaer uwe siel
 tot der Salicheyt.
 Amen.

Noch eenen brief van

Lijken / Jeronimus Myf-
 trouwe.

De genade en brede buechde ende
 liefde / die Chyrtus zijnen Jonge-
 ren achter gelaten heeft / die bidde
 ick wt ernstiger herten / dat hy ons
 alsulcken liefde / alsulcken befaene-
 de gemoet wil genen / dat wy bequaem ghe-
 vonden mogen worden / om de schoone be-
 loften te ontfange / die hy ons beloeft heeft /
 toe. Den seluen Chyrtum sy prijs / eere / van
 ewichheit tot ewichheit / Amen.

Ick

Ick en en den Weere niet te vollen ge-
 danken noch ghelouen van de groote ghe-
 made / en bande grondelose barmherticheyt
 en van de groote liefde / die hy aen ons be-
 wesen heeft / dat wy zijn sonen ende doch-
 teren souden zijn / in dat wy verwinnen. Ige
 1. Apo. 3. c. 22
 Ick hy verwonnen heeft. Och te recht mo-
 ghen wy wel seggen / dat het oprecht ghelo-
 ue hem schijnt na het gene dat niet en schijnt
 dat welke idooz de liefde werckende is /
 dat welke ons tot heerlicheyt brenghen
 sal / ist anders dat wy met hem liden. Laet
 ons bmercken lieue vrienden in de Weere /
 hoe groote liefde dat de wereltliche men-
 schen hebben een tegen den anderen. Waer
 zijnder / by hoozen seggen / op den Steen / die
 haer herbliden als sy ter pijnbanck ghaen
 souden / om de gene wille / die sy lief hebben /
 dat syse dan te naerder souden zijn / hoe wel
 dat sy in persone by malcanderen niet en
 mochten comen. Doerz doch mijn beminde
 Broeders ende Susters inden Weere / heeft
 de werelt alsulcke liefde / och wat liefde be-
 hoozen wy dan te hebben / die so schoone be-
 loften verwachende zijn. Ick sie noch een
 schoon ghelyckenisse booz ooghen. van een
 Wuyt / hoe sy haer vertiert om hare Wuy-
 degom deser werelt te behaghen. Och hoe
 bechoopen wy ons dan te vertieren / om on-
 sen Wuydegom te behaghen. Och mochten
 wy also vertiere wesen / ghelyck als de wijf
 wijse Maechden vertiere waren met olie
 in haer Lampen / om onsen Wuydegom te
 gemoet te gaen / op dat wy oec hoozen moech-
 ten de soete stemme: f Comt gy gebenedis-
 de / best dat rijcke mijns Waders. Ick bidde
 de Weere nacht en dach / dat hy ons alsul-
 ken vernende liefde wil genen / dat wy niet
 aen en sien wat tormenten sy ons sendoen

1. Cor. 4. 3. d. 48

1. Cor. 6. c. 17

1. Apo. 3. c. 22

Heb. 11. 8. 2

Gal. 5. a. 6.

Ro. 8. b. 17.

Mat. 25. 8. 4

Mat. 25. c. 34.

10sa. 118. a. 6
 118. 0. 8. b. 17
 moghen. Jae te segghen met den Wroopheef
 David: * Je en breeke niet van al dat my de
 menschen aendoe mogen. En dese onse pijn
 die licht en tijdelijk is / die en is niet te ghe-
 lijken by de heetlicheyte / die aen ons ghe-
 penbaert sal worden. **Ab** dan des Heeren
 wille is / dat ick met * Daniel so lange inder
 Leeuwen cuyl moet ligghen / en crijsschende
 en grypemde Woluen ende Leeuwen moet
 verwachten / en de fonde Slange / die int be-
 ginsel gheweest is / en totten eynde toe we-
 sen sal. Soo bidde ic alle lieue Broeders en
 2. Tess. 1. a. 2. **Susters** / dat sy myns niet en vergheten is
 haer ghebet / Ick wil des gheene wederom
 nae mijn vermogghen doen. Och mijn lieue
 Wienden / hoe can ick in sijnen Hemelschen
 Vader ghenoch ghedanken / dat hy my als
 me schaep hier toe bequaem gemaect heeft /
 om zijns Naems wille / so lange in banden
 te ligghen. Ick bidde den Heere nacht ende
 1. Pet. 1. a. 7. **dach** / dat dese mijne * beproeuinge tot mijn-
 1. Jac. 1. a. 12. **der sielen salicheyte** / en tot prijs des Heers /
 ende tot stichtinge van mijnen lieuen Broe-
 ders ende Susters geschien moet / Amen.

¶ **Nicolaes** op de Synckerruyt bracht
 hier tot my twee pape / om my te onderwys-
 sen / den welcken ick antwoorde door de ge-
 nade des Heeren. En sy seydten tot my / dat
 haer seer deerde / dat ick onder dese opinie
 gecomen was / want sy en condon daer geen
 ghelouoe af ghemaecten / meer dan een optie-
 nie / nademaect dat wy niet en onderthielden
 dat de Christen Hemeynte ofte Kercke
 gebiet. Maer ick antwoorde haer lieden / en
 seydte: Wy en begeeren anders niet te doen /
 noch te geloouen / dan ons Christus Kere-
 ke gebiet: Maer wy en willen niet te doen
 * Act. 7. f. 48 hebben met den Baal / oft meer andere Te-
 7 mat. 15. a. 9 pels / die * met handen gemaect sijn / na i lee-
 tinghe

Christum / daer mede en willen wy geen sijn-
 te doen hebben / want Stephanus seyt / dat
 de Alderhoochste niet en woont in Tempe-
 len die met handen gemaect sijn / want hy
 seydte da hy den Hemel open sach / ende sach
 Christum sitten ter rechter hant zijns Va-
 der almachtich. Ende Paulus seyt / * dat wy
 sijn de Tempel des leuenden Gods / in an-
 ders dat wy zijnen wille doen / foo wil hy in
 ons woonen en wandelen. Sy seydten / dat
 te de ghesonden waren / ende die op Moses
 stoel sittende waren. Doen antwoorde ick
 hen lieden / dat hen dan de ween toe quamen
 die verhaelt sijn / Mat. 23. Sy vbaerdyden
 my oft ick seggen wilde / dat de gene die my
 dese vinghen geleert heeft / oft hy van Gods
 gesonden was. Ick seydte: Jae hy / dat weet
 ick vastelijck / dat dese van God ghesonden
 is. Doen hebben sy gheuacacht / oft ick
 wel wiste hoe dat een Lectaer moet wesen.
 Ick antwoorde: * Een Lectaer moet wesen
 1. Tim. 3. a. 2
 eender vrouwen man / ontrasselijck / die ge-
 hoorsame kinderen heeft / geen vjonckheit /
 wijnsluyper / noch woerensaggher. Doen an-
 woorden sy: Doen wy qualijck / het sal op
 ons cappe druppen / die weere is bermher-
 tich. Doen brachde ick oft sy op de berm-
 herticheyt Gods sondigeu wilden / en sey-
 de / dat daer gheschienen sont / dat wy i deen
 sonde op dander niet doen en souden / ende
 dat wy niet seggen en souden: We weere is
 bermhertich. Noch veel spraken wy / so dat
 te lanck waer te schrijuen. Ick seydte hen
 lieden / dat sy altijts i leerende waren / ende
 en condon totter rechter kennisse der waer-
 heyt niet geraken. Doen seydten sy / dat Chri-
 stus tot sijnen Apostolen gesproken hadde:
 * W lieden ist gegeuen te verstaen / maer den
 Mat. 13. b. 12

Col. 2. a. 8.
 Act. 7. f. 48.
 Act. 7. g. 54.
 1. cor. 2. b. 16.
 2. cor. 3. b. 16
 mat. 23. b. 12
 1. Tim. 3. a. 2
 Eccl. 5. a. 5.
 2. tim. 3. a. 7.
 Act. 13. b. 12

anderen in ghelijckenissen/en parabolē. Ic seyde: Diet nu oock te rechte verstaen/ dien ist oock ghegheuen. Ten laetsten becruyften sy hen seer/ende seyden/ dat ick wel weten soude/ als ick hoorz doozdeel soude staen.

mat. 23. d. 28

Dat sal waer zijn (seyde ick) wy sullen daer tot * Richters geler worden/ om te oordeelen dat onghewoosame ouerfelighe gheslachte. Ende daer mede ghinghen sy wech/ende ick seyde haer lieden/ dat sy van den Satan quamen/ om mijn siele te vermoorden ende te dooden.

Noch eenmael wensche ic mijnen lieuen man inden Heere/ende my den ghecruyften Christus tot een onuergancelijcke bruyche/ende een onuergancelijcke liefde tot inder ewicheyt/Amen.

Weet mijnen lieuen Man inden Heere/ Doen ick las dat ghy soo seer verblijft zijt in den Heere/ soo en mocht ick den Brief niet wt gelefen/ ick en moeste den Heere bidden/ dat hy my oock de selue blifschap wilde gheuen/ende behouden totten eynde toe/ op dat wy met bruycheden onse offerande doen moghen tot prijs van onsen vader die inden Hemel is/en tot stichtinghe van allen lieue broeders en susters. * Hier mede wil ick v den Heere beuelen / en dat woort zijnder genaden. Weet dat ick v seer dancke van uwen

Brief/die ghy my ghescreuen hebt.

De genade des Heeren sy
met ons altijt.

¶ Noch eenen brief van

Lijken ghescreuen aen
haren Man.

¶

De oueruloedige genade Gods sy altoos met ons tweek/ ende de liefde des Soons / en zijn ongrondelijcke barmherticheyt/ en de bruyche des heyligen Gheests sy met ons tot inder ewicheyt/Amen / Den seluen die ons wederghesbaert heeft vanden dooden/ die sy prijs van ewicheyt tot ewicheyt.

heyt. Amen.

Ick wensche ons tweek / den gecruyften Christus tot eenen becermer ende behouder van onser Sielen. Den seluen wil ons bewaren in alle gherechticheyt / heylicheyt / ende waerheyt tot den eynde toe/ende hy sal ons oock bewaren als zijn sone en dochter/ist dat wy behouden de * Gods dienlicheyt zijns welsens tot den eynde toe. Jae als den Tappel van zijnder ooghen. Hierom so laet ons hem betrouwen/en hy en sal ons inder ewicheyt niet verlaten / maer sal ons bewaren/als hy de zijne van het beginsel der werelt gedaen heeft/en en laet ons niet met eenige tentate beuangen/ dan die menschelick zijn. De Heere is getrouwe/ seyt Paulus) die en sal ons niet laten bezopen bouen ons vermoghen. Gedanc sy God den vader ons Heeren Jesu Christi / die ons hier toebequaem gemaect heeft/ om zijne naem een cort bergancelijck lijdē te lijdē / vooz so schone belofsen/die hy ons beloeft heeft/ mer alle den genen die daer volstandich bliuen in zijnder leere/ en * in weynich mogen wy hier lijdē/ maer in vele sullen wy geloont worden.

Mijnen lieuen bemindē man indē Heere/ ghy hebt een deels beproeuinge gepasseert/ in welke beproeuinge ghy volstandich ge-

¶

bleuet

Heb. 3. b. 14

Zach. 2. a. 8

Heb. 13. a. 5

1. co. 10. b. 1

2. cor. 1. a. 3

Act. 5. c. 42

Sap. 3. a

Mat. 6. b. 9

Act. 29. d. 2

bleuen zijt/ de heere hen ewigē lof en prijs
 van zijnder grooter genaden. En ic bidde de
 heere daer toe met weenen/ dat hy my oock
 daer toe bequaet make wil/ om zijns naemz
 wille te lijde/ want het zijn al te wtuercozen
 Schaaphens/ die hy daer toe vercoze heeft/
 Want hyse *gerochte heeft wt den menschen
 tot Eetkelinghen Gods. Jae wy weten (als
 2. sim. 2. a. 11) Dauius seyt: † Is sake dat wy mede lijden/
 so sullen wy ooc mede heerlichappie hebbē/
 Steruen wy oock mede/ soo sullen wy mede
 leuen. Daerom en laet ons niet berwerpe
 Heb. 12. a. 6. * de castijdinghe des heeren / want dien hy
 lief heeft/ dien castijt hy/ en geestel eenē ye-
 gelijcken Sone/ die hy ontfangē / also Daui-
 Act. 20. d. 32. lus verhaelt. * Hier mede wil ic v den heere
 beuelen/ en dat woort zijnder genaden en
 heerlicheyt / dooz het welke dat hy ons
 heerlicheyt maken sal / ist anders dat wy
 daer by bliuē tottē eynde toe.

De genade des heere
 sy met ons.

Hier volghet noch een

nen brief van Jeronimus Segerich
 gheschreuen aen zijn
 Wyfurouwe.

De ghenade/ bruechde/ briede van
 God den Wader/ en de goedertie-
 renheyt en liefde des Soons ons
 heere Jesu Christi/ en de gemeyn-
 schap en troost des heyligen Gees-
 tes/ wil ons versterken/ troosten / ende be-
 crachtigen/ ende wil ons beyden in alle ghe-
 rechticheyt/ heylicheyt houden totten eynde
 toe. Den selue sy prijs van ewicheyt tot in
 der ewicheys. Amen.

Ic wunsche mijnder wtuercozender
 Wyfurouwen inden heere/ en my de eer-
 ge blijfchap/ en dat onuerghanchelijc en on-
 uerderfelijk leuen/ en gheue ons beyden/
 dat wy onueranderlijck moghen bliuen by
 zijn Godlijck woort ende ewigē waerheyt
 tot den eynde toe / dat welke hy oock daen
 sal / want hijt ons beloest heeft / ist anders
 dat wy getrouwe bliuen / int gheene dat hy
 ons gegeuen heeft / en dat wy daer voor by ge-
 geeren te stryden om zijnen prijs/ also hy ge-
 stredē heeft om onser salicheyt/ ende zijnen
 * Wader gehoorsaem gheweest heeft/ tot der
 door toe/ ist anders dat wy oock so getrou-
 we bliuen tot der doot toe/ soo sullen wy de
 croone des leuens ontfangen / en dat ewigē
 leuen met hem besturen / en en sal ons in-
 der ewicheyt niet verlatē / wāt de heere en
 sal oft en can tegen zijn woort niet geboden
 want * zijn woort en sal inder ewicheyt niet
 bergaen/ en hy heuet ons so trouwelijck be-
 loest/ dat hy ons bewaren sal/ ist dat wy hem
 niet en verlaten / alsoo dat ons niemant wt
 zijnder thant nemen en sal/ en sal ons bewa-
 ren ghelijck den * appel zijnder ooghen/ Jae
 als zijn Sonen ende Dochteren / want siet *
 mijn bemijnde/ hoe trouwelijck dat hyse be-
 waert heeft / die hem trouwelijck ghedient
 hebben / ghelijck als * Noe in de Arche be-
 waert is/ en † Lotz wt Sodoma geleyt is/
 en * Jacob voor zijn broeder Esau bewaert
 is/ hoe wel hy hein te dooden socht / en † Jo-
 seph voor zijns broeders / Jacobs sonen/ en
 † Josua ende Caleb voor alle de heydenen/
 en int Lant van belosten ghegaen zijn/ ende
 † Daud voor den Goliath / ende * Susanna
 voor de valsche ghetuygen/ en † Daniel voor
 de Lecuwen. En noch van veel meer ande-
 re/ die te lanch waren te scrijuen. Maer hier

1oh. 1. 2. 8.

† Apo. 2. b. 10

mat. 24. c. 39

1oh. 10. c. 28

* Sac. 2. a. 8.

Gen. 7. a. 1.

† Ge. 19. b. 15

† ge. 27. d. 34.

† ge. 37. b. 18

Jos. 8. 10. 11.

1. re. 17. f. 42

† Dan. 13. a. 2

† Dan. 6. f. 23.

Wenen Wief bew

ken mogen wy mercke/hoe trouwelijck dat
hy den genen bewaert / die hem van herten
vreesen en liefhebben: Ja hoe schandelijck
dat sy oock ballen die hem verlaten/als wy
sien mogen van aenbeginne der werelt/hoe
dactē bergaen is om haers booshepts wils
le / ende hoe dar *Lochs Wyfurouwe ghe-
† heb. 12. b. 16 strafte werdy ende * I Kau zijn eerste geboor-
te niet weder gheuinden en conde/ ende dat
ganfche huys * Israels is verghaen inder
Woestijnen.

Siet mijn beminde Wyfurouwe / die
heeft de Heere al laten gesciede/ niet alleen
om * harent wille / die daer gesondicht had-
den/maer oock om onsent wille/ op dat wy
sien souden/hoe Christus metten recheuers-
digen is/en bewaert/en dat wy sien souden
hoe hy de Godlofen verlaet / ende te niere
doet/wat Paulus seyt: † Al watter gheschre-
uen is/dat is tot onser leeringhe gheschre-
uen. Daerom laet ons wel neertlich toe-
sien/dat wy den Heere wten groet onser ly-
ten soecke/vlesen en liefhebben/en hem ge-
trouwelijc dienen/en hem niet verlate/wat
Christus seyt: Wie met my n. z. en is/die is
tegens my / ende wie met my niet en bet-
gabet / die verstroeyt / ghelijc wy baghes-
lijcks booz onsen ooghen sien/hoe cracht-
lijck dat hyle bewaert / die op hem betrou-
wen/ende hoe saen dat sy gheualen zijn die
Christum verlaten / ende op menschen be-
trouwe. Daerom mijn beminde Wyfurouwe
w inden Heere/ laet ons den almachtigen
Heere betrouwen / ende sien altijts op den
† Heb. 12. a. 2. Hertoghe des gheloofs/ende op den Wol-
eynder Jesum/en laet ons altijts den ghe-
cruyften Christum booz ooghen hebben/en
hem getrouwelijc na volghen/ghelijc hy
Luc. 21. c. 17 ons booz gegaen is/ en nemen ons † crucy-
op

Jeronimus Segetz/ fol 78.

op met lijdenheyt/en dencken altijts op
de woorden Christi/daer hy spreect dat sy
ons dooden sullen.ende sullen hem * meyne
daer aen enen dienst te doen/ende dencken † Job. 1. c. 8. 2
dattet ons te bozen gheleyt is/op dat/wan-
neer ons gheschiede / dat wy ons dan niet
beeregheren en souden/want * de knecht en mat. 10. c. 24
is niet meerder dan zijn Heere. † Ende dit † Job. 16. a. 3
sullen sy b al doen/om dat sy my nach mijne
Wader niet gheken en hebben. Want dat
woort vanden cruyce Christi dunct den ge-
nen die verlozen worden/ een * socheyt ende 2. cor. 1. b. 16
gecheyt te zijn/maer ons een cracht Gods.
Daerom laet ons altijt gedencke de woor-
den des Heeren / dat Christus seyt: † Wie Mat. 10. d. 32
my belijde booz den menschen / dien sal ick Luc. 12. a. 8.
oock belijden booz mijnen Hemelichen Wa-
der: Wie my lochent booz den menschen/
dien sal ick oock lochen booz mijnen He-
melichen Wader/en zijn heylighe Engelen.
Laet ons doch vastelijc op hem betrouwen/
en hy en sal tons niet verlaten / want hy en
verlaet de zijne niet/maer heeft zijnen He-
melichen * Wader gebeden / dat waer hy is/
dat hy oock wil / dat wy mer hem daer zijn
sullen. Daeromme laet de werelt vast kette-
ten/herdooperen en verdoemen/want Jan-
lus seyt: † Wie wil de wuertrozen Gods
beshuldighen? Godt ist diese recheuerdich
maect/wie wil ons verdoemen? Christus
ist die booz ons ghehozen is/die oock ver-
reken is/ en sit ter rechter hant des baders/
en bidt booz ons / hoe en soude hy ons niet
alle dinck geuen? Want hy zijnen eenigen
geboren Sone niet ghespaert en heeft/maer
heeft hem booz ons allen gheghuen. Weest
ons Godt soo lief ghehad / doen wy noch
vanden wate/hoe veel te meer sullen wy be-
houden worden booz de gramfchap/na dien
Dag

Gen. 6. a. 7.

Ge. 19. c. 16

† heb. 12. b. 16

Mat. 14. c. 20

Ro. 15. a. 4.

Ro. 15. a. 4.

Mat. 22. d. 36

Luc. 11. c. 23

† Heb. 12. a. 2.

Luc. 21. c. 17

Job. 1. c. 8. 2

† Job. 16. a. 3

mat. 10. c. 24

† Job. 16. a. 3

2. cor. 1. b. 16

Mat. 10. d. 32

Luc. 12. a. 8.

† Heb. 12. a. 5

Job. 17. c. 24

Rom. 8. d. 3

Rom. 4. b. 16

Deen Brief van

Rom. 5. 8. 1.

dat wy gerechuerdicht zijn door zijn bloet? want rechtuerdich ghemact zijnde doot dat gelooue, soo hebben wy byede niet Godt doot onsen Heere Iesum Chystum / door den welken wy eenen toeganch hebben tot deser genade/daer wy in staen/en beroemst ons van de toecomende glorie die ons God geuen sal/niet alleen dat / maer wy gloofden ook in tribulatie / wel wetende dat tribulatie volbringt beproeuunghe/beproeuunghe lijdsaemheyt / lijdsaemheyt de hoop/en de hope en sal ons niet geschaemt laten/en dat daerom / om dat de liefde Gods wergestort is in onser herten / door den heyligen Gheest/die ons ghegheuen is.

Jac. 5. 8. 7.

Mijn alderlieffe / daerom laet ons den Heere crachtelick betrouwen / en op zijne beloften verachten met lijdsaemheyt / gelijck den Ackerman zijn vruchten beroept/ende en laet ons hem niet berlaten / hy en sal ons niet berlaten. Ende ick hebbe ons beyden en de vrucht in zijnen handen beuolen/dat hy zijnen Goddlicke wille met ons doe/daer zijnen naem doot geprefen mach worden / ende dattet sy tot onser sielen salicheyt ende tot troost en vruchde van alle die des Heere breefen / en ick berrouw hem vastelijc sonder twisfelen / dat hy ons bewaren sal als zijn sonen en dochteren/Ja als den ap-pel van zijnder ooghen. En ick laet u weten dat ick seer verbiyd was / als ick uwen Brief las/ende dat ghy screeft / dat ghy des Heere bidt met weenen oogen/dat hy u ooc bequaem wilde maken om zijnen naem te lijden. Zijn beminde en socht niet/met bidt den Heere met ootmoedigher herten/dat hy ons wil gheuen dat onse sielen alder salichste is / ende dat sal hy sonder twisfel doen/en sal ons niet laten becozen bouen

1. pet. 4. 6. 11.

ons

Zach. 2. 2. 8.

1. Jh. 4. 2. 6.

2. cor. 10. 6. 1.

Jeronimus Segerfs. Fol. 79.

ons vermogen. Den seuen wil ons bewaren in alle gherechticheyt / heyllicheyt ende waerheyt totten eynde toe.
Noch laet ick u weten mijn beminde/dat sy my seer pijnichden om de woeybouwte weten/daer onse Susters in gelegte hebben/maer de Heere was crachtiger/die mijnen mont bewaerde) dan alle haer toeminten: De Heere hebbe ewigen prijs en lof/die de zijne niet en verlaet: En en creghen gheen namen van my / dan eenen oft twee/die sy my ghelesen hadden tot eenen Brief/en ick wilde haer lieden dat segghen/om te hoorē wat sy seggē soude. Maer sy vraccheden/ oft ick niet haer spotte / en gauens my doen noch meer/ ende seyden dat ick seggē soude van de bouwte / en noch meer ander/ oft sy souden my pijnigen tot sanderdachts smozgens/en souden my eenen boet langer recken dan ick waer/en seyden tot Ghileyn dat hy recken soude/ende zijnen knape rechte vast / ende Ghileyn gaf my her lijf bol waters/ende hadden my also maeder naect op de Bancke ligghende / dat ick niet meer hoor mijn mannelijckheyt en hadde / dan mijn Bemde / ende hadden my also op de Bancke ghebonden met vier Coorden/dat my dochte/dat mijn Voost ende Weenen af waren: Maer sy en hadden anders niet/de Heere hebbe lof ende prijs. Ende doen sy my los lieten/moeste sy my met haer tweeden oft drien vande Bancke heffen/en my cleeden: Ja so dat niet moghelijck en waer / de pijn te verdrage sonder de hulpe des Heeren. Ende sy seyden/dat ick my berade soude / en een goet hint der Roomcher Kercken worden soude/ende dat ick seggen soude al die te wisse / oft sy souden my noch better hebben. En ick seyde daer op/dat ic niet ghedoot

Eenen Brief van

gedoelt en hadde / ende wil veel lieuer ster-
uen / dan mijn ghelouue verlaechen. Doen
seyden sy / dat sy noch weder comē souden.
Maer sy en connen niet meer doen / dan
haer de Heere toe en laet. De Heere heb-
be ewighen lof / die ons hier toe bequaem
gemaect heeft / ende wil ons noch bequaem
maecken / om kinderen zijns Rijcs te
worden / Amen. **A**ijn beminde
Wynuouwe / **I**ch bevele
y den Heere / ende
dat woort zijne
der gena-
den.

Joan. 19. a. 11

Act. 20. d. 32

Dit is eenē Brief van

Jeroninus Segerly / den welken hy ghe-
schreuen heeft aen grooten Henrick /
die oock aldaer gheuanghen
lach / In het Jaer.

1551.

De ghenade en vrede

van God de Wader / en de groote barmher-
ticheyt ende liefde des Soons ons Weeren
Jesu Christi / die hande Wader wt genaden
gesonden is / tot salicheyt van allen den ge-
nen die haer sonden gestouen zijn / en also
met Christo in een nieu leuen betrefen zijn /
en de ewighe ongrondige vuerche / troost /
ende ghemeynschap des heyligen s heests /
Aercke uwe herte / verstant en sin-
nen in Christo Jesu. Den seluen
sy **I** prijs van ewicheyt
tot ewicheyt /
Amen.

Rom. 6. a. 6

Phil. 4. a. 7.

Apoc. 1. a. 6.

Jeb

Jeroninus Segerly. Fol. 80

Ick wensche b mijn lieue Broet
Henrick inden Heere / die ick van
gront mijnder herte liefhebbe / om **J**oan. 2. a. 7.
de **I** balticheyt ons geloofs wille in **C**ol. 2. a. 7.
Christo Jesu / dat rechte boetueer-
dich gelouue / dat daer **I** door de liefde were- Gal. 5. a. 6
kende is / dat welke ghy hebt / ende een vast
bestandich gemoot en volstandicheyt totten
eynde toe in dat selue crachtich salichma- Heb. 3. b. 14
kende ghelouue. Ende ick ben seer verbitje
van uwe volstandicheyt / dat ghy weder-
om so wel getroost en te bidden zijt / de Hee-
re hebbe ewigen prijs. Ende ick bidde den
Heere nacht ende dach voor h / dat hy b wil
betrachten met zijn Godlijck woort / ende
versterken int ghelouue / ende dat hy b wil
bewaren in desen Leeuwen Cuyle / als hy
Daniel bewaert heeft / en dat hy b wil be- Dan. 6. c. 20
waren met zynen crachtigen arm / ende dat
nieuwe Jerusalem tot een erfdeel wil ghe-
uen / dat welke hy oock doen sal / want hy
sghetrouwe is / diet ons belooft heeft. Heb. 10. c. 23
Wacrom mijn lieue Broeder inden Hee-
re / laet ons barmhertich strijden tegen alle de
verclindende Dieren / want dat leue is ons
bereyt / ende en laet ons niet **I** vresen voor 1. pet. 3. b. 14
haer drengen / noch bereschicken voor haer
Tormenten / want sy en connen sonder den
wille des Waders niet geboren. En de Hee-
ren sal ons niet laten becoeren bouen ons 1. cor. 10. b. 13
bermogē. En de Heere is onse Hoofdman /
voor wien witten wy vresen? En de Hee-
re is met ons / wie mach tegen ons? Want
hy sal ons doely bewaren als de appel van Zach. 2. a. 3.
zijnder oogē / iac als zijn sonen en dochte-
ren / want niemant en sal zijn **I** schaeppens
we zijnder hant ontnemen: Ja het is onmo-
gheltich **I** dat de Wuercroten Godts ver-
seyde moghen worden. mat. 24. b. 24

Dact:

Eenen Brief van

Daerom siet mijn lieue Broeder in den
 2. pet. 3. v. 14. Heere/en weest niet verlaecht/ al ist dat sy
 b leelicken begrijsen en bemozt/ sy en con-
 nen b anders niet gedoe. Laet ons byome-
 90ls. 91. v. 17. licken stryden teghen alle det Waecken ende
 3 Ep. 6. v. 17. Zeeuwen/ en neemt dat Harnasch Gods
 aen/ en dat Sweert des Gheests/ ende laet
 vry onuerlaecht op haer/ en is siet niemans
 den aen/ sy sullen wel wt den belde moeten
 wijcken/want dat Sweert dat ons de Hee-
 re gegeue heeft/ is haer deel te schiep/ ende
 de Heere helpt ons stryden/wie soude daer
 tegē mogē scaende blijue: wāt onse Godt is
 een * herstindende vien/dat zijn viandē ber-
 teert. Daerō bidde ic b mijn lieue Broeder/
 dat ghijt b niet en laet berdzieten / al ist dat
 sy b hiet so lange laten suten in desen Lee-
 wen Cuyt, wāt ons de Heere hier mede be-
 pzoende is/ want hy zijn wtueroyen be-
 pzoeft als tgont int forneys. Daerō weest
 Rom. 12. v. 12. docht verdulich in uwen druck/ want daer
 geenē strijt en is/daer en is geen victorie/
 also moeten wy strijt hebben, soude wy be-
 winnen/en wie verwint die sal al besitten.
 Apo. 21. v. 7. Daerom laet ons dat * Cruys met oom oed-
 * mt. 10. d. 24. dichheit en lijdt saemheyt op nemen/en onse
 Jaco. 5. v. 7. beloffen verwachten/ghelijc b de Ackerman
 zijn vruchten berbeert/en laet ons den Hee-
 re voor oogen nemen / en hem totter doot
 Apo. 2. v. 10. toe ghettouwe sijn, want * in weynich mo-
 * Sap. 3. v. 5. ghen wy hier lijden/maer in belen sullen wy
 gelooft worde: Want hy sal ons op zynen
 stoel setten/ende dat verborghen Hemelisch
 broot te eten geuen, en sal ons tott Wlaer-
 Apo. 3. v. 12. nen inden Tempel zijns Gods make. Hier
 Act. 20. d. 32. mede blijt de * Heere beuol/en dat woort
 zijnder ghenaden/ die wil b stercken in zyn
 gherechticheyt tot den eynde toe.
 Doozt laet ich b weten / hoe dat ghy ghe-
 hoorst

Den. 4. f. 24.
 Heb. 12. f. 20

Sap. 3. v. 6.

Rom. 12. v. 12

Apo. 21. v. 7.
 * mt. 10. d. 24

Jaco. 5. v. 7.

Apo. 2. v. 10.
 * Sap. 3. v. 5.

Apo. 3. v. 12.

Act. 20. d. 32.

Jeronimus Segerk; Fol. 81.
 hoort hebt (is my gesept) als dat ich soude
 den Heere verlaten hebben: Om dier saken
 wille hebbe ich my seer verwondert / dat
 welke so niet en is/ noch ten ewigē dagers
 en sal worden: Maer sy hebben dat gesept/
 om b weder af te trecken ende te bedroeuē/
 ende hebben my belogen/want ich noyt an-
 ders ghesaen en hebbe in mijn ghelouue/
 dan dat behoort/ende gheltich gemoet ben/
 alsoo ick was/ doen ich by b lach/ de Heere
 hebbe lof/ende en ben noyt * bewegelijc ge-
 weest/dan ich hebbe lieuer alle daghe thien
 mael gepijnt te worden/ ende dan noch ten
 laetsten op eenen Rooster gebrade te wor-
 den / dan mijn ghelouue (dat ich beleden
 hebbe) te versaken.

x. cor. 15. f. 58

Daeromne al ist dat sy b veel segghen/
 dat ich af gheweerken ben / en ghelouues
 niet: Want de Wyuel doet dat om b daer
 mede te verleyden/ende te bedriegen/want
 ich den Heere nemmermeer/ door zyn ghe-
 nade/ verlaten en sal. Maer ich hebbe cranc
 gheweest inden vleesch veel daghen/maer
 mijnen Gheest was soo veel te stercker.
 Ende ich hadt den Heere / dat hy my noch
 meer lijdens toe seyden soude / waer my
 salich/ende de Heere geeft my noch al meer
 stercheyt ende troost / waer af ich hem niet
 te vollen ghe'dancken en can. Hier mede
 blijt den Heere beuolen. Ende als
 ghy luyde singt / soo hoorre ick b
 wel. Ende ich dancke den
 Heere/dat hy b noch so
 veel crachts geuen.
 de is/dat ich b
 noch hoo-
 re sin-
 gen.

Dit is den laetste Brief

den welckē Jeronimus aē zijn Wyflurouwe schreef/ inder nacht doen hy verwesen was. Ende is gheboodert int Jaer/ 455. Den tweeden Sep: tenbrüg.

Rom. 1. 2. 7.

Ghenade ende biede van Gode den vader/ ende de ongrondige berrin: heerticheyt des Sונים ons Heeren Jesu Christi/ ende de goedertieren: heyde ende ghemeynschap des heylighen Scheetes/ sy v tot eenen ewighen troost/ buechde/ blyfschap ende sterckheyt in uwe bandē/ d'uck/ lijden ende verdriet in uwen arbeyt/ ende tot sterckheyt van uwen gelooue/ ende liefde/ ende d'uck. In desen seuen sy prijs van ewicheyt tot ewicheyt Amen.

Epo. 7. 2. 6.

Ick wunsche mijn herteliche bemin: de wtuercozen Wyflurouwe in den Heere/ dat recht warachtich doctveersich ghehooue/ dat booz/ de liefde werckende is/ ende een recht vaē onbeweghelijck bestandich ghemoert/ in onse ende uwe alderheyllicke ghelooue. Ende doort so wunsche ick v den ghecruyften Christum tot eenen Wyflurouwe/ die v booz een dochter/ Wyflur/ ende Coningtine vercozen heeft/ dien Coninck des Alverhoosten/ den ewighen vader des Alverhoosten liefhebenden woed die hebbe ic v nu beuolen mijn beminde in de Heere/ dat hy v nu uwē trooster ende Wyflur: gom sy/ na die dat hy my booz geroepen en gehaelt heeft/ daer ick oec wel in te bieden ben/ als ic sach dat des Heeren wille was/ de Heere hebbe ewigen lof/ prijs van zijn groote cracht/ die hy aē ons getoont heeft.

Epo. 2. 0. 8. 5.
34. 8. 7.

Daerom mijn alverticste in den Heere/ en wilt doch geen beswaernisse maek/ oft daer om seer bedroeft zijn/ om dat hy my booz gehaelt heeft/ want hy heuet ons al ten besten gedaen/ ende op dat ick v een boozveest soude zijn/ ende dat ghy all dan my so hopenlijck moegt nabolge/ als ick v booz des Heeren genade booz gaen sal/ die ons be: den daer toe weerlich ghemact heeft/ om zijnen naem te lijden.

Acto. 7. 2. 40

Och mijn lieue Schaepe/ ick bidde v ootmoedelijck/ dat ghy de wapenē oft andere bernutte mensche geē gehooz en greeft/ mer wilt volstandich uwen Wyflur: gom en uwe onbewegelijck Wyflur: gom na volgen/ en wilt zijn voetschappen volge/ en en t hreest 1. Pet. 2. 6. 23 niet booz haer dreyghen/ noch en berschiet 1. pe. 3. v. 14 niet booz hare toymentē/ want sy en connen niet meer gedoe. Van haer de Heere toe en Joa. 1. 6. 2. 12 laet: Want: een hayken van uwen hoofde en mogen sy niet crenche/ sonder den wille des vaders die in de hemel is. Daerom en hreest niet/ mer blijft volherdich en volstandich in leeringe Christi/ en hy de rechte waerheyt/ want de Heere en sal v niet verlaten/ maer sal v bewaren als de appel van zijnder oogē/ in ais zijn dochter. en hint/ want her' is onmogelijck dat de wtuercozen

Tint. 1. 0. 2. 9

Sach. 2. 8. 7.

Gods berleyt moghen worden/ want t zijn gods schaephens hoorē zijn stemme/ en sy volgen hem na/ maer der bjeender stemme en hooren sy niet. Daerom en salte niemāt en zijnder hant ontneemē/ want hy haer herder en beschermet is. Daerom wilt nu sterckelijc stryden/ mijn wtuercozen Schaepe/ om den prijs des Heere/ gelijc hy gestredē heeft so sterckelijc v in onser selē salicheit. Daerom weest doch wel ghemoert/ al ist dat ghy noch een weynich in desen Leeuwen Eyl liggen

mat. 24. b. 24

1. 0. 2. 6. 27

moet. **W** berlossinghe die is na by/ess die est
bertoeft niet vā comē/mer comende so: toēst
by die daer comen fal/ en met crachte so wil
hy v ontfangen vooz/ sijn Wuyt en Conin-
ginne/ want hy heeft een welbehaghen sijn
Wuercroozen by hem te hebben / want hy

- Job. 44. b. 12.** heeft enen * lud om haer te aenschouwen/
† **Esa. 13. b. 6** ende de Idach des Heeren is na hier by.
Joh. 2. a. 1. Daerō mijn lieue huylhouwe indē Heer
Soph. 1. c. 14 re/ aldus wilt nu doch byomelije striede / en
geē mensche en ontsiet / mer segt lieuer met
Dan. 13. c. 23 Susanna : dat ghy veel lieuer inde handen
der menschen te ballen hebt/ dan in de hant
Heb. 10. d. 31 Gods/ wāt * het is veruacelijc inde handes
des leuendē Gods te ballen. En wilt doch
Mat. 25. a. 6 den Heere met v ieriger liefden te gemoete
gaen/ als ghy tot noch toe gedaē hebt/ dooz
de genade des Heerē/ die in v werchende is
Jaco. 1. b. 12. en striede byomelije/ wāt de Croone des le-
apo. 2. 1. a. 7 uens is v bereyt / wāt * dē verwinnde is
al behoest en toegeseyt/ wāt sy sullen ooc al
Mat. 5. a. 12 bestē: Want Christus seyt: † Salich syde
als alle mensche quac vā v seggen/ wāt het
sal v wel geloont wordē indē Hemel. Nach
Mat. 5. a. 10 seyt hy: † Salich sijn sy/ die daer persecutie
lijden om de gerechticheyt wille / want dat
rijcke der Hemelen hoort haer toe. Ende de
Heere heeft ghesproken/ wanneer sy ons al
vooz Heerē en Woorden geleyt hebbe/ geyt
nicht en gebdoot hebben/ dan * sullen sy noch
meynē/ dat sy my daer aē eene dienst gedaen
hebbē. Daerom wilt alleē basteijc op Chri-
Heb. 11. a. 5. stum betrouwen/ en† de Heere en sal v niet
verlate/ en de croone des leuē is v bereyt.
Wier mede wil ic v dē Heere beuelen/ en dat
Act. 20. d. 32. † Woot sijnder genaden/ en wil hier mede
onlos aen v neme hier op deser wetel / wāt
ick en dencke v aenschijn hier niet mee
Pro. 6. a. 9. te sien/ maer ich hope v onder den * Al-
taer

taer Christus in coeten dagen weder te sien.
Daerom mijn beuende v in sijnrouwe inden
Heere/ al ik dat de wetel ons logenachtich
acht/ ende lichamelijc van den anderen ne-
men/ so sal ons nochrans de berrhertighe
Wader in coeten dagen wederom byden an-
deren bzingen onder sijnen Altaer/ met on-
sen Hoeder/ want ic daer niet aen en wijj. **2. Cl. 1. b. 12.**
sele/ maer basteijc op hem betrouwe/ wāt
ich hebbe ons dien in sijnen handē beu-
len/ dat hy sijnen Godlijken wille met ons
doe/ daer sijn naem aldermeest dooz ghe-
preken ende ghebancet mach worden / tot sa-
licheyt van onser sielē / ende tot troost ende
sterckheyt van allen den genen die dē Hee-
re beelen sijnē naem dienen ende lief heb-
ben / dat * elcke hy oock doen sal / ende en
twijfsele daer niet aen/ want † hy en verlaet. **Jud. 6. b. 14**
de sijne niet / die op hem betrouwen / ende **Eccl. 2. b. 12.**
daerom gaē ick ooc met een blijde gemoete/
om mijn offerhande te doen tot des Heeren
pijs. Ende hadde ick noch by v comen
comen/ ick hadde noch ghecomen / maer Joa-
chim en woude des niet : Maer Christus
sal ons onder sijnen Altaer in coeten dagen
wederom by een bzinghen/ dat en sullen de
menschen niet comen beletten. Wier mede
segge ick v Adieu / tot dgt wy weder by een
onder den Altaer comen. Wilt den Heere
hier mede beuolen. En groeten Henric doer
v seer groeten inden Heere. Siet mijn lieue
Huyfrouwe inden Heere / nu is de bze ge-
comen dat wy moeten scheyden/ ende so gaē
ich vooz met grooter vmechden ende blif-
schappen : nae mijnen en wāt Hemelische **Job. 20. b. 17**
wader/ en te bidde v niet grooter ootmoedic-
heyt / dat ghy daer in niet bedroeft en sijt. * **Ro. 12. b. 15**
maer* beruēt v met my. Maer ic ben eene **10. h. 2. b. 12.**
deels bedroeft/ dat ic v onder dese/ Wouwen **1. mas. 7. d. 17**

Den Liedeken van
late, maer ic hebbe v met de burcht de Wee:
re beuolen, en vailelijc weer ic, dat hy v be-
waren sal tot den eynde toe, daer in
ich my seluen te vreden stelle.
Hout v byzondelijck in
den Heere.

Een Liedeken van Je-
ronimus Segerck en zijn wyfrouou
Lijfken, Na de wyse: O Sion
wilt v vergaten.

2. Cor. 1. 8. 4. **G**od de Heere is ghetronwe
by troost de zijne vroech en spaey
Als Jeroen met zijn wyfrouou
Leden veel berdyets van die quacy
So en zijn sy niet verlaten
Van Godt in haer byuchlich tempoed
Die haer ter noot quam te baten
Seer wonderlijck door zijnen geest.
De Martegract met zijn Sophisten
Quamen met haer creain seer schoon booy
Maer Jeroen sprack loeder liften
Al kont rechtuooyt op de dooy
En leydt: Ghy moecht wel gaen stricken
Segt maer allen: Het is my leet
Ick soude niet willen wijcken
Want ich heb de waerheit, ick weet.
Martegract. Doen sprack hy al met verhooyen
Ick sal v stellen inden bier
Leuendich wilt ghy niet dooyen
Jeroen belacchende tghetier
Acto. 21. 6. 13. Sprack moedich: Ick wil geen lijden
Al wat ghy my sout moghen doen
Mijns gelosfs halten, (tot sijders
Was wel gherud die Campioen.)
Hy heet eens twee Wapen slamen
So ghekract met des Heeren wooyt
Wat sy haer wel mochten schamen

Dies

Jeronimus Segerck. Fol. 84.
D tes waren sy gram en verhooyt
Dat sy op Jeroen berdyeten
Slaende met byfken op den Ditch
Sepden dat Petrus insetten
E Wand dom/ Anzies doe deerste Hys.
Wels ghinghen heen ten sijne
Maer Jeronimus quam ter banck
Daer hy leet veel smert en pijn
Sileyns knape rechte hem lanch
Dus leggende vast ghebonden
Sileyn hem tijt vol waters goof
Die wree Woluen om hem stonden
Derwachtende sprake ter noot.
Als hy alster had gheseden
Liggende tuschen mueren vast
Doen was hy so wel te vreden
Van hem is ghefreeschen den last
Want hy conde nau gheslapan
Van grooter blijfchap ende byuecht
Die hy in Keyfers stoel mocht rapen
Wanden Heers hem roeghebuecht.
Dus was t'schaepe Den Wolf oncomel
Maer hy ginch Lijfken aen subrij
Meynende die vrou toontbronen
Maer t'godlijck wooyt was haven sijt.
En sy is staende ghebleuen
Teghen des Antichrijsten booy
Die haer hart hebben ghebynen
Nemende oock tot de Schijft een looy.
Wat wilt ghy Schijftuer bieren?
Daer heuen/en naeyt inen naer
Die Apostolen des Heeren
Wie ghy nabolghen in der daet
(Soor schijnt) maer waer is v Tale.
Die spraken door den gheest ghelijck
Seer byerichlyck akeinal
Maer tongen Gods wooyt aurentlijck
Maer alle die ghebooyt waren
Van Apostolen, en spraken met
L. iij. Mens

Mat. 24. 2. 13

Mat. 23. 6. 13

Wap.

Acto. 21. 8. 4.

Act. 2. 8. 4. 1.

Een Liedeken van Jeronimus.
 Al met tongen booz de scharen
 Het is genoeg na Schrijfts bediet
 Dat wy in Christ um ghesouen
 * Die ons beual de Schrijftuer pleen
 Conderloeken/die hy bracht van bouen
 Luc. 10. d. 42 * Want te best boosien had Magdaleen.
 Waep.
 Wy lieben zijn die ghesonden
 Sittende in Moyses Stee
 Liffken.
 So comen na Schrijfts vermonden
 * Mat. 23. * W toe alle de Ween mee
 Waep.
 Daer van wy in Matheo lesen
 Is hy dat ghesonden van Godt
 Die v dus heeft onderwisen?
 Liffken.
 Jae/dat weet ick ghewis booz clot.
 Sophisten en Yporisten
 Heeftet verdoeten al te seer
 Dat sy niet mochten verbijten
 Gods hindere dooz haer valsche leet
 Aldus is den Raet ghesloten
 Dat men die lieue Schapen loet
 Ter doot henen soude sloeten
 So bluden sy haer wreedt gemaect.
 Jeroen ter offerhand gaende
 Was tot steruen seer wel bereyt
 Woosten yentich daer oock staende
 Weest mee lijdt saem den doos verbeyt
 Sy traden beyde te gader
 Dus totten palen onbeureest
 Werlangende na haren Wader
 * Psal. 32. v. 6 * W den sy beualen haren Gheest.
 Luc. 23. v. 45 * Jeroen moeste zijn beintde
 Act. 7. v. 59. * Laten/dat was hem groot verdoet
 Want sy was beuucht met kinde
 En als haer baring was geshiet
 Met tormente en arbeiden
 So wopen sy t Schaep in de Schen
 Sleemt doozveest om te verheyden
 Clot Gods broeders zijnde ghequic.

¶ Dit is

Dit is een Brieu van Peter

Synen / de welke hy gheschreuen heeft
 inder gheuanchenisse tot Anwerpen/
 ende is aldaer zijnder vijffter om
 des Heeren woort gedoo.
 der / Anno 1551.
 Den 2. Octo.
 blys.

Ghenade sy met v / ende vrede van
 Godt den Wader / ende den Heere
 Jesu Christo.

Rom. 1. v. 7.
 1. Cor. 1. v. 2.
 Eph. 1. v. 3.

¶ Ghelseft sy Godt der berm
 herticheyt / die ons dooz zijn God
 delijck woort wederom ghebaert heeft tot
 een leuende hope / de welke ons behouden
 is in den Hemel / wy die dooz de Goddlic
 ke cracht bewaert worden int ghelouue / en
 beproeft worden totter Rijcke Gottes / om
 welke wy lijden / daer af de Heere gedaent
 sy / om dat hy ons daer toe vertrojen en be
 quaeem ghemaect heeft / tot dat erdeel zijn
 der heylighen in zijn licht. Dus lieue broe
 ders / weest vroom ende onbeureest / en wan
 delt met een lijf onueranderlijck ghelouue
 booz Godt ende zijn Ghemeynste / en neem
 haer booz v den Heere niet af te gaen / noch
 van zijnder liefden niet te scheyden / om ce
 nigerley ducht oft tribulacie wille / so mach
 hy v in uwe berlatinghe / als ghy van alder
 t menschen hulpe ende troost verdoeft zint /
 bystant ende troost verleenen / want hy den
 ghenen die hem seluen te buyten gaer ende
 verlaecht / te hulpe coemt / want hy alleen

1. Pet. 1. v. 3.

Coll. 1. v. 12.

Job. 19. d. 23

Enen Brief van

dat hette der menschen woont / ende woenen wil / ende en wil niet dat wy yemans anders f buyten hem dienen sullen. * Dus weest nu in hem ghebout ende ghetimmer en laet de liefde een voortganc onder wial candere hebbe / daer in veen dander behouden is / en dat vrolijck beneestighen v een yeghelijck die vernaemste te wesen inder duucht. En laet niet acht op der raggier en onachtamer wandelinge / namelijck der gheender die in gemack des leuens en vercieringe der cleedingen ofte wrwendicheyt / haer Christenen heeten laten / om die mate na te volgen / maer neemse waer / der welcker leuen en bekentenisse des geloofs gheleelijckfor mich is inder leringe Christi / op dat ghy niet te hoch / noch te diep / noch te bjeet / noch te lauch en vaert. Want vele verloopen haer daer inne / daermede sy veen op den anderen sien / waer mede sy betrouden / f Dus mijn lieue Broeders / zijt ghy met Christo verlesen / so soect dat daer bouen is / op dat v gemoet gertchter sy tot dat onuergancelijcke / ende laet v hope wesen op dat onkenlijcke / en weest daer in verduidich / want verduidicheyt moeter zijn / so wy anders die belostenissen beeten willen. f Sterc wt heeren / want die toecomst des Heere genact / treec de ouden mensche wt / ende den nieuwen aen / bet loochent dat ongodtlijck wesen / en die werelijcke wellust / weest verandert booz de vernieuwinge uwer sinne / Wilt ghy de betruistenisse Christi delectachtich zijn / so weest dat ghy te boozen den ouden menschet ghecryst moet hebben / op dat het sondighe lichaem vree: Ende en laet v niet verdoeten goet te doen / want uwer / aibeidt niet te zheb. 3. b. 14. vergaets wesen en sal: f Want ghy zijt Christ

So wel

Order Byruen.

Fol. 86.

So wel delectachtich ghe worden / in dat ghijf begin zijns wens tot int eynde behouder.

Dus en wil v niet latent beweegen door eenigherley macerijse / nochte en vrees niet dat meniche hinc / dat gelic hoy bedwijn / want sy v niet ghedoen en connen / sonder toelatinghe van Godt / maer Godde sy v vrees / want dat is t volcomen Wyghert: Vercleyn v booz hem / want die groote Heerlijcheyt wort van den nederachtighen gheceert / verghelijck v alrijt den oostmoedighen / so sul ghy grooe zijn in Gode sooghen / f v seluen en laet niet duncken / dat ghy yet weest / ofe yet zijt / op dat ghy v seluen niet en bediecht / ghaet v seluen alre te buyten / en acht niet van wien v eenich ongodtlijcheyt ofe tijden toeghe noechte wort / al ist datmen v berongelijck want her is ghenade by Godt / misnen om der confentie wille droof heert berijacht / ende tijde mer onrecht. So weest nu pachtich in uwen dreck / en wester delectachtich des tijdens Christi / op dat ghy die belostenisse beerz muecht / want her is hier een clepne tijt vermaetheyt te liden / en te hebben regen die ewige vruucht En die liden / dat tijtelijck en lichte is / werket een ewighe ende ouer die mate groote heerlijcheyt. Want al ist dat wy een arm leuen hebben / so sal ons nochtans veel ghoets vergouden worden: Ende al ist dat die doot nu die heerlijckste is ouer ons / so salder es oosten wint des Heeren comen / die zijne qualen weder droghen sal. f Want her wort ghesceapt in onreeren / ende het sal opstaen inder cracht een natuerlijck / en het salder betrisen een geestelijc lys. So moet nu die huyse deser woaninghe ghebroochen worden / in dat wy het huys / dat ons van soort toe be

seyt

2. Cor. 1. 8. 29
* Cla. 5. 1. 12

Ela. 3. 8. 5.
f Sic. 1. 6. 10

Wilt. 1. 8. 30
Gala. 5. 8. 30

Mat. 5. 8. 39
1. Cor. 1. 6. 19

f Wd. 12. 6. 12

1. Oct. 5. 6. 20

2. Co. 4. 6. 17

Tob. 4. 6. 18

1. Co. 15. 8. 33

2. Co. 5. 8. 10

mat. 4. b. 10.
* Co. 2. a. 7.

Titum. 3. a. 8

Mat. 11. b. 8.

1. Jo. 1. b. 10.
f Eph. 3. b. 18

Coll. 3. a. 1.

2. Co. 4. b. 18
* he. 10. b. 36.

Jaco. 5. b. 8.
* Coll. 3. a. 6.

Rom. 6. a. 6.

1. Co. 15. f. 58
f heb. 3. b. 14.

mat. 10. b. 28 reyt is beertigen willen. † Dus en dencken wy niet beessen die dat lijf dooden / want sy de siele niet schaden en connen / maer het meeste dat sy ons berouwen / is / daer wy van Godde het meeste weder af geloont worden / ende daer nae en hebben sy niet meer dat sy

2. Dec. 16. 13 doen connen. † Soo begorbet de lendenen wy ghemoets / weest nuchteren / waecht int ghebde / ende danck segget al tijt Godde den Dader / dooz onsen Heere Jesum Christum / van zijnder rijckelijcker ghenaden / en dat hy ons heeft laten weten zijnen wille / ende

Eph. 1. b. 9. 4. Dec. 1. a. 4. geopenbaert den ruck zijnder kennisse / ien ons de heerlijckste ende alderdurfte belof-temissen ghegheuen heeft / wy die te voren

Eph. 4. b. 18 † berouemt waren doort betruut in boose wercken / ende waren berouemt vant leuen dat wt Godde coemt / van daer wy geen

Tit. 3. a. 4. hopenge en hadden inde belofentisse / maer doen de vriendelijckheyt Godts ons openbaerde / niet om der wercken wille die wy ghedaen hadden / maer dooz zijn ghenade / maechte hy ons salich dooz de waschinghe der wedergeboort / ende vernieuwinghe

Eph. 1. b. 14. 4. c. 30. des heylighen Gheestes / † mer welken wy verseggelt zijn tot op den tijt der belof-tinge / die daer is het pant bande toecomen-

Rom. 8. b. 16 de effentisse / ende die ons versekeret / en getuychenisse gheeft / dat wy Gods kinderen zijn / en ons aldetley leert / den welken ons van Godgegeuen is / tot wijsheyt / gheterich-tycht ende heerlijckheyt / dooz welcke ons herfoentaghe gheschiet is. Godde de Dader

1. Cor. 1. c. 28 die alleen heeft ontfelstelijckheyt / de * welcken alleen cracht en macht / lof en prijs toes-ster / dien sy eer en danc dooz Christum onsen Heere / booz zijn onwtrochelijcke gena- de / van nu an tot inder ewicheyt.

1. Cor. 1. c. 28. 1. Ap. 4. b. 11. Hoort met ons haet / daer sy de Heere af ghelooft

gelooff / de welken wy niet genoegh danc-ken en connen / ende vander blijchappen / * dat hy ons weerdich genegh gheent heeft Acto. 5. c. 41. om zijne naem te lijde / en vander blijchappen / die hy ons daer beneuens bereyt heeft daer wy inde geuanchens zijn / die wy daer hebbe / want hy is getrou / so dat hy den zij-ten * neuens der tentacyen een wtcoemt 1. Cor. 10. b. 13 geeft / en hy ontfact den zijnen niet te schan- den worden ofte comen / die in hem betrou- wen. Die ghenade des weeten sy met v. Stoet v onder malcanderen met eenen heyt 2. Cor. 13. b. lighen culle. Jan. 10. luyt / en ich. Hier me- de blijft Gode beuoolen / ende twoott zijn- der ghenaden. Ghelichzeuen by my Peter van Weert / daer hy zijnder vrien in die ghenanchenisse

sadt.

Hier na volcht Peters anderde blyet / ooz lof- neme.

Hier mede * beuelen wy v den Heere / alle lieue / spoeders / en gunnen b / dat ghy u niet loop tot des Heere 2. Tit. 4. a. 7. ten prijs volenuden muecht / op dat ghy die Cyone berrijghen muecht / ende dat ghy * volstandich tot den mat. 24. b. 13. eynde toe bliuen muecht / op dat ghy de sa-lichheyt berrijghen muecht / want * niemant 2. Tim. 2. a. 5. en berreijchter prijs / te sy dat hy ridderslijc strijt: Dus † loopt / op dat ghy het cleynoot 1. Cor. 9. c. 24. berrijgh muecht. Strijdet als ridders des Heeren / steemt vast booz v / als dat ghy niet en sochtet hoe oft wat ghy spreken sult mat. 10. c. 19 tot dier vrien / als ghy booz die Ouericheyt ghebochte sult worden / want God die Heere

ts de 7.

60 den zijne niet verlaemt en laet die hem
betrouwen; al ist dat sy als misdabers voer
ghebrachte worden; nochtans hy den zijnen
niet en verlaet; want al ist dat het schreyen
staonts inquaem; soo soude die blijfchap
smogens wederom comen. En al ist dat hy
Heb. 12. a. 8. om te' castijen een * oogenblyck tijrs roop:
* Esa. 54. b. 7 nich is; so behoudet hy nochtans dooz zijn
ghenade in het leuen. Daerom en zijn wy
van hem niet verlaet; al ist dat wy meer te-
ghenpoeders hebben dan die werelt. **Hijs**
Rit. 10. f. 24. broeders; die knecht en is niet meerder dan
zijn Heere oft Heester; ghebent; hoe wel
3. Coz. 8. a. 9 Christus rijk was; om onse wilt * arm
gheworden is; ende hoe wel hy verheuen
was; nochtans om onse wille versmaet-
heyt gheleiden ende aenghenomen heeft; op
dat wy dooz zijn armoede rijc souden wor-
den; en dooz zijn versmaetheyt erghenamer
zijnder belofstenuen souden worden. **Dus**
Heb. 13. b. 13 laet ons met * hem buyten den legheer gaen/
ende zijn versmaetheyt helpen dragen; laet
ons na dat toecomende goet haecten; en en
Luc. 21. d. 31. weest niet in die duyternisse; noch beladen
niet eten ofte drincken / ofte verschickel
niet niet eenigerley neeringe oft soege; wa-
Luc. 12. d. 36. beit als kinderen des Lithrs; * weest alre
bereyt; als die gheene die altijt haren Hee-
re verwachten; * want hy sal comen gelijc als
en diec inder nacht. **Kuisset v / neet die staf**
* eph. 6. d. 14 inder handt; * begodet v lendenen; treet na
3. Pet. 1. c. 13. dat belofde tant / ghy sullet wel innemen;
ist dat ghy niet en valt int onghelooft. **Wet**
is lustich ende schoon; wy hebben van ver-
re gesien; daer wy den Heere af danken; en
gheprezen moet by zijn; Daer af wy van v/
ghy liefhebbers der Waerheyt; begheeren/
dat ghy ons den Heer helpt danken. **Wat**
ich heb soek eens den Heere een gelofstenu
gedaen;

ghedaen; als dat ich hem die dagen mijns **Luc. 1. f. 69**
leuens boort leuen soude; dat welke by my
heeft helpen bolbrughen; daer van ic hem
prijse; dat welke ich voch neerstelijc ghe-
daen hebbe dickwils met wtghereten ar-
men: **Dat** ich sulcks schrijf; is op dat ghy
niet en berghet te danken ende te louen
den Heer; want hy * is meerder dan alle on-
se leuen; want ghy en connet hem niet also
* **Col. 3. d. 4** groot ghemaecten / hy en is noch te wor-
derlijcker; **Blijft** in zijne woordes; ende on-
derhout zijn ghebooden / * **Hebt v onzer** **1. Pe. 1. d. 13**
malcanderen hertelijckē lief. **Daer** in wordt
hy oock gheprezen van zijnder ghetrou-
wichheyt nae zijnder belofstenuen / die hy is
ons bewijst; naemelijck; de vruchede die hy
ons gheeft; en weten wy v niet ghenoech te
schrijven lieue broeders: **Want** int beghin
onser geuanchnisse als men ons gheuan-
ghen voerden / doen waren wy hwoijck en
onbeureek; des ghelijck boort die Heeren
daer nae op die brugghe; ende in onser ghe-
uanchnisse met blijfchappen. **Ende** boort
soo hoepen wy / dat ons soodt bymoedte-
heyt tot int eynde gheuen sal. **Dus** onse lie-
ue Broeders; oft men ons eenighe meerdes
doodt; doen wilde / so en wilt v daer niet in
verschrieken / want men in een vierendeel
huers veel doen can / tis noch veer van de
thelliche pijn / ende onghelijck te bergelisse-
ken der toecomender vrucheden; want nae
dat wy dese t' bangicheyt gheleiden hebben;
ende die * engicheyt gepasseert zijn; soo sijn
* **3. Jo. 16. b. 20** wy verwachtende die blijfchap ende ruym-
* **4. cl. 7. b. 18** te; dan salmen ons alle tranen af wassen;
en daer na en sullen wy niet meer wenen of
* **Apo. 7. b. 17** schreyen; maer van die eene vruchede in dan-
der gaen.

Och mijn Broeders / wilt v daer nae
schry

Eenen Brief van

schicken om te comen tot zijnder vruetden. Leyt voortraen een Christelijck leuen/ ende maecht dattet Evangelium om uwen wille niet ghelastert en woide. Weest alstijt Mat. 11. d. 29 [†]laechtmoedich/ en hebt ee onbeulecte con-
* Ecc. 7. d. 39 scientie/ * ende in uwen dinghen bedencht alstijt dat eynde/ op dat ghy yde en selet. En beghheet niet de byerichyde der gheestelijcker beteringe/des beghins des Christelijcken leuens/op dat/ als ghy meynt dat ghy een volcomen Christen zijt/ noch betringhe des leuens noodich sy. Weest Gode beuolen ende het Woort zijnder ghenaden.

Wy Jan/Pluyn/Deter/doen v inden

Weere groeten. [†]Bidde den Hee.

re booz/ ons/ dat wy on-

sen loap tot zijnen

prijs boleyden:

Wy bidden

o or booz

b.

Een Bekentenis oft
berantwoordinge des geloofs van Jan de
oude cleercooper / doen hy gheuan-
gen lach tot Antwerpen

Anno. 1551.

Wrage: Wat hout ghy bande hite-
derdoop? Antwoort: dat en hou-
de ich nergens booz/ dan booz
* menschen insettinghe. Wraghe:
Waer mede wilt ghy dan uwen
† Doop bewisen oft beweere? Antw. Mat.
16. Wraghe. Wat hout ghy van de Sacra-
menten? Antw. Ic en weet van gheen men-
schen Sacramenten te sprecken/ maer be-
* Avon

Ro. 14. b. 16

Mat. 11. d. 29

Ecc. 7. d. 39

1. Tel. 5. c. 25.

Mat. 15. c. 9

mar. 16. b. 16

Bekentenis des geloofs. fol. 39.

* Avonmaet / soot Christus niet zijn Apo-
stolen gehoude heeft / dat houde te booz goet
1. Tel. 11. c. 22
en weert, want ic vechte datter mentelijck
is / die niet en weert wat Sacrament te seg-
ghen is. Wraghe: Wat hout ghy van die
Roomsche Kerck? Antw. Daer en houde ic
niet van / maer ich houde de Christelike
Kerck booz goet ende weert / die welke is
* Christus Gheemeente. Wraghe. Wat hout
Mat. 23. d. 18
ghy van die oltre die de pteker in zijn hant
1. Tel. 1. b. 14
heeft / ghelooft ghy niet dat daer onse we-
re is is mer vleylich ende bloet? Ant. Neen
te/want daer staet gheuenen/ Acto. int eer-
te/dat hy * weder comen sal/ gheijck hy ten
Act. 1. c. 9.
Hemel gelare is. Wrag. Wat hout ghy van
de Hans? Ant. Den Antechrist. Wrag. Wat
1. Tel. 2. c. 8
hout ghy vande misse/ ceremonien/ en bader
blechte diemen inder kercken is houdende?
Antw. waer en houde ich niet af/want den
* boom niet en doocht daere af ingheset is. Act. 7. d. 19.
Wrag. Waer syde gedoopt? Antw. Alstijt
12. d. 34
Heeren/ als ghyt weet / wat wilby my dan
noch braghen? Doen heeft die Schout ghe-
sproken: Ic bekeweere v by uwen doop/
mat. 28. c. 19
dat ghyt ons segghen sult / waer ghy ghe-
doopt zift. Antwoort. Alsinen doop houde
ich booz ghoet ende oprecht/ maer v bewee-
ren en achte ich niet. Dogen hebben sy ghe-
lesen alle die ghene die met my ghedoopt
waren/by namen ende by tocnamen. Ic en
gesept. Alsuerns heeiker ons bekent. Doen
heb ich gesept: Ic is waer. Wraghe. Wie
heeft v ghedoopt? Antwoort. Dat en staet
my niet te segghen. Wraghe. Wy sult
lent v wel doen segghen. Antw.
Het vleys is te boze * doe.
ter mede wat ghy
wilt.

1. Tel. 23. d. 19

W

W

Een Itebeken van vijf

hijne Christenen / de welke alle te samen
op eenen eest ongezacht sijn / sta de
wijse: Zijjn Godt waer sal ick
henen ghaen.

Tot lof des vaders / soons / heylige geest
O Christen wilt met ons beginnen
Van vijf broeders / die socht aldmeest
Dat lanc van beloften te winnen
Self had die goedertieren Godt
Naer al boozken tot een goet lot
Dies waren sy ter werelt eenen spot.

Eerst als menle geuangen buerden heen
Mer geen danc waren sy blieden
Maer groote blischap hadden sy met een
Dancende Godt van zyn ghenaden
Wiens cracht sy boelden tot dier stont
Het lof Gods / ghaende wt haren mont
Met singen en sprecken maecten zijt cont.

Een schoon besjding hebben sy gedacn
Wt die Schrift / naer Christen betamen
Die velder waerheyt beruygende plaen
Dooz die Sophisten die daer quamen
Dat sy haer mochten schamen wel
Van haer bedriechelijck opstel
Waer mede sy de vromen doen geuel.

Als een geuraecht was van die vromen
Icke Kerck

Sprack hy: Ich daer al niet en houwe
Maer Christus Gemeente vleeedt by Kerck
Dooz een goet en weert gebouwe
Ebroot zijnde in des vriersers hant
En is dat niet dat costel pant
Te weren bleych en bloet Christi balsant?
Mer (sprack hy) wat de uagetst verclaert

Wat Christus wederom sal comen
So by genaren is ten Hemelwaert

Wat

Wat hout ghy van de Daus van vromen
Ich houd kein booz den Anrecht
Die segen Christus heeft ghemid
Want al zijn planting is vol argelst.

De Marcgrane met zijn Sophisten gelste
Hebent berlohty menigerhande
Het sware toymenten en valsche practijch
Maer sy quamen daer mee te schande
Die wapen hebben veel geuel
Ende die Christenen seer geuel
En int sluyten zyn sy ter doot gestelt.

Dus worden sy boort gheschiet alle vijf
Maer sy songen oft spraken langs die strate
Geruecht ende bueckde was haer bedrijs
Hoe wel sy naer Kiepers placaten
Al fouden sternen rechtewoort
So bleuen sy noch ongestoort

Want sy hadde van God t den herboort
Wanneet ter werelt gestelt was het gual.
Duyfent en daer toe noch vijfhondert
En mede eenenbistich ouer al
Doen heestmen van dees vijf verwondert
Sy hebben malcander geust
De liefde wort niet wtgeblint

En aen die palen stouen sy gerust.
O vrendekens Christus hout goeden moet
Laet liefde in v niet berouwen
Werpeydende lijdsacem den weere goet
Die h can stercken int benouwen
Christus den trouwen weder sijn
Die helpt zyn schapen dooz tgepin
Diengele tot dette weyden Celestijn.

FINIS.

A N

C D E

Wraghe.
Antwoort.
* 1. 30. 4. a. 3.
2. Tel. 2. a. 3.
Tust. 15. b. 13

Joan. 7. a. 1
Gal. 6. b. 15

Tel. 3. 6. 20.

Ezt. 14. b. 1
Jo. 10. a. 11
Wrag. 17. b.

Mat. 5. a. 12
Act. 5. c. 42.

Eph. 1. c. 22.
Col. 1. b. 18.
Wraghe.

Antwoort.
Pnt. 24. c. 30
Act. 1. b. 21.

Dit is een

nen brief van Peter van

Wetusch, de welke hy geschreuen heeft in
der geuancenisse te Gene, en heeft al
daer om tghetuygenisse Jesu
zijn leue gelaten. An.

no 1551.

D

ie oueruloedige genade ende bly-
de van Godt den Vader, ende des
Heete Jesu Christu sy niet v.

Genade ende blyde sy niet v
van Godt onsen Vader, ende on-
sen Heete Jesu Christu, die een Wader
der barmherticheyt is / ende een Godt
van allen troost / die ons vertroost in al
onsen druck, op dat wy oock troosten moe-
ghen die ghene die in alderley druck sijn /
metten troost daer wy van Godt mede ge-
troost worden / want ghelyck als dat is des
Christi deel ouer ons coemt / also coemt
ons deel troost door Christum, want on-
sen druck de welke tijtelijck ende licht is /
brengh ons een ewighe ende ouer maec-
wichtige Heerlijckheyde / ons die niet en
ken op het ghene dat sientlijck is / maer op
het ghene dat onkentlijck is / want het ghe-
ne dat sientlijck is / dat is verghanchelijck /
maer het ghene dat onkentlijck is / dat is
ewich / Ende wy weten / ist dat onse faer-
sche huys deser wookinghe ghebroeckent
wordt / dat wy een timmeringhe hebben
van Godt / een huys niet met handen ghe-
maect / maer dat ewich is inden Hemel
ende

Peter van Wetusch fol. 97.

ende daer nae haecten wy / nae onse huy-
singhe die vanden Hemel is / ende wy ver-
langhen / dat wy daer mede gheleedt sou-
den worden / ist nochtans dat wy t ghe-
leedt ende niet naecht ghehouden en wor-
den / want terwilsen dat wy in deser wo-
ninghe sijn / soo *luchten wy ende sijn be-
suaert / want wy wilsen lieuer gheleede
ende niet oncleedt worden / op dattet sterf-
selijcke verlonnen worde vanden leuen /
maer die ons daer roe bereyt / dat is Godt /
die ons den onderpandt des Gheelcks ghe-
gheuen heeft. Alsoo sijn wy alrijts ghe-
troost / ende weten / dat alsoo langhe als
wy thuyt sijn inden Lichaem / soo ghaen
wy Pelgrimagie int afdwesen vanden Ierde
te / want wy wandelen int Ghelouen / ende
wy en ken hem niet / maer wy sijn getroost /
ende hebben deel meer lust wt den Lichaem
te wesen / ende daer thuyt te sijn by den
Ipeere.

Ich vermaene v lieden / lieue Broederen
ende Susters / doer die barmherticheyt
Godts / dat ghy niet *malcanderen neer-
stelijck verlaemen wilt / om malcanderen
ghoet onderschedete gheuen / van die ew-
ighe waerheyde ons Salichmaekers /
terwilsen dat ghy den tijt hebt / want wy
en hebben hier gheen t blijuende Stady
maer wy verwachten eene / ende dat doer
Lijdelijckheyde / Hierom lieue Broeders
ende Susters / neem des Heeren woort
wel ter herten / ende verstaet wel wat de
Heere seyt / op dat ghy byomelijck staende
muerche bliuen / als ghy bepoest werdt
want ich segghe v lieue Broeders / dattet
byomelijck ghestreden moet sijn / al deel
stranghet dan ich meynde : Want sy comen
ons nen met soo listighe draghen ende met
10. 8. b. 22
Ap. 1. 6. b. 15
1. 207. 5. 11. 34

keete woorden / op dat sy ons in eenighe
 woorden begripen mochten / ende also af-
 mallich te maechen. Daerom liene broeders
 geest malkanderen goet onderscheyt / welcke
 he den wech des Heeren / ende den wech
 des Duyuels is / ende welke den oprech-
 ten dienst Gods ende den dienst des Duy-
 uels ende der Afgoden is / ende welke de
 kinderen des Heeren ende de kinderen des
 Duyuels zijn / want de kinderen des Hee-
 ren en zijn van deser werelt niet / daerom
 haecte de werelt / sy isden alle veruolgin-
 10sa. 44. c. 23 ghe / sy werden gheleyt ghelijck * Nachscha-
 Ro. 8. d. 36. pen ter doot / ende van alle menschen ghe-
 Ela. 59. b. 15 haet / sy moeten alle mans roof zijn. † Sy
 71. 107. 4. b. 11 en hebben nieuwers gheen secker stede / sy
 zijn allen volck ter werelt / ende alle mans
 10a. 16. b. 20 weghwoytsel / sy weenen ende huylen / ende
 1. Cl. 4. b. 10 die werelt verblift haer / sy worden tber-
 smact om dat sy op den leuenden Godt ho-
 2. Jo. 3. b. 10 pen / whier by bekent men welke de kin-
 deren des Heeren / ende de kinderen des
 2. Jo. 4. a. 7 Duyuels zijn / * Die recht doet die is ghe-
 rechtich / ghelijck hy gherechtich is / wis
 8. Jo. 2. b. 15. sonde doet die is w den Duyuel / † Och
 liene kinderhens / hierom en bemude de
 werelt niet / noch oock wat daer inde we-
 ret is / want ist dat yemant de werelt
 lief heeft / in hem en is de Liefde des Wa-
 ders niet / want al dat inde werelt is /
 se weten de lust des bleyfchs / ende lust der
 ooghen / ende hoo moet des leuens / en is
 niet vanden Vader / maer vander werelt /
 ende die werelt verghaet met haren lusten /
 maer die de wille Gods doet die blijft in-
 der ewicheyde. Zijn alderlicke / weef
 dat ich enen grooten strijde ghescreuen
 hebbe teghen die * Regenten der duysters-
 gissen / ende die valsche Propheeten / Want
 sy sey-

Jac. 2. c. 27.

Jo. 17. c. 16

10sa. 44. c. 23

Ro. 8. d. 36.

Ela. 59. b. 15

71. 107. 4. b. 11

10a. 16. b. 20

1. Cl. 4. b. 10

2. Jo. 3. b. 10

2. Jo. 4. a. 7

8. Jo. 2. b. 15.

Eph. 6. b. 12

sy seyden datmen wel hoozen ende gheleert
 mach zijn van haer / al ist dat sy niet en le-
 nen naede gheboonden des Heeren. Doen
 brachde ick aldus : Die in de geboden des
 Heeren niet en wandelt / is die niet bzeent
 van den Heere : Sy seyden : Jac. Doen sey-
 de ick / dat Christus seyt / * Mijn schapen Jo. 10. a. 4
 hoozen mijn stemme / ende sy volghen my
 na / maer der bzeemder stemme en hoozen sy
 niet / maer sy blien van hem / alsoo / waert
 dat ick de bzeemde hoorde / soo en waer ick
 van Christus schapen niet / want Christus
 schapen en hoozen der bzeemde niet. Antw /
 Sy preecken ymmers de Waerheyt / het
 Woort en is daerom niet te minder. Doen
 seyde ick : Joannes seyt / * Die daer seyt dat
 hy Godt kent / ende en houit zijn ghebooden
 niet / dat is een logenaer / ende in hem en is
 gheen waerheyt. Is dan in hem geen waer-
 heyt / hoe can hy de waerheyt ghepreken
 soo moet Joannes lieghen. Christus seyt :
 * Eenen quaden boom en mach gheen goe- mat. 7. b. 19
 de vruchten voortbrenghen / Ten anderen
 seyt hy : † hoe cont ghy goet gesprecken / mat. 22. d. 34
 aengeden dat ghy quaet zijt / Solueert dese
 brage / so sal ick oock ghelouen / Ich segge
 v : Al waert dat hy een Testament naem / en-
 de dat hy datte in uwer Vercken gheheel
 wt late / ghelijck die Apostolen ghebrueuen
 hebben / soo wil ick haer betoghen dat sy
 lieghen / Ende laer de selue woorden een
 mensche sprecken / die in de weghen des
 Heeren wandelt / die sal de waerheyt seg-
 ghen / Ende oft yemant van uwen volcke
 dese woorden in uwen Tempel preeke / o-
 ner bronckuers / onersprewers / oner die-
 ner / moorders / ghierighe / achterclappers /
 quaetspreckers / &c. Ende seyde : * Ghy zijt 1. 10et. 2. a. 9
 dat wtterrogs volck / dat Coorincijch pree-
 ket

Jo. 10. a. 4

Jo. 2. b. 14

mat. 7. b. 19

mat. 22. d. 34

1. 10et. 2. a. 9

Bestchap / dat heyligh volck / dat volck
des eyghendoms / op dat ghy vercondigen
sont die duechden des gheens die v gheroe-
pen heeft bander duyckenisse tot zijnen on-
uerghanchelijken Lichte / ghy die in booz-
essen geen volck en waert / maer nu Gods
volck zijt / ende zijt gheweest ouer de wels-
ke dat hem God niet en ontferme / maer
nu heeft hy uwer ontferme / Of hy delf
woorden sprake ouer dat boose volck / sou-
de hy niet lieghen / Maer waert datle een
Godtweesende ouer dat Godtweesende volc
spraecke / die soude de Waerheyt segghen.
Ten anderen of ghy sprecke. Wy zijn als

Ro. 8. d. 29. Inachschapen ter doot gheleyde om uwent
wille / waer dat oock niet gheuooghen van
v: Maer een Godtweesende soude de Waer-
heyt segghen.

Alsoo hadden wy veel woorden / maer
ten boozderde al niet. Woen vnaechde ick
of de kinderen des Heeren niet al ghe-
uelijck en moesten zijn. Wy seyde: Jae sy.
Woen vnaechde ick / Woenom sy dan Ghe-
uelijck hieten / ende bander Wereltijck / daes
sy alle Gheuelijck moeten zijn. Wat en w-
sten sy niet te betooghen. Woen seyde ick:

Jo. 17. b. 9. Christus en bidt niet booz die Werelt/
maer booz haer die van der Werelt niet en
zijn / vilt ghy van Gheuelijck / hoe coemt
dat ghy niet alle van eenen sin en zijt / want
been en mach niet dan int grauue ghaen/
ende gheen gheit handelen / ende zijn schoen
moeten bouen een gat hebben / dander moe-
ten alle int swarte ghaen / ende dander alle
in het bonse / de ander en moeghen niet eten
dat sy coocken / ende sy en moeghen vader
of Moeder niet spreken als sye sien / en-
de als sy haer niet en sien / soo sprecken sy
haer. Ick seyde: Dit zijn alle dueckhe-
ten /

ten / ende alle plantingen van menschen
ende niet van Godt / daerom valt al wrghe
roeyt worden. Hier op en wisten sy niet beel-
te segghen. Woen seyde ick: Wieder leere is
de leere des Dupuels / want het is al tegens
de waerheyt datter geschiet ende onderhou-
den wort / alsoo Iuanus seyt / dat in de tiacke
tiden sommighe banden gheloude afuallet
sullen / ende aenhangen den dwalenden gee-
ften / ende die loeringe der dupuelen / die ver-
bieden te trouwen / ende te nutten de spijse
die Gode geschapen heeft. Nu sie ick / dat gy
dit leerende zijt / want ghy verbiet te trou-
wen / ende de spijse te nutten. Woen was ick
werch doen gaen.

Ende binnen een wile seet onlanghe
daer nae / soo quam den Weeren van Rome
se met noch eenen Wape / ende die onueruelen
my seet straghelijck met loose bragt / maer
de Weere bewaerde my / dat ick niet veras-
den en wert. Wy vnaechde my / of ick niet en
ghelooft dattet Woot dat Christus zijnen
Apostolen ghae / het Lichaem Christi was /
als hy seyde: Neemt / eet / dat is mijn Li-
chaem dat booz v ghebrouken wort. Ick sey-
de: Dat Woot en was niet dat Lichaem
dewelcke booz ons ghebrouken was / het was
tot eender ghedenckenisse. Woen seyde hy:
Het Woot verandert in zijn Lichaem.
Maer ick seyde dattet tot eender gedenck-
teken was / ende niet het Lichaem selue.
Woen vnaechden sy my vant Woopfel / of die
kinderen niet en moesten ghedoopt zijn. Ick
seyde: Waer en staet van gheen kinderdoop /
maer van eenen Doop des gheloofts. Woen
seyden sy: Siet wy sullen betooghen / dat die
kinderen moeten ghedoopt zijn / Joann. 3.
Seyt Christus daer niet: Het en sy dat pe-
mant van nieuws gheboven wort wten wa-
ter

Mt. 13. b. 23

1. Tim. 4. a. 3

Mt. 16. b. 25

Luc. 12. b. 29

mat. 16. b. 16

Joan. 3. a. 5

Eenen Bziel had
ter ende den Gheest / hy en sal dat Rijkhe
Godes niet bestriden? Doen seyde ick: Dat
en is tot ghenen kinderen gesproken / maect
totten hoorcnden. Maer sy seyden: Het is.
Ende daer mede wilden sy den kinderdoop
beweeren ende oprechtien. Alsoo hadden wy
heel woorden / maer wy en herastoydeerde
niewers inne.

Wierom vermane te vliene broederen en
sustersen / dat ghy miltanderen van alle sa-
ken goet onderscheyt wist geuen / te weten /
want Auontmael want Woopsel / en van het
Luc. 1. c. 27. * Menschwerden Christi / en van de geestes-
licke kinders / ende van de kinders der wer-
elt / En wandelt wisselick in de vreesse der
Eet. 1. c. 3. 2. * Weeren / ende en vreesst gheen menschen / al
tieren sy haer leelick. Ich vermane v oock
Houdtzoet ers en susters / door die lichte ons
Weeren / dat ghy alle te samen den vreesse
Coll. 4. a. 2. * my wilt bidden / op dat ick broemelick
staende mach bliuen / als ic bepoeft werde.
Woojt bidde ic / dat ghy mijn vrentide moe-
der neerlickich wilt onderwijsen van alle sa-
ken / en mijn broeder oock / en mijn wijf / op
auontwel / oft sy haer bekeeren mochte. De
Decte veruulle v met zijne Gheest / Amen.
Gheschreuen met ancr banden volcke / dat
daer altoos was. Wie operuloedighe
genade en vrede van God den
Vader en den vreesse Je-
su Christo sy met
v / Amen.

Act. 14. a. 1.

Die Gode vreesst sal goet doen.

CEen

Peter van Weruick. Fol. 94.

CEen Liedeken van Pe-
ter van Weruick. Iac de wise:
Wy willen den Heer
ontfangen.

Groot zijn des Weeren crachten
Juden Heemel en op Aerde
* Alle die op hem wachten
Hogen wel staen ontwaert
Door die wuneliche nary
Die comen in Engelschijns
Der Stangen generacy
Die wt spouwen haer sentijn.

Seer listich sy aengingen
Peter van Weruick te Gent
Om tot aual te btingen
Maer hy bleef broom totten ent
* En heeft Godes naem beleiden
Dymuedich / int openbaer
Die Sophisten met reden
* Heeft hy verwonnen aldaer.

Hy doet lieflick waershouwen
Den broeders en susters al
* Om neerstich tonderbouwen
Vergadering in die dal
En om geuen eendrachtich
Miltander onderscheyt goet
Van die Waerheyt seer crachtich
Ons Salichmakers soet.

* Laet wwooz int hert beclijuen
Dat Gode sprecht / en wel verclact
Op dat ghy broom muecht bliuen
Als de beproeuinge aengaeet
Droonlicken moetmen strijden
Iac al veel stranger certen
Dan ick meynde in boortijden
Dit legge ick v al gemeyn
Lieve Broeders / wilt geuen
Miltander goet onderscheyt

Wsa. 91. a. 7.

2. cor. 11. b. 15

1. Mat. 23. a. 7.

17. d. 2.

Act. 1. c. 3.

Luc. 12. a. 2.

Act. 6. b. 1. c.

Heb. 10. f. 25

Mat. 7. c. 29

En belet hier beneuen
Hoe de wech des Heeren leyf
En den Wyuels, wilt mercken
Welck dooprecht dient vanden Heer.
En dienst van d'algods kercken
Sy na der Wyuelen leer.

Woo taen om ronderfcherpen
Op des Heeren kinders liet
En des Wyuels van beyden
Want van de werelt en zijn niet.
De kinderen des Heeren
Daerom worden sy bent
En veruoicht met befeeren
Van de bekeerde werelt wist.

† Sy worden als slachfchapen
Ter dootwaert hene ghebracht

† Alle menschen haer rapen
Als een root zijnde gheacht
† Hebben gheen secker schuylen.
Sijn verstaet van alle man

† Sy weenen ende huylen
En de werelt coemt blifschap an.
Dit Licken is ten besten

Verhaelt wt Peters vermaen
Wie om Gods woort ten licken
Woom aen een paet heeft ghestaen
Int Jaer van vijftienhondert
Daer toe rweemt ijsrich meer
Hy was hier afghesondert
Om dooprechte Christen Leer.

Woo ders * schout * yporrijten
Die al tijt hebben gemist

Sy haren tijt verlijten
Aer leering des Antichrist
Wilt doch van sulcken keeren
W salicheyt lepter aen

Aer blifst by woort des Heeren
So sult ghy wel bliuen staen

107. r7. b. 14.

108. 44. c. 23

110. 2. d. 36.

118. 59. b. 15

1. Cor. 4. b. 11

10. 16. b. 20

Mat. 7. b. 15

Hier nae

volcht een Gebedt / Ver-
maninge / en Weljdinge van Adriaen Coz-
nells glaesmaker / ghenangen welsade
tot Leyden, ende is aldaer om
het gheuyghentide Jhesu
gedoodet / Anno
1551.

Sijn Shebedt tot Godt.

Dieere des hemels ende des Aer-
den / † die het al wt niet ghemact
hebt / † die my leden gegeuen hebt
nae dat belet wt Soons / so hope
te die selfde nu op te † offeren om
Uwen heylighen Naem / want ghy zist die
Heer, voor welcken † alle knyen buyghen
beyde die in den hemel ende die inder Aer-
den zist / Verhoort mijn ghebedt / ende laet
mijn ruckwerk doot v aengenaem zist: **Mat. 21. c. 5**
steemt niet van my disinder ghenaden / ich **Gene. 1. a.**
heuleckte mensche * van onreynne lippen / **Gen. 1. d. 17**
keynicht minen mond / dat uwen Naem **Rom. 12. a. 2**
daer doot gheprelen mach worden. **Phil. 1. a. 10**
ghet uwe ooren tot my / ende ghy sult aen- **108. 241. a. 2**
den die ghenec / hac sy my onertuallen / maer **118. 5. a. 5**
† het is my beter te dalls in die handen der **Dan. 1. c. 15**
menschen, dan te sondighen in v aenschou-
wen / want tuwe ooghen zist als een bliu-
me des byers / en v woort is als een twee- **110. 1. b. 14**
sinsdendez Sweert / aen beyde zijden sint- **heb. 4. b. 20**
donden / en het dinstag doot / tot dat sel ende
geest scheydet / doot zenuwen en mach / en
ghy zist

Een ghebet van

- Cap. 1. a. 7. ghy zijt een' rechte der gedachte en sinnen
des herten. En daer en is niet verborghen
Psa. 11. b. 13. boog uwē oogen: So roep ik met † David
uwē lieue Propheet / dattet beier is te bal-
len is des menschen handen / dan in uwē
Acto. 7. a. 4. toorn / O Heere leyt my in dat iat † Haram
daer ic met e' voer e'rs en hebbe, namelijk
ken / dat beloefde Lant / dat wilt my wt ge-
naden genē / ende niet wt mijnder wercker
Ge. 19. b. 14. oft verdrich / berloft my met † Loth wt dit
gekacht / bewaert my Heer / boog die grun-
Soph. 3. a. 3. mende Leeuwen tanden die vees zijn / * iae
die grinnende Wolven aenden auont / die
toren moghen niet ouer en laten blijuen /
Wjo. 1. b. 19. die met hare voete' snel loopen om' onschul-
dich bloet te stonten : O Heere bewaert my
Dan. 3. b. 17. met † Sadrach / Misach en Abdenago / dat
my dat byer der lasteringhe / dat wt hare
mont gaet / niet en misdoe. O Heer laet mijn
Tob. 3. a. 1. ghebet verhoort worden met † Tobia ende
b. 18. Sara / verhoort mijn ghebede met * Elia
ende ontfaenge my tot een' Brantoffet / die
* 3. Reg. 18. d. daer' leuendich heyligh / ende b' behagelijck
* 36. 19. a. 4. is / op dat de Propheeten' Jezabels te schar-
* 18. 12. a. 1. den comen / ende b' volck niet langer en be-
* 3. 18. c. 25. leyde. Heer bewaert my niet † Joseph boog
† Ge. 39. a. 7. dat boose Wif, dat ik mijnen s'antel lie-
uer late nemen / namelijk / mijn eerste lie-
1. Co. 6. b. 16. uen / want daer Gaet : † Wie een' Voet
Fr. nit. 2. d. 37. aenhangt / die is met daer een' vlees. † Be-
waert my Heere / want ik roep Hemel en
Aerde tot een' getuygenis dat ic in mijn sin
mat. 16. b. 25. nepheyt lieue / wāt wie hier zijn leue soeet
† Ma. 8. c. 25. te behouden / die salt verlieten / ende so' wie
zijn leuen verliet om' b' Heere en des Tuon-
2. mac. 6. r. 18. gelijcs wille / die salt behouden: So roep ik
doe niet den ouden' Eleasar / en hebbe veel
4. el. 16. g. 69. lieue' erlijck te steruen / dan met schanden
die

- Abraen Cornetij. Fol. 96.
die hette eender oueruloedigher scharen / en
sullen sommige van ons wech rucken / ende
sullic de ledige met afgoderijse spissen / maer
ghy Heere bewaert my / ghy gheeft uwe
knecht inden noot broot / inden dorst wate
fende inden dach der tribulatiē berghet
ghy de sonden / ende ghy hebt gheleyt tot u-
wen lieuen Propheet : * Al waert dat een
Ecl. 2. b. 17. moeder haer kind bergaet / dat sy selfs ghe-
Esa. 49. b. 15. baert heeft / so en salt ghy ons niet bergete /
want het is b' woort Heer / ghy hebt gely-
ken / tot uwē lieue' Apostel Paulus : † Gaet
2. Co. 6. b. 17. wt dat boose gheslacht / en toet niet aen
dat onteyn is / als dan wile ghy ons ver-
lossen / ende onse vader zijn / ende wy b' so-
nen ende dochteren zijn. Nu gaen wy me-
de buyten den' heyliger / en willen b' ver-
smaechte helpe' draegē. † Heer leert ons bid-
den na uwen wille / dat wy moeg' bidden in
den' geest en inder waerheyt / dat wy b' een
rechte vader noeme' / want een' sone sal zijn
vader eeren / en een' knecht zijne' heere : So
laet ons deelachtich zijn b' woort / als daer
Gaet : * Dit zijnde die daer leue' niet bemint
en hebbe' / maer hebben' totter doot ontege-
geuen / want die gene' die daer van den men-
schen ter doot' ghegaen zijn / is beter hoep
van God te verwachten / dat sy weder be-
wecker sullen worde' / want ghy proeft b' ur-
uerecozen / ghy proeft als gont int forneyg
ende ghy ontfangte als een' offerhande des
Sap. 3. a. 5. brandoffers. † Heere / laet dinen knecht in
* Luc. 1. e. 26. hede / † Heylige vader / heyligh' uwē soon /
† Jo. 17. b. 11. op dat ick onberispelijck beuonden mach
worden in uwer toecomst. Bewaert my
heylighe vader om' ws heylighen
Naems wille / A-
men.

Heb. 13. b. 23
† Luc. 11. a. 10

Joan. 4. e. 23

Mal. 1. a. 6

Apo. 12. d. 16

Wf. 66. b. 19

Sap. 3. a. 5

2. ma. 7. e. 14

* Luc. 1. e. 26

† Jo. 17. b. 11

En vermauning van

moet / als hy vooz Elau zijne broeder bloot
 4. re. 19. a. 6. Hy spijfde Ezechiam drie daghen en drie
 nachten die ouer dat blasphemie van Sinna
 cheit claechde. Hy verlosse die Jobe die be
 Jud. 13. a. 9. legē wāre van Holofernes, dooz Judich.
 Dan. 3. c. 13. Hy bloste de drie Jongelingen van die he
 Dan. 6. c. 11. ten des verouens / en ooc was hy inden
 put by Danielen / dat hem die leeuwē niet
 en verdoen. Hy verlosse Israet van den
 Ero. 24. a. 1. diefsachtigerhant van Pharaon. Hy verlos
 Jos. 1. b. 14. ster Rahab wt die scaduwe des doots. * Su
 6. c. 17. d. 25. sauna verlosse hy dooz Daniel. Hy verlos
 da. 13. e. 45. ste Heterom wren kerker. Hy verlosse Ja
 Act. 12. c. 11. annem wt het cylan. * Daethmos. * Paulung
 App. 1. a. 9. vertrooske hy dooz gesichte op den wech van
 Act. 9. b. 10. Damaska. De * Apostole vertrooske hy dooz
 Jo. 16. b. 13. den verroofter den heylighe Gheest. Hy
 Act. 2. a. 1. verkeerde dat groot verduer van * Joseph
 ge. 50. b. 18. in grooer blyschap van Egypten. Alsoo sal
 God b oock a te samen b verduer in groo
 ter blyschap verkeeren / ghelijc als hy seck
 200. 16. b. 20. sprac. * De werelt sal haer verbliden / mer
 ghy sult trueren en droeulich zijn / maer zijt
 ghetroot / b droecheyt sal God b oock ver
 keeren in blyschap. En vrouwe als zij ba
 ren sal / soo heeft sy droecheyt / maer als dat
 kindt ghebozen is / so en denct sy niet op die
 boozleden droecheyt / ende dat daerom / daer
 ter een kindt ter werelt ghebozen is / Alsoo
 ooc ghy / nu hebt ghy droefnis / maer ick v
 sal weder sien / ende v droecheyt sal veran
 dert worden in blyschap / ende die blyschap
 sal niemant van v nemen moeghen. waec
 Act. 10. d. 28. om en wist niet b yselen mijn lieue vrien
 Cla. 40. a. 6. booz menschen kinderen / die als * hoy ver
 gaē / en breekt niet ghy cleyn * bergadering
 1. a. 12. d. 32. want het is v Wader we behagheleijc b de
 gheuen zijn rijck / en breekt niet mijn lieue
 vrienden booz dat tyrannisch ghesachte / en
 breekt

Adyaen Coznelis. Fol. 98.
 breekt niet booz den gheue die dat lichaer
 dooden / maer ick sal v rhoonen / wie dat
 ghy biesen sult / breekt hem / die nae dat ghy
 doot zijt / mach heeft te werpen int ewe
 ghe byer / Ende mijn lieue vrienden / hier
 een weywich tijdens der tribulatten / het is
 soo luttel by die t ewighe pijn ofte straffe /
 maer Joānes Apocalypis seyt also: * Weeck
 Godt ende geest hem den prijs / En lo comt
 de Wrotheer Elias ende seyt also: * Siet
 Godt is de Rechter / breekt hem / ende laet
 af van sonden / ende verghet de onghetech
 tigheden / die niet te doen inder ewicheyt /
 en Godt sal v weleyden ende verlossen van
 alle tribulacy / Siet / ouer v is ontfunct die
 hette eender ouerloedigher scharen / ende
 sy sullender sommighe van v wech rucken /
 ende sullen die leedighen met afgoden spij
 sen / ende die hen consenteren / sullen die tot
 bespotten tot lachter / en verreden zijn / wā
 den plaetsen sal een plaecte zijn / en inden by
 liggenden steden vele opstandinge ouer den
 gheuen die de Heere breecken / want sy sul
 len zijn als onānighe mensche / niemāt spa
 rende / om te berouen en te verwoesten die
 den Heere breecken / want sy sullen verwoe
 sten ende die goede rouen / ende sullen se
 w haren huylen werpen / dan sal die * beproe
 uinge mijnder wrieroeder blicke / gelijc
 het gout dat doert byer geproeft wordt.
 * Hierom mijn wrieroezen / siet / de daghen
 der tribulatten zijn hier by / ende van dien
 sal v die Heere verlossen / En breekt noch en
 wanchelt niet / want Godt is v Hoofman /
 ende die Heere en sal v geen * Woefen laten /
 want hy socht booz ons al te samen / want
 hy sal ons bewaren als den toochappel van
 zijne ooge / waerom * en laet niet af om ons
 dazur wille / daer in wy begeuen zijn / maer
 1. d. 10. d. 28
 1. d. 17. a. 28
 1. d. 17. a. 28
 1. d. 17. a. 28
 1. d. 17. a. 28

Act. 68. d. 24
 Apo. 14. b. 12
 ap. 24. a. 7
 1. d. 17. a. 28
 1. d. 17. a. 28

Sap. 1. a. 7
 1. d. 17. a. 28
 1. d. 17. a. 28
 1. d. 17. a. 28

Jo. 14. b. 18
 1. d. 17. a. 28
 1. d. 17. a. 28
 1. d. 17. a. 28

Mat. 7. c. 25. wist ghy by den wyere vijuen / soo sal v dat
 Luc. 1. a. 5. tsempeest haect aen voort comen / Maer
 mijn lieue vrienden / gedenckt gelijc des Iy-
 dens Christus veel ouer ons coemt / so coemt
 doch des troosts bele door Christus / want
 Luc. 2. a. 9. noyt *oore en hoogde / noch oogh en sach /
 noch in geens menschen herte en quam / dat
 Godt bereyt heeft / den ghenen die hem lief
 hebben / † daerom die dese hoope in hem
 a. Joā. 1. a. 3. heeft / die reynicht hem seluen / gelijc hy reyn
 is / ende gaet wt die boose gheslacht / ende en
 Eph. 5. b. 11. hebt gheen * gemeynschap metten onrucht-
 baren werken der duyternis / maer strafte
 lieuet / want wat heymelijc van haer ghe-
 schiet / dat is oec schandelijc te leggen / maer
 wat bant licht gheschiet wort dat is licht /
 Eph. 5. b. 14. daerom spreect hy: † Ontwaect ghy die daer
 slaeyt / ende staet op banden dooden / en Christus
 sal v verlichten / Daerom mijn lieue
 vrienden / ofter noch eenich onder v waren /
 Heb. 5. b. 14. * die traech oft slaperich waren / laet die roech
 Rut. 25. b. 13. nb onwaken / of sy willen metten swaeren
 maechden buyten gefloten worden . Oec
 mijn lieue vrienden / ten sal niet baten / dat
 ghy uwer sommige de wetenschap hebt / wale
 Luc. 8. a. 1 den wech is / och mijn lieue vrienden / * die
 wetenschap verhoueerdicht / maer die liefde
 Joā. 17. b. 27 die slicht / want den swaer niet datmen den
 wech weet / maer men moeste treden / ende
 Mat. 7. b. 13 al ist datse * enge ende smal is / ende mer veel
 arbeyt ondersocht / sy moet nochtans ghe-
 wandelt zijn / daerom mijn lieue vrienden /
 Heb. 7. a. 1. ghy die sdeelachtich geworden zijt des we-
 menschen roeps / neemt waer den tijt der ge-
 naden / en en wilt niet sien op den genen / die
 so luy en traech voort ghaen / maer schijct v
 Mat. 7. b. 13 daer na / dat ghy in muert gaen door de * en-
 Lu. 1. c. 22 ge poort / want Ibeel sullender na arbeyden
 om in te gaen / en en sullender niet in come /

Hoe dat mijn lieue vrienden? Daerom / dat
 sy soecken door eenen * anderen wech in te
 Joā. 1. c. 8. 1 gaen / den welken ons niet gheboden en is /
 Joā. 1. 4. a. 6. maer die daer in gaet door Christus / want
 Lu. 22. b. 29. † hy de wech is . Dat zijne die de stadt be-
 ren sullen / die de Wybegom ter Tafelen
 sal setten / en haet dienen . Maer mijn lieue
 vrienden / de luye / die * noch eent noch wem
 Apo. 7. b. 16. en zijn / die sal Godt wt zijnen mont beginnē
 te sprouwen / die daer leggen dat sy rijck zijn /
 en rijck geworden / en en weten niet / dat sy
 arin / inmerich / naeck ende blind zijn: Soo
 coemt Salomon / die seyt: † Gaet totte Me-
 10. 6. a. 6. ten ghy luye / en aender haren arbeyt / sy ver-
 gaderen inden Sommer / dat sy inden Winter
 Jerem. 8. a. 5. verter en sullen . So coemt de Propheet Je-
 remias / ende seyt aldus: * De Cranen / Swa-
 luwen mercken op haren tijt / wannet sy
 weder keeren sullen: Maer mijn volck en
 inercit op den tijt niet . O ghy onbekende / die
 Elate 1. a. 7. daer segt: * Het sal moezgen sehoon weder
 Mat. 16. a. 8. zijn / ende het geschiet also . O ghy die de ghe-
 steitenisse des Hemels en der Aerden cont
 proeuen / waerom en proeft ghy niet onder v
 dat recht is? Hierom mijn lieue vrienden /
 niet toe dat niemant van v beuonde en wor-
 de van de frage / maer * zijt op gheschijt met
 Exo. 12. b. 18 de stoek in de hant / om te eten dat Paelschlā /
 want wy hebben een Paelschlām te eten /
 1. Cor. 5. a. 6. dwelch is Christus . So laet ons nb paels-
 schen houden / niet inden ouden deessim /
 noch inden deessim der quaetheyt / maer in
 soer deech der puerheyt ende der wachtheyt .
 Also mijn hertgrondelijche vrienden / en
 * laet v niet verwonderen / als ghy doort
 wyer der tribulacien ondersocht wort / recht
 oft v wat rikus geschiede / maer weest de-
 achtich des lijdens Christus / op dat ghy in
 de tijt

Een eermaninghe van

de tijt der openbaringhe, hoope ende troost
 uuecht hebben. Niemand en lijde onder v
 als een dief oft Moordenaar / maer tijt dat
 yemant lijdt als een Christen / so en schame
 hy hem niet / maer prijfe den Heere in die
 sake / Want het is tijt dat het oordeel begint
 aenden huysse Gods / ist dat het van een onse
 beghint / wat eynde willet dan werden met
 den genen / die aenden Engello Gods niet
 geloof en hebben / en het haut nauwe / dat
 de gherechtige salsch sulen worden / waer
 willen dan de godloose en sonderē verschij-
 nen? So coemt Salomon / en seyt: * Ist dat
 het den gherechtigen vergolden wort / waer
 wil den sondaer dan bliuen?

Dierom mijn lieue vrienden / siet n'v toe /
 v bliet de schaduwe deser werelt. Ende mijn
 lieue vrienden / en zijt niet neersich om dat
 cruyts te ontloopen / dat ghy in ander landen
 trecke sout / om grote vrydom te hebbe. Och
 neen mijn lieue vrienden / maer schiet v als
 tijt onder dat cruyts / want die kinderen die
 onder die roede zijn / die zijn so gehooftaem
 van vreesse / dat haer * Heere comen soude en
 haer slapende binden / soo zijt sy al tijt neer-
 sich / op dat sy niet slapende gevonden en
 worden / want als dat vleesch een weynich
 bysdoms crijcht / so neemt het noch al meer
 dan hem seluen. Ende mijn lieue vrienden /
 al hebbe ick dit soo stout ghescheyen / wilt
 dat ten besten nemen / want ic en ben v hee-
 re niet in die saken / maer ick seijne nae
 dat my mijn eygen vleesch tuycht. Daerom
 mijn lieue vrienden / * wandelt wijselijck re-
 gen den genen die buyten zijn / blifft onder
 dat verstroyde Israelsische hoopken / want
 daer bloet ghehoort wort / daer is profijt te
 doen / stelt daer uwe * ponden te wercke / een
 yegelijck na de gaue die by van Godt ont-
 fangen

Abtaen Coznelts. Fol. 100.

fangen heeft / ende gaet mactanderen te ge-
 moet met * eerbiedinge / beneersicht v dat
 ghy v seluen bewijst God eenen bezoecke
 die naer te wesen. * Legt af alle list ende alle
 geueynstheyt / en zijt begeerich nae dat ber-
 standige ongeualte melck / als nieuwe ghe-
 hozen in hinderen / dat ghy daer doot opwaet /
 ist dat ghy anders ghemaeckt hebt / dar de
 Heere vrienlijck is / tot den welcken gy
 gekomen zijt / als tot den leuendigen steen /
 soo tinmet v tot een gheestelijck huys / tot
 een Conincklijck Wuesterschap / tot een
 heyligh Wolck / tot een Wolck des eyghen.
 doms / dat ghy vercondighen sult de buch-
 den des gheens / die v gheroepen heeft / als
 ghehoofsaem hinderen. * Die daer spreect /
 die spreekke als Godts Woort / voert uwen
 dienst redelijck wt / op dat uwen schat niet
 ghelastert en worde / ende ghelijck ghy
 voozmaects neersich gheroeft hebt van
 Godt af te treden / soo doet n'v soo veel te
 meer neersicheyt om tot den Heere te
 keeren / ende zijt in dat selue oueruloe-
 dich. * Doet goet aen alle menschen / alder-
 meest aen de wyflijckenoten des gheloofs /
 ende siet dat ghy in uwen ghehoone bewijst
 buecht / inder buecht bescheydenheyt / inder
 bescheydenheyt matelijckheyt / inder ma-
 telijckheyt Godsalichheyt / inder Godsalich-
 heyt broederlijcke liefde / ende inder broe-
 derlijcke liefde ghemeyn liefde / Ist dat dese
 dingen oueruloedich by v zijn / so en sult
 sy v niet ledich noch onruuchtbaer laten
 wesen in de kennisse des Heere: Maer die
 dese dingē niet by hem en heeft / die is blind
 ende tast aen de wandt / en vergeet de vooz-
 leden reynighe zijnder sonden. Also met v
 niet mijn lieue vrienden / * maect v vrienden
 vanden onrechtueerdigen Hammon / en in

Ro. 12. v. 16
 12. Ti. 2. v. 15
 1. De. 2. a. 3

Pla. 34. a. 9.

Ezo. 19. a. 6

1. Det. 4. v. 18

Bar. 4. c. 24.

Ro. 6. v. 19.

Gal. 6. v. 11.

2. Det. 1. a. 5.

Zac. 16. v. 9.

Ho. 11. d. 31.

1. Cl. 3. c. 36.

ant. 24. d. 46.

1. Tel. 5. a. 6.

Col. 4. a. 4.

1. Cl. 4. v. 74.

1. Cl. 2. v. 15.

1. Cl. 12. a. 4.

Een vermaninghe van

Ro. 13. d. 27. dien ghy *de geesteliche goeden deelachtich
 1. cor. 9. b. 11. zist/so laet onder malcanderen de tijfteliche
 12. co. 8. c. 21. goede ooc deelachtich zyn/ en laet dat ozdr-
 13. Ac. 20. d. 35 neerlijck toe gaen/ en denct: Het is saliger
 303. 6. c. 26. genē dan ontfangē. Want wy lesen Joān. 6.
 datter sommighe den Heere volchden/ Maer de
 303. 6. c. 27. Heere seide: Ghy en volcht my niet ont-
 dat ghy teekenen gesien hebt / maer om dat
 ghy banden. hooede ghebeten hebt / ende
 2. mat. 4. a. 4. verlaet zyt. Daerom mijn lieue vrienden/
 1. cor. 6. b. 13. ten wercht niet spijse die bergaet / maer die
 oerublijft int ewigge leuen: Want *de men-
 sche en leeft niet alleen by den hooede/ maer
 by alle woort dat daer wt den monde Gods
 303. 6. b. 13. comt/ want *die spijse hoort den buych toe/
 ende de buych der spijfen/ maer Gode sal den
 buych en de spijse te niet make. Also mijn lie-
 ue vrienden/ als ghy v schiet na den Euange-
 303. 15. a. 3. lio/ so sult ghy *zijn bruchtbaer rancken des
 warachtigen wijnslocc Christi / de lieflijcke
 303. 15. a. 3. alijstrecke/ die daer op Christus gegriffyt zyt.
 En mijn lieue vrienden/ en laet v nē actualich
 303. 15. a. 3. make banden Euangelio/ vanden genen die
 den cruyce Christi want zyn/ die dat Enan-
 gelio willen prediken sonder cruyx / en wil-
 303. 15. a. 3. lichte niet gelooue/ want dat zyn de gene de
 v bleesich sie hebben en uwe sielen dooden/ en
 303. 15. a. 3. het zyn de ghene die de *cussen e onder de ar-
 men legghen / oft onder de hoosken / maer
 303. 15. a. 3. seheyt v van al sulcke / want al sulcke ten die-
 nen niet den Heere Jeshu Christo/ maer hare
 303. 15. a. 3. buy/ en doot soete preekinge en smeekede
 woorden berleyden sy de simpele herte / wā-
 303. 15. a. 3. ten is ons niet onbekent wat de Duyuel in
 den sin heeft/ want de *Duyuel can hem ver-
 303. 15. a. 3. stellen in een Engel des lichts/ ist dan won-
 der of zyn dienaers/ de ghedaente hebben
 303. 15. a. 3. van buyten: O mijn lieue vrienden/ een *dief
 en comt niet dan om te sielen en te moode/
 daer

Abilaen Cornelisy. Fol. 101.

Daerom schicht v dat ghy van haer niet ber-
 leyt en wort / en also valt wt v eygen basic-
 heyt. Daerom *houde dat ghy hebr / op dat Apo. 3. b. 11.
 niemant v croone en neme/ Ende idie daer 1. cor. 10. b. 12
 staet / die sie toe / dat hy niet en valle / want
 *wat hebt ghy dat ghy niet ontfanghen en 1. cor. 4. 8. 7.
 hebt/ wārt alle geesteliche gāte en volmaet: Jac. 1. b. 17.
 te gauen comen van bouen banden weder
 des liches/ by welken geen veranderinge en
 is noch wisselinge der dusbernisse. Hierom
 vermaent malcanderen/ mijn lieue vrienden/
 alle dagen/ so beel te meer als den dach Chri-
 sti voozhanden is / *ende dat so langhe als
 303. 15. a. 3. heden genoemt wort / En siet doch dat ghy
 303. 15. a. 3. vooz malcanderen sozghē vzaecht / ende en
 303. 15. a. 3. vzaecht niet beel mijn lieue vrienden na an-
 der/ als ghy by malcanderen coemt/ of waer
 een vegelijck woont/ maer in sulcke dinghen
 303. 15. a. 3. zyt onwijs/ en *zyt hinderen inde bosheyt/ 1. cor. 14. c. 26
 mer int verstant zyt out/ grijs/ ende bewaert
 de *buere ws monts vooz den genen die in
 303. 15. a. 3. Aitch. 7. a. 5. Aitch. 7. a. 5.
 *ghy verstant/ soo antwoort uwen naesten/
 303. 15. a. 3. maer is dat niet/ so sy v bant op uwen mont/
 303. 15. a. 3. op dat ghy niet geuāghen en wort in een
 303. 15. a. 3. onbeleeft woort / ende wort also behaemt.
 *En laet geen buyl geclay wt uwen monde
 303. 15. a. 3. Eph. 4. c. 29. Eph. 4. c. 29.
 gaen/ maer wat mit is tot bereringhe / daer
 het noot doet/ en salich sy om te hoopen/ ende
 en bedroeft den heyligen Geest Gods niet/
 303. 15. a. 3. met den welken ghy bezegelt zyt/ tot op de
 303. 15. a. 3. daech der verdoeninge. Mijn lieue vrienden/
 303. 15. a. 3. hier mede hope ick oorlof te nemen / en wā-
 303. 15. a. 3. my dat niet onweerdich al nemen / al hebbe
 303. 15. a. 3. ick v een weynich geschreuen/ ic hope dat het
 303. 15. a. 3. tot richtinge zyn sal / ende ick hebbe mijn
 303. 15. a. 3. neerlijcheyt ghebāen/ met de cleyne gāte die
 303. 15. a. 3. my de Heere gegēuen heeft.

Een vermaninghe van

By my Adriaen Coynelicks Ghaesmaecker
 1. Cor. 15. 3. 9. woen onweerdigen broeder/ die niet * weers
 dich en ben een broeder te heeren/ gheschre-
 uen in mijnder gheuankenisse/ sitrende in
 stocck/ met noch twee medeghenooten/ ende
 noch een alleen/ en noch twee Sullers / die
 beneden ons liggen/ en wy verwachten alle
 dage nae de verlossinghe ons lichaems/ ende
 onse pelgrimage is al half doot / hope ick.
 Ick hope dat wy de reste haest voleynt sul-
 len hebben. Wilt de Heere beuolen lieue
 2. Heb. 13. 8. 3. Broeders. Bedenct den gheuangenen/ wy
 ghedercken v in onse gebeden. Groet alle
 liefhebbers der eeniger salicheyt/ by name/
 den tijt is nu al te seherp te schrijven/ dus
 1. Ro. 12. 5. 5. moeten wy ons * schicken nae den tijt.

Weet hoet met ons ghegaen is in onsen
 laetsten tijt. Sondaechs quam by ons een
 Pape/ als wy des maendaechs geoffert sou-
 den worden/ die leyde ons booz/ ende seyde
 3. Jos. 19. 8. 7. Ghy moet steruen. Antwoort: So deden de
 Joden ooc/ en seyde: Wy hebben een wet/
 daer nae moet ghy sterue. So moet wy ooc
 na t'eyfers placcaet wruysf. Mer wy heb-
 ben den Pape geuraecht/ of haer dingen ops
 recht waren. Wy heeft ons gheantwoort.
 Niet al/ want wy hebben oock abuyfen in
 1. Cor. 5. 8. 5. onse Kercke. Doen seyden wy: Een wey-
 nich suerdechs verhuert dat gehele dech.
 Doe seyde hy: Het moet gebedeemt wesen.
 Daer aen machmen merken/ dat haer din-
 gen niet goet en zijn/ maer waer b van al
 2. Jer. 14. 6. 14. sulcken/ want sy en zijn van * God niet
 gefonden. Groet ons alle de lief-
 hebbers des Goddelijc-
 ken Woorts.

Wit

Adriaen Coynelicks. Fol. 102.
Wit is zijn Selindinge
 die bekentenisse booz de Ouericheyt/
 ende booz de Dapen.

Mijn lieue hertgrondelische broe-
 ders ende sulers / salicheyt den Jac. 1. 8. 2.
 twelf gheslachten/ die al om bet-
 1. 1. Det. 1. 8. 2. stroyt sijn/ in Donto/ Galatien/ Cappadocien/ Aken/ en Bethy-
 1. Cor. 1. 8. 2. nien/ met * alle die den Heere aentoepe van
 reynder herten/ in hare en onse plaatsen.

Ick moet v noch een weynich schrijven
 ende hier mede hope ic mijn afscheyt te ma-
 ken. Ghy sult weten/ hoe dattet ghegaen is
 tu mijnder geuankenisse. Het is ghebuert
 dat ick tot Leyden gheuen ben / ende ick
 daer spreekende met eenen Broeder / ende
 her verwonderde ons/ hoet quam dat sy on-
 se vrienden so lange hielden/ so droegen wy
 ouer een. Ick soude den Schouten knecht
 ghaen spreken / die ghenamt is Jan van
 Delft. Ende hem vragende/ hoet met de ge-
 uangenene was / oft sy niet schier opgeoffert
 en souden worden: So seyde hy: Ic en boo-
 re niet met alle daer van. Doe seyde ic: Het
 1. Ick naem den tijt wel verdach / dat het
 schier een eynde waer. Adriaen. Ghy en cont
 nauwelijck meer boort. Jan. Ja dz is waer.
 Adriaen. W soude wel wat gemacks dien.
 Jan. Het waer schier tijt. Adriaen. Jan
 Janz/ ic had v wel een weynich willen spre-
 ken van sommige saken. Jan. Ick heb hier
 noch een weynich te doen/ ick sal wel met v
 spreken/ vertoeft my hier een weynich. En
 1. Ick vertoeft wat / en hy quam noch al eer
 hy de geuangenene bestelt oft eten gebrache
 hadde/ en hy quam by my * vriendelijc spre-
 kende/

1. Osa. 55. 6. 22

Kende / en mijn woorden nam by so liefkellijcke
aen / en ick en wiste anders niet / hy en woude
onse gelooue ooc aen nemen. Doen seyde
ick: Jan Jansz / wat denckt v / wist ghy dit re-
giment beclaren / ende de geuangenens los la-
ten / ick salt maken dat ghy wel zijn sulst /
want het scaet in uwe handen / ghy hebt de
suerels. En hy hadde tegen onse vrienden
al in de geuangenens geseyt / eer dat ick hem
dit seyde: Wil ick de duere eens op laten
scaen / dat ghy wt loopen muecht: Wat sont
ghy dat doen / seyden onse vrienden. Ende op
die sake sprack ick hem te stouter aen / en ick
wojde gedaechtyck dat wort van Paulo en
banden * Stockmeester / oft de Speere ooc ee-
nige genade gegenen hadde aen desen / doof
het vermanen van onse vrienden / so had ick
veel spreekens met hem. En hy vbaechde of
ick wel kende / die hy my noemde. Ick sey-
de: Jaen / maer ick heb daer wel af gehoort /
van een noemde hy / die ick wel kende. Doen
seyde ick: Jae / dien kenne ic wel. So vbaech-
de hy my van waer ic was. Ic seyde: Ic ben
van Schoonhousen geboren / maer ic en sey-
de niet dat ick te Welst woonachtich was /
Maer hoe cloeck dat ick was / de i Wuyuel
was noch looser / als wel bekent is. Doen
hadden wy langhe gewandelt te samen / ende
wy quamen weder aen de gheuangenens.
Doen seyde hy: Wilt ghy de gheuangenens
eens spreeken? Onuerlaecht ick ingaende /
quam by onse lieue susters / ende ons onbe-
kent houdende tegen malcanderen sprekens-
de: Doen giuck desen dienaer een weynich
wech / en sprack tegen eenen ander dienaer.
Doen sach ick wel / hoe dat ick geuaren had-
de. Nu moecht yemant braghen oft segghen:
Waerom ginct ghy daer in? O lieue vrien-
den / mijn vleesch en bloet en dyest my daer
niet

niet in / her is al verlossen gheloopten oft ge-
laecht / maer het is recht als de Woosphet
seyt. i Wy mogen wel blieden / maer niet ont
blieden. Waerom wy moeren al comen daer
wy zijn moeren. Ick en dacht niet / dat ic te
Leyden een geluchige te pte hebben soude.
En doen vbaechde de ander dienaer oft ick
bouen by de ander gaen woude. Ick dacht /
het is so quaet als worden mach / en ic ginc
bouen / en doen sloten sy de duere achter my
toe / en de eene ginck om de Schout / en een
weynich bouen ynde / en onse vriende sprac-
kende / so ginc ick weder beneden / doen de-
den sy de duere open / en daer stont de nacht
Schout voor de duere. Doer seyde hy: Ghy
moet hier een weynich blijue: Doen vbaech-
de ick / oft ick bouen gaen wilde. Hy seyde:
Jae. Doen seyde ick: i Christus die hadde
twelf Apostolen / en deen was een Judas /
maer hier en wasser maer twee / en deen is
een Judas. Nu wel aen / de Speere sy ghe-
loeft van zijn ghenade / ende niet lange toe-
uende / doen sloten sy my bouen alleen / en ic
begot restant te singen dat Liedeken: O
waerheit / hoe zijt ghy nu verreden. Maer
ick en hadde niet langhe respijt / want daer
quam so veel volck / en restant quamen sy
ende benamē my mijn Testament / ende dat
Liedeken van onse niet vrienden / dat ick
ghemaect hadde. Doen sloten sy my bene-
den by E. S. En niet langhe duertende / so
quam de Schout met den gheheelen Raet /
en de Woosphen warden ghelooten / ende men
seyde / daer wasser een dozijn binne Leyden /
ende sy ware so neerlich / meynende dat sy
een groot spang oft Capiteyn hadden / ey-
laes neen sy. Doen vbaechde de Schout.
Waer is v rappier? Ick antwoorde: Mijn
Hecker en hecfs my geē rappier leere dra-
ghen.

10 fa. 139. a. 7
2 ap. 16. d. 15

mat. 10. 4. 4
30 a. 6. g. 7 e

Est. 59. b. 15

Act. 26. d. 25.

Gen. 3. a. 7.

De Belijdinghe van

ghen. Schout. Wie is v meester? **Abtaen.**
Mat. 23. 8. 7 Christus is mijn meester. Schout. **Chri-**
stus is onser ader meester. **Abtaen.** Waer
Acto. 9. 8. 5. Christus v meester. ghy en sout v niet be-
 uorden teghen hem te bechten/maer het
 sal v hert ballen teghen den pichel te sloo-
 ten. Schout. Dat coet op ons. Doe v baech-
 den sy waer ick gheslagen hadde. **Abtaen.**
 Ick hebbe wel gheslagen/hebt ghy qualijk
 gheslagen? Schout. Neen. ick sal v doe seg-
 gen. Doen bjaechde een van de heere/oft ic
 verdoopt was. Ick seyde neen/ ic ben eens
 rechte ghedoopt. Schout. Wie heeft v ghe-
 doopt? Doen bjaechde ick/oft hy ooch
 doopt woude wesen. Schout. En schaemt
 v niet te segghen. ick sal v wel seggen/waer
 ende van wien ick ghedoopt ben : Pier in
 S. Peters Kercke. **Abtae.** Wil ghy me-
 de ghedoopt zyn/ soo sal ick v wel seggen.
 Schout. Daer en heb ic noch geenen moet
 toe. **Abtae.** Ghy en zijt daer ooc noch niet
 hequaem toe. Schout. Waer is de knecht
 metten hoet/die niet v gine? **Abtae.** Ic en
 weet van gene knecht met ee hoet. Schout.
 Wy hebben hem niet v sien gaen. **Abtaen.**
 Meer schout ghy liecht/ ende zijt ghy **Chri-**
stus dienaer/ so en behoort ghy niet te lie-
 ghen. Doen deden sy my dat Liedeken van
 de vrienden/en bjaechden my. wie dat ghe-
 schreuen hadde. Ick seyde: Ick hebbet ghe-
 schreuen. Doen bjaechden sy oft ic ooc ge-
 dicht hadde. Ick seyde: Ick hebt geschreue/
 maer ick en seyde van gheen dichten. Doen
 seyde de **Onderschout.** Ghy waert een byse-
 dage tot mijnent/ en ghy seryt my een **Refe-**
reyn van **Maria** **Magdalena.** **Abtaen.** Ghy
 hebt ooc geloge/wat mijn **Meester** en heeft
 my gheen **Refereynkens** gheleert. **Onder-**
schout. Oft een **Wetmaninge.** **Abtae.** Ten

is so

Abtaen **Cornetly.**

Fol. 104

is so niet. Doen seyden de **Wieners**/ende
 meer andere: De knecht is **dyonck.** Ja lie-
 ne **Wieners**/doe worde ic denckende om de
 woerde **Petri.** Act. 2. Hoe die **dyonck** wa-
 een/also ick ooc/want ic en hadde vier noch
 broot ghepoeft vanden gheheelen daghe.
 Doen souden sy weder wech gaen/ ende sy
 en wisten gheen raet met my/waer sy my
 leggen souden/want Jan van **Welfe** de **die-**
 naer seyde: Wer is redelijck met **S. S.** nu
 sal hem dit boefken weder verdoert. **Maer**
 sy leyden my daer noch by. Dit ghebuerden
 al te samen op de selfden **Maendach** als ic
 gheuanghen was.

Wonderdaechs daer nae/ quam de
 Schout met twee **Schepens**/ende eenen
Commiffarius wt den **Hage**/ende my beel-
 dragende/en niet willen de seggen/en noch
 dragende waer ick geslagen hadde/en niet
 begeerde te seggen: En noch beel andere
 saken/die te lauck waren te bechalen/nach
 dragende: Kent ghy **Stelis** van **Aken** wel?
 Ic seyde: Ic en heb mijn leuen te **Aken** niet
 geweest. Daer lange op dragende/doen sey-
 de ick: Ick kenne hem. Doen bjaechden sy
 waer ick by hem geweest hadde. Ick seyde:
 Ick en sout v niet comen wifsen. Dat bleef
 daer staen. Doen seyden sy: **Aken** salt v wel
 doen seggen. Doen seyde ick: **Aken** beeren/
 ick hebbe my alst gemijdt om niet beel te
 weten/op **auontuer**/ oft ick genagen wor-
 de/dat ick niet beel en hadde te seggen. Doe
 leyden sy my de **Wienen** door/die ick haer
 gesonden hadde/en dat **Liedeken**/ en sy sa-
 gen wel dat het een **schryft** was/maer ic en
 beleedt dat niet. Ick dachte/ ick sal noch
 broech genoeg comen/want ick moet haer
 doch wat segghen/als sy my pijningen/want
 de sake ginch my seluen aen/en daerom en
 bek

mat. 28. 1. 19
 mat. 16. b. 15

Ch. 4. c. 25.

verfwoech ick dat niet / doen ick gepfintelē
 worde / maer van anderen en hadde ic geen
 beuel / om die te belaste / en ooc so en begeer-
 de ick niet te willen weten / waer de Drien-
 den woonden / als ick yemant sprack. Ende
 weet lieue Driende / van dese sake is groot
 gebreec onder sommige / die alstij vragē na
 been en na dander / en alsne dat niet en seye
 so en nemē zijt niet wel. Och lieue Drien-
 den / wilt ghy wat een liden dat het is / als
 ghy wensangen sout zijn / ghy en sout so niet
 vraghen. Daerom wilt ghy wat vraghen / so
 vraecht na dat gelouē / twelck v siele mach
 salich makē. Siet mijn lieue Driende / wilt
 dit ten besten nemē / want ic hebbe v die wt
 liefden gheschreue. En alle de pijn die ic ge-
 leden hebbe / dat is om ander te wete. Dus
 weet ghy luttel / te minder hebt ghy te ant-
 woorden. Doen belach de Commissarius
 mijn Testament / ende hy seyde: Dit is een
 verboden Testament. Ick seyde: Daer hebt
 ghy ooc ghelogen. Doen swaech hy stil. En
 den Quont quam. Doen ghinghen sy wech /
 ende beloefden my een dageraet.

¶ Saterdaechs smorgens quamen sy al
 le hoor acht vren / en sy brachten my in den
 Driehelder / ende daer was de Buel. Doen
 vbraechde sy my / oft ick niet anders bedacht
 en was / om te seggen. Ic begot haer te ber-
 enanen. Doē seyden sy: Wy en zijn hier niet
 gecomen om van v gheleert te zijn / dan wy
 vraghen v oft ghijt seggen wilt. En mijnent
 An en skont soo niet. Doen ontclede my de
 Buel / ende hy hant mijn handē op mijnen
 suggē / en daer was e wijndae / en sy bon-
 den eenē block aen mijn beenen / en also op
 halende / lietē sy my so hangen. Doē vbraech-
 den sy my int hangen / en ic en sprac niet / en
 weder neder latende / vbraechde de Schout /
 waer

waer ick ghewoort hadde / sint dat ick wt
 Vlaenderen geweest was. Tot Delft / seyde
 ick. Sy noch meer vragende / Ic niet begeer-
 rende te seggen / doen haelden sy my weder
 op / en sy bonde tblock af / en de Buel leyde
 een hout oft ijser tusschen mijn beenen / en
 daer ginc hy op staen / en mijn beene waren
 te samē gebonde / neder latende / vbraechde de
 Schout / oft ick niet gheweest en hadde te
 Leyde op een seker tyt die hy noemde / met
 noch ses van mijn vrienden. Ick en beleet
 dat niet. Doē toech de Buel my weder op /
 ende sy hadden mijn ooghen verbonden / en
 sy namen roeden / en ghesleiden my. Neder
 latende / seyde de Schout: Segt dat / oft ick
 salt v segghen. Ick en begheerde niemant te
 belasten. Doen haelden sy my weder op / en
 rogen my by mijnē baert / en by mijn hars /
 en op mijnen ruggē staende en geessende /
 maer ic en sach niet / om dat mijn oogē ver-
 bonden waren / wie dattet dede. Sy mocht-
 ten ooc geuraecht hebbe: ¶ W te heeft v daer mit. 26. g. 57.
 gestagen. Somma / dat ic met sen en oft met
 acht roede geslagē was. En sy my neder late-
 de / en ic in lange niet antwoordende / so be-
 gaten sy my met water / vreesende van be-
 swijmen / en int hangen hadde sy my ooc ve-
 gaten / en ic neder sittende / in lange niet spre-
 kende / soo seyde de Schout: Ghy en willet
 niet seggen / ick salt v seggen: Ghy hebt tot
 Stenen Claech / geslapen. Ad. Wat is waer.
 Schout. Ghy hebt hier voor de geuancke-
 nisse geweest met noch ses van v vrenden /
 en hebt de ghenangenen v vermaent / dat sy
 ycomelic strijden souden / en dat sy by haer
 gelouue blijue souden / en ghy zijt gegaen en
 hebt een schuyt ghehuert voor ses sinners.
 Wat was dat voor een knecht die de schuyt
 toe hoorde / ende de knecht die in de ander
 schuyt

Luc. 22. d. 58

mit. 26. g. 57

Act. 14. d. 26

De Belijdinge van

schuyt was / die de Schipper een halve stur
uer gaf daer hy zijn sint aen bestaeyde / om
dat hy met b haren soude. Ende hy wilt al
hoe de knecht hiet / en wat wy gedaē hadde
dat wilt hy oock al / en hoe datter een byon
met ons was / en hoe wy gelefen hadde, en
hoe datter twee mette blooten hoofde sate /
en waer wy op getaē waren. Doen seyde
ic / dattet so was / en so geschē sijn / maer ick
ontschuldigde die twee / van de gene die in
de schuyt waren / maer ten baette niet / dat
bleef daer staen. Doen thoonden sy my de
Wrienen / tot vier oft vijf toe. Ja (seyde ick)
te hebbe geschē. Doen seyde sy: Dit is de
Diacraet schijner / dat en behoort ymmer
niet / seyde de Schepens / dat ghy den Keyser
so neder set. Doē seyde ic: Ic en sette den
Keyser niet neder / hoe groot de Keyser is /
de oppetste Keyser is noch grooter. Bzingt
my eenen Bybel / ick salt u bewijsen / dat ick
geschēnen hebbe. Doen seyde sy: Waerom
hebt ghy dese Wrienen geschēnen? Ich seyde:
Ich hebbe gheschēnen / om dat my ian-
merde / en dat ghy uwe vingerten niet mee
bebloeyt en sount maken / en ghy eens boede
sout doen * als die van sintue deden. Wat
wilt. 12. d. 47.

Josue. 3. b. 5
wilt. 12. d. 47.

Dit is mijn rebē die ic hadde / siene vrent-
den / en verlaecht b niet / al ist wat strenghe
geschē

Abraen Cornelis. Fol. 106.

geschēnen / die Heere helpt den zijnen wel / r. cor. 10. b. 13
hadt de Heere my niet geholpen / ten hadde i pla. 124. a. 2
niet mogelich geweest om te dragen / maer
* wy smogent al door die / die ons machtich
maect / de welke is Christus. En gelijc het
* slijden Christi deel ouer ons coēt / so coemt 2. Cor. 1. a. 5
des troosts deel door Christi. Wier by wil
ick die laten. † Ic drage de litteckenē (daer Sal. 6. b. 19
Dau lus af spreect) in mijn lichaem.

¶ Sondaechs smorgens quamen sy / en
de lasen mijn examinacie op / ende brach-
den oft so was. Doen wert ick gedachtich /
dat banden Propheet gheseyt is: * Het zijn
Woluen aen den auont / die torten morgen
niet ouer en laten blijuē: Ja die met haren
† boete snel loopen om onschuldich bloet te
torten. Doen seyde ick tegen den Schout /
oft hy noch niet schiet verlaet en was van
dat onnoofel bloet / dat hy so neerlich was
indē wech der ongerechtich. Doē seyde hy:
Ich en doode b niet. Ich seyde: Skeyfers
Mandamēt doot ons / maer ghy sount dā te
heden wesen met het gene dat ghy hebt / en
niet na meer bragen. Waer mede wilt ghy
bewijsen / dat ghy ons moecht doode. Daer
naet gheschēnen: † Ik dat ghy b woeder
siet sondige / so straff hem tusschen b en hem
alleen / wil hy b dan niet hooren / so neem
noch een ofte twee tot b / wil hy dan noch
niet hooren / so legger de Sem eynte / wil hy
dan niet hooren / so hont hem als een Hē-
den / aē als een openbaer sondaer. Waer en
spreekt de Schriftuere van gheen dooden.
Schout. Wy hebben al ander Schift / daer
Dautus seyt: * De Ouericheyt en is niet te
vergeefs gelyt / want Godt heeft se selfs ge-
bāden. Apiaē. Ja / den goede tot belcher-
minge / en dē boosen tot straffinge / maer my
dunct dattet al verkeert is / dat den goeden

Sop. 3. a. 7.

Ela. 59. a. 7

10. 1. b. 16.

Mat. 18. b. 15

Ro. 13. a. 2.

1. pet. 2. b. 19.

O ij tot straff

tot krassinghe is; en de quade tot bescremit-
ghe. Schout. Wy sullen b wel bewijfen dat
wy b doods mog en niet Boeckē. Adz. Wat
en sult ghy niet doe metē Euangelio. On-
dersch. Wat weet ghy dattet de Euangelium
Mat. 2. b. 15. is? Adz. Daer staet geschreuen: † Betere b
en geloof de Euangelio. Onderf. Daer zijn
acht Euangelien geschreuen. Adz. Ich ben
wel te b jede met de vier/ connē die my niet
leerē/ de ander en soude my niet leerē. Sch.
Adriaē Cornelisz/ wil mē b Gheleerden be-
schickē/ dat ghy b laet onderwijfen met des
Heere woort? Adz. Ic wil my wel late on-
derwijfen met des Heeren woort. Schout.
Wat is wel ge spraken. Adz. Ich en wil niet
haer niet spieckē/ tē sy dattet gesiede in pr-
sencie van de Wet/ en int bywelen met
genen die met my genangē zijn. Dat en be-
haechde haer niet. Doen gingen sy wech/ en
de Schout boer terfont na Welst.

¶ Drie wēckē daer na quā de Schout in
de stoek/ daer wy laten onder ons dien/ en
hy bzaechde/ oft ons niet schier en begonste
te berdyeten. Wy seyde: steen. Doē seyde ic.
Jacob. 5. b. 10. Jacobus seyt: † Neet booz eē exempel on-
gemack te sijde. Het verwonderde haer/ dat
wijf to cleyen achten. Doen seyde ich tot den
Schout: † Helijc des lijdes Christi veel o-
uer ons coemt/ to coemt ooc des troost veel
door Christum. Schout. Ic soude mynen
dattet b al soude bdyeten. Adz. Begintē b
ooc niet te bdyetē/ dir b loet te stoyten: Wy
en Antwoorde niet. Doē bzaechde hy/ of mē
2. Cor. 7. a. 5. ons Gheleerde bestellen wilde. Wy seyden:
¶ Wy willen altijt wel onderwelen zijn met
des Heeren woort. Schout. Men sal b an-
ders niet onderwijfen dā met des Heeren
woort. Antw. Wy wilē ons gelouue altijt
geuen om een betere/ op dat mē niet en seyt/
dat

† Opstaet staen/ en so behoorden ons we-
derpartie oock te doe n. Schout. Dat is so/
laet b onderwijfen/ op auontuer/ oft b blij-
uen hier niet lange en waer. Adriaē. † Ghy
en weet niet/ oft b blijuē hier lange sal zijn.
Ende al zijn wy n b als verlaten/ de Wee-
re sal ons haell ghenadich zijn. Dat bleef
16. c. 22. daer staen. Doē seyde hy: Mē sal b yemant
bestellen. Doen riepen wy hem toe/ int af-
gaen bande trappē/ dat hy eenen Bibel me-
de soude bingen/ oft een Testament.

¶ Achter den Noen quam daer een Wa-
pe met twee dienaers/ en hy quā so' schoon
boort/ en hy dede zijn Cremetie boort/ ende
meynde wat te bercoopen/ en hy sprack sod
Psal. 55. c. 22. lieklich. En als daer een wt ons op sprack/
doē bzaecht hy veel boort. Doen seyde ic/ dat
ons de Heere ghewaerschoot hadde † booz
den deeslem der Phariseen/ en booz den ge-
nen die in lange cleederē wandelen. Dape.
Luc. 12. a. 10. De cleederē en sullen niet doen. Doer sey-
de ich/ dat haer dingē niet en dochten. Kin-
derboop. Clocken luden/ Hulle/ en al haer
lueren. Doen sprack hy daer op/ dat heylige
Doopsel der kinderen/ dattet recht was. Ic
bzaechde/ waer dattet recht bckheue stont.
Dape. Tot den Corinthen in den eerste
Brief/ int 16. Capittel. Adriaē. Daer staet:
† Stephanus hupsbesin zijn de eerste in
Achaia/ die haer totten dienst der Heiligen
1. cor. 16. b. 25. begeuen hebbe/ die en condē ymmers geen
kinderen welen/ de kinderē en connen hen
niet begenē totten dienst der Heyligē/ maer
men moet de kinderen selfs dienē. Wanden
* Stochmeester met zijn huygein bzaech-
de hy ons/ oft daer geen kinderē en waten.
Ant. Neent. Dape. Wat weet ghy? Adz.
Daer staet also geschreuen: De Stochmeester
berblijde hem/ dat hy in Christum Jezum

geloonich ghewordon was niet zyn geheel
huyfgefin, de kinderen en connen haer niet
berijfde hant gelouue; want sy en hebben
geen gelouue. Doen was hy oock daer wt/
desgelijcx van t Lydea de purpur vercoop-
ster boer hy ooc so mede. Wape. Doē ic ionc
was; doen hadde ick mijn gelouue also vol-
comelijc als ick nu doe. Adri. Wat leyf ghy
doen? Doen antwoorde hy my niet. En hi
seyde: Doē ic gebozē wert; doē hadde ick de
hant; en ic en wist niet; also ooc mijn ghe-
looue; dat was in my verborzen; / en de erf-
sonden die ick hadde; / die wordē daer mede
wech genomen door de herboozte des wa-
ters; die daer op de wonte gheschiet. Docht
braechde ic hem; oft het water booz hem ge-
cruyft was; oft Christus. Wape. Christus.
Adri. Nochtas soect ghy salicheyt int wa-
ter. Daer sweech hy op. Doē braechde die
rich Janh waer dat gescheue stont; datmē
de clocke doope sal. Wape. Dat is bā de heyl-
ige kercke ingeselt. En noch bā dat A is
doen. Doē seyde hy; dat hy God inde A
hadde in vleesch en in bloetlichamelic. Doē
seyde ic; dat hy een herleyder was. Wape.
En heeft God niet geleyr: t Neemt; eer; dat
is mijn vleesch; en dāmt; dat is mijn bloet;
en so dicwils als ghi van desen broode eet;
so sult ghi des Heerē door scondigē; Daer
hadde wy beel spracē af. Doē braechde ick
hē; oft hy ooc wel gelefen hadde int t. Tim.
4. Wape. Ja ic. Doen braechde ic; oft hy een
Testament mede ghebracht hadde. Wape.
Ja; hier is een Testament in Latijn. Adri.
Wy en hebbe in geē Latijnsehooge scho-
len school ghelegen; dan in dat hooghe ver-
maerde school des Aūgēlīs; daer de geest
wel in duytsch lesen. Doen las hy van die
daer

daer verboedē te houwen es te trouwen; en t. tim. 4. 8. 3.
verbieden de spijse. Doen braechde ick van
wen dattet gelijck was. Hy seyde; hy en
wist dat niet. Adri. Sijt ghy een Leeraer/
so behoort ghy dat wel te wete. Wape. Ja;
het staet ban de eyndinge der werelt. Adri.
Daer staet bande laetse rijden; wilt ghy nu
segge; dattet de laetse tijt niet en is? Doer x. loā. 2. b. 18
sweech hy; en seyde; dat hy dat houwelijck
niet verboedē en hadde; noch de spijse. Doen
seyden wy: Wader heeftet gedaen; name-
lijc de Wans. En ghi hebt met t Waman wt
geweest om t Andamentē te verctijgē; om
ons en den onsen te doode; en ghi hebt den
Keyser mede helpen gheuen tynen duplent
ponden sluers. Wape. Ic en doe niet. Adri.
Sijt ghy Christenē; de Christenē en behoo-
ren niemāt te vernoligē. Wape. Wy en ver-
uolgen b niet; Doē braechde ic hem; oft de
Christen Gheuoente vernolichde; dan oft sy
veruolich leet. Wape. Sy sijn vernolich. Doē
braechde ic; waer hy vernolich leet; oft wist
niet en zyn; die veruolich lijden. Wape. Wy
lijde veruolich bandē duyuel. Doē braech-
den wy; waer dattet gelijckē stont; datmē
ons doode mochte om onse gelouue. Doen
seyde hy; dattet gheordineert was om die
quade Secten. Wy seyden: Wy en staen
gheen Secten toe. Wape. Aen vermoedet/
oft oock niet b so gaen mochte. Doen seyde
dierick Janh: Hangtme wel een man; die-
men vermoedet dat hy ghesloten heeft; son-
der dat gedaen te hebbe; So en mochtmen
ons ooc niet doode; eer dat aē ons beuonde
woyt. De Wape ginc ten laetse; / en wy had-
den hem mer vele dingen; daer hy geen ver-
stant af en hadde. En ick seyde; dattet een
was; die God van zyn eere verhoofde; door
daer diechten; dat sy de sonden willen ver-
geuen;

Act. 15. b. 14.

Joan. 10. 88.

2. Joan. a. 7.

Jant. 25. b. 25

Joan. 16. b. 13.

genē/daer was hy ooc in geslagen / en̄ doen
ginc hy wech. En̄ ick hope dat wy onse of-
ferhande haest doe sullen met malcanderen.

Och mijn lieue vrienden / siet doch toe dat
ghy* malcanderē doch waer neemt / en̄ booz
sichtelijck wandelt / want de menschen zijn
so onstelt / en̄ sy doen so groote neefsticheyt
om onsen broeder / waer hy is. Hierō wan-
delt hier wat wisselijcker in / dan uwer som-
mige doen / want lieue vrienden / sy souden
leelijck met hem handelen / waert dattet de
Heere toe liet / als sy hem hadden / Daerom
neemet ten besten / want daer zijn so wey-
nich + Arbeyders inden oogst. Daerom die

Act. 9. d. 37
Luce. 10. a. 2

nb̄ indē oogst zijn / die neemt waer / dat ghy
die besochte. Ende noch lieue vrienden / als
ghy by den anderen coemt om vā des Hee-
ren woort te sprekē / so en̄ oerbrengt v tijt
niet met onnutte clap / en̄ met ouder Wis-
nen fabulen / maec oeffent v inder Godslac-
ticheyt / * op dat ghy murecht wederstaen in
den quade dach / en̄ in allen dingen beschut
staen / en̄ zijt altijt neerlijck dat ghy niet ee-
ren timmert den geestelijcken Tempel rot
op de toecoms ons Heeren. + Die heyligh
is / werde noch meer heyligh / die reyn is /
werde noch meer reyn / ghelijck Iohannis
schijft tottes Thessalontensen / dattet haer
niet noot en̄ was te schijne / maer hy seyde
dat sy noch oeruloediger worden souden /
also ooc ghy lieue Broeders. Leest de ver-
maninge die ic v geschreuen hebbe / de welc
ke v wel sal verhoont worden. + Groet my
alle de vriendē indē Heere / bysonder G. on-
sen broed̄ eene getrouwē dienaar / en̄ sy groe-
te hē alle die inde bande zijn / en̄ alle lieheb-
bers der waerhē doe sy ooc groete. Sijt den
Heere beuolen / ende weet dat wy noch alle
wel gemoet zijn / de Heere sy gelpet alrijt.

Alrijt

Mijn lieue vrienden / ick maect v noch
een weynich schijuen / dat Dappier
hier booz viel my al te toyt / wāt lieue
vriendē / dz papier is al diere als wy in dat
den zijn / maer mits dat Zabacue my noch
wat papiers brachte / so schijue ic v noch
een weynich van sommige saken / die wy in
de genanchenisse hadden / die hier booz ver-
gheten zijn. So ist ghebeert / dat de dienaar
die my verraden hadde / die quam ons teten
brengen. Doen brachde ic hem / oft ic hem
in eenige saken misdaen hadde / dat hijt my
wilde vergenē / en̄ ick sprac hem so dicwils
so vriendelijck toe / als ick conde / dwelt* ons
oock gheboden is. Doen seyde hy. Ghy en̄
hebt my niet misdaen / noch gheen vanden
uwen / thoozt lieelijck spreekē ende liecke
toonende / schaemde hy hem / dat hy my ver-
raden hadde / ende dat ick hem noch so lief-
selijck toe sprac.

Act. 5. c. 44.

Ro. 12. b. 20
1. pe. 3. b. 16.

In noch sommige reden bande Dape die
daer qua om ons te ondwissen. So brach-
de ick hem oft hy oock ghelouue hadde. Wy
seyde: Ja. Abria. Soue ghy hier by ons in
den stoek sitte een maent / ic dencke dat ghy
v gelouue wel berloochenen sout. Dape. Ic
en̄ soude mogelijc niet. Doe begost hy vant
gelouue te spreken / en̄ hy seyde datter geloo-
ue onbegrijpelijc was. Ic seyde: Met geloo-
ue onbegrijpelic / hoe connen wy vā falsch
worden? Doen was hy geslagen. Doe ver-
haelden wy een weynich bande Sendinge
der Predicanten / en̄ hee Iohannis seyt / dat
der Leeraers zijn sullen onstafelijc / ende
booytgaende de reben volgende / dat sy sul-
len zijn gast by. Doe seyde ic: Ghy sult al-
liker te gast gaen / dan ghy yemant hebben
sout te gast. En̄ een ontfanger der beem-
den. Doen seyde ic: Oft ic rot went quam

1. Tim. 3. a. 2
Tit. 1. a. 7.

O b

sont

1. Tim. 4. a. 7

1. Eph. 6. b. 13

1. 1. Pet. 2. a. 5
1. 1. ap. 2.2. b. 11.

1. 1. Tess. 4. a. 7.

1. 1. Joan. b. 15

De Gelydige van

fout ghy my wel willen ontfangen? Wape.
 Hogelijck in. Wy hadden noch sprae van
 de kinderdoop / dat woude hy beweere mee
 de Wylsgeinnē. Doen vracchte ic hem toe
 wien dat de Schyft spreekt / en? spreecke
 niet totten genen / die soozen hebben om te
 hoozen / ende herren om te verlaen? Wape.
 Ja. Doen vracchte ic hem / oft de kinder
 eenighe Schyft toe quam. Wape. Neen.
 Adriaen. Coemt den kinderen geen schyft
 toe / so en coemt haer oock geen Doospe toe.
 Doen was hy bestrick / ende doen hadde hy
 wt met zynen kinderdoop. Hy sprack noch
 van Christus vleesch te eten / en zyn bloec
 te drincken / hoe Christus zynen Aposto
 len vleesch gaf van zynen vleesche / en bloec
 so woterlic te drincken / Daen seyde ick / dat
 hy erger was dan de Joden. Wape. Waer
 om? Adriaen. De Joden murmurcerden
 daer op / ende seyden: Hoe ran ons dese zyn
 vleesch ghenen te eten? Ende ghy coemt nu
 ende willet so op eten / verstaet vastelijck /
 Christus en heeft die reden niet gesproken
 als ghy se trecht / seyde ick tot den Pa
 pe. Somma / hy hadde geerne niet
 eeren wech geweest / want zyn
 Cremerie en mocht niet
 ghelden. (..?)

En Liedeken van A-

Adriaen Cornelisz / Na de wijse, van
 den 106. Psalm. Ofte Ghe
 peyns / gepeyns / &c.

D* Auct God / en wilt zyn lof verbrey
 den
 Wtens werckē zyn by ons opēbaer
 Adriaen Cornelisz quam tot Leyden

Mat. 13. 8. 9
 Apo. 2. a. 7.

Joan. 6. f. 3

Pla. 136. *

Om

Om zyn vrienden te besoecken daer
 sijnde in bandt / des liefden byandt
 Die heeft hier desen tongen
 Man byjmoedelijck toe gedrongen
 En Judas was ter daen
 Die sprack tot hem met looser tongen
 Dat hy te stouter is in ghegaen.
 Hy quam by zyn susters gestreecken
 Nocht hem daer weynich bermackē mee
 Want Jan van Welst ginc eenen spreecken
 Dien hy wat in zyne ooren see
 Waer ginc een snel / doen sachmen wel
 Hoe Adriaen was gebaren
 Dooz dese twee balsche dienaren
 D' Ondersehou doen ter tijt
 Dien liermen dat verstaen verclaren
 Dus is hy daer verscheen subit.
 Adriaen was daer hy moest bliuen
 Ende wert daer vast geset met een
 Haer een Liet hief hy op met bet sijnen
 O waercheyt hoe zyt ghy nu vercreen
 Was al verstoort / men sloot Stadspoort
 Den Raet quam toe gheloopt
 En volck van alle cant met hoopen
 Den roep was ouer al
 Datter waren van die weerdooytn
 Vergadert een dozijn int getal.
 Als sy van hem veel wilden weten
 Ende hy haer niet seggen en wou.
 So werdet onder haer ghes leten
 Dat de Wencker hem pijnigen sou
 Hy begonst haer vermanen daer
 Maer Antichrist ghesonden
 Dienaers / die haecten zyn veruonden
 De Wuel Adriaen wt trock
 Op den rug zyn handen gebonden
 Dinck hy hem aen zyn beenen een block /
 Opghaelt lieten sy hem hangen
 Hebbeds een wijndaes daer toe bereyt
 Doen

Esa. 59. b. 3

Sap. 2. f. 12.

Doen vhaechden sy hem met verstantghen
 Haer hy en dede haer geen bescheyt
 Daer na sy weer/leten hem neer
 Haer als hy niet antwoorden
 Sy bouen maet op hem verstoorden
 Een instrument gheuat
 De Wuel halende hem op met coorden
 Cracht swaertlic tusschen zijn beenen dat
 Het was haer seer pijnlijck om doogh
 Dat hy haer niet te wille en sprack
 Want sy verbonden noch zijn oogten
 En haelden hem wederom op strack

† Sloegen zijn lijf/ met roeden stijf
 By den hayz sy hem pluchten
 En by zijnen baerde sy hem ruckten
 Op pijn en smaet vileyn
 Haer die Woluen dat niet geluchten
 Want vant Schaep cregen sy niet certeyn

Als nu de vze was ghecomen
 Dat hy besuerten soude den doot
 Bereyt daer toe gelijk de bronnen
 Viel neer op zijn knyen, badt deuoot
 Na Christen aert/ en onueruert
 Is Gods vrient opgeresen
 En zijn Offer volbrachte mitz desen
 Gheuende zijnen gheest
 Tot lof end eere Gods gepresen
 Is zijn liden ende doot gheueest.

Allmen oueral heeft geschreuen
 Duxent bisshondert en ten ent
 Noch tweenvijftich daer beneuen
 Doen heeft Adriaen Gods woort bekent
 Tot Leyden stout/ booz isich en ont
 Stantachtich van gemode
 En bezegelt met zijnen bloede
 Vrienden boozbeelt neemt hier
 Dat ghy in druck v hout aent goede
 Want † God traet by in water en byet.

Joan. 19. a. 1
 Acto. 5. c. 41.

Esai. 47. a. 2.

Eenen Brief

ofte Belijdinghe van eenen
 genaemt Joos kint, geuangen wescnde
 tot Contrijsch, en heeft daer nae ontgetuyt
 chenisse Jesu zijn leuen aldaer gelaten
 int Jaer 1557. Te rekenen tbegin
 sel des Jaers van nieu
 Jaers dach af.

Gnade sy met v/ en brede van God
 den Vader/ ende onsen Heere Jesu
 Christus/ die wil ons † vertroncken
 en becrachtigen met zijn heyligen
 Gheest/ op dat wy mogen † staende
 bliuen teghen den aenschoot des Duyuels/
 den ghenen* die ons (als Petrus seyt) om
 gaet als een brieschende Leeuw/ soeckende
 den ghenen die hy verslinden mach/ dat wy
 dien soude wederstaen met een vast gelooue.
 † So wetet lieue vrienden/ dat ic sulc eenen
 strijt hebbe tegh de vbleescheliche Heere/ al
 so dat ic mi op comē met hare vernuffte rede
 nen/ soeckde my af te trecke vader gehoor
 saemheyt ons liefs Heere/ hoe wel ich hope
 dat my de Heere bystaē sal/ daer en twijfel ic
 niet aē/ wāt God spracet door de Propheet
 Esaiā (troostende de zijne:) † Al waert dat
 een moeder haer kind verliet/ so en sal ich
 noch tās v niet verlatē/ Het welcke de Hee
 re wonderlic aē my/ † lof moet hē alle con
 triers/ als ic opt beschreue hebbe/ en tijt om
 beschreue/ so en soude ic v die vruēcē en blif
 fchap/ die ic in my vcuinde/ niet connen ge
 seggen/ In mijn vruēcē is onwispelelic.
 Aerts.

1. Cor. 1. a. 3.

Eph. 1. a. 2.

† 2. cor. 1. a. 4.

Eph. 6. b. 12.

1. Pet. 5. a. 8.

Eph. 6. b. 12.

Esai. 49. b. 23.

Ps. 139. a. 6.

1. **Tel. 5. c. 25** Maer **N.** is crauch/ en hy bidt dat ghy den
 2. **Whi. 3. b. 17.** Weete neerstich voor hem sount willen bid-
 den/ want hy is bereyt om int byer te gaen/
 maer de *viande des cruyces en can hy niet
 wederstaen/ want sy comen hem op met ver-
 nuffte reden/ also haren Leetmeester de Wijn-
 uel veel vernufft heyt weet/ welcke hy open
 3. **Mat. 4. 8. 3.** baerde ad onsen Salichmaker/ doec by hem
 qua ceteren inder woestijne / gelijc int E-
 vangelijs staet ghescheyd/ heest hy dan zijne
 vernufft heyt gebuyert aen onsen Salichma-
 ker/ so en be ic niet bedroeft/ al ist dat ic ooc
 een weynich strijts hebbe/ want lieue vrien-
 den/ sy zijn soo goet om wederstaen / waert
 dat sy rebene gebuyeten/ maer sy gaen hem
 4. **Joan. 8. d. 44.** al niet logenen toe/ want haren * Wader los-
 ghenachtrich is / gelijc haer onsen Salich-
 maker oock seyde/ so hebben sy oock de nas-
 tuere haers Waders / de welke sy aen my
 eensdecis geopenbaert hebben/ het welke
 siet v niet al en can laten weten/ maer ic ho-
 sal/ dat ick v een weynich schijuen sal/ van
 den handel tegens die blyscapelijcke.

¶ **W** sal belienen te weten/ dat **Konst** en
Dolet quamen des vaderdaechs nae de noe-
 ne inde ghenanchenisse/ my tot haer ontbe-
 dende. Doec ic by haer qua / vzaechde ic wat
 haer begeerte was. Sy leyden: Wat salmen
 v seggen. Sy hebben my geuraecht na mijn
 onderdoom. Ick seyde: Wat en weest ick niet/
 wilt ghy goet bescheyt daer van hebbe/ ghy
 sount dat moeten mijn moeder vragē. **Konst**.
 Segt ons so nae als ghyt weet. **Jool hint**.
 Tusschen twintich en dertich Jaren. Doen
 schreef haren Schijuer: Tusschen dertich
 en v dertich Jaren. **Konst**. Wanneer waert
 ghy laet te blichen? **Jool**. Waerō vzaech-
 ghy dat? **Konst**. Ic begheert te weten. **Jool**.
 Dhy

Ghy en hebt my niet doen hangen / ghy en
 weet wel hoet met my staet. **Antw**. Wy en
 doe. **Jool**. Wan wien zijt ghy/ oft vā wienst
 wegen zijt ghy tot my gecome? **Antw**. Wan
 Gods wegen. **Jool**. Dat en gelouue ic niet
 vrag. **Waerom?** **Jool**. Om dat ghy my ghe-
 uange hebt om te weten hoet met my staet/
 wāt alle * die de Heere wtgeloude heeft om
 te gaen leere/ en hebbe niemāt in geuanche-
 nissen doen leggen/ wāt hi santle wt/ en be-
 ual haer/ † so waer sy quamen eē men haer
 niet en ontginge/ dat sy tistof van hare voete
 schudden louden/ en van daer gaen. **Dolet**.
 Ghy hebt wel gelesen/ dat * **Paulus** sommig
 ghe ouerghegeuen heeft den **Wynuel**. **Jool**.
 † **Doocht** my waer dat **Paulus** haer in ghe-
 uanchenisse leyde/ dat vzaech ic v. **Dolet**. Ick
 en wetet niet. **Jool**. Waerō beskaet ghy v dā
 yemant op te bingē sulcke scriften/ die ghy
 selue niet en weet? **Ja** daer en boue yemant
 te bange/ om te bingē tottē gelouue/ oft v
 gelouue goet waer/ dat ic niet en houde dat
 het goet is/ wāt ic en houde v vā **God** niet.
 vrag. **Waerō?** **Jool**. Om dat de Heere seyt
 † **Ic** wil ghehoorsamheyt en geen offerhan-
 de / en om dat ghy hem niet gehoorsam en
 zijt. vrag. **Waer in?** **Jool**. Om dat **Chri-**
 stus gheboden heeft/ datmen den† verbod-
 den den rechtē wech wijnen sal/ en ghy segt
 dat ick verbodt ben / waerom en hebt ghy
 my niet het rechte gewesē/ want ic en soec
 ke anders niet dant rechte. **Antw**. **Daerom**
 sijn wy gecomen. **Jool**. **Waerom** moest ghy
 gecomen hebbe/ daer ick woonde. **Antw**. **Wy**
 en wisse niet waer dat ghy woonder. **Jool**.
 Ghy wisse den **Daet** wel te senden. **Antw**.
Wad ghy eē goet schaep gemeest/ ten soude
 niet behoef hebben. **Jool**. **Christus** verliet
 * die neghen en tneghentich / ende hy ginck
 dat vcr.

Mat. 28. c. 19

mat. 10. b. 14

1. Cor. 5. a. 7.

1. Ti. 2. c. 20.

1. Pe. 2. c. 22.

Ozec. 6. v. 11.

Mat. 9. b. 13

12. a. 7.

† mt. 18. b. 12

Mat. 18. b. 13.

dat verlorē soecks. Doē seyde Konse: Hout
ghy my niet als gekelt van ons heylige va-
der den Jhans/ en ons genadich Weere den
Keyser booz/ wven Ouersten? Jooſ. Ick en
kenne geenē † Ouerste dā Chytilus. Wrag.
Ja/ hout ghy dan de Keyser net gens booz?
Ick seyde/ dat ic wel te bried en was/ dat by
mijn Ouerste was naet vleys. Doē screuen
sy/ dat ic geenē Ouerste en kende na dē geest
dan Chytilus/ en den Keyser naet vleysch.
Doē seyde Konse: Wāneer waert ghy laetst
te biechten/ segt my toch dat. Jooſ. Hier en
begeere ic niet tege v te sprekē. Wa. Waer-
om? Jooſ. Dooz de Weere in volle vierſchag-
re/ daer sal ic wel sprekē. Daer sount b (seyde
sy) dat lenē geldē/ dat ghy daer spaaect/ daer
yet aen claue. Segt my (seyde by) wat hout
ghy van der kunders doopsel? Doē wert ick
gedienē te sprekē/ en seyde haer: Niet. Kon-
se. Ja wat hout ghy dan booz een doopsel?
Jooſ. Ic en weet maer ban† een gelooe en
van cē doopsel. Konse. Hoe lange ist gelede
dat ghy gedoopt waert? Jooſ. En half iaer
of daer ontrent. Dat schēnē sy. Wrag. Wat
hout ghy van de Roomſche Kerck? Jooſ.
Ick en houde niet het minste punter van al
dat sy houden. Wat was ooc geschēnē. Sy
braechde my so vele/ dat ic haer seyde: Ick
hebbe mijn gelooe bymoedich belede/ en
daer booz ben ic beteyt lenende in een byet
te gaen: Dus hout v te briede/ als ghy mijn
gelooe weet. Sy braechden my seer vele.
Ick seyde: Gaet van my/ ick houde v booz
vanden des Cruys Chytili/ Dus gaet
van my/ want ghy weet den grondt mijns
geloofs/ den welken ick v bymoedich be-
leden hebbe/ dus doet met my dat v beliet/
want dese † leden besiere ick dooz de ghenē
de des Weeren/ en ick ben oock beteyt dese
selue.

Mat. 23. 2. 7

Mat. 26. b. 15.
Mat. 23. 2. 5.

Joh. 3. b. 17

Mat. 7. d.

selue af te leggen dooz die genade des Wee-
ren. Ja te stellen booz zijnen heylige prijs.
Sy seyden vele. Maer ick seyde: Gaet van
my/ en en coemt niet meer daer te ben/ wāt
ghy zyt † tegen Godt. Wreest ghy den Wee-
re niet? Wāter waeter saect/ Marth. 13. Van
den oncrupde des achers/ nae dien dat ghy
legt dat ick quaet ben/ so heeft die Weere ge-
boden / darm sal laten opwassen tot den
oogst. Van. Waer dat wijt lieten opwal-
sen/ ghy sount ons al bedueren. Wolet: Seyt
Augustinus niet? Jooſk. En spreect ban
Augustinus niet/ want ick en ken hem niet/
Ick en houde geen leeringhe dan der † Apo-
steli/ Wrophet/ en der woordē die ons Sa-
lichmaker gebrocht heeft wten doogen he-
mel/ wten monde zijns hemelſche Waders/
ende beze gelt niet zijnen vretolen bloede/
Daer booz begeere ic int byet te gaen/ maer
Augustinus/ Gregorius/ Ambrosius/ die en
ken ick niet. Konse. Ja/ ghehoort ghy niet
dat onse ghebenebyde Salichmaker is tu-
kende op het heylighe Sacrament? Jooſk.
Dat en gelooe ick niet. Konse. Waer ist by
dan? Jooſ. Te rechterhāt zijns hemelſche
Waders / † en sal ten laetsten af comen met
die heerlicheyt zijns Waders/ om te oorde-
len leude en doode/ Wreest dat strange oor-
deel/ en betert by/ en doet lachen aen/ en hay-
ren cleederē/ en doet penitentie/ en gaet tot
den volck dat ghy hout loapende/ nae wven
balschen Gods dienst/ waershouwet haer/
want ghy moordet haere kelen/ want ghy
legt/ dat ghy hebt de suetel des hemelſche
ban Petrus tijden af/ ende altoos by v ghe-
bleuen is. Te recht spreect Christus / dat
ghy den suetel hebt / en dat ghy daer selue
niet in comen en sult / ende die daer geerne
en wilden comen/ die vleit ghyt. Konse. Wie
is die
10 heeft

Mat. 12. 1. 30
Mat. 13. d. 30

Galat. 1. b. 8

Eph. 1. b. 20

Coll. 3. a. 1.

Mat. 24. 6.

Mat. 3. 2. 8.

Mat. 23. b. 10

heeft b gedoopt: heeft w Gielis die doop
gedoopt: Jooſ. Ghy weet hoer met my ghe-
welt is / zijt te vreden. Dolet. Het was Jooſ
pastor. Konſ. Oft Waud Jozijſ. Ic ſweeck
Konſe. Jooſ leg my wie dat v peters ende
meters waren. Jooſ. Ick en weet van geen
peters. Konſe. V getuygen. Jooſ. Ick heb v
geleyt / datter geſchiedt is / wus houde b vaer
mede te vreden / want ick heb alſulcken be-
trouwen op den Heere / dat ick hope dat hy
de buere minſ monts bewaren ſal / dat ic
b niet en ſal leggen / al ſout ghy my in ſtrick
ſchuerſe. Sy vbaechde my ſeer veel. Ic ſeyde:
† Gaet van my / wāt gy en zijt vā Godt niet.
Ant. Wy zijn. Jooſ. Wech wech / ghaet van
my / gaet van my / en coemt niet meer daer ic
ben. En noch veel datter geſchiede / dat te ſac
waer om ſchrijue. Te laetſten gingē ic wech /
ende ick was weder gheleyt int cot achter.

Des Sondaechs was ick gehaelt int
Scheep huys / daer was de Wec vergaderd /
ende daer was Salome / en A. Cornelius
den Deekē van Keſſēz / Konſe en Dolet.
Ick was daer geſet in midden / en wel waſte
geboude / en gehoude van twee dieſeyders.
Ic ſeyde: Aſijn Heeren wat is v begeertē
Konſ. Dat ſalmē b zeggen. Doe laſmē mijn
belijdinge van mijn geloude / die ſy geſeyt
hadden in de genackenis / en vbaechde oft ic
noch van die ſinne was. Ic ſeyde: Is ic / daer
boor b ic noch bereypt int byer te gaē. Konſe
vbaechde / oft ic niet en geloude / dat Chri-
ſtus van Maria zijn vleys hadde genomen.
Ick ſeyde: Ja. Doen ſcheent dat meeſter
Cornelius in onmacht ſonde gevallen heb-
ben / en legenden ende cruyſten hem ſeer / en
waer alle ſeer onſelē / en daer was eē wey-
nich al geſproden / maer ſy biſelen geſic
den haer ſonjden Schopenen in / elck be-
laſt

laſt eenen Schepen / ende ſeyden: Daer ſtaet
wel alſoo gheſchienen / mer hy en dnet bet
ſtant niet / de Schiſtuere wilt verlaē zijn /
ende vbaechten van verre heel vernuſte re-
denen / ende ſtaecken die Heeren die oogen
bol / ende vbaechden my veel vernuſte vba-
ghen. Ick ſeyde: Ic hebbe b mijn geloue be-
ſeden / hout b daer mede te vreden / en ic bid-
de b / niet dat ic weerdich ben / maer door dat
toode bloet ons liefs Heeren / laet my met
vreden / ghy hebt mijn geloue / en my hier in
uwe hande / hout b te vreden / † doet dat b be-
lieft. Doen vbaechde Konſe / oft ic nergens
by en hadde gheweest / ende beſwoer my by
mijn dooſpel ten drie ſonden / dat ic ſeggen
ſoude / wie dat daer by was. Ick ſeyde / dat ic
hem niet een woort ſegghen en ſoude. Konſe.
Ghy hebt v dooſpel verlaet / dat en ſou-
de b Menno niet wel afnemen / dat ghy v
dooſpel verlaeten ſout. Jooſ. Aſijn gelou-
de ende dooſpel ken ick / maer met v beſwe-
ringe en heb ick niet te doen / Ic ſoude daer
nen b toonaers bekennen. Doen ſeyde
Dolet: Aen mach wel ſweeren. Jooſ. We-
ſiet Matth. 5. oft hy niet en verbiet / men ſal
in geender manieren ſweeren. Sy ſeyden:
Ja. Ick ſeyde: Ja. Doen beſach Dolet in
eenen Bibel / die ſy met daer gebracht had-
den / eenen grooten boeck / ende het ſont ſe
ick ſeyde. Doen ſeyde A. Cornelius: Wten
Bibel is vals / in ons Latijſche ſtaet an-
ders. Jooſ. Wringt ghy valſche boecken ne-
uen my / waerom ſegt gy dat hy vals is / en
hy is gepriulegeert / laet ghy ſe dan regnerē
mer priulegie / en ghy biſterreſe. Antw. Ick
en hebbe niet geuſteert. Jooſ. Yemant van
die gheleerde te Louen. Doen ſach Konſe
A. Cornelius Rooſe in / ende ſeyde: Te
wac / ſy zijn gheuſteert / ende waren goet /

Jer. 15. 6. 14

Mat. 5. 34

maer den Pönter hadde een knechtken/ en
 pzentete balsch/ binne dat zijn meester na de
 lede was. Ronse bzaechde my/ hoer quam/
 dat ick so geringe eenen geloofde/ die ick by
 auont ueren noyt meer en sach/ ende my liet
 doopen van hem/ en dat ick haer niet geloouē
 en wilde/ die ick dagelijc sach/ Jae haer die
 daer present waren/ en my die reyse/ en daer
 te boze/ also sy seyden/ onderwelen/ en waer
 om dat ic hem niet geloouen en wilde mijne
 Dalkoop/ die dagelijc het Euangelium pre-
 dichte. Doen antwoorde ick/ om dat hy lo-
 genachtich was/ en dat ic hē hadde hoorzen
 preeken/ datmen nergens en vant geschre-
 uen/ dat Maria 'moeder ende maecht was/
 maer (so hi seyde) om dattet haer kercke leer-
 de/ daerom moestmen geloouē/ daerō (seyde
 ic) en wil ic hem niet hoorē/ want ic in E. I. I. I.
 en in Matheo/ ende in meer ander plaetsen
 gelefen hadde ter contrarie/ hoorzende de lo-
 genen wt uwen monde gaen/ so en hebbe ic
 nae dien b noch geen ghoort/ noch niet en
 sal/ hope ic door de genade des Heeren. Hy
 seyde: Meē? Ic seyde: Ja/ en presentere mijn
 lichaē ter banch/ tegen het uwe. Maer hy en
 hadde daer toe gheenen lust/ en seyde: Sou-
 demen niet op de pijnbanke? Ronse. Ghy
 bekent dat ons kercke niet goet en is/ om
 dat wy niet onstraffelijc en zijn/ zyt ghy on-
 straffelijc? Daer iltser van wēe volcke door-
 slagers/ om datmen haer niet en heeft wille
 geloouē/ ja haer leet niet en heeft wille aen-
 hangē. Joo. Hebt ghy sulc aen my gesen/
 oft yet anders dant betaemt? Ic ben hier in
 de handen des Rechters/ dat sy my daer af
 straffen. Ronse. Wy en weten alscalc van u
 niet. Joo. En segt my dan niet wat een an-
 der doet/ noch en hout my (om dat ee ander
 doet) niet booz quact/ *Deen en sal des an-
 ders

ders last nie/ vagen/ ghy het mijne/ noch ic
 het uwe/ *die siele die sondicht/ die sal ster-
 uē. En noch veel meer dat sy seyde/ dat niet
 schijuens weert en is. Noch seyden sy/ dat
 Christus hadde gheseyt/ 'dat op Moyses Mat. 23. a. 1
 scoel die Scrijben en Phariseen laten/ ende
 ons geboden hadde te daen na haer gebode/
 maer niet na hare werckē/ daerom (seyde si)
 doet wat wy b rade/ mer niet na onse wets-
 ken/ want Christus leert b dat. Jook. Wie
 seyde Christus/ dat op Moyses scoel laten?
 Antw. De Phariseen. Jook. Coemt b de
 schrift toe? Ant. Jae. Joo. So bekent ghy/
 dat ghy van hare geslachte zyt. Woe bzaech-
 de my M. Cornelis de Dochepape/ waer
 om dat ic niet en geloofde in een punct van
 de Roomsche kercke/ en dat ick wel geloofs-
 de dat Christus ghecruyst was/ dat geloofs
 ooc de Roomsche kercke/ dat is ymners ee
 punct/ en waerom dat ic geloofde/ dat Ma-
 theus Euangelie/ Euangelie was/ ende dat
 nergens beschreuen en staet/ en wilde my to-
 gen/ dat Paulus geschreuen hadde booz die
 Euangelisten. Woe seyde ic: Tooch my/ dat
 Paulus gheschreuen heeft booz Matheus.
 M. Corn. Wat hebt ghy daer mede te doen?
 Joo. Soude ic daer niet mede te doen heb-
 ben? Het gelt my vleuen en mijn siele/ nae b
 seggen. M. Corn. Hy is beronnen. Joo.
 Swicht/ ghy en zyt niet spreckens weert/
 en siet toe/ dat ghy niet en legt na mijn aen-
 sen/ dat ghy my beronnen hebt/ ofte dat ic
 den duyuel inhebbe/ ofte my berdoemt on-
 der het sumpel voken/ en noch meer berleyt. Luc. 7. b. 33.
 Woe seyde Ronse: Ghy zyt berdoemt/ indie
 ghy alsoo blijft. Joo. W aetom? Ronse. Om
 dat ghy niet en geloof. Joo. Ick ghelooue/
 en ick houde mijn gelooue so crachtich/ dat
 ic lieuer int dyet soude gaen/ dan een punct
 d' uij ouer.

Esa. 7. c. 15.
 Mat. 2. c. 23
 Luc. 1. c. 26.

Gal. 6. a. 7.

u uertreden. Daer gheschiede noch veel / to
lanck om schijuen. Ten laetsten was ick
weder geleyt in die geuanchenisse / daer wa-
ren my twee boepen aen gheslagen. Ick sey-
de: * Ick en ben niet bereypt alleene my te la-
ten boepen / maer die bermaetste doode om
dan naem des Heeren te steruen.

¶ Doet quam des maendaechs met den
Smoutvercooper / en braechde hoet met my
stant. Ick seyde / dat noyt soo wel en stant /
dies ick den Heere loefde. Sy seyden / dat se
daerom seer bitsde waren. Doen seyde Do-
let: Joods / soude v dinck goet wesen / ende v
kercke / wie Duytsche hebben een Gemeen-
te / die Engelsche hebben een Gemeente /
maer waer zijn die Leden van uwer Ghe-
meente? ghy en zijt geen kerke alleen / Laet
hooren oft ghy oock een hoopken zijt / ende
wie uwe Leden zijn. Doen seyde ick vijf of

ses maal: Achter / en gaet van my / Sarah-
nael: En liepen doe alle beyde wech. Doen

seyde ick: Nu spreek ghy / * ten oordele sal
eent ander spreekken. Dus en hebbe ic haer
niet meer gesien. Ick hebbe gehoort / dat ick
seer gepijnt sal worden / want sy meynde van
my te weten al die gheleghentheyt / maer ick
betrouwe den Heere / dat hy mijnen monde
bewaren sal. Dus bidt den Heere dooz my
dat hy my wil v ysaen / want haer doxt nae

veel bloets / mer sy en connē niet moec / dat
haer de weere toe en laet. Dus beuele ic my
in de handen des Heeren. Ende war ghy
hoozt buyten desen brief segghen / hout dat
dooz loghen. In een teecken der waarheyt
hoep ick desen brief te bezegelen met mijnē
bloede. Hier toe geue God zijn genade

op datter zijnen Naem mach
dooz geplesen wor-
den / Amen.

¶ Dit is noch eenen brief
ofte Belijdinghe vanden seliden
Johsint.

Tot prijs des Vaders.

¶ Ick Johsint / gheuanghen om dat
getuygenisse in Christo Jesu / bidt. Apost. 1. 8. 9.
dende ende vermanende alle lieue
vrienden / en alle lieue broeders / es-
susters / inden Heere / metter genade
des Vaders / Des Soons / en des heylighen
Geests / biddende dooz dese ghenade / dat sy
niet alleen mijn bede ofte vermaninghe en
souden waer nemen oft beleuen / maer dat
hem een pegelijck (also ick hope by der hul-
pen Godts) daer toe soude willen beguen /
om die waerfchouwinge des Heeren waer-
te nemen / ende dat een pegelijck hem soude
begenen tot die beteringe des sondigen le-
uens / also ick oock daer niet aen en twijue-
le / dat elck doct / die den Heere van ganscher
herten breekt / want de Schrift spreek: * Die
den Heere breekt / die sal goet doen / Iac de
Tweede Godts is het beginfel der wijsheyt. Mat. 7. 8. 8.
¶ Nae dien dan dat ons de breeke Gods tot
buechden stiert / soo laet ons dan den Heere
breeken / want Christus Iesus is ons dat
selue erschende / met zijnen ghebenedijden
monde / daer hy seyt: * En breekt niet die dat
lichaem dooden / die siele en moghen sy niet
dooden / maer breekt hem / die na dat hy doot
gheslagen heeft / die macht heeft siele en lijf
te werpen in die ewighe verdoemenisse.
Dus vermanne ick v met dese woorden / niet
alleen met dese woorden / maer merter ghe-
heelder somme der schriftuerē / dat hem een
D iij
pegheo

Mat. 7. 8. 8.

Ecl. 15. 2. 7.

Ecl. 1. 6. 16.

Mat. 10. 2. 8.

Act. 21. 8. 13.

Act. 16. 2. 3.

Act. 25. 6. 27.

1. Tel. 5. 6. 25.

Joa. 19. 2. 11.

pegeltick soude willen beghenen / om die te
 Lns. 11. c. 28. *bewaren / want Christus seyt: † So wie de
 Mt. 7. c. 24 se mijn woorden hoort en bewaert / dien sal
 ich ghelycken by eenen wysen man / die zijn
 huys opten steen getimmeret heeft / ende als
 daer een plas regen viel / ende als stroomen
 quamen / ende winden waeyden en sloegen
 tegen dat huys / so en ist noch nants niet ghes
 vallen / want het was op den steen ghetim
 deert. Ende wie dese mijne woorden hoort /
 ende niet en doet / die is eenen sorten man
 ghelyck / die zijn huys opt sant ghetimmeret
 heeft / ende als daer eenen plas teghen viel /
 ende de stroomen quamen / ende de winden
 waeyden / ende tegen dat huys sloegen / doen
 hiet / ende zijnen val was groot.

So sijne hem een pegeltick daer toe neer
 sicheyt te doen / om hem seluen waer te ne
 men / en den periculosen tijt te lossen. Want
 Eph. 5. b. 16 Paulus seyt: * Lof den tijt / want het is
 quaden tijt / Dus neemt den tijt waer / ende
 vermaent malcanderen / want den noot ey
 schet / ende een pegeltick wapene hem wel
 Eph. 6. b. 12. gelijck als ons / Paulus vermaent. Want
 wy en hebben niet alleen met vleysch ende
 bloet te campen. Te recht heeft Paulus dat
 gheleert / dat beuoele ich nu so wel / lof moe
 den Heere hebben / die my met dese wapene
 so getrouwelijck bystaet / ende gelijck als hy
 beloofte heeft / als wy hoor sulcken soude ge
 Luc. 21. b. 14. leyt worden / * ons eenen mont soude geuen
 om te spreken / my nu den mont open ghe
 den heeft / lof moet by hebben / soo dat ich
 door de genade des Heere my hromelijck
 verweere met mijns Heere woort / en mijn
 vianden hromelijck tot rijf stonden weder
 1 Phil. 3. b. 17. staen hebbe / niet alleen mijn vianden / maer
 de vianden des Cruyces Christi / alsoo ghy
 noch wel hooren sult.

† Ghy

† Ghy sult weten / hoe dat ic opten dach
 diemen in Babel S. Thomas noemt / heb
 be gelegen int cot / daer ich alrijcs ghelegen
 hebbe / nae de noene hebbe gesien ende ghes
 hoort / als dat vleyschelijcke ende werelt
 lijche heeren zijn ghecomen ende genanche
 nisse / en oec den hoogen Baelin. Doen qua
 men de dienaers / ende seyden: Joochint comt
 wt / doen seyde ich in mijnder herten: † Hee
 re / doet open mijn lippen / mijnen mont sal
 106a. 51. b. 17. dijn lof wt spreken. Met dien quam ic bin
 nen voor haer. Woe lichte Konse en Polet
 eick haer biertote / ende seyden: Joochint / Gode
 groete v / en negen my toe met haren hoof
 de. Doen lichte ic oec mijn bonette / seggen
 de: Gode is my wel sulcken goete weert /
 Jae ende noch meer / ich ben bereyt voor zij
 nen naem dese leden (de welcke hy my door
 zijn genade verleent heeft) weder voor zij
 nen prijs af te legghen / de Heere is my wel
 so veel weert / want wy hebben hem wel sa
 vele weert gheuen / als dat hy den * bitteren Mt. 27. d. 34
 doot voor ons ghestoruen heeft. Doen sey
 den de Inquiriticus / Joochint ghy noch niet
 veraen / wilt ghy noch niet af staen? Ic sey
 de: Jae / † alstijt van quaet doen. Waerom 106a. 34. b. 15
 vbraechde ghy my dat niet doen ich noch in
 der boosheyt liep / als ich alderhande onge
 rechticheyt vseeide? Sy seyden: Ghy hadt
 mogen een sermoen gaen / Ende vbraechden
 nae mijn gelooue / dwelck ic vijnmoedich be
 leven hebbe. Doen seyden sy: Spreec tegen
 ons / en segt oft ghy noch niet veraen zijt.
 Joochint tegens v en spreke ic niet / want ghy
 en zijt van Gode niet. Woe soude ich aen v
 gelouuen? Christus is voor my gestoruen /
 daer aen gelouue ich / maer ghy en sult niet
 willen voor my steruen / noch den conde deer
 ken noch den anderen deeken (daer waren
 106b twee

Rom. 5. a. 6.

twee beechens: Konse ende den olymaket) noch den eenen prochepape noch den andoren en soude niet willen booz my stuen/ Ich ben op mijnon hals geuangen/ laet my wy/ ende steet ghy booz my. Antw. Wie leert datter? Jooft. Christus/ ende seyt: *Een goet Herder heeft zijn schapen lief/ en laet zijn leuen booz zijn schapen/ Ghy segt dat ic in dit propoof bliuende/ moet verdoemt zijn. Konse. Jae. Jooft. Tis van wonder dat ghy my dooden sult/ aengheken dat ich in een propoof ben/ daeromme dat ich sal verdoemt zijn/ Laet my ghaen/ tot dat ich in een beter ben. Antw. Wy sullen van v scheyden. Jooft. Jae ghy/ en my tonergeruen. Wolet. Paulus heeft wel geuen inde hant den des *Duyuels. Jos. So doet ghy oock/ ghy hebt my verdoemt/ hout v dan te vreden/ sonder my inden handen des Rechters te leueren. Paulus en heeft so niet gedaen/ noch Christus en heeft so niet gheleert. Ant. 28. t. 19. Mar. 16. Daer hy seyt: Ghaet/ pre- dit dat Euangelium allen creaturen/ maect Christus en seyt niet: Die v niet geloouen en willen/ teluyten in coten/ ofte met groote boeyen aen de beenen. Webben sy? Christus al geloof/ die hem hebben hooren preceken/ Webben sy alle de Apostolen ghelooft/ diese gehoort hebben? Antw. Jaen. Jooft. Webben dan de ghene die de Apostolen niet ghelooft en hebben/ gedoot gheweest? Ant. Jaen. Jooft. Voe coemt dan dat de Apostolen sulcs niet gedaen en hebben/ en dat ghy segt dat ghy stedhouders zijt van den Apostolen/ dat ghy v bestaet ons te dooden? oft wy schoon quaet waren/ na v seggen. Jaen. Ich heb een beter hope dan ghy segt. Wolet. Dat sal ich v segghen. Webby niet ghelesen/ hoe dat Elias *Daals Dichters ter doode brochte/

Jo. 10. a. 11.

Act. 27. a. 1.

1. Cor. 5. a. 3.

Act. 28. t. 19
mar. 16. b. 15

Ro. 10. b. 16

3. Reg. 18. e.

brochte? Jookint. Jae ich/ ende dit facter noch om v lieden oock tonder te brenghen/ wat ghy dient Baal noch seerder dan sy deden/ en ghy sluypt en bract veel seerder met *Zesabel dan si deden. Ant. Wat ghaet v dan aen/ ghy siet altoos na onse werken. Jooft. Christus heeft my terē den boom aen die brychten bekennen/ en seyt/ dat eenen quaeden boom geen goede brychten draghen en can/ noch eenen goeden boom gheen quade brychten/ ende alsoo boort van dier materie slyceckende. En ich seyd: Jae dat v werken niet goet en zijn/ so en houde ich v niet booz ghoet. Wraghe. Sijt ghy dan goet? Jooft. Dat en boort ghy my niet segghen/ waer en is niemant goet dan God alleen/ en al seyden wy dat wy goet waren/ dat wy niet en doe/ ghy segt daer tegē dat wy quaet zijn/ ende dat by oorlake/ die ghy my seyt/ doen wy in t Schepen hyns waren: Als dat wy almen ons niet ghelouen en wilt/ dat wy/ die ons niet ghelouen en willen/ doot steken. Konse. Wat segghe ich noch. Jooft. Waer hebt ghy sulcs aen my gheken/ nae dien dat ghy segt/ dat ich t volck geleert heb/ heb ich yemant doot gesteken ofte gellagen/ ofte een hayt berwetret/ ter oorlaecke van mijnder leeringhe/ die ghy segt dat ich leere booz een opinie? Antw. Wy en weten al sulcs van v niet. Jooft. Ich weet sulcs van v/ ghy herbzantle ofte vermooytse/ die uwen valschen Gods diens niet en willen aenhanghen? Te recht hebt ghy v seluen geordeelt in dese sake. Antw. Wit en doert niet/ laet ons disputē bā t geloue aen gaende. Jooft. Ic en wil niet disputeren mit alleene. Doen seyden sy: Gheeft ghy v dan verwonns? En meenden my den Rechters ouer te geuen/ hadde ich gelept: Jae. Doen seyds

3. re. 18. b. 19

Act. 7. b. 18.

mar. 10. b. 18

seyde ick : Neen ick / waer in hebt ghy my
 verwonnen: ick heb geseyt / niet eens / bys-
 tich mael: Toocht my een beter met dat
 nangelische woort / ick begheert af te gaen.
 Ant. Laet ons dan beghinnen. Jooſ. Wel/
 boort dat Schepen huys / in die tegenwoort-
 diecht van een groot byer / die daer verwon-
 nen is / salmen daer in werpen. Antw. Wat
 en sal v niet ghebueren. Doen seyde den on-
 derbaeluu : Ghy soect commocie te maken.
 Jooſ. Ghy hebt ghemaect met mijn van-
 ghen / hadt ghy my laten werken / Coortse
 en skont niet alsoot nu staet / her en skont in
 seuen Jaren alsoo niet. Voler. Men sal v
 daer niet byenghen / en dat by oorsaeke / om
 dat ghy v senijn niet spreiden en sout. Jooſ.
 Ghy behoort wel voor t Schepen huys te
 comen / ende hoet meer volchs hoorde / hoet
 beter waer / want hebbe ick de lueghen / ende
 hebt ghy die waerheyt / schaemt ghy v dan
 van die waerheyt boort / volck ? Bzengren
 my / ende tooch my / dat ick onghelich heb-
 be / so sult ghy dat volck den mont sloppen /
 en segt als ghy my verwonnen hebt: Dit is
 den man / die tegen het Christen gelooue ge-
 sustineert heeft / nu tooge wy hem met scit-
 tuere / dat hy onghelich heeft / ende werpt
 my dan int byer / dan sal dat volck ghesicht
 wesen / Wilt ghy dat niet doen / soo en wilt
 ghy niet datter volck de waerheyt weet.
 Ronse. Men sal v daer niet byenghen om te
 spreken / als men v daer byenghen sal / dan
 salmen v her spreken wel beletten. Jooſ.
 Waerom het volck heeft bysinnen / en die
 bysinnen heeft / die sal wel hooren oft ick
 goet oft quaet spreke. Ronse. Men sal v
 spreken daer wel beletten. Jooſ. So doet
 steect my coenelije in eenē sac / en vermoort
 my by nachte / dat gheen menschen en sien
 seect

stetet hy die herten en nieren doort / daer
 fietet volck genoech / en die salt sien en hem
 seluen wel wrecken / te latet op hem staen /
 want ick ben doch bereyt dit vleys af te leg-
 ghen / tly int byer oft int water / tly boort
 Schepen huys / oft hier in dit byer / (ende
 dat was tbyer in den heert) ik niet groot
 genoech / maker meerder. Doen leyde sy my
 weder boort te disputerē / en seyde / dat sy ge-
 sonden waren van God / en geseit als syde
 houders Gods. Ick seyde: Niet / want ghy
 hebt v beneficiere getocht / oft sy zijn v ge-
 uen / ofte ghy hebtse gewonnen met diene-
 uen / maer die Godt sonden heeft / die zijn van
 den penbeghinne der werelt anders geson-
 den. Sy seyden dat sy my met schriftueren
 sonden toogen / dat sy gesonden waren. Ick
 seyde: Toocht. Antw. Dat ik / dat Petrus
 den suetel was gegeuen / en hy was Paus
 en hy was hem gegeuen en zijn nacomers.
 Jooſ. Toocht my datter nacomers staet.
 Antw. Dat salme v wel toogen. Jooſ. To-
 get my dan. Doen las Ronse in een Testa-
 ment. Matth. 16. Wan dat Christus bracht
 de: wie seggen de liede des menschen
 ne te zijn: Tot daer Christus seyt: Ick geue
 v den suetel / doe en stontet van geen naco-
 mers. Doen seyde hy: Ghy hebbet wel ghe-
 hoort / doet ghy niet Jooſ: her is so lanch
 ick soude boort lesen / maer her is te lanch
 werc. Jooſ. Ic wil dz ghy boort leest. Ronse.
 Hoe verre? Jooſ. Tot daer staet vā de na-
 comers. Ron. Ghi hebt wel gehoort dat hy
 seyt: Op desen steet sal te mijn Kerche fun-
 deren. Also is sy ghefundeert op S. Peter /
 ende hy was Paus. Jooſ. Christus ik fun-
 dament / gelijc als Paulus seyt. 1. Co. 3. seg-
 gende: Waer en mach gheen ander funda-
 ment geleyt worden / behaluen datter ghe-
 leyt

1. Rc. 15. a. 7

Jer. 17. b. 10

Apo. 2. c. 23.

Mt. 16. b. 13

Mt. 16. c. 18.

1. Co. 3. b. 11.

leyt is/dwelcke is Christus Iesus / Maer
 Peter en is fundamēt niet/noch hy en fun-
 deerde de Kercke niet op Peter/maer op de
 belijdinghe van zynen gelooue/daer hy ver-
 leert: Ic belijde dat ghy zijt Christus den
 dan dat fundament. Maer laet ons spreken
 (seyde ich) vanden sluētel/ ghy valt vanden
 sluētel op de Kercke/ ghy seght dat ich van
 doen op vander loope. blifft ghy by een / en
 doocht my gelijc als ghy geluēdneert hebt/
 als dat Christus seyt: Ic gheue v den slue-
 tel en uwe nacomers. Sy seydē: Wat slue-
 len wy v wel toge/ Maer hoor / tis dit sey-
 deden/ Ic seydē: Ic en ben niet met geen reden te
 payen/tooch my int boec. Doen seyde Rom-
 se. Wy wetent wel van buyten/so doet ghy
 woek/ hoorz ons van buyten spreken: Ic
 seyde: Zeset. Sy seydē: Ist niet alleleens
 weer wijt lesen oft sprekē: Zoos/ hoort dat
 ic v seggē sal. Ic seydē: Ic en ben niet met geen
 seggē te vreden. Doen zijt niet lesen en wil-
 de/doen sprac ic den hoghen Baeltin aen/ en
 Roegdaerzigs/ en seide: Aijn heert/ ic beghe-
 re dat ghy my byscaet in dese sate / en doet
 haer dit lesen/ oft ic seggē/ dat ghy gewelde-
 ge zijt/ ende geen Rechters/ doe seydē sy:
 Zeset hem/ doen lasen sy/ Mat. 16. Romē
 last/ doen hijt niet en vant, wert hy (so wil
 als snee) Doen seyde hy: Het en staet niet.
 Dolet. Die selue woordē en staen daer niet/
 mer den an staet. Mat. 28. Ende las: Ic
 blifue by v totten eynde des werelts. Jooſ.
 Dat en is niet daer hy seyt. Ic gheue v den
 sluētel/ en uwe nacomers. Dolet: Wiit ghy
 duyst die woorden hebben/ die en staende
 niet/maect ghy daer af so vele: Jooſ. Aen
 ich/maer om dat ghy segt/ dat ghyt my too-
 ghen

Mat. 16. c. 18

Mat. 28. c. 20

ghen sout. Rom. Swijcht ghy / ghy en zijt
 niet sprekens weert. Jooſ. Waerom soude
 ich swijghen / daer ghy met uwen valschen
 Mandamenten hebt verereghen/ dat noch
 Doocureur noch Advocaet doorz ons spre-
 ken en mach/ noch geen vrienden/ wilt ghy
 niet dat ic sprekē / hadt my dan daer achter
 int cot laten liggen/ Maer ic en sal niet swij-
 ghen / om v noch om niemant/ ich en ben
 noch dief noch moord / noch byouwē schein-
 der/ waerom soude ich spreken laten / ic sal
 my verweeren ten sijne dat my mijn leuen
 gelt/ en niet swijgen/ also langhe als my de
 conge inde mont toert/ maer swijcht ghy
 n. ghy en zijt niet sprekens weert. Ghi sel
 moorders/ ghy v vanden des Cruys Chri-
 sti. Doen leyden sy my noch voor te dif-
 puteren. Ic seydē: Door r Schepenhuyz
 maer hier niet. Antwoort. Daer en salmen
 v niet hengen. Jooſ. Wel so doet dat v be-
 lief/ ich heb v mijn gelooue beleeden int eer-
 ste doen ich hier quam/ ende ick hebt v hier
 te voren gesept / meer dan v sijnich werf/ en
 seght v noch/ dat ick niet en hande van al v
 cremerye/ noch vā een punet dat de Room-
 sche Kercke hout. Romē. Want ghy niet
 vant Sacrament/ laet hoozen wat ghy daer
 af hout. Jooſ. Cene afgod. een beethe bloe-
 men/ en hadde ick uwen oly/ daer soude ick
 mijn schoent mede smeere. Rom. Wy hoo-
 ren wel / dat ghy stout ghenoech zijt. Doen
 begonster enen strijt/ ende meenden my te
 overnallen / en ic werde my vromelijc met
 staet/ die zijnen meeder lief heeft. Ende de
 Weete gaf my so te spreekē / dat ick bin-
 den die hien niet een reden en sprack / sy
 en bleuen daer in te cot. Doen weder vant
 Aensch werdinghe verbaelt/ hec welke sy
 wilden

Job. 27. a. 31

Job. 3. b. 17

Jer. 26. b. 17

Luc. 21. b. 14

Math. 1. a. 1. wilsde wtuoeren op de komende letter. Mat.
 1. Dit is dat Boeck der gheboorten Jesu
 Christus des Soons Dauds. Waer op dat
 Mat. 22. d. 47. ick seyde datter skont. Mat. 22. Doen Christus
 was vnaechde den Scriben en Phariseen;
 wat dunct v vā Christo, wies Sone is hy?
 Sy seyde: Dauds. Hy seyde tot haer: Hoe
 noemt hem dan Daud in de geest een Heer-
 der? daer hy seyt: * Die Heere heeft tot mis-
 neren Heere gheleyt: Sit tot mynder recht-
 terhandt / tot dat ick uwe banden legghe
 tot een banche uwer voeten / Ik dat hem
 Daud en een Heere noemt / hoe is hy dan
 zijn Sone? En niemant en conde hem een
 woorjt antwoorden. Ende noch verhaelde
 icht haer bande figure Melchisedech / ende
 Apocalypsis int laetste / dat hy de 7 wortel
 Dauds is / De welke sy niet hoorde en wil-
 den, en bleuen op haren skommen text. Wo
 ick dat hoorde dat sy haer ongelick niet en
 wilden kennen / doen seyde ick: Wilt ghy
 van het menschwerdinghe spreken / oft van
 eenighe saecken des gheloofs / coemt voort
 dat Stadthuys. Doen seyde Volet: Wie
 soude daer oordeelen / wie ghelick oft on-
 ghelick hadde. Joo. Dese goede heeren.
 Volet. Sy en verstaen de Schriftuere niet.
 Joo. Sy verstaen v wel ghenoech om
 hier te disputeren / oft int Schepenhuyse /
 sy behoorense dan ooc wel te verstaen / om
 voort dat Stadthuys te disputeren. En ver-
 staen sy de Schriftuere niet / soo behooren
 sy haer wel te schamen dat si rechtters zijn
 ouer dese saecke / daer sy de Schrift niet en
 verstaen. Daer ghebuerde so veel / dat ick
 in een hant pappiers niet schryuen en sou-
 de hare vernuttheyt. Ende ick beuele al-
 le lieue vrienden / ende alle broeders ende
 sulkers in den Heere / in de handen des
 Heer.

Heb. 7a. 1.
 1 Ap. 22. b. 16

Heeren: Ende bidde haer altesamen dat sy
 haer willen cloeckelick * wapenen / want
 Eph. 6. b. 16. der is nooc ende als sy comen soo verre als
 ick ben / dat sy haer niet en gheuen tot dis-
 putatien / want waert + moghelick / sy sou-
 den ons van der waerheyt trecken. Ich laet
 Mat. 24. b. 29. v weten dat ic so wel gemoet ben / dat ic niet
 en soude continen geschryue de vnaechde /
 te * blyfshay die ick hebbe / ende ick hope
 dat den zegel van desen brief sal zijn het af-
 legge van mijn lichaem. Daer toe gene my
 de Heere zijn genade. Op t. ter zynē naem
 mach voort gheprelen worden / want ick en
 soeche anders niet / dan des Heeren
 prijs. Niet meer / blyft den
 Heere beuolen / en dat
 woorjt zijnder ge-
 naeden /
 A M E N.

Act. 20. d. 37

Bidt den Heere voort / my / ick
 wil den Heere geerne voort
 liden bidden /

Sy seggen: Christus is Dauds Soone /
 verstaet thetiet.
 Is hy Dauds Sone / soo en is hy Godes
 Sone niet.
 Want niemant en heeft twee vaders / twee
 tegen nature.
 Maer Christus is den eenigen Sone van
 Gode den Wader puere.

Cynde van Joolhint
 Belydinde.

C

CC

Een Liedekē van Jooſ-

hint/ Naē de wiſſe: De Key ſtaet
 nu in zynen tijt.

De meeſte blyucht coemt door Gods
 woort

Waer door de Chriſten berquicken
 Veel bymicheyts weter gehoort
 Binnen der ſtat van Cortrijcken
 Wanden gheuangenē Jooſhint
 Die Chriſtum byerich heeft bemint
 En liet zijn leuen byjmoedich
 Bezeglende Gods woort bloedich.

By quam hoor die Sophiſten ſtaen
 Segghende/ Wats b begeren?
 Wanneer hebt ghy laetſ brecht gedaen?
 Wat wilt ghy dat nu voozkeeren?
 Want dat ghy my dus vangen liet
 Afſulex is ymmers niet gelchier
 Ghy wiſt hoe mijn ſaecten ſtonden.
 Neen wy/ ſy daet op bermōden.

Dan wien coemt ghy/ oft wy wat naem?
 Wy comen van Gods ewen.
 Ich geloof niet/ ſprack Jooſ bequaem/
 Want om weten mijn gelegen
 Hebt ghy my geleuert in hant/
 Maer die de weer om leeren wt ſant
 Ten is niet geweest haer leggen
 Yemant in banden te leggen.
 Noch ſprack Jooſ met eenen afkeet
 Dan die vzelaten en Staten/
 Ich ghelooſ aen Chriſtum den Heer/
 Die hem vooz my heeft dooden laten/
 Niemand en iſſer onder b
 Thy Daep/ Brochepaey/ Deken nu
 Die zijn leuen ſoude deruen
 Ende vooz my wiſſen ſteuen.

Wie leert dat/ (daer van beſcheyt doet)

Chy

Chriſtus/ en ſeyt: Een goet herder
 Laet kleinen vooz zijn ſchape loet/
 Maer ghy verſloot my al berdee
 Verhoemende/ blyf ich hier by.
 Daeromme iſt wonder/ ſprack hy
 Dat ghy lieden ſult gbehengen
 Wy aldus ter doot te brenghen.
 Naē dien ich ben in een propooſt
 Waerom men my ſal berdoemen/
 Soo laet my gaen Weſt ofte Ooſt
 Om tot een/ beter te comen.
 Van b willen wy ſcheen geris.
 Jae my ouergen ende gewis
 Straet vooz in des Rechters handē
 Om vaſt te houden in banden.

Paulus wel ouergaf Sathan/
 Alſo doet ghy my oock mede.
 Gheeft my niet in ſcheyters hant dan/
 Paulus doch ſo niet en dede/
 Chriſtus dat niet leert/ maer beual
 Dat Euangely ouer al
 Te bercondigen op eerden
 Door cleyu en groot van weerden.

Wy geboot niet/ die niet en wil
 Ghelouuen/ int Cot te ſteecken
 En te leggen in boeyen ſij.
 Al die Chriſto hoozden preecken
 Hebben die ſelue ghelooft hem/
 Oft oock die Apoſteliſche ſtem/
 Doen waſſer daer een die ſeyde/
 Neen/ daer op met cortſcheybe.

Sijn ſy dan al ter doot geleyt
 Die niet geloofden haer woorden?
 Neen/ hebben ſy weerom geſeyt.
 Deden ſyle niet vermoorden/
 Ende ghy vooz Stechhouders gaet/
 Hoe coemtet dan dat ghy beſaet
 Ons lieden aldus te dooden
 Al wann wy/ (als ghy ſeyt) ſnooden?

O ij

Jooſhint.
 Jooſ. 10. 222

Konſe.
 Jooſhint.

Dolet.
 Jooſhint.
 1. tim. 1. c. 20

Act. 28. 19
 Act. 10. 6. 43

Jooſhint.

Konſe.
 Jooſhint.

Konſe.
 Jooſhint.

Jooſhint.
 Konſe.

El. 5. 2. 8.
 Rom. 5. 2. 6.
 1. Pet. 3. c. 18
 Joo. 10. 2. 12

Konſe.

Wolof.
3. re. 28. e. 40
Jof.

En Liedeken van Jookimt.

En hebt ghy oock ghelesen niet
Hoe Welias heeft beuoten
Baals Wyfers te doon met bliet
Jae ick/en b onnecholen
Wt te roeyen, dat faclder noch
Want ghy dient meer Baal te broech
Draet en luypt meer dan fy plegen
Met Iesabel wel te degen.

Sy brachten Augustijn by int ent
Dies zijnde Jookimt conbroden
Sprack: Die en is my niet bekent
En brenge van hem boozt geen reden
Want ick en houd geen leering meer
Van der Apostlen van den Heer
En der heyliger Propheeten
(Woosleggende Gods lecteren.)

En die woorden onses Heylant
Ghebracht van des Hemels Thyone
† Wt den mont zijns Waders playlant
En heefte bezegelt schoone
Met zijn preciose bloet dier
Daer boozt begeer ick tgaen in toier
Sprack desen Helt stoutelijcken
Sonder eenige belwijcken.

En als duyfent byshondert saer
Dytenbistrich wert geseheuen
Stont Joos aen een staech openbaer
Daer by geeyt heest zijn leuen
Wy heeft den strijt broom wtgeboere
Als een stout Camper onberoere
Broeders w andelt so met lusten
Dat ghy met Gods byent muecht rustert.

F I N I S.

Fol. 117.

Dit is die Belydinge van Claes de

Wraet / inde gheuanchenis weseude te
Ghent / ende is aldaer om des
Heeren woort omge-
bracht / Anno
1556.

Ghenade ende blyde van Godt an- 1. Cor. 2. 8. 3.
sen Wader en Heere Jesu Christo / Eph. 1. 8. 2.
sy met b liede te samen mijn liefste
broeders en susters inden Heere.
Gebenedyt sy Godt ende de Wader
Jesu Christi / die ons * gebenedyt heeft met Eph. 1. 8. 3.
alderley gheestelijcke gebenedijnghe int he-
melijche wesen door Christus / ghelijck hy
ons wtuercooren heeft door den selcken eer-
der Wderet gront gheleyt was / dat wy sou-
den zijn heyligh ende ontrastelijc boozt hem
inder liefden. † En yeghelijck onder b die Eph. 4. 8. 1.
neme zijnen roep waer / daer in dat hy ghe-
roepen is / op dat b die Sathan daer mede
niet en quelle in uwer beproeuinge * en ver- Heb. 3. b. 17.
maent neersich die een den anderen in der 10. f. 24.
Iesden / want ick wil b lieden wel bermac- 1. Tel. 5. b. 18
minge schijuen / maer den tijt en is my niet
wel daer toe ghelegen / want ick worde seer
gewacht banden stockmeester / die den deec-
ke seer ontstet / en beurell is voor hē / noch-
tans den ick seer geneegen / om b lieden wat
te schijuen van mijnder examination / ende
vander Wape boohede / en berlicde loege-
nen / daer mede dat sy my meynen te verdoe-
men / maer Godt sy lof / dat hy my het veit
helpt behouden. Dit schijue ic b lieden oft
Q tij zeman

Den Belijdinghe van
gemant daer doot mocht ghesicht worden/
van die noch ionck zijn.

¶ Ten eersten/nae dat ick genangen was
op den seften dach/ hadde ic seer bedroeft ge
seten/ en bedrucht/ en swaer van herten / dat
bleyck was seer verckloemt. Nu moec
icker aen/ ende veel meer anders krijes aen
wij/ aen kinders/ en de * Satan die my om
ginck / om my te verluinden met veel won
derlijcke aennuechtigen / dat te lauch waer
om te verhalen. En opten seften dach boot
die noen/ quam die stochmeester / ende riep
my wt/ daer ick in ghesloten was/ seggende:
Claes/ coemt hier beneden / volcht my/ En
hy ginck boot/ Ende mijn herte ontfack my
van buechden totten Heere mijne God/ als
so dat alle mijnen ducky en benauecheyt hant
my gebreuen was/ gelijc het stof vaders tra
ten slaet met tracht. Doo dachte ick: Och ge
nadtighe God / nu beuinde ick dat ghy * ghe
tron zijt in uwe belofsen. Heere i regiert
nu mijnen mont nae uwe belofsen. Doen
leyde hy my in een camer/ daer sat de wooy
scheyen/ en noch twee Scheyene met hem/
en die Baelliu/ in een man met eenon groo
te baerde / die een groot bosch hadde om
te schijnen/ en sy beligen my seer/ doen ick
in die camer quam/ ten ick dede seer groote
reuerencie/ ende ic boot haer lieden te same
brede. En die stochmeester selde my eenen
sloet/ en leyde: Claes sit daer neder/ tis so
die ordonantie. En ic sat daer in niet eene
blisden moede/ het herte totte Heere mijne
God/ niet denckende op my seluen/ noch op
sigeen dingen die op deser werelt sijn. Doo
leyden sy: Deckt v hooft. Ick leyde: Wel
en betaeint nu niet wel. Ende die Baelliu
braechde my: Hoe is uwen naem? Ick ley
de: Claes de Waet. Doo leyde hy: Schrijft
dat

dat/ ende geboren deser stadt. Doen braech
de my de Schrijuer: Sydy van hier gebo
ren? Ic leyde: Ic en weet anders niet. Bael.
Waer hebby soo langhe gheweest Claes/ de
laeste reyse doen ghy wech waert soo lan
ge wt huyl. Cl. In Ender lant. Wa. Wat
ghinck ghy daer maken? Cl. Ick vernam
daer int lat/ oft icker niet en hadde wert yet
te copen of te betropen eenich goet ofte yet
te doen/ daer ick mijn broot hadde moghen
mede winnen. Bael. Jae/ ende om die broe
ders te beuen/ dat hoor ick wel. Claes. Jae
Heer Baelliu. Bael. Jae Claes/ hebby een
ander doospl ontfangen / dan ghy ontfinet
in uwer ioncheyt / als ghy kerren ghedaen
wert? Cl. Hy en gedenct daer af niet/ als
ick so ionck was. Bael. Hebby een doospl
ontfanghen / daer af dat v gedenckt Claes?
Cl. Jae heer Baelliu. Wa. Hoe langhe is dat
geleden? Cl. By vier iare. Woe verwonder
den sy haer alle seer. Die Baelliu braechde
my noch eens: Hoe lage seydy/ doen seyde
de ander Scheyene. Wy bier iaren. Doen
sach my die Baelliu seer aen/ ende braechde
wie sy was/ die met my verkeren/ en die va
mijne broedeten waren/ die oock gheboopt
waren. Ende ick leyde: Tis onse wijs niet
malcanderen te bragen/ Wan waer sydy? of
waer woondy? of hoe heet ghy? of wat doet
ghy? Baelliu Ghy lieden en willet niet we
ten. Cl. Meen wy heer Baelliu. Bael. Wat
doet ghy om dat ghy niemant belasten en
sout. Cl. Ja wy heer Baelliu/ want wy wert
wel/ dat men seer nae ons bloet slaet / ende
die Heere heeft ons toe ghelaten / dat wy
+ boot/ sichtig wesen sullen als serpenen.
Doen greynden de Baelliu om my / ende sy
spraken seer veel Latijns onder malcande
ren. Doen braechde de Baelliu: Waer was
is

1. De. 5. 8. 8.

Heb. 10. 6. 23
Luc. 21. 6.

1. De. 2. b. 13

Coll. 3. 8. 1
1. Jo. 2. b. 15

1. Jo. 1. 8. 12

Mat. 10. b. 16

Een Belijdinghe van

te doen/ dat ghy v doopfel ontfingt? Claes.
Tot Antwerpen. Baeliu. Waer daer? Cla.
Tusschen S. Joris poorte/ ende de Coeper
poorte. Bael. In wat huys? Claes. In een
cleyn nieu huyslae. Bael. Wat ambacht dede
men daer in? Claes. Ich en sath daer gheen
ambacht doen. Baeliu. Jae Claes wie was
ser by? daer moesten getuyghen by zijn/ die
ghetuyghden dat ghy een zoeder waert/
Claes. Daer waren drie oft vier personen
by die int huys woonden/ ende eenen die
my daer in leyde. Baeliu. Wie was die v
daer in leyde? Claes. Het was een ionck
man. Baeliu. Van waer was hy? Claes.
Ich en brachdet hem niet. Baeliu. Hoe
beel wasser daer met v ghechoopt? Claes.
Wy drie. Baeliu. Van Waer waren sy?
Claes. Ich en brachdet hontieden niet.
Baeliu. Wat ambacht deden sy? Claes. De
eene was een metsers knape/ soo my dochte.
te. Baeliu. Waer wist hy v te binden/ die v
daer leyde? Claes. Hy hadde my dach ge
set inde Coeper poorte. Baeliu. Wat wist
ghy ofte wooper daer inde Stade was?
Claes. Ich hadde in diuersche wonden daer
nae vernomen als icker ginck om mijn
Coopmanschap/ ende doen hoorde ich dat
hy daer was. Baeliu. Waer hoorde ghy
dat hy daer was? Doen seyde de woorsche
pen: Sy kennen al haer lieden volcken.
Baeliu. Dat huysken daer ghy ghedoopt
waert/ woonen sy daer noch/ oft en wees
ghijt oock niet? Claes. Dat huysken was
coets daer nae heel wt ghetraecht. Baeliu.
Soo en weet ghy daer niet af te spreken/ en
doedy? Claes. De eene tracht nae Engeland/
dander was gebant/ dander en weet ic niet
waer sy boeren. Bael. Wat man was die v
man

3. Tim. 7. 8. 2 doopre? Cla. Het docht my een onstraffelijc

Claes de Waert. Fol. 125.

man zijn. Baeliu. Jae Claes/ wat weet ghy
vanden man die v doopte/ oft hy onstraffe
lijc was? Doen seyde een banden Schepe
nen: Hy heeft geseyt: Iem docht dat hy on
straffelijc was. Doen seyde de woorschepe:
Dese lieden piecken ooc/ doense niet? Do
seyde de Baeliu tot hem: Wy plege dat al
te hagen/ maer wy en bieren dat niet mee.
En sy cloncken de belte/ dat de Stockin
ster comen soude/ en my wech leyden. Ende
dit schene sy. De Schijner brachde/ wat
volck van schent dat ick te Emden gelaten
hadde. En ick en wilde hem niet antwoor
den om dies wille/ dattet zijnen dienst niet
en was te hagen. Ende doen seyden de
Schepens tot my: Claes/ wy sullen man
nen seynden/ die sullen v leerē dat rechte go
looue. Cla. Dat rechte gelouue hope ick dat
ich hebbe/ en willen sy my daer in bestre
ken/ soo sullen sy my willetoen zijn/ maer
willen sy my daer af trecken/ soo en begeere
ich ic niet. Doen seyde sy seer: Claes/ hoopt
se/ hoopt se altes. Doen bedancte ick Sche
penen en Baeliu allegader hertelijcs/ dat sy
met my genoesleert waren. En de Stock
meesters bode wees my opwaerts te gaen/
doen ginck ick opwaerts. En ick wert seer
suaermodich/ dat sy my niet geuraecht en
hadden na mijn gelouue/ en twee dienacs
hadden gaen hoozen aen de duere/ die qua
meren bouen by my/ en quelden my niet be
deleydingen/ ende seyden: Arme bloet als
ghy zijt/ die v leuen daer hoor laten wilt/ en
v wist en kinderen laet ghy inden noot/ ten
is niet wel ghedaen/ dat ghy v houwelijc
breecht/ want Gode heuet selue inghefelt. Gen. 2. c. 24
Ich seyde: Ic en bheke mijn houwelijc niet/
noch mijn huysrouwe ooc niet/ mer diens
schult is/ die my van mijn huysrouwe ne
man

Q v

men/

En Welijdinghe van

men, dien staer wel toe te sien / wat sy doen.
 Sy seyder: Ic soude al sprecken/so sy hooren
 wilden. Ic seylde: *Dat en heeft my
 Godt niet geleert. Ende ic vermaende hem
 lieden / dat sy haer wachten souben aen sulc
 bloet te grijpen ofte comen. En ic sprack hi
 wel tegen, en sy gingen wech/ en baden Godt
 dat hy my wilde verleenen mijn meeste sal
 licheyt. Doen sat ic daer alleene/ en des Sa
 than quam my tenteren inwendich boose
 zingende: Arat mensche / sydy hier om wa
 geloofs wille/ de beeren en vragen b na go
 gelooue / dan na den Doop die ghy ontfa
 ghen hebt / van alsulcken man / ghelijck ghy
 wel weet / ende quide my met al dat hy con
 de boozbringhen / hy dede sin beste om my
 neder te werpen. Doen dacht ic: O ghy boos
 se tenceerder / ghy moordenaer / ick beuoels
 wel dat ghy sijt de selue die Petrum quide
 de / daer hy ons mede ghewarschout heeft.
 Ende ick bloet tot Godt / en hief een geestes
 lijck *Liedcken op / ende sanc met brueder
 den / ende worde brolijck ende blijde / dat ick
 dten sorme dooz ghesreden hadde. Daer
 was ick ontrent thien wecken.

¶ Doen quam de Stockmeester / seggende
 de: Claes / comt herwaerts / hier zijn twee
 bonte crayen / ende beual my seer / dat ic sou
 de peynsen om mijn wijf en kindere. Ic seylde
 de: Ic peynser genoech om / maer Christus
 heeft gheseyt: Wie niet en verlaet vader
 ende moeder / sulker en broeder / wijf / n
 taer sijn eyghe leuen / om mijns naems wil
 le / die en is mijns niet weerdich. Hy seylde
 de: Is waer / diet geboen can. Doen leyde hy
 my in een camer / daer twee Jacobijnen wa
 ren / die strecke haer cappen af / en ick dede
 mijn bonette af / ende sy boden my goeden
 auont / en ick henliede ooc. De eenre bracht
 de my:

Claes Waet. Fol. 128.

De my: Hoe heet ghy mijn vrient? Ic seylde:
 Claes / en ick seylde: Hoe heet ghy? Hy seylde:
 de: Doer Peter de Wacker. Ende hy seylde
 my / hoe dat hy geweest hadde torten dooz
 schepen / en dat die begeert hadde / dat hy my
 soude comen onderwijsen tot den rechten
 ghelooue. Ic seylde: Dat heb ick van Godt
 ontfangen. Waeg. Wat is v gelooue? Cla
 Ic gelooue alleen in Christus Jesum / dat
 hy de leuendige warachtighe Sone Godts
 is / en datter geen ander salicheyt en is in
 hemel noch op aerden. Waeg. Jller anders
 niet te ghelouuen? waer bliff de moeder de
 heylighe Kercke / daer wy in gelouuen moe
 ten? Claes. Weet ghy wel wels dat de heyl
 ige Kercke is? Waeg. Wee: ghyt wel? la
 ter my hooien. Cla. Ic bracht v / want ghy
 sprechter af. Antw. De selue diet gewest
 is van Christus tijden af / en der Apostolen
 tijden af / en die de Apostolen onderhouden
 hebben / en noch doen. Cl. Welcke is dat?
 Antwoort. De moeder de heylighe Room
 sche Kercke. Claes. Is dat de Apostolische
 Kercke? Antw. Jaet. Cl. Webben de Apo
 stolen also onderhouden? Antw. Ja sy / enen
 gelijck wy / min noch meer. Claes. Webben
 de Apostolen alle ghedaen? Antw. Jaes sy.
 Cl. Waer statet gheschreuen? Ant. Ick salt
 v toogen. En hy toochde my totten Cozin
 then / daer Paulus sprecht benden Auont
 mael. Ic seylde: Wy sprecht daer van dat bre
 ken des broots / dede hy daer alle gelijck
 ghy lieden doet? Ant. Ja hy / noch min noch
 meer dan wy en doen. Claes. Webben de
 Apostolen veruolcht / en haer lieder kercke
 gehouden met den biere en sweerde / gelijck
 ghy lieden doet? Ant. Ja sy / sy hebben bloet
 gekost / en berraden / en doot geslagen. Cal
 * Alalus bloet was gekost van Pietro / en
 * Judas

Act. 10. c. 32.

1. Pet. 5. a. 8.

Jon. 8. d. 44.

1. Pe. 5. a. 8.

Jac. 5. b. 17.

Act. 10. c. 37

Luc. 14. c. 26

Act. 10. c. 16.

Act. 4. a. 12.

1. Cor. 11. c. 22

Act. 16. c. 50

Mat. 26. b. 24 * Judas betriet / maer waer hebben sy yemant doot geslagen? Ant. Wetrus berfloecht van zynen monde, dat sy ter doot neder vlielen. Ende hy lachte en sprac zynen vinger op. Doen seyde ick: Hy dunct wel dat ghy zyn banden genen daer Paulus of spreect / 2. Tim. 3. a. 2 mot. 7. Waer af dat wy blien sulen / want lieder sotheyt en blijft niet verholen / want openbaer voor de mensche / want ghy sie op syot en en dyaelt / en roont wel dat ghy menschen zyt van gebroken sinne / die alstijt seeren / en nemmermeer totter waerheyt en comen. Ende ick straffe hem seer / en hy wilde noch veel spreken / en my onderuragen vanden doop en menschweringe Christi / en ander articulen vanden ghelooue / maer ick hadde voor my ghenomen / gheen discipul te seggen hen lieden te waken / sonder Schepen daer by te zyn / dan te belijden gelijck ic hien bouen beleden hebbe voor henlieden. Doen sy hoorde / dat ick niet meer hoorde en wilde / ende stont om ghaen / so seyde oock een: Och Claes / hoe iammerlijck syd verdoold / en nochtang heb ick u so lief / ick wilde wel dat ghy van mijnen sinne waert / en dat ick mijn lichaem soude laten verbranden. Och arme mensche / ic wil voor u bidden en doen bidden als ick preke. Claes. Ick en begeere niet / dat ghy voor my bidt / noch doet bidden / want u lieder geber is ydel / en en werct. Mat. 3. a. 4 * Voor Godt niet verhoort / so lange als ghy lieden blijft in uwe doosheyte. Anw. Waer mach misshien een oft twee zyn in al den hoop / die goet is. Claes. Treect benen / want ghy soect te court. Doe ginch by al lachende wech / en seyde: Ic sal voor u doen bidden / en ghy wilt oft niet en witt / wat ghy behaecht my wel / ende ick wil noch weder comen.

¶ Daer

¶ Daer na ontrent noch twee wecken / quamens twee hande selue Bende / de eene was en groef bet man / die seer veel claps in hadde / en de ander was seer sel en gelijck in de woorden / en wilde my seer actualen om te discipulere / maer ic en wilde niet aen / dan met veel bygens / die ick hentieden op wterp / gelijck ick de ander hadde gheboden / en liec hen daer selks boosheyte ondeckten. Want daer waren seer veel gheuangenemen comen staen achter onder de camer denster ende de camer duere / om te hoorde / ende dat wiste ick wel / daerom brachde ick te meere / om dat den een so veel claps hadde / ende quam by dyaete.

¶ Doen ick ontrent seuen wecken geseten hadde / was ick af geroepen / en gheleyt in een camer / daer sat de Deeche van Konse met zyne Clerck / en noch een persoon by hem. En de Doochen hier my sitten / en ick sat voor aen de Tafel by hem / en hy ginch my een lanch Setmen doen / en ick hoorde toe. Hy verhaelde / hoe datter onmogelijck was / sonder gelooue God te behagen / ende wiet niet en geloof / die is verdoemt / seyde hy. En ten laetsten brachde by my: Waerom hebt ghy u so laten verleyden / en in dolinge late brengen / en zyt actualich geworden van de heylige Kercke. Doen seyde ick: Om datter gescheuen staet / dattet onmogelijck is / sonder gelooue God te behagen / so heb ic neerstich geweest om te ondersoeken dat gelooue / en Godt te bidden / dat hy my daer in stercken wilde / door zyn genade en barmherticheyt. En hy heuet geaen overuloedich / en dat begeert ic oec geroouwelijck te bewaren tot zijnen prijs / en om gesijde te verlaten / noch om yet dat ter werelt is. Wee. W dunct dz ghy gelooue hebt / mer ghy zijtet

Heb. 11. a. 6.

mat. 16. b. 26

Joan. 3. c. 18

mat. 20. d. 32.

zijtter beere afgewecken. En dat ghy lie-
den so bymoedich en ghetroot zijt tot de
doel / dat is de Duyuel / die hem van be-
stelle in een Engel des lichts. Daerom als
ghy de Schifstuerer leest / dan hebby v lat om
onderwijfen van eenen armen rechten Am-
bachts man / diele na zijn vernuft v geleert
heeft / daerom zijt ghy nu bedrogghen / Ghy
sont v hebben laten leeren banden gene die
de rechte leeringhe ontfangē hebbe / de die-
ners der Heyligher Kercken / dat zijn de
Dalkoren oft Herders Claes. Sijnse dat
die de rechte leeringhe ontfangen hebbe
Deer. Ja sy. Cla. Waerom leuen sy dan een
Duyuels leuen / gelickmen siet. Deer. Wat
gaet v dat aen ? daer staet / Matthei. 23.
Daet na haer gheboden / ende niet na haer
werken. Cla. Sijt ghy dan de Schifstuerer
leerden ende Whariseen / daer Mattheus af
ghelckheuen heeft. Deecken. Ja wy Claes.
Soo comen alle de Ween op v lieden / die
daer na volgen in het selue Capittel. De-
cken. Ten doen niet. Ende wy hadden noch
leer veel spracks daer af. Ende hy hadde
my geerne gehadt / dat ich hadde willen dis-
puteren in de Articulen des Gheloofs /
maer ich en wilder niet aen / dan met dese
danighe vrage. We man was ghewillich
int spreken / en seer sachte / en begeerde dat
men zijn tedē gehoor soude geue / en hy gaf
oock goet gehoor. En ich dacht / ich hebbe
so langhe ende so veel van desen man ghe-
hoort / dat hy de gemeynte so seet vernocht
en benaut / ich moet nu weten / hoe dat hijt
met der Schifst wil beweren / daer ich hem
spreke / want ic en weet niet / dat ic hem opt
ghesien hadde. En ich vracde hem / waer
hijt vant gelckheuen / dat hy so bloetgierich
soude loopen naet onnosel bloet / daer niet

Mat. 23. a. 2

Act. 9. b. 13.

mant en weet ouer te clage van eenige mis-
daet. Deech. Mijn vrient / ic en loope noch
ich en scae na niemants bloet. Claes. Ghy
seynter dan v dienaers om. Deer. Ic en doe
mijn vrient. Cla. Veruolchdy dā niemāt.
Deech. Neen ic mijn vrient. Cla. spoch en
hebby gheen mandamenten / daer mede dat
ghijt laet doen. Deer. Neen ic mijn vrient.
Claes. Ghy hebt ymmer mijn medebroe-
ders de Wet 7 ouergheleuert / die ghy in v
handen getrege hadt / die staende gebleuen
zijn int gelooue / en men heuet ymmer int
openbaer ghesien / present voor alle de we-
rel. Deech. Ich en doe mijn vrient. Claes.
Wat coemt ghy dan daer te sitten / by de
Schepens / en lo veel te spreke / ist dat ghijt
v niet en moeyt. Het schijnt dat v hoort / dat
ghy geen schult daer in en hebt. Deer. Neē
ich mijn vrient. En hy wreef zijn handē in
malcanderen. Cla. Wie doetet dan. Deech.
De wereltliche / oft de beere / diet Sweert
ontfanghen heeft. Wy hadden noch veel
sprack daer af / also dat hy geenen werch en
wisse. Ende hy vracde we der Schifst /
Deute. 17. Waer sondeerde hy / dat de Jozael
sters de macht hadden / etc. Ich seyde. Dat
was in de wet der wrake / maer nu zijn wy
in de wet der gheuaden. En ich vracde hē
hoe dat hy hem doest bestaen te acnueerden
dat de heere verboden hadde / te wete / van
dat oncruyt. Matthei. 13. Datmen dat goet
cruyt / en het quaet cruyt beyde soude laten
opwassen. En ich vracde welke die van
beyden was / ich moet ymmer bet goet oft
quaet cruyt zijn. Deech. Ghy zijt het quaet
cruyt. Cla. Waerom en laet ghy my niet op-
wassen tot den dage des ooghts. Deer. Dat
het de heere des Ackers zijn diernaers be-
sal / dat was daerom / dat sy dat goet niet
bedet.

Mat. 27. a. 2

den. 17. b. 17

Mat. 13. b. 10

bederue en souden niet dat quaet wt te cree-
ken/ maer ick can wel gaen langs de canne/
ende plucken hier en daer een pluckken oft
twee/ ia somtijts seg oft acht/ sae thien oft
twelf/ ia somtijts een hondert oft twee/ son-
der het goet te bederuen. Claes. Ja/ so hydy
wijser dan de dignaers des yceeren/ weech.
Ick can ynnuers dat wel. Cla. Doen ic met
de wapen bede / ende wandelde na b lieden
wille/ was ic doe een goet pijlken. Wee. Ja
ghy. Cla. Wen ick nu dan een quaet pijlke?
Wee. Ja ghy. Cla. Nu wel dan/ ven ic een
quaet pijlken/ na b selks seggen/ so hebt ghy
my/ en noch meer met my/ die dooz my dooz
zijn/ dan selue bedoquen met uwen plucken/
ende ghy segt dat ghijt so wel cont. Ey ar-
me plucker als ghy zijt/ doe ghy op de Wee-
le plaerke die vier pijlken van Liere plucke
ouer biss Jaer/ daer ghy opt Schaur stont
ende ppeere/ en de lieden seppen: Antech/ is
yeeet/ doen ter tijt begoste ic te onderfoer-
ke/ om wat gelouue dat die lieden daer ston-
uen so hymoedich/ ende ick onderlocht de
Schriftuere/ die ghy daer verhaelde/ int 2.
Tim. 2. en 3. Doen vant ic/ dat ick my t kee-
ren moeste van sulcken dol/ gelijc daer be-
scheydelschick genoech af staet/ van b lieden
te bekennen/ en heerde my da sulcken hoop
ende noch doe. Waer blijf dy nu met uwen
plucken/ arme plucker/ hoe ghy meer pluck
hoe ghy meer bederue/ na b selks seggen/ hoe
waer b beter dat ghy stille stont. En ic sepe
de hem seer veel wtcr Schrift/ so dat hy be-
schacmt was / en en wiste niet te antwoor-
den. Ten laetsten seyde hy: Wat en waren
mijn lien niet/ mijn blient/ my dunct dy ghy
de Schrift wel doozlocht hebt / waer hebt
ghy b Kercke gehoude? Cla. Daerse Chri-
stus en zijne Apostolen gehouden hebben/
inde

2. Cl. 2. b. 10
3. a. 6.

inde Waghen/ inde Bollen/ int * Velt/ op Luc. 6. b. 17.
† Beerge/ op de Watercanten/ somtijts inde * Mat. 5. a. 1.
† hupfen/ oft daer sy de plaerke bonde. Wee. † Act. 1. b. 13.
* Christus ydicate openbaer/ maer b lieden 2. a. 1.
en cannen niet vnden / waer ghy zijt/ ofte * Jo. 18. t. 20
wie ghy zijt. Claes. Wat mach b ten minsten
wel seer spijt/ dat ghyse niet vnde en cont
noch niet en kent/ en datme b lieden so wel
kent. Ic hope dat God niet toelaten en sal
dat ghyse vnden sult / maer al ist dat ghy
sontijts inde t canckens sult/ ic hope dat Jo. 15. a. 1.
ghy den wdijnlocht niet af snijden en sult.
Christus/ Jesus de leuendige Sone Gods mat. 16. t. 16
die sal zijn canckens wel bewaten en doe-
den/ datse burchten brenghen/ al ist dat ghy
neerlich zijt/ en nu b beste doet/ om te ber-
schueren / en te niet te maken. En wy had-
den noch veel spaecks bande Kercke/ ende
van de zijne / en hy eralteerde de zijne seer/
en ick bjaechde hem veel daer af/ oft de ion-
ghe kinderen verdoemt waren / die sonder
doopfel stouen. Hy seyde: Ja sy. Ic bjaech-
de/ oft de Apostolen stille gedaen / en ber-
uolchte hadden. Ende van als seyde hy: Jae
sy. So dat my dachte/ hoe dat ick hem meer
bjaechde/ hoe dat hy meer looch/ en ic straf-
te hem in zijn lueghenen / daer ick hem in
vant. Hy seyde: Ten zijn gheen lueghenen/
maer het is de waerheyt/ maer ghy en ghe-
looft niet wat datme b seyt/ ghy bijnst euen
heer/ en ongeloonich. En her sechen dat der
Apostolen leuen niet anders gheweest en
hadde/ van der wapen leus/ noch min noch
meer soo hy seyde. En hy seyde: Van b lie-
der leuen: Ghy lieden * hout wel een goede
wandelinghe oft conuetsarie met alle men-
schen/ en uwen t naesten te doen so ghy sout
wiltten hebben/ ende leest met malcanderen
in vrede/ i. liede en eendrachticheyt / Duelt
1. Wet. 1. a. 15
2. b. 12.
† mat. 7. a. 12
† Ph. 4. a. 3.
seer

1. loā. 7. b. 18.

2. Cor. 5. b. 10

2. Tess. 7. a. 6

seer goet is/ ende malcanderen by staet/ in v
 lieder noot en benaetheyt/ ende het leuen te
 laten booz malcanderē/ het welke ooc seer
 goet is/ ic en can daer niet tegen seggen/ en
 wt uwerl Gemeynthe wt te bannen die on-
 behoorlijk leuen/ ghelijck ghy lieden hebt
 ghedaen Gielis van Ahen/ die sulck een le-
 uen geleert hadde/ gelijk ick wel weet/ hier
 en can ick niet toe seggen/ ten is al wel ghe-
 daet/ maer wat helper dat ghy liede in rone
 hebt/ als ghyt gelooue niet en hebt/ het en
 mach v lieden niet salich maken. Ic seyde:
 Wy hebben het ghelouue oock/ maer ghy
 en besciaet het niet/ ofte en willet niet be-
 staen/ Maer het sal v noch eens gheopen-
 baert worden / inden ontschen dach des
 Heeren/ wie ghy ghebent hebt. Ende ick
 ghinc hem noch hert aen. Ende hy clanc
 de Belle/ om dat de Stockmeester hem wt
 laten soude/ ende de Stockmeester quam in
 de Camer/ ende hy stont op om te gaen/ en-
 de ick bedancde hem seer/ dat hy om mijnen
 twille hier ghecomen was/ ende hy keerde
 hem omme/ ende seyde: Ich saghe gheerne/
 dat ghy v wildet laten te weghe brenghen/
 maer ghy blijft enen hert in v onghelouue/
 ghy zijt gelijck uwen heere. Ich braechde/
 Wie is mijnen Heere? Hy seyde: De Duy-
 uel. En ic viel hem aen met deel Schreuen
 om dat hy niet meer comen en soude/ en hy
 ginc besciaent van daer/ ont dat de Stock-
 meester daer was/ en ander geuangenē die
 by de duere quam gheloupen. En ic hadde
 hem gheuraecht bescheyt dan Gielis/ ende
 hy wist my al te segghen/ daer ick my seer
 in verwonderde.

¶ Ende den derden dach daer na/ was ic
 noch ees vande Stockmeester af ghaelt/ en
 ic ginc seer goetwillich nederwaert: En hy

wees

wees mi in een camer te gaē. Doen ic daer
 in quam/ soo sacht daer de Woorszepen met
 noch een Schepen/ en een Wasloof/ oft Wa-
 pe/ die seer dooztrocken was/ onse vrienden
 te examineren/ en seer bijtich inde woordes/
 dat hy niet een reden en conde gehoozen/ hy
 snapte daer in om die te bryken/ maer de ee-
 ne Schepen en hadde noyt meer Schepen
 geweest/ en die verboot hem alleen / wāt hy
 sach seer snel/ en hoogde schery toe. Ic in de
 camer comende/ dede de Heeren* groote re-
 uerentie/ en sy my oock/ en ick sat by de Ta-
 fel/ en de Wape dede een lanc velas/ gelijck
 de weechen ghedaen hadde/ en ick i sweech
 stille/ tot datmē my bjaechde. Doen hy zijn
 sermoen gedaen hadde/ so bjaechde hy my:
 Waerom hebt ghy v so deertlijck laten ver-
 leyde vanden gelouue in dwalinge/ Claes.
 Ic en bē in geen dwalinge geleert/ maer wt
 der dwalinge int rechte Christelijc gelouue
 Wape. Wat is dā v getooner/ latet ons hoor-
 ren. Cla. Ich gelouue/ dat Iesus Christus
 is de warachtige leuendige Gods Sone/
 en datter* gheen ander salicheyt en is/ noch
 inden Hemel/ noch inder Aerden/ noch daer
 onder/ noch daer bouen. De Woorsche. Dat
 ghelouuen wy oor alle in onse Kercke. De
 Wape loecht/ segghende: Wat soude ick oock
 wel preke/ segt ons wat anders/ en spyeert
 by/ want Christus senen: * Als ghy booz
 Contingen en Pynten es/ Quericheyt ghe-
 bocht wort/ en brees niet wat ghy spreken
 sult/ want inder seluer hje salt v ingegeuen
 worden van mijnen Hemelichen Wader/ Ja
 mijnen Geest salt spreke dooz/ uwen mont.
 Hebdy nb den heyligen Geest ontfanghen/
 so spyeect nb by wt dooz/ den heylige geest.
 Ende de Woorszepen sat alheen en knicte
 en en grinckeide/ en seyde: Ja/ ia/ Claes/ ia/

Rom. 13. a. 7

1. Pe. 2. b. 17

Ecl. 20. a. 6

mat. 16. e. 16

Acto. 4. a. 7.

mat. 10. e. 19.

De Belijdinge van

eer ick een woorjt gesproken conde. **De Wa-**
pe terfont: Christus heeft zijnder Kercke
 beloest, dat hy by henticde zijn soude tot int
 eynde des werelts toe. En van b lieden en
 binde ic niemāt, die my weet te sprechē la-
 ger dan ontrēt de dertich Jare / wāt daer te
 bozen en heuet niet geweest / ofte weet ghy
 eenige Boecken te betoogen, die ouder zijn
 van b lieder volcke, behoefste ons. **Clac.**
 Nademael dat Christus zijnder Kercken
 beloeft heeft, dat hy by haer zijn soude, tot
 int eynde der werelt toe, loo en twisfelt my
 niet, hy en heeft zyns lichaems behouderē
 geweest, en noch is, en zijn sal, so lange als
 de werelt staē sal, na zijnder beloften. **Mat.**
28. Eph. 5. Al ist datse somtijden in somme-
 ge landen wtgeroeyt is geweest door bloet-
 stortinghen en benaetheyt des veruolchs,
 en door valsche leere des Roomschen rijcs,
 oft andersins, daerom en heuet niet al de ge-
 heele werelt door te niet gheweest, want de
 werelt is groot, en het mocht wel in eenige
 boecken des werelts gheschiedt hebben, en
 van een ten anderen sond te niere te gaen.
 En dat ghy my bzaecht na eenige Boecken
 onser kercken, de Bibel is ons Boeck, die
 inder kercken gheregneert heeft van ouden
 tijde. **Wap.** Is die b lieden groot ghenoech,
 en hebby genoech aen eenen? **Clac.** Ja wy
 hy is ons noch te groot. **De Wape** loech, en
 seyde: Waer blijuen dan alle de boecke die
 de geleerde mannen geschreuen hebbe, van
 de tijt der Apostolen, die den Sheest Gods
 ooc ontfangen hebbe, so wel als de Aposto-
 len, hebben sy al te bergeefs geschreuen, ge-
 lijc Jeronimus / Gregorius / Augustinus,
 ende Ambrosius, dat waren ynners goet-
 de duchtelsijcke Mannen, warent niet.
Clac. Waren dat de dier Wagnen, daer b
 lieder

Clac de Wael. Fol. 132

lieder Kercke o ghefondeert staet. **Wape.**
Jaet. **Clac.** Ic en hebbe niet geuent maer
 by hoozen seggen: Het waren yhome Cuet-
 ken knechten, ist dat sy b lieder Kercke ghe-
 sicht hebben, gelijc sy noch sōnen stē.
De Wape tracht hem wech, en seyde: **Ey** er.
 Ic seyde: Christus en heeft zyn Kercke als
 niet gefondeert, gelijc ooc Petrus en Pau-
 lus, Stephanus, en Joannes, sy cregen een
 *toeden op den rugge, / steenen opt hooft,
 en thweert inden necke, ende also door. **De**
Wape was gekoort, en seyde: Segt ons dā
 recht bescheyt dā b kercke, / wāt men weest-
 se nieuwers te binden, waer sy goet, / sy sou-
 de wel int openbaer comen, / why lieden en
 hebt hooft noch Ouericheyt, / noch ghy en
 kent malcanderē niet, dats een bje ent bet-
 rant. **Clac.** Paulus leert ons totten Ephe-
 sien, van de rechte kercke, de welke Chri-
 stus hem beset heeft, / die deertlijc is, hey-
 lich, en ontrasselijc, / sinder blecke oft trim-
 pel, / die te samē gedoopt zijn, in eenē geest
 en een lichaem, / wiens hooft is Christus,
 en leben zyns lichaems, / te samē genoecht.
 Dese hebben eenen Heere, / een gelouue, en
 een doopsel, en eenen God, / een Vader onser
 aller, ende daer bouen ons allen, / ende door
 ons allen, ende in ons allen. **Wit** is de rech-
 tet Tempel Godts, / daer Godts Sheest in
 woont. Dese kercke heeft Christus gerocht
 ende verloft met zynē bloede. **Wape.** Weest
 Christus niet alle menschen verloft, dan al-
 leen dese? **Clac.** Daer staet geschreuen in by-
 sonf plaecten, / dat de ongelouuige sdoernt
 sullen zijn, / wat sal hen dan de doot Christi
 te profiste comen, oft wat salt haetliede ba-
 ten, dat Christus gestorven is, / tis te ducht-
 ten dat zijt betlaghen sullen, / dat Christus
 gestorven is. **Maer** die daer geloof hebben

2. cor. 11. c. 26

Act. 7. f. 50.

Eph. 5. c. 27

1. cor. 12. d. 13

Eph. 4. a. 5.

1. cor. 6. b. 19

mat. 16. b. 18

De Welisdinghe van

ant woort des Heeren/ en dat na gevoelt
zijn/ dat zijne die dat rijke der Hemel
betruft sullen/ en met den Heere triumpheren
op den Berch Zion/ dat zijne die de doot/
1. ioan. 5. 8. 4 Wuyel/ Helle/ en * werelt onder de voeten
hebben/ al ist dat de werelt met verhoorden
bloede loopt al rasende om die te vershueren/
te vershueren/ en te niete te doen: Maer
308. 17. 6. 16 * waert datse vander werelt waren / de werelt
foude berinne/ maer nu sy vande werelt
niet en zijn/ daerom haecte de Werelt/
alsoo Christus gheseyt heeft. Dape. Ghy
heden en ghelooft niet dat Christus Godt
ende mensche is. Claes. Ick ghelouue dat
Christus waerachtich Godt ende mensche
is. Dape. Ghelooft ghy niet/ dat Christus
vā Mariens bleesch mensche is? Cla. Neē
ick/ want waert dat hy mensche gheworden
waer van Mariens natuerlich bleesch en
bloet/ soo moecte hy zijn beghinself ghehadt
hebben acu Maria/ ende daer staet/ dat hy
is sonder beghin der dagen/ en sonder eynde
des leuens. Ende dat woort en waer geen
bleesch geworden/ hadde hy het bleesch van
Maria aenghenomen/ noch hy en waer int
bleesch niet gecomen/ nae betuygen Joannis/
dan hy waer vande bleesche gecomen/
hadde hijt van Maria aenghenomen. Ende
daer staet: Wie niet en belijdt dat Christus
is gecomen int bleesch/ dat is de gheest des
Antechristis / en waert dat hy allicke bleesch
schelichē mēsche waer/ so en soude hy niet
ten Hemel ghenaren zijn / want daer staet/
1. Cor. 15. 50. 1. Cor. 15. 51. dat bleesch noch bloet het
Gods niet besittē en sal. Dape. Nochtans
de Engel Gabriel/ seyde hy niet tot Maria:
Luc. 1. 6. 27. Ghy sult ontfangen en baren eenen
sonē. Cla. Wel/ verstaet dat woordē recht/ dat
hy seyde: Ghy sult ontfangen en baren
want dat Maer

Claes de Waer.

Fol. 132.

dat Maria ontfinc/ en soude van haer niet
ghewassen. Dape. Welck woort is bleesch
geworden? Cla. Dat selue woort/ daer ons
Joannes af betuycht int eerste/ segghende:
* Dat banden beghinself was/ dat wy ghe-
hoort hebbe/ en wy gesien hebbe met onsen
oogen/ dat wy beschout hebbe/ en onse han-
den geraft hebbe van dat woort des leuens/
ende dat leuen is geopenbaert: Wat wilby
noch meer bescheyts hebben? Dape. Waer
heeft Christus zijn bleesch aengnomē/ in
den Hemel oft op ter Aerden? Cla. Dat ick
niet en weet met Schriften te betoogen/
dat en wil ick niet seggen. Dape. Geloofoy
anders niet dan daer geschreuen is? Cla.
Neē ick. Dape. Ghy geloof ymmers dat
ghy een siele hebt / en wat weet ghy wat u-
we siele is? hoe groot/ hoe lanch/ hoe breet/
oft wat coluer? Cla. Wat gaet my dat aen/
mijn salicheyt en is daer niet in gheleggen.
Dape. Ghy geloof dat de dooden opstaen
sullen/ ende hoe can yemant begripen / dat
daer te niet geworde is / dat het opstaen sal
en leuende wordē? Cla. Ic late my wel ghe-
noeghen met het bescheyt dat Marius ge-
schreuen heeft. 1. Cor. 15. Dape. Gheloofoy
niet/ dat Maria moeder en maecht is? Cla.
Ja te. De Daey smeet zijn hant op de tafel/
en staet hem seer op/ segghende: Wat en saldy
my niet weten te betogē / men dater niet
wers af geschreuen in geen Schriften. Cla.
De Woyheret Elaisa heeft gepropheert/
† dat hy soude geboey worden van een ma-
get. En wederom/ doet Gabriel tot Mariam
seyde: Ghy sult ontfangen en baren eenen
sonē. Maria antwoorde: Ic en bekenne ge-
nē man/ hoe mach dat geschiede? Dap. Ja/
also muelich ghyt hier en daer geseyt/ maer
dat sy maecht bleef tot haer doot. Cla. Wat
en seg-

en legge ic niet. Wape. Dat is mijn meynst
ghe. En war hout ghy van het Quontmael
doen Christus dat broot nam; en danct; en
bjaet/en seyd: *Neemt/et/dat is mijn le-
haem/Geloofdy niet; dat hy henlieden zijn
natiuerlijc vleesch en bloet gaf? Clae. Neen
ich. Wape. Seyde hy niet: † Ten sy dat ghy
eet het vleesch bandē sone des mensche; en
driנק van zynen bloede; so en suldy geen le-
nen in v hebben? Ende seyde: Wat was dat
rechte Hemels broot; dat bandē Hemel ge-
comen is. Clae. Dat broot daer Christus af
spreect; Ioan. 6. Is dat het broot / dat ghy
lieden den volcke te eten geeft; te wete; dat
ghylliden heet het Sacrament? Wape. Ja/
dat selue ist; dat hy ons gelaten heeft. Clae.
So en salder dan niemant bedoemt wor-
den van alle die daer af eten; wāt Christus
seyde: Wie van desen broode eet; die sal ee-
welijck leuen/en het coemter alle. Moeren/
ende Boeuen/Wien en Hoorders/waer
van gescreeuen is; * dat sy dat rijcke der He-
melen niet deernen sullen. Wape. Sy heb-
ben leetfchap van haer sonden; eer zij ont-
fangen es; de heere seyde: † Wanneer een
sondaer eens berucht booz; zijn mis daet; ic
en wilt inder ewicheydt niet ghedencken.
Daer af hadden wy veel spracx / maer het
is te lanc te schynen. Ten laetsten vbaech-
de ich den Wape / oft hy geloofde / als hy
zijn Okie in zynen mont neemt; oft hy dan
Christus lichaem ontfangt in vleesch ende
bloet; so groot als hy hinc aen het hout des
Cruyces. Wape. Ja ich. Clae. Als ghy hem
in swelcht; waer haert hy dan? De Wape
was gheheel berchoot. De Woorschepen
vbaechde my: Ja; waerom en cont ghy niet
so wel te waden zijn met uwen eerste doop-
sel; ghi en moet v noch eens laten doopen?

Clae.

Wap. W Peters ende Meters wetent wel;
dat ghy eens gedoopt zijt; ghy moghet ben-
lieden vraghen. Clae. Al hadde tet wel gewes-
ten; dat ic gedoopt was / so weet ic nu wel;
dattet sonder gelooue geschiet is; ende daer
saet; Rom. 14. Al war we den gelouue niet
en geschiet; dat is sonde. Woorsche. W Pe-
ters en Meters waer gelouuich. Clae. De
Apostolen en weet ich niet; dat sy yemant
ghedoopt hebben; sy en hebben selue ghe-
looft; en hare gelouue beliden. En war be-
leedt ich; als ic sonck gedoopt was; Wap.
Wraecht dat v Peters ende Meters. Ende
wat hout ghy van onse vader de Waus es;
zijn rijcke? Clae. De Waus met gheheel zijn
Cras en Afisse; en al datter in is / ten doorch
al niet; noch sach noch saet. Ghy liede bez-
coopt en leuert den volcke Afisse met dor-
nen; met twintigen; met dertigen teenmael
sy en hebben schey noch pinsoen; sy en smi-
den noch sy en steken; ende ghy lieden segele-
den volcke booz; goet es oprecht toe; is dat
niet bedroch? Ghy lieden predicat den vol-
ke datmen niet droncken drincken en sou-
de; ende ghy lieden selue gaet achter de stra-
te so berfmoopt als berthenen; Ghy lieden
predicat datmen niet gierich; zijn en soude;
waer is meerder giericheyt dan inde Wape
en Afonicken? Ghy lieden predicat datmen
niet ledich; zijn en soude; waer is meerder
ledicheyt dan ondes v liede? Ghy liede sout
leuer van diere tot diere niet den sack oft
hoef gaen trouwanten dan werken / alsoo
men lier. De Wape was toornich en stont
op seggende: Wat is deerfde dat ghy lieden
malcanderen leert; De gebreken van uwen
euen mensche te openbare. Clae. Waer en
soude wy niet waername de bekenisse die
ons.

K b

mat. 16. b. 25

Ipan. 6. f. 53

z. 10. 6. b. 10.
Gal. 5. c. 19.
Apo. 21. b. 8.
† Eze. 18. c. 12
33. c. 14.

Eph. 4. 6. 9.

Ro. 14. c. 24.

Acto. 2. d. 38.

8. d. 39.

Rom. 2. c. 25.

Ecl. 33. d. 35.

De Belsdinge van
 ons Christus gegene heeft/ seggende/dat mē
 Mat. 7. b. 18 | de boomē aen haer vruchten bekennē sal.
 Dap. Dat is al geestelijc te verstaen/ en ginc
 ter Cameren wt. De Wooschepen haechde
 my/ oft ich wilde wederlegghen/ oft weder
 roepen mijn tweede doopsel/ en al dat ic ges
 proken hadde. Ic seyde: Mēen ic/ mijn hee
 ren/ in geender manieren te * verfaen/ dat
 Act. 10. 6. 33. | Luc. 12. 8. 8. | in den Naem des Heeren ouer my geschiet
 is. De Wooschepē dat hoozende/ front op/
 sy skonden op/ en begosten wt te gaen. Woe
 bedancēte ich hemlede/ dat sy met my gemo
 lestert waren. De Wooschepē heerde hem
 om/ en haechde my noch eens/ oft ic weder
 roepen wilde/ ofte dat ick wilde sien/ watter
 my af comen soude. Woen was mijn herte
 antfeken/ om hem en dander Schepens te
 doen segghen/ dat sy booz hen sien souden/
 te wederroepen in geender manieren/ ende
 watter my af comen sal/ volgende des Key
 sers Mandament/ dat weet ich wel: Haer
 daer sijn twee Mandament en/ Een van de
 oppersten Coninc/ en dander bande sterfe
 lijcken Keyser/ en dese twee staen togē ma
 canderē: Weene seyt/ * datment beyde sal la
 ten opwassen/ het goet met het quaet: En
 dander/ datment wt trecken sal. Dus mijn
 Heeren/ ic bidde b/ dat ghy de ander Sche
 penen wilt aduerten/ dat sy ouerlegghen/
 dat welc daer het beste is/ want ghy en hebt
 hert/ Sweert niet ontfangē/ om te corrigerē
 den onnut dadingen/ en ic seyde hen seer veel
 so my de Heere gaf te spreken/ En hy stont
 met de Bonette in de hand/ ende de andere
 oock/ en de Stock meester daer by/ en swe
 gen seer stille/ En ten laetsten bode sy God
 dat hy my verlicnē soude mijn meeste salte
 heyt/ ende gingen wech.

Claes de Praet. Fol. 124.
 Dus groet ick de ghehele Ghemeente
 i verstroyt in alle Lande/ met de vyde des
 Heeren/ want nu verwachte ick van daghe
 tot dage mijn offerande te doen. * Bide
 1. Pet. 1. 8. 1. | 1. Tel. 5. c. 25 | 1. Tel. 24. 8. 23.
 God dat hy my staende wil houden
 † tot den eynde toe. Ich bid
 de daghelijcks booz b
 lieden. Gheliche
 nen in ban
 den.

Een Liedeken van Claes
 de Praet/ Naē de wijse: Een nieuwe
 Liet wy heffen aen.

DE Werlt op die Christen verstoort
 Wangen/ dooden aen mentich doot.
 Claes Praet quam oock int lijden
 Te Ghent bekennende Gods woort
 Aest hy dapperlick strijden.
 Als hy nu daer gheuangē lach/
 De Satan wachte zijnen slach
 * Bestreede hem op veel wijfen/
 1. Pet. 5. a. 8. | Wan wijfen kinders was gewach
 Deet druy quam hem oprijfen.
 Dan seken dach quam d'ouerheyt
 Ontbiedende Claes met belcheyt/
 Doen ontsack hy van byuechden/
 Want hert streech alle swartcheyt/
 In God by hem verhuuechden.
 Aet vragē hebben sy verstaen
 Hebt ghy een ander doop ontfaen
 Wan in b tonge Jaren?
 Claes gaf sijn grant te kennen plaen
 Wy moedich booz der Scharen.
 Hoe is b sulch bedroch geschiet
 Dat ghy ons heyllich Kerck beriet
 Om datter staet bequame
 Ronse.
 Claes.
 Sonder

Ten Liebeken van

Heb. 11. a. 6. † Sonder geloof is moeghlijck niet
Te zijn Godt aengename.

Konse. Ghy sult by diens leer bliuen Recht
Diet ontfanghen hebben te recht
Diensaers der heyliger Kercken
Waerom (heeft Claes tot haer geseycht)

Claes. Doen sy dan Duyvels wercken?
En hoe zijt ghy gheweest so coen
Tselve (dat Godt verberiet) te doen

mat. 13. d. 29 † Want oncruyt van de velden
Men sou goet en quaet laten groen
Tot den Oogst/nae Schyffes meldten.

Konse. Ick can wel gaen langes de cant
En plucken een pluckken opt Lant
Ja ses oft acht berueren
Thien, twelf/ is hondert metter hant
Sonder tgoet te bedernen.

Claes. So zijt ghy wijsler/en weet bet
Dan des Heeren dienaren net
Was ick doen een goet Wijkken
Wandelende na v inler

* Wijkken. En ben ick nu een quaet * Tijkken?
So hebt ghy my bedo/uen pleyt

En noch wel meer dan my alleyn
Die dooz zijn dooz ghetroden
Dit coemt dooz v plucken certeyn
Nae v selfs eygen reden.

Ey arm plucker/hoe ghy meer plus
Hoe ghy meer tot bedernen ruct
Waer bliffdy met v plucken

Stil staen waer Konse bet geluct
Dan so plucken en rucken.

Daer nae quam een Waey/die stant seet
Op oud ghewoont en menschen leer

Als Gorts/Augustinus
En die geschreuen hebben meest
Jeroen en Ambrosinus.

Claes sprac/niet bekent zijnsse my
Maer nae hoojen seggen/warent by

Goey

Claes Waet.

Fol. 135.

Goey vrome Cloecken knechten
Is dat sy v iuy herck v dooz
Gelijck sy noch is/strichten
Christus en heeft zijn kercke soe

Niet gefundeert/als soch daer toe
Petras/Paulus en Steuen
† Eer cregens op den rug een toe
Steen op thoofst/teuweert nam kleuen.

Maer wat hout ghy van onsen Daer
De Waes met zijn rijk allegaer
By met zijn craem en misse
Ten dooch altamen niet een haer

Noch sack/noch saet gewisse.
Dooz goet vercoopt/ ghy leuert me
De mislen met dozijn g ere
Twintich dertich int tale

Hebben schey noch pinsoen van sne
Is niet halsch altamen?
De Waey was seer betkoozt en gram
Doen hy sulcke woorden vernam

Sijn moet const hy niet blussen
Of ter doot moest tonnosel lam
Hoe soudent zijt verluste n.

Dus verlustmen den kleuen man
Die willich rotten pael eradt an
Daermen hem soud verbranden
N v heben sy daer met meer van

† Want hy rust in Gods handen.
Wtenden dit is geschiet te went
Wanneer sy dystienhondert sent
En selenbystrich schreuen

Het is Gods leer en fundament
Dat Claes Waet heeft gedreuen.

FN 35.

Act. 5. e. 47.
* Act. 7. f. 56.
† Act. 12. a. 2.
Waey.
Claes.

Sap. 3. a. 1.

CDL

Dit is het

Testament / dwelc Iorian

Simonx nae ghelaeten heeft zijnen sone
Simon / doen hy binnen Haerlem / om des
Heeren woort geuangen sat / en is daer
nae ghedoodet / Int Jaer 1557.

Den 26. Aprilis.

Gode door zyn groote

bermherticheyt gunne mijnen sone Simon
op te wassen in duechde / en so hem de Hee-
te tot zijne verstande laet come / hem te be-
kennen / bekent hebbende en zijne wil / daer
na zijn leuen te boegen / ende ewich
salich te werde / door zijnen bemin-

den sone Iesum Christum /
vlamen met den heyl-
ghen Gheest /
Amen.

Wro. 4. a. 1.

Mijn kind ende lieue sone / neyde
uwe oozen tot ws / Waders ber-
maninghe / en hoort na zijn reden
ende verhael / hoe en in wat ma-
nieren dat hy zijn leue begonnen

Gal. 5. b. 19.

en geeyndet heeft: Onnuttelick / hooaere-
dich / opgeblasen / djoncken / eygsoeck elijc /
onwaerachtich / vol alder Afgoderien / was-
den aenuaech en dat beghin mijns leuens.
En als ic nu tot mijn Jaren gecomet was
en mijns selks man begoft te waden / ic en
sochte niet anders da dat mijn bleefch wel
gheachde / een luy lecker leuen / ic was fbe-
gherich nae schandelijck gewin / ich sochte
mijns naef en dochter te byngen in schan-
den /

1. Tim. 3. a. 3.

Tit. 1. a. 7.

Jorian Simonx Fol. 136.

den / als blicke eplaes door dwerch van my
ghewoche / en wat ich int * heymelijck wel
dede / dat is schandelijck om seggen. Ja ich
was een dat vol onbescheyts. Maer mijn
lieue kind / als ic my toeter Schrif gat / die
* dooslochte en doozlas / so beuant ich / dat
mijn leuen breete tot den ewigen doot / Ja
ioan. 5. d. 39.

ioan. 5. d. 39.

dat my dat ewighe wee ouer thoof hinch /
en den * vterighen poel my bereyt was / die
Apo. 21. b. 8.]

van solfer en peck brant. Sulcx (segge ich)
was my nakende / nae luyt Van luss woort-
den / want hy seyt / * die sulchs doen / die sul-

len Gods rijcke niet beeuven. Doen ic sulcx ter heren nam / begofte ich
my seer te berichicken en te verniaeren / en
hebbe Gods woort tot mijn * Raetsman ge-
nomen / welke door my dat alderbeste gera-
den soude zijn: hier eenen cleyn tijt lanch
10 sa. 118. c. 24

een wellustich leuen te leyden / en de ewighe
Helsche pijn te verwachten / ofte hier een
cleyn ellende (soment anders ellende heete
mach) te verbragen / en daer nae de ewighe
buechde. Ich vant inder Schrif: * Wat
mat. 16. d. 26

datet een mensche / dat hy de geheele werelt
wonne / en zijn siele schade lijde moeste / dat
hy doch niet en hadde / daer mede dat hylse
mocht lossen. Daerom beimde Sone / heb-
ic terer geacht met Moisi / met Gods kind
deren ongemac te lijden / een cleyn tijt / dan
Heb. 11. c. 25.

met de werelt (die bergas sal) te leuen in al-
der weelden. Dus ven ich mijn gemack we-
getreden bywillich ongodwongen / en heb-
de my begene opte fenge wech / om Christu
Mat. 7. b. 13

mijn hooft na te gaē / wel wetde / so ic hem
sotte eynde toe volchde. Ds ic in duyternis
10 an. 8. b. 12.

se niet en soude wandelē. Als ic het oude s-
doemelicke nu eens deels hadde wt getrede
en verworpe / en begeerde een nieu Godlijc
creatur te wesen / en ee broo bgetueerdich
god:

10 an. 8. b. 12.

10 an. 8. b. 12.

10 an. 8. b. 12.

10 an. 8. b. 12.

Fla. 59. b. 15 godsalich leue te leyden/des* worde ic van
 konde aē; geltic alle brome die booz my ge-
 weest zijn/gebraet/ia genangē geleyt binnen
 waerlem/op S. Jans poort. Wy heeft vol-
 gende daer na om wroot des Heere zijn le-
 uen gelaten/ Anno. 1557. Den 26. April.

Wit mijn beminde Sone is mijn leuen
 geweest ter tijt toe/dat my de Heere verlich-
 tede. Woor het boozste mijn lieue kind, wil-
 ic v wel hertelicken gewaerschouwet/ ver-
 maent en ghebeden hebben/ dat ghy v wilt
 wachten/en schouwen alle boosheyt/ ende
 wandelen inde breeze des Heeren/welcke
 is begin der wijsheyt/van kings been af/en
 so v God zijn waerheyt openbaert/ en wile
 dan niet verdoenen om daer in te wandelen
 want de t doot na gaet den ionghen als den
 ouden. steemt doch waer v tijt/die v van
 God tot beteringhe gegonnen is/hebt uwe
 conuersatie metten goede/en wacht v van
 den verkerden/sals v de sonbaers locken
 so en consentert haer niet/ ende en verlic-
 v niet met haer/ weert v boeten van haren
 paden/hare ganghen raken tot der verdoe-
 ninghe: Dus en raecht het: pech niet aen/
 op dat ghy niet besmet en worc: Want den
 quaden naecht een quaet eynde/ het wile-
 ke ouer al de last sal draghen. Woor dese
 ende booz alle quade/ mijn lieue sone, wilt
 v wachten/ ende denckt dat Paulus seyt/
 dat wy alle sullen gheselt worden booz
 den hechter scoel Christus/op dat een yeghe-
 lijck daer ontfanghe in zijn lieghem/ daer
 nae dat hy ghedaen heeft/ het sy goer ofte
 quaet/ ende het vleesch en sal v niet goet
 raden: Daerom mach Paulus wel seggen:
 Rom. 8. a. 6. *Vleeschelijc gesint te zijn/ is de doot/ In
 die vleyschelic zijn/die en mogen God niet
 behage. Hier so doodet uwe vleeschelijc
 he leu

Hl. 110. 10.

Ecl. 14 b. 15

Ecl. 9. c. 21.
10. 1. a. 10

Ecl. 13. a. 1.

2. cor. 5. b. 10

Rom. 8. a. 6.

Re leden hier op aerden. Leet Paulus/ oft
 laet hem v lesen/ die sal v wel segge/ wel-
 ke de wercken des vleesch zijn. Weet ghy
 tijt en plaetse/ so doet blift en neerfsteheyt/
 om te leere lesen en schijnus/op dat ghy des
 te beter soue mogen leeren en weten/ wat de
 Heere van v eyshende is. Beminde sone/
 mijs herte wensche en bede is totte Heere
 booz v/ dat v siele mocht beschermt wesen/
 booz de fenculoet des toers Gods/ die ouer
 come sal alle ongodliche die na de Heere n
 en hebbe geuraecht/ en in zijn geboode n
 hebbe gewadelt. Dese aenfaede toorne cont
 ghy niet beter ontgaet/ da dat ghy siet op Je-
 sum Christus de sone des alma chrige en ee-
 wigē Vaders/ de welcke daer is dat hooft
 en boozbeelt alder geloouge/ Ja de Hert-
 ge des geloofs/ en de boeynder/ dat is Je-
 sus Christus. Waerly hē om tact/wat booz
 v dat alderbeste vā node te doen is/ hy salt v
 leggen/ selopt aen de diere zijnder heyliger
 dienalicheyt/en bidt hem aen/ hy sal v op
 doe/en geuen v tgene/ dat v van nooden is.
 Weet luff en appetijt na der waerheyt/ ende
 ghy sul* verlaet worden. Staet niet na ho-
 ge tijtelijcke dinghen/ hoe wel de gene diese
 verertijge/ van gemeyn verhoocht moecht
 en geprielen worde/ so zijn sy nochtans booz
 God onsalich en berwerpelijc. Hierd* ber-
 nedert v onder de crachtige hant Gods/ op
 dat ghy inder ewicheyt verhoocht moecht
 worden. Siet hoet hem/ en alle brome booz
 hem en na hē geage is/ zijn geboorte was
 arm ende ellendich/ hy moeste tect ont booz
 * Herodes buchten/ want hy na zijn leuen
 stont/ hy hadde als hy leedt/ niet daer zijn
 hooft op trukē mochte. Ende booz alle zijn
 groote en heerlijcke welbaden hadde hy te
 dan/ dat hy hare* verleyder/ t wjn supper/ t
 S * Samt:

Gal. 5. c. 19

Eph. 1. c. 220
Heb. 12. a. 2

Mat. 7. a. 70

Mat. 5. a. 6

1. Pet. 5. a. 6

Lut. 2. a. 70

Mat. 2. c. 170

Mat. 8. c. 20

Mat. 10. g. 62

Mat. 11. c. 12

En Testament van

Joã. 8. e. 48. * Samaritanen ende en inhebben des Dyr-
uels moeste hieten/daerenboven moeste hy
noch hare steenen wachten/ soo lange dat sy
hem/als den tijt beruult was/ metten alder
schandelijcksten doot verdoemden. En voort
16. c. 7. 1.

Gen. 4. a. 8. die Wet moeste ooc den broem Abel bā zijn
ne broeder Cain tijde/ die welcke hē wt enes
hel haer ende nijt/ om dat zijns broeders
Werkē goet en God aengenaē wārd/ en die
zijne quaet en berwerpelic heeft gebodet/
ooc hebben alle leue. 13. propheten/ die dat
woort Gods beleefde en boozkonde/ sonder
eenige aentē der personē vele moeten tijde:

Mat. 5. a. 12. * Michas by Achab des Coninck tijde alle
waerachtich beuonden onder vier hondere
3. re. 22. b. 74. balkche prophetē/ moeste bā Sedekia gesla-
gen/ en daer na in eenē yut gesinctē word en-

3. Reg. 18. f. * Elias onder vier hondert en vyftich valke
29. a. 2. che Jesabels priesters alle waerachtich had
2. tim. 3. b. 12. de ooc veel te tijden/ alsoo dat Paulus wel
mach seggē (want hy haddet selfs geproeft)

dat alle die godsalich wile leue in Christi
beruolginge moete tijde. Dit hebben ooc de
yoetraffe anderē broeme getuygen Christi/
en zijn volstandich gebleue tot aent eynde
waerom (na luyt der schrift) haer de troon
bereyt is/ want Christus eygen want later
act. 24. b. 13. getuycht/ dat soo * wie volstandich sijt toe
1 Ap. 21. a. 7. aent eynde/ die sal salich wesen/ die t'wint
falt al bekitten/ sal mer witte cleere en ghe-
Apoc. 2. a. 7. cleet worden/ sal vant hont des leuens ende
welcke midden inden Paradijs staet.

13. sal. 7. a. 2. Dit mijn beminde sone wilt ouerleggen
hier hebt t'nachtes ende daechs b'gepeys in
te wete: De werelt te steruen ende Christus
wille te volbrægen. Ten eersten en voort al

Mat. 7. b. 15. * wile b' wachren boor alle valsche propheten/
hypocritē/ en beueynsde heylijzen/ welcke
he by mijn tijde waren papē en monicken
welcke

welcke te soze/ dat by uwe tijde niet en sū-
ken gebreke/ so lāge haer de vette soppe vol-
ge/ wilsic niet geloouē/ wār het zijn * berley.
ders der melche/ en haer siel moordenærs.
2. tim. 3. b. 19

Mat. 1. sone/ die b' dit sereef/ die wast doot/ ex-
penteutie ende ondersoek wel broet/ wt die
kelc hadde by sefs gedōcht. Leest ooc niet
eenige seere/ die al by mijnē tijden vele wa-
ren/ als Lutesche/ Swingelsche ende meer
andere/ de welke al hebbē sy wel eenē schijn
van goet/ en wel in den gront zijns quaet
en bol dootlich seinjs. Siet na een t'leyn
Luc. 12. d. 32

die hē/ die haer gehele regel des leuens niet
die gebode Gods ouer eē comē/ en die haer
ordinantie ofte sacramenten gelijkmerich
beuel Christi en dat gebuyce der Apostolen
is/ dat is de rechte gemeente Christi/ sonder
rimpel oft vlecke. dese is bley's van zijnen
bley'sche/ en gebeente van zijn gebete. De
1. Cor. 5. c. 27

Dele hebbe ooc Leeraers na de leeringe Pau-
li/ sonstraffetlich in alles/ die gehoorsame
kinderen hebben/ en gelouige huyfrouwen/
die van geenē rechtē noch pleyde/ van gee-
nen bloeckē noch sweeren/ geenē haer noch
nijt/ geenē liegen noch te keuzigen/ geen
oncuylheyt/ noch te ouerfel niet en weten:
Daer al is liefde/ pacys/ broede/ eenicheyt
ende waerheyt/ als Paulus b' wel sal leeren/
* welck zijn de bruyten des Weels.

Mat. 5. e. 22. * mijn lieue sone ende beminde kint/ dit
is mijn meede ende laetē wille/ mijn tesla-
ment tot b' dit begere ick op b' dat ghy dit
niet neechlicheyt wilt doozien/ dit wel eer-
cauwen/ en leggē dit selfde byder schrift/ om
b' gangen hier na te boegen. * Meret wel sone/
ne/ wat ic schijne: Wel sullen haer in een
schijn van goede Meesters openbaren/ seg-
ghende dat sy medecin boor b' crancke sielē
hebben/ maer daer ghy bate by binden sul-
dat

dat zijn de gene die de waerheit hebbe/wilt
 b daer aen houden. *Water en byder wort b
 booz ooge gestelt/ ghy muercht b hant welcke
 ken tot weiche dat b gelieft / dat is de doot
 oft dat leue. Dit sal b/ mijn lieue sone/ eerst
 seer herdt wesen om hoorē/ want b eerste
 geboorte contrary is/welc wt den t bleefschē
 is/ maer ghy moet van niens geboort woorde
 en *omghekeert/ wilt ghy anders dat rijckē
 Gods ingaen. Dit en cont ghy niet verstaen
 2. cor. 2. b. 14. so lange i ghy bleefschelijc geünnet zijt/ ia so
 2. cor. 2. d. 25. lange *als ghy des werelts tot en biant niet
 en wort. Hartgrötelijke lieue sone/ mijn be-
 de is na als booz / dat ghy hier op denken/
 en b hier na boegen wilt. Wt getrouwer be-
 derlijcker herten heb ic b dit nae gelatē/ also
 ic van deser werelt soude reysen/ en om des
 Heeren woorde de doot soude steruen. De
 Heere gunne b/ en alle diet lesen ofte booz
 lesen/dar syt ter herten mogen nemen/ daer
 nae doen/ ende eewich salich werden.

Clijns soons Testament.

C. Ghelchzenen int jaer 1557. Den eersten
 maendach in April/ende op den 26. dach
 des maents met den doot
 beuefliche.

Chier volgen noch dese
 cleyne vermaen brieftkens van Joxtan S
 monshoon met zijn mede ghe-
 uanghenen.

Wede ende buechde/ vertroostim
 ghe in alle druck en lijden/ gunne
 Godt alle den ghenen die ont zijn
 woorde te lijden hebben / door zij-
 nen beminden Soone / in cracht
 des heyligen Gheestes/ Amen.

Consen

Consen seer beminde broeders ende su-
 ters inden Heere/ met alle die de Heere bā
 gantscher herten soecken te bresen/doen wy
 condit en te weten/hoe dat wy alle/de Heere
 sy eewich lof/ seer wel gemoet zijn/ en berho-
 pen by des Heeren woorde te bliuen/ en daer
 niet af te wijcken/ noch om yet dat slecht is/
 ia om leuen noch om Kerne/ want niet isser/ Rom. 8. d. 35
 *Phil. 4. b. 3
 hope wy/ *dat ons van Gods liefde sal mo-
 gen scheyde/ wy sullent al berynogen door
 hem/ die ons verstercket/ wy berhopen met
 *onsen Godt ouer de muert te springe. En
 lieue vriendekens verblijt b met ons / waer-
 om soude wy heesen/ daer so menich mēsch
 byder werelt is/ die om so cleyne gewin he-
 in so groote periculē stelt / beyde van sel en
 licha/ te water en te lande/ en en weten dan
 noch niet/ alst al wel gelucht/ ofter windt oft
 dits ballen sal. Mer wy dese reyse met des
 Heeren hulpe volbracht hebbende/ wetē dat
 het al windt booz/ handen is/ datter geē ber-
 lies op ballē mach/ *want wy en loope niet
 als op het onseker / wy bechten niet als die
 de locht slaen/ maer wy zijn versterket/ door
 des Heere genade/ dat wy het gene dat ons
 beloeft is/ so wy broom doortrijde / als wy
 berhopen/ sullen berrijghen/ wy dencken
 haer t bteruondich wederom in te schenckē/ Ap. 18. a. 6
 wy sullent crjsten en niet swijghen/ dat ons
 de Heere verleent ende openbaert. Onse su-
 ster Martken is oock seer wel gemoet/ en sy
 heeft haer geloof oock oprecht belede/ en sy
 begeert daer ooc by te bliuen/ *so lange daer Job. 27. a. 3
 adem in haer is/ sy is so broom en wel ghe-
 moet/ dat sy ons allen vermaect en verblijt. 1. Pe. 4. b. 10
 *Wy vermanen malcander met des Heere
 woorde/ so vele God een yegelijck te sprekē
 geeft/ dan met woordē/ dan met lange. Ja te
 den menich bye/ dat ic niet eens dēthe dat ic
 S iij gemē

Joan. 16. c. 22

Eenen Brest van
 genangen ben / sulcken blijfchap geeft ons
 die Heere. Ic dan b hertelije / dat ghy mijn
 bede bereuult hebt / ooc vooz b hertelijche
 maninge / docter belte / aengade mijn W. S.
 De Heer en wrooz zinder genade benoide.
 Jojan Simonk w
 onse handen.

Men seer beminde W. ende S. in
 den Heere / met alle die den Heere
 van herten begeeren te bresen ende
 de na te volgen / wunfthen wy ge
 bondene inden Heere / een brome
 wantuackich ge noet / en een volherden inder
 waerheyt torten eynde / dooz Jelum Chry
 stum onsen heylant / salichmaker en berolfs
 ser / in cracht des heyligen Geestes Amen.

Seer beminde broeders en susters in
 den Heere / wter liefden sy cont / hoe dat wy
 alle dooz des Heeren genade nae het beste
 staen / ende staen van gantscher herte daer na /
 dat wy ons den Heere begeeren op te offer
 te in zijnen hande / het gerake ons te leuen
 of te steruen . Wy staen noch van gantscher
 herten daer na / dat de Heere zyn heerlijche
 naem dooz ons wil groot maken / ende stel
 len ons vooz oogen den Hertoch ons ghe
 loofs ende den volcnyder Jelum . Wy woe
 den .

Heb. 12. a. 2.

Act. 10. c. 24
2. Tim. 2. a. 11

dat de knecht niet beter en is dan zyn mee
 ster . + Tis oock waer ende een diebtack
 woort : Ik dat wy niet hem luyden / dat wy
 niet hem sulen verbliden . Hier op hebben
 gesen alle brome getuygen Christi / ende op
 zyn grote beloften / als wy hebben int oude
 die op de toecomende genade berhoopten
 ende hebben der haluen brome ghecreden
 vooz Gods wet / ende hebben geen gemeen
 schap met die onligghende boicken wille
 hebben

Heb. 11. *

Jojan Simonk. fol. 14. o.
 hebben / ende hebben daerom haer leuen
 * bijwillich ouergegeuen / om dat sy niet en
 wilden aenbeden / nochte eren hare gego
 ten ofte geseckten beelden / gelijck als ooc
 die brome + Eleazar / die teghen die Wet
 gheen bereckens blyfch eten wilde . Sijn
 heylsame woorden berhoopen wy dooz des
 Heeren genade tot onsen * voozbeelt te ne
 men / te weten / dattet best is byden Heere
 te bliuen . Want al waert schoon / dat wy
 dooz beuoyntheyt / daer ons Gode vooz be
 waere / het leuen daer al af droegen / so con
 den wy dan noch die almogede hant Gods
 niet ontloopen / leuendich noch doot . Hier
 om willen wy ons geheelichen ouergeuen
 inde hande des Heeren / gelijck als die brome
 * Achabeuseche moeder met haren so
 nen sonen . Ende ghelijck alle brome getuy
 ghen Christi gedaen hebben / ia hebben haer
 + verbliden / dat sy weerlich gheken waren
 om den naem Christi te liden . Was bemid
 de broeders / zyn wy gheinoet inden Heere
 ende niet anders / wy verhoopen den swache
 melckuygende ionghen dooz des Heeren ge
 nade te welen een * exempel der bromeheyt
 ende der volherdinghe.

Jac. 5. b. 10.

Pl. 139. a. 7.

2. Mach. 7.
a. 1. c. 20.

Act. 5. c. 42.

Tit. 2. a. 7.

Dit is van my ghescheuen smaet
 daechs / nae dat ik tmeemael vooz die Heer
 ren gheweest hadde / ende my af ghe
 uraecht was / of ich daer by
 bliuen wilde.

Men seer beminde broeders ende
 susters in den Heere / met alle die
 den Heere van gantscher herten
 begheert te bresen ende na te vol
 ghen / wunfthen wy ghebondene
 in den Heere / dat de ghenadighe menschelike
 S iij Wa

Dader haer allen wil bewaren booz alle
aenftoot van binnen ende van buyten/door
zijnen lieuen beminden soon Chriftum Je-
lum/met tlamen den heyligen Geest/Amē.

E Herteliche lieue broeders inden Hee-
re/ wilt v doch niet verflouwen/ al ist dat
ghy nu moer swenen wt bynden en ma-
gen/buys en hof/niet wetende waer denen/
Taengeden der sonnē biant nu aen alle can-
ten dat opgewallen faet in v begint aē te
tafen. Broeders weest doch niet berlagē en
laet dat faet in v bochticheyt crjgē/ en hou-
den/let v onder de schaduwe der schriftuerē/
en die sal v eē heertliche beschutfel ziju. Wy
weten dat wy booz veel *drues moētē gaen
int rijke der hemelē/alk hooft vef waert is
v bewaren hem ooc mede alle de ander le-
den/wilk wy dē litmatē welen des lichaemē
Chrifti/fo moētē wy het lijden des hooftē
mede deelachtich welen/* fo wy dan met hē
lijdē/fo sullen wy met hē verblijdē. Hierom
lieue broeders/ist dz v de Heere noch eē tijt
lāc laet cōuerserē fonder het erge geflachte
fo leydet och dē tijt uwer pelgrimage met
byelen/stelt v als lichaē onder de bofe erge
werelt/laet v geloof wēzēhē inde wercken/
anders ist doot. Hout v oogē op dē hertoch
des geloofs/en den hōleynder Jelum Chri-
stum/hy is dē eenigē hoerftēē in Sion/een
ander fundament mach niemant leggē dan
daer gheleyt is /welck is Chriftus Jelus/
fhouit dat ghy hebt/ op dat eē ander v croon
niet en neme. Wē Heere beuolē die wil v ge-
leydē in alle waerheyt. Jorā Simōz uwē
lieuen broeder/ met mijn lieue medega-
nangēē bunschē v al goet/en wy
faen van ganschē herten
nae het alder-
beste.

Eph. 3. b. 17.

Mat. 13. a. 6.

Act. 14. b. 22.

1. Pet. 2. c. 21.

4. a. 1.

* 2. Cl. 2. a. 11

3. Phil. 2. b. 15.

* 1. pet. 1. c. 17

3. Phil. 2. b. 15

Jac. 2. b. 20.

* Heb. 12. a. 2

1. Pet. 2. a. 6

* 1. cor. 3. b. 11

Apoc. 7. b. 11

Een Liedeken van Jo-
rian Simōnz/ Naē de wijse/Sorge
ghy moet v sijden faen.

O Waders wilt ghy eenen schat
W hinderen na laten/
* Gods woort en wet/boozhout haer Eccl. 7. c. 25.
Op dat zijt van tonge vaten. (dat Eph. 6. a. 4.)
Hooft Jorān Simōnz vermaen
Tot zijnen soon gheschreuen
Als hy te haerlem lach genaen/
Daer hy oock liet zijn leuen.
Na dien hy wel had ondersochē
Goet ende quaet van beyde/
Een testament heeft hy bedocht
Dooz zijn soon/eer hy scheidde.
† Naē wg Waders vermaen/mijn hint/
Wilt neygen uwe ooren/
Tot zijne reden zijt ghoent/
Met neestlicheyt te hooren.
* Wacht v mijn hint dooz alle quaet/
Wilt Godt den Heere bresen/
† Wantmen daer dier beginfel baet
Dan Gods wijsheyt gepafen/
Opent v God zijn waerheyt reen/
Wilt daer na strac dooz vaten/
* Want de doot na gāet tong en cleen/
Als ouden sonder sparen/
Dus van Godt v gegonnen tijt
Tot betering op eerden/
† Met goe conueterende zijt/
Wacht v vanden verhoerden.
* Als v de sondaers loeken aen/
Wilt daer niet consentereen/
Weselt v niet op hare paen/
Haer ganck leyf tot verleeren.
† Wenet lief soon/dar Paulus vermeldt/
† Dat wy sullen by namen

Wou. 1. a. 5.

4. a. 1.

Tob. 4. a. 4.

3. Ps. 111. b. 10.

Eccl. 1. c. 16.

Eccl. 14. b. 15

Eccl. 9. c. 21.

Wou. 1. a. 10

2. cor. 5. b. 10.

Door Christus rechterfoel geselt
Woorden alle te samen.

Jer. 17. b. 10

Act. 16. d. 27

Rom. 2. a. 6.

Apo. 2. d. 27.

1 Ro. 8. a. 6.

* Daer een yeder ontfangen sel
Int lichaem na zijn daden/
Hy heeft qualijck gedaen/ of wel/
Wacht v' booz des vleesch raden.
† Want vleesch gesintheit is de doot/
Ja die leeft na vleesch zeden
Behnecht Godt niet int cleyn noch groot.
Dus doot v' aerliche den.

Hebt ghy tijt ende plaats bereet/
Doet neerlicheyt om leeren
Leren/ schrijuen/ op dat ghy weet
Te bet de wil des Heeren.

Des hertken wunsch/ en bidden mijn
Is totten Heere crachtich/
Op dat ghy mocht beschermt zijn
Door den toorn Gods onachtich.

Apo. 3. b. 10.

* Die ouercomen sal niet bliet
Al die ongodlijck wandlen/
Die na den Heere bragen niet/
En aen zijn Wet mishandlen.

Joian heeft zijn soon veel mees
Deringent booz zijn afkeruen/
En gaf/ als goet Wader/ een leet
Om Gods rijck te beeruen.

Aen heeft bisthien hondert getelt
Daer toe bistich en leuen/
Als Joian aen een pael geselt
W'oom heef gecynt zijn leuen.

Eph. 6. a. 4.

O yrendekens nu booz een slot
Sijt een booz beelt om sichten
W'inders/ dat sy v'lesen Godt
En crujen claer gesichten.

F J R J S.

Een

Een Be-

kenentisse des Gheloofs
van eenen genaemt Jacques/ indes genaem-
kenis weskende/ die hy daer na met zij-
nen doot betuycht heeft
Anno 1559.

Ik geloof in eenē eenigen God/ den
Wader almachtich/ schepper des he-
rels ende der aerden/ gelijck als ge-
schreuen staet/ Genes. 1. a. 1. Exod. 3.
a. 6. 20. b. 11. In den welken Abra-
ham/ Isaac/ Jacob/ ende Moyses/ ende alle
de Propheten gelooft hebben/ Heb. 11.*

Ich geloof in Iesum Christum/ den eent-
gen sone des Waders/ Joā. 1. b. 14. De wel-
ke banden beginne by God was/ Mat. 5.
a. 1. Joā. 1. a. 1. En als de tijt vernult is ge-
weest/ Gal. 4. a. 4. Den welken God beloofst
hadde/ Gen. 3. b. 15. Esa. 7. c. 15. 9. b. 5. 1. a. 1.
Is dit woort vleysch geworden/ Joā. 1. b. 14.
Ende gebooren vanden gheslachte David/
Ro. 1. a. 3. 9. a. 5. Vā ee' reyne maget/ onder-
trout eenē man/ genaemt Joseph/ vande ge-
slachte David/ Mat. 1. c. 18. Lu. 1. b. 22. 2. a. 4.
De welke is ghebenedijt bouen alle vrou-
wen/ Lu. 1. d. 28. Ic geloue v' dese warachtig-
ge sone Gods heet door veel teekenen en
wonderdaden vercondicht dat woort van
zijne Wader/ Joā. 15. c. 24. En na desen is
hy den doot ouergelouert gheweest/ onder
Doncio Pilato gecruyst/ en begrauē/ Mat.
26. e. 46. 27. a. 11. Marc. 15. a. 1. Luc. 23. a. 1.
Joā. 18. 19. Ich gelouue dat dese seldde Je-
sus Christus voort ons geloben heeft/ Esa.
53. a. 7.

De Bekentenisse van

53. a. 7. En als wy zijn vanden wate/ heeft
hy den doot vooz ons geleden/ Rom. 5. a. 8.
Op dat die in hem geloouen/ niet en vergae/
maer dat ewighe leuen hebben/ Joann. 3.
b. 16. Ick gelooue dat dese onse Salichma-
ker op berweert is van den doode/ Matt. 28.
a. 6. Matt. 16. a. 6. Luc. 24. a. 4. Joann. 20. a. 9.
Ghelyck hy te voren gheseyt hadde/ Matt.
17. b. 9. Matt. 9. a. 8. Luc. 9. c. 22. Ende sit tet
rechter hant van Godt zynen Wader/ Matt.
26. c. 19. Act. 7. f. 56.

Ick gelooue ooc inden heyligen Gheest/
ghelyck als Joannes dat gheruycht in zijn
eerste Epistel int 5. cap. seggende/ datter drie
zijn die inden hemel getuygenis geuon: De
Wader/ dat Woort/ en de heylige Gheest/ dese
drie zijn een/ 1. Joann. 5. a. 7. Ick gelooue
oock in de gemeynschap der heyligen / van
den welcken dat gebede veel vermach vooz
ons/ Jac. 5. c. 16.

Ick gelooue oock in die heylige gemeen-
te/ in de welke zijn de ghene/ die in Iesum
Christum geloouen/ de welke zijn dooz een-
nen Gheest gedoopt in een lichen/ gelyck als
Paulus seyt/ 1. Corin. 12. b. 13. Ende Iesus
Christus is dat hooft daer van te weten van
de heylige Gemeente/ gelyck daer staet ghe-
schreuen/ Eph. 5. c. 23. Col. 1. b. 18.

Ick gelooue dat dese heylige Gemeente
macht heeft te sluyt en te ontslyt/ te bin-
den en te onthinden/ en wat sy bindt op aer-
den/ is oock gebonden inden hemel/ ende al
wat sy ooc onthinden op aerden/ is ooc on-
bonden inden hemel/ Matt. 16. c. 19. Ick ge-
looue dat God in dese heylige Gemeente ge-
ordineert heeft Apostolen/ Propheten ende
Leeraers/ 1. Cor. 12. c. 18. bisschoppen/ Dia-
kens/ 1. Tim. 3. b. 12. Tit. 1. b. 5.

Ick gelooue ende belijde ooc een doopsel
indem

Jacques.

Fol. 143.

inden nae des Waders/ des Soons en des
heyligen Gheestes/ ghelyck als onse heere
Iesus Christus heeft beuolen en gheordi-
neert/ Matt. 28. c. 19. Matt. 16. b. 15. En ghe-
lyck alst die Apostolen gheruyt hebbe/ Act.
2. d. 38. d. 74. 9. c. 18. 10. c. 47. 16. d. 30. 19.
a. 3. En gelyc als sy daer van gescreuen heb-
ben/ Rom. 6. a. 4. 11. Cor. 12. b. 13. Gal. 3. d. 27
Eph. 4. a. 3. 1. Pet. 3. c. 21. En ghelooue oock
dat alle de gene die dit doopsel ontfangen
hebbe/ lede zijn van dat lichen Iesu Christi
in die heylige ghemeente. 1. Cor. 12. b. 13.

Aengaende dat heylige Auontmael van
Iesu Christi/ daer van geloue te en behen-
ne ghelyck als Christus dat seluer gheseyt
heeft/ als daer staet geschreuen/ Matt. 26. b.
25. Doe sy de Auontmael aten/ Iesus na dat
broot/ danctte/ en braet/ en gaff zynen disci-
puls/ seggende: Neemt/ eet/ dat is mijn lie-
haem. En nam den kelch/ en danctte/ en gaf
hem haer/ seggende: Drinkt/ en deylet on-
der v leden / want dit is mijn bloede des
nieuwten Testaments/ dat dwelc wy gekost
sal worden vooz belen/ tot vergenginge der
sonden/ Matt. 14. c. 22. Dit doet tot mijnder
gedachtenisse/ Luc. 22. b. 19. Ic gelooue dit/
ghelyck alst Paulus gheruycht/ seggende:
Den kelch der gebenedijngen/ de welcke wy
gebenedijsen / ist niet een gemeenschap van
dat bloet Christi? en dat broot dat wy bren-
ken/ ist niet een gemeenschap van dat lichen
Christi? 1. Cor. 10. b. 16. 11. c. 22. So wie
mijn bleis eet/ en mijn bloet drinkt/ di heeft
dat ewighe leuen/ ende ich sal hem verwee-
ken inden laetsten daghe/ Joann. 6. f. 54.

Ick bekenne ende belijde den Schre staet
te zijn een ordinarie Gods/ We. 2. c. 24. Te
weten/ een man/ ende een vrouwe te samen
besaemt in de Name des Weert/ inde heylige

Ilge Ghemeente/ 1. Cor. 7. a. 2. Daerom sal een mensche verlaten vader en moeder/ en sal aenhangen zjnder huysvrouwen/ ende die twee sullen eē vlees zjijn/ daerom en zjijn sy niet twee/ maer een vlees. Daeromme wat Godt te samen gheuoecht heeft/ dat en sal de mensche niet scheidyn/ Mat. 19. a. 5. Mat. 10. a. 7. en dat bedde is sonder vlesche/ want God sal de hoereerders en ouerpeeters oordeelen/ Heb. 13. a. 4.

Ick behenne ooc/ dat vassen en biddē seer profijtelyc is/ Mat. 6. b. 16. Gelyck als de Apostolē gedaen hebbe/ Act. 13. a. 2. 14. d. 23.

Ick houde die woorden vanden heyligen Jacobs booz goet en oprecht/ daer hy seyt. Belyde de een de anderē de sonde/ en biddet booz malcanderē/ op dat ghy salich muercht wesen/ Jaco. 5. b. 16. Ick ghelouue/ datmen dit moet doen met een oprecht herte.

Ic bekenne en belyde ooc/ de Ouericheyt gheselt ende gheordineert te zjyn van Gods/ Sap. 6. a. 4. Rom. 13. a. 1. Tot straffinge der boosen en bescherminge der goeden/ 1. Pet. 2. b. 14. Want sy en dragen dat Sueret niet sonder oorsake/ Rom. 13. a. 4. Welcke Ouericheyt de Schrift ons beneelt onderdanich te zjyn/ Rom. 13. a. 1. Tit. 3. a. 1. 1. Pet. 2. b. 13. En onderwijst ons te biddē booz de selue/ op dat (ghelyck als Paulus seyt) wy moegē leyde eē stille en gerust leue/ 1. Tim. 2. a. 2. Paulus noemt ooc de Macht te zjyn een Dienaertle Gods/ Rom. 13. a. 4. Nade maet dan/ dat sy is eē Dienaertle Godts/ te wilde wel biddē/ dattet haer belifde beuerrichich teghen my te zjyn/ ghelyck als God beuerrichich is/ Esac. 18. c. 21. 33. c. 14. Hier versack ick alle de gene die daer willen do Macht wederstaē doort suert en geweld/ en houde dat booz een Wyuueliche Leere.

Ick ge

Ic gelouue ooc in de beertissenisse der dooden/ gelyck als daer geschreuen staet/ Job. 19. c. 25. Dan. 12. b. 12. Ioan. 5. c. 28. 1. Cor. 15. b. 12. 1. Tess. 4. c. 16. Dat alle mensche sullen opstaen van den dooden in haer eygen lichamen/ Job. 16. e. 25. 1. Cor. 15. d. 35. Als de Heere sal comen in de Wolcken met zjnen Engelen/ daer hy sal opdeelen een gelyck nae zjyn werken/ Mat. 24. c. 30. 25. c. 31. Rom. 2. a. 6. 1. Tess. 4. b. 16.

Int generale/ Ic gelouue al wat een warrichtich Christen schuldich is te gelouuen van die heylighe Ghemeente/ ende van die articulen des geloofs/ gelouue ick wt gantscher herte/ en wil daer in leue ende sterue. Hier versaeke te alle valsche leeringe/ herelen en secte/ de welke niet en accorderen niet Godt ende zjyn woort. Ende daer in ick geboort mochte hebben in eenighe valsche leeringhe/ daer at bidde ick den almoghen den Heer/ dattet hē belifene dooz zjine grooteliefde/ en beuerrichicheyt my te vergen.

Ick bidde ooc/ waer in dat ick soude moghen ghesondicht hebben tegen den Keyser ofte den Coninc/ ofte tegen eenige andere/ dattet hen belifene my te vergen/ dooz die goorte liefde ende beuerrichicheyt Gods.

Vier volcht de Belydingh
ghe van Jacques/ de welke hy ghedaen heeft vooz den Commissarius/ en den Inquisiteur/ diemen noemt Ketternic/ Ser/ Ten meestendeel op vpage ende anwoort gheleit.

sta dat

De Belydinghe van

Dat ich thien weechē genangen hadde gheueft / soo is dit mijn eerste onderloek gheueft.

C Den derden dach Januarij / Anno 1558. Te reekenen t'beginnel des Jaers van nieu Jaers dach als so quam na middach den stockmeyster tot my / seggende / dat ic molte berckshijnen vanden Commissarius / om onderbrachte te worden van mijnen ghelouue. Als dan heb ich met eenen blijde moet bereyt gheueft / ende ben daer heen ghegaen met den booz seydē stockmeyster. En comende inde salē daer hy was sittende / soo heb ich hem ootmoedelijck gegroet / en hy heeft my ooc wederō gegroet / sprekende dese woorden: Jacques / is uwē naem Jacques. **J.** Jacq. Jaer mijn heere. **Com.** Jacques / ick ben hier gecommiteert van wegen des Conincs ende des Procureurs Generaels / om v te hoorē ouer die articulen des geloofs. Jacques. Wel mijn heere / in den naem des Heeren moet dat geschien. Ende nae veel woorden die wy slamen hadden tghelooft aengaende / so begonste hy my te dragen / van waer ick gebooren was / en van mijnder wooninge / residentie / en conuersatie / vā dē tijt mijnder tonckheyt af / tot op desen tegenwoordigen tijt toe / dat welcke ich hem beleden hebbe. Waer na wert ick wederom geleyt int huys van den stockmeyster.

Des anderen daechs / namelijck / den vierdē Januarij des selfs Jaers / so woude ick na middach wederom geleyt booz den selfden Commissarius. Ende booz hem wesende / soo begonste hy te lastē rē / te scheldē en te blaspheemē van de hereberg en Cudde Christi / segghende: **J**it niet een

Jacques.

Fol. 145.

een tammelijck dinc / dat wy lieden ons aldus laten berleyden? **Ja.** Jaer mijn heere. **Com.** Ich segge van v lieden ende anderē meer / die daer verlaten onse moeder de heylighe kercke / en laet v bodigēgen van eenen hoop lichtuerdige leechgangers ende lantloopers. **Ja.** Ich en hebbe my niet laten bedriegen van sodanigen. **Com.** sicut / als gy gelooft die abominabele sroy menschen en bedelaers / als Menno / Lenaert / Henrick van Wreden / Frans de cupper / Sielus van Aken / en sulcke tabbauwen meer / ende verlaet ons ende dat warachtige woort Gods / laet ghy v dan niet bedriegen? **Ja.** Ich en hebbe dat woort Gods niet verlaten / want mijn ghelouue is ghesondeert op dat woort Gods / en niet op menschen / noch op menschen leer / nademaect dat de Propheet Jeremias roept: "Veruloecht ende vermaleidijt is de mensche / die hem bertout op de menschen / ende stelt dat bleyt booz zijnen arm. Ende een weynich daer na so tiep hy / ende leyde: O die boose / als Menno en Lenaert / hoe veel lieden hebben sy berleydt / ende gheleyt tot alle buyuelen en die verdoemnisse. **Ja.** Mijn heere ic bidde v / dat gy sulke woorden niet spreken en wilt / want hoe waer v swaer ende hert te bewisen / dat sy sulc zijn / als ghyse noemt. En ten anderen sy en hebben niet bedroggen / maer claerlijck onderwisen dat woort Gods. Ende ick en ghelouue niet / dat de ghene die daer aent woort Gods ghelooft hebben / dat sy comen tot berderkenisse / maer die weere sal wel oordeelen. **Comm.** Ich en wil niet disputeren / want ic selue late my onderwisen van den ghenen die daer geleert zijn in de heylighe kercke. **A**jaer ick weet wel waer van v lieden is / en van v lieder leere: waer

Fol. 17. a. f.

dat ghy macht hadt / so sount ghy ons geerne
de heele afsnijden / ghelijck als in wel heere
sien geschieden van v lieber volck tot Liure
ster, tot Amsterdam / ende tot ander plaet
sen meer? Jacq. O mijn heere / en segt doch
sulcke woorden niet teghen v constentie /
want ick ghelouue dat ghy wel beter weet /
nademael ghy hier geweest hebt inde maet
de tijt van twintich jaren / ghelijck als ghy
segt (dit hadde by my van te vooren geseyt)
daerom laet ick my duncken / dat ghy ons
wel beter bekent / want hadden wy soo hooft
heten de lieden te willen verwoerden / soo
en souden wy ons seluen alsoo v lieden
niet ouerghen in de handen / want wilden
wy alleenich spreken tegen ons herte / en
v lieden de waerheyt verberghen / soo en
sout ghy geen macht hebbe ouer ons / nae
mael ghy niet vinden en sult / die hem mach
beclagen metter waerheyt van ons / dat
wy yemant onghelijck ofte schade ghedaen
hebben. Com. Waer van comen dan so veel
secten ende hercken? Waer wt spruyt so veel
opvoeren ende nuteren? Jac. Soo heet de
secten ende hercken / die op aerden sijn / aen
gaet / als die van Antuer / ofte Amsterdam /
ofte elders / so en hebben wy in gander ma
nieren ghemeynschap nochte deel mer haer
lieder wetcken / nochte met haer leeringhe
mer wy houdense voor duyvelsche leeringhe
en alle sulcke dinghen en beletten niet / dat
de waerheyt de waerheyt niet en sy / ende
dat ds Christene niet en sijn de rechte Chris
tenen / niet meer dan den tijden der Aposto
len alle secten ende hercken / die daer rom
om haer want die eenige ghedaente hadden
handen woorde Gods. Nae dese ende heel
niet andere woorden die wy te samen had
den / begonste hy te verdoeten / ende seyde tot
my.

my: Ghy en moet soo booch niet studeeren
maer v laten onderwijsen van gheleerden
ende wijser dan ghy / en ghy moet gelouuen
aent woort Gods. Jacq. O mijn heere sou
de ick aent woort Gods niet gelouuen? om
dat selue woort ben ick hier gheuangen / en
hae teghen woordich voer v om daer van te
antwoorden. Com. Ghy en zijt niet geuan
gen om twoor Gods / maer om uwe quide
teyten. Jacq. Mijn heere / hebt ghy gehoort
datter yemant geweest is / die hem beclacht
heeft van my / dat ick hem in eenigher ma
tieren onrecht ofte schade ghedaen hebbe?
Comm. Neen ick / ick en hebbe niet be
hoort / datmen eenige clachten van v ghe
het niet en is om mynder ongerichticheyt
wille / maer om dat / getuychnisse van het
warachtighe ghelouue. Comm. Ten is also
niet / maer het is om uwe misdaden / daer
ghy mede misdaen hebt tegen de v eys. Ma
iest. en hebt ouergetreden dat mandament
des Conincs onses Heeren. Jacq. Weh ick
dat mandament vanden Coninck ouer
reden / dat is een cleyne saecke / naedenmael
ick dat doende / hebbe volbracht dat manda
ment des Conincs der Coning / die de
warachtighe Godt ende ewige Coninck is.
Com. Ghy hebt ooc ouergetreden dat man
dament van God / en van onse moeder de hey
lige Kercke. Jacq. Mijn heere / ghy en sount
my dat niet connen bewijsen by de heylige
schrijft uere / nochte ooc eenich mensche / dat
ick daer in ouergetreden hebbe dat manda
ment van God. Comm. Men sult v wel be
tuelen te voleynden / die my venoolen sijn
om v te onderutaghen. Wy hadden noch
deel meer ander woorden / die my te lauch
waren

1. Wel. 4. 1. 15

Apo. 1. 2. 1. 10

Apo. 19. 1. 25

waren te verhaelen / ende oock dat hy my niet wel in die memoire en zijn . De seine Commissarius was wat veracht / ende gaf my goet gehoor / om te spreken na mijnder begeerte. Daer na begonst hy my te vragen / wanneer dat ick te Linden quam / en waer dat ic my neer sloech / en oft ick eenighe aenwysinghe hadde om te comen by sulcken volck. Ick antwoorde: Jae ick. Com. Wan wien hadt ghy die aenwysinghe? Jac. Wan eenen goeden bint. Com. In wat huys waert ghy? Jac. Ic en bekene dat huys niet daer ick was. Com. Wie wast die tot Lenaert leyde? Jac. Het waren mannen ende gesellen / vrouwen en dochteren. Com. Hoe waren haer namen? Jacq. Aenghaende haer weder toemenen / so soude ic veel te voer hebben ghehad / om haer allen te bekenen by namen ende toemenen / om dat ick daer niet langhe tijt gheweest en hadde / om die te moegen bekenen. Com. Als ghy int huys quaemt / waer was Lenaert? waer af predichte hy? Jac. Hy predichte dat reyne woort Gods. Com. Waer af / en van wat articulen predichte hy? Jacq. Hy onderwees de beetsinghe des leuens / en wt te doen den sonden mensche / en aen te recken den nieuwen / bewijsende crachtelich by de schriftuere. * Dat die daer wandelen na den blyscap / ende na hare wellusten / t'ghen deel en hebben in rijcke Gods. Com. Spzack hy niet van enige ander saecken? Jac. Alijn heere / ic soude veel te doen hebben / om al te onthouden / gelijk als ick wel dencke / dat ghy met gesonten arbeyt sout onthouden een seermeent dat nu over een iaer ende half oft twee gheschiet waer. Comm. Ontfangt ghy daer een tweede doopsel? Jacq. Ick en hebbe maer een doopsel ontfange / * ende dat na de opdrancie

Mat. 3. 8. 2.
1 Col. 3. 2. 2.

Ro. 8. b. 13.

Eph. 5. a. 5.

Mat. 28. c. 19.

Mat. 16. b. 25

manie Christi. Co. Hebt ghy niet een doopsel ontfangen in uwer ioncheyt? Jac. Ick en weet niet watme my gedaen heeft in mijnder ioncheyt / ende ic en hebbe geen gedachtenisse daer af. Com. W vader oft v moeder hebben zijt v niet gesept / dat ghy ghedoopt waert / ende en hebt ghy gheen peters ende meters ghedr? Jacq. Ick dencke wel is / dat zijt my gesept hebben / ende ick hebbe oock sommige lieden peter ende meter genaemt / maer dat en is niet geweest na de schriftuere. Com. Wel was dat niet genoeg? Hebt ghy bouen dien noch yet ontfangen van Lenaert / te weten rueter / ofte het doopsel nae uwer meninghe? Jacq. Ick hebbe van hem ontfange dat doopsel nae dat woort Gods. Com. Wat doopsel dat ghy ontfangen hebt in uwer ioncheyt / hout ghy dat niet booggoet? Jacq. Wad icht voor goet gehouden / ende boog / een doopsel / ick en soude gheen ander ontfangen hebben / want daer staet geschreuen / datter te en Heer is / een geloude / ende een doopsel / en niet veel doopselen. Com. Wat doopsel dat ghy ontfangen hebt van Lenaert / ontfingt ghy dat int huys daer ghy vergadert waert? Jacq. Jae ick. Com. Was na de predicatie oft voor? Jacq. Na de predicatie. Comm. Spzack hy niet van doopsel? Jacq. Ja hy en bewees byder heyliger schriftuere / * wat datter was / en wat het doopsel beduyde. Vermanende ootmoedelich den gene die dat doopsel begeerden te ontfangen / wel aen te mercke ende acht te hebben op het ghene dat sy aen namen / bewijsende dat cruyce ende veruolich datter nae volget / den genen / die so verre gemen zijn / ende veel meer ander bewijnsghen door de heylighe Schriftuere. Com. Wreelde ghy niet voor dat Marcaet van

Mat. 16. b. 13

Eph. 4. 4. 5

Rom. 6. 8. 7.

Col. 2. b. 12.

2. Tim. 3. b. 12

De Belijdinghe van
den Keyser: Jacq. Neen ick / nochte doe ick
tet tijt. Com. Jacques ten sal v niet wel be-
gaen / ten sy dat ghy v in de ghenade onder-
werpt van uwer misdaet. Jacq. Mijn hee-
re / ick *verwachte wel genade vanden hee-
re / mer ick en weet niet / dat ic misdaen heb-
be te regen den Keyser ofte den Coninc / waer
omme dat ick ghenade verwachten soude /
ende is dat Diacnet tegt dat woort Gods /
so en dunct my niet dat ick mis doe volbrin-
ghende dat Mandament Gods / teghen een-
inghe personen / wie dattet sy. Commis-
sion. Jacques / Jacques / peynit om het gene dat
het placcaet inhoudt. Jacq. Mijn heere / ick
weet wel dattet heerschappie heeft in deser
werelt bouen dat woort Gods / om te doen
keruen de ghene die daer ghelouuen aen zijn
nen Naem / ende die daer wiicken vanden
ongherechticheyt / * gelijck daer geschieden
staet / dattet also soude geschien. Maer waer
sult wesen als ghy met my sult gedaen heb-
ben na dat placcaet / en my sult gedoo heb-
ben? So sult ghy doch anders niet hebben /
dan een snoode ende sterckelijck lichaem /
dwaefelche de drottinge onderwoirp is / maer
so veel de siele taenghaet / daer en moech
ghy niet aen comen / ende als ghy sult come
voor dat *oordeel Gods / dan suldy weten
waer ghy gheuen hebt. Com. Jacques / ick
en soeche icken doot niet / God wetet / ende
her waer my leet / dat ghy wec hadt aen dat
weterke ws vingere. Jac. Mijn heere / men
sult wel sien in het eynde / hoe coemtet dat
dat ghy hier aldus dat onnosel bloedt bet-
ghiet / naedenmael ghy nter en cout onder-
scheiden van dat gelouue / als ghy my ghe-
sept hebt / waeromme en ordmeert ghy dat
niet / dat de ghene die niet en connen bet-
staen v lieber ghelouf / als recht eynde goet te
zijn /

Jacques. Fol. 148.
zijn / ghebannen worden buyten den lande /
behouwende haer lichamen ende goederen /
gelijck als men doet ouer dat geheele Duyt-
lant / ende oock in Oostlant / die welke niet
en willen orddeelen ouer dat woort Gods
om bloet te vergieten. Maer veel meer an-
der woorden brachde hy: Wat hout ghy
ende geloofdy vant sacramet des Altaers?
Jac. Is v meeninge dat bren des broets?
Com. Jac. Jacq. Ick belijde ende gelooue /
* gelijck als Christus gheordineert heeft / Mt. 26. d. 15.
ende gelijck als die Apostolen ghebuyct Mt. 14. c. 22.
hebben / * en gelijck Paulus daer af schrijft 1 Act. 2. e. 46
totten Corinthen. Commis. Hoe bestaet 20. d. 7.
ghijt? Jacq. Ghelijck als gheschouuen is / * 1. 107. 11. c. 22
ende ick en begheere niet te glofeten dat
woort Gods. Waer was hy mede te vreden /
ende hy teyckendert alsoo op zijn pappier.
Com. Wat hout ghy vande misse / diechte /
en absolute des priesters? Jac. Aengaende
die misse / ick en kenne niet / nochte oock die
scriftuere selue / en ic en hebbedie name noit
gelesen in het woort Gods. Com. Wat sal
ic dan daer van schrijuen? Jac. Ic en weet
niet / dat v beliet mijn heere. Comm. Sont
ghy niet willen beliden simpelichen / dat
ghy ghelooft aen die ordinantie van die wa-
rechtighe ende heylighe kercke / nae dat de
schriftuer wrijst / en gelijc een goet Chri-
sten schuldich is te gelouuen? Jac. Ick ick
mijn heere / wt geheel minder herten. Wy
schroet also. Com. Wie zijn v onderwijfers
gheweest in sulche leeringe / ende met wien
hebt ghy int beghin gheconuerseert / ende in
waer plaetse? Jac. Ic heb mijn conuersatie
ghehad tot Antwerpen / met vele sprekens
de van die schriftuere / maer principelijck
ben te onderwisen geweest / en heb mijn fon-
dament genomen / met dat heylighe woort
des

des Heeren te lesen. Wy schreef also. Com. Maer nu liet hier een groot artikel te weten / of ghy niet gheweest en hebt een wedermaender / ofte eenighe last hebbende in die bergaderinge onder die broeders. Also wait geschreuen op zijn pappier / nae dat ick heb connen merken ofte sien. Ick en wiste ten eersten niet / wat hy wilde seggen mer dit / so groot een artikel. Ende ic antwoorde daer op: Meen ick / en ick en beuinde my niet bequamen daer toe / maer ic ben een cleyn lide inde bergaderinge. Com. Weet ghy niet geweest in die bergaderinge / eer dat ghyt doopest ontvingt? Jacq. Jae ic twee of drie maal ten minsten. Com. In wat plaetse siet geweest en hoedanighe huysen? Jac. Aengabde die huysen / ick en weet niet wie dat te behoozen. Comm. Wat sooyte van huysen droet ofte cleyn? Jacq. Wy bergaderen ons daer wy best moeghen / nae datter te passe coemt / en ick ghedencke wel geweest te hebben in seer arme huyskens / die bet gellische nisse hadde van een sal / dan van een huys. Wy schreef also op zijn pappier. Com. Weet ghy oock geweest onder die broeders inde vermaninghe nae dat ghy het doopest ontfanghen hebt? Jac. Mijn Heere dat hiengt zijn selfs antwoort mede / ghy moecht wel dencken / heb icker te boozen geweest / dat icker naemaels noch bet gheweest hebbe. Com. Is b huysurou vander seluer leeringe als ghy / en is sy ooc herdoopt? Jacq. Ic heb genoech te doen booz my selue te antwoorden / sonder te antwoorde booz mijn wijs / en waert dat sy hier waer / soo moecht sy booz haer sellen antwoorden / maer niet te min / ic houdele voor een vrouwe die den Heere zeeft. Ende daer was hy mede te vreden.

Wen

Den achtsten dach Januarij des booz leyden iaers 1558. op eenē saterdach des moijens / so was ick gelyt inde selue sale / booz den Inquissiter oft Rettermeester / de welke in cortē tijde herwaerts is hier gheselt gheweest banden Coninck van Spaengien / hebbende van hem alle macht / te binden ofte te ontbinden / te laten ghaen by / ofte te doen steruen. Ende als ick booz hem quam / soo groette ic hem oostmoedelijck / en hy groette my ooc / leggende tot my: Jacques / ick ben seer verblift ouer een saecke / dat is ouer het gene / dat my die Procurent Generael gheleyt heeft / dat ghy wel te vreden zijt te belijden uwe schult / al darin b can bewijzen byder schriftuers / dat ghy ouergetreden hebt dat ghebodt Gods / en dat ghy in dwalinge sijt / zijt ghy noch in dit selue propoost / ende wilt ghy die schrift aennemen? Jac. Ja ick / en ick ben bereyt te booz alle goede onderwijninge na de woorde Gods. Wy hadde mijn belydinge / die ick geuaen hadde booz den Commissarius / en hy vbaechde my: Wilt ghy noch belijden / dat ghy ontfanghen hebt dat doopest van Lenaert? Jac. Mijn woort en is niet ja en neen / maer ja / ja / en gelijk als ick beleiden hebbe / so belijde ic noch opentlijck. Ket. Is b niet geneech geweest het doopest dat ghy in uwer ionckheyt ontfanghen hebt / sonder noch eens een ander te ontfange? Jac. Ic en houde dat selue doopest / dat ick in mijnder ionckheyt ontfanghen hebbe / booz gheens doopest / na dat woort en ordinantie Gods. Ket. Ick salt b bewijzen / maer ghelooft ghy oock dat de kinderkens ghebozen zijn in erfsonde? Jac. Dauid seyt wel / dat hy ontfangen is geweest in sonde / gelyc ooc alle kinderkens / maer die sonde en is haer niet toege.

Mat. 5. d. 17

2. cor. 1. b. 17

10 sal. 51. a. 7

T b

toege

toegerectent / aengheden dat Christus ghe-
 flozen is om die sonde wech te nemen / ge-
 lijc als Paulus ouer al in sine vrienen ge-
 tuycht / Ende gelijc als die sonde door een
 mensche geromen is in de werelt, ende door
 die sonde die doot / also heeft de ghenade ou-
 uer gheuloeyt door Iesum Christum. Kett.
 Hoe worden die kinderken ghereynicht /
 sit dattet niet door het doopsel en geschiet /
 Jacq. Sy zijn ghereynicht door het bloet
 Christi / nademaal hy dat Lam is / welck
 wech neemt die sonden der werelt. Kett.
 Hoe gater toe / dat sy gesuyuert worden van
 de erfsonde / Jac. Zijn heere, en hebt u ge-
 seey, namelijc / door dat bloet vanden Sonne
 Gods / die geslozen is voor ons / doen wy
 noch zijn vanden en onghelooouch waren.
 Kett. Ghelooft ghy niet dat de kinderken
 dragen haer sonde van Adam / ter tijt toe dat
 sy door doopsel ghereynicht worden / Jac.
 Zijn soude my dat moete bewijlen metre
 Schriftueren. Ich geloof dat woort vanden
 Propheet, die daer seyt / dat het kind niet
 draegen en sal de misdaet des vaders / noch
 de vader de misdaet des soons / maer de sijn-
 le die sondicht, die sal de doot steruen. Kett.
 Ten is also niet te verstaen / maer dat kind
 is onreyn, tot dattet dat doopsel ontfangen
 heeft. Jac. Worden de kinderken ghereynicht
 door dat waterlike teeken vanden water /
 Kett. Aeen, maer sy moeten ghereynicht we-
 sen met water / en daer na metten heylige
 Geest. Jac. Welcke waschinghe gaet voor
 te weten, de waschinghe van buyten / oft de
 waschinghe van binnen / Kett. De wasching-
 ge van buyten, en naese gesproken woort
 den / Ende naese Waders / en des Soons /
 en des heyligen Geests / worden sy daer nae
 ghereynicht van binne. Jac. Zijn heere / ghy

segt dat sonder Schriftuere / want Iesus
 Christus seyt / dat sodanighe Hypocrijten
 zijn, die daer eerst reynighe dat buytenste /
 maer te reynigen dat binnenste / en dat buy-
 tste sal oock reyn wesen. Kett. Ghy doolt
 ende en verstaet de Schriftuere niet / en hebt
 v laten verleyden van eenen hoop lantloo-
 pers. Jac. Zijn heere, ick en suene niet op
 de mensche / maer ten is my anders niet ge-
 ueen te verstaen / en de menschen en sullen
 my dat gelooue niet ueen / want daer staet
 geschreuen inde Propheete: Sy sullen alle
 van God geleert worden. En Iesus Chri-
 stus die seyt, dat niemant tot hem en mach
 comen, ten sy dattet hem vanden Vader ge-
 ueuen sy. Maer nu mijn heere, bewijst my
 alleemlich byder Schriftuere / dattet doop-
 sel der clepnder kinderken een plantinge en
 ordinarite Gods sy / en gebuyct hyden A-
 postolen, en te salt gelouuen. Kett. Die ordi-
 narite is gemaect van Iesu Christo / leggen-
 de: So wie niet geboort en is wt den water
 en den Geest, hy en mach niet ingaen in dat
 rijke Gods. Jac. Christus en spreect niet
 tot den kinderken / maer tot eenē Wortoor, in
 de wet, ende hy en spreect oock niet vanden
 clepner kinderken, nu niewelincx gebozen /
 want Christus seyt daer nae int selde Ca-
 pitel: Dat vande bleesche geboort is, dat is
 Geest, dat vanden Geest gebozen is, dat is
 Geest / En bewoondert v niet, dat ick v ghe-
 seyt hebbe: Ghy moet wederom herboren
 wesen, de wint blaest daer by wil / ende ghy
 hoort zijn stemme / maer ghy en weet niet
 van waer hy coemt, oft heren vaert. Also ist
 dat ick ghelesen hadde in zijn Testament in
 boeck buytlich, gebuyct te Zurich / seyd ick:
 Zijn heere, sit dattet waterlijck doopsel der
 kinde:

Een Belijdinghe van

kinderen een nieuwe geboorte is, soo weets
men wel dan waer dat sy coemt / want men
siets metten oogen. **Ret.** Hoe verstaet ghy
dan? **Jac.** Ich verstaet dat de nieuwe geboorte
is vanden genen / die inden ouden Adam
was / in dat vleesch der sonden / dat men die
moeste wt doen / dooden ende cruycken / dat
vleesch der sonden / met alle zyn begeerte en
lusten / om wederom ghebozen te worden in
een nieu leuen / nae den nieuwen mensche
Christus Jesus / gelyck Paulus bredeijde
tuycht. **Ret.** Wat is te verstaen vande groote
te ende oude lieden / maer de cleyne kinders
kens die onkyuer zyn / moet men niet waer
ter reynigen om de salicheyt te verrijghen.
Jacq. Wat geloofft ghy vande kinderkens /
die hier geen doopfel en ontfanghen / na dat
gelooue dat ghy houdt / te weten / vanden
Dons? **Retter.** Sy gaen booz alle duyfene
duyuelen. **Jac.** O mijn heere / daer staet gheschreuen:
* Als ghy ozdeelt / so ozdeelt recht.
neerdige ozdeelen / Doch met sulcke ozdeelen
(seyt Christus) als ghy ozdeelt / sulst
ghy gheozdeelt worden: Ghy verdoemt de
onnoofel kinderkens / daer nochtans Christus
sins seyt / dat sodanighen het rijcke Gods
toe behoort. **Ret.** Die waren ghedoopt oft
ten minsten hadden sy de Belijdinge ontfangen
/ de welke daer was inde stede des
Doofels. **Jacq.** De Schijfueren en roere
daer af niet / dat sy beceden waren / en ghy
en sulst niet comen bewijfen / oft Joorlsche
oft Heydensche kinderen waren. **Retter.**
Het waren al Joden die te Jerusalem waren
/ ende daer ontrent int Jootsche land /
Jacq. Lucas ghetuycht wel anders. **Acto. 2.**
* Dat binnen Jerusalem in het Jootsche land
alle loopte van sprake waren / die onder den
Hemel zyn. **Retter.** Ik niet een arm dinc
van

Col. 3. 2. 5.

Rom. 6. 2. 4.

Eph. 4. 6. 2. 2.

Deut. 1. 2. 16

Job. 7. 2. 24.

1. Mat. 7. 8. 2.

Mat. 18. 2. 12.

19. 2. 14.

Act. 2. 8. 5.

Jacques.

Fol. 157.

van b lieden / dat ghy albus doot in der
Schijfueren / seyt Paulus niet / dat hy
zijn Ghemeynte gereynicht heeft in dat bat
des waters? **Jacques.** Paulus seyt: Int
bat des waters doot het woort. Wel / sulst
dy wel kinderen? **reynig** doot het woort? **Ioan. 15. 2. 3.**
oft alleenlijck doot het bat des waters?
want sy en comen den woort niet geloo-
uen. **Ret.** So zyn sy dan dooemt / nademael
dat sy niet en ghelouuen. **Jacq.** En sprecht
doch also niet / want sy zyn onnoofel / ende
* arm van geeste / en sodanigē behoort dat
rijcke der Hemelen toe. Wy seyde / gelyck hy
oor te boze gelyft hadde: Men moests booz
al reynigen doot den doop des waters / om
totter salicheyt te comen. **Jacq.** Wetrus de
Apostel betuycht claerlijck: Gelyck als de
† Arche die moe ghemaect hadde vanden
doot bewaerde / en vande gramschap Gods
alle de gene / die verlaten hadden dat gesel-
schap der boos en de werelt / ende waren
daer in getrede / dat in sulcke manieren dat
dooffel ons is totter salicheyt / maer de A-
postel en acht niet van eniger weerde / dat
dooffel / dwelt wech neemt de onreynicheit
des vleeschs / te sy dat daer sy een goede ge-
tuychenisse van goeder conscientien booz
God / en ich en gelooue niet / dat de kinder-
kens hebbe dy getuychenisse van goeder con-
scientien / nademael sy niet en twere dy goet
oft dat quaet. Op dese sake en antwoorde
hy my niet / en sach my sekerpelijc en / ende
een weynich daer na seyde hy tot my: **Tis**
Caluinus die daer schijft: **Attestation** (dat
is ghetuychenisse) der goeder conscientien /
sulcke balsche wyphere / die b liede berley-
den / maer den warachtigen text en seyt alto-
ner. **Jac.** Ic en ben niet genangē om de lee-
ninge van Caluinus. En ich hadt hem niet
niet;

Eph. 5. 6. 2. 6.

Ioan. 15. 2. 3.

Mat. 5. 8. 3.

1. Pet. 3. 6. 23

Deu. 1. 2. 39.

inichmael/ dz hy my soude lesen in zijn
Boeck/ hoe dattet de Apostel doch sepreck/
te wete/ in zijn eyge Testament/ dat hy voer
hem hadde/ oft in zijn Iubel/ int latijn/ de
welcke was ee seer cleyn so maect/ getrans-
lateert/ en gheburt by Robertus Stapha-
nus te Partis. Maer wat ich hem badt/ hy
en wildet my niet laten lesen/ en ic seyde tot
hem: Mijn heere/ ghy en behoort my niet te
beletten/ dat woort te bewysen/ nadenmael
dat ghyt wederspreect. Ende na noch meer
andere woorden/ seyde hy tot my: Ma dien
dat ghy niet geloouē en wilt aen de heylige
Leerers/ als S. Ambrosius en S. Augu-
stinus (en noch een hoop ander heyligen/
die hy my noemde) en aen de ordinancien/
die de heylige Kercke ingeset heeft/ iae wat
wildy dan geloouē: Jac. Ic gelooue alleen-
lic aē de ordinantie Christi/ oft bewysit my
dat de Apostole cleyne kinderkens gedoopt
hebben/ en ic salt gelouen. Hier mede wil-
de hijt my proberē/ met de huytgesinnē die
ghedoopt waren/ daer wel mochten cleyne
kinderen geweest zijn/ so hy seyde. Ich ant-
woorde/ dat de Schrifftuere daer af niet en
voerde/ dat daer kinderkens gheueest zijn/
maer bewysit seer wel/ dat sulcke huytgesin-
nen aenhoorden dat woort/ en ghehoofden/
gelijc alker geschreuen staet banden* Steo-
meester/ ont van t Cornelio den Hoofman/
met alle de gene die van zijnen huysle ware
de welcke ontfingen den heyligen weest/ ge-
lijc als de Apostole te wete/ de gene die dat
woort hoorde. En daerom mijn heere/ ghy
en sout my niet connen bewysen/ dat daer
cleyne kinderen waren. Ket. Ic en wil daer
niet vast op staen/ om te seggen datter wa-
ren/ oft datter gheen en waren/ want dat is
en twijfel/ maer ghy moet gelouen/ welck
de On-

Act. 16. c. 32.
† act. 16. c. 44

de Ouders en de heylige Doctoren daer af
also geordineert hebbe inde Kercke/ en ge-
bruyt tot nu toe. Jac. Hebben de selue Lee-
rers dese ordinacie ingeset tot goeder mey-
ninge/ oft hebben sy die ingheset/ om dattet
was een ordinantie Gods inder Schijft
vernaect? Ket. Sy hebbe gedaē na de woo-
de Gods tot goeider meyninghe. Jac. Mijn
heere/ ghy weet wel/ hoe strengelijc dattet
beuolen was den volcke van Israel/ met te
doen eenige dingē na haertliedē/ goetdun-
ken/ maer dat sy doen souden alleenlijc rge-
ne dat de heere haer beual en ordinerde.
Want t Saul was verworpen van God/
om dat hy niet gerechtelijc gedaē en hadde
na dat woort des heeren/ dat hem beuolen
was/ maer hadde gebruyt zijn eyghen goet-
duncken. En na veel meer andere woorden
die wy stamen hadden/ so ginc hy van my
wech/ ende seyde: Jacques/ ich bidde u/ dat
ghy v daer op doch wel beraet/ want ghy
syt in dwalinghe ende berlept. Jac. Ich en
ben niet in dwalinge noch berlept/ ich ben
al beraden/ nademael ghy my niet bewysen
en cont byder Schrifsturen/ datter woort
sel der cleynder kinderen een Ordinance
Gods sy/ ende daerom en gelooue ic oock
niet. Ket. Wat wist ghy dat ich v bewijse/
nadenmael ghy niet en geloofst aen de heyl-
ighe Leerers van de Catolijche Kercke/
noch oock haer ordinantie. Jacques. Mijn
heere/ daer staet geschreuen: t Alle plantin-
ge/ die mijn Vemelsche Wader niet ghe-
plant en heeft/ sal wrgheroert worden. En
na noch veel meer ander woorden/ so is hy
wech ghegaen/ en seyde tot my: Adieu Jac-
ques/ beraet v doch wel/ ende bidt Gods
reesseltijc. Ich seyde oock: Adieu/ en sey-
de tot hem/ dattet wel mijn hope was/ den
* Naem

Den. 4. A. 24

12. D. 32

1. Act. 15. c. 23

Mat. 15. b. 13

10. 11. 16. 8. 4 * Naem des Heeren altijt aen te roepen tot
 12. 10. 10. 6. 17. * inijnder hulpen.

Daer waren noch veel meer ander woorden/die wy stamē hadde / de welke ic niet ghelechteuen en hebbe / om dies wille dat sy my niet wel inde memorie en zijn / en dat de eerste my aen quam. Ick hebbe vergeten de schynen zijn allegatie / waer mede hy wilde bewijfen / dat de Belijdenisse een figure te was op het doopsel / ende dat niet alsoo moeste gebruyken na gheeltiche wisse / waer op ick hem bewees by der Schriftueren / hoe dat de * Belijdenisse was een figure op het Werbon / en en beteekende anders niet / dan om te kenne te gheuen / dat sy begrepen waren in het Werbon / en kinderen de welke de Belofte toe quamen. Maer Paulus bewijst ons nu / † dattet niet en is een Jode noch kind van Abraham / diet van buyten is / oft na den blecke van zijne zaden / mer de gene diet int herte zijn / als Christus seyt / dat sodanighe Abrahams kinderen zijn / die de werke van Abraham doen / hoe wel dat sy nochtans comē van dat bleckschelijcke saet der Heydenen. En ic betoont de hem / hoe dattet doopsel beteekent de waerachtighe * wedergeboorte / gelijck als Christus Nicodemo bewees / en de † allegieginghe des * iuden mensches in een nietwē leuen / en datmen daerom moeste wederom herbozen wesen / en niet niwelincx geboeren / gelijck als sy lieden willen seggen / en so waer dat gheen wedergeboorte en was / daer en diende ooch geen teeken / want het waer niet so dōt gheken. My seyde tot my: Souden dan de kinderhens geen deel hebben aen dit Sacrament? Ic seyde tot hem / dat de Sacramenten achter gelaren waren om die te ghebruyken inde heylighe * Heere

meynde boor / den ghenen die ooren hebben om te hooren en herten om te begripen / en te onderscheyden van de Sacramenten. Ende niet boor de onnossele. Wy hadden noch veel meer ander doopselen ouer die Artischel / en ick bewees hem het mis bruye dat sy hebbe in haer doopsel tegen de schriftueren / en van dat doopsel der wijser broeywonen / hoe dat zij boor goet houden / en herdoopen noch eens / daerom seyde ic / dat sy wederdoopen waten.

mat. 13. 2. 47.

Ge. 17. 1. 11.

Rom. 9. 8. 6.

Gal. 4. 6. 2. 7.

Ioan. 8. 6. 19.

Joan. 3. 8. 5.

1 Ko. 5. 8. 4.

Gal. 3. 2. 7.

Eph. 4. 6. 2. 2.

DEs maendachs de thenden Janusris des selfde Jaers / was ick wederom geleyt boor de selfde Kettermeester / en na sommighe reden / so vyaechde by my: Hoe hebt ghy v betate / aengaende dat doopsel? Jac. Ick en weet gheenen anderen taet / dan ick v gheleyt hebbe / aengellen dat ghyt my niet en cont bewijfen byder schriftueren / dattet een ordinantie Christi is / de cleyne kinderhens te doope / ick en gelouue daer ooch niet aen / maer ick houde my aen het doopsel / geordineert van Jesu Christo / en beuolen zijnen Apostolen. Ket. Also hebben v onderwelen de baltiche doophete / bāden welchen de Schriftuer seyt / dat sy comen sullen / en zijn wt ons ghegaen. Jacq. Sulche baltiche doopheten salmē kenne by hare bruchten / seyt de Heere. Ende also bele als dat aengaet / dat ghy segt / dat sy wē lieden ghegaen zijn: Paulus wesende te Phileten / bewees den Oubers van Ephesē / † dat wt haer liede en wt de rulle souden opstaen quade menschen / die daer souden leeren quade dingen / tīt niet also mijn heere? Ket. Jaet. Jac. Ick niet wel mijn heere een berkeerde sake / en gheheel contrarie dat doopsel dat ghy lieden ghebruyct / want

mat. 28. 1. 19

mar. 16. 1. 15

Mat. 7. 1. 15

Act. 20. 1. 19.

Christus heeft beuolen te doopen/den ghe-
nen die geloofden. En die daer' onderwe-
sen ward en geleert. En de Apostolen heb-
ben gedoopt alleentijde gene die dat woort
onfingen. En ghy iteden doopt alleentijck
die niet en geloouen / en die niet en mogen
onderweelen noch geleert worden / noch die
dat woort niet en connen ontfangen / want
sy zijn onnosel / en dat dunt my ghebel con-
trarie te zijn / en de wagen boor de peerd en
te sette. Ket. Tis om dat ghi in hereken zist
mijn hint / en dat ghy niet en geloof de heyl-
lige Leeraers / siet hoe datter v wil bergaen.
Nv wel aen / laet ons van een ander Art-
kel spreken. En na dat hy gesien en geleert
hadde mijn Belydinghe / ghebden boor dem
Comissario / gelijc ic te voren geseyt hebbe /
so vraechde hy my: Wat geloofdy doch van
de Eucharistia? Jacques. Wat is dat? Ket.
Want Sacrament des Altaers? Jac. Wilt
ghy segghen / van dat Quontmael des wee-
ren / oft dat bzeken des broots? Ket. Ja / tis
een dinc / Eucharistia / Sacramentum / oft
Quontmael. Jac. Mijn heere / ten is niet een
naem hebben. Lucas die seyt: Sy braken
dat broot van huyse te huyse / ende niet dat
lichaem Christi. Ket. Wat seide daer Lucas
af vreecht dat is van woort Gods / dat
welcke sy wredeyde eenen yegelijcken. Jac.
Mijn heere / also seggen om waud Jozij
en ander kettere / die te niete make dat bze-
ken des broots. Maer siet aen / als Paulus
was te Troaden / en dat de vergaderinge te
samen gecomen was / des nachts / so dat een
Jongelinc bande hooge solder af viel / Lu-
cas seyt / dat Paulus dat woort bede tot in
der middernacht / so dat de Jongelinc viel
door een venster / en als sy waten wederom

bouen

bouen geslomme / Paulus hem opgeheuen
hebbende / so hebben sy dat broot gebroken
en ghegeten / ten was dat woort niet dat sy
aten / en daer na sprac Paulus totten dage-
raet toe / en ginck van daer. Ende dit hoo-
rende / sach hy my scherpelijc aen / en en wt-
de niet wat seggen. Seloof ghy niet (seyde
hy) als dat wanneer de Woort er heeft ghe-
sproken die woorden / dat onse heere daer
is int broot / in vleesch ende bloet / alleentijc
gelijc alst de Joden hebben gehadt in haer
banden / en geconyft: Wt selde heeft hy my
seer diekwils geiracacht. En om dies wille
dat ick niet en sochte te disputeren mer hem /
soo seyde ick: Mijn heere / ist dat ghijt my
cont bewijfen by der Schriftueren / soo sal
ick ghelouen. En hy drang my / seggende:
Segt neen oft ja / wat ghy daer af ghelooft.
Jac. Sulx als de Schriftueren daer af ghe-
mycht. Ketter. Ic braghe v / oft ghy niet
en ghelooft / dat hy is int Sacrament / in
vleesch in bloet / ghelijc als hy was aent
Cruyce. En siende dat hy hem verwende
so verheyde ic en weynich om te antwoor-
den. Kette. Wel / wat segt ghy? Jac. Niet
mijn heere. Ket. Wat hoor ic wel / mer waer
om heydt ghy so langhe te antwoorden / tse
oft neen? Jac. Mijn heere / daer staet ghe-
scheynen: Weest siel om hooren / en traech
om spreken. Kett. Wel aen dan Jacques /
segt alleentijc ic oft neen: Ist dat ghy ghe-
looft / dat hy daer is int broot / in vleesch en
bloet / so segt ja. Jac. Mijn heere / seyde ick
tot v ja / hoe soude ic v connen bewijfen by
der Schriftueren / dat hy daer is in vleesch
ende bloet / nae dat de Woort der woorden
gesproken heeft? want ick en hebt noyt in
der Schriftueren gelesen / en om dies wille
dat ick niet en soude connen bewijfen / daer

Eccl. 5. b. 15.
Ps. 17. b. 27.
Jac. 1. b. 19.

Act. 16. b. 15.
1 Tim. 28. c. 19
Act. 2. d. 38.
E. b. 11.
10. c. 47.

Act. 2. c. 42.

Acto. 20. b. 7

om en wil te ooc niet te leggen dat het also is.
 Ket. So en geloofdijs dan niet/hoor te wel/
 need? Jac. Ic en gelooue daer vā niet wijden
 dan de Schrijtuere ghetuych/ en hoe soude
 hy daer wesen int broot/mijn heere/naeden
 mael geschreue staet/ dat hy* opgeclommen
 is ten Hemel en dat hy sit ter rechterhand
 zyns Vaders/† tot dat hy zijn vianden sal
 gefet hebben tot een banche zijnder boere.
 Ket. Geloof ghy niet/ dat hy machtich ghe-
 noech is te sitten ter rechterhand zyns Va-
 ders/ en ooc int broot te wesen? Jac. Mijn
 heere/ ic gelooue dat hy almachtich is/ met
 tegen zijn woort en mach hy niet/ want hy
 moet warachtich wesen/ en hy is de eenige
 * waerheyt selfs. Ket. Wit ghy niet geloou-
 ne de schrijtuere die geschreue is: † Gaem/
 eet/dit is mijn lichaem/ dwelc gegeuen woort
 broot v lieden/gheloof ghy dan niet dat het
 zijn lichaem is? Jac. Welcke hout ghy boort
 zijn lichaem/dat geleuert is boort ons/ende
 gelede heeft/en dat aen de tafel sat en sprac/
 oft het gene dat hy in zijn hand hiet/te we-
 ten/dat broot/ wert dat boort ons geleuert/
 en sterf dat broot aent cruys boort onse son-
 den? En beteekehende dat broot niet op zijn
 lichaem? Ket. Alle beyde. Jac. Ick en hebbe
 niet gelefen datter twee Christus zijn/ dan
 alleen een/eenige Sone Gods. Wit heb ick
 hem dickwils te bozen gheleyt. Ket. Wese
 twee en zijn maer een/soch is de wijn zijn
 bloet/ na de gesproken woorden des Wijn-
 sters. Jacq. Woort de wijn zijn bloet/na dat
 gesproken woort/ende blijs hy altes bloet/
 ende niet wijn? Ketter. Nae datter woort
 ghesproken is/so is dat broot zijn warach-
 tich vleesch/ ende de wijn dat warachtighe
 bloet/Christi/ende bliuen also vleesch ende
 bloet. Jac. Wat wilde Christus dan te ken-
 nen ghe-

men geuen zynen Discipulen/als hy seyde:
 * Dit is mijn bloet des nieuwe Testaments/
 dwelch wtgestort sal worden boort vele/tot
 vergeninge der sonde/en ick legge v lieden/
 Ic en sal van nu dooptaen niet meer dinc-
 ken van dese blycht des wijngaerts. Mijn
 heere/ Christus noeret zijn bloet des nieu-
 wen Testaments/ en dies niet te min geefe
 hy te kennen zynen Apostolen/dattet noch
 sy en blycht des wijngaerts/ aengelsen dat
 hijt namels noch so noet/na dat hy geseleyt
 heeft/dattet zijn bloet sy ket. Waer staet dz
 geschreue? Doen nam ic zijn Testamen int
 dytsche/dwelle hy boort hem hadde/ en las
 hem: En na dat ic hem gewefen en gelefen
 hadde/soo seyde hy tot my: Ghy en moet v
 niet regulere na v berstant/maer na de w-
 legginge der heyliger Leeraers/als S. Au-
 gustinus/ Ambrosius/ en andere meer van
 de oude Kercke. Jac. Ick ben wel te blyden
 niet de wlegginghe van Paulo/sonder an-
 dere vele wleggingen te soech. ket. Waer
 heeft Paulus wtgeleyt dat Sacrament des
 Altaers? Jac. Paulus heeft wtgeleyt ende
 gegeuen te berstant tot die van Corinthen/
 wat dat Auōmael des Heers/ en dat blych-
 des broot is. ket. Wysst my. En ick hadde
 noch zijn Testament/en las hem dat them-
 de Capittel/bande eerste Epistel totte Co-
 rinthen/daer Paulus seyt: Ick spreke als
 met den genen die wijs zijn/ordeelt ghy sel-
 ue wat ic segge: * De kele der danckleggen r. co. 10. d. 13
 met de welken wy danckleggen/ ist niet een
 gemeynschap des bloets Christi/dat broot
 dat wy blycken/ ist niet de gemeynschap des
 lichaems Christi: Ende ick en hadt nauwe
 ghelefen hy antwoorde my daer op haelst
 lic: Dat is tegen v/want de Apostel bewijst
 daer wel/ dattet vleesch ende bloed is int
 men ghe-

mar. 16. g. 61
 † Act. 7. f. 55.
 † Act. 2. d. 34.
 Heb. 1. b. 13.

ioan. 14. a. 6
 † mt. 26. f. 25
 Luc. 22. b. 19

Act. 19. c. 18
 1. ioan. 4. b. 9

broot en wijn; en datme deelachtich is des lichaems Christi. Jac. Mijn heere, ist dat u bekeft, laet my wat booder lefen/ende ghy sult merken/ dat Paulus niet en gheeft reberkaen van dat lichaem Christi in vleesch en bloet/gelike als hinc aent Crups/maer bā zijnder * vergaderinge/de welke is zijn lichaem/want als hy seyt / dat wy gemeynschap hebbe en deelachtich zijn aen dat lichaem Christi/ soo seyt hy: † Want wy vele zijn een broot en een lichaem/nademael wy deelachtich zijn van eenen broode. Keret. Wo Apostel spyeect daer bā een ander lichaem/te weten/van zijn Gemeynste. Jac. Ic en be nide niet dat Paulus maecht eenich bescheil ofte onderscheyt van twee lichamen/maer bā een lichaem Christi. Keret. Hoe verlaet ghy dan: Eten zijn lichaem/ ende zijn bloet dvincken? Jac. Ghelijck als Paulus geekt te verlaet/dattet is een gemeynschap oft mededeysinge des lichaems Christi. Keret. Mijn hint/hoe zijt ghy vo berleyt? verlaet ghy dan dat ghy doot dat gemeynschap wel muecht deelachtich wesen aent lichaem en dat bloet Christi / sonder daer af te eten en te dvincken? Jac. Mijn heere/ ic en ben niet berleyt/maer ich fondere my op dat woort Gods. Keret. Wel wat verlaet ghy dan met dese gemeynschap? Jac. De Apostel gheuet ons daer te kennen/als hy seyt in dat selfde Capittel: * Siet Israel aē na den vleesche/ die daer eten de offeranden/zijnse niet deelachtich des Altaers? Siet mijn heere/daer is de ghelijckenisse / die Paulus gheeft om te verlaen die bā Corinthen verlaet ghy niet oock also/mijn heere? Keret. Ja ich. Jac. Mijn heere / ich dencke wel dat u meynighe soo niet en is/dat de ghene die deelachtich waren des Altaers / daeromme den

2. cor. 12. b. 12
Col. 1. b. 18

2. cor. 10. b. 17

2. cor. 7. b. 18

2. cor. 10. b. 18

Altaers.

Altaer aten/maer alleenlijck de offeranden die op den Altaer laghen. Keret. Dunctet u also met dat Sacrament toe te gaen? Jacq. Mijn heere/ het dunctet my/ dat als wy dat broot eten/ dat wy daer mede beteekenen/deel te hebben aent lichaem Christi / ende nochtans en eten wy maer alleenlijck dat broot/ende niet Christum/ niet meer / dan ghelijck als Isael niet en adt den Altaer/maer alleene de offerhande/ende nochtans int eten der offerhanden gauen daer mede te kennen dat sy deelachtich waren des Altaers. En my nendende wel scherpelijck/so seyde hy: Wat een dwalinghe / en gheloof ghy niet / datmen int eten des ghewijdden broots/dat lichaem Christi eet? Jacq. Paulus en geestet also niet te verlaen/ende ich en verlaet dat ooc also niet. Keret. Ist niet een sammerlijck dinct van u lieden Jacques/ dat ghy niet en gheloof dat woort Gods/ het welke seyt: Dit is mijn lichaem/dit is mijn bloet/ doet dit tot mijnder ghedachtenisse? Jacq. Ich gelooue dat woort Gods/ Christus gaf wel te verlaen / dat hy daer niet en soude wesen lichamelijck/nademael dat hy seyde/datmet sonde* doen u zijnder ghebachtenisse. Paulus die seyt ooc. † Soo diechtwis als ghy dat broot sult eten / ende desen kelck sult dvincken / sult ghy bercoetigen den doot des Heers/tot dat hy coemt. So en is hy dan daer niet lichamelijck/nademael hy noch niet gecome en is. Keret. Wy is pinners daer lichamelijck/na dat woort Jesu Christi/en alle heylighe Leeraers leggent also wt. Jac. Ic houde meer bā Paulo alles/dan bā alle de and Leeraers/ en houde my alleenlijck aen de wtlegginge Pauli. Keret. Ghy moot ooc ghelooouen de heylighe Leeraers van de Charolijcke Kercke. Jac.

Luc. 22. b. 19
1. cor. 11. c. 25

D. liij. Ich

Ick ghelooue de heylige Schriftuere/ ende
alleenlijck dat wi oet Gods. Ket. Ghehoof
ghy dan dat woort Gods/so moet ghy ghe-
loouen/ als dat broot ghewijst is/ ende de
woorden ghesproken zijn/ dat soo wie dat
ontfangt lichamelijck/ die ontfangt dat lie-
haem ende bloet Christi/ nademael dat Je-
sus Christus also spreect/ ende hy en liecht
niet/maer hy seyt de waerheyt. Jacqu. Ick
weet wel dat Christus de waerheyt seyt/
maer men moet verstaen/hoe dat hi spreect
Als hy seyt: * Ick ben dat broot/ dat van
den Hemel ghedaelt is/ ende dat broot dat
ick geuen sal/ is mijn vleesch/ gheloof ghy
dat wel: Ket. Neen ick/ gheloof ghy dat:
Jac. Ick en segghet v niet/ ende oock en dis-
puterē wy nb niet daer ouer/ maer om dies
wille dat ghy segt/ datmen gheloouen moect
ghelijck als Christus spreect/ Siet/ als
hy seyt: † Ick ben een wijngaert/ mijn Wa-
der een ackerman. Paulus seyt ooc: † Wen
sken wt den welken ghedroncken hebben
de kinderen van Israel/ was Christus.
Ket. Neen/ neen/ alle de woorden en moec-
men so niet geloouen/ maer alleenlijck een
tecken op Christum. Jacques. So is oock
dese selfde maniere van spreken. ketterme-
Jae dit is een Sacrament/ het welcke ons
ghelaten is van het lichaem Christus in een
ghedachtenisse. Jacques. Aijn heere/ siet
Israel aen na de vleesche/ dat Lamme ken
dat sy aten/ was ghenaeut den doorganc/
ende een ewighe ghedachtenisse/ dat sy ghe-
trocken waren door de sterke hant wt E-
gypten/ wt de dienstbaerheyt: Ende oock
dat broot dat wy breken/ is tot eender† ge-
dachtenisse van Christo/ die ons † verlost
heeft vander sonde/ en de ewige doot/ ons
treckende van de dienstbaerheyt dex Wy-
uels

Joan. 6. f. 52.

Joan. 15. a. 7.

† 1. cor. 10. a. 4.

Exo. 12. b. 11

Luc. 22. b. 19

† Gal. 3. b. 13.

nels en des viants. Ket. Ja na de meninghe
van uwe Herders/ Caluinus en Swinght-
us/ en sulcke kettere/ die daer nieuwe lee-
ringe doorgebracht hebben/ en wy hebben
gewest in dit gelooue ouer drysent en vier
hondert Jarē/ waerom en geloof ghy ons
niet: Jac. Aijn heere/ soude ick also geloo-
uen/ om den langen tijt wille/ daer zijn veel
kettere geweest/ als Saduceen/ Nicolaitē/
Wepenen/ ende veel meer andere/ die noch
veel langer tijt ghedwaelt hebben. Keert v
totter Schriftuere en alleenlijck/ na dat exem-
pel vanden goeden* Coninc Josias. Ket. 2. 16. 12. b. 17.
Acynt ghy dat mijn sone/ neen/ neen. Jac. 23. a. 1.
Aijn heere/ also seyden de kinderē vā Isra-
el tot † Jeremia/ en sy warē wtē wech. † Hy
weet ooc wel/ hoe sy misbruycten de gena-
de Gods/ makende een guldent Galf/ ende
dat ionende en seggende: Wese Godt heest
ons weder getrocken en verlost wt Egypten.
W volch seyt nb ter tijt alsoo van dat
broot: Hier is Christus die voor ons ghe-
stouen is. Wy wert toornich/ en bjaechde
my: Doen wy Afgoderie/ dat wy Christum
aenbidden: Jac. Neen/ in dien hy int broot
is/ maer is hy daer niet/ wat ist anders dat
ghy doet: ket. Wel/ wat ist dā dat ghy daer
af geloof spreect een woort/ alleenlijck/ iae
ofte neen. Jac. Aijn heere ghy hebt wel ge-
hoort/ dat ick ghelooue/ * dat hy sit ter rech-
terhant zijns Waders inden Hemel. Ket.
Ajaer int broot: Jac. Aijn heere/ ick heb
v gesept/ dat ic daer af gelooue/ gelijck Pau-
lus daer af genuycht. Ket. So en geloof
ghy van niet/ genuycht. Ket. So en geloof
heyllich vleesch Christi Sacramentelijck.
Jac. Alle de gene die dat broot ontfangen/
ontfangen sy ooc dat lichaem Christi: Ket.
Ja al gheheelijck/ wie dat sy ooc zijn. Jacq.

2. 16. 12. b. 17.

23. a. 1.

† Jer. 18. b. 18.

44. c. 15.

† Exo. 32. a. 4.

Act. 7. f. 55.

Col. 1. a. 1.

1. cor. 10. b. 16

een Roouer/ Moordnaer / Rabbant/ oft
 een ander vol betraderijs/ vol bedrochs en
 boosheyt/ niet hebbende eenich leerfchap
 oft becon vā zyn quact/ mer hebbende noch
 eenen wille te leyden sulch een boofachtich
 leuen/ ontfangt een sodanighe dat lichaem
 ende bloet Christi? Kett. Al waert de erch-
 lie menfche bander werelt/ iae al waert een
 Turck/ oft een Heyden/ waert dat hy qua-
 me tot dat Sacrament/ hy soude ontfangen
 dat lichaem ende dat bloet Christi/ soo wel
 als een ander/ iā dat meer is/ al waert oock
 een Weeste. Jac. Woe mochte dat/ mijn hee-
 re mogelijc welen / dat ongelouigen/ gods
 loofen/ en onrechtuēdighen/ den welcken
 de ewige berdoementisse beloeft is/ souden
 ontfanghen dat Lichaem Christi/ ende zyn
 bloet? her soude dan van noode zyn te ghen
 alle Schyft/ oft Godt wil ofte niet en wil/
 dat sy hadden dat ewige leuen/ ende so wel
 de beeste als wy/ om dies wille dat de Wee-
 re beloeft heeft/ dat so wie zyn' bleefc eet/
 en zyn bloet d'inc/ heeft dat ewige leuen/
 ende de Godloofse menfchen soude een deel
 hebben int lichaem Christi/ ende Weltal/ dat
 licht ende de duyfternisse, tis onmogelijc/
 3. cor. 6. b. 15. seyt Paulus, Ketterme. Woe/ verstaet ghy
 niet dat Paulus seyt/ dat so wie dat lichaem
 eet/ een oydeel ontfangt? Jacques. Woude
 mijn heere/ en coprumpeert de Schyftuēde
 niet/ want Paulus seyt/ dit broot/ ende niec
 het lichaem. Ketterme. Wel/ so wie dit lre-
 haem eet/ oft dit broot/ ende d'incke desen
 kelch onweerdelijc/ die ontfangt zyn wee-
 doementisse. Jacques. Aijn heere/ die zyn
 oydeel ontfangt/ die is verre van te ontfan-
 ghen dat lichaem Christi/ maer tis de sem-
 tencie zyns doots/ dat hy ontfangt. Kette.
 Wel as/ so behent ghy ynnere bese woor-
 den

Joan. 6. f. 54.

3. cor. 6. b. 15.

den Jezu Christi/ die gelept heeft. So wie
 mijn bleefc eet ende mijn bloet d'inc/ die
 heeft dat ewighe leuen/ so geloof ghy ynn-
 mers/ datmen hem wel mach eten en d'inc-
 ken/ ghelijc hy seyt. Jacques. Ich gheloo-
 ue de woorden Jezu Christi/ maer niet in
 sulcher manieren als de Joden/ die haer ere-
 gherden aen hem/ legghende: * Woe sal dese
 ons geuen zyn bloet te d'incen/ ende zyn
 bleefc te eten/ iae selfs zyn Discipulen.
 Kette. Dat was om dies wille/ dat zyt niet
 wel en verfonden. Jacq. Dat ghelouue ich
 wel / want hadden zyt wel verstaen / sy en
 hadden dat niet gheleyt/ en zyn Discipulen
 en hadden hem niet verlaten om dese woor-
 den/ ghelijc sy deden. Ketter. Verstaet wel
 mijn sone / dat was om dat sy verfonden/
 datmē zyn bleefc moeste eten geb'ads off
 gheloben/ ghelijc ander bleefc / in aer hy
 sprack van dat te eten Sacramentelijc/ an-
 ders en soude dat ander eten niet geholpen
 hebben. Maer geloof ghy niet datmē zyn
 bleefc eet Sacramentelijc/ welch is een
 Sacrament/ dat hy ons gheleten heeft on-
 der de ghedaente des broots en des wijns/
 in welke hy hem berandert? Jacques. So
 heeft hy dan dingen achter gelaten/ die ner-
 gens toe nut en zyn. Kett. Woe so? Jacq.
 Daerom mijn heere/ als zyn Discipulen al
 so groffelijc verfonden/ gelijc ghy lieden
 ende andere oock doen / seyde hy tot haer/
 dat het bleefc nergens toe nut en was/
 dan de geest die daer leuendich maect/ ende
 zyn woorde (seyde hy) zyn geest en leuen.
 Ik datmen dan zyn bleefc eet / wat yofi-
 teert dat? Kette. Dat was daerom/ dat zyt
 niet wel en verfonden / ghelijc ich v ghe-
 seyt hebbe. Jac. Aijn heere/ ich geloof wel/
 hadden zyt wel verstaen/ so en haddet hem
 niet.

Joan. 6. f. 54.

Joan. 6. g. 56

Joan. 6. g. 57.

niet noodich geweest haer lieben te kennen te gheuen / dat het zijn woort was dat hy seggen wilde. **Ket.** Hoe verfact ghyt dan / dat hy sprack van zijn woort? **Jacq.** **A**ijn heere, ick versta dattet was van zijn woort gelijck alker geschreuen staet / * dat de mensche niet alleenlijck en leeft by den broode / maer by dat woort dat daer coemt / von den mont Gods / dat welke alleenlijck ons leuendich maect in God / tot dat ewich leue. **Ket.** **S**iet daer / hoe b verleybers v onder wesen hebbe in haer nieuwe leeringe. **Jac.** **I**ch en ben niet gefondeert op de mensche / maer op dat woort Gods. **Ket.** **W**aerom en wilt ghy dan niet geloouen / gelijck wie **A**noeder de heylighe Kercke / dat na de ghesproken woorden t'voort ende de wijn berandert zijn? **Jac.** **A**ijn heere / ick hebbe v geseit / om dies wille datter niet gheschreuen en is in de Schriftuere van sulcke saken / want noch dat broodt / noch de wijn en zijn verandert gheueect / die Christus gaf. **Ket.** **O**ch het was pimmers. **Jacq.** **A**ijn heere / ick hebt v bewesen / hoe dat hijt noch een t'vriucht des wijsingneets noemde nae de ghesproken woorden. **Ket.** **E**n ghelooft ghy dan niet Jacques / dat Iesus Christus al machtich is? ende dat hy machtich was zijn nen Discipule zijn bloet te drinckē te gheue? **Jacq.** **I**ch weet mijn heere / dat hy al machetich is / en dz hijt wel machtich was te doē / en oft hijt nu gedaē hadde mijn heere / heeft hy v beloost / dat ghy lieden sulchen werch ooc wel doen sou. **Ket.** **M**aer Iesus Christus is hy niet machtich ons? dat achter te late tot een Testament in zijn Sacramente. **Jac.** **J**ae hy mijn heere / hadde hijt gheleert / want hy hadde wel macht ouer de * wine / * Joh. 2. a. 9. ouer de Dupuelen / en dat water in wijn te veran-

Deu. 8. a. 7.
Sap. 16. c. 16
Mat. 4. a. 4.

ant. 26. b. 28.

Eccl. 1. b. 7.

Mat. 8. c. 27.
* Joh. 2. a. 9.

beranderen / ende hem seluen? onschickbaer te maken. **Somma** / ick ghelouue dat hy al machtich is in alle dinghen / maer een sou-dich mensche en heeft sulcke macht niet. **Ket.** **A**een / als hy de selue woorden Christus spreekt? **Jacq.** **I**n de woorden en leyt de cracht niet / dat soude wesen als toouen-rie / ende oock / die soude segghen tot eenen cranchen: **W**eest gesont / in sulcher soymen / * als Christus seide / daerom en soude hijt niet zijn. **Ketter.** **S**oo en ghelooft ghy dan niet dat Christus Iesus int broot is / neent **Jacq.** **A**ijn heere / ick dencke dat ghy wel gehooft hebt mijn besuyt / wat ick daer af gelouue. **Christus** heeft geseit / dat wijt soude doe in zijn gedachtenisse / soude by daer present wesen / hoe mochtment dan doen in zijnder gedachtenisse? **Ket.** **O**ch hoe hebben die boenen v berleyt / **Z**winglus / en **Caluinus** / sulcke **S**acramentelenders / die alle Schriftuere verkeert in contrarie. **J**a. **A**ijn gelouue en is niet gefondeert op de leer-inge van **Caluinus** noch **Zwinglus**. **Ket.** **W**aer op dan? **Jac.** **O**p dat woort Gods / en op dat fundament der Apostolen. **Ket.** **W**oe? ghy en geloost niet dat woort Gods. **Jac.** **A**ijn heere / soude ic dat woort Gods niet geloouen / om dat selfde ben ic hier? geuanghen / en ben hier ghekent voo v / om daer van getuychende te geuen. **Ket.** **A**ijn **S**one / tus om dat woort vanden **Satan** / ende niet om dat woort Gods. **Jacq.** **A**ijn heere / het wel voo v / hoe dat ghy spreect / dat ghy niet en blasphemert / want ick en hebbe dat woort van den **Satan** niet gealligeert voo mijn leeringhe ende gelouue / maer dat * reyne woort Gods / ende ghy al liggeert my dat woort ende wleeggighe der menschen. **Ket.** **T**is dat woort van de heylighe Leers

Luc. 24. l. 30

Mat. 8. b. 14

Luc. 22. b. 19

1. Cor. 1. b. 11

Eph. 2. b. 19

Act. 28. c. 20

Wis. 18. d. 37

19. a. 8.

ge Leeraers der kerckē/ de welcke ghy verwerpt / Siet daer de oorſake van twee doſtinge. Jac. Ich en verwerple niet, maer ick laefte ſulck als ſy zijn in haer welen/want ick binde materie ghenoech in dat woord Gods/om te leggen een goet / fondament/ Ende binde / waters des leuens ghenoech om te drinckē in die reyne fonteyne, ſonder te loopen tot de Beerſkens oir Doelen, die meestēdeel veruuyt ende om geroect zijn. Ketter. Wel aen/dit en gheeft ons al gheen boortganch/ het is nu spade, nademael ghy niet gheloouen en wilt, gelijk als onſe Moeder de heylige kercke v onderwijft. Siet dat ghy v wel betraet / want ghy zijt in sulcken dwalinghe/ ist dat ghy ſoo sterck/ ſoo ſult ghy berdoemt welen vooz alle duyſent wyruelen in den grondt der hellen. Jac. Aijn heere/ daer staet ghescheuen/dat het' oordeel Godt alleene toe behoort/ hoe treedt ghy ſo ſtomelijck in de ſtede Gods? God sal my wel oordeelen. Ketter. Jacques dat is al claer / want ghy en ghelooft niet/ ende ſoo wie niet en ghelooit / die is berdoemt/ seyt Christus Ielus. Jac. Waer staet ghescheuen/en' oordeelt niet na dat ghesichte der oogen/maer oordeelt gherechtighē op deelen. Waert dat ick niet en ghelooſke, ſo en soude ick dat woort Gods niet alligertē vooz mijne beſcherminge. Ke. Wat doet oof alle ketteres/ Wel aen/bid' God neerckelijck / dat ghy muecht wederkeeren tot der heyligher kercke. Jacq. Ich hope dooz de ghenade Gods/dat ick ven' gewozden een lid' van de waerachtighē ende heylige kercke/ de welcke geymynt is/ ende / verwoonen dooz dat bloet Jesu Christi. Waer nae ſont hy op/ ende septe te mi / Adien Jacques / set wel toe dat ghy v wel betraet

1. Cor. 7. b. 11
1. Jere. 2. b. 10
1. van. 4. b. 10

Mat. 7. a. 7.
1. Cor. 4. a. 5

Mat. 16. b. 16

1. ioan. 7. b. 24

1. cor. 12. b. 12

Acto. 10. d.

want uwē tijt is nae by / legt tūde ſaks wel ouer. Ich seyde tot hem oock Adien/ en dat ick beteyt was/ altijt dat beſte na te volgen in het gene / dat my ſonde bewelen worden byder heyligher Schriſtuereu/ ende anders niet. Wy hadden noch veel meer ander woopde/ aengaende dese materie/ al ontrent twee byen lauch/maer ſy zijn my betreten. Wy geest goede audientie / en en berwermt hem niet lichtelijck/ wy sprake ſonwiflen in blaensck ſonwiflen in fransoys/maer ten meestēdeel sprach ick blaensck/om de toe hoorders wille/ die ick vooz de duere hoorde. Siet hier de twee Articules/ daer van men aldermeest van haer liedē ghequelt is. Altijt als hy weder heerde tot my / bracht hy eenighe ſubtile Schriſtuereu om my te vangen/maer de heere moet geypen zijn/ ick ben altijt te bouen ghecomen. Ich hebbe gheweest vooz hem wel achtien ofte twintich mael/ende soude ick schrijuen alle de propooden/ die ick met haer hadde van dese twee Articules/ ſo soude ic wel een hant oppapers veruullen / ſo veel comparatien ende ghelijckentifſen / byten ende ſonder Schriſtuereu brochten ſy my vooz/ maer ic ſantse altijt totter schrijft. Iker yet in mijn Liedekens/ dat met dit gelschifte niet en accordeert/ daer ouer en salmen hem niet verwonderen/ want al waert dat icker noch soude schryuen/ ſo en soude ic niet conuen verhalen alle de propooden/ die ic met haer gehadt hebbe. Also hebben ſy my gequelt.

DEn veertienſten dach Januarij/ des ſelſden Jaers 1558. op eenē bydach na Noen/ ſo was ic wederom gelyt vooz den Kettermeester/ en ick ghinch vooz hem / ende hy groette my blijdelijck/ want ſo veel

want

De Belijdinghe van

so veel als ick mercken conde/ de wijs hadde
de hem seer verblijt/ ende en bracht ghern
Boeck met hem. En na sommige woordes
die wy te samen hadden/ so seyde hy tot my:
Jacques/ de oorsake waerom ick hier gecoo-
men ben/ is alleen om te wets nye besuyt/
want ick en wil niet meer disputeren met v
banden Articulen des gheloofs/ als van de
Kisse/ van der Biechte/ van de Kisten en
Wegcuter/ en aentoeppinge der heylighen/
oft ander ordinaricen van onse Kooeder de
heylighe kerche. Jacq. Mijn heere/ ick ben
wel te vreden/ ick en soecke ooc niet te dis-
puteren/ maer alleen simpellicke te geloou-
uen het gene dat wy gehoude sijn te geloou-
nen/ so veel als de Articulen des gheloofs
aengaet. Ket. Ja/ wy en hebben niet het dis-
puteren niet veel te doen/ want Paulus
seyt: Schout eenen ketterischen mensche/
na de eerste oft tweede vermaninge. Jacq.
Mijn heere/ hoe sout ghy my der Ketterien
hailen connen vermanen/ naedemael ghy
my noch niet ouerwonnen en hebt/ dat ick
een ketter ben? Ketter. Neen? sijt ghy niet
een ketter/ naedemael ghy dat Christelijck
ghelooue weder spreect? Jacq. Ick en we-
derspreke dat ghelooue niet/ want daer toe
brecht al mijn meyninge/ maer ghy tce me-
uwe meyninge inder schijf op ee maniere/
ende ick op een ander/ en niemant en mach
opdecken van het recht oft het ongelijc/ dan
de gheestelijche menschen dooz den sheck
Godes. Hy brachde my al lachende: Wycht
ghy den sheck Godes? Jacq. Mijn heere/
ghy en moer my dat niet vragen met gecke-
rie/ want ick en beroeme my des niet/ die s
niet te min verhoep ick dooz de ghenade
Godes/ dat ick niet getreuen en worde van
den gheest des Satans. Ket. Nochtans sijt

Et. 7. b. 10.

a. Co. 2. b. 75

ghy

Jacques.

Fol. 160.

ghy berleyt en in dolinghe/ en Paulus seyt/
datmen sodanige sal schouwen nae de eer.
De ofte tweede vermaninge. Jac. Na dien
ghy ons dan houde voor ketters/ och oft
Godt gaue/ dat ghy ten minsten den rae
Pauli ghebruyten/ te weten/ dat ghy ons
blodet/ ende v afrocket van ons/ ende ons
niet en vernolchde totter doot toe/ ende niet
wt en soude in allen haeck ons bloet. Ket.
Jacques/ ick en soecke uwe door niet/ dat
kent Godt. Jacq. Mijn heere/ Godt wetet
warachtelijc wel/ ende ment salt int eynde
wel sien. Ket. Jac/ wy en doen maer alleen-
lijck dat ons belast ende beholen is. Jacq.
Dan wien/ mijn heere/ van God oft van de
mensche? Ket. Het is ons beuole van God/
te schouwen de valsche Propheeten. Jacq.
Tis wel waer mijn heere/ dat Christus ons
bermaent/ dat wy ons salten wachten van
die valsche propheeten/ maer hy gheeft ons
een teecken om die te bekennen/ te weten:
ghelijc enen boom aen zijn vruchten/
Wat vrucht hebt ghy ghelien aen ons/ waer
dooz ghy sout moghen beroudeelen/ dat wy
valsche Propheeten sijn? Ketter. Ghe-
noch daghetijcks. Jacq. Waer in? Ketter.
de welke den ghy hebt een valsche leeringe/
seytse totter verdommenisse. Jac. Mijn hee-
re/ dat onse leeringe valsche is/ dat is ghespr-
ken nae uwe goerduncken/ nochtans en
muecht ghy niet bekennen/ dat wy valsche
propheete sijn/ da dooz de vrucht des wets/
dooz de welke men mach bekennen of wy
valsche propheeten sijn ofte niet/ Want
Christus seyt: Ghy sultse bekennen aen
haer werken en en seyt niet: Aen haer ge-
looue. Ket. Ghy lieden rechtuerdicht v sek-
uen ouer uwe werken. Jacq. Neen/ maer
het is

Et. 7. b. 10

Et. 7. b. 15

Et. 7. b. 15

F

het is

Mat. 7. 2. 6.

De Welsidnghe van
 het is onmogheleken ^{te} wryuen te plucken
 van doornen, oft vijghen van distelen, ofte
 dat een quade boom goede vruchten voort
 bringe, na dat de Heere getuycht. Ket. Wel
 aen Jacques / ghelijck als ick v gelyft heb-
 be, ick en ben hier niet ghecomen, om te dis-
 puteren / maer om uwe meeninghe te ber-
 saen. Jac. Ic en vnaech doock na gheen dispu-
 teren / maer ick wil v beantwoorde n, dat
 ghy ons niet onrecht beschuldicht der here-
 ket, en verleydinge. Ket. Wel, laet ons dat
 laten baren, hoe zift ghy dan beraden, aen-
 gaede uwe belijdinge, blijft ghy noch op het
 selue propoost, gelyck als ghy beleden hebt
 hoor den Commissario? Jacq. Ja ick. Ket.
 Wilt ghy v dan niet laten onderwisen?
 Jacq. Ic en soeche anders niet / dan alstijt
 het beste, rechtneerdiche, en diechtaemste
 nae te comen / ende te en ben so obstinaet in
 mijn gelooue niet / waert dat ick en betet
 wech bekende totten ewighen leuen / dan
 dese selfde, die ick nu heb / so soude ick hem
 aen nemen. Ket. Wel aen dan, aenghaem-
 de het doopsel en het Sacrament, daer wy
 slamen al ghesproochen hebben, wat dunct
 v daer af? Jacq. Jae maer mijn heere, tgen-
 dat my bewesen sal worden byder schriftu-
 ren, dat selfde sal ick geloouen, ende anders
 niet. Ket. Soo en gheloofst ghy dan niet die
 heylige Leeraers der Catolijcker kercken,
 hoor ick wel, neen? Jac. Ic gelooue die heyl-
 ige schriftuere alleen. Ket. Waeromme zift
 ghy in herelic, dat ghy meer hout van v sek-
 uen, dan van die heylige Leeraers. Jac. Ic
 en vnaech doock na gheen disputeren / maer
 op eenige menschen, want daer gheschreuen
 staet: ¹ Veruloect is de mensche, die hem be-
 stout op den wische. Ket. Wat weet ic wel

Gal. 6. 2. 16.

Jac. 7. 2. 5.

enacht

Mat. 26. 1. 25

R. 10. 10. 1. 25

maer ghy en gheloofst doek niet dat woort
 Gods. Jacq. Mijn heere / en segt doch dat
 niet / want ten is also niet. Ket. Neen? als
 onsen salichmaker seyt, ¹ nemede dat broot,
 die is mijn lichaem, ende nemede den kelc,
 die is mijn bloet, waerom en gheloofst ghy
 dan noch niet? Waeromme twijfelt ghy
 daer aen? Jacq. Mijn heere, ick ghelooue
 die woorden Christi / ende en twijfele niet
 daer aen. Ket. Ja na uwe opinie, en niet een
 bescheyden meeninge. Jac. Mijn heere, ick
 berhope dat ick anders niet en versta, dant
 die Apostolen verstaen, ghelijck als ¹ 10 dan
 lus welyt, 1. Corint. 10. Ket. Ghy segghet.
 Ende hier en bouen hadden wy noch veel
 meer ander woorden ouer dit artijckel / en
 van den Doop / ende een weynich daer nae
 ouer dat bageuyer ende dat placcaet / al on-
 trent anderhalf vte tijts, ende daer na trock
 hy van my / tonende my een seer schoon ge-
 laet ende vrendelicheyt / oft wter hetten
 quam, en weet ick niet.

DEn twintichsten dach des selfden
 maents Januarij / des boozsleyden
 iaers, soo was ick wederom gheleyt
 hoor den selfde kettermeyster, en hy vnaech
 de my: Hoe hebt ghy v beraden ouer het ge-
 ne dat ick v booz gheleyt hebbe / aengaende
 het doopsel ende het Sacrament, ende wat
 gheuoelen hebt ghy daer in? Jacq. Ic en
 weet geen en anderen raet / dan den ghenen
 die ghy van my te hoeren ghehoort hebt.
 Ket. So blijft ghy dan, hoor ick wel / op-
 moos ende obstinaet. Jac. Mijn heere, dat
 waer my leedt / dat ick obstinaet soude wes-
 sen tegen mijnne consciencie, maer nadere
 dat ghy my niet en conde bewisen by der
 scriftueren, tgen dat ghy geloofst, te weten /
 dat ick

2 17

Dattet doopsel der kinderkens een ordinatie Gods is/ ende een gebruyck der Apostolen/ oock dat het *hroot en die wijn verandert worden in bley's en bloet/ als die piter die woorden ghesproken heeft ouer het hroot/ dat dunct my touerijse te wesen/ en en cant also niet verstaen. Kett. Ghy en moet niet wisselen in die beranderinghe dooz die cracht Gods/ want ic hebt v genoech bewesen by der schijffuere Gods/ maer ghy en wilt niet ghelouuen. Jacq. **A**ijn heere/ en segt doch dat niet/ want hadt ghyse my bewesen by der schijffuere/ so soude ic geerne ghelouuen/ want alle mijn salicheyt leyt in dat heylighe woort Gods. Kett. Ick heb v dat woort Gods ghealligeert/ maer ghy en ghelooft niet dan v fantasie ende opinie. Jacq. **A**ijn heere/ ick bid v/ willet doch niet denken/ waert dat icht beter bekende/ ofte anders verstaende/ soo en soude ick niet willen wederstaen dat woort Gods teghen mijn conscientie/ weseude in sulch eenen staet/ als ick ben/ te wesen/ ghuuanghen op den hals/ verhepde die door ban daghe te daghe/ soo mochten wel segghen/ dat ick die tammertijcke en ongeluckichste mensche waer/ die oyt spter aeren was/ dat ick sochte met vissen wille/ ende voorgebedacter daet te hebben pijn ende lijden hier totter doodt/ om te betrijgen die ewige berdoemnisse. Ketterm. Ja mijn kind/ siet wel wat ghy doet/ want ist dat ghy sterft in sulchen quaden gelooue en leeringhe als ghy hebt/ soo zijt ghy berdoemt voer alle duyuelen. Jacq. **O** mijn heere/ hoe dorst ghy doch soo spreken/ daer staet geschreuen. * En oordeelt niet/ op dat ghy niet gheoordeelt en worde/ want met sulchen oordeel/ als ghy oordeelt/ (seyt die Heere) sult ghy oock gheoordeelt wor

Eccl. 4. d. 32.
2. cor. 13. a. 8.

Mat. 7. a. 1.

worden. Kett. Ick oordeele v nae die waerheyt. Jac. **A**ijn heere/ en segt toch dat niet/ want ghy en *weert niet wat ghy oordeelt. Kett. Och ach/ ick doe wel. Ende nemende eenen iijtpot/ die op die tafel stot/ seyde hy tot my: Ick den soo verskert/ ghelijc als ick secker ben/ dat ick die pot bhoude/ ist dat ghy in dese leeringhe blijft/ ende also sterft/ dat ghy nimmermeer en sult sien dat aenschijn Gods/ maer sult inder ewicheyt berdoemt worden. Jacq. **A**ijn heere/ en oordeelt niet alsoo/ want ghy tredet in de plaetse Gods/ ende neemt hem zijne eer/ want hē behoort alles toe dat oordeel. Kett. **A**eynt ghy dat ick niet en weert/ wat ic segge/ ende dat ic niet en sie dat ghy in dwalinge zijt/ ende die ketters en sullen int Parasdis niet come. Jac. **A**ijn heere/ het dunct v alsoo/ dat wy in dwalinge zijn/ en ghelijc als v lieden dunct van ons/ soo dunct ons dat is ghoet te behennen dooz dat woort Gods/ welke in doolinge ende ketterijen zijn. Jac. **T**is also/ tis goet te behennen den genen/ welke die Heere de gracye ghegeuen heeft/ ende wijsheyt/ Ende daeromme bid ick v/ mijn heere/ dat ghyt my niet quatselich af nemen en wilt/ ist dat ick wat souden. Kett. **N**een ic trouwen. Jac. **A**ijn heere enen gelijc als het v lieden dunct/ dat wy valsche propheten en berleyders zijn/ alsoo dunct ons van v lieden/ gelijc als v lieden dat ghy lieden doolt/ gelijc v lieden dunct dat wy dat volck berleyden/ so dunct ons dat ghyse berleyt/ ende hier op berlaeren wy dat leuen/ ende al wat wy inder werelt hebben/ om v lieden te ghetuyghen ende te ber

Joā. 7. b. 27

Mat. 16. b. 24

zeggelen met onsen bloede / dat ghelouwe
 dat wy in God hebben. Kett. Nochtans en
 freet v dat nergens toe dan totter verdoe-
 mentſſe. Jacq. Ist dat het ſelfde ons frecht
 2. Cor. 7. b. 19 totter verdoementſſe, ſoo zijn wy de *alder-
 tammeriſche die onder den Hemel zijn.
 2. Cor. 4. a. 9. I want wy zijn verſtooten/veracht/verwor-
 pen/als eenen gruwel voor de ganſche wer-
 relt/loopende van de eene plaetſe tot de an-
 der, ſo dat wy int bleys altijt hebben te lij-
 den/geen rust hebbende / ende nae v leggen/
 ſo ſouden wy noch moeten liden nae die le-
 uen/Neen/neen mijn heere, wy gevoelen al
 ander ghetuygeniſſe ende *beloften door
 dat woord Gods. Kett. Dat coemt alſoo by/
 dat ghy verleyt zijt / al dat en ſal v nergent
 toe dienen. Jac. Waer is dan dat volck/het
 Act. 14. d. 22. welke door liden ende verdriet zijnen
 Meester nae moet volgen tot dat ewighe
 leuen/ghelijck Christus gheleyt heeft / dat
 ſy *benijt ſouden zijn om zijns naems wil-
 le. Kett. Dat was geſproken alleenijck tot
 die Apoſtolen. Jac. Hoe coemt dan dat Pau-
 2. Th. 3. b. 12. lus ſeyt, dat alle *die ghene die daer begeer-
 ren godſalichijck te leuen in Christo Jhesu
 vernolginghe ſullen liden? Ende die pro-
 phet ſeyt, dat die gerechtiche veel ſal moe-
 ten liden, maer de Weere verloſt hem wt al-
 le het quaet. Kett. Dat is te verſtaen, dat die
 duyuel haer lieden altijt genoech becoortin-
 ghe ende verdriet ſal gheuen. Jacq. Paulus
 ſpreeckt van veruolch ende niet van becoor-
 tinge/en ic en beclae ooc niet, dat Christus
 geſproochen heeft van becoortinghe / als hy
 2. Tim. 3. b. 16 ſeydet. *Sy ſullen v geſellen in haer berga-
 deringe/en v berouolgen totter doot / mey-
 nende v Godt eenen dient daer aen te doen/
 Act. 10. b. 21 ooc suldy gehaet welen van vader en moer-
 Luc. 21. b. 15 der vhoeders en vrienden / ende ſullen de
 ſommit

ſommitghe onder v lieden dooden. Kettet.
 Wel aen, al dat was alleenijck gheſproo-
 ken tot die Apoſtolen. Jacq. En ſpreeckt
 Christus daer niet van alle die in zijnen
 Naem geloofden? Kett. Wy ſpach alleenijck
 tot den Apoſtolen / die daer moesten liden/
 als ſy ghingen vercondighen dat Woord/
 maer namaels ſoudemen ophouden / die te
 beuooghden. Jacq. Hoe quammet by dat de
 ghemeynte en bergaderinge ſoo wiede ver-
 uolginge leden? ende nochtans waer niet
 al Apoſtolen. Kett. Hoe ſoo? Jacq. Alſoo ge-
 Act. 7. f. 58. lijck als Lucas getuycht / Acto. 7. 12. ende
 12. a. 1. Paulus / 2. Tessa. 1. Jac ghy ſelvs mijn hee-
 2. Th. 1. a. 4. re weet wel wat een bande oude Leeraers
 ſchijft/ghenaemt Eufebius, in zijn vierde
 boeck/int achte capitt. ſchrijuende van die
 eerſte kercke/in wat liden ende verachtin-
 ge dat ſy waren/ſeyt hy niet / dat ſy gheacht
 waren onder het volck als rouers/doofſla-
 gers/hindermoorders / afgrijselijcke mens-
 ſchen/en dat ſy leelicheit bedyenen niet haer
 moeders en ſusters/en dat ſy menſche bloet
 bergoten in baren Gods dient/ende dat ſy
 haer kinderen offerden den Afgoden/wa-
 ren oock gheacht als mutemackers / ver-
 uoockte boeven / blanden Godts ende alle
 creaturen / ende van andere boosheden die
 de werelt haer lieden op leyde / ist niet al-
 ſo mijn heere / ghelijck als oock ſchrijuen
 die oude Leeraers / Cyprianus ende Tertul-
 lianus? Kett. Tis alſoo, al dat is wel waer/
 maer dat geſchiede van den genen die geen
 kenniſſe en hadden van de Euangeli-
 Jac. Jek geloof wel, hadden ſy den Euange-
 lio ghelooft / ſoo en hadden ſyſe niet ver-
 uolcht / noch ſulke verwiſjen geſproochen
 al liggende, maer het heeft alle tijt geweeſt
 dat ſelvs de ghene die haer beroemden van Jer. 18. b. 18.

Act. 23. v. 33.

Act. 3. v. 12.

De Belydinghe van
 dat woort Gods/ hebbe veruolcht/ die dat
 sochten den Heere te breefen/ ende te die-
 nen Godt van gheheel haerder herten/ ghe-
 lijck als ghy siet in Israel/ die behoorden de
 uelicht te hebben de eere ende wet Gods/
 brochten ter doot de * Woopheten die haer
 gesonden waren/ ende de gene die den Hee-
 re kenden van reynder herten. Kett. Daer-
 omme/ daeromme zijnder altijt boosse met-
 ten goeden/ en met dat goede* graenken ist
 caft tot den eynde toe. Wy hadden noch veel
 meer ander reden hier van / ende int laetste
 bjaechde hy mijne besluyt van het woop-
 sel ende het Sacrament / daer op ick hem
 antwoorde/ ghelijck als ick ten anderen tij-
 den gedaen hadde. Ende hy ginc wech van
 my/ bewijssende my dat ick Godt soude bid-
 den/ dat hy my verstant gaue / om wederom
 te keeren (seyde hy) tot die heylighe Catho-
 lijche kercke.

Den seuenentwintichste dach des selts
 den maents Januarij / des voorghes
 noemde iaets/ was ick wederom ge-
 leyt voor den selfden Kettermeester / en nae
 sommige woorden so bjaechde hy my / hoe
 dat ick my betaden hadde/ aengaende tgene
 dat hy geleyt hadde/ te weten het doopsel en
 sacrament. Waer op te hem antwoorde gaf
 gelijk op andere tijden/ dat ic geen andere
 raet en vant/ dan my te houde aen mijn ecc-
 se belydinge/ aengesehen te niet en beuat by-
 der Streckuere/ tgene dat hy my voor oogen
 leyde/ en het gene dat hy my wilde bedwin-
 gen te geloouen. Ket. Wilt ghy dan daer in
 opstinaet/ en wilt ghy anders niet geloou-
 en? Jacq. Ick en ben niet obstinaet / maec
 ick en beuinde by der Scriftueren niet in
 sulcher wijse als ghy my segghet / dat ick
 moec

moet geloouen. Keeterm. Neen? Weinne
 ghy byder Scriftueren niet wat ghy moec
 gheloouen vant Sacrament? Jacq. Iae ick/
 maec niet in sulcher manieren als ghy ghe-
 looft/ want alsoo en soude icht niet connen
 verstaen. Ketter. De ooslaecke is/ dat ghijt
 alsoo niet en wilt verstaen. Jacq. Hoe mijn
 heere/ meynt ghy dat ick Godt wederstaen
 wil reghen mijn conscientie / soo soude ick
 arger wesen dan een onredelijche bestie.
 Keeterm. Waeromme en verstaet ghijt dan
 niet? Jacq. Waeromme/ dattet my niet an-
 ders gegeuen en is te verstaen/ en verwon-
 dert v dies niet/ want daer staet ghescheyen
 in de Woopheten / daer de Heere seyt : * Sy
 sullen alle van God geleert zijn. Ket. Noch
 schijft boor oogen legghet/ dat het niet en is
 dan goerdunchenheyt ende hertneckicheyt/
 als ghy alsoo niet en wilt gheloouen. Jacq.
 Ick en sou alsoo niet connen verstaen / ende
 en denekt niet / dat/ indien icht anders vers-
 stonde/ dat ic hier mijn genoechte ende tiffs-
 coztige soude begeeren te nemen/ hier ghe-
 uangen te wesen bagelijcks/ ende gehetent/
 hebbende beriaten mijn huylouen en huyl-
 ghesin tot grooten schade / verwachende
 van daghe tot daghe de doot/ want het waer
 een rinch tegen die menschelijche nature.
 Kett. Wel aen / ghelooft alleenlijck aen het
 woort Gods / aller gescreuen saet/ ick ben
 te vreden / te weten / dat alsmen het broode
 eet/ datmen deelachtich is des lichaens Christi
 en alsmen den wijn dinct/ datmen deel
 heeft aen bloet Christi / ghelijck Paulus
 ghetuyche tot den Corinthen. Jacq. Weest
 dan daer mede te vreden / ick ghelooft als
 Paulus daer getuyche. Kett. Ghelooft ghy
 dan datter is een ghemeynsaenheyt des li-
 chaems

Act. 54. v. 15.
108. v. 6. v. 45.

1. co. 10. v. 18

chaems Christi? Jac. Jae ich. *Ret.* Wel aen
dan / ghy en moecht niet delectrich wesen
des lichaems / sonder daer af te eten / soo
moet ghy dan ymmer segghen / dattet het
lichaem Christi is / welck ghy eet. Jacq.
Paulus en seyt dat niet. *Ret.* Hoe moechte
ghy des lichaems deelachtich wesen / sonder
daer af te eten? Jac. Hoe wert * Israel beel-
achtich des Altaers / ende en at den Altaer
niet, dan alleene die offerande? *Ret.* Wa
ha / het daer / hoe v Caluinus heeft onders-
wesen ofte Swinglius. Jacq. Ich en hou-
de de leeringhe van Caluinus ofte Swin-
glus niet. *Ret.* Van wien dan van Henno
Simons? Jac. Mijn leere noch gelooue en
is niet gefondeert op die menschen / maer
op dat woort Gods. *Ret.* Wie is dan v lie-
der hooft ende capiteyn? Jacq. Christus.
Ret. Maer wie is die v leden onderwijst
hier op aerden / wie is vlieder Leeraer?
Jac. Dat woort Gods. Als ich hoorde dat
hy niet en wiste van wat ghemeente dat ich
was / soo en woude icht hem niet segghen
noch te kennen genē. *Ret.* Maer nochtrans
moet ghy hier in onderwesen zijn van eens-
ghe mensche. Jacq. Wy en zijn niet gefon-
deert op de menschen / maer op den leere-
digen? *Ret.* *Ret.* Webr ghy dan geenen webr
der of Bisschop? Jac. Ja wy. *Ret.* Wie is
Joā. 10. a. 11. Jac. Christus de soone Gods. *Ret.* Ghy
7. Oct. 2. c. 25. verslaet wel war icht segghen wil / maer ghy
en wilt niet antwoorden / nochtrans heet
ghy eenighe aenhangens / ofte Caluinus / of-
te Swinglius / Sijt ghy dan contrarie van
Henno Simons? Jac. Ich geloof wel
dattet niet beel onderscheyt en is vā mijn
ende Hennoos ghelooue. *Ret.* Ghelooft
ghy dan gelijk als Henno / dat Christus
niet ghenomen en heeft van ons bleyfch in

1. CO. 10. b. 78

Eph. 1. b. 22

Col. 1. b. 17.

Acl. 16. c. 18

Joā. 10. a. 11.

7. Oct. 2. c. 25

die maget Maria? Jacq. Mijn heere / ghy
hebt gheseyt / dat ghy niet en wite dispute-
ren vā die saecke / segt ghy nu anders? *Ret.*
Wel aen / segt alleentich wat ghy daer van
gelooft. Jac. Ich geloof dat hy is die * So-
ne Gods in alder manieren / in bleyfch en-
de gheest / maer waer hy zijn bleyfch ghenom-
men heeft / dat laet ich in de verborghenthey
Gods / die Apostolen hebben daer af niet ge-
disputeert. *Ret.* Jae jac. Wy hadden noch
beel meer / ander woorden / die te al hier niet
ghescheuen en hebbe.

DEn eersten dach Februarij des self-
den iaers 1558. Op enen manēdach
na middach / soo was ich weder om-
me geleert vooz den selfden Kettermeyker /
ende nae dat wy sommige woorden te same
gehadt hadde / so brachtde hy my: Webr ghy
den heere niet gheden om wijsheyt?
Jac. Ja te / en tis my wel vāan node hem da-
gelychs te bidden. *Ret.* Hoe bint ghy v ge-
rust in uwe conscientie? Jacq. Seer wel / de
heere moet daer af gelooft zijn. *Ret.* Hoe
genoelt ghy v aangende het doopsel en tsa-
crament / daer wy af gesproken hebbe? Jac.
Ich heb tselue gevoelen gelych ick v te bo-
ren claerlijc gesept hebbe. *Ret.* Wilt ghy an-
ders niet geloouen? Jac. Ich soude wel an-
ders willen ghelouoen / waer dattet my
ghegeuen waer anders te verlaen / maer
teghen mijn herte ende conscientie en wil
ich niet spreeken met geueynstheyt / want
daer staet geschreuen / dat die Gheest Gods
schuwet alle geueynstheyt. *Ret.* So hebt ghy
v dan daer op / (soo ich hoor) te vollen beran-
den? Jac. Jae / tot ter tijt toe / dattet my an-
ders onderwesen wort. *Mijn heere / meyn*
ghy oock dattet niet meer en is / dwelch my
inde

Sap. 1. a. 5.

De Weltdinghe van

inde wech is in uwe vergaderinge / dan dit /
te weten / het doopsel ende sacrament. Ket.
Wel / wat isser dat v noch in die wech is?
Jacq. Noch vele van v lieder ordinancien
ende insettingen in v lieder ghemeente / van
de welke ick niet een woordken en binde
in de heylighe schriftuere. Ket. Nochtans
en hebben wy geen ordinancien noch in
settingen / die ick v niet en soude connen be-
wijsen byde schriftuere. Jac. Waer saet ge-
schreuen alleentijch dat woordken / misse /
ofte bagueter / ofte booz de dooden te bin-
den: Ket. Ick sal v wel bewijsen / te weten /
het bagueter / ende datmen booz de dooden
moet binden. Jac. Waer statet gescreuen in
de heylighe schriftuere: Ket. Wilt ghy ooc wel
ontfanghen de boecken van de Machabers
Jac. Iac ick trouwen booz Apocryphi boe-
ken. Ketter. Wat is Apocryphi te segghen?
Jac. De ouders hebbe dese name ghebruyct
om te beteykenen dat het geen autentische
boecken en zijn / wt de welke men mocht
nemen eenen regel ende ordinance. Ketter.
V is wel waer / dat die Doctoren wat swa-
richeits daer in gehad hebben / maer daer
om en mocht ghye niet verwerpen. Jacq.
Iac mijn heere / de oorsaecke / waaromma-
dat ickse niet en nemen en wil / en is niet
alleentijch om dies wille / dat ick niet be-
trouwen en wil op het ghene dat de men-
schen gheseyt hebben / maer oock om dies
wil / dat ick niet en beuinde / dat Christus
ofte zijne Apostolen die aenghenomen / ofte
eenighe ghetuygenisse wt die selue ghe-
ligeert hebben. Ketterm. Jac / iac / waer heb-
ghy doch gheuonden / dat Christus ofte
zijne Apostolen eenighe woorden gheallig-
gheert hebben wt die boecken der Con-
gen: Jacq. Ghenoech. Ket. Wel waer: Jacq.

Mijn

Jacques.

Fol. 167.

Mijn heere / Ten eerste statet gescreuen in
Macheo / dat die Phariseen Christusum be-
rispen / om dat zijne Discipulen die korn
ayren af pluchten op den Sabbath / ende
Christus antwoorde haer: Hebt ghy niet
gelesen wat? Dauid dede / als hem hongert.
de ende die met hem waten / hoe dat hy ginc
int huys Gods / ende at de toonbrooden / de
welcke hy niet en behoode gegeten te heb-
ben. Waerom segge ick / naedemaect datse
Christus wijst tottet ghene datter gesche-
uen is inde boecken der Conings / daerne-
de bewijst hy dat hyle aenneemt booz goet.
Ketter. Wel / vint ghy ooc yet in dat boeck
van Josua. Jac. Ja ic mijn heere. Ket. Wat
is doch dat? Jac. Mijn heere / ghy weet wel
dat Jacobus seyt in zijn Epistel / ende allig-
geert daer een getuygenis ofte exempel wt
dat boeck Josua / te weten / het tweede cap. Josu. 2. 8. 7.
als hy spieect van Rahab die hoere / de wel-
ke salich wert doot haere wercken int ghe-
loone. Ket. So en wilt ghy dan die boecken
der Machabeen niet aen nemen / om dies
wille dat Christus ende zijne Apostolen
gheen getuygenisse wt die selue ghenomen
en hebben: Jac. Neen ic / ende ooc om dies
wille / dat daer geschreuen is een leeringhe
tegen alle schriftuere / te weten / om facti-
cie te doen / ende te binden booz de dooden.
Ket. Wilt ick den arbeyt doen / ick soude v
wel bewijsen alle onse ordinancien metter
Schrift / als misse / biechte / aenbedinghe der
beelden / aenroepinghe der heylighe / ende an-
dere. Jacq. Ick en dencket niet: Ende oock
mijn heere / al waert by alsoo dat wy betae-
condeert waren in alle Articulen / soo en
soude ick my noch niet willen verenighen
met v / ten ware / dat ghy my beweest by-
der schriftuere / oft een Christelijch dinc is /
dat

Maf. 12. 8. 7.

1. Re. 11. 8. 7.

Josu. 2. 8. 7.

He. 11. d. 7. 9.

Maf. 12. 6.

7. 3.

dat onnosel bloet (des gheloofs halven) te
bergiet/als ghy doet. Ret. Dat is om doo-
dingen wille. Jacq. Al waert oock om dies
wil/datmen de schrift qualijc verstaet/noch
tans en bewinde ic niet hyder schrift/datme
yemant mach doodē om zijn gelouue. Ret.
O/dat sal ich v wel bewijzen/datmen die
Ketters wel doodē mach/* want daer staet
ghescheuen: Alser eenich ketter op soude
staē/ ofte valsch Wrophet/ datmen se soude
dooden. Jacq. Ich heb wel ghelesen int 17.
cap. Dent. en daer staet geschreuen: Waert
datter een valsch Wrophet opstonde/ ofte
yemant anders van haer lieder ghelacht/
diele wouden onderwijfen te wandelen na
andere Goden/dan sy bekent hadde/dat die
valsche Wrophete soude ghedoodt worden/
ende met stoenen gesteenicht. Ret. Wel dan
siet daer een geruygenisse/datmen die Kets-
ters doodē mach. Jac. Aljn heere/wy en
zijn niet meer onder die Wet/maer onder
dat Euangelle/ en al waert dat wy schoon
onder die Wet waten/ soo en willen wy
v doch niet onderwijfen te wandelē na an-
dere Goden/dan na den ghenen die* Wemel
en aerde geschapen heeft/ en in zijnen So-
ne Jelum Christus. Ketter. Ghy doet ym-
mers dooz v lieder ordinancien. Jac. Om
die verscheyden ghebruyken der ordina-
ncien en mochte die van Israel niemant tot
doodt berwijfen/ naedemael sy ghelooft en
aen den selfden Godt/ Maer dat alle en
dient ons nergens toe/want dat in de Wet
beuolēn was/en is in het Euangelie Chy-
st niet beuolēn. Ret. Neen/woe so? Jacq.
Daerom mijn heere/ inde Wet was beuo-
len. 24. c. 20. ten: Dooge om doge/ tandt om tandt/ oock
te beuolēn zynen naech/ en te haren zynen
Ret. 5. c. 36. blant/ En dooz Christum is ons beuolēn
gehoer

Deut. 17. 6.

Pla. 24. 4. 8.

7 Cro. 21. c. 23

Leu. 24. c. 20

7 Le. 19. c. 18.

Ret. 5. c. 36

gheheeltich contrarye/dat quaet niet te we-
berstaen/ ende onse Wanden te beuolēn.
Ret. Tis waer/ maer hy en heeft alsoo niet
beuolēn dan de Ketters/ datmen se niet en
soude doodē. Jac. Wat beduyt dā dat mijn
heere/ dat Christus wil segghen/ als hy te
kennen geeft/* datmen dat oncruyt niet wt
roeyen en sal/ het welke daer is onder dat
ghoede graen/ bresende/ dat int wtroeyen
des oncruyts/ ofte quaden cruyts/ men
mochte wtroeyen ooc de terwe/ daeromme
beueelt hy/ datmen se soude laten tot dem
tijt des oogts/ ende den oogt en is noch
niet gecomen. Ret. Ghy en verstaet dz niet
wel/ want het is ghoet te beuolēn/ of het
oncruyt is ofte terwe. Jacq. Jaet wel/ den
ghenen die kennisse heeft vant Zaet. Ketter.
Jaet dat is waer. Jacq. Aljn heere/ daer
staet geschreuen/ dat de vleeschelijche men-
schen alleelijc bekennē vleeschelijche din-
ghen/maer die geestelijc zijn/en kent nie-
mant dan de Gheest Gods. Ret. Wat is wel
waer. Jac. Daeromme mijn heere/ soude ic
v gheerne wat vraghen. Ketter. Wat is dat?
Jac. Hebt ghy den Gheest Gods/ ofte heeft
den Raed den Gheest Gods ontfanghen?
Ret. Neen/ ich en wil dat niet beantwoor-
den. Jac. Hoe sult ghy dan/ ofte die vanden
Raede comen oordeelen gheestelijche din-
ghen/ want de materie daer wy af spreken/
is geestelijc/ de welke mē oordeelen moct.
dooz den Gheest Gods. Ketter. Men oor-
deelt v alleelijc om dies wille/ dat ghy ouer
ghetreden hebt dat Wacraet banden Wun-
ce. Jacq. Hadde zijn beuel niet gheweest te-
ghen dat v beuel vonds/ so en had ic niet
ouer getreden. Ret. Ten is niet tegē dat be-
uel Gods. Jacq. Ic wilde wel dat ghy my
beueelt hyder schriftueren/ datter Wacraes
des

Ret. 13. d. 30

1. Co. 2. b. 14.

1. Co. 2. b. 15

Ret. 6. c. 24

des Keyfers ofte des Conincs is oprecht
ende rechtueerdich. Ket. Ic gelooue dat ghy
denct dat alle onse Waders bezoghen heb-
ben gheweest/ en uwe Secte salich is: Wat
wilt ghy segghen/ tus gheleden wel dyfent
twee hondert oft dyfent drie hondert iaer/
dat de Keyser Theodosius dede wtroepen
een Placcaet en Mandament / om te doen
dooden de Ketteren / te weten / die doen ter
tijt waren berdoopt / ghelijck als uwe sec-
te. Jac. Ja mijn heere/ ghy segt dat onse sec-
te maer gheduert en heeft twintich oft dert-
tich Jaeren / maer het heft altijt gheweest/
dat de ghene die Godsalich willen leuen
in Christo Jesu vernolch hebben moeten
lijden nae dat woort Pauli. Kett. Also seg-
ghen alle ketteren. Jac. Paulus heuet alder
eerst gesproken / nochtans en was hy geen
Ketter. Ketteren. Ic weet wel dat hy gheen
ketter en was/ mer sy gebruyckē altesamen
dat woort Pauli / maer ik segghe b/ ten is
nu niet nieuwelinc opgecome/ datter pla-
raten en mandamenten sijn om de ketteren
te doen stenen/ het heeft soo gheweest ouer
dyfent vier hondert Jaeren. Jacqu. Maer
het is te beken / ofte de Keyser Theodosius
daer ghy af gheseydt hebt / wel dede / ende
een goet werck nae Godts wille/ gheuende
sulc een mandament. ket. Ja hy trouwe/ na
demael hy wel wiste datter ketteren waren.
Jacq. Mijn heere/ het was na sijn meent-
ghe datter ketteren waren/ maer nae de mee-
tinghe der genen die haer leuen verlieten
om tghetuychenisse haers geloofs/ so was
hy selfs een ketter en Tyrann. ket. Wat weet
ghy dat? Jacque. Dat verstaet hem sellen/
want die ons ter doot brengen om ons ge-
loofs wille/ en aecht wy niet beter dan ket-
ters ende Tyrannen / ghelijck als men wel
dencken

dencken mach dat oock die deden / die van
Theodosio den Keyser ghedoor waren. Ket.
daerom/ sulche saecke en mach niet gheoor-
deelt worden / ten door den Heest Gods. 1. cor. 2. 1. 2.
Kett. Neen nee / ghy en moer niet dencken
dat so veel geleerde Worto; en / die doen ter
tijt waer in die Catholische kercke / selfde
souden toeghelaten hebben / waers datter
onrecht gheweest hadde de ketteren te doo-
den. Jacq. Ich en wil niet suenen op oodis-
nancye ofte wijf heyt der menschen / want
ick houde my aen dat onderwijs Christi
ende zijnder Apostolen / die ons altijt ver-
manen / dat wy ons sullen afscheyden van
de valsche Propheet / en de ketteren schu-
wen / en niet daer na loopen / ofte die ver-
volghen totter doot. ket. Mijn soone/ twee
ghy wel waerom dat sye niet ghedoodt en
hebben? Jacq. Ich ghelooue datter gheweest
is om dies wille datter Godt niet behaech-
lijck en was. Ketter. Neen nee/ Jacques/
het was daeromme dat sy niet machtick ge-
noech en ward / en dat sy noch Coninc noch
Prince noch Ouericheyt en hadden. Jacq.
Christus was machtick ghenoech te heb-
ben tot zijne behoefe meer dan twaelf Le-
gionen der Enghele/ Ende de Apostolen
hadden machts genoegh dooz den heiligen
Geest/ maer sy waren gheroepen/ om te wa-
ren een cubde/ als schaepkens en lamme-
kens / simpel als de vuykens / tonghe-
keert als hinderkens. Ket. Tis wel waer/
dat was alsoo doen ter tijt. Jacq. Ende nu
mijn heere/ sullen de hinderē Gods welen
van een ander natuer/ dan de gene die doen
ter tijt waren / ende sullen sy hebbē een na-
tuer des wolfs? Ketter. Trouwen neen/
het en seg v dat niet. Jacq. Nochtans dunc-
ken my/ mijn heere/ dat die haer nu berde-
ken hinderen Godts te welen / hebben een
wacerach.

2. Tim. 3. 6. 12

Mat. 7. 6. 15

Tit. 3. 6. 10

Mt. 26. 6. 40

Joh. 10. 2. 17

1. Cor. 1. 10. 5. 16

Mat. 8. 6. 13

waerachtighe natuerre van verschuerende
woluen. Wy sach my wel scherpelic aen/
ende seyde tot my: Waeromme dunckt v
dar: Jac. Waeromme sijn heere/* dat Chri-
stus zijn volc noemt schaepkens ende lam-
merkens / ende de natuerre van eenen hoop
schapen is alsoo/wanneer sy sien comen een-
nige heeste / en vernemē datter eenen Wolf
is/ so bliede si al te samē wech/ia al waer-
der doch dypsent tegen eenen wolf/ ende en
loopen niet daer nae / om den Wolf te ver-
sinden/ende sijn bloet te vergieten/est dese
die haer berouwe te wesen de Cudde Chri-
sti/doe geheele die contrarie/waer van coet
haer lieden doch dese natuer: Ketterre. De-
se comparatie en dooch niet / ten sijn maer
sinnute allegatien / want ten ghaer alsoo
niet toe met die Cudde Christi / gelijk als
met een cudde schapen. Ende ich siende dat
hy dit verwoyp/so vrachde ich hē: Ist niet
van noode dat de kinderē Gods van Gode
ghebooren moeten worden/ gelijk Joan-
nes getuycht / en moeten sy niet wesen van
sulcker aert ende geneyghenteyt als haer
Wader ende Weer: her. Ja sy maer waerom
me: Jac. Waeromme datter ghebruyken staet
* dat de Sone Gods heeft geleyt gheuoest
als een Lammeken ofre Schaepken totter
sachty / en en heeft zijne mont niet open ge-
daen/ So maer dan sijn cuddeken van sul-
cker aert en natuer wesen/naedemael sy van
God geboortē sijn. her. Ware/ her moeste al-
so gheschieden. Jac. Waerom: Ker. Om die
Schriftuere te veruullen. Jac. Also moet
doch toeghaen met zijne kinderen / om die
Schriftuere te veruulle. Ker. Wat Schrift-
tuere: Ja: Tgene datter gescreuen staet/* heb-
ben sy my veruolcht / sy sullen v doch ver-
volgen/ gedenckt dat icht v gheleyt hebbe:
Die Kericht en is niet beter dan sijn Weer:
Ker.

Joā. 10 / 1/17

Joā. 1 / b/13

Act. 13 / b/10

Act. 13 / d/31

Joā. 15 / b/20

Ker. Wat seyde hy tot sijn Apostole. Jacq.
Ich verstaē dat hy sprack van alle sijn kin-
deren/ en dat het selste gescreuen is tot on-
ser leeringe. Ker. Neen/neen/ mijn Sone/
ghy moet verstaen dat die Apostole gelon-
den waren om te vercondighen ende te pre-
dicken dat Euangelle alle creaturē / est die
weere booxseyde/dar haer toecomen soude
veel lijdens/en dat sy ghedoot souden wor-
den/maer na dat sy eenē wine gewonnen
hadden totten ghelouue/dan hadden sy en-
ge/ende mochten de Ketterre in haer lande
wel dooden. Jacq. Mijn heere/die Schrif-
tur en seyt dat niet/en oec en soude ic niet
conne begrijpē dat de natuerre eens schaep-
kens mach wesen te dooden eenen wolf/
ende dien te versinden / want ghy lieden
segt / dat ghy die Cudde Christi zijt / ende
dat wy verschuerende woluen sijn / en ghy
lieden doot ons/dat en dunct my niet recht
te wesen. Hier op vrachde hy my al lach-
hender: Jacques / was Wertus oec niet een
schaepken Christi: Jacq. Mijn heere/was
hy van Gode t vercooren / soo was hy
doch van die cudde. Ker. Antwoort / iac of
neen. Jac. Ich ghelouue niet alleen/ dat hy
ee schaep was van die cudde Christi / maer
sefs och een herder. Ketter. Wel en / hy
die ee schaep was/ heeft wel tme menschen
ghedoodt: Jac. Welcke: Ker. * Ananias en
sijn huyfuroo / Saphyra. Jacq. Hoe heeft
hyle ghedoodt / naedemael sy gheenen stock
en hadde/ nochte sweert: Ist niet gheweest
die Beest des weeren: Ker. Euenwel heeft
hy dat gedaen. Jacq. Mijn heere en gheeft
doch de eere den menschen niet/ghelick ofe
sy dat doot haer* eyghen cracht doen moch-
ten/want dat sy gedoot waren/was doot
den Beest des weeren/ende doch en waer
niet om sulchen sake / als ghy lieden doot/
Ker.

2. Tim. 3. b 26

Mat. 26 / a/16

Joā. 6 / g/70

Joā. 11. b/17

Act. 5 / a/4

Act. 2 / b/24

De Belijdinghe van

Acto. 5. 8. maer het was om haerlieder* teugen tegen
den heylighen Gheest, kerre. Wel aen Jac-
ques mijn Soone / dit en vordet ons niet/
siet dat ghy v wel bevaer / ende v beereer /
ende v beheert tot dat gelooue / gheleick als
uwe ouders geloofte hebben / want ghy zijt
in dwalinghe / ende daeromme geloofte ghe-
lijc als es goet Christen schuldich is te ge-
loouen / sonder v soo veel dinghen te ondere-
winden. Jacqu. Dat* ghelooe is een gaue
Gods / seyt Paulus. ker. 3a her is warach-
telick een gaue Gods. Jacq. Soo en moe-
ghent dan die menschen niet gheuen, kerre.
Tromiden seer / men moet God biddē. Jac.
Woe coemtet dan datmē my wil bedwingen
te geloouen / my diepghende met den doot.
ker. Nien geeft v tijt om te bekeeren. Jacq.
Mijn heere / wat tijt / les / senen / oft acht da-
ghen / gheleick als ic ghesien hebbe in
Brabant? is dat een tijt om so haestelijc te
beranderen int gelooue / ker. Van Brabant
en weet ick niet / maer hier gheefmen
haer lieden driemaal veerthien daghen ten
minsten / om te bestien / oft sy sullen willen
ghelooouen / als men haer dat woort Gods
voorgehouden heeft. Jacq. Woe segr ghy
alfoo mijn Weere / ist dat zijt willen gheloo-
uen? ghy spreect als mochtē si van haer sel-
ter geloouen / ende nochtans segr ghy dat
ter ghelooe is een gaue Gods / Die Apo-
stolen hadden ghehoort twee oft drie iaren
den Weere Jesum / vol* wijsheyt en waer-
heyt / ende nochtans en constē zijt niet wel
begripen / gelijc als ghy merken inuecht
aen die twee discipulē die naē Emaus gien-
gen / Wanlus hadde oock die Apostolen en
discipulen wel gehoort / en en constē noch
sants niet begripen / maer sterke inde ghe-
uankenisē / ende als Godt beliefde / heeft
hy haer lieden zinnen wille geopenbaert / ten
sulckē

Acto. 11. 8 / 3
Acto. 12. 8 / 9

Joan. 1. 8. 14

Luc. 24. 8. 14

Acto. 9. 8. 5

Jacques. Fol. 72
sulcker tijt / als hy daer toe bereyt hadde /
ende niet op enē tijt van die menschen be-
stelt. kerre. War was om dies wille / dat sy
noch sulcke leeringe niet en hadden / en om
datter int beginnel was / so en constē si dat
niet begripen. Jacq. Het was daerom / dat
ter haer niet gegeuen en was / ofte dar si niet
* getrocken en waren vande Vader / Waer
omme en verwacht ghy oock niet den tijt /
dat Godt met ons doe zinnen wille. kerre.
Ghy hebbt ouer lange tijt ghehoort / ende
noch gheefmen v tijt om te beraden / ghy
hebt noch drie Weeckē om te beraden van
desen dach af. Jacques. Mijn Weere / ist
uwe meeninge niet / datmen my nae die drie
Weeckē sal dooden / kerre. Ghy moecht
v noch hier in rustighen bekeeren. Jacq. Oft
my niet ghegheuen en waer anders te be-
staen / ende en cout anders niet begripen /
hoe sal ick my dan bekeeren? kerre. Jac.
Daerom ist datmen v gheeft eenen tijt / om
te sien oft God gheen betherricheyt doet
en sal om v te bekeeren. Jacq. Mijn heere /
ick dencke nu om die kinderen van Isracl /
die inde Stadt van* Bethulien beleyt wa-
ren ende hadden gebreck van water / so dat
haerlieder wijuen en kinderen soezen van
dortē / en seyde : Waer en is geē hulpe meer
van Godt voor ons / laet ons die stad ouer
gheuen in die handen der vanden / alfoo
segr ghy lieben oock : Waer en is gheen
hoope meer dat hy hem sal bekeeren / laet
ons hem den doot ouer gheuen / Ende ghe-
lijc Ozeas regierde vande stad / meynde
te geuen eenen goeden raet / seyde totten
inwoonders : * Laet ons noch vyf daghen
verwachten / en ist datter binnē die vyf da-
ghen gheen hulpe en coemt vanden Weere /
so sullen wy de stad leueren onse vanden.
Mijn Weere / waren sy niet scherpeleich* be-
leeyt

Joan. 6. 8. 14

Judit 7. 6. 15
8. 11. 12

Judit. 7. 6. 24

Judit. 8. 8. 13
b. 11.

ofst van eender vromten / weduwe / ghe-
 maent Juidich / die welcke tot haer lieden
 seide: Wie zijt ghy lieden / die daer huyden
 de weere temere / ende reder in die plaet-
 se Gods onder den menschen / ende wilt zij-
 nen raet begripen. *Ec. Kerre. Wat en is niet*
te gelijchen by ulve sachte. Jac. Mijn weere
te / het dunct my een dinct te wesen / want
ghy lieden segt: Ik datter gheen hulpe en
coemt van Gods / binnen die tijt / den welcken
ghy ons selt / datne ons de door moet
ouer gheuen / ende nae v sieder legghen / so
zijn wy verdoemt' voor alle dupuelen. Ker.
Jacques / daer en is geen twijfel aen. Jacq.
Doemeynt ghy dan mijn weere / dat ooc
deel Gods te ontukeden / dat ghy ons also
wech sepndet tot die verdoemenisse / waer-
omme en laet ghy ons niet in die hande
Gods / totten eynde toe / want so lange als
wy leuen / so machmen alrijt hoopes
hebben der betringhe / nae datter v dunct
dat wy verdoemt' zijn / want nae die doods
en isser gheen hoepe meer. Kerrem. Ich en
laege v totter verdoemenisse niet / want ick
en bent niet die v oordeelt / ende ooch en
wil ick niet schuldich wesen aen ulve doot.
Jacqu. Mijn weere / als Susanna so ont-
rechtuerdelijck veroordeelt was totter
doodr / wie droech doch die straffinghe / die
Richters ofte die geryngen / Ker. Die daer
aen schuldich waren. Jacq. Mijn weere / de
Richters waren berispt van Daniel / maer
die geryngen waren berispt ende gestraft /
Danic. 13. ker. Meynt ghy dat ick gerynghe
ben van ulve sachte / ick ben hier alleentijck
ghecomen om v te onderwisen. Jacques.
Mijn weere / nochtans houde ick v voor
een principale gerynghe / want op v ghe-
rupghemisse sullen my de Richters ter doot
verwijzen / ofte los laten ghen / want on-
der

Math. 11/8/7
 Rom. 2. a/3

Dan. 13. e. 45

deser saecken wille zijt ghy hier gheson-
 den / ende van den Coninch ghestelt. *Kerre.*
Ich en begheere niet / dat sy v veroordelen
op mijn geryngnisse / en ooc en wil ick niet
oordelen. Jac. Mijn heere / als die Rich-
ters v sullen vragen van my / wat sult ghy
doch antwoorden / sult ghy niet seggen / dat
ick een ketter bin / ende dat ick die doot ver-
dient hebbe. Kerre. Neen ic. Jac. Mijn heere
re / ick bid v / wat sult ghy doch seggen / ker.
Wat ghy bedroogen ende verleyt zijt / van-
den rechten wech. Jacq. Verleyt te wesen /
te doot / oft ee ketter te zijn / mijn heere / my
dunct dat het al een dinct is. Kerter. Wel
aen mijn Soone / en dencht niet / dat ick om
dies wil hier ghecomen ben / dat ick v wil
verwijzen ofte oordelen ter doot / want ghy
sult alleentijck verwesen worden op ulve
belijdinghe / die ghy gedaen hebt voor den
Commisario / want aengaende mijns ver-
soons / so en begeere ick niet dat sy v ver-
wijzen op mijn woort / ende en wilder ooch
niet mede te doen hebben. Jacq. Mijn weere
re / ick en hebbe so lange tijt die practijcke
niet gehanteert / en gewoon seuen oft acht
Jaeren in den Raedt / ick en weet wel wat
dat gelden mach / maer dat ick v dit segge /
is om v te aduitereren / dat ghy v niet en be-
smet ad mijn bloet / wat ic weet wel om wat
sake ghy hier gecommiteert zijt. Do' stont
hy op / en ginck wech. Dese selfde woorden
hier bouen verhaelt / hebben wy naemaels
noch diekwils met den anderen ghehad.

DEn leuende dach des selfde maents
 februari / des voorsyden Jaers /
 1558. Op eenen Raenendach / so
 was ick wederomme ontboden voor den
 selfden Kettermeester / ende comende voor
 hem / so groete hy my / ende vrechde: Was
 datet mer v / hebt ghy noch de cortse / Jacq.

De Belijdinghe van

Het kaaet wel mer my/ de heere sy daer van
gheloeft / ende die coorse heeft my verlaten
ouer dese tweeck ofte daer ontrent . kerker.
Woe vint ghy v gherust in uwe consciencie/
Jacq. Seer wel / den heere sy danck daer
van. Daer na dede hy my een lanch relaxe/
dweelck te lanch waer om int coorse te verha-
len/ Somma/ her was ditte/ dat hy my seer
hadt / dat ick soude willen weder keeren
tot die heylige Catholijche kercke/ ende ge-
loouen als een goet Christen betaemt te
ghelouoen / sonder soo hooghe dinghen te
ondersoecken / ende soo wijs te willen wes-
sen/ &c. Waer op ick geantwoort hebbe. Ick
en* ondersoecke niet / dan alleenlijck het
ghene dat my gheoorloft is te ghelouoen/
ende ick ben wel te vreden simpelijck te ge-
loouen/ tghene dat een goet Christen schul-
dich is te ghelouoen. ker. Ghy segt wel dat
ghy ghelouoen wilt als een goet Christen/
maer nochtans so hebt ghy een ketters ge-
loof. Jacq. Ick en hebbe sulck gheen / maer
mijn gelouue is alleenlijck ghefondeert op
dat reyne woordt Godts / ende waer dat
ghy wilde te vreden wesen mer dat woordt
Godts / soo siet ghy oock wel te vreden
welen mer mijn geloof. ker. Ghy alligeert
wel dat woordt Godts / maer ghy hebt een
ander verstant in v herre. Jac. So wy ghe-
loouen soo sprecken wy / ende nadenmael
dat wy v de Schrift alligeeren / dweelck is
Gods woord / om tghenuegenisse ons ghe-
loofs/ waeromme en hout ghy v daermede
niet te vrede. wat het behoort God alleene
toe/ dat herre te ondersoeck / ende niet den
menschen. ker. Wat ghelooft ghy dan van
Jesu Christo/ waer heeft hy zijn vleesch ge-
nomer? Jac. Leert v de Schriftuere dat ghy
my dat moet vragē. ker. Om dies wille daer
Henne seyt / dat hy zijn vleesch ghebrocht
heeft

Eccl. 3 / c/ 21

2. Da. 6 / c/ 30

Pl. 44 / c/ 21

Jacques.

fol. 172

heeft vanden Demel. Jac. Ick en hebt hem
niet hoorē seggē. ker. En nochtans gelooft
hy alsoo. Jac. Wat gelouue van Henno is/
dat het woordt is vleesch genaect geneest/
na dat getuychemisse/ Joau. 1. Of gelijc als
uwe text luyder in v Testament is/ vleesch
getwoorden. ker. Wat gelooft ghy daer van?
Jac. Ic gelouue / dat Christus is de Sone
des leuendigen Godts. ker. Waer heeft hy
zijn vleesch ghenomen? Jacq. Ick en weets
niet/ dan dat hyt geboren is vande Vader.
ker. Geloof ghy dā niet dat hy zijn vleesch
genomen heeft inden buick van de maghes
Maria? Jac. Mijn herre / cont ghy my be-
wisen/ dat Jelus Christus en zijn Aposto-
len hebbe gedwonge yemant om dat te be-
lijde/ so sal ick v ooc belijden/ want als Pe-
trus Christus beleedt/ dat hy was de sone
des leuendigen Godts/ Christus en vzaech
de hem niet van wien dat hy genaect was/
maer seide / dat hy op desen seen zijn Ge-
meyne soude bouwen. Ooc als de besneden
van Candaces seide tot Whillippum / dat
hy geloofde / / dat Jelus Christus de sone
Gods was/ en begeerde op dit gelouue ge-
doopt te wesen/ Whillippum heeft te vreden
gheloeft/ sonder te ondersoecken/ waer hy
zijn vleesch genomē hadde. ker. Wer en was
niet van noode daer van te onderzagen
doen ter tijt/ na demael daer noch geē wa-
reicheyt af en was. Jacq. Wat noot ist oock
niet? ker. Om dies wille datter soo veel ket-
ters zijn. Jacques. Ten tijden der Aposto-
len waren daer oock Ketters ghenoech/
maer dit is de oorlake / dat Sathan alrejt
voortbrengt eenige poele disputatie / om te
verderuen het verstant der menschen / ende
die in doctingen te trecken. ker. So en wille
ghy dan niet belijden/ dat hy zijn vleesch en
bloet genomē heeft inde Maeghe? Jac. Ic en
wil

Joan. 1 / b / 12

mat. 16 / b / 16

2. Heb. 1 / a / 12

mat. 16 / e / 12

Act. 3 / d / 32

Y v wil

10. 25/1/27 wil niet ondersoekē her gene dat mijn ven
 Ecclē. 3/121. skant te bouen gaet/ te weten / waer van de
 Mat. 1. 1/20 Sone Gods gemaecht is gheweest / want
 Luc. 1/16, dat heeft een wonderlijck werck gheweest/

Maer op dat ghy niet en dencke / dat ic een
 ketter ben/ ich belijde hem te sijn een Sone
 Gods in alder maniere/ in cracht en macht/
 in Sjeest / in vleesch ende bloet / ghegene-
 roert vande eygen substantie van eenen een-
 nigen Vader/ te weren/ den eweligen God/

10. 2/1/7. gelijk als ons des Schrijftuers betuychts
 Mich. 5/1/1 * Die vander ewichyckē hyde Vader was /
 1. Sal. 4. 2/4 * En als de tijt der beloften vervult was /
 1. Jos. 1/14/14 lo is dat ewelighet door vleesch ghewor-
 1. Esa. 7/1/15 den / * Onsfangen in een Kager / vanden
 1. Mar. 1/1/13 heylighen Gheest / * Ende gheboven van de
 1. Mat. 2/1/1 selue magher Maria. ketter. Wy heeft sijn
 vleesch aengenomen ende is ghemaect van
 onsen vleesche/daer af en wilt ghy niet seg-
 ghen/neen? Jac. Wer is my genoegē dat ick
 daer af gelooue na de Schrijftuer / sonder
 boozder te ondersoeken. Ketterm. Seyt de
 Schrijftuer niet / dat hy onse vleesche aen-
 genomen heeft: Jacques. Ich en hebt noye
 ghelesen/ende ick en beghere niet boozder
 te disputeren/ooch hebt ghy geseyt/dat ghy
 daer van niet disputeren en wilt / waerom
 vvaecht ghy my nu daer af soo veel. her. We
 oo; sake is/om te weten oft v ghelooue niet
 en is/gelijk als her ghelooue van Henno
 Simons. Jacques. Wy hebt gehooft / dat
 ic niet aen en neme/iger yugemisse der men-
 schen / om mijn ghelooue daer op te fonde-
 ren. Ende siende dat hy vā my anders niet
 crigen en conde/ so vvaechde hy my: Wel-
 ke is ulve bekuyt? Jacq. Ich hebbe v mijn
 ghelooue verclaert/ ende daer op hebbe ick
 mijn bekuyt ghemaecht/ tot der tijt toe/dat
 my ter contrarie betwelen wort. ketter. Ich
 hebt v genoegē betwelen / maer ghy en wilt
 niet

10. 5/1/34.

niet geloouen dan ulve fantasie ende hert-
 neckicheydt / ende hebt de heylighe kercke
 verclaren. Jacques. Mijn heere/ ick en heb-
 be de heylighe kercke niet verclaren / want
 hadde ick v lieber kercke bekend booz die
 heylighe kercke/ so en hadde ick die niet ver-
 laren / om my te beghenen tot een ander.
 kettermeest. Nochtans hoe wel dat Sa-
 than v aldus bedrogen heeft / ende dat v
 dunckt dat wy de heylighe kercke niet en
 sijn/ tis nochtans de selfde die alrijt geweest
 is van de tijden der Apostolē/ ende onder-
 houden is gheweest door de heylighe Lee-
 rers tot nu toe. Jacques. Naedemaet dat
 her de selfde kercke is/ die ten tijden der A-
 postolen was / soo moet sy dan hebben de
 selfde ofte gelijcksojmighe Bisschoppen
 ende Werders/ die doen ter tijt waren. ket-
 termeest. Jae / soo hebben wy dock. Jacque.
 Wel dan / mijn heere / wijs my eenen in u-
 we ghehele Ghemeynte / alleenlijck eenen
 Bisschop ofte Werder / die daer sy inde lee-
 ringe ende leuent onbertspetigē/ gelijk als
 1. Tim. 3/2/2
 Paulus oft Timotheus / oft oock Titus/
 ende ick sal hem nae volghen wt gheheel
 mijnder herten. kettermeest. Webe ghy sulcke
 Werders onder v lieden? Jacques. Mijn
 heere/ ghy legt dat wy sijn de vergaderinge
 van Saranen/ dat v lieber kercke oft ghe-
 meynthe de selfde is/ die daer was ten tijden
 der Apostolen/ so bewijst my dan dat selfde
 volck/ waer door dat ickse kennen sal. kett.
 Waer meynthe ghy sodanige te vinden/ want
 sy hadden de heyligen Seest / en nu en ont-
 fangmen hem niet. Jacq. Neen/ hoe coemt
 dan dat Paulus seyt/ dat so wie de Seest Rom. 8/1/9
 Gods niet en heeft/ he niet toe en behoort/
 her. Dat heeft ee ander verstant. Jac. Mijn
 heere/ wat verstant doch/ herte. Wy sprecke
 daer van de gene die niet en wandelen na
 den

De Welijdinghe van

den goest. Jac. Welc waer na vrage se v anders/dan na Bisschoppen en Werders/ die daer wandelen en gebreuen worden doot de Geest Gods: die daer zijn heplich/recht/ ueerdich / booschtich en onstraffelic in der leeringe/ int leuen en wandelinge/ gelijc Paulus onderwijst/ so sy zijn moeten. Ket. Ick soude v wel sulche Bisschoppen ofte Werders noemē/die daer onstraffelic zijn/ maer ghy en kentse niet. Jac. Waer zijn sy/ her. In Italien en in Spaengie. Jac. Is de gemeynthe Gods daer/ en is hier? her. Daer is ooc tenē Cardinael oft bisschop in Engeland/ de welke warachelic en mā is onstraffelic in leeringhe en conuersatie. Jac. Hijn Weere/ doet my doch ombinde vā dese here nē/ en laet my gaē/ en se sal alle neerslicheyt doen om by hem te comen/ om te sie oft hes ooc also is. Wy antwoorde my al lachende Neen/ neen/ ghy moet ghelouuen het ghene dat mē v seyt. Jac. Hijn Weere/ daer staet ghescheyden: * Weruloet is de mensche/ die hem verlaet op den menschen: Sal ich my alsoo verlaten alleenlijck op v woor? Ket. Meynt ghy dat ick daer acn liegher. Jac. Wat en legge ick niet/ maer ic begheert eerck te sien/ al eer icker ghelouue. her. Ja/ia/ ghy en moecht nu niet. Jac. Nademael dat icker niet sien en mach/ so en can icker oock niet gelouuen. Kert. Wat wilt ghy so seer nieren/ ken op haer conuersatie? naedemael sy hebben de selue Leere der Apostolen: Jac. Dat is my noch te bewijsen / ende oock waert v swaerlich te doen / om my te bewijsen doot de Schrifuere/ dat sy de selue Leere der Apostolen hebben. her. Nochtans hebben sy se/ maer ghy zijt verbert/ en en connes niet begripen. Jac. Wat is by gebreck der schrifueren / ende zijn sy de selue boomen van de wortelen der Apostolen / so bewijst my de vruchten

vruchten/ op dat ickse mach bekennen. her. Hoecht ghy dan dat gelouue bekennen by de wercken/ oft her goet oft quaer is? Jacq. Hijn heere/ onse meester heeft ons also ondertocfen / dat wy sulken bekennen de valsche ydopheten by haer vrucht/ want als wy dryuen vinden op de wijngaert/ so en doruen wy niet seggen/ gelijc als ghylieden doet/ dat wy die gepuic hebben van dootnen. Wy seyde tot my al lachende/ Seggen wy dat? Jacq. Doet ghy niet/ lege ghy niet dat wy zijn quade/ snoode/ onnutte Boomen/ de welke men moet int vper werpen/ en nochtans hebt ghy my beleden / dat onse vruchten goet zijn/ ten waer ons ghelouue. her. Tis wel waer/ ghy doet goede werken voor de menschen / maer dat binneke en dooch niet/ want v lieder ghelouue en is niet goet. Jacq. Onse wercken spruyten wt ons gelouue/ her/ vat en cā anders niet geuen/ dan dat daer in is. En daerom noemt de Weere. * een Aderen geslachte/ den ghenen / die daer beleden dat de vrucht goet was en de boom quet/ seggende: Maecte den boom goet/ ende zijn vrucht goet/ ofte den boom quet/ ende zijn vrucht quet. Kerterm. Waeromme so wilt ghy segghen/ dat onse Bisschoppen ende Werders gheen goet ghelouue en mogen hebben/ ten sy dat hare wercken goet zijn? Jacq. Hijn Weere/ ick mach antwoorden met Paulo: * Sy segghen dat sy God kennē/ maer sy loochent met de wercken / nademael sy so grouwelich ende onghelouue ende verwoepelich zijn tot alle goede wercken / Ende soodanigen en wil ick niet nabolgen voor Werders. Kerterm. Neen/ neen/ Jacques/ sy en zijn so grouwelich niet als v duner / hoe wel dat sy oock Sondaers zijn/ gelijc wy alle zijn. Jacques. Hijn Weere/ ghy weest

2. Pet. 1/1/21
1. Tim. 3/1/2
Titu. 2/1/6

1. Pet. 2/1/5

Mat. 7/1/19

Luc. 6/1/45

mat. 12/1/35

Tit. 1/1/10

Mat. 5. b. 14

Rom. 2. b. 19

Gene. 19. b. 5

Ex. 16. c. 49

Eph. 5. b. 11

2. Tim. 3. a. 2

1. Tim. 1. a. 7

De Welstdinghe van
 beter dan ghy segt / wat ick houde my schaa-
 men te ondscheen de schandvlecken van
 sulck een volc/ die haer beroemen dat slich-
 te zijn / ende dat sout der Berden / ende
 Keydrlieden der blinden is omwuerenden.
 Kerterm. Wat schande is dat segt sion-
 telick. Jacques: Mijn Heere nademael dat
 ghijt van my begheert / dat icker v segghe/
 ghy selue meer wel / wat onnenscheijfche
 hoerderie/ gheslisch * Sodoma ende Somo-
 ra/ schandelijck te vertellen/ als die van 180-
 men doen / te weten / de Paus/ de welcke
 hem roemt een heyligh mensche/ ende Godt
 op Berden / oock de Cardinalen ende Bis-
 schoppen die daer zijn/ ick late staen/ de ho-
 uwerdicheyt/ de pomposicheyt ende godloo-
 sicheyt als sulcke heylige lieben doen. Ker-
 tis wel waer / daer zijnder sommighe die
 groote afgrijpselicheyt doen voor Godt/
 so dat het eenen groutvel is van de sommi-
 ghe/maer Jacques/om de quade wille/ soo
 en moerten de goede niet verdoemen/ sy en
 zijn niet al quaer/ daer zijn oock rechtuer-
 dighe. Jacques. Ick gelooue dat de recht-
 uwerdighe dunne gheseyt zijn/ want ic heb-
 be mijn wandlinge meerdendeel van mijn-
 der ionckheyt aen gepadt onder Wiesters/
 Canonicken / ende Monicken / maer de on-
 uwerdoedighe boosheyt / die ick daer gesien
 hebbe/ * waer schande te verhalen. kerterm.
 Mijn soone/ niet al/ niet al. Jacques. Mijn
 heere / soo veel als icker opt ghesien hebbe
 ende bekent / so en weer ic niet/ dat ic eenen
 ghesien hebbe wandelen na den regel die
 eenen f Wilschop ofte Berder beuolen is/
 Welijck als ghy selue beter weet / wat daer
 gheschiet is ouer veerthien daghen / of drie
 Weecken herwaerts/ hier in dese Stadt N-
 sint conuent van de Jacobinen. Het gebeur-
 de/ dat de Monicken oft Jacobinen/ haren
 Wilschop

Jacques.

Fol. 176.

Wilschop den Clooster toegeen / om dat hy-
 le berispte van haer lieder hoerderij ende
 boosheyt. Kerterm. Jacques/ hoe wel dat
 ter zijn gemeeck Godloose Pausen/ Cardi-
 nalen/ Wilschoppen/ Wiesters/ Monicken/
 daer hebbender oock in contrarie goede ge-
 weest / weer ghy niet dat het goede graen-
 ken sonder eaf niet en is? Reen / neen/ daer
 zijn goede graenkes ende goede Werders/
 hoe wel dat ghyse niet en kent. Jac. Toont
 my dan alleen enen oprechten Werdere/ sulc
 als ick vā v geoycht hebbe/ na de Schrif-
 tuere / ende ick sal hem na volghen. Kerter.
 Al waere dat ick v naemde/ ghy en kent-
 te doch niet/ ende en wilt my niet geloouen/
 maer al waere ooc so/ te weten/ dat si quact
 waren/ nochtans hebben sy dat waerachtighe
 ghelooue. Jacques. Ick houde my aen
 dat getuychenisse Wauli/ idarter licht geen
 ghemeynschap en heeft met de duyfsternisse.
 Ker. Wilt ghy dan seggen/ dat een mensche
 die quade werchen doet/ dar waerachtighe
 gelooue niet en mach hebben? Jacq. Ik dac
 eē mensche/ die de kennisse ontfange heeft/
 hem begeeft om boofheyt te doen/ sijn ghe-
 looue en sal niet lange duere/ oft het sal wel
 daest hduyffter wordē. ker. Wie heeft v dat
 gheseyt? Jac. Waulus schryft tot den 180-
 weynen/ f dat sommighe hieldē de waerheyt
 in de ongerechtigheyt/ nademael dat het ge-
 ne/ dwelck van God mochte bekent wesen/
 God haerlieden geopenbaert hadde/ en hoe
 wel sy lieden God bekent hadde/ so en heb-
 ben sy hem niet geeret als God/ noch ghe-
 dancet/ daerom heeftse God ouer gegeue
 de begeerten haerder herte/ vermuil met de
 duyfsternisse. ker. Waulus spreect daer van
 de Wilschop/ die haer merchinge namen
 aenden Wemel/ Sterre ende Planeten/ En-
 Jac. Dat ghesit my euen veel/ van wien dat
 by

2. cor. 6. b. 14

Rom. 1. b. 18

Rom. 7. c. 27. hy spreect / het waren Philosophen oft an-
 dere / maer Paulus bewijst / dat door haer
 lieder werken ende ondancbaerheyt / haer
 herten veruult sijn geweest mer duysternis-
 se: Ende daer toe seyt hy oock: † Daerom en
 hebbe sy niet ontfangen de liefde der waer-
 heyt: om salich te worden / Gode sal haer lie-
 den toefeynden crachtige dwalinghen: En
 also is ooc geschiet. ker. Judas Iscariot /
 dede hy niet een quaet werck / leuende den
 Sone Gods? Jacq. De Schijfuer seyt /
 datter beter waer gheweest / dat hy niet en
 waer geboort. Ker. Nochrans hadde hy een
 waerachtich gelooue / wat segt ghy daer vā?
 Jacq. Hadde hy dat waerachtighe ghelooue
 vooz oft na? ker. Door en ooch na / hoe wel
 dat hy nochtas en Dief was. Jac. Voe wel
 dat sijn herte quaet was / so hadde hy noch-
 tans een goede wandelinghe / so dat sy niet
 dencken en dorsten / dat hij was die dat
 enar. 14. c. 29. soude doe soude / maer vaechede alle: † Wen
 108. 13. c. 21. ert / he ic? ker. Siet ooc Demas aen / hadde
 hy niet dat waerachtighe gelooue / nochrans
 hadde hy sijn herte in de dingen van dese
 werelt / en niet te min heeft he Paulus ge-
 houdt vooz en Broeder. Jac. Tis wel waer
 dat Paulus hem heeft gepoude eenen en-
 lanch vooz een Broeder en medegeselle in
 werde des vrees / maer na dat hy geseyt had-
 de / dat Demas he verlaten hadde / hemme
 hebbede dese reghentwoordighe werelt / en
 noemt hy he niet meer broeder noch mede-
 geselle. Ker. Dat en weer ghy niet. Jac. De
 Schijfuer en roert daer niet vā. ker. Dae-
 re / datre / en geef noch en neem / ghy moet
 geloouē dat een sondich meniche wel mach
 hebbe het gelooue en het Euangelie / meyne
 ghy datme hem daerom niet en moet voozē
 en sijn voozē geloouē? Jacq. Sijn vrees
 waer in berijpt ghy doch Paulum vande
 sonde

sonde / nae dat hy de kennisse der waerheyt
 ontfangē hadde? Ker. Starter niet gesche-
 uē. So wie daer seyt dat hy geē sonde en 1. Joā. 1. a. 9
 heeft / die maect God loeghenachtich? Jacq.
 Tis also / maer daer staet ooc geschreuen in
 de selfde Epistel: † So wie van Sode gebo- 1. Joā. 3. a. 9
 ren is / die en doet geē sonde / want sijn zaet
 blijft in hem / en en can niet sondigē / om dat
 hy wt Sode geboort is. En Paulus seydē:
 † Voe sullen wy de sonde leuen / delwijle wy Rom. 6. a. 2
 de sonde gestorūē sijn? Ker. Tis en vrage
 die Paul. daer doer / maer meynt ghy daer-
 enne dat hy niet en sondichde? Jacq. Ghy
 weer dat Paulus seyde / † dat Christus in
 hem leefde / dede vā Christus die sonde. Ooc
 vermaende hy die van Corinthen / † dat sy
 hem sonde naevoigē / gelijk als hy Chri- 1. cor. 10 d 34
 stum nagevolcht hadde / en neemt Sode en 2. Tess. 3. b. 9
 de menschen tot geruychenisse / hoe / heplich
 lich / en rechteerdichlich / en onberispelich
 hy onder haer lieds gewandelt hadde. Van
 wat sonde sult ghy dan Paulum beschuidi-
 gen mijn vrees? Ker. Nochrans was hy
 een sondaer / dat en comt ghy ymmer niet
 toechenen. Jacq. Ick en wilt niet toechenē /
 want hy self seyt / dat hy de principaelle
 sondaer / blasphemeerder en veruiscer was 1. Tim. 1. b. 9
 in ongelouē: Maer niet na dat hy de ken-
 nisse ontfangen hadde. Wel aen / maer daer
 he sonstrafelich sijn in leuen / leeringhe / en 1. Tim. 3. a. 2
 conuersate / want ic weer wel dat alle men-
 schen in sonden gebooren sijn / maer so wie
 inder sonden blijft / die en heeft Sode niet 1. Joā. 3. a. 6
 gheent. Ker. Ghy en moet die plaetse al-
 so niet verlaen / want een son d'ich meniche
 heeft wel kennisse van Sode. Jacq. Ine
 mer den † monde / anders maect niet waer Tit. 1. b. 16
 sijn dat de Apostel vrees ghelept heeft /
 † dat de ghene die de vrees Sodes niet en 1. Pet. 1. a. 9
 2 heeft /

heeft/ ende de bygederliche ende leuendige
 liefde/ dat de selfde blinde is/ ende tast met
 der hande na den wech. Ker. Neen, hy seyt
 dat hy den blinden ghelyck is. Jacq. Eijh
 heere/ mer oorlof/ hy seyt/ dat ee sulcke blind
 de tast na den wech/ is een reecker dat hijt
 noch niet ghenonden en heeft/ sal ick dan
 sulcke ledē na volgen? Ker. W. lieder. Eijh
 no/ is hy so rechtueedich/ heplich ende on-
 straffelijc? Jac. Ic en hebbe so veel mer hem
 niet geconuertert/ om yet beionde te heb-
 be aen hem/ dat verispelghe quaet. Ker. Hoe
 wien hebt ghy dan v conuertie gehad/ w
 lieder. Kenact/ aler niet op te leggen/ is hy
 onghespelijc? Jacq. Eijh Deere/ weet
 ghy hem yet aen te seggen/ oft in eenige sa-
 ken te berispen? Ker. Ick en kenne den
 Rabbaut niet. Jacq. Soo en Dikkameere
 hem dan niet/ want ghy souer genoech moe-
 de te doen hebben/ om te bewijzen dat hy
 sulcx is/ als ghy hem noemt. Ker. Wat en
 waer niet swaer te doe/ wāt hy heeft volcx
 genoech verleyt/ om also ghenomt te wor-
 den. Jac. Eijh Deere/ siet wel toe/ dat ghy
 selue niet een en zijt/ die dat volck verleydt.
 Ker. Aler niet een wt Zeelant gheboort
 en van een Dorp? Ende hy noemde my het
 Dorp/ maer het is my vergheten. Jacq. Ick
 en weet niet van waer dat hy gheboort is.
 Ker. Wat ghedaente wasser van een man/
 en waer baert hadde hy/ en wat cleedinghe
 hadde hy. Jac. Eijh Deere/ ghy waecht pin-
 mers wel neerselck na hem/ te dencke dat
 ghy hem gheerne verraden sou/ weet ghy
 gheene anderen wech/ mijn Deere? Ker. Ick
 Ick en begeerde hem geen quaet. Jacq. Ick
 hoorde wel dat ghyt segt/ nochtāns sou ghy
 hem hier wel begeerde in mijn plaetse/ sou
 ghy niet mijn Deere? Ja ic waer dat hy hē
 woude bekeertē. Jac. Eijh oft hy hem niet en

Sap. 17/10.

woude bekeertē tot uwē vreskēde/ sou ghy
 hē niet wille aent vyer stellen? ker. Ic soude
 de ischreuen daer mede laten begaen. Jac.
 Wel/ sou ghy hem dan niet eenich quaet
 wenschen/ † sou ghy wel willen daimen v
 dat dede? Waer na siende dat hy my niet en
 conde antwoorden/ en datter twee oft drie
 persoonē wāre/ die daer roehoorde voor de
 deure/ behalve de Stockmeester/ de welke
 alijst by de gheuangē is/ so begoste hy my
 te verhalē een lanch relaes/ seggēde/ dat ic
 soo verre niet en moest ondersoecken in de
 Schrijuere/ maer moeste my laten onder-
 wijzen door geleerder dan ick/ ende dat ick
 moeste ghelouuen/ dat een sondich mensche
 en quaer van leuen/ so wel mocht hebbe het
 gelouue als een ander/ en zijn woordē hoo-
 ren/ en niet doe na zijne werckē. Jac. Moet
 tek dat gelouue byder Schrijuere ofe son-
 der Schrijuere? Ker. Ick heb v bewesen
 byder Schrijuere. Jacq. Wy wat Schriju-
 mere? ker. Wā Judas en Demas/ de welke
 het gelouue hadden/ en waren quaet vā le-
 uen. Jacq. Eijh Deere/ mer ic dunct dat onse
 woordē kinderspel is/ heb ic v daer op niet
 geantwoort/ en v bewesen/ datter niet en be-
 saemt/ dat wy sulen nexen de gene die van
 het gelouue geuallen zijn/ voor. Apistleden
 en verdā? ker. Ja/ waer meyn ghy te bin-
 den onstraffelijc/ ke Derters/ gelijc als ghy-
 te begheert/ siet ghy niet dat de werelt niet
 boeuere kuint is. Jac. Nademael dat ghy
 gē en kent/ ic kenner wel/ en sodanige wil
 ick naevolgen. Ker. Waer zijn sy? Jac. Sy
 sijn v onbekent/ weet ghy niet/ dat als de
 Dypheet meynde/ dat alle de rechtueerdige
 in Israel gedoot waren door Achab en Je-
 sabel/ dat de Deere seyd/ datter noch leuen
 dyskent waren ontgebleue/ die haer knien
 niet ghebogen en hadden door den Afgodē

Mat. 7/ 22

math. 23/ 8/ 2

1. Ker. 19/ 8/ 10
 Rom. 11/ 2/ 3

De Belijdinghe van

Baal. Kert. Dat was om veruolch wille
doen ter tijt / dat sy alsoo verstroyt waren.
Jac. So ist oock noch heden ten daghe om
† veruolch wille / dat sy Xstroyt ghy / en
werelt onbeket. ker. Maer moet ghy om een-
nen Menno / oft eenich ander / om eenen men-
sche allelick / die daer schijnt te welen van
goeder conuersatie / moet ghy hem daerom
nabolge / en verlate alle de ander Bischopen
en Pastozen / die effen so rechte niet en
wandelen: Jac. Mijne Weere / dunct v / * had-
de Achab de Coninck van Israel verlaten
den raer bande vierhondert Prophteren / en
gewolcht den eenigen raer vande arme Al-
cheas / dat hy quessich ghedaen hadde: Kert.
Niet hy gheuis / want Alcheas was een
Prophter Gods. Jacq. Seyden de ander
niet dat zijt oock waren: ten gauen den ar-
me Alcheas eenē hinnebackslach / om dies
wille / dat hy prophteerde tegen haer / ende
seyden tot hem: Meynt ghy dat de Gheest
Gods vā ons getoercken ist: Kert. Sy be-
roemden haer des heylighen Gheests / maer
met onrecht / want sy en waren niet. Jacq.
Achab en wiste dat niet / wāt om dies wil-
le / dat Alcheas alleen geprophteer had-
de tegen de vierhondert Prophters. so moe-
de de arme Man Gods gelydt welen inde
genanchenisse wel herdelich te water en te
broode / tot dat Achab soude wedekeeren
vanden strijf vā Ramoth in Gilead: * maer
hy beuant dar den raer bande vierhondert
Prophteren / hē dat leuen costē / ghelick als
Alcheas hem voorspre hadde. Ketter. Wat
zijn Schrifturen die geschiet zijn in vooz-
leden tijden. Jacq. Paulus seyr: * doret al
geschreuen is tot onser leeringe: en het ge-
schiet oock noch alsoo hedē ten dage. Kert.
Wol aen / so en wilt ghy dā niet hoorē noch
maevolghen eenighe Werders / ten sy dat sy
zelsfde

Jacques.

fol. 179.

zelsfde daen / dwelch sy leeren / meen: Jacq.
Aen ich / want daer staet geschreuen / † dat
licht des lichaems is: ker. ooghe / ist dat v o-
ghe quaer is / dat gantsche lichaem sal duy-
ster zijn. Ketter. So en wilt ghy dan niet
doen na den raer Jezu Christi / te welen / na
haerlieder woorden / en niet na haer wer-
ken: Jac. Tot wien spzeet hy dat: Ketter.
Tot zijn discipule. Jac. Wā wien spzeet hy
dat: Ker. Jezu Christi seyr: * Op des stoel
van Moles sitten de Schriftgeleerden en
Pharizeen / wat sy v gebiede dat doet / maer
en doet niet na haer werken. Jacq. Wat
stoel was dat vā hout oft van steen: Kert.
Opren stoel die daer was. Jac. Hoe mocht
so veel volck op eenen stoel sitte: was hy so
groot: oft en waelt niet van de Wēt / daer
Christus af wilde spreken: Kette. Tis een
dinc vā de Wēt die sy vercondichde. Jac.
De † Wēt was een beuel Gods / en niet der
menschen / en als Christus dat seyde / so en
vercoos hyle niet om zijn cudde te voeden
oft te leyden. Kert. Nademaal dat hy seyde
doet na haer woorden / en niet na haer wer-
ken / nam hyle niet tot Werders: Jac. Weet
ghy niet gheleken wat de Weere seyr: † Ten
sy dat uwe rechteuerdichghe meerder is dan
der Schriftgeleerden en Pharizeen / so en
sulc ghy niet comen int Ryche der Hemelē.
Siet daer zijn sy alreede buyten / hoe sulken
sy dan een ander leyden. Kert. Doer na haer
woorden allectisch. Jacq. Weet ghy gheen
ander Pastozen onder v / om dat Woort
Gods te vercondigen / dan sulcke * Schiffe-
geleerden en Pharizee / den welckē so veel
maledictien vā Godt beloeft zijn: Seyr de
Prophter niet: † Salich is de mensche / die
niet gelezen en heeft by de Godtloosen: En
Christus vermaet ons / te † wachtē van ha-
ren dectem. Ker. Ehy en moet dat alsoo niet

Luc. 11. 6/24

Mat. 23/8/24

Mat. 23/8/24

Exo. 20/8/24

Mat. 5/6/25

mat. 23/8/24

Psal. 1/1/24

Mat. 16/1/6

De Belijdinghe van
 verfaen/maect ghy moet ghelouen/dat een
 Goddeloos meniche wel mach goede dingen
 Eecl. 15. v. 10
 spreken. Jac. Daer staet gheschreuen: *Wat
 lof en is niet schoon inden mont der Sode-
 loosen/om dies wille/ dat sy van Godt niet
 Rom. 10. v. 15
 ghesonden en sijn. Ende hoe sal hy predi-
 ken/ist dat hy niet* ghesonden en is: Kerre.
 Als wel waer/sy en is niet schoch/maer hy
 en seyt niet/dat sy niet goet en sy. Jacq. Is
 hy niet schoon/so en is hy niet aengenaem/
 Rom. 2. c. 11.
 wat een jonboerueerdich mensche/wat boe-
 te mach hy vercondigen: want een Dief die
 zinnen medegefelle vermaent/ om niet meer
 te steien/sal zyn woort vinct bzingen: sal
 zyn medegefelle niet segghen: Ist qualijck
 ghedaen / waerom doet ghyt selue: † Ghy
 Mat. 7. v. 5.
 Ypocristen/ daer wt uwe oogen den balck
 en dan iult ghy sien her stof in mijn oogen.
 Kerterm. Ghy verdiseyt alle Schrifftuere
 in contrarie na uwen an en verstande/ghy
 en moer also op v seluen niet fonderē/maer
 v verstant geuangen geuen onder verstant
 der geēe die wijser zjn dā ghy. Jac. Kijjn
 heere/ie spreke alghēd mer onlof/dat/so my
 een beter betwelen wort/dar wil ich na vol-
 ghen. Daer na sount hy op en seyd: Wer is
 tijt dar ich henē gae / siet dat ghy v wel be-
 raet/ende bidt Godt neerselijck. Jacq. Ich
 en weert van ghene beraden / nademael ghy
 my anders niet en contr bewijfen. Ker. Want
 soude ich v bewijfen. Jacq. Ic hebbe v ghe-
 beden/dat ghy my sount wijfen / wat Wee-
 ders/dar ich na moer volgen en oft sy sulx
 zjn/als de* Schrifftuere o;diueert/so sy be-
 hooren te wesen in lenen leeringhe en con-
 traefacie. Ker. Wolcht na de ghene die uwe
 Onders naegheuoelt hebben. Ende doen
 ghinch hy van my. Wier nam ich een epne-
 de van schijuen / om dies wille dat ich in
 het ende ouervallen was van veel volcks
 ende

Jacques. Fol. 156
 ende wederprekers. Dese Belijdinge van
 Jacques / is ouerghelet wt Fran-
 choy's in Nederlantich
 Duytsch.

Een Liedeken van Jac-
 ques/ Naec de wijse Vanden xliij.
 Psalm. Ofte/ Die Voghel-
 kens inder myn-
 ten,

Seer* wonderlijck / O Heere/
 Sijn v werken vermaect
 Ghy belchert na en veere
 Al die v Leer bewaert
 † Als comt storm en tempeste
 En vallen aen dat huys
 Stercker door uwen gheede
 Staen vast te gheuen egheduyt.
 Jacques die weret met listen
 Derradelijck ghenat
 Echeuert voor die Sophisten
 Tot Leculwen ten Stadt
 * Daer gheschiet hem Godt te spreken
 Seer veel tot dier stont
 Oueruloedich is bliken
 Wijnherij door zijnen mont.
 Na vele lasterwoorden
 Die Raersheere aenuinch
 Door alle die roehoorden
 Ist niet een wonder dinc
 Dat wy laren verlepden
 Ons aldus: * Jaet mijn Wees
 Ich seg van v/ die scheyden
 Van Weylichy Kercken Leer.
 Ghy sien laet v bedrieghen
 Van die Leechgangers mey
 Die langs de Landen vliegghen
 2 iij

156. 16. v. 16
 89. a. 8.

Mat. 7. c. 25

Mat. 10. c. 19
 Mat. 12. v. 16

Committas.
 Jacques.
 Committas.

Sede

Bedelaers/menschen in op
Jacques mocht niet ghehoogen
Die schelwoorden ghehoort
Want hy was niet bedroogen
Maer stont op Godes woort.
Op menschen wy niet legghen
Den groen ons gheloofs wis
Nae Jeremias segghen

Jacques.

Jer. 17/8/5.

† Vermaledijt hy is
De mensch die seet vertrouwen
Op menschen broos als glas
En voor haren arm houwen
Der vleesch ghemaect van as.

Comm.

W gheloof wite wt spreken
Want Alsaers Sacrament
Meynt ghy van dat brootbrecken?
Jae sprack hy periment
Ick gheloof en belijde
Alst is gheordineert

Jacques.

Comm.

Jacques.

Mat. 16. c 25

† Wan Christo in voorstijde
Luc. 22. b/19
Ong Sallchmaker woert.

Act. 2/c/ 46.

† By d' Apostelen ghebruyt
20. b. 11.
En als de naeghelaten

1. cor. 11 c. 22

† Schrift van Paulo ontluyt
Commiff.

Segt v sin int vernieren
Gheijfche ghescheynen saec
Begheet niet te gloseren
Gods woorden delinert.

Jacques.

Kerterm.

Segt/wilt ghy noch belijden
Dat ghy doop hebt ontsaen
Van v Leeraer voor tijden

Jacques.

Mat. 5/d/34

† Jae/tae/soo ick belide

2. Cor. 1/b. 17

Noch openbaer hely

Jac. 5. c/ 22.

Woo: v allen ter siede
Jae en neen is niet by my.

Kertermester voor vrien
Verdochter als verblent
Dat thint niet soude deelen

Ben desen Sacrament
Te bruyken nae ghelaten
De Sacramenten zyn
Doo: die heylighe Ware n
In Godes Ghemeynte sijn.
Doo: die hebben van beyden
* Cozen totter ghehoor
En herten sonder scheiden
Mer begriip/daer ist voor
En niet voor die cleyn wichten
Om of el gaende heen
Die men niet onderichten
Maech mer eenighe reen.

Jacques i

Mat. 13. a/5
Apo. 2/a/7
3/8/6.

Sy hadden seer veel reden
Ouer desen propos
Jacques heeft vry te leden
Bruykende Schrift altoos
Dat papen/Miluercoopers
Na der Wroeybrouten doop
Waren al wederdoopers
Mer alle haren hoop.

Wier me wy dir siet sayten
Wilt toch nemen int best
Gode wil doo: zyn vruyren
Ong betwaren tot rick
Doo: die valsche Wropheten

† Comende in schaepz habijt
Wier v waerheytz lertere v
Maect ons condich subjt.

Mat. 7/ b/15
* Wsa. 29/8
36. b. 16

f 3 n 3 s.

Wier na volcht de Selch
Dinge van Claefken/ de trecke om den
naem des Heeren / met haren man/
ende haren broeder Jacques/
rot Leuwerden ge-
uangen sacht.

Dit is de

Belijdinge van een vrouw

die ghenoecht Claef ken / die om egher
tuychenisse Jezu Christi haer le-
uen heeft ghelaten. An.
wo 2559.

Vraghe ende antwoordt tusschen den Commissarius ende Claef ken.

De Commissarius vraechde my te
eersten af / na mynē naem / waer ic
van daen was / en na myn ouder-
dom / ende noch meer ander sulcke
dingen. Ten anderen vraechde hy
my: Sijt ghy ghedoopt? Cla. Ja. Com. Wie
heeft v ghedoopt? Cla. Sielits van Aken.
Com. Die verleyder / hy selvs is zijn gheloo-
ue afgegaen. Hoe dede hy / doen hy v doopte?
Cla. Hy * doopte my inden naē des Wa-
ders / des Soons / en des heyligen Geests.
Com. Waer hebt hy den doop ontfanghen?
Cla. Tot Woerthom int velt. Com. Wasst
al meer volcx by? Cla. Ja. Com. War volc
swad: Cla. Cis wy vergheten. Com. Doos
war ontsake quaemt ghy daer: Cla. Wet is
my vergeten. Dat mocht ich heydē met des
waerheyt wel seggē. Com. Sijn v kinderen
niet gedoopt? Cla. Alijn twee sōnge kin-
deren niet. Com. Waerom en hebt ghy v kin-
deren niet laten doopen? Claef. Om dat wy
daer to wel aē genoechde / sose my de heere
gegeuen heeft. Com. Waerom genoechde v
gen Abraham en Siche so wel / en aē Don-
we niet?

Mat. 28. c. 19.

Claefken. fol. 182.

we niet: ghy hebt Doutwe ymmer al laren
doopt. Cla. Doē wisse ichec niet. Co. Wat
en wist ghy doen niet: Cla. Dar ic nu weet.
Com. War weet ghy nu? Cla. Dat de hee-
re my te kennē gegeue heeft. Co. Wat heeft
v de heere te kennen gegeuen: Cla. Dat ic
inde Schifsture niet verstaen en can / dat
sulcx behoort. Com. Hoe lange en hebt ghy
niet te herckē geweest: Cla. In negē of tien
Jaren niet. War zijn de vragen / die hy my af
gheuraecht heeft / maer hy heeft veel meer
woorden gehad / en als ick hem to geringe
niet en antwoorde / so seyde hy / dat ick den
kommen Dupuel in hadde / des Dupuel sel-
de hem in een Engel des lichts in ons / so
waren wy met de Ketters altemael. Doen
lag hy my de Artienlen voor / also ickle be-
jede hadde / en seyde my: wet soude voor de
heere en comen / begheerde ichec / hy wonder
noch wel anders schijnen. Ich seyde: Ghy
en verctet niet anders schijnen.

Mat. 28. d. 17

1. cor. 13. b. 16

Vrage ende antwoordt tusschen den Kerckermeester ende Claefken.

Kerckermeester. Waer v hebt ghy v la-
ten doopen? Claef. De Schifsture
te genuycht van een men laren. Jo. Mat. 2. a. 2
annes roep den eerste vā boere. * Christus mat. 4. b. 17
selvs doch / des Apostolen na / sy leeden her Act. 2. d. 3
volc hoe. e en bereyngte te doen / en dan son-
den sy haer laten doopen / so hebbe ick my
doe tot boere en bereyngte begeuen / en heb-
be my laten doopen. Daer en seyde hy niet
veel te gen. het. Waerom en hebt ghy v kin-
deren niet laten doopen? Claef. Ich en can
inde Schifsture niet verstaen / dar sulcx be-
hoort. Ker. David seyt ymmer: * In son-
den ben ic geboren / in sonden heeft my nijn
vaderen

10. sal. 11. a. 7

10. sal. 11. a. 7

in weder ontfange. Waer om dat de kinderen
in erfonde geboren zijn/moerente gedoopt
worden/sullen sy salich wordē. **Clā.** Nach
een mensche salich wordē dooz; een waken-
dich teechē/so is Christus te vergeefs ghe-
stommen. **Ket.** Waer staet. **Joan. 3.** Men moet
daerom wesen tur de water ende Seel/
daerom moeten de kinderen noch ghedoopt
zijn. **Clā.** Dat sprecht Christus niet totten
kinderen/maer totten verstantighen/daer-
om heb ich my tot de wedergeboorte bege-
uen/wy wesen dat de kinderen in de handen
des Weeren zijn. **De Weere** seyde: † Laet de
kinderen tot my comen / sulckē behoort de
rijcke der Hemelen toe. **Ket.** † Stephanus
huyfghen worde ghedoopt/daer mochten
doo by anouneren wel kinderen mede ghe-
weest zijn. **Clā.** Wy en saen niet op het
anontuer/wy hebben wel een sekere vast-
heyt. **Wy** en seyde daer ooc niet veel tegen.
Ket. Wat hout ghy van de heylige kerche?
Clā. Daer † houde ich veel van. **Ket.** Waer-
om en gaet ghy dan niet te kerchen? **Clā.**
Dan wien kerchganck en houde ich niet.
Ket. Selooft ghy wel dat Godt almachtich
is? **Clā.** Ja. **dar** ghelooue ich wel. **Ket.** Ghe-
looft ghy dan soch wel / dat Christus hem
saectert/ē coemt int hooft? **Paulus** seyt
† Dat broot dat wy huercken/ is dat niet de
gemeynschap des lichaems Christus? **En** de
heilich/welcken wy ghebenedijnen/ is die niet
de gemeynschap des bloets Christi? **Clā.**
Ick weet wel/hoe **Paulus** seyt/ ē so ghe-
looue ich wel. **Ket.** Christus seyt: † Neemt/
eet/dat is mijn lichaen/ē † **Paulus** desge-
lijche. **Clā.** Ick weet wel/hoe Christus ē
Paulus segghen/ende so ghelooue ich. **Ket.**
Ghelooft ghy wel / dat Christus hem sa-
creert/ende coemt int broot? **Clā.** Christus
† is aende rechterhand zins Vaders/ hy en

Joan. 3/ a/5.

Mat. 12. b. 14

2. Cor. 1. b 14

16. b. 15.

Ephē. 5. c. 25

1. Cor. 10. b 16

Mat. 16. b. 25

1. Cor. 11. c. 22

1. Cor. 2. d. 34

1. Cor. 1. b. 13.

coemt niet onder der menschen tanden. **Ket.**
Wilt ghy by dar ghelooue / soo moet ghy
eentich inder wessen g'ont varen/so seggen
alle de Kercken / en Stels van Aken heere
v' verleyt / hy selfs is zijn ghelooue af ghe-
gaen / om dat hy bekende dat hy ghedwaelt
hadde. **Clā.** Ick en sae niet op Diels/ noch
op' geen mensche / dan alleen op Christus/
die is onse fundament/daer op hebbe wy
ons gherinnert / gheschē ons Christus in
het Euangelie leert : * Wie mijn woorden
hoort ende doet/die sal ich by een wijs man
ghelijcken / die zijn huys op den steen tim-
meerde / al comen daer stormen / ende vallen
tegen dat huys aen / so en vallet nochrang
niet. **Wie** zijn nu de stormen/die teghen ons
huys aen vallen / maer Christus is onse
vallichter/die sal ons wel bewaren. **Kette.**
Ghy en verstaet niet / daer zijn noch veel
ander Schriften / daer ghy niet af en weet.
Clā. Iken. **Wy** en behoeken anders gherin-
Schriften / dan dat heylige Euangelie /
dat Christus selfs mer zinnē † gebenedijden
monst tot ons ghesproken / ende met zinen
bloede bezeghelt heeft / connen wy dat on-
derhouden / wy sullen wel salich worden.
Ket. Ghy sou v' laren onderwijsen de heyl-
lige Vaders hebben ouer dypsent vijfhon-
dert Jaer den kerchganck inghefēt. **Clā.**
De heylige Vaders hebben sulche heylige
heyt niet gehad / dat zijn † menschen ghebo-
den ende insettinghen/ de Apostole en heb-
ben ooch sulche heylicheyt niet ghebryet /
ick en heb daer niet van geseen. **Ket.** Wilt
ghy wijser wesen dan de heylige Kerche?
Clā. Ic en begreete tegen de heylige Kerche
niet te doen/ick hebbe my onder de gheoor-
saenheyt vande heylige kerche begheuen.
Ket. Ghy sou denckē: Wilt ic nu beter we-
ren / dan de heylige Vaders ouer dypsent
vijf

Jere. 17. d/13

1. Cor. 16/ c 28

1. Cor. 3/ b/ 18

* Mat. 7/ c/ 24

Mat. 5/ a/ 8

Mat. 15. a/ 6

Ephē. 5/ c/ 25

De Welstandinghe van

vijfhondert Jaer? Ghy sult dencken / dat ghy simpel zint. **Cl.** Al ben ick simpel voor de mensche / ick en ben niet simpel inde kennisse des Heere / weet ghy niet dat de Heere te zynen Vader dancke / **J**dar hy dat voor de wijse ende verstandighe verhozen hadde / ende hadder den simpel en onnosseken te kennen ghegheuen?

C Leus was daer ooc twee Monicken by hie / die soude my ooc ondertwisen die en wisten niet veel te seggen / dan dat wy menschen waren / van ghebroken sinnen / onbesquaem corten gheloude / * wy leeden alrij / ende en condemnermeer tot de kennisse der waarheyt comen. **I**c seyde: Als de dach des Heere comt / so sult ghy wel anders bevinden. Siet voor v / dat ghy de geene dan niet en zint / die seggen sullen: **W**it zynse die wy in spot ghehad hebben / hier hoe zyn sy nu onder de kinderen des Wyds gerekent / ende haer deel is onder de Sotigen. **D**oe seyden sy: Siet sy verordeelt ons. **I**c seyde: **I**c en verordeele v niet / maer ick segge: **G**hy sult

voor v sien. * Nu wort ons leuen voor rasferie geacht / en ons eynde sonder eere / maer als de dach des Heeren coemt / soo sal wel anders bevonde worden. **W**et begin en het eynde was dat ick de * Wyuel in hadde / en dat ick verleyt was. **I**c seyde: **I**s Christus dan een verleyder? **W**y seyde: **N**een / Christus en is geen verleyder. **I**c seyde: **S**o en ben ick ooc niet verleyt / ick en soecke noch

begeere niet anders / daer de Heere van ganscher herten te vreesen / niet een ritel werck van zyn gebeden over te treden. **A**ls hy my dan noch langer te vozen ghecal hadde / so seyde hy dan: **I**c en can nu niet anders segge / ghy muercht v bedencke. **I**c seyde: **I**c en derf wy niet anders bedencke / te weet wel / dat ick de waarheyt vsothanden hebbe.

Als

Clasheit.

fol. 184.

Als ick dan weder voor hem quam / so seyde hy: **J**ac Clasheit / hoe hebt ghy v bedacht? **Cl.** **I**ck heb my bedacht / dat ick begreere daer by te bliuen / daer my de Heere toe geroepen heeft. **K**er. **W**e Wyuel heeft v gherooepen / die stelt hem in een Enghel des lichts in v lieden.

De sellemal doen hy my verhoorde / waechde hy my af: **D**oen Christus zyn Anonimael met zyne Apostolen hielt / gaf hy haer doe zyn vlees niet te ete / en zyn bloet te drincke. **Cl.** **W**i gaf haer vooz en wijn / en hy gaf haer zyn lichaem tot verlostinge. **K**er. **C**hristus seyt ymmers claerlijcken: **A**eemt / eet / dat is mijn vleesch / daer en muercht ghy ymmers niet tegē seggen. **Cl.** **P**aulus seyt: **I**ck heb vanden Heere ontfanghen / dat ick v ghegheuen hebbe: **D**e

Heere **J**esus in der nacht doen hy verreden wort / nam hy dat vooz / ende dancke / ende brack / ende gaf zynen Apostolen / ende sprack: **A**eemt / eet / dat is mijn lichaem / dat vooz v geboekte wort / dan doet tot mijn der ghedachtenisse. **E**n na den Anonimael nam hy den Kelch des ghelickens / seggende: **D**esen Kelch is een meitwe Testament in mijnem bloede / **S**oo dicke mael als ghy dien drinck / so doet tot mijn der gedachtenisse / ende so dicke mael als ghy van desen vooze eet / ende van desen ketche drinck / so sult ghy des Heeren door becondigen / tot dat hy coemt. **D**us heeft Christus zyn Anonimael ons achter ghelaten / dat wy zyn door daer by sullen * ghedencken / dat hy zyn lichaem voor ons ghegheuen heeft / ende zyn bloet voor ons wi ghestort heeft. **S**ulcken

vole te hande / ende anders geen. **W**y bleef by zynen reem: **C**hristus vleesch moelmen eten / en zyn bloet moelme drincken / **C**hris-

Aug

Mat. 11, 19/25

1. Tim. 6, 8/7

2. Ti. 3, 8/7

Sap. 5, 8/3

Sap. 5, 8/4

3 Joan. 3, 8/5

Deut. 6, 18

Mat. 22, 19/36

Mat. 26, 6/25

1. Cor. 11, 6/23

1. Cor. 11, 6/26

Luc. 22, 19/39

De Beschijdinghe van

Paulus woorden en Paulus woorden brocht
rent so claerlijcken mede. Claef. Om dat de
woorde so claerlijck saem daerom can ich
se wel verstaen; mer het is als Paulus seyt/
dat die he niet tot de weere en beheert / die
hebben een decksel voor haer herten / waer
wie he tot den weere beheert / die ist decksel
van haer herte afgedaen. * Wy hebben ons
tot de weere begaen / daerom en is ons niet
verborgt. Act. Joan. int 6. daer seyt Chris-
tus oec claerlijck / datme zijn vleesch eten en
zijn bloet drinckē moet. Cla. Daer saet oec
doen de Joden murmuerden / en seyden
Joan. 6/4/52 * Hoe en dese zijn vleesch te eten geuen?
Doese seyd Christus: Ten sy dat ghy eet het
vleesch des menschen Soons / so en hebby
geen leue in v. Wederom seyt hy: Wie mijn
vleesch eet ende mijn bloet drinck / die heeft
dat ewighe leuen. Wy seyde: + Vleesch en
blyet en is niet nut / die woorde die ic spre-
ke / die zijn geest en lenen / wie in Sod ghe-
looft / en in alle gerechtigheyt wandelt / dat
zijn tempel Gods / daer wil Sodt in wo-
nen en wandelen / als Paulus getuycht.

De sevendemaal / doe hy my vraechde /
seyde hy: Geloofte ghy niet / dat de Apostolus
Christus vleesch aten: Claef. Christus
* nam dat broet / ende danckte / ende vraechte
ende gaf sijnen discipelen / en sijn lichaem
gaf by haer tot verlossinghe. Act. Ghelooft
ghy niet anders: Claef. Ich en gelooue niet
anders dan Christus gesproken heeft. Act.
So gheruyghe ich suet v / dat ich teyn ven
van uwen bloede / v bloet come op v eygen
hoof. Cla. Daer ben ic wel mede te vreden.
Act. Hier mede geue ich v de weeren ouer.

Doen verhoorde hy my noch eens / en
vraechde my: Ghelooft ghy noch niet / dat
de Apostolus Christus vleesch aten: Claef.
Ich hebt v gelyct. Act. Segghet nu. Claef.

Claefken.

fol. 184

Ich en segget v nu niet meer. Kerter. Wiste
ghy noch alleens inden Doop: Claef. Ghy
weere minners wel / datmen de hoer weere di-
ghe behoort te doopen. Ker. Dat is al waer /
alder een Jode come / die noch niet ghe-
doopt en is. Wist ghy noch alleens inde
kinderdoop: Cla. Ja ich. Ker. Ghelooft ghy
dan niet anders: Claef. Ich en gelooue niet
anders dan Christus beulen heeft. Kerter.
So gheruyghe ich over v / dat ghy ewich
inder Welken gront moet gequelt worden.
Claef. Hoe dorst ghy my so grontwelicken
verordeelen / daer doch het ordeel den wee-
re alleen toe coemt / ich en ben daer niet van
verschiet / ic weer wel beter / als dese weere
dach come / so salt wel anders beuonden
worden. Doen vraechde ich hem: Daer seyt
mijn Man: Kerre. W Man blijft ooch noch
alleens / de weere moet v verlicht. Claef.
Wy zijn al verlicht / de weere sy ghelooft.
Dan mijnen Doop en maechte hy niet veel
hoorden / noch vande kinderdoop / dan al
sijn callen was / datmen Christus vleesch
eten en sijn bloet drinckē moeste / en vande
Inferinghe oec dupsen / vyfhondert Jaer /
ende dat ic simpel was / en dat ic het Testa-
ment nan ees doozelen en hadde. Ic seyde:
Wat meynat ghy / dat wy opt onseker aen-
loopen: het en is ons niet verborghen wat
int nieuwe Testament saet. + Wy verclaren
ons lieue kinder / die ic om de geheele we-
relt niet verlatē en woude / ende wy sentē
daer al by op / war wy hebben / souden wy
noch opt onseker aenloopen / wy en soekten
anders niet dan onse salicheyt / ghy en mues-
ghet ons minners met de heylighe Schrift
weeren woor: gebruycken ende geloouē.
Weer was al met hem / dat wy al vanden
+ duwel hadden / en dat wy de hooneer di-

Mat. 23. c 19
mar. 16. h. 15

Mat 4. 5. 26

1. cor. 9. c 25
mat. 19. d. 20

Mat. 20. h. 27

2. Cor. 3. b / 16

Joan. 7. b / 16

Joan. 6/4/52

Joan. 6/3/63

1. cor. 3. b / 19

2. cor. 6/ b / 16

mat. 26/ b / 15

Mat. 22/ b / 19

Luce. 7. d. 4. 6.

Jude. 2. 10.
h. 16.

Eenen Brief van
ge duynel in hadden. Ich leyde: wy sueten
dat de * hooederdige vanden boel geschooren
zijn. Wy hadde so lange reden/ dat hem som-
tijts dochte/ als oft ic na hē hoorē woude/
so moeste ic somtijts sprēke/ om dat ich niet
hebbē en woude dat hē dar dunckē soude.
Ic en mochtē van hē niet hooren/ so grove
welick als hy reghen de waerheyt sprach.

¶ Hier nae volcht eenen

Brief vande voorgaende Claefhē/ aen ha-
re vrienden nae den vleesche ende oock nae
den geelie/ for der gheuanckenisse ghesche-
uen/ int Jaer 1559. den 14. Martij. Ende
is op de selfde tijt oft daer ontrent/ met
haren lieuen man/ ende haren broe-
der Jacques/ om rghetuyche-
nisse Jesu ghedoodet.

D

Je weere door zijn groote ghenue-
de ende barmherticheyt/ gunne al-
den den ghenen die hongeren ende
dorsten na die gherechticheyt / dat
sy moghen verfaect worden.

¶ Mijn hertegronstijche vriende. *M. mijn*
hertegronstijche bede ende begeerte is noch
Joan. 5. d. 39
eens tot v / dat ghy doch die * Schilteere
(die heylich is) wel doorster ende door gro-
det/ en leert de weere doch van herte vree-
Jeron. 1. a. 7.
sen/ want * die vrees des weeren ist begin-
Wsa. 11. b. 10
sel der wijsheyt / die dwalen verachren die
wijsheyt/ en onderwijnghe der wijsheyt.
Wrou. 1. c. 20
¶ Die wijsheyt vrees/ buyten op die straten
laet sy haer stemme hooren / aen dat hoerē
der straten roep sy/ inde dueren der straten
poorten brengt sy haer woorden voor/ seg-
gende: Hoe langhe sullen de siede die dwalen
heyt beminne? en hoe langhe sullen die dwalen
hem seuen schandelijche dingen begeere?
en in de

Claefken.

Fol. 186.

en die wijsheyt en die weteneheyt haren?
keert v tot miynder straffinge/ ick sal v
mijnē geel volbruegen / en ick sal v mijn
woordē thoonen / * Want ick hebbe geroe-
pe/ en ghy hebber geweygeret / ic hebbe mijn
hart weghelstrect / en daer en was ufrmant
die daer op sach: ghy hebber alle mijnē raec
verstaect / en mijn straffinge hebbe ghy niet
geacht / * dus sal ic v ooc in v verderkenisse
belachen / en v bespotten / als v oercomen
sal es onuerkenighe cariticheyt / en dat die
gherckenisse v ouernailen sal / als een storm
en wint / als ouer v sieden comen sal die ver-
dancicheyt en die verderckenisse ofte beuac-
heyt. * Van sultē sy my aenroepen / en ick en
sal ic niet verhooren: des moegheng vreech
sultē sy opstaen / en my niet vinde / en dat sy
mijn leeringhe ghehaet hebben / en de vrees
des weere niet hebbe ontfangen / noch niet
maghevolcht / en hebben mijnen raec ghela-
tert / en alle mijnē straffinge vachert. *Wick*
om sultē sy die vruchte haer v weechs eten /
en van haer raec sullen sy versactē worden:
¶ Aer die my hoort / sal sonder beuachtheyt
rustē / en onuerloedicheit gebuytē / als alle
vrees des quaets sal wec genemē worden.

Siet mijn lieue vrienden/ neem doch dit
ter herten / dat de † weere niet verhooren
en wil den ghenen die hem nu niet en vree-
ken / * ende hoe costelick dat de vrees des
weeren is / die se aen nemen wil / want sy is
by gheenen dinghen re ghelijcken / de vrees
des weeren is glorie ende blischap / sy is
de croone des verbughens / de vrees des
weeren brengt ghenoechte int herte / en sy
sal gheuen blischap ende vruethe in lan-
cheyt der dagen / ende die den weere vreesen
sult wel zijn inden tuersten / en inden dach
ghing heruens sal by ghebenedijt worden
de liefde sodis is eerlich / den wec-

Esa. 55. b. 1. 2.

Wsa. 1. 2. 4.

Job 27. a. 9.

Wsa. 18. 2. 4. 8

Rich. 3. 8. 4.

Job 17. a. 9.

Joan. 9. d. 38

* eel. 23. d. 37

Eccle. 1. b. 18

A a ij ken de

ken de Wijsheyt openbaert in gesechte die
beninnen haer doort ghesichte / ende in de
hemisse van haer goerdadichede / Dat he-
ghinsel der Wijsheyt is die vreesle Gods /
en die vreesle des Heeren is eē Sobriuecht-
icheyt / de hemisse der Sobriuechticheyt
sal dat herre bewarc / en rechruechticheyt
ken / bliffchap ende vreesle sal sy gheuen :
Den Sobriuechtenden salt wel zijn in den
dach des leuens / ende in zijn wercken sal hy
ghebenedijt worden / Die volcomenheyt der
Wijsheyt is de vreesle Gods / De vreesle
Gods is een Croone der Wijsheyt / vrees-
wulden de wille en vrucht der Salicheyt /
Die wortel der Wijsheyt is die vreesle Gods /
maer den sondaers is die Wijsheyt eē vrees-
vloechinge / De vreesle des Heeren darsse de
sonde wt / want die sonder vreesle is / die en
mach niet gerechueerdicht worden : Woesse
niet onghelooch / want die Wijsheyt en
sal niet comen in een t quaeuwillighe siele /
noch in een lichaem dat die sonde onderda-
nich is.

Joā. 20 / d / 27

Eph. 1 / a / 4

Mat. 23 / c / 18

Joan. 5 / d / 39

Mat. 23 / d / 20

Mat. 23 / e / 12

Mat. 23 / f / 12

Mat. 23 / g / 12

Mat. 23 / h / 12

Mat. 23 / i / 12

Mat. 23 / j / 12

Mat. 23 / k / 12

Mat. 23 / l / 12

Mijn herteliche lieue vrienden / nemet
doch ter herren / * hoe groote onderschepe
datter is in sijn den ghenē die God vrees-
len en niet en vreesen. * Door gronden doch
die schijfueren wel / op dat ghy die seiden
niet gelijck en zijt daer Christus af seyt in
den * Euangelie / om varse zijn crachtige da-
den niet ter herre en nemen / die in haer re-
gewoordicheyt geschiedē / so tuyche die Chri-
stus ouer haer / datter die van Sodoma en
Gomorra inde dach des ordeels verdrach-
ticher sonde zijn / dā sulche seiden. Hierom
kiet vrienden / die Heere doont v nu oec
noch al sulche crachtige dadē woz ons vrees-
wde oogē / later v doch eē stercheyt wesen /
als Paulus seyt : t dat veel Broeders en
betrouwen totten Heere genouen hebben /

door zijn banden / en stouter geworden zijn
dat woort sonder vreesle te spreken.

Mijn lieue vrienden / mercket doch wel
aen / als die Heere zijn crachtige daden de-
de / so en dede hyse niet om een mensche wile-
le alleen / als wy lesen in Joanne / t doen hy
Lazarum vander doot verwerre / maer om
datter volck zijn crachtige dadē sien soude /
ende in hem ghelooen / hoe wel daer maer
sommighe in hem ghelooften / ende die som-
mighe haer in hem verergerden / en seydē
Heest hy den blinden siende ghemaecht / en
knochte hy dā niet doē / dat dese niet gesou-
uen en waer ? Dus gaeret hydens dachs
ooc toe / merre ghenen die niet en gelooen /
want al siē sijn wel / hoe sterck en crachtich
dat die Heere mer ons is / so is haer noch-
tans een ergernisse / en segghen / dat wy dan
doen van hertuechticheyt / En als wy dan
seggen / dat de t gherechtige veruolcht moe-
ten worden / so seggen sy / dat wy om die wes-
der doop veruolcht worden. * Aldus is haer
tot een ergernisse / maer den genen die God
gelouē is / wel beken / dat wy om die ge-
rechticheyt lijden moeten / desen salt (hoop-
sch) wel een stercheyt wesen / en ons eē
proeuuinghe / ende tot een ewighe salicheyt /
door die ghenade Gods.

Mijn lieue vriendē / nemet doch ter her-
ren / * hoe groote vreeslicheyt dat den ghe-
nen beloof is / die den Heere van gantscher
herren vreesen / ende hoe groote beuansheyt
datter comen sal ouer alle selen der men-
schen / die dat Euangelie niet ghehoort haen
gheweest en zijn / dese sullen yjne lijden / dat
ewighe verderuen / van dat aenlicht des
Heeren. * Hierom begheeft v doch tot ghe-
hoort haer der waerheyt / ende t veran-
bert uwe sinnen / op dat ghy proeue moecht
welche daer sy de goede welbehagende

1. Psal. 1. a. 1 ende volcomē Gods wille. * En hebt v ghe-
 2. Tess. 5 b. 17 peps dach en nacht in die Woet des Hee-
 3. Mat. 7. a. 7 ren en wort joech wech niet belet om gesla-
 delijck te bidde; gelijc ons die Schrijver
 die v meniger ley plaetsen aenlooft: * Wie bide
 die verlijc: h/ wie clop dien wort opē ge-
 daen. Daerom mijn lieue vrienden/ begeef
 v herten tot veranderinge/ so salt de Weere
 v wel eer gheuen dan ghy hem bide/ wār sa-
 4. Luc. 2. b. 14 lich zijn sy die van goeden wille sijn: * Sa-
 5. Mat. 5. a. 6. lich zijn sy die hongere en dorste na die ge-
 rechtigheyt/ want sy sullen sfaede worden.
 10. a. 4. 2. 3. * Hierom hebt doch mer droefheyde een
 1. Psal. 15 a. 4. verlanghen na den weere/ ende segghet: O
 Weere wissel my uwe weghen/ ende leert
 my uwe padē/ leydet my in uwe waerheyt/
 ende leert my/ want ghy zijt God/ die my
 helpt/ dagelijc verwaecte ick v/ ghebenedic
 Weere aen v goerheyt/ en aen v barmhertig-
 heyt/ die vander werelt aen gewoēt is/ ge-
 denck niet die sonden mijnder ioncheyt. en
 mijner ouertredinghe/ maer geneet mijns
 1. Psal. 25 a. 2. om uwer grooter ghenaden en barmhertig-
 heys wille. * Die Weere is goet en oprecht/
 daeromme onderwijc hy den sondaren op-
 ren weghe/ hy leyt den eilendighen recht/ en
 leert den eilendige zijne wech. Alus mijn
 1. Mat. 3. a. 8. herelijcke lieue vriende/ doet doch oprecht
 1. Joā. 1. a. 9 te boere/ en bekent doch uwe sonden wo-
 den Weere tot ghehericte herten/ Die Wee-
 1. Esa. 66. a. 3. re wort gheuonden vandē gheenen/ die een
 ghebrioken herte hebben/ en een verslaghen
 2. Pet. 5. a. 6. gemoet. * Hieromae vernedert v onder die
 crachtighe handē Gods/ dat ghy inder ee-
 ruicheyt moecht verheuen worden. Hierme-
 de wil ick v den Weere beuelen/ die wil v in
 alle waerheyt leyden.

Mijn herzogronlijcke lieue vrienden/
 nemet doch ter herten/ want wt herelijcke
 vyerighe liefde wort gheuen/ die ick tot
 uwe

lke selen hebbe/ Om dat ick so gheuois en
 verseeckert ben/ datter geen ander wech en
 is/ daermen salch dooz worde mach/ daer-
 omme waerckhuwe ick v wt reynder herte/
 her sal ooc inder ewicheyt niet anders be-
 uonden worden. Daerom al ist dat sommige
 veel hebben te platen of te cassen/ dat wen
 sy daerom/ dat sy dat reyne Christi niet op
 haer willen nemen/ en daermede vernolcht
 worden/ gelijc Paulus daer van spreect/
 maer neemt ghy tot een exempel/ dat ghy
 Christi voetslappē sult nauolgen/ en dat
 ons de gantsche Schrijver dwinghet dat
 wy ons tot iuden sullen begenen en berey-
 den/ dweilch ooch Paulus seyt: Ist dat wy
 mede liden/ so sullen wy mede verlijden/
 gelijc als des liden Christi veel ouer ons
 coemt/ also coemt ons veel troost dooz Je-
 sum Christus. * Ende als wy lesen dat alle
 heylighe mannen Gods dooz veel druc en
 liden bezooft sijn/ en hoe bigdelijc dat sy
 dat liden wonden ontfange: Ja sy verlijc
 den haer lo hoochlijck/ dat sy werdich wa-
 ren om den name Gods te lijde. Maer de
 gene die de weere niet te recht lief en heb-
 be/ die willen dat liden al ontfagen wesen/
 en hebbe dit tijtelijcke leuen lieuer dan sy
 hare weere en God hebbe/ hoewel dat Chri-
 stus seyt: Die zijn leuen soect te behouden
 die salt verliesen/ maer wie zijn leuen ver-
 lieft om mijnen naem en om des Euan-
 gelijc wille/ die salt inder ewicheyt behoude.
 * Hier datmen altemael kerne moet om het
 woort des Weeren/ maer het gemoet moet
 also saen/ dat wy lieuer sonden kerne/ dan
 dat wy eens welen en willens ouertreden
 souden een van des Weeren geboden. Waer-
 om seyt Christus: * wie per lieuer heeft dan
 my/ die en is mijns niet weerdich.

Daerom mijn herzogronlijcke vrienden/
 A a liij die

Gal. 6. b. 18
 1. Joh. 3. b. 18

1. Pet. 2. c. 21

Act. 14. d. 22

2. Tim. 3. b. 12

1. Joh. 1. d. 29

1. Jo. 8. b. 17

2. Tim. 2. a. 12

1. 2. Cor. 1. a. 5

1. Jud. 8. d. 28

1. Heb. 11. d. 24

1. Act. 5. e. 42

1. Mat. 13. e. 39

1. Mat. 8. e. 35

1. Joā. 21. b. 21

1. Mat. 10. e. 37

die ick tot ghehelede verren bemintne/ achd
doch op geē mensche segghē/mer siet alleer
Heb. 12/ 2/ 2. op' Christum Iesum/ hoe hy ons in duc eik
1. Mt. 22/ d/ 36 lide is voorgegeen. I' weer doch uwe weere
re uwen God van gantscher verren lief / en
tot alle uwe crachtē en smogen. Ja al snode
de dan en snode die gehele werelt te gē
op. so en mach v niemant deeren / als ghy
God tot een Vader hebt / en als ghy eē op-
rechte liefde tot God hebt / en zynen heyl-
1. 2. Cor. 13/ a/ 7 w' wat de liefde smacht al / en waer geen
opzichte liefde en is / daer sal wel haet in
Mat. 13/ c/ 2. lichte liefden / als daer' veruolch eē benaue-
heyt coemt : Maer die hem den weere gaec
beuolen / ende die de liefde heeft / dien en is
gheen dinc swaer. Had icker selfs niet be-
uonde / so en waer my niet mogelijk te we-
ren / datter so licht waer. waerom seye Chris-
1. Mat. 11/ d/ 30 sus : Mijn ioch is soet / ende mijn last is
licht. Jae lieue vrienden / so haer noch mijn
gemoet / en so lief heb ick mijnen weere en
mijnen Godt / al waer dat ick doot een ge-
dachte mijn leuen behouden mochte / en ick
wiste datter den weere niet en beliefde / so
woude ick noch lieuer steruen / dan die ghe-
1. 3. Cor. 11/ a/ 2 dachte denckē. * Niet dat ick my beroeme
de weere weer wel hoe snode dat ick my
voor hē bekent hebbe / maer doot de groot-
1. Ephe. 2/ a/ 4 te genade ende barmherticheyt / ende liefde
die aen ons betoont is / dat wy tot zyn we-
1. Esa. 49. b. 1 melliche w' s'ch vercooren zyn. * Nu beuole
ick eerst in my die onw'jspekeliike ghenade
ende barmherticheyt Gods / en de liefde /
en hoe wy hem daeromme weder behooren
lief te hebben / Ja so hoect en groot is my
de genade en die liefde voor oogē / dat mijn
droeffnisse in blyschap verkeert is.

Jck moet v voorz' van mijn droeffnisse
verhalen / die ick hadde eer ick gheuanghen
worde : Nu mercke ick op des Apostels
woorde

woorden / dat ick * Godrijcke d'uch hebbe
gehad / en dat die Godrijcke rouwe tot sa-
licheyt wercht. Ja sulche droeffnisse hadde
ick somtijts / dat ick niet wiste waer henen /
dat ic somtijts riep mer inyder stemme tot-
ten weere / en seydē : * O weere / vermoelt
my doch dat oude herte / en gheeft my een
nieu herte en gemoet / dat ick opzichte voor
uwen oogē beuonden mach worde. Ic se-
de tot mijn lieue Man : Als ick mijn leuen
by de schijf uere mere / so ist oft ick te gron-
de ghaen sal / Jch mach met Dauid wel se-
ghen : * Mijn sonden zyn ouer mijn hooft
ghenaren / gheleick een swate leu zynse my
te swaer ghelozden. Jck seydē : Mijn lieue
Man / bidt doch den weere voor my / Jch
worde so bedredē / hoe dat ick mijn gedach-
ten meer na de weere sette / hoe dat die ten-
teerder my meer met ander gedachten aen-
coeme. En so riep ick dan totten weere / en
seydē : O weere / ghy weert ymmer wel dat
ick anders niet begheere / dan v te verlesen.
Mijn Man vertrooste my dā somtijts / hem
dachte / ic en dede niet / ofte het mochte voor
den weere wel beslaē. Ic seydē : * Ic en heb-
be mijn eerste liefde niet / daeromme bedroe-
ue ick my dat ic niet slapen en can : Waer is
geen hoope om die sonde te steruen / Ic soz-
ghe langhe te leuen / Al sette ick my noch so
veel na beteringhe / ick blyf al enen snode.
Jck ellendich mensche / waer sal ick henen
Jch soude v wat meer gheschreuen heb-
ben / maer doen quam my de gods / dat wy
reysen souden. Mijn herrgrondelike
lieue vrienden / so blynden senten te hebben
mijn Man / en ick / ende onsen Broeder ge-
hoort : wy bewesen elck den anderen een al-
sulchen liefde / ende hadden alinlichen bly-
den ghemoede : Jck danckte den weere so
grootelick / datter alle die weeren hoorden.

2. Cor. 7. 2. 9

Eze. 36. c. 16

10 sal. 38. 8. 50

1. 1. Pet. 5. 2. 8

1. Apoc. 2. 2. 4

Rom. 7/ c 24

Sy lusten my/ maer ick sprach al euen vrien
moedich. En wē wy onse sentencie gehoort
hadden/ doen spraken wy alle dese / en sey-
den/ dat sy dat rechtmeerdige bloet veroot-
deelt hadde/ mer meer ander woordē. Al sijn
licne man sprach so vrendelijck. en seyde so
veel/ Jae wy dankten dē Heere met eenen
blijden aensichte/ datter al volck aensacht
+ Hier mede wil ick v den Heere beuelen/
+ Paet v/ dat ghy by ons moecht comen/ en
De dat wy niet malcanderen inder ee-
wicheyt moghen leuen.

Dit is noch eenen brief
ofre Belijdinghe van de selfde
Claelken/ nu op nieu hier
by gheset.

Doen wy voor de ghanesche volke
Kiet waren / doen worden wy aen-
ghesproken van oes Raets Jozua-
re Generael/ die hietet de Heeren in ge-
nerael voor/ wat wy voor de Communitatis
beliden hadden/ en maecte een lange redē/
hoe lange wy niet te Kercken geweest had-
den. en dat wy onse kinderē niet hadde sa-
ten doopen/ en dat wy de doopers waren/
en seyde/ na het Placcet so hadde wy onse
leuen verbuert/ en onse goeden waren ver-
nalle in des Conincs handen. Also eysch-
te hy ons voor die Heeren / en sprach ons
aen op lijf en goet. Ende als hi al vertelt
hadde / hoe en waer wy onsen Doop ont-
fangen hadden / doen vbaechde by ons oft
wy by onsen Doop blijd woude. Wy sprac-
ken vymoedich en enuefsacht/ mer eenen
blijden gemoet/ Dat wy een Doop + na des
Heeren benel ontfange hadden/ onse Broe-
der seyde: Sooment hem met de Schijf-
des

des Heeren anders bewijfen sonde/ hy be-
gheerde niet te ghen des Heeren woort te
doen: ende mijn Man seyde / hy begheerde
by zijnen Doop te blijen: en ick seyde ge-
lick onse Broeder ghesproken hadde / dat
wy onse Doop na des Heeren woort ont-
fangen hadden/ Soo seyde by dan eicken
tij: nae v dunchen. Doen vbaechde hy ons/
oft wy gheen Advocaet begheerden Onse
Broeder seyde: * We weere is onse Advocaet
+ daer mede gingen wy wech. Wy gin-
gen vpo: sijn en blyde vanden Kiet/ al hoe
wel datter onse leuen soude costen. Sint die
tijt hebben mijn Man ende onse Broedes
eens voor die Vastoor van oude Doef ge-
weest/ en des Sondaechs in de Wallen wa-
ren wy alle drie voor die Kerckenmeester/ onse
Broeder ten eersten / die hadde een lange
reden met hem / ende beweest hem met die
Schijfuerē / dat hy daer niet wilt tegen te
seggen/ anders dan datter vanden Dupuel
was / want in die welle warent verles-
ende onse soude in die quaetse / doen was
mijn Man voor hem / ende doe worde ick
ghehaelt. Doen ick voor hem quam/ begoff
hy vande Kinderdoop/ en van mijn Doop/
en van darmen Christus vleys eten moelt/
ende veel ander. Ich seyde: Ghy derft geen
ophael beghinnen: her is my niet ghegeuen
mer v te dispurereen: Ich legghē v plat wt/
ick begheere daer by te blijen / daer in de
Heere my gheropen heeft. Wy seyde: Die
Dupuel hadde my gheropen. Ich seyde:
Ja die Dupuel nu soo van aert / dat hy dat
quade afhaet/ ende dat goet doert/ her gaet
mee ons als die Dypochet seyt: * Wie hem
vane quaet afheert/ die moet allenang roof
wesen / soo ist mer ons gheghaen van den
eersten dach af/ dat wy onse ydele boose le-
uen alicken / doen worden wy van alle
man

Act. 20. v. 30.

1. Joan. 2. 2. 7
Act. 5. 6. 43Mat. 28. v. 19
mar. 16. v. 15.
+ Jacques.

man

Mat. 10. e. 22 man gehaet/ gelyc als Christus seyt/ * ghy
sult van alle menschen om mijns Naems
Esaie 51. b. 7 wille ghehaet worden. Wy seyt/ vrees niet
mat. 10. d. 28 de ghene die dat Lichaem doode/ en gheen
macht hebbe/ dat sy meer moge doen/ maer
vrees de ghene/ die Siel en Lichaem in die
Welke verdoemen mach: Jae die vresen wy
alleen. Wy wonder al hebben/ ick soude hem
segge van die Kinderdoop/ en van Christus
vlesch te eten. Ick seyde: Met en is
niet weerdich dat ick v antwoord gheue op
v vragen/ so onnt vraecht ghy/ Ick hebbe
v ghenoech gheleyt/ ick segge v gheen
meer/ wy hebben daer ghenoech van ghe-
haet. Ic seyde: waecht op en mercket/ ghy
setet ymmer wel dattet in gheuen men-
schen doen is/ dat de Weere ons gheeft en
doet/ dat wy onse lieue kinder en mogen ver-
laren. Ja onse leuen so blydelich wille ver-
laren/ om den prijs Godts. Ick seyde: Sie
toe wy doer/ wy zijn Godts heylighe
volck/ Gods wintertoe/ al quamen al wie-
ghelcerde ouer een die inde gehele werelt
zijn/ soo en moghen zijt mer dat woort des
Weere ons niet betwiffen/ dat wy regen dat
woort des Weere ghelouuen ofte doen. Wy
seyde/ wy en gheloufden ymmer niet/ dat
de Apostelen Christus vlesch aten/ en zijn
bloet droncken/ en Christus seyde: Neemt/
eet/ het is mijn lichaem. Ick seyde: Christus
nam dat brood/ en danct/ en bracht/ ende
ghaet zynen Apeltoude/ doen hy dat brood
nam/ en bract/ en gaf haer: brood en was
ymmer gheen vlesch/ hy en gaf haer ym-
mers zijn leuende lichaem niet te eten/ daer
hy leuendich by haer soude/ mer by gaf haer
zijn lichaem tot verlossinghe/ haer niet ale-
leen/ maer allen den genen die in hem ghe-
loofden. Wem mochtmen soo veel mer seg-
gen/ hy hiet zijn oude veers. Onse broeder
hadde

Mat. 16/ c. 25
1. cor. 11. c. 22

Isaiah. fol. 19.
hadde hem van allen dinghen so claer be-
welen met de Schiftruer/ dat hy daer niet
een tittel wisse te seggen/ Onse Broe-
der sprac so luyde/ op dat die daer van buy-
ten aen die Cancellen/ konden/ dat zijt hoer-
ten souden/ hoe recht dat hijt hem bewees.
En ick sprac oock so luyde als ick mocht/
maer een blijde gemoet/ wat my de Weere in-
de sin gaf/ dat sprac ick sonder schrome/ dat
al te sack soude valke om te verhalen. En
sijn sprac was alst/ van dat wy den duyuel
en hadden/ en hoe hem de duyuel in ee
Laghel des lichts seide in ons/ en hoe wy den
houeerdighe duyuel in hadde/ en hoe wy ee-
wich inder wellen grondt moest/ dat dede
hy so menichmael/ telken als wy voor hem
waren. Ick seyde: So licht als ghy ons in-
der wellen grondt verhoort/ so hooghe zijn
wy by den Weere verhalen.

Wan de Kinderdoop en wisse hy anders
niet te segge/ dan Christus seyt: Ghy moet
herbozen welen wren water en gheest. Ick
seyde: De Kinder en connen de nieuwe ge-
boorte niet verstaen/ dat sprac Christus tot-
ten verstandighen/ daerom hebben wy onse
oude leuen afghelerye/ en hebben en nieu-
we aengedaet/ wy weren wel/ dat onse kin-
deren salich zijn voor de weere. Dan quam
hy met dauid voor/ hoe dat hy in t sorden
gheboort was/ en onse Broeder hadde hem
so claer bediet/ maer hy bleef alenen onuer-
standich. En als wy onse reden geepndicht
hadden/ doen vraechde ick hem/ wat mijn
man seyde/ wy seyde/ mijn man bleef oock
alleleens. Ic seyde: Wat wilt ghy doch met
mijn arme man doen/ die doch niet een lee-
ter lesen en can: Woen seyde hy: Ghy sult
noch meerder verdoemenisse hebben/ dan v
man/ om dat ghy lesen con/ ende hem ver-
seyt hebt. Waerinde scheidde ick van hem.

Joan. 3. a. 9
Collos. 3. a. 2
1. cor. 15. b. 14
1. pla. 51. a. 7

Ken

En Liedeken van
Een Liedeken van Claes
ken. Na de wils: Een Liedeken met
vrucheden goet.

En Liedeken met vrucheden goet
Verhalen wy met sanghen
Van die vloed vrouwe Claesken loet
De welcke in voortijden lach geuanghen
Te Aeuwerden ter Stadt

* Sp quam voor die Sophisten
Daer d Inquisiteur sat
Die na haren gront vissen
Maer sy beleedt de waerheyt plat
Alet haer niet vangt met bedroch of listen.
Na haren doop heeft hy ghet aelt
Sy heeft sonder te buyghen
De schrift bymoedelijck verhaelt
Dat van een nieu leuen en boete ruggen
Johannes en Christus daer

† Boet eerst den volck aentwelen
Oock d'Apotelsche schaer
En dan den doop gheprezen
Souden sy ontfangen daer naer
Dus had sy gedaen na de leer van desen.
Ghelooft ghy oock dat Christus Godts

Int broet coemt door saceren (Soon
Reen/* want hy sdt in s'Waders troon
In tanden om verteeren
En coemt hy nemmermeer
Blijft ghy also ghelouoen
Ghy moer ter hellen neer

Selwich van Godt verschouten
En dit is aller herrens leer
Ghy sijt verleyt/voort sprac hy daer en bo
Als Christus met d'Aposten at (uen
Lieflijck zijn Auontmale

Sijn vleesch gaf hy haer niet reten dae
En zijn bloet te drincken int generale?
* Hy gafte broet en wijn

Mat. 13. d 9
Luc. 21. h 11

Mat. 3. a. 2
4. b. 17.
Mat. 1. a/4
h. 15.
* mat. 28. c 19
Kett.

Claes.
* mat. 16. c. 19
Act. 7. g. 55.
Kett.

* mat. 16. c. 25
1. cor. 11. c. 23.
Claes.

Maec

Maer tlichem tot hem sijn
Heeft dus d'Avontmael sijn
Hier gheleert ons sijn
Dat wy sullen ghedachtich zijn
Sijnen bitteren door tot elcken sijn.

Claesken creech de mare lubijt
Dat sy van aerdr soud scheidyn
Doen was sy also leer verlijc
Dat sy die groote bliscap moelt verheijc
Want sy by haer alleyn
Allicx niet mocht behoutwen

Maer gact te kennem pley
Mer schijft we goeder trouwen
Daer vrienden van beyde ghemeyn
Naden vleych, en die geestelijck bouwen.
Sy dancke so grootlijck den heer
Dat al die heeren hoiden

Sy suten haer/maer enen leer
Kiep sy en sprac bymoedich met claes
woerden
† Ouer crechueerdich bloet
Hebt ghy oordeel ghegheuen
Maer man sprac oock leer loet
En Jacques daer benemen
Al was bereyt die waeruloet
Men sach aen allen gheen schromen noch

beuen.
Jnden vijftienhondersten Jaer
Daer toe vstrich en negen
Sijn dees lieue Schapen cenpaer
Te Aeuwerden een Stadt in Wicllands
ghelechen

Jnden waer verdrzenet
En schandelijck versteeken
Maer Godt zijn volck ghedenet
Die op sijn int sal wreccen
Sijn wuercoren hier gheerenet
Pmenten* vreeft God/hout op van ghe

brecken,
Dit is

Susan. l. 4 9
Jacob. 5. a/6

Deit. 21. c. 25.
Rom. 11. c. 19
* 4. E. 169. 169
g. 68.

Dit is een

nen Brief van Adriaen

Van gheuanghen wesenende tot Antwerpen
ende is aldaer omgebracht
Int Jaer 1559.

Rom. 1. a. 7.
1. Cor. 1. a. 2.

Ghemede en biede van Godt onsen
hemeliche Vader, doot die verdien-
ste Jesu Christi zijne beminde loof /
mer die rechte verlichtinge des heylighen
Gheestes / wenschen wy allen
siefhebberden der ewiger waerheyt Amen.

1. Joa. 1. a. 1.
Act. 4. d. 31.

Mijn herrgrueliche lieue en geweliche
broeders / die sijn wy * groet va onser herten
sief hebbe en v in onser herte drage / als die
gene daer wy te sel en te lijf mede sijn / al
ist dat wy v nu herooft sijn na den aensien /
so en sijn ghy des niet dan te meer in onser
herte: en wy biddē v liede / dat wy niemant
af en laet om ons dync wille / die wy nu be-
geuen sijn / want wy hopen datter v liden
een vruucht sal sijn om te hoozen / want wy
werē dat gewis / datter voor te rechte waer-
heyt is: * niemant ont v en lijde als e mis-
datter seyt / dertus / of als die na ont liden
goet daer / mer lijf ghy als e Christus / so sijn
ghy salich / want de heerlicheyt en * gheest
Gods rust op v / maer by haer woort hy v
sproken. Danlus seyt / * dat her lide va des
ser rijn niet te gelijche en is / by die heerlicheyt
heyt die aē ons geopbaer sal worden / * Ja
dy noyt ooge geid en heeft noch noyt in des
mensche herte en qua / dat God verpē heeft
den genen die hē lief heeft. * Ghelijc des lij-
des Christi veel ouer ons coet / so coet ons
ooc veel roost dagz Christum. Mijne lieue
broeders

1. Tess. 3. a. 3.

1. Pet. 4. b. 15

1. Pe. 4. b. 14

Rom. 8. b. 18

1. Cor. 2. a. 9.

1. Cor. 1. a. 5.

broeders / hoe en souden wy niet goets
moets sijn / als wy sulche troost vernemen?
* Mijne lieue vrienden / hoe dat wy in meer
dync verlichte worden / hoe dat wy meer ge-
erooft worden. Dat worden wy wel gewaer-
doen wy eerst in harde quamen / men sy dat
hups ouertiele / al souden sijn vernielde heb-
be met al datter in was / we worden mijn he-
te gesterct / al of te eē ander mēsche gewest
waer mijn huytton die was wel een wey-
nich benout / eē dat sy die handen aen ons
Noeg / mer we sy sach datter twelen moel / so
ginc de vzele va haer / of sy een cleet tot ge-
tooghen hadde / en hief op ende sanc: Dus
weest bedacht / en op hē wacht / wat hy sal
comē als e dief in nacht / wat wy en had-
dele doe noch niet gewaer / wat wy hadde
ons dingē gepact / en meynde haest wech te
repsen / mer de vzeere heuet anders getritt /
geloofte mer hy sijn inder ewicheyt. Ende
doen sy mer haesten toefden / doen soude ick
wel gesongē hebbe: Noyt meerder vruucht
in my en was / dan nu en is in desen tijden /
Mer te bedwag my selue dat ic niet en sanc
om dat ic wichte my is noch veel beproeu-
ge aenslaende / mer die vzeere sy geloofte / die
ons niet totschandē en laet comen. Sy be-
gonten ons veel te veruisten / va Antwer-
en van Amsterdam / Mer ic seyde / dat ick
daer geē scult toe en hadde / mer dat her om
die rechte waerheyt was dat wy lijde / ooc
so en ben ick geen xxij. Jaer out / hoe sou-
de ic daer by gewest hebben: Die sommige
verspaken / die sommige belachde. Mer
te seyde: * Weet ouer ons niet want twent
ouer v seluen en ouer v kinder: Wy dunct
dat wy mer vaud wel hadde mogē ginge:
Al waer ic wa / hondere duplent mē amēn.
Gelt die my quamē aen / ic en vzele dese niet /
Ja sy sijn my al om gecomen by / gelijc de

Adriaen Van, fol. 193.

fol. 94. b. 19

1. Tess. 3. a. 3.

1. Pet. 4. b. 15

Act. 13. c. 27

1. Joa. 1. a. 7

W b j b g m

101. n. 3. b. 11

1. Tess. 5. c. 12

1. Tim. 2. 4. b. 11

Eenen Brief van

hissen sy my omringden/maer inden Naem
des Weere wil icke sonder doen. Mijn lie-
ue Broeders / dit en seggē wy niet vor eeni-
ghen roem/mer wy blijshappen/ en dat wy
onsen Godt danckē van zijn groote machte
en stercheyt die hy ons verleent/ en tot een
vrecht vā allen liefhebbers der waerheyt/
dier loubden mogē hoozen. † Bidt voor ons/
dat wy totten *eynde toe volstandich moe-
ghē bliuen. En wy bidde v/hout ons wey
nich schijnens ten besten. Wen 15. dach on-
ser gheuanchenisse/ende den 9. dach Mey.
Mijn wyfsrou en ich doen v lieden leet
groeten / alle die ons henlijck zijn/
ofte die na ons vsaghen
moghen.

Noch eenen Brief van

Adriaen van die hy geschreuen heeft
na dat hy veruelen was.

Wenade en vrede van Godt onsen
demelichen Vader / doot die ver-
diende Jesu Christi. met een rechte
verlichtinge des heylighen Geests/
wenschen wy allen liefhebbers der
eewigher waerheyt/ Amen.

Mijn lieue M. Ick gedencke v noch in
dat eynde mijns leuens/ en bidde de almach-
tigen God/ en dat hy v wil verzoosse met zyn-
nen geest/ en onderwijnen met allerley * gees-
telijche wijsheyt en verstant / dat v loubde
moghen dienen totter salicheyt. Woort laet
ich v weren/ dat ich den tweeden dach Jun-
nij op die pijnbaech ben gewest / en de 16.
dach ben ich in die Dierf haer geleert. Daer
vraechden sy my/ ofte ich ghedoopt ofte heet
doopt was. Ick vraechde / ofte ich spreken
mochte. Sy lieten my toe. † Ick seyde dat
ic alles geloofde/ dat inde wter en vprophet
en

1. Rom. 2. 8. 7

1. Cor. 1. 2. 2.

Colos. 1. 8. 9.

1. Joh. 1. 4. 14

ten gheschreuen haer. Dat Jesus Christus
en zinnen Apostole geleert en beuolen heb-
bē. Wy dat selue begheere ick te leuen en te
keruen. Op die belijdinge van mijn sonde/
dat sy my leet zijn/ ende op die bekenenisse
vā mijn geloof / ben ic * gdedoopt inde naem
des Vaders/ des Soons/ en des H. Geests/
Daer op hebbe sy my veruelen/ So en ver-
wachte ich anders niet / dan dat sy haren
wille metten schae doen sullen / de † weere
wil den geest ontfangen. * Ick hē doch wel
bereyt voor des Heere Naem te leuen en te
keruen. Ick en can mijnen Godt niet ghe-
noech geloouē en gedancke/ dat hy my daer
toe * geroepen heeft / dat ic om zinnen naem
mach lijde. Och mijn lieue M. Ick ben doch
so wel gemoet / die weere (hoep ich) sal my
ooc stercheyt genē totten eynde toe. Ick en
can niet seggen dat ick vrt volijcker dach
op de steen ghehadt hebbe / dan doen ich in
handen quam / en doen ich veruelen was.
Mijn lieue M. weest doch wel ghemoet/ het
is hier haest gedaē. En laete ons doch niet
vreelen/ diert lichaem doode/maer Christus
seyt ons/ wie wy vresen sullen. Ick en mijn
wyfsrou doen v bertelijchen leet groeten
met des weere vrede. En neemt mijn wy-
nich schijnens ten besten. Ick soude v wel
gaue niet seer wel/ dan ich dancke de wee-
te van allen dat hy my vleent heeft. * Groet v.
ons die lieus vrienden leet/ die ons henlijck
zjn/ ofte die nae ons vsaghen.

Mat. 27. c. 19

Mat. 16. b. 15

Act. 7. c. 59

* Act. 2. b. 13

Act. 5. c. 48

Mat. 10. d. 18

1. Cor. 1. c. 26

1. Joan. 4. 19

Daert wel. Wy my Adriaen v.

Een Liedeken van A-

driaen van/ Na de wijse: Als de
winter gaet van henen.

W b ij

Dyfternis gaer van henen
 Wanneer dat licht coemt aen
 De twaerheyt is verfschenen
 Loeghen mach niet befaen

Joan. 7/14/7.

Maer als men equaet wil krassen hier
 De werlt is op de benen
 En maecken groot ghetier.

Tantwerpen lach in banden
 Een also lieuen man

Gods woorc had hy voorhanden
 Sijn naem was Adriaen Van
 Sijn wyfrou sat ter seluer see
 Ten was haer niet tot schanden
 Want sy oock Gods naem belee.

Adriaen heeft ghescheuen
 Tot zijne Woeders fier
 De liefc heeft hem ghedreuen

* Strecker dan wel oft vyer

† Al was hy haer beroofc na vleys
 Hy hadse int hert beuencn
 Dat beweeg hy wel die eyg.

Hoe dat wy/ mijn lief vanden

* In meer dancks zijn ghebrucht

Hoe dat wy meer troost binden

Dat hebben wy verfocht

Alst aenasten eerst was gheschiet

Doen zijt hups tonerrinden

Of zijt wilden doen te niet.

Doen wert mijn hert so sijne

Ghesertc/ dat ick seken snel

Een ander mensch te sijne

Sijn wyfrou die was wel

Merren eersten weynich benout

Maer als moest zijn ten sijne

Sang sy daer onuershou.

Siet van haer ginck het vreesen

Soomen een cleet doet wt

Dreucht quam wt eherr gheresen.

En sy lang ouerluyt

Van had doch wel tot zijn behoef

Ase ghe

He ghesonghen in desen
 Mer dacht op daenslaende proef.

Sy vnaechden als die dolen

Of hy verdoopt was bet

Wy sprack wy onuerholen

Die Propheeten en wet

Ghelooft ick alle/ en daer naer

dat Christus heeft beuolen

En die Aposteliche schaar.

Wy begheerde te bliuen

Tot steruens toe daer by

En beleedt mer verlijuen

Woz haer* zijn doope wy

Dus is dat Schaep al metter spoet

Ter door ouerghegheuen

Van die wree Woluen verwoet.

Siet na zijn eyghen spreken

Is hem gheen blijder dach

Daer op den steen ghebleken

Dan hy had sonder wach

Wanneer als hy eerst was gheuaen

En doen zijt oordeel strecken

Dat hy ter door sonde gaen.

Wy is al metten swerde

Seer iammerlich ghedoot

Denct hoer zijn wyfrou deerde

Sy ghinck van ainde groot

Die na de baring wert verdient

O hoe seer cleyn van werde

Achmen vvolck dat op Godt denct.

Albus so zijn tonrslapen

Soetelych inden weert

Dese twee lieue schapen

Alsinen schreef nae en deer

Wyfrent vijfhondert en int loot

Regghen vijftich/ o knapen

Wilt ghy salich zijn/ * vrees Godt.

mat. 28/ 6/ 19

mar. 16/ 6/ 19

Cant. 8/ 6/ 6.

† Col. 2. a/ 4.

2. Cor. 1/ 5/ 5.

† oncrucien.

Act. 7/ 5/ 60

Apo. 14. b. 7

D b sij

C vrie

Hier vol-

ghet een Selvdinge/ ghe-

schreuen by Wang de Wette te Gent/ daer
hy zijnder twaelfster in banden lach/ int

Jaer 1579. En zijn daer nae alle 11.
om egheuyghenisse Je-
su ghedoor.

DEn eersten vijfdach na Wintertent
so waren in genakenisse te Gent
gheleyt om her woort des Woerent
die namen hier naevolgende: Peter
Coertzen van Meenene / Raeter
le Tanchreer van Nipherche / Woentgen
zijn huyfuron vā Belle/ Jacob Spilleboon/
Abraham Tanchreer/ ende Mathys Floris
van Nipherche / Anthonis van Cassel/
Wans de smit/ en Marcus zijnen Broeder/
Wang de Wette/ en Hiertge zyn huyfuron
vā Waekene / en Tanneken die huyfuron
van J. de S. Dese waeren ouerghegeuen by
verraderijse aen den Procureur Generael/
diese met drie diefepders gheuangen heere
gheleyt wy haren herbergh des auonts.

Des anderen daechs worden wy besocht
vander Ouericheyt / die ons hebben ghe-
uraecht eiken sonderlinge onse name/ ende
van waer dat wy waren / diwelck wy haer
gheleyt hebben. Daer na vraechden sy ons/
oft wy eenen anderen Doop bekenden/ dan
den Kinderdoop / ende oft wy ooch eenen
anderen ontfangen hadden. En wy hebben
alle den afgodischen kinderdoop verfaect/
en bekent dat wy eenē Christelijckē Doop
ontfangen hadden/ weghenomen Marcus
de smit/ die beleet/ dat hy die noch niet ontf-
fangen

Mat. 18 c. 19

Mat. 16, b 15

Wang de Wette. Fol. 198.

fangen en hadde/ waer hadde hy bequamen
zijt gehadt/ hy begeerde die vā gantscher her-
ten te ontfangen. waer na vraechde sy ons
oft wy eenige geleerde begheerden om ons
te ondertuhsen/ sy soudenē ons senden/ en
sulc als wy begeerde/ geestelijche oft weer-
liche manne/ en sy seydē/ dat sy ons niet s-
baeckē en soude/ Maer om dat sy ons meck
al bysonder eenderley vraechden/ sou seyde
te/ die dit geschreuen hebbe/ dat ic door des
Woerens genade gheen ander onderwijfinge
en begheerde/ dan ich ontfanghē hadde / al
waer datter een * Engel wren hemel quae. Galat. 1. a. 8.
Wouen desen hebben sy enenwel ontrent
acht dagen daer na gelonden eenē genacint
broer Peter de bacher/ die ons eeldecis be-
spier hadde/ met noch eenen anderen zijnen
medegelele/ tmeef valsche Woepeten/ die-
nen Jacobinen noent/ soo ich meyne. Naē
dat wy voor henlieden quamen / so zijn wy
na sommige woorden gheraect torten K-
inderdoo / die hy beleedt voor een leere/ als
van God ingeselt/ seggende/ dat de beknij-
denisse daer op eē figure was/ ooch dat de
Apostolē geheele huyfen gedoopt hadden/
en Christus beuolen hadde/ Joan. 3. Maer
doen ich hem betwelen hadde / dat hy daer
niet recht gesproken en hadde/ en dat de A-
postolē geē sonder gelooie gewoent en had-
den/ alsomē int * wer der Apostolē claerlijc
beuolde/ so sochte hy op een ander artijckel
te spreken/ Maer hy seyde/ dat wy niet en
souden connen accorderen/ Maer ich seyde/
dat ic eerst een eynde van het eerste begheer-
de/ En ic badt hem/ dat hy hem beterē wilt
de/ want ich betwees hem / dat haren dienst
een wyle stinckende afgoderij was teghen
alle de geboden Godes/ ende mentelijche
plantinghe / en datmen genoeg heeft aen
Godes geboden / darmen daer geen loeghe-
nen en

1. Pet. 1. a. 6

Act. 16. b. 15

Acto. 2. b. 38

8. b. 11. 9. c. 18

16. b. 14. 15.

2. 8. 19. a. 2.

Mat. 15. b. 13

W b liij nen en

De Belijdinghe van

nen en behoeft toe te setten / ende dat niet en baet te sien na tghene dat Godt niet beuolen en heeft. Doen seyde hy / dat ich verseyt was / en te veele hadde ghesien op hare abuyten / en datter in haer Kercke wel sommighe abuyten waren / maer het principale was goet. seyde hy / datme daer onderhielt. En nae veel woorden zijn wy van malcanderen ghescheyden.

¶ Na sommighe daghen is ghecomen de Weecken van Konse / die een Inquisituer is int lant van Vlaenderen / ende mer hem is ghecomen den seluen Peter de bacher / die eerst by ons geweest hadde / mer noch meer ander valsche Propheeren. Na dat ich voorsz desen quam / soo vraechde den Weerke mijn naem. Ich seyde dat ich Hans de Weste hiet. Doen vraechde hy / oft ich ghehuwt was. Ich seyde : Ja ich. Doen vraechde hy wy / oft mijn wyf / vrouwe oock van Waesse was. Ic antwoorde : Ja. Wy vraechde / hoe lange dat ich gehuwt was. Ic seyde / niet seer lange. Wy vraechde my in waer Kercke / en by wat Prophepape datter gheschiet was. Ich antwoorde hem / ofmen in der Schrift vint / dat daer een Prophepape toe zijn moet. Doen seyde hy / dat hoeren ende boenen sonder Prophepape vergaen in der Werelt. Doen seyde ich / dat ich sulck gedaen hadde nae her wtrouwen der schrift / van **1. Cor. 7. 8. 2.** ¶ Paulo toeghelaten zijnde / om oterspel te schoutwen / dat beter is trouwen dan bernen : en hoeren en boenen daer teghen in contrarie / die hebben veel sieuer te bernen dan te trouwen / altoomen veel in der booser Werelt aen soo menich duplent siet en de hoozt. Doen seyde hy / dat dat een cleyn sake waer hadde ich gheen meerder sake / dat daer mede goet doen geweest waer / mer dat ich hem allene seggen soue / waer dat gheschied.

Hans de Wette.

fol. 197.

schiede. Ic seyde dat icker hem niet en wchte te segghen. Doen beswoer hy my by den leuendoen God dat icer hem segge soude / mer ich sweech daer op. Doen vraechde hy my / waerom dat ich niet ghebeuen en was int gelooue vande Kroonische kercke / en in hare dienst. Waer op ic antwoorde / dat ic van haer ghescheyde was / op dat ic haer * plagen niet deelachtich zijn soude / wat te duplertnisse geen gemeenschap metre lichte herben en mach / noch Christus met Welckal / noch de gerechtige metten ongerechtigē / etc. Daeromme moctme wte midden van haer scheyden. Doen vraechde hy my wat ic hielt van den seue Sacramenten / die hy my eensteels noemde. Maer ich antwoorde / dat ich daer gants niet af en hielt / om al haren gruwelijcken afgoden dien al / die sy onderhielden / maer om dat ons beuolen is vanden Weere / zijnen Naem vooz de menschen te * belijden / soo seyde ich / dat ich mijn geloune hem wel bejande soude. Wy seyde / dat ic dat doen soude. Doen heb ich mijn belijdinge begonnen te doen. Als dat ich geloofde in eenen Godt / een Schepper des hemels ende der Aerden / Zee ende Wateren / en al wat daer in is / eenē die den mensche oor na zijn beelde gheschapen heeft. Den seluen moeten wy allene dienē / eeren ende anbidden / en liefhebbē just al onser selen / wt al onser crachten / ende wt al onse ghedachten / want hy is allene goet. Hier mede verlaeckende alle Afgoden / sy gouden / siluen / eeren / itheralen / houten / vrodde / oft vā war maecte / ofe wesen dat sy sonden mogen zijn / gelyck sy inder beplijger schriftueren vermaect ende verboden zijn. Want wy weren dat een af god inder werelt niet en is. Ende als ich noch sprack / soo seyde de Weecken van onse tot my / dat icer al te lanch maecte om

Apo. 18 / a / 4
12. co. 6. c. 14

2. Cor. 6. c. 17

Mat. 10. d. 37

Genck. 1. a. 13

Eck. 17 / a / 9

Jacob 3. b. 9

Wen. 6. c. 13

Mat. 4. b. 10

Luc 4. a. 8.

1. mat. 22. d. 36

Mat. 19. c. 17

Ez. 20. a. 4

sap. 13. 14. 15.

1. Cor. 8. a. 4

al te se huyen / ghy sout ons so veel twerkel
 maken / seyde hy / sout ghy v gheloude so be-
 liden van beginsel der Bybelen / ic geloof
 oec seyde hy / dat ghy daer gelyft hebt / maer
 wat segdy / seyde hy / vane Sacrament des
 doopsels / datmen in onse Kercke gebruycet /
 totten welken een peggelyck comen moet /
 soudemen salich zijn / Doen seyde ic / dat ick
 van der kinderen doop niet en hielt / om dat
 hy van Godt niet beuolen en is. Wy seyde
 dat de belijdinghe daer op ee figure was
 ende dat alle de kinderen die niet beuolde
 waren int oude Testament / oft int nieuwe
 Testament niet gedoopt en zijn / die moeten
 verdoemt zijn. Doen seyde ick / volghende
 zijn woorden: De meylhens int oude Tes-
 tament moesten dan verdoemt wesen. Doe
 verhoorde hy hem / ende seyde / dat dat maer
 een filosofie en was / daer ic mede voort
 quam. Doen seyde ick / dat hy hem schar-
 men soude te segghen / dat de kinderen ver-
 doemt waren / den welken de Heere seyt
 datter rijke der hemelen toe behoort. Wy
 seyde / dat ick daer aen looch. En een ander
 Wape seyde my / dat een van Paulus Disci-
 pulen beschryft / dat hy den kinderdoop ge-
 leert hadde van Paulo zijns meester. Doen
 seyde ick / dat Paulus schryft / dat wy ons
 niet en souden laten bewegen van onsen sin-
 nen / noch doot geest / noch doot engel / noch
 doot Dief / als van henlieden gheloude /

Mat. 17 / 2 / 8 ofte oock al waert datter een
 hemel quame / die ons anders wilde leeren /
 dan dat int heylige Euangelie ghescheyden
 is / die is veruloect. Noch seyde ic hem / dat
 hy my bewijfen soude / waer de Heere den
 kinderen beuolen hadde te doopen / ofte dat
 hy soude bewijfen / dat de Apostelen den
 kinder gedoopt hadde / dwelc hy niet doen
 en coude / wederom heeft hy my geuaccht
 hoe lang

hoe lange dat ick ghedoopt hadde geueest.
 Ick seyde: Noch gheen Jaer. Wy vracchte
 waer en wist my gedoopt hadde / Maer ick
 en seyde hem niet. Doen beswoer hy my
 driemael by den leuenden God / ende by den
 doop die ick onfangen hadde / dat ick dat
 segghen soude. Doen seyde ick / dat / Cay-
 phas Christus also beswoer. Wy seyde / dat
 Christus sprack. Ick seyde / dat Christus
 voor hem seluen sprac / maer doen hy vā zij-
 nen Discipulen vracchte / en sprack hy niet.
 Doen vracchte hy my / wat ic hielt vā haer
 Sacrament des altracs. Ick seyde / dat ick
 daer anders niet af en hielt / dan een onre-
 ne / vuple / sinckede Afgodcrije / ende eenen
 grutuel voor God. Wy seyde: Woe? gheloofte
 ghy niet dz hy daer in vleys en in bloec is?
 Gelyc hy opter aerden wandelde / ofte gelyc
 hy aen die galge des cruyces hinc? Wat sy
 verre seyde ick / dat ick dar gheloude sou-
 de / dat Christus vleysch en bloet hier opter
 aerden is / want Christus seyde selue tot
 zijnen Apostolen / dat wy den armen sou-
 den altyt by ons hebben / maer hem en sou-
 den wy niet altyt hebbe. Doe seyde hy my /
 dat hy daer int sacrament niet en was also /
 maer datter was in geestelike substantie /
 en dat ic my daer aen niet en verstoet / maer
 dat argument hadde onre menich hon-
 dert Jaer voor mijn tijt ghesicht geueest /
 want doen Christus zijn Anonuael hielt
 (seyde hy) nā hy dat broot / en gaf zijne dis-
 cipule / en sprac: Neet / eet / dat is mijn lie-
 haem. Ic seyde / dat het broot dat Christus
 zijnen discipule gaf / dat hy dat haer gaf in
 t gelyckenisse van zijn lichaem / dat voor haer
 soude gebroken zijn / gelyc hy in veel plaet-
 sen vander schrift he by gelyckenissen afge-
 beeldet heeft / te weten / in Joanne seyt hy
 Ick ben eenen warachtigen wijnstoc / wā
 int we-

Mat. 26 / 68

Mat. 26 / 28
Joan. 14 / 19

Mat. 26 / 25

Luc. 22 / 19

Joan. 15 / 1

int wesen en was hy gheen en wijnstoc /
 maer hy ghehete hemseluen by eenen wijn-
 stoc: Alloe was dat broodt / dat Christus
 zijnen Discipulen brack / gheestelijck een su-
 guere van zijn lichaem / want hy spraccht /
 Joā. 6. 56. Joan. 6. Wleys en bloet en is uerghens roe-
 nut / maer de woordē die ich spreke / die zijn
 gheet en leuen. Wy seyde / dat daer niet
 op gesproken en was / want waer Christus
 daer niet (seyde hy) hoe soudemen daer aen
 de vdoemensse eten. Maer ic seyde: Waer
 dat Christus vleys en bloet / mē soude daer
 aen gheen verdoemensse eten / want Chri-
 stus spraccht selue: † Wie mijn vleesch eet / en
 mijn bloet drinck / die heeft dat ewighe le-
 uen / waerom en machmen dese woorden
 niet letterlijck verstaen / maer geestelijck / te
 weten / so remant tot des vdeeren Auont-
 mael ginghe mer de gemeente Christi / daer
 Ephy. 1. 2. 22. † Christus thooft af is / ende hy waer noch
 1. cor. 5. 10 een vdronchaert / oft gerich mēsche / oft een
 afgodendienaer / oft eenighe des ghelijck /
 sulchen soude onbequaem zijn / om mer Chri-
 2. Co. 11. 1. 28 sus lidmaten thoor te vreten / niet onder-
 schejpende lichaem Christi. Doe seyde hy
 daer veel onder ons waren / als drone-
 haerts / ouerspelders / ofte diergelijcke / en
 dat hy sulcke wel wiste. Doen vracchte ich
 hem: Wie? Wy seyde: J. de R. Ich vracch-
 de hem / waer hy woonde. Wy seyde: Ich en
 salt v niet seggen. Ich seyde: dat te wel wiste
 ic / iudien daer sulcke in onse ghemeenten
 2. Tel. 5. 5. 10 waren / datmen wel wiste / men soude se / na
 luyde der schrift afdoen en buyten sluypen.
 Doen vracchte hy my noch / wie my ghes-
 doopt hadde. Ende als hy dat van my niet
 weten en conde / so befwoert hy my / maer ich
 en seyde hem niet. Doen seyde zijnen Eris-
 fier: Ich wedde v om eens pot wāns / dat
 ghyt eer veerthien daghen wel seggen sul.
 Daer

Maer ic en wilde niet wedden. Doe vracch-
 de hy my af / hoe die wils dat ick daer Auont
 mael ghehouden hadde. Ich seyde / dat ick
 dat somtijts ghehouden hadde / alst bequa-
 men tijt was / mer veel lieue Broeders ende
 Susters. Wy vracchte: Wie? hoe herente?
 Waer af dat ick hem eenen noemde / die hy
 by namen vracchte. Doen vracchte hy van
 sommighe / oft ickhe vooz mijn Broeders
 hiel / oft dattet maer vrienden oft vren-
 delingen en waren / want ick hebbe alsulck
 vlamensh gheleert (seyde hy) vā vrencom-
 lingen / van vrienden / en van Broeders.
 Ich seyde: Ic meende dat ghy een vbrab-
 der waert / condt ghy wel so veel vlamensh?
 Ich en weer nauwelijck (seyde hy) wat ick
 ben: ick ben by auontuerē een Wandeling.
 Ja (seyde ic) daer staet in Joannes Open-
 baringe van een vseeke * die wter Zee ghe-
 clommen is / vghy muecht van haren gesach-
 te zijn. Doen vracchte hy my / oft ick niet en
 ghehoorde / dat Jesus Christus van Maria
 vbleef en bloet hadde aenghenomen. Ich
 seyde: dat ick geloofde / datter vwoort / dat
 Joā. 1. 2. 1. inden beghinne by Gode was / waer † dooz
 † 2. Tel. 1. 2. 3. de vwerelt gheschapen is / dat dat selue
 vbleesch ghemorden is. Doen seyde hy / dat
 hy naden vbleesche Dauids Sone was. Ich
 seyde: * Is hy Dauids Sone (soo Christus
 selue spraccht) hoe noemt hem dan Dauid
 een vbreer? Wy seyde: dat Christus dat mer
 de vhariseen vvoort en brochte / om een v-
 gumer vvoort te bringē / maer Martheus v-
 schijft zijn geslachte (seyde hy) van Abra-
 ham tot Maria. Doen seyde ick / dat vbra-
 cheus de geboorte Christi alleenlijc brocht
 te op Joseph * de man Marie / van de wete-
 ke ghebooren is Christus. En Lucas seyr:
 dat Jesus ghehouden was vooz een sone
 Joseph. Ja (seyde hy) ghelooft ghy niet dat
 Maria

Apoc. 13. 2. 2

Joā. 1. 2. 1.

† 2. Tel. 1. 2. 3.

Joā. 1. 2. 14. 2

Mat. 22. 2. 4. 0

Mat. 1. 2. 16. 2

Luce 3. 2. 2. 2

Mat. 12/1/4.6

2. Co. 11/1/11

Joã. 8/1/23

1. Co. 15/1/4.7

2. Tim. 4/1/3

1. Co. 7/1/9

1. Phe. 5/1/12

Die Belydinghe van

Martha Christus Moeder is? Ic seide: Ja Ic Christus spreect: *Alle die de wille mijns Vaders doet / dat is mijn Moeder / suster en broeder. Doe seide hy / dat Christus van der vrouwe zaet is. Maer ich seide / dat de vrouwen selue gheen zaet en hebben / want ic gelijck de vrouwe vande man is / alsoo is de man door de vrouwe. Doe seide hy / dat hy van Mariens Substantie / en van hare bloede waer. Maer ic antwoorde / dat Christus torsen Jode spreect / dat hy van s'vrouen is / maer sy van beneden / ghy zijt vander werelt (seyde hy) ich en ben vander werelt niet. Daer toe spreect noch die Apostel / dat die eerste mensche vander aerde is / en aertich / maer die tweede mensche is de Weere selue vanden hemel en hemelich. Doen seide ich tot hen / dat sy haer doch beteren soude van haer ongerechtheyt / veruolich en valsche afgodische leeringe. Sy seide: wy hebbe die rechte leeringe. Ic seide / dat Paulus nochtans gebiedt / datmen sulche schulde sonde / die verbieden de se te nutten die Godt ghescheyen heest tot behoef vanden ghelooinghen / ende die verbieden te trouwen / ende die een branteycken in haer conscientie hebben / want ic het is beter trouwen dan beenen / maer ghylieden in contrarie en reghen de Schrift verbiedt te nutten die s'ghis / ende verbiedt te trouwen / ende ghy hebt leuer te bernien dan te trouwen. Weeck. Wy en verbieden niet te trouwen. Hans. Ghy doet ymmer / ghy weer wel datmen in die wassen ende veel meer ander daghen door v'lieder ghodt geen vleys ere noch trouwe en mach / ende ghylieden zijt oock in sulch verbans ghetreden / dat ghy lieden niet trouwen en moecht / maer ghylieden bedijft wel sulche sonne

To men daghelijc siet aen die Balsarden diemen v'liede chups brenge / daer Paulus 1. Co. 5/1/3 seyt / datmen met sulche (te wren / oncuysche / v'onchaertr / &c.) niet en soude eten / maer men soude den Dupuel ouer gheuen tot verberinghe haers vleys. Deech. Wy en zijn soo quaet niet / wy en willen die Dupuel niet ouergeuen / vo veel zijn wy te beter. Hans. Ja arme mensche / wildy beter zijn dan Paulus / Maer her er help niet waem v' seyt / wãr ghy en wilt v' niet beteren. Maer wildy op de merct / oft op eenige openbare plaetsen met ons spreken / wy zijn bereyt / op hope ofter pemaen van de onbetenden daer door mochte geroech worden. Weec. Dat en sal niet zijn / Die soudet daer v'delen / schippers / vischuer coopers / ofte sulche mensche / dat waer recht om een oop / maer wy zijn dies te fatter / dat wy so veel niet v' spreken / men behoode v' maer slechts ons gelooue te verhalen / en in dien ghijt niet en geloof / recht daer oner te wd. Wy hadden oock noch veel meer ander woorde / als van Heylige aen te bidd / vanden wass van Rom / van bieche / vassen / v'aghebyer / ende slagen der heylighen / dat veel te lanc soude zyn nu te schryue / maer het voozse hebbe ich gheselt nae mijn onthouden / ghelijck sy veel gheschieden / maer mits daret alreede lãge gelede is / ick en soude niet in se vã woorde te woorde waeren te lerten / maer om dat ick wel weet / dat het niet en v'odert / waaten haer seyt / 2. Tim. 3/1/11 ende dat sy stout ende onbeschaemt zijn / soo s'ferte ickse somtijts opt corste / haer voozse houdede van int openbaer te spreke / dwelc derley gheuraecht aen onse Broeders / ende Susters / die mer ons in banden zijn / die alle spel gheinoet zijn tot noch toe / die Weere

2. Tim. 3/1/11

Die Belijdinghe van

re hebbe lof / want wy ontsaghen die valsche
Wrophetē veel meer eer wy haer spraken / dan daer nae / maer de Heere weer zijn

Luce 21. b. 14.

2. Cor. 12. a. 9

2po. 4. b. 11

Wruercojen in sulcher vrien eenen * monde te gheuen / soo hy belooft heeft / beter dan wy sonden connen gbedencken : Want die zijn soo doech dar men daer af verwondert / alliment ker en hoorz / de Heer moet alleen prijs hebben van etwicheyt tot etwicheyt / Amen.

Den Weecken vnaechde my oock / off wy voor hem niet en bidden. Ick seyde: Ja ick. Hoe heertmen my (seyde hy) onder v lieden? Weet ghy lieden my Saulus? Ick seyde: Ick heb v somtijts den Inquisituer hoozen noemen (doen lachren sy alle) ende somtijts den Weecken van Ronse. Doen hadden noch veel meer ander woorden / Maer ick latet eensdeels by ghebreck van pappioz / dat ick niet meer en schijue / maect ick bidde alle de gheene die dit sien / nemet my ten besten af. Ende ist mogbelick laet hier af een Coppe t Antwerpen aen onse keunisse / ende seyndt eene Westwaerts aen onse keunisse.

C Een

Hans de Wette. fol. 102.

Een Liedeken van Hans de Wette / Na de wijse: O Heere ghy staet alijc in mijnen sinne.

Het goeden moet / o broeders vans weerden
Want onsen Godt sterck ende goet dertier

Sal seif den strijt ter noot aenuerden
En hy ons staen in waer ende vyer.
Tweel vziende genagē te Bent door lisse
Hebben haer geseit so vrocmelijc ter weck
Teghen die bedriecheliche Sophissen
Dat sy ter schande quamen met haer leer.
En in t haer / Hans de Wette ghebeien
Weest zijn disputarie beschreuen sijn
Die hy had met de valsche Wrophete
Onder als een vnaechde in desen lichijn.
In aetonne en blift ghy niet mer ocs allen Ronse.
Int geloof en dieft der Rooscher here clac
Dat haer plagen op my niet souden vallen Hans.
Den ick gheseyden wt insiden van haer. † Jer. 51. a. 6.
† Bengese dat ghemeynschap mette lichte Apo. 18. b. 4.
De dyspusternisse niet hebben en sal † 2. cor. 6. c. 14.

Est. 4. 2.

Noch dat ongerechte metten gherichte
Noch Christus inghelijc met Welial.
Het sacrament des doopsels in ons hercke Ronse.
Hoer men roccomen salmen salich zijn
Segt war dat ghi hout va assulche wercke
Nieu / want kint doop is geen benel deuijn. Hans.
Wbelijding is daer op een figuracy Ronse.
Want int oude Testamēt de kinder s cleen
Onbeseen / en die in dees tijt van grac
Wijuen ongedoopt zijn verdoemt met een.
Hans antwoorde daer op int generale
Hepkens int oude Testamēt na v woort
Die moesten dan verdoemt zijn altemale
Dars maer phitosophy sprach hy verstoort.
Maer ghy sout v billix te segge schamen Hans.
Dat donnosel hinderen zijn verdoemt

C Wan

Mat. 19. b. 14. * Dat alfulcken dat hemelriek toecomet.
Luc. 18. v. 16

Daer riep ooc eenē paep onder den hope
Dat een van Paulus discipulen schreef
Dat hy had geleert van hē dē hinderdooge
Siet doch war argumēt dat hy hier dreef.

Hans.

† Al waer also dat wren heimel daede
Een Engel die leerde een ander gront
Dan Christus int Euangelij verhaelde
Die sy vermaledijf Paulus oortont.

Koude.

Van wien ontfingt ghy in vorzige dagen
Den doops in wat stede/plaets/ oft byge
Mer hy en creech geē beleyt op zyn vragē
Waer doo had mogē comē meerder cruytē

Doen heeft hem terkont bekworen die
Drechen

By den leuenden God/en zyn Doop me
Wien hy ontfangen had/dat hy sou sprackē
Doende hem beleyt daer af opre ste.

Hans.

Imr. 16. f. 61.

Koude.

Hans.

† Cayphas heeft Jelum Christum ooch
bekworen

Christus die sprack/ als hy bekworen was
Hy sprac voor hē selfs/ mer vā dwertē coze
Jongren gheuraechē zjnde/ sweech op dat
pas.

Al hebben wy hier bysonder ghesonghen
Wt die belydinghe van Hans de Wet
Sy alle twelue spraken mer nieu tonghen
Wt los des Weeren verbypēdenē net.

Alsinen duplent vif hondert heeft ghee
schrienen

Daer en bouen negenbeertich laer
Lieten dese lieue vrienden haer leuēt
Joā. 18. b. 37. * Veruygende de waerheyt openbaer.

f J N S.

Een

Een Bely-

dinge van Hans van der

Maes/die hy gheschreuen heeft inder ghe-
manckenisse liggende tot Waellen / int
Jaer 1559. Ende is aldaer om
het woort des Weeren
ghedooder.

Alno 1559. in October / soo was ick
ghehaelt voor den Inquisiteur / om
aldaer mijn ghelooue te belyden: De
welcke als ic voor hē quam/vraech
de my mijn onderdom / mijn naem/
ende waer ick hadde gheweest. Daer nae
vraechde hy my/oft ick herdoopt was. Ick
sepede: Ick en kenne maer * een doopsel/ als
daer cotten Eybelien staet / dwelcke is het
doopsel der gheloonighen/ alsoo Martheus
ende Marcus verhalten in haerlieder Euan-
gelie/ Ende oock als Petrus verhaelt/ Ac-
tor. 2. tot den volcke diese woorden: † Weht
berou van nive sonden/ ende een yghelijck
sate hem doopen inden naem des Waders/
des Soons/ ende des heylighen Gheests/
in vergiffnisse der sonden/ die zyn woordē
gheerne ontfingen / die sieten haer doopen.
Mercht int selfde Capittel / ende oerleket
wel: * Sy braken het doort/ haer quam en
vreefe aen/ sy waren al een siele/ en hadden
alle dinc gemeyn/ her welc en cleyt him al
mer doen en can. Daer na vraechde hy my/
waerom dat ick gelooftē dattet Euangelle
mont vā twee oft drie alle woordē staē. En
nu zyn daer vier Euangelisten/ als Mar-
cus/ Marcus/ Lucas ende Joannes/ die

Ephē. 4. 8. 4.

Mat. 28. c. 19

Act. 16. b. 15.

Act. 2. d. 38.

Act. 2. e. 4. 3.

Deut. 17. b. 11

Mat. 18. b. 16

Es. ij. alle.

Mat. 16, 1, 16. alle gelijck van eenen Christo ende Messia
 Rom. 1, 6, 20. genuyghen ende spreken de welcke* Godts
 Rom. 1, 6, 20. Sone is: Ende Godt zijnen Vader, datter
 Mat. 7, 5, 11. dooch eenen Godt is, dars goet te merken
 Luc. 6, 2, 22. aen de Scheppinghe der werelt; en de teer-
 wat. 10, 6, 22. kenen ende wonderen die wy dagelijcx sien.
 Mat. 7, 5, 11. Als cooren doen groepen / gras / appelen /
 Luc. 6, 2, 22. briecken / noten / als men sien mach. Door
 wat. 10, 6, 22. machinen noch merckē datter Euangelium
 Mat. 7, 5, 11. waer is: want ich hebbe ghelesen dat Chris-
 Luc. 6, 2, 22. tus seyt: + Salich zijt ghy / als v de men-
 wat. 10, 6, 22. schen verlamden en quaet van v seggen om
 Mat. 7, 5, 11. mijns Naems wille / en daer aen legē. + si
 Luc. 6, 2, 22. noch seyt Christus: * Om mijns Naems
 wat. 10, 6, 22. wille sulc ghy ghehaet wesen van alle men-
 Mat. 7, 5, 11. schen. Doen ickert las / ick ghelooftē. ende
 Luc. 6, 2, 22. nu v inde ickert waer in my ende aen andere /
 wat. 10, 6, 22. en ghelooe datter Euangelie waer is. + v
 Mat. 7, 5, 11. mach een yegelijck weten / sien en verstaen /
 Luc. 6, 2, 22. datter also is / als Paulus seyt: * Alle die
 wat. 10, 6, 22. Godtsalichlijck willen leuen / die moeten
 Mat. 7, 5, 11. vernolginghe lijden. Dus segghe ick: Doos
 Luc. 6, 2, 22. alle dese gheruygen / die niet lieghen en moe-
 wat. 10, 6, 22. ghen / machten wel vj spreken / ende seg-
 Mat. 7, 5, 11. ghen datter Euangelium waer is: Eick si
 Luc. 6, 2, 22. wel toe daer mede quelden sy my seer. Daer
 wat. 10, 6, 22. na vbraechden sy my na de Roomsche Ker-
 Mat. 7, 5, 11. ke, oft ick niet en ghelooftē datter de rech-
 Luc. 6, 2, 22. te Kerke was / de welke ghefondeert is
 wat. 10, 6, 22. op den Steen / de welcke Christus is. Ick
 Mat. 7, 5, 11. seyde: + Neen ick. Doen vbraechde hy my /
 Luc. 6, 2, 22. wat kerke ick geloofde dat de rechte was.
 wat. 10, 6, 22. Ephe. 5, 2, 25 Ick seyde: * De Vergaderinghe der Hebr-
 Luc. 6, 2, 22. loonighen in Christus name, als Christus
 wat. 10, 6, 22. seyt tot Petrus: + Ghy zijt Petrus / ende
 Luc. 6, 2, 22. op desen Steen sal ick mijn Kerke bijn-
 wat. 10, 6, 22. ren / dat is te seggen: Die een sulck geloof-
 Luc. 6, 2, 22. hebben als Petrus hadde / gelijckmen wel
 wat. 10, 6, 22. merken mach toren Corinthē daer Paul-
 Luc. 6, 2, 22. us seyt: * Dat gheweynschap heeft den
 wat. 10, 6, 22. Tempel

Hans vander Haeg. fol. 153
 Tempel Godts metten Afgoden: Why zijt
 den Tempel des leuenden Godts / gheijck
 als Godt spyeck: Ick sal haer Godt zijn
 ende sy sulen mijn volck zijn. Also alle ge-
 loouinghe / die in + Christus Naem verga-
 deren / zijn de rechte Kerke. Noch vbraech-
 den sy my / oft het Sacrament dat de Ker-
 ke ghebruyckt / inde Kisse / niet vleesch en
 bloet is / na dat de Diester gheconsecrere
 heeft / oft het niet en is het liechem Chri-
 sti in vleesch ende in bloedt. Ick seyde: Woe
 soude dat moghelijck zijn / want daer staet
 int eerste Capittel int Werk der Aposto-
 len / + dat hy ten Hemel is gheclommen /
 ende int leuende Capittel seyt Stephanus:
 * Ick sie den Hemel open / ende des men-
 schen Sone ter rechter hant Godts sitten.
 In Petrus inden 1. Dylec int 3. Capittel
 seyt: * dat hy verreesen is / ende ter rechter
 hant Gods inden Hemel geuaren / so en is
 hy dan daer niet. Doen vbraechde hy / ofs
 hy niet wel machrich en is daer te zijn / dat
 zijn Godlijcke cracht. Ick seyde: Hy en ver-
 mach niet regen zijn woort: Hy is almacht-
 ick / dat kenne ic / maer regen zijn woort en
 doet hy niet. Doen seiden sy noch / als hy
 den + Auontmael hielt mer zijnen Discipu-
 len / dat hy haer zijn lichaem gaf / als ooc in
 den 3. Dylec / wāt hy seyde: Neemt eet / dat
 is mijn lichaem. Maer daer op seyde ic / dat
 hy zijn lichaem niet en gaf / maer een brocke
 broots / want almen merken mach / het
 wort daer terfont gelicuert van Judas / in
 der Joden hande / en leet ooc / en wert aent
 cruyt gehangen / soo en conde hy pinners
 niet zijn lichaem heuen te eten / ende als
 hy seue seyt: + Dan nu voorten en sal ick
 niet meer drincken vande vrucht des wij-
 ghaerts / dwelck is wijn / dat hy te vooien
 zijn bloedt heet. Aech totten Corinthen
 Cc iij iuden

Mat. 18 / 1 / 20

Act. 7 / 1 / 10

Act. 7 / 8 / 56

1. Pet. 3 / 6 / 18

Mat. 26 / 6 / 28

Mat. 26 / 46

Mat. 27 / 34

Mat. 26 / 23

De Welſhinghe van

1. Cor. 10/1/16
21/6/12

inden eerſten Brief int 10. ende 11. Capitel.
daer moecht ghy breeder verſtanden eſſigen.
Soo en ghaet hy niet zyn Liebaem zynen
Apoſtolen / maer her beteeckende zyn Na-
chaem. Daer nae vracchede hy my / wat ich
hieft vanden dienſt diemen in de Kercke
doet. Ic ſeyde: Woer groote ende groote
liſſche Afgoderije. Doen ſeyde hy: Ghy
houde dan voer die Doere van Babilons-
en? Ic ſeyde: Ja als Apocalypſis 17. Maer
van de Welſche die haer doet anbidden / ſoo
wieſe niet anbidden en wil oft her teeken
in zyn hant / oft in zyn voorhoofd / &c. Die
haer teghen Godt ſelt in zyn innercozen.
Doen ſeyde hy my / dat wy niet en ſouden
comen berooghen / dat onſe Kercke / te we-
ten / vande Wedoopers (alſoof ſyfe noem-
den) ghetweſt heert ouer beertich Jaeren / en
haer Kercke gheduert heeft / &c. Doen ſeyde
ich: Wy en ſetten onſe Kercke in geen Ke-
giller Woerken / als de Roomsche Kercke
doet / men ſoudeſe te haest binden. wat ich
ſoekte te niete te doen oft te dooden / ende
ſy en heert (ſoo de Roomsche Kercke heert)
den Keyſer oft den Coninc niet te hulpe
maer de Keyſer oft Coninc of Prince loes-
kenſe met meerſcheyt te niete te doſ: Maer
ich ſal v wel betooghen / dat ſy van dypſent
vijfpondert ende neghenen vijftich Jaeren
en want Chyſtus is de ſteen des fonda-
ments / ende ik ſint dier tijt dat hy gecruys-
t is. Doen ſeyden ſy: Jae de Roomsche here-
ſe / want van Petro is ſy inghebelt / he-
was den eerſte / daer nae alle heylige Pa-
ſen / alle heylighe Doctoren / als Jerom-
mus / Auguſtinus / Ambroſius / Be-
nardus / de welcke de vſer Doctoren zyn
van de heylighe Kercke / wilſe ghy deſe niet
ghelooſen / daer ſoo geleerde mannen wa-
ſen? Ic ſeyde: Ic ghelooſe alleene Gods

Mat. 16. e/18.
Act. 4. a/11
Eph. 2. b/12.

Wans vander Maes. fol. 204
woort. Noch vracchede ſy my / oft ich niet
en ghelooſede in Godt den Vader / God den
Sone / Godt den heylighen Geest / die per-
ſoonen ende een warachtich Godt. Ic ſey-
de: Ic en vinde maer een perſone in de
ſchiftuere. Sy vraccheden / wie het was.
Ic ſeyde: Chyſtus die heeft men ghesien Mat. 3/ b/38.
ende ghehoort / maer den f Vader en heeft
noyt yemant geſien / wie ſoude comen leg-
gen wat perſone datter is / wat hy is / on-
ſenlijck. Den heylighen Geest en heeft doch
noyt yemant geſien / dan men heert wel als
een * Dupne op Chyſtum ſien dalen / maer
ſeyden ſy: Ghy en ghelooft niet datter die
perſoonen zyn? Ic ſeyde: ſien ich / of men
beroochſe my met de ſchift / maer ich be-
kenne dz ſy die int weſen zyn / maer noch
tans eſt warachtich Godt. De Vader en is
de Sone niet / noch de Sone en is de heyl-
ghe Geest niet: Den Vader bekenne ich
voor den Vader / Jeſus Chyſtus voor zyn
nen Sone van hem ſturggeaen / den heyl-
ghe Geest vanden Vader ende den Sone
beide / Maer nochtans onuerſcheyden en
waerachtich Godt. Doen vracchede hy my /
oft Chyſtus zyn vleech en bloet v a Ma-
ria niet aenghenomen en hadde. Ic ſeyde:
Men ſoude ic my moeten betooghen. Sy ſey-
den: Wy is van Dauds Zade. Ic ſeyde:
dat hy van Dauds Zade geboren is / maer
dat hy zyn vleech en bloet van Maria aen-
genomen ſoude hebben / dat en betuycht de
f ſchift niet. Keest Lucas int eerſte Ca-
pitel / daer de Enghel ſeyde: * Ghy ſult be-
vrucht werden / en noch daer na / als Ma-
ria ſeyde: Wy ſouder geſteden / nademaet
dat ich gheen en man beken en hebbe? De
Enghel antwoorde / en ſeyde: Deſe heylighe
Geest ſal van bouen in v comen / ende de
Cc liij. crachs

Den. 6/ a/4
1. Cor. 2/ a/6
Jo. 17/ b/5.
* Jo. 19/ t/18
Mat. 1. e/18
* Lu. 1/1/30

eracht des Alderhoochsten sal v omschij-
nen/ daerom oock dat Heylige dat gebozen
sal worden/ sal Gods Sone gheeten wor-
den. Dese bedencket/ hy seyt: Dat Heylige.
Noch seyt Paulus: * dat de eersten Adam
vander Aerden Aertsch is/ maer den tweeden
de Heere vanden Hemel selue. Leest in
1. Coz. 15. e 4/7
Noch seyt Paulus: * dat de eersten Adam
vander Aerden Aertsch is/ maer den tweeden
de Heere vanden Hemel selue. Leest in
1. Coz. 15. daer moete ghijt wel merken.
Oock Hebje. 10. daer Paulus seyt: † Daer
om als hy inde werelt coemt/ seyt hy: Offer
ende gauen en hebt ghy niet ghewilt/ maet
een lichaem hebt ghy my bereypt. Noch Jo-
an. 16. daer Christus seyt: * dat hy van zijn-
nen vader vorgegaen is / ende inde werelt
gecomen/ en noch veel meer ander plaesen/
als int 8. 9. * Ondersoect de Schrift/ † Jo-
annes Euangelie ende * Epistelen. Doen
vraechde hy / oft hy gheen substantie van
Maria ghenomen en hadde / als suppen en
anders. Ick seyd/ dat sy hem † ghesceere
hadde / als hy ghehaert was / * Sy wou-
te doen in doechen/ en leyde hem in een cribbe/
Doer vintmen dat sy soze voer hem ghe-
draghen heeft/ ghelich als hy † iuwel Jace-
out zinde verloten was / doen sochten sy
hem/ als sy vā Jerusalem quamen/ daer naec
dat sy hem mer neersicheyt sochtē/ en droe-
uich waren. Doen vraechde hy / oft hy niet
ghesogen en hadde. Ant. Christus sprack/
ende de vrouwe seyde / * Salich zijn de vrou-
wen die ghy ghelogen hebt: Ja vrouwe/ sal-
lich is hy/ die mijn woort hoorē / en dat be-
waert. Vrage wt at dunck v? Segt v goet-
duncken. Ant. Daer ick geen bescheyt inde
Schriftuere af en hebbe/ daer af en deef ick
niet spreken/ her goerdunckē en geter niet.
Noch vraechde hy my / oft Christus niet
van Davids Zade en was. Ick seyde: Woe
soude hy vā Davids Zade zijn / wā Chale-
Aug seyde selue. * Doe de Phariseen vraech-
den?

1. Coz. 15. e 4/7
Hebje. 10/8/5
Joan. 16/18
Joan. 4. d/19
† Joā. 1. b/14.
* 1. Joā. 1/8/1.
Lucē 2. d/21.
* Luc. 2/ 8/7.
Lucē 2/ 8/42
Lucē 18/ 6/27
Mat. 22/ 40

ben / wiens sone hy was / oft hy Davids
sone niet en was? Woe coest dat David hem
een Heere noemt? daer hy seyt: † De Heere
heeft gheseyt tot mijnen Heere/ sit tot mijn-
der rechterhand / tot dat ick uwe Wianden
legge tot een bancke uwer voeten. David
noemt hem zijn Heere / hoe soude dan zijn
sone wesen? Sy en wisten wat segghen.
Doen seyde ick: Ick kenne dat hy wt; Da-
vids Zade ghebozen is / ende niet vā Da-
vids Zade. Doen seyden hy: Daer staet Sa-
lat. 4. dat hy ghemaect is van eender vrou-
wen. Ick seyde: Dat voecht qualijck/ dat
een vrouwe een kind maken soude / en seg-
ghen niet alle ander Schriftē: Wt eender
vrouwen ghebozen? Hy seyde: Ick soude
wel in veerlich plaetsen toogen/ dat hy van
Davids Zade is. Maer hy en wilder niet
berooogen. Doe seyde ick: Weest sy hem van
den * heylighen Gheest ontfanghen/ her en
can dan van Davids Zade niet zijn.

104. 110/8/1
Acto. 2. d/35
Rom. 2/8/2
9/8/5
Luc. 2/ 6/28

Noch vraechde hy my / waer de men-
schen ghinghen / als sy van deser werelt
seghden. Ick seyde: Sy ontslapen inden
Heere/ als de Schriftuere betuycht / te we-
ten/ de † Gheloonighe. Wy vraechde/ waer
de Sielen ghinghen. Ick seyde: Paulus 1. Cor.
seyt / * dat hy wel woude ontslapen zijn
nae den vlesche/ ende by Christus thuy-
zijn / alsoo is mijn gheuoert. Doen vraech-
de hy / waer de ander Sielen ghinghen.
Antwoort. De Schriftuere en verhaetes
niet af ick en soude ooc niet conne seggen /
waer sy gaen. Vraeghe. Wāt dunck v daer
af? Sy gaen yewers. Antwoort. Ick late
in Gods dellicie [boodscheyt].
Doen vraechde hy / wat ick hielt van die
verrijsenisse der dooden. Ick seyde: Alsoo
tot den Corinth. 15. Daer inden 1. Brief daer
Paulus seyt / * dat dit sterfelijche aendoen

1. Coz. 15. e 1/5
1. Cor. 4. b/ 19
* 2. Coz. 5/8/8
1. Coz. 15. e 1/4
1. Cor. 15. e 1/4

sal dat onserlijcke / ende dit verganthe
lijcke dat onverganelijcke / ende dat die
selue lichaem alsoo verrijfen soude. Wy en
wilde daer op niet te segghen. Doen vraech
de hy my waer de kinderen gingen / die son-
der doopsel sijn. Ick seide: Waer Gods
belieft. Wy vraechde / oft sy salich sijn sou-
den. Antwoort: Christus heeft de kinde-
ren gebenedijende geseyt: * Alsulken be-
hoort dat kintche der Weemelen toe. Vraghe.
Ghy segt dan dat salich sijn? Antwoort.
Webben sy dat kintche der Weemelen / sy sijn
gheluckich gheuoech. Vrag. Wach / sy sijn
verdoemt / dars claer. Antwoort. Ken ick
torten Romyn. 5. dars staet / dat als doot
eens menschen ongehoorsamheyt de doot
coemt / alsoo doot eens menschen ghehoor-
samheyt het leuen coemt ouer alle men-
schen. Noch vraechde hy / oft ick de Ouer-
richeyt niet onderdanich wilde wesen. Ant-
woort. Jae ick mijn Weeren / also verre als
niet teghen Gods gebodt en is / want Pe-
trus seyt: * dat heer meer geoojft is Gods
ghehoorsamen te sijn / dan de menschen. Doen
vraechde hy my / oft ick voor de Weere niet
swaeren en wilde. Antwoort. Neen ick.
Vraghe. Men moet de Ouerheyt onder-
daen wesen / Paulus ende Petrus leeren.
Antwoort. Christus seyt: † Ghy en sult in
gheenderley manieren swaeren / noch by v
hoofte / maer alre woorden sullen sijn / Jae
dat iae is / ende neen dat neen is / al dat daer
houen toe ghedaen wordt / dat is vanden
quaden. Ende noch 1. Corin. 1. Jacob. 5.
Daer us vraechde hy / oft wy niet ghehou-
den en waren de waerheyt te seggen. Ant-
woorde. Ja wy wel. Vraghe. Segt wy nit
medegesellen. Antwoorde. † Onien naechen
te beschuldighen / en is de waerheyt niet.
Christus en leert dat niet. Doen beswoer
hy my.

Mat. 19/b/14

Rom. 5. b/18

Act. 5/d/30

mat. 5/ d/34

1. cor. 1/b/17.
Jacob 5/c 22

1. ioh. 3/ b/16

hy my by den leuenden Gods Sone Je-
sum Christum / dat ickse segghen soude.
Ick seide: Ick en achte nwe beswoeren
niet / het is Doouenaers werck. Doen
seyde hy / dat wy ghehouden waren te doen
teghen Gods ghebode / om het beswoeren
wille.

Men quelde my seer / met die den * gicht-
ghen brochten / segghende / doot igheloune
van die hem brochten / dat sijn sonden ver-
gheuen waren / ende alsoo doot het ghelou-
ne van Dader ende Moeder de kinderen
doch inden doot. Maer hy en seyt niet
doot haer geloune van die hem brochten /
maer daer staet alleen: † Siende haer ghe-
loune aen.

Wt liefden hebbe ick alsoo veel geschre-
uen / is dat ick v niet recht gheschreuen en
hebbe / nemer my ten besten af / maer ick me-
ne v na de rechte Schrift geschreue te heb-
ben / nemer in dancke. Waer wel. * Ick Ro. 16/d/15
doe de Dienden alomme seer heetlijcken
groeten/biddende / * dat sy voor my bidden.

Weet dat ick goets woerts ben / ghe-
louet sy de Weere. † De ghe-
nade des Weeren sy
niet v lieden
allen.

A. B. C. D.

Ken No

Mat. 16 f 61

Mat. 9. a. a.

Marc. 2/a/26
Luc 5/c/20

1. Tel. 5/ c/25

Ro. 16/ 4/23

En Liedeken van
En Liedeken van Hans
 vander Maes/ Naes de wijsse/ vanden 11.
 Psalm. Ofte/ Tyrannich werck vol
 archs ghedronghen.

Tyrannich werck spoozimen nu alst
 loeghen
 Waer ghy ter werelt wist heeren oft
 gaen

Alsulc verlocht Hans van der Maes tes
 deghen

Als hy op de pynbanche was ghelaen
 Wat grooter smert en pijn ter bacu
 weest hy ontfaen
 Sijnde in handen van die wreden
 Daer hy die waerheyt vroomlijck heeft be-
 leden.

Waers hont ghy d'Euagely warachtich
 hy heeft geantwoort: * Om dat alle woort
 staet in den monde van twee oft drie
 crachtich

Vier Euangelissen zijnder ghehoort
 Mattheus/ Marcus/ Lucas accoort
 Ioannes voort

Die al gheruychenisse gheuen
 Van eenen Hellia en Christo verheuen.

Sy leggen alle/ dat hy is Gods Soone
 Als aen de schepplinge der werelt schoone.
 Tecken en wonderen die gheschien
 Als coorn/ gras/ appelen doen groeyen
 Soomen mach sien

Noch machment merken ooch by desen
 Dat welck ghesproken heeft Christus ghe-
 plesen.

* Salich zijt ghy/ wanneer als v vew
 smaden

De menschen/ en segghen van v alle quace
 Om mijn Naem/ en niet luigens v beladen
 Sijz sijn

Diag.
 Antw.
 * Den. 17 b 11
 Mat. 18. b 16

mat. 16. c/ 16.
 * Rom. 1. c. 10

Mat. 5/ 8/ 11
 Luc. 6. 7/ 12.

Hans vander Maes. Fol. 207.
 Ghy sijn oock woorden van allen ghehaet
 Doen licht las/ ghelooftde ick loot haet
 Denijn de daet
 Men my en ander waer te zijne
 En ghelooft d'Euangelium ten sijne.
 Sacrament darment gebuyt inde Hille D'ag;
 Na dat de 10 dieer heeft gheconfacert
 Is dat niet lichaem Christi ghetwisse
 In vleesch en bloede/ soomen ter Kerck v-
 seert?

Woe sou dat zijn? Lucas gheert
 In Actis leert
 In eerste met een schoon verclaren
 Als dat Christus ten Hemel is geuenen. Acto. 1. b. 10;
 Waer hout ghy vande diele inde kercke? D'ag.
 Door groote groetwelijche Afguider
 Wou ghij voor die woere van Babels
 wercke? Antw.
 D'ag.
 * Apo. 13 & 4

Jae/ * ghelijc als staet in Apocalipsy
 Niet conuen betoghen sult ghy
 Dat ghewest sy
 Wouen veerlich Jaren/ te weten
 D'ieder Kercke/ herdoopers gheheten.
 Wy en serrenie in ees Register boecken
 Ghelijc als is der Roomscher Kercken
 aert

Want elck om te niet te doen haer soecken
 weest niet te hulp den Keyser hoec ver-
 clert

(Als de Roomsche) oft prins vermaert
 Elck haer aenbaert
 Maer sy is at van Christus tijden
 * Den Steen des fondamentis wy hem be-
 lijden.

Wilt ghy ooch de Ouerheyt obdieren
 Ja/ als niet sy teghen tghelode denijn
 (Sprack by) wijn heeren in allemanieren
 Wilt ghy ooch sweeren voer de heeren sijn
 Want ghy moet onderdanich zijn
 D'Ouerheyt dijn

Mat. 16. c. 18
 Act. 4. a. 11.
 D'ag.
 Antw.
 D'ag.
 Rom. 13. a. 12
 1. Pet. 2. b. 13

Petrus

Dit is een

Testament van Lenaert

Plouier/ het welck hy zijnen kinderen nae gelaten heeft / doen hy gheuangen sach om het woort des Heeren tot Antwerpen / en heeft aldaer zijn leuen gelaten / int Jaer 1559. Te reechenen tbe-
ghinck des Jaers van
Daentchen
af.

Lieno en seer beminde kinderen. In dat zijnde, &c. Doen v lieder vader van v ghenomen wert / * niet om 1. We. 4. b. 19
quaet doens wille / dan om het tge- t Apo. 1 / a / 9
tuychenisse Jesu / ende om dat ich v lieden bemint hebbe tot inden doot / wilde doch wel / als ghy tot uwe verstande ghecomē zijt / dat ghy uwe salicheyt waert loec- Mat. 6 / d / 33
kende / soo t Christus ons gheleert heeft.
Daerom hebbe ich v liede en cleyn vernan-
dinge geschreuen / op dat als ghy tot uwen verstande geromen zijt / ditte gedenckende / uwe salicheyt mueche loechen.

Daerom liene kindere / siet dat ghy lieden v moeder ghehoorsaen zijt / ende in eeren hou / want daer geschreuen staet : * Eert Exo. 20 / w / 12
vader ende moeder / op dat ghy langhe le-
uen muecht op der Aerde / en dat het v wel gaer t want so wie vader of moeder vloect / Exo. 21 / b / 17
die sal den doot steruen. Oock niet weder-
spannich oft wederprekende / niet hifsch-
lich / maer vriendelich : Oec niet liegende /
want daer geschreuen staet : De mom die
liecht / die doot de siele / want een luegenaer
en heeft geē deel int rijke Gods / Ja diens
* deel.

En Liedeken van Hans.
Petrus en Paulus bey so leeren
Neen / Christus seyt : t Ghy en sult gheen-
sins smetren.

En behoort ghy niet de waerheyt te seg-
ghen?

Antw. Ja wy wel / heeft Hans tot haer gheseyt
Wrag. Van v meeghesellen wilt ons toelagghen
Antw. Daer op heeft hy geantwoort met bescheyde
Daemen den naelien ic sult opleyt
Dars gheen waerheyt
Christus hou ons luter niet te vozen

Act. 16 / f / 62 * Doe hebben sy hem sterckelijck beswozen.
Hans sprack : W beswoering ich niet en
achte

Dat selue is der toonenaren werck bloot
Daer vielen die sel honden aen onfachte
Met pijn en tormenten swaer en groot
Maer zijnde in al sulcken noot
Dat Godt gheboort
Daer heeft hy niet af willen wonden
Maer bleef daer vast by als een heldt ten
enden.

O ghy Regentē der stadt van Wacken
Wilt opmercken / en siet wat dat ghy doet
Betreft v leuen doch niet grooter haesten

Jaco. 5 / a / 6. t Want ghy sordt dat onnosel Christus bloet
* Jone. 3 / b / 5 * Doet als die van Ninive voer
mat. 12 / d / 41 Oprecht doet
t Joel. 2 / a / 1. t Siet / den dach des Heeren sal naken
Sop. 1 / c / 14 Dan moet ghy reechening doen van v sa-
ken.

A J N S S.

Dit is

Apoc. 11. a/8 *deel sal inden veygigen Doel zijn. Ook is
 † Gen. 3/b/19 uwe handen † gheerne tot den werche staen.
 Eph. 4. c/28 ren/uwe meder helpen den cost te winnen.
 Doch gheerne leeren een Woerd in de hant
 nemen / op dat ghy / als ghy tot uwen ver-
 staude ghecomen zijt / uwe salicheyt inweche
 soeken. Ook althys ghelicht in uwe
 woorden / ghelijc het kinderen betaeckt /
 ende als ghy tot uwen verstaude ghecomen
 zijt / so neemt een Testament in de hand / en
 siet wat Christus ons daer nae gheleert

ende gheboden heeft / † want alle Schrif-
 ten van Godt inghegeuen / zijn mit tot lee-
 ringhe tot straffinge / tot bereynghe / tot on-
 derwijnghe inder rechneerdicheyt / dat een
 mensche † Gods sy volcomen ghelicht tot al-

Tit. 2/b/11. le goede werken. * Want de genade Gods
 is verschenen / die daer heylsac is / allen
 menschen / ende leert ons / dat wy sullen ver-
 loochenen dat ongodlijc wesen / de werel-
 lijche lust / ende sober / rechneerdich leuen

Deut. 8 / a/5. in deser werelt / † want de mensche en leeft
 Mat. 4. a/4. niet alleen by den broode / maer by elcken
 woord de dat wt Gods monde coemt. Siet

lieue kinderen / dat des weeren woord den
 spijse der Sielen is / daer de Siele by leuen
 moet / ende die hem nae dese woorden niet
 en voecht te leuen / dien is de ewighe ver-
 doemnisse toe gelyc / gelijc Christus seyt:

Joan. 3 / a/5. * Doopwaer / boopwaer segghe ick v: Ten
 sy iake dat yemant herbozen worde / die en
 sal het rijcke Gods niet sie. Daeromme seyt

Mar. 1. b/15. Christus: † Betert v' ende ghelooft den
 † mat. 3/a/10. uangelio / † want de Wijse is aen de woerd
 der Doomen gelyc / elcken Boom die geen
 goede vruchten boort en brengh / sal afghe-
 houtwen ende int vier ghewoopen worde.
 Daerom lieue kinderen / siet toe dat ghi dese
 straffe zijt ontsuldende / want * soo wie den
 Euangelio niet gehoort / en is / die sullen
 pijns

ohne lijden / dat ewighe verdernen van dat
 mensche des weeren.

Och lieue kinderen / siet doch wat ee straf- 2. Tell. 2/a/5
 se salder comen ouer den ghenen die den E-
 uangelio niet gehoort / en is / ewich dat
 menschin Gods te deruen / ende ewich pij-
 ne te lijden. Daerom lieue kinderen / schijc
 v' doch binnen dat ghy rijt hebt / al ist datres
 wat drucx ende tribuluarie opstaet ouer die
 den Euangelio soeken gehoort / en zijn /
 het en sal niet langhe dueren by dat ewich
 is / † want door veel drucx ende tribuluarie

moeten wy ingaen in het rijcke Gods. Daer
 om seyt Petrus: † En laer v' niet veruon- 1. Pe. 4. b/12
 deren / als ghy doort vper ondersoche / want
 als oft v' wat nieuws ghelichiede / maer ver-
 blyt v' daer in / dat ghy deelachtich zijt des
 lijdens Christi / op dat ghy inde tijt der o-
 penbaringe groore vrueche ende bliscchap
 hebben moecht. Och heeft Christus onse

veeraer en weeter / selue moere door druc Luc. 24. c/39
 ende lijden in het rijcke Gods gaen / en
 † knecht en mach niet beter zijn dan zijn

weeter / maer het sal den knecht ghenoech
 zijn / dat hy v' ghelijc zijn weeter. Daer-
 om seyt hy / dat hy niet en is ghecomen om
 vrede te brengen op der Aerden / maer het
 de werelt qualick soude conne lijden / gelijc
 als ghy vand en beginne niet en heeft con-

uanden lijden / want sy hebben de * Wozopheten
 haer beroerden Godt te hebben tot eenen
 wader / nochrans en hebben si het goet niet
 connen sijde / dat haer de Wozopheten waren
 leggende ende waerschouwende. † Daerom
 hebben sijle ooc veruolcht / ia gelleenicht en
 geboot / Ja Christus selue en hebbe sy niet
 beheert / daer hy so veel techenen en crach-
 tige daden onder haer dede / * maer heb-

de besg
 Mat. 13 / c/12

den hem gheruyft. Och lieue kinderen /
 2. Ti. 2. v/11. neemt dit ter heren dat Paulus seyt: † Wie
 God salich wilken leuen / die moeten vertol-
 Rom. 2. v/13. ginge in den / ende en later doch hierom niet
 † want die lijde en is doch niet weert te ver-
 2. Cor. 1. v/5. ghelyken de heer lijcheyt / die aen ons ghes-
 openbaert sal worden / want * gelijc des li-
 dens Christi veel ouer ons coemt / so coemt
 ons oec veel rooth door Christi / wár daer
 Apo. 2. v/10. staet: † Siet / de Satan sal sommighe van u
 inden herker werpē / en ghy sulc thien da-
 gen tribulatie hebbe / maer zijt geuroost / ich
 sal de v Croone des leuens geue / want ghy
 Apo. 3. v/10. dat woort minder † listlaemheyt beuouden
 hebt / so wil ich v oec beuouden door de ver-
 der tentation / die ouer de ganse ierde
 comen sal / om de gene te tenterē die op aen-
 den woonen. Siet / ic come haerleijck / hant
 dat ghy hebt / op dat niemant v Croone en
 neme / So wie veruint / die wil ic tot eenen
 Wilarne inde Tempel mijns Gods maken
 Apo. 2. v/7. hy en sal niet meer wtgaē / ic wil den naem
 mijns Gods op hem schrijven / ja den ver-
 winnenden die wil ich vanden haure des
 leuens te eten geuen / dat daer midde inden
 paradijsē Gods is / Ja dien en sal geen leet
 Apo. 3. v/5. warden vande tweede doot / Ja so † wie
 veruint / die sal mer witte cleederen geue
 worden / en ic en sal zijne naem wt het boec
 des leuens niet doen / en ich sal zijnen naem
 behouden door mijnen Vader en voor zijnen
 Apo. 3. v/12. Engelen / Ja wie veruint / die wil ic geuen
 met my op mijnen stoel te sitte / so ic verwin-
 nen hebbe / en hebbe mer mijne vader op mi-
 nen stoel geleten / Ja lieue kinderen / her doet
 wat schoone Belofren den veruinnenden
 Apo. 10. v/13. toe geseyt zijn. Daerom en * vzeek doch die
 mensche niet / die ons eenen coeten rijt die
 woghen want in deus aendoen / want wie

Leuaert Plouier. fol. 110.
 desen ducht / soo sulden wy doch rusten van Apo. 14. v/13
 allen onsen atbeyt / onder den Altaer / met † Apo. 6. v/9
 den genen die oock ghedaot zijn om Gods
 woort wille / ende sulden verschijnen met
 Apo. 7. v/17. veel duplent heylighen / ghecleet met wit-
 te cleederen / palmen in hare handen / toepen
 de met luyder stemmen / leggende: † Salic-
 Apo. 7. v/10. heyt sy hem / die op den stoel ons Gods sit /
 ende den Lamme. † Sy en sulden niet mee
 Apo. 7. v/16. hongeren noch dorsten / noch de Sonne en
 sal niet mer op haer vallen / noch gender-
 hande hitte / want de Deere wil haer liche
 Apo. 12. v/17. zyn / en sal alle tranē van haer ooge afwal-
 schen / en zijne naē sal in haer voorhoofden
 zyn / en daer en sal * genē nacht zyn / en sy en
 sulden geen licht der heersten behouē / noch
 het licht der Sonnen / want God de Deere
 salse verlichten / ende sy sulden regneren van
 ewicheyt tot ewicheyt.

Aldus lieue kinderen / neemt dit doch ter
 heren / siet op dese schoone belofren / den Apo. 1. v/7.
 veruinnenden behoert / ende niet de † actual. † Jer. 17. v/13
 ligen / want die zijn inder Aerden gheliche-
 Apo. 1. v/5. ven. Aldus lieue kinderen / siet toe de we-
 te te vzeelen / * binnen dat v de Deere rijt Esa. 55. v/6.
 gheeft / want hy sal comen saluent niet en † mat. 25. v/3
 meyn. Daerom zijt waarden en weest hem
 veruachrende / tegens dat hy is comende.
 † Dit is het Testament dat ich v lieden
 na late / gheleueu tot Antwerpen op den
 Steen / daer ich gheuanghen sach om
 het gheruydenisse Jesu. Wy wy
 nye vader / Leuaerts
 Plouier.

Een Liedeken van
Een Liedeken van Le
naert **Blouier** / Nae de wijsse: wel
hem die in Gods vrees
se staet.

D Testament van **Le**naert **Blouier**
Aen zijne kinders goederen
hy heeft in goeder trouwen
T'woort Gods haer voor ghehouden.
Dat hy gheuanghen weet ghelepe
Tantwerpen / t'was om gheen quaey seyt
Maer om eghetuyghnisse
Jesu Christi gheuwisse.

Als een goet **D**ader totter doot
weeft zijn kinder tot liefden groot
Vermaent/daer hy lach stille
Het waer wel mijnen wille.

Als ghy tot v verstande quacint
Dat ghy v salicheyt waer naemt
† So Christus onsen Heere
Vermaent heest in zijn Leere.
Daeromme lieue kinder siec
Dat ghy v lieder **M**oeder niet
Onghehoorsaem wilt wesen

† **M**aer houste in eer nae desen.
Want die **S**chrijvere aldus leest

† **W** **D**ader ende **M**oeder eert
Op dat ghy lang muucht leuen
En v wel gae hier beneuen.
Want wie also dat quade soect

† **D**at hy **D**ader oft **M**oeder vloect
Die sal daer mee verwerpen
Dat hy de doot sal steruen.
Ooch niet wederspannich en zijt
Oft wederspiechend reemich tijt

Ghy en sult ooch niet klijuen
Maer vriendelijcken bliuen.
En niet luegens niet om en gae
Want claerlijcken ghescheyuen staet

Lenaert **Blouier**.
Dat alle lueggen monde
Doot zijn siel door die sonde.
† Ooc uwe handen geerne suert
Torten wercke ende labuert
Den cost helpt moeder winnen
Weylpeijck tur minnen.

* **I**n spreeken weest doch mee gheschiet
Alcht op uwe woorden niet
Gheijck dat atesamen
Goey kinder on beramen.

Maer als ghy coemt tot v verstant
Neemt een Testament in de hant
Siet wat ons is ghelaten
Dan Christus om te varen.

† **W**ant alle **S**chrijver van den Heer
Inghegeuen zijn nur tot Leer
Tot onderwijs/tor straffen
Tot doer/om recht te schaffen.

Op dat een mensch volcomen sy
† **W**ant Gods ghenae is voorhenen
Deylsameijck verchenen.

Sy leert ons verloochemen al
Dongodtlich wesen in dit dal
Datmen i'werelts lust wijc
En oprecht leeft daer wijc.

* **D**e mensch leeft niet by t'broot alleen
Maer by elch woort tur **G**ods mont teen
Siet dars der sielen spijc
En leeft in soo een wijc.

Blouier heeft zijne kinder tees
Behaluen die vermaent veel inces
Als hy was int bereyden
Om van aerden te scheyden.
Souden wijt stellen al in sanc
Thiedt soude vallen veel te lanch
Die is voor zijn cleyn wichten
En om yedes te sichten.

D v ij

fol. 12.

Sap. 2/b/12

Gene. 3/b/19

Eph. 4. c/18

Eph. 4/c/19

2. Cl. 3/b/18

Cl. 2/b/11.

Deur. 8/ a/5

Mat. 4/a/4

Cpied

Hier vol-

ghet een Testament / ge-

schreuen van Sielis Bernaerts / aen zijn
Wijf / vrouwe / als hy iude gheuanckenisse
lach tot dat werpen / daer hy om her
woort des heeren is gheedoos
der / In her Jaer
1559.

Ghenade ende vrede moet by v / mijn
liene ende seer beminde wijf / vrou-
we ende Sukker inden heere / be-
menichfuldicht woorden / * Want
nae zijnder Goddelijcker cracht / al
wat ons dient totten leuen ende der Godt-
lijcker wandelinghe / die ons ghegheuen is
door de kennisse / diens / die ons gheroepen
heeft / door zijn heerlijckheyt en cracht / door
de welke ons de geoorde ende coselichste
beloften ghegheuen zijn. Also mijn alder-
lieftste / dat ghy door dat selue mede de elckste
vlicke de verghanchelijcke lusten deser wer-
relt / gelijck ghy oock gedaen hebt / en door
het versacken der seluiger / ende het geloou-
men der wedergeboorte / ende het geloou-
ende het bewijs der ghehoorsaemheyt / diwel-
ke ghy beweest in het doopsel / in her wel-
ke ghy Christum aenghedan hebt / en daer
door der Godlijcker naturen deelachtich
getworden zijt / ende dat en is niet gheschiet
om de wercken der gherechticheits wille
die ghy dedet / maer nae zijnder barmhertich-
heyt heeft hi v salich gemaect door dat wat ten
wedergeboorte / en vernieuwinge deg heyt
lijghen doests. So ghy hiet in woort vaert
totten

Sielis Bernaerts. fol. 172.

totte eynde toe / en lichtsaem wesc in al dat
v roeroem / so sul ghy beere dat v belooft
is / en v rijst God en danct hem hier af / van
alle zijn heerlijcke weldaden die v gheschie-
ghen / ende gebenedijst Godt den Wader door
Jesum Christum / al is v nu druck toe geco-
men door mijn afscheyt om des weere wile.
En weert dat hy v nae zijn groote barm-
herticheyt heeft / wedergebaert tot en leuen
de hope / door de verrijckenisse Jesu Christi
vanden dooden / tot een onuer-ganchelijcker
onbeuleckte / onuerderfelijcke erfennisse /
die daer is behoude op v / en alle die int sel-
ue gelouue staet / ghy die daer door de cracht
Gods int geloue beuaert wort totter salic-
heyt / de welke daer bereyt is / dz sy ondeckt
worde ter laetster tijt / in de welke ghy v
mijn liene en beminde wijf / vrouwe / verblij-
den sul / ghy die nu eenet cleynen tijt lanc-
st dat noot is / bedroeft wort in menigher-
ley verloefinge / want weert mijn alderlieft-
ste / dat wy in menigherley wijse verlocht
woorden / op dat daer door openbaer soude
worden / of wy de weere recht lief hebben.
Alus weest gheuroost mijn alderlieftste / al
quaem v noch veel meer druck toe / want
weert dat wy door veel druck ende lijdens
moeten ingaen int rijcke Gods. En gelijck
Ecclesiasticus ooc seyt / int 2. Capit. * Mijn
sone / wilt ghy Gods dienaer wesen / so be-
rept v tot aenuechtinge en lijdere / almen v
daer van locke wil / hou vast aen / en wijct
niet / want gelijck her goue ende alder door
het byer beproeft wort / also moeten de ghe-
ne die God lief hebbe door het byer der tri-
bulatien ondersocht ende beproeft worden.
Daer mijn alderlieftste / gelijck als Jacobus
schrijft int eerste * * * * *
als ghy in menigherley becozinge valt / ende
D d uij weest

Col. 1/2/123

1. 10 et. 2/2/21

Act. 14/2/12

Eccel. 2/2/15

Jacob 1.2.2

2. 10 et. 1/2/3

Gala. 3. c. 27.

2. 10 et. 1/2/4

Tit. 3/2/5

Weet dat v beproefde gelouue sduidicheyt
werck/maer laet de verduldicheyt eē volco-
men werck hebben/op dat ghy weest volco-
men en a geheel/ en dat v niet en gebreke/
want als wy in dinc zijn/ s dan is ons ver-
duldicheyt en lijdsaemheyt van noode. Al-
dus bidde ic v wt dē gront mijns herte/ en
tot het binnenste vā mijnder sielen/dat ghy
doch wilt gherooft zjn/ en niet verduldiche-
heyt en lijdsacheyt de beproeuinge ws ge-
loofs openbaer late worden/gelijc als Ie-
trus seyt / top dat de beproeuinge ws ghe-
loofs veel costelijcher benondē worde/ dan
dat verganchelijche gont/ twelc door rbyen
geproeft wort/ tot lot/ prijs en eere/ als an
Jesul Christus geopbaert sal wordē/den
welckē ghy noyt en laecht/en nochtans be-
smint hebt/ aē dē welckē ghy nu ooc geloof
en nochtans niet en saecht/ oft niet en siert
om des geloofs wille sulc ghy v verblijden
met ontwispelhelike en heerliche bijchape-
pe/en her eynde ws geloofs daer af bijge-
te wetē/ wter sels salicheyt/ En dan sal al
het lijde/dinc vermaetheyt/ veruolginge/
suchte/weene/ claghe/ een eynde hebbe. Al-
dus weest getroost/ en siert dat dit lijden al
vergaē moet/dar ons hier soude mogen ge-
schiede/ en alle heerlicheyt en alle wellust
heyt deser werelt moet ooc vergaē en woz-
dē als niet/maer wilt altyds sien op de toe-
comende heerliche Beloften/ die ons ghe-
daen zjn/ende die ons (wy die daer geloof-
uen/so wy s volstandich bliuen) ghegeuen
sullen wordē/ wāt hy getrouwe is dier wo-
loeft heeft/ swant de weere en vertrect zjn
belofte niet: Maer zijt getroost/ en hertont
op hē/wāt hy en sal v niet verlate/en tuwe
sorge weypt op hē / want hy sorcht vooz v
wāt hy is een God vol van alder genaden/
die v hier toe geroepē en vercozē heeft/ als

Joerug

Betrug verhaert: Maer de God alder ge-
nade/ die ons geroepē heeft tot zjn ewighe
heerlicheyt/ woos Jesum Christu/ die wil v
ghy die eene cleyne tijt lijt (hoort eene cley-
nen tijt seyt hy) volmaect make/ sterckē/be-
crachtigē en beuelligē int gene dat ghy aen
genomē hebt/ te weten/ bet gelouue aen hem
en zijnen eenigē gebozē Sone Jesum Chri-
stum onsen weere/dien sy lot/ prijs en eere/
van nu tot inder ewicheyt Amen.

Maec alle herteijche ende vziendelijche
groetenisse aē v/ mijn alderlieffte wtverco-
ten en seer beminde wyf/vrouwe en lieue
Suster inden weere/so heb ich utwen Bief
ontfangen/ inden welcken ghy my schrijft/
als dat ic v een Testament soude schrijuen/
het welckē ich v niet woygheren en wil/ in-
dien my de weere tijt geeft/want mocht ich
v met mijnen bloede ghehelpen/ ich soude
doen/en nu en can ic v niet helpen/dan met
mijn schrijuen/ende dat al tot utwen trooste
van my wt rechte woederijche liefste/ende
wt den gront mijns herten ghedaen/ en wa-
der seluer meynige dit te volpanden/so ich
begonnen hebbe/dooz des weeren hulpe en
ghenade. Soo weet mijn lieue wyf/
vrouwe en suster indē weere/ hoe dat God
zjn volc in vooiledē tijden besochte heeft/
doen sy in Egypten waren/inde slaueruie
vanden Coninc Pharaon/ den welcken sy
dienen moesten/ ende dienbaer waren on-
trent vier honder Jaer/ende doe hy se ver-
loffen wiide/ so heeft hy haer Mosen be-
weert tot eenen leydrisman/ dooz den welc-
dan Egypten/ ende heeft gheleyt dooz de
roode Zec/ ten de Coninc Pharaon mer al-
le zjn weere/ daer mede dar hyse na iaechde/
daer in verdronckē en veruinoort/en te niet
gebracht/ en haer wt zijnen handē verlost/
als

Joerug

Act. 21 / 17

Act. 2 / 17

Act. 21 / 8 4

2. Joē. 2 / 18

Act. 24 / 13

Act. 10 / 13

Act. 20 / 3 / 8 / 9

Act. 20 / 4 / 7

Act. 7 / 1 / 18

Act. 20 / 2 / 7

Act. 3 / 8 / 16

Act. 7 / 6 / 35

Act. 24 / 14 / 28

En Testament van

Exo. 15/ d/12 en zijn also inder t'woelstijnen gecomen / om
 Exo. 20/ A/1. en de weere Godt heeft haer werten en ges
 den gegene / door Mo' en haeren Aepstman /
 als dat sy haer na wadede sonde / maer sy en
 zijn in zijn wer' niet gebleuen / waer d' daer
 Nu. 14/ c/2. God trouwlich wert / ende swaor in zijnder
 Psal. 95/ b/11. grafschap dat sy tot zijder ricken niet co
 Heb. 2.3/ b/11. men en souden / ouer welcken swor hy / dan
 ouer de ongelooouge / en wy sien dat sy daer
 niet in gecome en zijn / en dat om haers on
 geloofs wille. En nu dit dus geschiet zijn
 de / so heet de weere door de Propheet ge
 Jere. 31/ d/31. sproken en geseyt / Siet de dagen sal ic co
 Heb. 8/ a/3. melseyt de heere / dat ic ouer dat huys Je
 rael en ouer dat huys Juda en nieu Testa
 ment volbrengen sal / niet na het Testament
 dat ic met hare vaderen gemact hebbe / indē
 dagen doen iche met der hant nam / en wt
 Egypten leyde / want sy en zijn in mijn Te
 stament niet gebleuen / waerom en heb iche
 Heb. 8/ b/10. oot niet meer gencht / seyt de heere / want
 dat is het Testament / dat ic de huys Israe
 el maken sal na dien daghe / seyt de heere /
 Heb. 10/ b/16 / Ic sal mijn werke in haer dinen geue / en
 salse in hare herten schijuen / en ic sal haer
 God zijn / en sy sullen mijn volc zijn / en een
 yegelijc en sal zijn naeste niet meer leeren /
 noch tot zijnen broeder seggen / Behent den
 heere / want sy sullen my alle kennē vanden
 minste tot de meeste / en ic sal haerder onge
 rechthede en sonde genadich zijn / al haer
 lieder ongerechtigheyt niet meer gedenckē /
 Heb. 1/ a/2. welck Testament dat hy nu in dese / laeste
 tijden geopenbaert heeft / gegueuen door zij
 nen Sone Jesum Christum onsen heere /
 welcke de rechte Moesē is / die ons by den
 hant genomen heeft / en wt Egypten dede
 heft / daer in wy alle satē / ende diende den
 Heb. 2/ c/15. heelichen Coninc Iheraas / sonder den welc
 ken wy

Siels Veruerts. Fol. 274.

ken wy geuangen lagē door de sonden / van
 welcken banden ende slavernije wy verlost
 zijn / door Christum / die ons door zijnen Sala. 3/ b/31
 doot en wetsoren vā zijnen bloede verlost /
 verlost en beuyt heeft voor de welcken
 Coninc Iheraas / den welcke hy te niere ge
 dae en veruoorz heeft in zijne bloede / met
 het welcke hy dat oude Testament veruult
 heeft / want het moeste al veruult worden /
 wat inde wee ende Propheeten geschiet en
 kont. So is dā de veruullinge geschien / en
 dat inuente beuuecht met zijne bloede / her
 welcke hy belockt hadde door de Propheetē
 als vozen verhaelt / en is ons door den E
 uangelio vercondicht / ende met teekenen Heb. 2.1/ a/4
 en wonderdaden beuuecht / wa hem en zijn
 heylige Apostolē / die welcke hy na zijn ver
 rijnisse wt gesonden heeft te prediken al
 mar. 16/ b/19
 den volcken / wie daer gelouuen souden / ge
 Acto. 1/ a/8
 doopt wende / die souden salich zijn / en be
 nal haer oock te leeren onderhouden al dat
 mar. 28/ c/19
 hy haer beuolen hadde. En nu / mijn alder
 heeste / wy dat volc zijn / dat God voorsien
 hadde van swerelts begin / en met ons een
 Heb. 7/ c/11. derer Testamēt gemact heeft / dan hy met
 Israel dede / want sy moesten dagelijc offer
 ten voor de sonden / daer mede sy noch niet
 en condē genoech doē / want Want offer
 Heb. 4.0/ b/7
 en Sondaoffer en heeft hy niet gewilt / noch
 Heb. 10/ a/5
 God en heeft hier niet gelust / die inde wee
 geoffert waer / maer doe sprac hy / te tueten /
 Christus / Siet / O God / ic come om uwen
 wille te doē. Waer neer hy dat eerste wech /
 om dat hy dar ander in erten soude / door
 welcken wille wy gheheplichē zijn / door de
 offerhande des lichaems Jesu Christi eens
 gescheit. En en yegelijc offer was doen
 ingeset / dat hy alle dage Goddienst plegen
 soude / en d'wils eederley offerhandē doen
 soude / hoe wel dāse te sonde niet en condē
 at ge

Een Testament van

af genomen/maect dese (te weten/Christus) doe hy een offerhande vooz de sonde goosfert hadde/die eeuwelijc vā weerdē is/ is is hy geleyt aē de rechtrijcē Gods/ēn wachte dat zinne vlandē tot eē banche zijnder wooren geter woorden/want met een offerhande heeft hy inder ewicheyt voloynt die geheyliche woordē/ want dat getuychē de heylige Geest ooc/ want na dat hy geleyt hadde gelijck daer geschreuen staet* Dit is het Testament/dar ich met haer maken sal na dien dage/seyt de Heere: Ich sal mijn wēt in haeren sin geuen/ ende in haer heren wil ic hē scrijuen/ eē haer sonden eē ongerechtedē en sal ic niet meer gedencke: Maer waer sulcke sgeuinge is/ daer en is geē offerhande meer vooz de sonde/ als Paulus scrijft.

Nb mijn lieue ende beminde Wuyfrouwe/hebbē wy dan eenen† vijen eē sekeren toeganch int Weylige door het bloet Jesuden welcken hy ons bereypt heeft tot eenen leuenden eē nieuwen wech/door den dooz hanch/dar is/dooz zjn vleesch/ ende hebbē wy eenen ouersten Wiester ouer dat huyt vlycke/aen het welcke ghy en lir zijt/want hy dooz zjn bloet ghereynicht heeft/ als dat hy beylch soude zjn sonder rimpel of rovelecke/aen het welcke ghy en lir zijt/want hy is het lichaem Christi/ ende wy de icdē des seluen lichaems/ ende Christus het

hooft ende Wiester vandē huytē Gods/wilt als verhaelt is. So mijn Alderlieffte/ roo- daer neerlich by blijuen/ ende alrijtē roo- gaen met warachtiger herten in een volco- gaen gheloone/ in onser herten † besproungē vander quader conscientie/ eē onse lichaem wasschen met supiere wateren/ te weten/ alle onreynicheyt der hertē eē des vleeschē aflegghen/ eē doen alle gerechlicheyt ende heyllicheyt/ ende wilt valē houden de belij- dingē

dinghe der hopen onwanckelijck/ want hy is ghecouwe diese belofst heeft/ ende wilt doch v seluen alrijtē waernemen/dat bidde ick v mijn alderlieffte/ tot verwoekingē des leuēden ende der goeder iwerckē/Want ghy een kind des nieuwen Testaments zijt/schij- tie ick v dit tot een Testament/ na ulwer be- gheerten aen my. Sa is nb mijn begheerte aen v mijn lieue Schaept/ dat ghy zijt/van menschen beracht/ maer van Godt wuert cozen ende tot zjuen Testament geroepen/want hy ons het Testament achter ghela- ten heeft/ op dat wy zjuen* doot daer dooz 1. Cor. 11/ 29/ ghedencken sonden/te weten/de vrechtinghe des broods/daer dooz bewijfende/ dat hy vooz ons gebrohen is geweest aender gal- ghen des Crucyces/ ende dat wy daer dooz doot hem* verlost zjn wt de hant onser vi- anden/ ende dit heeft hy ons na gelaten tot een ewich Testament/ te onderhouden/ge- zickē den kinderen Israels beuoolen was/ het † Wafschlan te eten/ iaerlijc te onder- houden tot een ghedachtenisē/ als dat sy doen verlost waren vanden Coninck Jha- ra/ende dat was al een figuree ende scha- ken/watē/ van het welcke wy nb het ware we- sen hebben/ende in de rechte onderhoudin- ge onser slootingē/ dooz het rechte paelchē/ Iesus Christus/ende ghemeynschap/ daer in 1. Cor. 5/ 2/ Daet ghy pinners begrepen/ want het niet lange geleden en is/ dat wijt onder den an- deren bewesen/ dooz het brenken des broods ende het drincken des wijns/ als dat ghy des nieuwen Testaments deelachtich zjt/ eē alle de heerliche belofstē/ die dē hinderē des nieuwen Testaments toegheleyt zjn. So is dat nb mijn bede/ dat ghy v daer eonwelijckē in hour* tot den eynde/ op dat ghy alle de belofsten becruen mincht/ wans

† de beo-

1. Cor. 11. 2. / Acto. 2. 1. / 22.

Jer. 31. 31. / Heb. 10. 10. / 16.

1. Cor. 11. 29. / Luc. 1. 1. / 69.

1. Cor. 5. 2. / 26.

1. Cor. 5. 1. / 30.

1. Cor. 1. 1. / 22. / Collo. 1. 1. / 18.

1. Cor. 10. 2. / 22.

1. Cor. 14. 1. / 8.

1. Cor. 13. 1. / 25.

Mat. 27. 1. / 26.

Exod. 12. 1. / 2.

Exo. 14. 1. / 29.

Joan. 1. 1. / 29.

1. Cor. 5. 1. / 2.

Mat. 24. 1. / 2.

En Testament van

1. p. 21. b/7 *de vertinnende sal al bekeert. Want sofo
 † Apo. 3/1/21 vertint die sal met my op mijn stoel sitte.
 † Apo. 3/1/5. *Wie vertint die sal met witte kleeders
 gecleert wordē, wie vertint die sal ic inden
 Hemel belijde voer mijnē Vader en zinnen
 naem int haer des leuens schijnē / En meer
 ander schoone belofte / so ghy wel luert dat
 alle vertinners toeghefey is.

Apo. 20. b/10 Aldus mijn alderlieffe / siet dat ghy ge-
 trouwe blijft / want ghy zijt welch inder
 Woestijnen / waer ghy noch bepoeft moer
 wesen / gelijk * Israel inder Woestijnen be-
 poeft was veertich Jaer lanch / op dat

Exo. 17. 8/2. God daer woer openbaer maken soude / waer
 sy in haer herten hadden / no weet dat sy alle
 verghaen zijn / die daer niet volherdich en
 bleue / ende en hebben de Belofte niet mee-
 ghen beueuen / gheschē vooren verhael is.

Hebr. 9. 8/6. *Maer nu wy cē berer Testament hebben
 dat ewich van weerden is / en niet als Is-
 rael / seer wer in steenen tafelen gheschē-
 nen / maer inde tafelen onser herten. Alsoo

2. Cor. 3. 3/3 mijn alderlieffe / nu wy een berer Testame-
 nt hebben / soo wilt berer daer in wandelen / en
 in gheloue vast bliue / ende dat openbaer
 laren wordē door de vruchten tes geloues /
 ende de Wer die nu in uwen herten gheschē-
 nen is / door den Scheest Gods / waer die wt
 v geleen wordē / en dat door volzengens

Galat. 5. c/1 der werken des Geests / als dat ghy so ce-
 nen Brief Christi wesen muecht / die by alle
 te geleen mach wordē / dien ghy openbaer
 zijt / als Paulus genuepē vā die van Co-
 rinthe. Als dat sy eenen Brief Christi wa-
 ren / door hat en dienē daer toe bercep / niet
 mer inder gheschēnen / maer mer den Scheest
 des leuendighen Gods / niet in Keenen Taf-
 elen / mer in vleeschelike Tafelen / in haer
 den herten / want Christus seyt oock: *Laec

Mat. 5. b/16 v licht beueuen voer de menschen / op dat sy
 uwe

Stelis Bernaerts. Fol. 115.

Woe goede werken ten mochten en uwen
 Vader prisen. Wāt lo wy nu een nieu Tes-
 tament hebbe / gegenen door Christus / die
 onse Leytman is en Oergener / * zijn gebo-
 den moeren wy houden / † hem moeren wy
 na volghen (gelijck als ick v wel gheschē-
 uen hebbe inde ander tweer brieue) zijn bel-
 de moeren wy wdrucken / gelijck des Va-
 ders Beelde / door hem voorgedruet is / ge-
 edē hy tot Philippo seyder: * Phillippe / wie
 my siet die siet minen Vader / hoe seyt ghy
 dan: Toont ons de Vader: En gelooft ghy
 niet dat ick inden Vader / en de Vader en
 my is: We wordē die ick tot v spake / die
 en spake ick niet / maer de Vader die in my
 is / want die doet de werken.

Ma mijn alderlieffe / nu ghy door Gods
 ghenade ghechoort hebt het Euangeliū /
 d welch ghepredicht is in alle die werelt /
 ende gelooft aen het selue / ende het selue
 gheschē / saem gheweest hebt / ende noch zitt /
 (so ick verhoepē door des Veters ghenade)
 † Christus aenghedaen hebt / soo laet hem
 nu door v wt wesen ghebruec / gheschē
 des Vaders beelde door Christus / in ghe-
 druct is / door † wordē en wonderwerc-
 ken / also ghy nu oock alrijcs hem tot d' uer-
 doot een reyne Christelike wandelinghe /
 ende also Christus recht nae volget / want
 hy den rechten Roles is / die ons voorge-
 uen is / volcht hem v' omelijck na / wat v
 onmoer in dese Woestijne / † sy druck ofte
 ongemack / lijden ofte veruolghinghe / hebt
 goeden moer / Christus is voer / volcht hem
 v' in moedich na / want den † knecht en mach
 niet beter dan zijn Deyere wesen / noch den
 Discipel bouē zijnē meester / noch die vrou-
 we bouen hare man / noch het onctwijf bo-
 uen haer vrouwe: Maer het sal den knechte
 ghengēc zjn dat hy is ghelijc zjn Deyere /
 den

mat. 19/17
 fioz. 12/126

Joā. 14/8. 10

Rom. 10. c 18
 1. Tim. 3/ b 15

Gala. 3/ c 17

Luc. 14/ b 18

1. Cor. 4. 2. 8
 Heb. 11/ 1/ 17

Mat. 20 c 14
 Luc. 6/ d/ 49

Enen Brief van
den Discipel als zijn Aelster / de Wouwe
als haren man / de maere als haer vrouwe.

Aldus lieue Suster inden Heere / welcke
ghetroost / en merct de sanckmoedicheyt en
verduldicheyt Christi aen * ende alle vrome
gheruyghen / die vanden beghinne tot noch
toe Christus na gheuolche hebben / ende hy
en heersse niet / onghetroost ghelaten / noch
ong / die hier om het selue gheruyghisse si-
ten / niet onghetroost en laet / * maer wou-
derlichen troost ende sterct / dooz die cracht
des heyligen Geestes / dies moet hem selues
lijck lof gheschieden.

Aldus heyt goede moet / / hout vaste aen
met bidden ende smeeken / ende bewijst al-
soo / dat ghy een kind des nieuwen Testa-
ments zijt / dat die Wer des Heeren in uwe
wozt gheschieden is / ende alsoo gheseten
waer / doer toe v stercke die barmhertighe
zijns heylighen Geestes. Hier mede wil
ick v / mijn lieue Wuyf / vrouwe / den Heere
benelen (want ick niet meer Wapier en
hadde) ende het woort zijnder ghenaden.

Gheschieden we mijnder vanden des
maendachs. By my Gielis
Bernaerts uwen lie-
uen Man.

Hier volghet noch een
nen Brief / de welcke Gielis Bernaerts
ghescreuen heeft aen zijn
Wuyf / vrouwe.

Wenade en Wrede van Godt den
Wader / die ons gheschiet is / dooz
Jesum Christum zijnen eenighen
gebooren Sone onsen Heere / den
seluen wil v troosten in al uwen
druck / dooz die cracht zijns
Weylighen
Geestes

Gielis Bernaerts. Fol. 17,
Gheestes / welken Gheest een Trooster al-
der bedructer is / den welken ons vanden
Wader dooz Jesum Christum zijnen So-
ne ghesonden is / tot een / Leermeyner alder
ghelouigher / ende een Trooster alder be-
dructer / die daer in godliche droefheyt zijn /
welcke droefheyt tot salicheyt werct. desen
selighen eenigen / onghedeelden / onueran-
derlichen / ewigen / almachtighen / stercken
God / in drie namen wt ghesproken / te we-
ten: / Wader / Soone / Weylighen Gheest /
int welen / ende als Joannes in den eersten
brief int vijfde staet: * Die zijnder die daer
gheruyghis gheuen in den hemel: de Wa-
der / dat doort eude den heylighe Geest: En
dese drie zijn en / dese wil uwe trooster we-
sen totte eynde toe / dat bidde ic hem wt den
gront mijns herten / dooz zijnen lieuen So-
ne Jesum Christum / onsen Heere / Amen.

Maec alle herteliche ende vrendeliche-
he groentisse aen v ghescreuen mijn alder-
lieue en beminde wuyf / vrouwe en suster inden
Heere / die ick * lief hebbe als mijn eyghen
sele / na den gheest ende vlesch / want ghy
vlesch van mijnen vlesche zijt / ende ick
mer v / soos en can ick niet laten / als ick aen-
mercke v droefheyt / noch versuymen v af-
tijt te trooste mer mijn scrijue / so lange als
ic tijt hebbe. En twee mijn alderlieue / hoe
dat my her afscheyden van v ooc wel swaer
valt / mer ic trooste mi mer des Heere woort
als dat hy geset heeft / / dattet al gebaet en
gelaten moet zijn: Wader / moeder / wijf / hin-
der / en die zijn cruyce niet daghelix op en
neemt / dz die zijn discipel niet zijn en mach
En als ick oock aenmercke / dat die vereen-
ighinghe des vlesch niet eeuwich saen en
mach / die wy merre anderre gemaect hadde /
en nu het afscheyden nas des Heeren wille
aldus geschiet / so gae ick mijnen wille daer
E e
int

Jaco. 5 / b / 10

Esa. 49 / b / 15

1. Cor. 1 / a / 5

1. Tel. 5 / b / 17

Heb. 8 / b / 10

Act. 10 / d / 30

Esa. 50 / b / 20

1. Cor. 7 / a / 2

Mat. 28 / e / 19

1. Joh. 5 / a / 7

Ephe. 5 / e / 29

Gene. 2 / c / 24

Ephe. 5 / c / 30

Luc. 14 / d / 29

Mat. 6 / b / 10

Eenen brief van

Mat. 5/8/4. † Salich zijt ghi die bedroeft zijt/want ghy
 * Jo. 16/7/33 sult vercroost worden. En wederom: * In
 de werelt sult ghy dreck hebben / maer en
 breeft niet/ick hebbe de werelt verwoonen.
 Jo. 14/18/18 Wederom seyt hy: † En breeft niet/ ic en sal
 v geen wesen laten. En gelijc als hy oock
 Esa. 49/15/15 dooz dē wopheet Elasas seyt: * Nach een
 moeder daer kin vergeten: ia al waert dat
 zijt dede/so dat sy dē soon haers buyt ver-
 2. Tel. 4/5/18 gare/ so en sal ick v niet vergeten. † Aldus
 mijn alderliefte/ weest doch ghetroost mee
 dese woorden/ en met alle die heerlijcke goe-
 2. Det. 1/2/4 den / die ghy/ deelsachtich zijt geworde dooz
 tgelouue/ en vooz dat ghy nu weert in desen
 2. Det. 4/6/12 tijt/ her welke v niet en behoort te* verwoe-
 deren/wat ghy pimmers wel weet / dat ons
 hier in desen tijt anders niet toegeseyt en is
 dan dreck/ sijde/ vervolginge en weeninge
 Luce. 6/1/22 maer daer staet: * Salich zijt ghy die hiet
 weent/want ghy sult noch lachen. Wee v
 ghy die hier lacht/want ghy sult weene. Al
 dus is beter hier te weenen / dan hier nae/
 2. Cor. 4/6/17 want den tijt die roecomende is/ die sal een
 wich dueren / ende dat nu vooz/banden is /
 dat moet haest vergaen. Aldus mijn alder-
 2. Det. 4/8/7 liefte/* weyt uwe sarge opre Weere/want
 † Col. 1/1/11 hy soecht vooz v/ en weest / gekerct met alle
 der cracht/nae zijnder heerlijcker macht / in
 alder lijtsaemheyt en lanmoedicheyt met
 v/uechde/ en segt alstijc dan den Vader/die
 ons weerdich gemaect heeft totter erkenis-
 se der heylighen in licht / den welken ons
 verlost heeft van der macht der duysernis-
 sen dooz zijnen beminden sone Jesum Chris-
 tum onsen Weere/den welken sy iof. vijs
 en eere/van nu tot inder eewicheyt/ Amen.
 Hier mede wil ick v mijn Alderliefte
 hyskroutwe van my uwen getrouwe man
 * den Weere beuolen hebbe/ ende den woort
 De zijnder genaden/ Amen. Die Weere Weere
 he ende

Act. 20/ D/32

Siclis Bernaerts. Fol. 129.

he ende becrachtige v dooz zijnen Geest/
 op dat ghy* behoude nuschte dat ghy hebt/ Apoc. 1/1/17
 tot den eynde toe/ ende soo die Croone des
 Leuens ontfanghen / ende verluacht met
 hyskroutwe den tijt uwer verlostinge.
 * De vrede des Weeren sy mer v/ en mer
 alle den ghenen die den Weere
 vreefen en lief hebben/
 en zijne geboden
 houden/
 A M E N.

Jo. 14/1/18
Joh. 4/1/17

Noch eenen Brief van

Siclis Bernaerts/ aen zijn
Wyskroutwe.

De Je ghenade ende vrede van God Collo. 1/1/15
 den Vader/ en die verdienste ons
 Weeren Jesu Christi/ ende die ge-
 meynschap des heyligen Geests /
 † dooz welken Geest wy stamen / Cor. 11/1/15
 tot een lichaem gedoopt zijn/ van het wele-
 de Christus het hoort is / ten wy de leden
 2. Cor. 5/1/15 onder malcanderen/ vleysch van zijne vleys-
 che/ en been van zijne beene / en hi is zijns
 lichaems Salichmaker/ ende geen poonten
 der helle en mogen vertheidigh noch te-
 gen staen / soo wy vast inder liefden onder
 2. Cor. 4/1/15 malcanderen geknocht bliuen/ en ons niet
 en laten verleden/ maer vast houde het ge-
 looue in Christo Jesu / ten der genade niet
 weyluytlich wesen/ die ons van God ge-
 schiet is dooz Christum Jesum zijnen eere-
 gen geboore sone onsen Weere/ De welken
 sy iof. vijs/ eere ende dancklegginge vā nu
 tot inder eewicheyt/ Amen. Apoc. 5/1/15
 Na alle herrelijcke goerenisse gesche-
 uen aen v mijn beminde Wyskroutwe ende
 Suster in den Weere / den welken ick nu
 ontroofof ben dooz die banden/ daer ic in str-
 ende be/ en het getuydenisse ons Weeren
 E e ij Jesu

Jesu Christi/ende het gelouue in God/ het
welcke ick hope met mijnen bloede en doot
te besegelen/ende also inder* ruste te gaen by
allen heyligen Godts onder den † Altaer/
welcke Altaer is Christus/en also alle mi-
ne mede vpoederē en lusterē verbeeyde/waer
wy dan sflamen vergaderen sullen/en blyue
van ewicheyt tot ewicheyt/ende alsoo in
vrucheden zyn eewelijc/waer van ges sechey-
den meer en sal ghehoort wesen/maer wy sul-
len inder ewicheyt met God en den Lan-
me ende alle heyligen regneren/† daer en sal
geen suchte noch weene meer ghehoort zyn/
maer alle tranen sullen dan van onsen oogē
getwaschtē wordē/onken* dinc sal in vruche-
de en blyfchap verandert wordē/ ons wee-
nen in lachen/ ons secheyden in een ewelijc
vergaderē/daer niet dan vruchedē blyfchap
zyn en sal. Want noyt oogē en hebben ghe-
sien/en noyt oogen en hebbē ghehoort/noch
her en is noyt in sinenchen herte gecomen/
dat God bereyt heeft voor zyn wt vercoepē/
maer † God heuet ons geopenbaer doot zyn
nen geest/ Daerom laet ons goedē moet heb-
ben/en verduidich inden dinc wesen/want
wetende dat wy doot veel* dinc en veel li-
dens moeten ingaen int rijke der hemelen/
en laet ons altijt* geschadich wesen inden ge-
bede/ende dat aen houden met † hiden en
smecke in dē geest/dat wy ons altijt troostē/
stercken/en becrachtigen wil/op dat wy al-
tijt volherdich moghen wesen/ in alle den
dinc en lijden/dar ons soude mogē ontmoef-
ten/in welke lijden wy ons niet ongerooft
en sal laren/ want gelijck her lijden Christi
veel ouer ons coert/ also coemt ons ooc veel
troost doot Christum. Nu mijn a derherde/
wy moegen wel getroost wesen/ en goeden
moet hebben/en v zolijck inder hope wesen/
dat wy sulcke heerlijcke belosten verreegen
hebbē

Apt. 14. b. 13
† Ap. 6. a. 9.

Ap. 21. a. 4.

Joā. 16. c. 10.

1. Cor. 1. a. 9.

2. Cor. 1. b. 10.

Act. 14. d. 12.

1. Tes. 5. b. 17

Ro. 12. b. 12.

† Eph. 6. c. 18

2. Cor. 1. a. 5.

hebbē/en sult een opgehoopte salicheyt be-
wachte/ want wy die vooztzts verre wa-
ren/zijn nu na by gecomē/ iae wy die vooz-
tztz gaten en vbermedelingen ware/zijn nu
voztgers geworden merren huyfghenooten
Gods/ getimmert op den gront der Aposto-
len en † Iohannēren/daer Jesus Christus dē
hoectken af is/eh zyn also sflamen op getim-
mert tot eenen heyligen tempel/ghelijck als
Petrus seyt: * Ghy als de leuende steenen/ 1. Pet. 2. a. 5.
tinnert v op tot een geestelijc huys/ om
te offeren geestelijcke offerhanden doot Je-
sum Christum/ die Gode aengenaem zyn/
* want hy ons bemint heeft/en heeft ons ge-
waaschen van onsen sonde in zynen bloede/
en heeft ons tot Coninghen en † diestieren
gemaect Gode en zynen Vader/ gelijck als
Petrus ooc slyst in zynen ceften Brief
int tweede Capittel: * Maer gy zyt dat wt-
nercozen geslachte/ dat Conincklycke † die-
nersechap/ dat heyligh volc/ dat volc des ey-
gendooms/ op dat ghy soue vercondigen de
druyden van den genē/ die v geroepē heeft
int der dypthernisse tot zynen onuerganche-
lijcken lichte/ gy die in voozleden tijde geen
volck en waert/ maer nu Gods volck zyt/
ende zyt gewest/ ouer die welcke dat God
hem niet en ontfernde/maer nu heeft wtver-
ontfermt/ want dit moeten wy weten/ dat
wy * sonder Godt inde werelt gewest heb-
ben/ doen wy dienden de wellusten ons
wleps/ ende wandelden nae den loop deser
werelt/ende waren haer vziē/ iae dat meer
is/van haer ghepelen/maer (ocharme) van
Godt veracht/ want gelijck als Jacobus
seyt: * Wie twerels vrient wil wesen/ die
sal Godes vrient zyn/ ende doen waren
de/want ghelijck als Christus seyt: * Ghy
en moecht gheen twee heeren te passe die-
nen

Eph. 2. b. 11.

1. Pet. 2. a. 5.

Apoc. 1. a. 6.

1. Pet. 1. a. 9.

Ozes. 2. a. 2.

Eph. 2. b. 11.

Jac. 4. a. 4.

Mat. 6. c. 14.

nen/den eenen moet ghy haten / en den ande-
 deren beminnen. En als wy ons jactchepe
 maken metter werelt / en ons ey ghen leuen
 verlate / niet meer nae de wille ons vleesch
 te leuen / maer nae de wille Gods leuen / soo
 wil hy onser dan ontfemen / en ons keeren
 vander lenghen totter waerheyt / vander
 dupternisse totten lichte / vanden Afgod-
 den dienst tot den Keuendighen Gods
 dienst / ende dan / wy * die gheen volck en
 waren / werden Gods volck / en mogen dan
 vercondighen alle die duchtde en weerlij-
 ke weldade / die de weere ds betwelen heeft /
 en tot zijne kinderen aenghenomen heeft /
 want tot sulcken volck ist / dat die Apotol
 Marcus geschreuen heeft / die daer also om-
 me geheert waren / en verandert in een nieu-
 wesen des leuens: Ghy zijt dat wruercoen
 geslachte / &c. En merc mijn beminde / hoe
 dat wy int beghin sel zijnen Brief beghin /
 als tot een volck / * die alomme jstrowe wa-
 ren om het gelooue in Christus Jesu / soo en
 macht ons nu oock niet verwonder / al ist
 dat wy oock verrecht verkrout / gheuan-
 ghen ende ghedoot worden / want soo ghy
 hoorc ende lesen moecht / het heeft so vane-
 den beghinne gewest / ende sal totten eynde
 de so bliuen / want die dupternisse en ver-
 mach her licht niet.

Nu mijn alderlieffe / laet ons niet vrees-
 sen / * Godt is onsen Keyserman en ist Godt
 met ons / wie is teghen ons? Die oock zj-
 nen eenighen Sone niet ghaert en heeft /
 maer heeft hem door ons allen ghegheuen /
 hoe en soude hy onser alle dinck met hem
 ghegheuen hebben / Godt ist die rechtuer-
 dich maect / wie wil verdoemen / wae Chris-
 tus ist die gestoruen is / ia veel meer die op
 verwecht is / ende ter rechterhande Godts
 is / ende voor ons bidt. Na dien wy sulck
 weren /

Apoc. 18/a/4

1. Pet. 4/a/2

Eph. 4. 12/5

1. Pet. 2/b/10

1. Pet. 1/a/11

Mat. 10/b/17

Mat. 5/a/12

1. Co. 6. b/14

Joan. 3/ 6/20

4. ef. 16/g/76

1. Ro. 8/d/31

weten / ia dat meer is / dat hy ons bewaert
 als den* appel zijnder ooghen / en heeft ge-
 seyt: Ic en sal v niet verlaten noch ver-
 men / so dat wy derien seggen: * Die weere
 is mijn Pulper / ich en sal niet vreesen war-
 my die mensche doen sal / en ghelijck hy ons
 oec vermaent heeft / * dat wy haer niet vrees-
 en en souden diet lichaem mogen dooden /
 want sy daer na gheen macht meer en heb-
 ben / maer laet ons hem vreesen / die macht
 heeft siele en lijf in die helle te werpen. Ge-
 lijck als hy oock door den Propheet seyt:
 * Wie zijt ghy dat ghy v voor de menschen
 veruact / of v voor der menschen kinderen /
 die doch also hoer vergaen moeten.

Aldus mijn alderlieffe / en wilt niet vrees-
 en voor tghene dat v noch soude moghen
 ontmoeten / en wilt niet onghetooft
 bliuen / maer weest ghetooft buyten ban-
 den / ende weest * verduidich in den ducht /
 ghelijck ich door des weere en hulpe in mi-
 nen banden ben / ende laet ons vast int ghe-
 looue ende inder liefden bliuen / ende mer-
 ten heylighen Paulo seggen: * Die mach
 ons scheidten van die liefde Gods / druck
 noch ancr / noch honger / noch perijchel / of
 Sweert / want gelijck als ghetijene staet
 * Om uluen wille worden wy alle de dach
 geboort / want wy zijn gereeken als scha-
 pen die totter doot geschict zijn / maer in al-
 le dese verwinnen wy veer om zijne wille /
 die ons ick ghehad heeft. Aldus mijn al-
 derlieffe / hebt goeden meer / ende weest ge-
 troost en lijdsaelm in alle uluen druck / ende
 staet vast int gelooue / * volherdich totten
 eynde / op dat / gelijck wy nu door veel durc
 ende liden van den anderen ghescheyden
 zijn / inde dach der verrijenisse makender
 mogen ontmoeten / ende also ewelijck met
 ten anderen in vruchede zijn / ende metten

E e b weere

Sach. 2/a/8

1. Heb. 13/a/5

1. Jo. 11/8/a/6

Mat. 10/ 1/18

Esa. 51. b/12

Rom. 11. b/18

Rom. 8/d/36

Osa. 4.4/ 2/18

1. cor. 4. b/18

Mat. 24 b 18

1. Tes. 4. b 17

Eenen Brief van
Heere en alle heylighen ende alle Engelen
Godes regneren van ewicheyt tot ewi-
cheyt/Amen. Hier toe stercke v en my / met
alle die den Heere lief hebben en zijn gebo-
den houden die almachtige God en vaders
ons Heeren Jesu Christi / doot die cracht
zijns heylighen Geestes/Amen. * Hier mee
de blifft den Heere bewalen ende het
Woorde zijnder genade/Amen.
De vyede des Heeren
sy mer v.

Hier volget noch eenen
brief/de welke Gielis Bernaerts geschre-
uen heeft aen de broeders ende su-
ders/nae dat hy verwe-
sen was.

Genade ende vyede van God onsen
hemelicken vader / en zijnen sone
Jesu Christo onsen Heere. * Die he-
seluen overgegeuen heeft voor on-
se sonden/op dat hy ons verlossen
soude van dese tegenwoordige erge werelt
nae den wille Godes zijns vaders / hem sy
* lof/prijs/eere/ende dansegginghe van nu
tot inder ewicheyt/Amen.

Cnu mijn aidelste hupfrou en s-
ster inden Heere / en alle lieue broeders en
susters der G. tot Gh. So heeft mijn herte
noch genegen gewest (nae mijn sentencie/
dat ick verordeelt was totter doot) se weye-
nich aen v lieden/ ende mijn beminde hupf-
rouw (de welke ick v lieden nu beuele-
en den Woorde Godes) re schijn/wr rech-
ten genegen gemoet/ en * rechte ongeuep-
de broederlike liefde / die ick totter doot
toe tot v lieden alle hebbe. So is mijn b-
derlike vermaninge en scrijuen tot v liede

alle/aig dat ghy lieden niet * vresen en soue
voos

Gielis Bernaerts. Fol. 122.
voos die het lichaem mogen dooden / want
en daer na geen macht meer en hebben. * En
als veruul seyt. * En vrees niet voos haer
dreyghen/noch en verschiet v niet/ op dat
ghy niet verhoort en wort / maer heylighe
God den Heere in uwer herren. Ende ge-
lyck als hy noch seyt (lieue broeders ende
susters inden Heere) * En verwondere v
niet / als; ghy wort het vper ondersocht
wort/recht oft v wat nieuws geschiede/ maer
verblijt v daer in / dat ghy deuchtich zijt
gheworzen des lijdens Christi/op dat ghy
inden dach zijnder openbaringe ende heer-
lychheyt groote vruucht en blifschap hebbe-
mecht/recht heeft den Apostel ons daer
in vermaent / dat wy ons * verblijden son-
den / want ick mach nu merre waecher de
scrijue/want het is my nu al ontmoet/ son-
der de doot / maer het oordeel is ouer my
gegeen. Ten eerste hadde ick groote vruucht
na den gheest/als ick in handen ouer ghele-
uert was/hoe wel dat het * vleysch veel ge-
dachten en gepensaten ouer quam/ soo was
ic na den geest verblijt/dat ick daer toe van
Godt wuerozen was / om voos zijnen
naem te lieden. Ende ten tweeden als ick
het ghelooue voos de Ouericheyt beleiden
hadde/ ende doen seere gepynich was / en
geueelde dat Godt mer my was / want hy
gaf sulcken cracht/ so dat lieden en rouwen
ten dat sy my deden / soo en cregen sy niet
we mijn mont/dan dat tot des Heere prijs
diende/ ende tot mijnder salicheyt / waer-
om dat sy rooznich waren/ ende vruachten
oft ick noch niet seggen en wilde/ want (se-
den sy) wy hebben macht v alle darghe al-
te voren. * Doer mede dat v lieden liefst.
* En als die al geschiet was/doe was mijn
vruucht noch veel meerder/doe en conste ick
deg

1. Pe. 3. b. 14

1. Pe. 4. b. 12

Mat. 5. b. 12

Gal. 5. b. 17

Act. 5. b. 42

1. Tim. 4. b. 17

Jer. 26. b. 14

Act. 10. d. 32

Col. 1. a. 3

Gal. 1. a. 4

1. Pe. 5. b. 12

1. Pe. 1. d. 22

Act. 10. d. 18

Act. 43 v 43 des * Heeren lof niet wispreeken / noch te
 hem niet te vollen ghedanchen van zündere
 Act. 5. v 41. genaden die hy my ghaft / dat ick tweerdich
 was om voor zynen name te lijde / ende het
 woot niet den bloede te bezeghelen / want
 Gal. 6 v 19. de * littepekenen die ick doen ontfack / en de
 gijne bleef in mijn leden totte laetsten dach
 toe / de Heere sy eckigen lof / want ick wel
 verdient hadde / ghecallij te zijn om mijn
 der sonden en misdaden wille. En daer nae
 was ick twee reysen voor eenen Moninch
 ghelept / Die eerste reyse wilde hy mijn ghe-
 loone weten / Ick seyde: Vraghet de Ouer-
 heyt / voor de welke ick bediened hebbe / En
 hy begonste veel te verhalen vanze mensch-
 werdinghe ende vanden doop. Ende doen
 hy al gelept hadde / vzaechde ick hem / of hy
 daer mede zynen gront betwonen wilde / oft
 op sulcher wijze dat ic hem vzaechde / ende
 meynde het ter contrarie te bewiffen / mer hy
 en wilde mijn verantwoordinge niet voo-
 ren / ende begonste veel lasterlijche woorden
 te spreken van Menno ende zijn boeck /
 die hy veele gheselen hadde / soo hy seyde /
 ende vant daer veel lueghens in. Ick seyde
 Daelste hier al / ende laet ons daer ee weere
 die lanch mede handelen. Hy seyde: Ghy en
 zijt den Erian niet / men sal mer v soo veel
 moeyten niet hebben. Ende noch veel woof-
 den die wy hadden vs zyn leere en gemeyn-
 te / dat te lanch waer te schrijuen / ende also
 schiet ick van hem.

En daer na was ick noch eens voor hem
 ghehaect / doen was hy zijn tweester / Ende
 hy wilde veel van het Sacrament / Doops-
 sel / ende Erienschverdinghe handelen. En
 de ick seyde: Ghy en wonder my niet laten
 verantwoorden / doen ick laet by v was /
 alsoo en begeere ick nu mer v niet te spreec-
 ken. Doen en was hy niet wel te vreden /
 ende

ende hy seyde / hy soude my wel doen spree-
 ken met des Archgraues Instrumenten /
 En vzaechde / oft ic my mijns geloofs scae-
 de. Ick seyde: Ick en hebr my niet gelschaet Rom. 1. v 16
 voor die Ouericheyt te belijden / Maer
 mer v liede en begeere ic niet te doe te heb-
 ben. En wy beslagen onder den ander alle
 also te doen / en ick soue een pegelijcken ra-
 den also te doe / want het en vorderd niet / Mat. 7. v 8.
 waarmen mer haer handelt? Want het zijn
 vleyschelijche menschen. En daer na wert
 ick ter door veroordeelt. Ende doen wert
 mijn vzuucht volcomen / als dat ick sulchen 1. Joā. 1. v 4.
 vzuucht hadde / dat ic die niet wt sprecken
 en cōste / dat mijn verlossinge so na was / en
 na des Apostels woort waer / dat hy seyde:
 * Verlijst v daer in / dat ghy delachtich 1. Pe. 4. v 3
 zijt geworde des ljdens Christi / op dat ick
 in den dach zijnder Openbaringhe groete
 vzuucht ende blyschap hebben mochte / ende
 dat hy voort seyt: * Salich zijt ghy / ick dat
 ghy sijt om de name Christi / want de heer-
 lijcheyt ende de geest Gods rust op v / maer
 hy haer voort hy versproken: Ende als ick
 hier op dochte / ende op meer ander redenen
 der schijft / ende als ick sach dat dat en lij-
 den so haest voor by ginch / ende dat my sulc
 * schoone beloften gedaen waren / en dat Mat. 5. v 10
 ick soude ghaen in der ruste by mijn lieue
 broederen en susteren die voor zyn gegaen /
 ende liggen onder den * Altraer / ende ver-
 heppen dat onse mede vbroeders ende susters /
 die ons oock noch volghen moeten / vten
 maekte alle dinc van my wijcken / als ic dit
 metten ghesel aensach. Aldus mijn lieue
 Maer dit en schijue ick v liden niet wt roem /
 der ghemoede / op dat ghy lieden niet vrie-
 sen en soue voor die her * lichame moghen
 voden / want sy daer na gheen macht meer
 en heb

Jude b. 10.
 2. Pet. 2. v 12

Mat. 10. v 28

Eenen Brief van

en hebbe/ maer op dat ghy liefde lieue broeders
derē en susterē alrijt manlijck gemoet soue
zijn/ en alrijt gedenckē uwe voorgangers/
die v dat woort Gods geleyt hebbe/ gelijck
als Paulus seyt: * Gedenc uwe voorgan-
gers/ die v dat woort Gods geleyt hebben/
hare wergane acker/ volcht haer geloue na.

Adus mijn alderlieftē/ weest alrijt* neer-
lich onder dē anderen/ mer vermanen/ mee-
leser/ mer bidden. ende enj laet uwe berga-
deringe niet / maer vermaent malcanderen
totter liefde en goede werckē/ en weest vast
in der liefde gheknocht / * en weest gast v
onder malcanderen/ hebt j een herte en een
siele alrijt onder malcanderen / op dat als
ghy in banden coemt/ sijn datter des Weeren
wille is/ datter gemoet dan vj saen mach.

¶ Hier mede wil ich v lieden den Weere
beuelen ende den woorde zijnder genaden/
Amē. Adieu/ Adieu alle te samen mijn
lieue broeders ende susters inden Weere.

¶ Beschreuen van my/ Sielis Bernaerts
aen v lieden mijn lieue broeders en
susteren in den Weere/ wt den
gront mijns herten/ en wt
rechter lieden/
Amen.

¶ Een Liedekē van Sie-
lis Bernaerts / Na de wijsē: Van
den 103. Psalm. Ofte/ Van
guer me fault.

¶ GEBenedijt God in des hemels pleyen
Werbreyt zijn wercken goet
Sielis Berns lach ghenangen op
Tantwerpen wel gemoet (den seyn
Der was des Weeren Gheest
Dis hem verkercke meek

En gaf

En gaf hem sulchen cracht
Dat hy des viants macht
Ter neder heeft gheueit
Hi deedt ontsacht
Maer tozment met geweld
Dy areedt doot als een yest.

Als hy ouer geleuet was in bant
Int eers quam hem die reys
j Seer grooten troost en vuerche ter hant 2. Cor. 1. 2. 5
Doe wel nochrans her vleys
j Veel ghedachten vernam
En ghepeynen aenquam

j Soo was hy noch verhuecht
Om Godes naem vol duecht
Te lijden op dat pag
En was vertruucht
Dat zijn vleysch broos als glas

Daer toe verrozen was.
Ten tweeden als hy beleden had twee
Tghelouf voo: d Ouerheyt
En was oock in zijn lijf ghepynicht seer
En boelde met bescheyt

* Godt met hem zijn vereent
Die groote cracht verleent
So wat tozment oft leed
Dat hem de mensch aendeede
Sy crezhen niet mer al
Dan hem ghesceet

Van was tot Gods lof al
En zijn salich ghenal.
Sy ontfiken zijnde met granschap dus
hebben sy hem ghenraecht
Ofte hy niet seggen en wilde sig
En spracken heel onsaecht

Tvermoghen hebben v
D te pinighen v
Alle daech als ons lust
Hy sprack tot haer gherust
j Mij vleysch te voren is
Dwen moct blust

En gaf hem sulchen cracht
Dat hy des viants macht
Ter neder heeft gheueit
Hi deedt ontsacht
Maer tozment met geweld
Dy areedt doot als een yest.

Gala. 5. c. 17d

Mat. 5. b. 12.

1. 10. 4. b. 13

2. Ti. 4. b. 17.

Jer. 16. c. 14d

Doen

Heb. 13. a. 7.

2. Ti. 4. b. 13.

Heb. 10. c. 12

1. Pe. 4. b. 9.

1. Act. 4. d. 32

Act. 20. d. 31.

Col. 12. c. 10.

Een Aedeken van
Doen vernacchen Sieligs
Noch veel meer/en bleef fris.
Ecc. 43. d. 43 † Gods lof hy niet genoegh mocht spreken
Noch te volken met hem
Sijn danken van zijn genadich vietsy
Act. 5/6/ 42. * Dat hy weerdich was hem
Te lijden voor zijn naem
En met zijn bloet bequaem
Te bezegelen Gods woort
Gal. 6/b/19. † Aittepekens zijn ghespoort
De welch hy doen ontfink
Tot claerck te mijn
Dat selue hem aenfinck
In zijnen vleesch gherinck.
Des doots bonnis ontfaken / noch sebreck
hy een brief

Bewijfende int ent
Als dat hy wt reynder herten had lief
Sijn vrendekens bekent
Wem dreef de liefde groot
Om te schrijuen ter noot
2. Joet. 1/ a/ 1. Aen die* verstroyde sebaer
O ghetrouwe Dienaer
Wergat ooch niet zijn vrou
Troostende haer
Om hem zijnde int benou
Want hy had grenen rou
Duyfent en vijfhondert heftme verbeert
Reghenenvijftrich mee
Wanneer Sieligs Bernis ter wat wert
Tantwerpen binnen Stree
By trade aen onuersaecht
Den strijt heeft hy gewaecht
Volbracht zijn offerhand
Ter eeren Gods playsant
Wrienden dit is het padt
Maer belosd Ant
Siet dat ghy Gods woort had
9f. 119. n. 105 † Het wijf ter sechter stad.

Een Testa- ment ghemaecte by Jan

Beertsoon/ Ehenangen wesende in sGra-
uen Praeghe. die welcke aldaer om het
gheruychenisse Jesu Christi/
verbrandt is. Anno M.
D. 1. Fijf. den xv.
December.

Ghenade ende vrede van Godt des
hemelichen vader met zijne So-
ne Jesu Christo sy met v / Amen.
Mijn herzoghtlijcke en seer ge-
liene de broeders / ende inlers indē
Heere/ ick late v wete/ als dat ic v schrijfen
onrfanghen heb/ die welcke ick met grooter
blijfchay hebbe dooglesen/ want v scrijue is
ten eerde/ tot ee volksdicheyt des geloofs/
ende tot een volcomen eynde/ dat doot
Jesum Christum / tot welcke ick ooch van
gantscher herte en gemoet/ begeerde hen/
vā de hemeliche vader/ niet allene met my/
maer datter met alle godureelken/ tot ee op-
recht eynde mach comē / na de wille Gods/
gelijck ick hope/ want slaghten ende groote
smerte heb ick geleden / en dar na Joannis
alleene/ maer ooch icker Gods wille/ om jh. 1. Joē. 2. b. 16
nen naem woort/ en waerheydt te seuen/
der sy ooch wat doot datter zijn mach/ wā
de gedoert niet gemeyn t datter dus lange son
een hayt gecrent mach worden/ sonder des
apereen toelaten/ soo begheer ick dat eynde
met hem te verwachten / lijdsamelijck mer
gedult/ gelijck een Christen roebhoort.
Lucē 12/ a/ 7.
Dus mijn seer ghelieude B. en S. staet
mijn

mijn hertelike bede aen vech aen alle God
nrekenende dat ghy doch den Heere voor my
uwes wachen broeder biddē wilt/ op dat ic
dat eynde mijns gheboofs hier af brenghen
mach/wat dat gebet der gerechter mach
weel en is crachtich/ oock doen sy alle listers
heyt/ om mi de schonē schat te benemen/welc
he ic vā God ontfangē hebbe/mer ic betrop
we my de Heere dat hy my wel beware sal.

En tweede lieue S. lo ik my mer de Heere
re een groote blifschap dat ich verneme dat
den wijnberch des Heeren groot wort/ en
zjn rancker ens haer wijt wispredē/ tot op
rechte vruchten des Alderhoochsten Gods
daer my so lāge na klangē heeft/ nu so dan
ke ich mijnen en wven God/ dat ich sulck
hoore/ als ghy gesehnen hebt/ en verblifde
my nu/ dattet Licht in alle canten en hoer
ken opgaet/ en schijnt ouer alle berge/ als ic
dat van vele vriendē hoore/ die my in mijne

bandē comen troostē. Dus mijn lieue vrien
den/ weest neerlich een yegelijc na der ga
ue/ die hy van God ontfangen heeft/ en leg
get doch wackerlijck indē woerech/ op dien
dat ghy veel winnen muerct. Ende hooren
het woort dat die Heere seyt/ op goede ende
getrouwe knecht/ ouer weynich hebby trou
we geuect/ ouer vele sal ich v lerten/ gaet
in tot die bysploet des Heeren. Aldus sijn

mere een yegelijc aent durs mer leuendige
skenep/ op datter een heestlijck ystkerdom
worde/ en datse Godt offeren moghen met
ghereckelijcke offeranden die Godt aenge
naem zjn door Jesum Christum/ en wy mo
gen doch alcht wel gemoet zjn inden Wee
re/wat zjn cracht is so groot/ by de genen
die den Heere vreesen/ dattet doch al voo
den wijchē moet/ Door Duyuel/ Wel/ Wier
ende sweert/ Alle die op Christum gheboue
haen mach dat al niet lerten/ want wy vees
moghen

mogent al door hē die ons weerdich maect/
ende door zjn liefde wortet al veruomen/
en die dijst de vrese wy/ als ich wel seggen
mach/ want doen ich in Conincks Sadel
gebracht worde/ ende stont daer nae by een
vre/ eer dat die Heeren quamen/ ende sach
alle dine berpeden om my te pijnigen/ doen
dachte ich dichmael in mijn gemoet. O Wee
ten sy sake dat ghy my nu bylaet/ so ist mer
ny al verlozen/ en badt hē dat hy my eenen
mont soude geue/ om te spreken tot zjn lof
ende prijs/ ende oock weder toe luyten/

waer tot lastering zjns heylighen Naems
ende des naechen mocht zjn/ doen ic aldus
sprach/ en sy my seiden om te pijnigē/ doen
was daer geen vrese noch achtendēken in
my/ maer strenghe ende sel leyden zjt mer
ny aen/ dat den President sprac/ Waerom
wilt dy de waerheyt niet seggē? Antwoort
Om dat Christus anders niet en sprach/
dan dat tot eere zjns Vaders en zjn God
heyt aenginc/ en anders heeft hy gelwege.
En daer ic ic begere ic ooc te doen/ al dat
zjn eere en gebots Weere aen gaet/ eghet
ich niet te verlijuen/ voor t Keyser noch
voor Coninc/ Wetroch noch Braue. Doch
was her ter stont/ rader hem by aen/ een
verdencker Kalf is goet te waghē. Sieb
mijn lieue Broe. ende Sus. hoe ongenade
to was die Heere met my/ gebenedijt moet
hy wesen/ ic en was mijns selfs niet/ maer
de Heere regerde mijnen mont/ also dat sy
niet en mochten erijgē na haren wille. Sieb
mijn lieue vriendē hoe getrou dat die Heere
is/ die op hē hopen laet hy niet beschamē.

Daerom sech zjnye te noch eens dat ghy al
recht indē Heere wel gemoet zjt/ en fors aent
waerander tot allen tijden/ want Petrus
recht het swaerlijck en profetelike te wesen

2. Pet. 1. v. 17.

2. Pet. 1. a. 10

3. Ps. 2. c. 15.

Mat. 15. d. 37.

Mat. 25. c. 23

2. Pet. 2. a. 5.

2. Co. 15. c. 16

Jo. 4. d. 124

Mat. 11. 10. b. 28

Mat. 10. d. 28

Mat. 13. b. 15

2. Pet. 2. b. 12

die eene helpe den anderen zijn last dragen/
en dat inder liefden / want als dat een lid
lijdt / so lydt sy alle / en als dat eē lid heert
lyck is / soo verblifden alle de ander leden.

Ten derden / so laet ick v waeren / Woe dat
mijn huysrou hier by my geweest heeft / en
my v vziendelijcke groete ghebrocht heeft /
welcke my seer lief was te hoorē / ende oock
dat sy her beste na begeert te comē / na haer
swaere vermoghē / want sy bekent dat het
leuē / welcke sy dus sāge gevoert heeft / dat
het quaer is / als wy dat altesamen vol be-
kennen moghen / dattet mer ons in voor-
dē ooc niet dochter / dus laet mijn bede aen
v / mijn lieue Broeders / dat ghy doch eē op-
stie op haer neemt / en vermaentse tot eē be-
ter leuen / en dat inder liefden / en of het sa-
ke waer / vj ghy wat winnē moecht / en ghy
my dat ouer schijft / dat soude my eē groote
vruecht wesen / en is dat ghy wat schijft
tot my / eer ic mijn sacrificie God op offere /
so beschijft dat aen mijn oude Broeder / ofte
aen N. so sal ick wel crighen. Daer en ho-
nen heb ick haer wat Cruys gedaē / te wa-
ren / een Note bescheden / mer die oer vlen
clawt Benghers / met wat nagelens / dat
se dat J. C. ofte een ander soude genē / dat
men dat in stughens sal siniden / en ordene-
lijck om te declē tot een ewige groetinge /
en dat inder weere / en hier opter Aerde een
ewich adien in Christus / vrede en afsthey-
dinge / oft na desen niet meer en waere / vooz
dat wy by Christus te samē comen / en daer
malcanderē sē in zijnder heerlijckheit Amē.

Mijn seer gelienende B. ic heb mer v ghe-
woont / en ooc verblifde dat ghy dus cloech
zijt met tinnerē des Aders en tempels Je-
rusaloms / welcke so menich Jaer verdoort
en vernallen is geweest / daerom versaecht
niet broeders / al woody bespot en bescheyt
als

als Israel / doen sy de muere weder op tinnē
merden / mer het / doen woode sy sterker en
crachtiger int arbeide / hoe wel die vyandē
grinnēde warē / om datter woer ge vooz
Ranch hebbe soude / nochtans hebbe sy dan-
niet gelatē / maer so veel te neerlijger wach-
te gehouden / in die eene hant die spiele ofte
her Sweert / en in die ander hant die Cruys-
fel / en waeren wel gemaet / want Gods was
mer haer / en stree vooz haer / Siet in mijn lie-
ue vziendē / laet ons nemē een exempel / ho-
vroom dat dese Weidē geweest zijn / hebben
haer niet versaecht vooz haer vyandē / also
laet ons oock doen / hoe seer sy roepen ofte
schijne / ia schempen en seggen / siet dit volc
coemt / en willen een nieu fondament aen
de Stadt leggen / en en kennen niet een B.
vooz een B. / van waer coemt haer dit / waer
hebbē sy dat geleere / Wy hebbe in hoogen
Scholen gelegen en onse gelt daerom ver-
teert / soude no dese Weidē comē en ons ke-
ren / die eene is doch eē Schoelapper / dan-
der een Weener ofte Weiler / en dese willen
die seest alle geren / sy doen haer Ambacht /
dat coemt ons toe / wi willen ooc niet lidē /
daer moet wien water / Sweert tegen ge-
stelt woode / nochtans laet ons vzeelen noch
berchrijcken / hoe seer die hondē vallen / die
weeren byllē / want Gods te met ons is
dat is een seer God / die sal die zāne wel be-
waeren / en dat veit sinen sy wel behouden.
Sy conne noch mogē anders niet doe / dan
he die weere toelaet / mijn lieue broeds wille
my die simpel schijnen te besten hōudē / het
is meel metter haelt ghescheit dages daer
na doen ic wden Briel ontfinck. Hier mede
wil ic v noch eenmaal den weere en woudē
zijnder genaden benelen / Ontvier doch die
vzienden in Dielant dat ickse herreth doe
groeten / met des weeren vrede / dat sy doch

Jud. 5, d. 13.

Jos. 7, e. 4.

Ezra. 7, b. 8.

Judic. 5, d. 28.

Sp. 1. b. 18
Deb. 13, 2, 3

Een Testament van
vromelich mogen stryden om die Wdēt deē
Weeren/bide den Weere voor my/ick begeer
te v weder te gedencken/verghoet mijn
niet in v ghebeden/dencke of ghy mede een
gheuanghen zijt / vaert wel / De vreefe des
Weeren beware v allen. Amen.

¶ Ick sende v hier ooc noch een groetins
ghe / of v een weynich verquicken mochte
in v aenuerchinghe der wederkykeres des
Woops / welcke ick ghehad heb met een
Antersche Pape/dit nauolgende is die ant
woort op zijne schriften / die hy ooc tot my
ghelonden heeft / nae dien wy menichmael
metten anderen gesproken hebben/die Weere
te sy met ouden Gheeste/Amen.

¶ Noch eenē Brief van

Jan Geerls/aen den Luter
schen Waep.

Mijn seer gelieude goede vrient/hier
mede wil ick v Aduen leggen/wat
ick verhope met v noch met geene
ander menschen nae dese tijt te disputeren
of te schrijuen / want Dautius seyt: ont
slaet v des twilfs oft ongecelijchen claps
ende onnutte disputatien / want sy vordere
ren vele tot een godloos wesen/want haer
woort verclint om haer als de kanker sece
te / daerom begeer ic oock van v out slagen
te zijn/ende mijn siele met Godt in ruste te
wen/vaert althijt wel.

Siet mijn goede vrient / hier is mijn ge
weer en wapen mijns geloofs en dat eent
deels int cor te verzoont / siet hier mede/en
mer gheenen anderen njer noch sael/spies
noch sweert/wil ic v des Antsch; is rjt be
sounē/want geest moet met geest vermon
nen worden / en vleesch met vleescheliche
wapenen/daerom seage ic metten Apostel
de Wdē

Tit. 3, 2, 9

2. Th. 2, b. 17

2. Th. 10, 2, 4

Jan Geerls.

Fol. 27.

de Wdēns onser Ridderchay en zijn niet
vleeschelijc/maer machting door God/om
te verhoopen/ al dat hem tegē de waerheyt
berheft/want onsen strijt is niet alleene
regen vleys ende bloer/maer tegen den Wo
ren/en Gheweldigen/tegen die heeren der
werelt / tegen die geesten der boos heyt/On
der den hemel / daerom moeten alle Chris
tens dat harnas Gods aendoen / op dat sy
naen mogen tegen den listigen aenloep des
Wyuels/en ooc in alle dingen beroyt/daer
om ooc Derrus seyt: weest sober en waert /
waer v wederpartij de Wyuel gaer ronrom
als ee grimmede leeu/en seer wies hy sllim
de mach/desen wedstaer in ee vast gelooue/
dy is onse wayē daerintē te wē vrede zijn.

Ten eersten kent geen Rjch/dan al wat
hem overcoemt/moet hy duidelijc niet lijde
saemheyt om des Weeren wille dragen/wat
Christus heeft den zijnen anders niet ghe
leert/dā haer viandē lief te hebbs/daer bo
ne sboort hy zjn discipulē/ doe si hē vrac
den: Weere wil dy dat wy dat vyer vanden
hemel doe comē en di volc verderue? seē
ghy hy weert ghy niet wiens hinderē dat
ghy zijt: Wdēt vermberticly/getijc v hemel
sche Wader is. Wy en dreychede niet doe hy
leert. Welc exempelē volge wy na met alder
neestlicheyt/na onse swaiche vermogen / en
bemeelen also God onse sielen/in zjn genate
als den gberontwen Scheyper. Wier wt
moecht ghi sē ofte verstaen/wat wi door ee
volc zijn/wat gheest wy hebben. Siet mijn
goede vrient/met dese mijn wapenen en ge
wee wil ic v / als een cleyne en ongeacht
de Daut; by den grooten Soltath en ver
merelijchen hēlt/die Gods Legeer helpotte
ende beschimpte / en beriet hem op zjn
vracht/getijc ghi v op uwe geleertheyt be
traut/en sicut sijn op den name; Rabbi/en

Eph. 6, b. 12

Eph. 6, b. 14

1. Pet. 5, 2, 8

Mat. 10, c. 22

mat. 26, 4-9

1. Pet. 2, 2

Eph. 6, c. 17

1. He. 17, b. 10

ff liij dxxx

door het groot achtren ende aentken tus bes
 nants/macht en cracht/begindy ooc te seg-
 gen met Soliath: Wen ic een hont/dar ghy
 tot my coemt met eenen stoer/ick can en wil
 v bleesich den vogelen onder den wemel te
 eten geuen/dar seide Soliath / en ghy niet
 eminder: Want sonder cracht segdy/ben te
 bedrogen en door: Ja mijn vrient ick wees
 wel/dar ic en mijns ghelijcke/ alstj diep
 ende ongleert by v geacht worden.

Siet hier hebdijt met v bermeren toe ge-
 bracht/dar ic met mijnen singer en siem
 met v gmoedicheyt wel doer wt treden en
 segghen tot v als tot Soliath / der wille
 Keen Doornichter ende beschermmer: Siet
 ghy zyt tot my wt gecomen/ende verlaet v
 op v spere ende schilt/maer ick coeme tot v
 wt betrouwe Gods/indē naem des Gods
 Israels/ en wil heden dijn vleesch den wo-
 gelen des hemels teten geue/en also v met
 uwe eygen sweert dooden/ te werten/mer v
 eygen schijnen oft dysputanten/die my die-
 nē om v te ouerwinnē/ ez door dē geest den
 Winersteeyten ofte hooger Scholen/maer
 door Gods woort en cracht / ende dar met
 Wyrtsche/hollātsche en mijn woeders rate
 tot hooger eerē Gods/en tot uwer schandē
 en dat somme lastbaer dier / sal v so be-
 doe blijche/so lange hebt ghi Salam my
 me ē zel gellagē/tot dar ic sprac door Gods
 cracht/so lāge hebt ghy Soliath/my en den
 leger Israels beschympt/en wtgeeyfcht/dar
 ic v met dijn eygē sweert doode/ diwelck ic
 niet en soude gedaē hebbē/en hadt ghi niet
 met sulche scherpe tanden toegebeten en de
 penne niet so hooge gefet/hoe soude ick dat
 latē connē/worde ic daer ouer nō misdancē
 gelijck ic ooc wel vermoede/so moechdijt v
 seluen wijren/want men can niet swijghen
 ende sprecken Gods woorden.

Och

Och Mannen / Mannen / het waer v soo
 wel gecaden met Samael/dar ghy Gods
 volck hier met vrede/ want is dat wer
 den menschen/so salt wel vergaen/maer ist
 wt God/so en condy dat niet te niere doen.
 Daerom muuchdy wel toedien / dat ghy v
 niet en vergrijp aent Sweert des Heeren
 ende niet ghelweent en wort/ als de gene die
 teghen Godt strijden / En wilt Jhesum van
 Nazareth niet langer veruolgen/ende latet
 Israel onghaquet.

Om nu te comen tot het versant en aen-
 danc tus Diefs/welchen ghy aen my ge-
 sonden hebt/om alle redenen ende bescheyt
 des gheloofs te versaken/so beuinde ic dat
 ghy my zyt groetende/in den naem des Va-
 ders/des Soons/des heylighen Gheests/
 waer op ick v antwoorde / nae dien ghy v
 door een Christen beroumt / en my als een
 bertworpen monsche/ende ongelouich ach-
 tet/ooct met een valsche opinie beladen/so
 segge ick/dar ghi niet recht en schijft/wat
 Joannes seyr: It dar yemant tot v coemt
 ende en wengt dese Aecinghe niet / die en
 ontfangt niet in v huys/en en groet hē ooc
 niet/want wie hem groet/die heeft gheyn
 schap met zyn quade wercken. Noch seyd
 Paulus: It dat hem yemant een Broeder

laet heeren/ende noch is is een ouerpeel-
 der en diergelijcke/ en ooc ez ongelouiger/
 dat die Gods rijcke niet en sullen bestēten/
 daerom datse Gods rijcke niet bestēten en
 mogen/en salmen daer ooc geen broot mede
 eren/tot verderuinge haers vleeschs/darfe
 bedencken / waer af sy ghenailen zyn. Ten
 den te v broeder/daer wy doch betscheyden
 zyn int gelooue: It daeroc/ om dat wy alle
 vā God dā Dader geschapē zyn:ic sey daer
 nē toe/wat soude wy broeders zyn na den

I f v

gheest.

Act. 5. 6. 46

Act. 9. 2. 5.

Jud. 5. 6. 16.

1. Joan. 5. 13.

1. Cor. 5. 6. 11

Gene. 2. 5. 7.

1. 16. 17. 6. 43.

1. 11. 21. 6. 13.

1. 16. 17. 6. 10.

geest/en na de leeringe Christi/en der Apo-
stolz/so moeste wy in een gelooue/gebuyt
vā eenen Beeth gedreue worden/her welc nu
verre versche yde is/war dese vwoederschap
moest come wt der hemelsche wederbaringe
door tgehoor des Godtlijcken woorts/ wt
daer aersich int hemelsch/dese vwoederschap
wort de ongelouinge niet toe ghescheyen/
noch coemt niet wt de vleeschliche her-
coemste/ gelijk Paulus wel claerlijck on-
derscheyt geest/daer hy seyt. En crecht niet
aen een vveem soek mer den ongelouingen/
wāt war geselschap heeft de gerechte mer
de ongerechte/dz licht mer de duyternis-
se/en Christus mer Belial/ de ghelouighe
mer de ongelouige/ oft de Tempel Gods
mer de Tempel der Afgoden. Et. want de
vwoederschap haer daer in/ weest niet slich
te houde de eenicheyt in de geest/te bliuen

Joan. 3. a. 3.
Collo. 3. a. 5.
1. Cor. 6. c. 15.
Eph. 4. a. 5.
Eph. 4. a. 6.

in een hope des roeps/ een weere/en ghe-
looue/en doopsel/merc uwe doopsel/ hee-
ly met een woertwijf/ oft mer woemsel/en
met diergelijcke laer ghy v geneogen/en en
gedenck niet daer op/dz God bouw allen/en
in ons alle/ zyn woort es sēde wil hebben.

Madamael ghy my/ende ich v/so contra-
rie ben in gelouue/seere/seuen ende Beeth/
waerom heer ghy my dan vwoeder/ vraghe
ich noch eens/ oft ben ich een Kerker en Af-
trecker der waerheyt/waerom en sehou ghy
my niet/als ich eens oft tweemaal vermaec
ben/wāt dat is een beuel der Schrijuere/
maect/eylacen/ghy zyt de Schrift/vā Godde
singegeuen/niet onderdanich. * dan ghy vee
kieser totter verdoemenisse.

Ten verden/so beuinde ich in utwe * be-
doechliche onderwijs Bric/ als datmen
my alleene beschuldigende ende beroepende
is/ in dwalinge en misnerdant des woop-
sels / sonder eenige andere Aertusen/wat
sal ich

sal ich hier toe segge/zijn dan alle uwe be-
denkens v eenen grontwel/en v valsche leere
ende ghebruyck der kercken/ sal dat dan af
zijn / dan ich yepnle neen/dar bedriechlijck
ghetwin is v al te lieflijck / maer ich weet v
meyninghe wel/ dat wanneer ghy my vant
eene beroeft hadder / soo meyndy her ander
doek te krijgen na v eygen woort. Och wat
een vwoeder zyt ghy my/ schoon int aen-
men/ Haer niet leeraer en Kestler Chri-
stus Jesus heeft my voor v gewaersehout
hoorsich tich te wesen als Serpentes/maer
simpl als Duyne. Ja allinckē hwoeder zyt
ghy my/ als de oude luegenachtighe vwo-
pheet / die den Aan Gods vbrooch door
zjn luegenen/want God hadde den Aan
Gods geboden/tegen de Alraer te vwope-
tere/ es ter seluer plaecten en soude hy geen
vwoot eten/ noch water drinckē/ tot dz ghy
weder tot uwe lande coemt: Haer dat zaet
der Slangen/de oude vwoopheet spiar. Et
vwoot niet my/ende drinck water/de Aan
Gods antwoorde: God heft my dan verba-
den. Haer de bedrieger seide: Ich ben oec
een vwoopheet des weeren (als ghi)ende de
weere heeft met my gesproken/dat ghy hier
vwoot eten en water drinckē sulc. Doe ginc
de Aan Gods mer hem in/en brack dat ge-
sind des weeren/ daerom is hy tot straffe
vanden onghelooisamenheyt / op den werch
wanden Leuwe ghedoot.

Woot dat vtempel verschiekt mijn siele
leer/want na vbrooch en ouertreden mijns
weeren woot/ soo seynde hy de leeuwen/
vrahe en weeren/ datle heerschappige mo-
den erijgen ouer mijn siele / es die dooden/
want als mijn ghelouue seck is/ en want
heit/so waer ich een suerwonne/ende ge-
eins doot man/maer den Anker mijns ge-
loofs haet van.

Indi. 6. b. 11.

mat. 10. b. 17.

3. Reg. 13. d.

1. Cor. 3. b. 10.
2. The. 2. a. 2.
* bedriech-
lijcke

Rom. 2. c.

Collo. 3. a. 7.

Act. 2. b. 12.

Gen. 17. b.

Jan Geertz.

Ten vierde vā v' annerhandige of moets
 willige plomphelyt / dat ghy utwen hinder-
 doop met de besnydenisse des waters oft mee
 dat verbont reechē Israels/wilt betweeren/
 want de besnydinge die ghy op't doop vee-
 naert seyt Paulus datse sonder handen ge-
 schiet indē geest/tot aflegginge des sondigē
 vleeschs/ wiens lof niet en is wt den men-
 schen als handadichyct aen Israel / maer wt
 God is geschiet/is dā nu utwē hinderdoop
 indē geest/sond' handē/en dat tot aflegginge
 des sondigē vleeschs/ en tot sonde diec-
 noch niet gedaē en hebbe? wāt dat sondichy
 af te leggē is dit seyt Paulus/dooder utwe-
 aertiche ledē/als hoericy/ouer spel/ ont ey-
 nichelyt/ oncuyscheyt quade begeerē/ mer te
 of dit op v' kinder verstaē mach worden. &c.

En mer dese v' hinderdoopinghen/maect
 ghy datmen ons wederdoopers heet / hoe
 wel een niet tweemaal en doopt / noch niet
 iaten doopen/maer eenmaal/en dat nae der
 waerheyt/na tgeboede en gebuyt der Apo-
 stelen/en daer aen genoecht ons wel.

Ten vijften wil ic v' onse bekentnisse en
 gebuyt late hoojen/dat onse woopinge niet
 en is wt opinie / maer wt beuel des Alder-
 hochsten Gods. Na desen hope ick mer v'
 noch niet niemant te schijns noch te dispu-
 teeren/sis' voozseyt is/ want groote voerme-
 telijche cloekheyt en heb ick doch niet/dat
 een seker gemoet/ende vast ghelooue mijns
 gronts/hooz cozt bescheyt.

Vander besnydenisse bekenne ick dattet
 een reechē des verbonts Abrahams was/
 hem ende alle zijnen Zade / oock een intre-
 dingē der Gemeynen Godis Israel/en de
 iorwendige besnydinghe Israels/heeft een
 heelt geweest op de toeroemlighe inwēdige
 besnydenisse Christi/sond' claerlic verstaē
 mach inden geest des nieuwen Testaments
 gelijk.

Aen den Hebe.

Fol. 12.

gelijc Paulus ooc verhaelt / dat er is geen
 besnydenisse die tweedich indē vleesce ge-
 schiet/moe te besnydenisse des herte/dat is
 de besnydenisse die indē geest geschiet/en niet
 inde Letter noch Wet/ wiēs lof niet wt dē
 mensche/maer wt God is/noch ghy die in
 Christo ooc besnedē zijt met de besnydenis-
 se Christi/die sonder handē gheschiet/doop
 aflegginge des sondelichē vleeschs. Doopt-
 aē wat isser vooz eē volc/ die mer hē begra-
 ven zūn dooz dat doopsel / vooz doch/ghy
 zijt p'esen/ waer dooz/ dooz tgelouue/ waer
 gelouue/ wat gelouue hebbe doch de perer
 en merers/daer God vooz werct/na v' lie-
 verstant/mercht by hier eē kinderē/maer
 gelouuige en verstaēge/ en dit wil v' sterc-
 ke betwēns zūn. Och vrient / en selt v' niet
 moertwillich tegē den prikkel / of her wil v'
 herte vallē met God te spreke/en zūn vooz
 en waerheyt so stoutelijc te verdringē. Wāt
 wijld noch de tweedige besnydenisse ym-
 mers houde en hebbe tot een signere op den
 doop/Wel el aē dan/wie maect v' Kinderwo-
 pers dā so stout/ dat ghyde doopē silt vooz
 den achtē dach / en waerom doopt ghy de
 besnydenisse/wāt inde Wet en wordē die niet
 besnedē/en hier wt moeltel volge/ de meys-
 tens ongedoopt blijs/want dat ware we-
 sen moer recht zijne gauen hebben. Wāt zijt
 ghy niet v' doops signeren/wy hebben een
 beter bescheyt vā des doops signeren/ en
 dat sal ons Paulus en Petrus wel helpen
 vonden/mer hare gheest en gheuykenisse.
 Den ingancē wāt dat water/inde Arche
 wel seyt Petrus/beteekent ons her doop-
 sel/wāe dat my derf toechēde die mach ons
 oock wel teghen spreken/wy die doch cleyn
 en ongeleert van haer geacht worden/noch
 zang van Godt gheleert.

Dese twede getuyge des doops signere/
 is de

Rom. 2. c. 8

Collo. 2. b. 10

Act. 9. a. 5

Gene. 17. b.

Gene. 7. a. 2
1. Pet. 3. 6

Math. 2. 6

Enen Brief van

Acto. 20. d. is de hooge Apffel Paulus (die den ranc
 Gods vercondicht) der kinderen Israels
 Exod. 1. 4. c. wteganck wt Egypten door de roode Zee/
 ende dat sy onder de Woitke calomine door
 1. cor. 10. 8. 6. Moysen gedoopt zijn; dat was een figuur
 te ende ons tot leeringhe.

Maer wy vā dat ware wesen indē tē tē
 wat. 11. l. 19. en nien Testament, so bekennē wy een slaer
 Act. 19. 8. 5. Gods ordinarie/leere en gebor, dat na dē
 regel, gebruyt en elcē eyselē der Apostels
 Marc. 16. b. des Doops; dat is ons bescheyts genoech.

Christi ghebor is dit: Gaet in alle de we-
 relt; predict dat Euangelium allen Creatu-
 ren; leert haer houdē dat ic v benoēd hebbe/
 haer doopende indē naem des Waters; des
 Soons; des heyligē Geests; wie geloof en
 gedoopt wort; sal salich wesen / wie niet en
 geloof; sal verdoeme sijn. Ten eerste; een
 graf der sonde; een inredē der Gemeeynen
 Gods; * cē aentreckingē Christi; en cē on-
 nucht des roysē Gods; tē badt der weder-
 geboortē; en eēn zegel der goeder consciē-
 sien oft verseeckeringe met God; tē ende wie
 dit verwerpt; die verwerpt Gods raer

1. Tim. 6. a. 4. Der Apostolē gebruyck is dit geweest:
 * Col. 1. b. 12. tē Heloof; ghy van gantscher herten; so
 tē Tit. 3. a. 3. macht wel gheschieden.

Luc. 7. c. 30. Acto. 8. d. 36

Enen Brief aen

zijn behenden

Ne alle vrienbelike groetenisse W.
 en S. indē weere; hier ist ghene dat
 ghy vā my begerende sijn; / na mijn
 cranc vermogē; na v blange; als in my is/
 waer voor ic God dē Vad; met zijne beuē-
 dē sone Jesium Christū hertelij seer dācke/
 t dat hy den zijne niet en blac; * mer alre-
 help her belt behoudē; t wā sijn oge der
 genadē sien al sijt op dē zijne; en sijn oogen
 sijnsteren alijst op vaer geber; Wannē ge-
 schyuen

Josue. 1. a. 5.
 Heb. 13. a. 5.
 * 1. cor. 2. b. 16
 tē pla. 3. 4. b. 16
 * Act. 2. b. 12.

zijn behenden.

Fol. 232.

schyue Gaer; t als ghy doot; water en vyer
 Gaer; so wil ic hy v wesen; so geue ic hem al-
 leconclich prijs; eer; vā sijnē groter bystant
 en werckinge; dwelck hy aen my arme son-
 daer in mijn dūck / ijdē en pijn bewesen
 heeft; / als also mijn lieue W. dat die honden/
 lecutwen en beyen aen my niet ghebadt en
 hebben; / hoe seer dat sy bassen / vuillen; en
 beeren; * wā de Weer was mijn behoeder;
 als ic mijn hope des geloofs op hem sette;
 dat hy my ooc bewaert sal; door sijn groote
 genade tē eynde toe; t wāt is God met ons
 wie sal ons mogē deere; en t ist dat de weere
 dat huys bewaert (als David seyt; wie sal
 mogē crencē. Mijn vanden; oft ich v
 mijn hert en gemoet wt scrijue mochte; dat
 wilde ic wel; / so als in my was doe ic hine/
 en die sware sange ont sin; om her getreue
 nisse ons Weeren Jesium Christi: Want sijn
 woort en bitter ijdē; wēle hy voor ons ar-
 me son dāre gelede heeft; also in my was; dē
 ic anders niet en dacht; Siet mijn W. en S.
 hoe de weere dē sijnē bewaert en bescherme
 tē; die op hē bet outwē; * ia als sijn ocht; Sach. 2. a. 8.
 pel. Doch sal v gelieue te wēre; mijn lieue
 W. en S. dat sy my eerst tē sijn gecomē met
 vragē; tē wēt; hoe mijn naem was; en vā
 waer ic geboort was; hoe out dat ic was; en
 hoe lange dat ic in Tessel gewoort had. Ten
 anderē; wāneer ic dat doopsel ontfin. Ant.
 Wā J. er. vrag. In wat plecke ist gesciet?
 Ant. Ic en begeert v niet te seggē. Wō seyl.
 dē sy weder: Men salt v wel doe seggen; en
 wees op dē Scherpeychter; tē heeft voozt
 geleyt; Alimē v na de waerheyt vnaecht; so
 soup ynumers de waerheyt seggē. Ant. Al
 wat des geloofs aegnet; tē bezee ic v wel v.
 ic seggē; mer sulx en heeft my God n gebo-
 dē. Tē der dē; oft mijn huys; ou mede ijdē
 waer. Ant. tē se sy dwelck im teet is; tē vier
 den

Wsa. 61. a. 5
 Rom. 8. d. 34
 Wsa. 4. 6. a. 5
 127. a. 5

Act. 3. b. 25

Enen Brief van

den/wile dattet gedaē hadde. Ant. Je en hee
geert v niet te legē. W. Heuer N. gelvech.
Ant. Wer is my vā Sod niet deuolē te sege
gē/ en oft ic v al choon sepe/so en woonē
hy in Coninck landē niet. W. Christy als
hy voor de Ouericheyt geselt wēt/so heet
hy antwoort gegēne / alinē hem vracche/
waerō ghy niet also? Ant. Alinē hē vracchē
de / weicūe dat de eere zyns Dads en zyn
de / God; z aengint/so heet hy geā/woort/
anders getwegē. En al wat ghy in vracche
dat wēt/woort/ gebot/ verbot aēgaet / dat
begeert ic te belijde voor Keyser / Coninck/
Hertogē/ Graue/ Wincē en ander Heerē/
en niet te s'winge. So heet hy terstōt met
corre woordē gelyc tot de Scherpechere/
rak hē aē. Sūma/ alinē my aē raste/so viel
ic op mijn buych/ en badt de Weere om zyn
bylāt/so sepe hy corre rackerē : gēhyt v
op. So hebbē si my aēgenallē/ en hebbē mee
my gehādelt/ alinē met dē Weere antē mee
ster gehādelt heft/ alinē zyn clederē wā
schudde/ en hebbē mijn handē op mijn rug
ge gebondē/ sond genade/ en mijn oogē
bondē en opgerochē/ en wē floegē si mi/ en
boortē andē niet dā oft op eēnē boō had ge
weest dat die gardē knaptē als knippstōp
pels/ en sepe dē : spreert/ hebdy eēnē stromen
druyvel binnē/ mē sal hē wel wrd; yne/ magē
de Heer/ gebenedijt moet hy zyn/ sloot mijn
mō/ also datter niet eēs en woz gelyc/ O
wee/ of datter geluyt/ wē quā/ wāt dar ijdē
ons Herē (als voorsept is) en zyn getuyhe
nisse was lo is mijn herte/ datter onwiltō
helic is. Sūma/ als sy sagē/ dz mi alle de le
hē de belwehē/ sepe dē si/ laer hē mē/ of dē som
mē d'ruel dā beter sprekē mochte/ en mi ne
derlarde/ so viel ic met mijn hooft tegē de
plāckē/so grepē si mi/ en serē mi op eē lē/
daer soude ic haer twedēō beswehē/ hbbē/
had den

Mat. 10/d 32
Luc. 12/a/8.

Mat. 17. c/18.
Mat. 14. g. 64
Luc. 22. g. 64

zjn bekenden

fol. 136.

hadde sy my nē gehoudē. Waer stonde si als
eenmē en bepe/ ic soude antwoort geue op
haer vragē/ sepe dē si/ mer tē Heer was mijn
huylper en stercheyt/ hē si prys/ lof/ vā zyn
genadē/ ia datter niet als niet wē quā. Wē
sepe de vordēdent/ hebdy get groue gardē
om desen sommē Du puel wt te drijnē : So
sepe hy/ nē/ mer tou hec ic wel. En si sou
den my weder de oogē verbondē hebbē/ dō
sepe hy/ Latet hē aenlē/ En als hy sloech
so dacht ic : O Weere/ ghy siet wel/ en mijn
oogen sloetē toe. Ja mijn vriendē/ ni hadde
si so lang geslagē/ alser adem geweest was/
ic meen dat si niet geregen en soude hebbē
also was die stercheyt des Alderhoochsten
mer my/ en als sy sagē/ datter niet helpē en
mocht/ so haide sy die gewicht vā hondert
poult/ en hingente aē mijn voerē/ doen ginc
mijn herte tottē Weere/ betwaert/ bewaere
mijn schat. Summa/ na al haer degeertē en
hebbē si nē geregeē. So hebbē sy geuraecht
of ic wel lachē conde. Je antwoorde/ Ja
ich/ so veel alt is. Vraghe. Conde ghy wel
ualsch? Ant. Neen ich/ Waag. Waer hebdy
schol gegaē? Ant. Tot Delft. Vrag. Wat
ijst? Ant. Als Delft biade. Ire/ oft ic Men
no oft Dierē id. boechē wel geleien hadde.
Ja/ sepe ic. Want Hof huylen hadde mijn
leere boechē genomē/ te weren/ die nieuwe
Creatuur van Henno/ en die geestel. restit.
wan d. id. Sy vracche/ waer ickē aē ge
comē was. De mont was my geslotē. Doen
wel moetter wt. Afer de Weere was mijn be
waerē/ daer ic hē/ niet genoech aē dāchē en
en. Tē kerckē wāt/ ondrint hē/ hy moet waer
beraetē/ mē sal hē wel bet comē. Nu int a
sepe dē/ so sepe ic/ dz sy soude raechē wat si
wē dē dach des Weere soude mer haer al
mede comē/ en so zyn sy vā my gelycheden.

10sa. 61. a. 30

Eccl. 43. e. 44

1sa. 73. a. 6.
Sap. 1. b. 14.

W G Hjn

John. 14. c. 17
Whi. 4. a. 7.

2. Tel. 3. b. 18.

Joan. 15. c. 10
1 Eph. 6. b. 12

1. Reg. 17. *

2. Col. 10. a. 7

Heb. 4. b. 12.

App. 1. b. 16.

1. Cor. 13. 13.

1. Cor. 13. 13.

1. Cor. 13. 13.

Een Liedeken van

Mijn lieve V. en S. hier mede seg ich v
mijn laetste Adieu. mer Christus vrede/ich
soute wat meer gescreuen hebbe. mer de. iij
en cant niet lijde. En als de Heere henck
so begeer ic mer de aē es pael te slaē. * We
Heere sy mer v allen. Amen.

Een Liedeken van Jan Geertz/ Na dewijse: Wilt ghy wejen een ooglochy man.

T Is een periculose tijt
Die goede heer moet ons betwaren
Sarans dienaers beuaen mer nist

* Veruolgen strenglich Gods dienaen.

Een Christen heeft te strijden niet

Mer bleesch en bloer na Paulus schrijuen

Maer tegen swerelts woesten mer vliet

En geesten die in die locht drifuen.

Daer was een onrecht Christen man

Ghheten Jan Geertz mer name

In den waech brachten sy hem an

Beuaen/als een van quader fame.

Hy had veel strijts mer eenen Daep

Die was van grooter estimacp

En achte cleyn dat Christen schaep

Nochtrans leer begaeft mer Gods gract.

+ Als Dauid ende Goltath

Den strijt eertich mer een aenmeerden

Hy dees twee gelijken wy dat

Die hier strijden mer ander sweerden.

De Daep heeft op zijn const berrouc

Want hy een Meester was van belen

Op den naem Rabbi was hy stout

Als oft hem niet en mochte selen

Hy heeft Dauid gheeyfche te velt

So lang dat hy hem eens bereyde

Die welden hoch beroemden Heel

Dooz scherpe Sweert Gods woore nee

Ghy verlaet v op schilt en speer. (leyde.

Spreek hy/en coemt so tot my strijcken

Maer dooz berrouden op den Heer.

In den naem Gods Weels salt bijicken.

Wat

Jan Geertz.

Fol. 139°

Dat ich gene huyden v vleys

Die vogelen des hemels teren

En mer v eygen sweert dees reys

So sult ghy worden deor gekneten.

Want v scrijften dienen my meek

D touerwinnen en te sreyten

Mer dooz der hoger scholen gheest

Ofte der Wintuerkryen.

Mer dooz Gods woort vā groter cracht

En dat mer minder moeder tale

Tot sijnder eeren hoch geacht

En tot uwer schant altemale.

Want duer dat stomme lastbaer diec

Sal v socheyt zijn ghebleecken

Het slaen bracht ghy Balaam siec

Ghy arme Ziel tot het sprecken.

Ghy noemt my v broeder bequaem

Daer wy int geloof zijn verscherpen

Souden wy broeders zijn te laem

Tmoest zijn na Gods Geest en leer heyden.

Int gebuyck moesten wy zijn een

Van eenen geest zijnde gedeyen

Dat nu veel scheelt tusschen ons tween

Na leer der Apostlen beschreuen.

Ghy beroemt v een Christen sijn

Derwerpende my als beladen

Mer valsker opiny te sijn

Dus doet ghy onrecht qualich beraden.

+ Coemter yemant teniger sone

Tot v met vreemde leer behangen

Wien sult ghy niet groeten mer mont

Noch oec niet in v hyns ontangen.

Want so wie hem groerende is

Heeft gemeynschap met sijn quap werken

Dat maect ons Joannes gheuis

In den tweeden brief tot verstercken.

Dienden voort lupien mer et doch aen

Doe dat die Schrifft geleerde dolen

En dat sy niet mogen bestaen

Tegen die waerheyt onuerholen.

B g ij

E Een

Mat. 22. c. 17.
2. Pet. 2. b. 16

1. Cor. 16. b. 16
2. Joan. b. 10

1. Cor. 21. b. 14
Act. 6. b. 10

Een schoo-

ne Belydinghe ende troo-

delijcke Sententiael van Aapken Booslers
gheuanghen welsende tot Doornick daer sy
haer gelooue met haer bloet bezeghelt,
heeft/ en is aldaer tot aetschen ver-
brant Anno 1564. Den. 18.
Septembrijs.

De ewighe / ongrondelijcke gemin-
de Gods/ ende de cracht des heyl-
ighen Gheests/ sy mer v al te samen
mijn beminde vrienden ende broe-
ders/ ick late v weten / dat ick ghes-
kont ben na den bleefche/ maer na den ghes-
te mochter wel beter zijn / want ick bevinde
de swachheit in my / mer mijn hope staet op
God/ die den swachen sterct / den bedruccen
troost/ daer mijn herte al tijt nae verlangt/
om bequaem te zijn door zijnen oogen/ dat
ick tot zijnen prijsse mochte volbringhen
het ghene dat hy in my gegonnen heeft.

Daerom bidde ick v mijn beminde v. dat
ghy my niet en verghet / so ick wel mercke
dat ghy en doet / daer door te v seer bedanc-
ke/ en hope/ de Heere sal v in zijn heylighe
waerheit bewaren. Woorder laet ick v we-
ten/ dat de Heere vā my vnaechde om te we-
sen / wte dat mer my gedoopt waren / ende
ofter niemāt in de Stede en was/ en sy wils-
dense weten by name ende toename. Ick
seyde : Dat ick niet en weet / en can ick niet
segghen. Ten mocht al niet helpen. Ick
den/ dat my de Wel ontleeden soude. Ick
was bescheynt/ ende vadt haer leden vten
delijck

Act. 20. 6.

belijde/ dat sy my wilden geloouen / ten daets
te al niet. Doen seyde ick: Wlieder wille ge-
schiebe/ en ick ontleede my. Doen leydenis
my tot de pijnbanen/ en bondē my om te tress-
ken ende recken. Doen seyde de Commissa-
rius/ dat ick haer noemen soude. Ick seyde/
dat ick dat niet doen en mochte. Doen bon-
den sy my daer weder af/ sonder yemant be-
noemt/ dies sy de hooge God geloofst/ maer
Oter en Jozge hebbe sy al banden eerste ge-
weten/ daerō moeste ick ooc noemē / maer
haer toenamen en wils ick niet. Hier mede
wil ick v den Heere beuelen / en dat woort Act. 20. d.

zijnder genaden. De Heere wil ons
allen in eenderley gelooue be-
ward tot den eynde ons-
leuens/ Amen.

Eph. 4. 9. 13.

Noch eenen Brief aen haer Ouders.

Wdt dat binnenste mijnder herten
groete ick v/ mijn beminde vader
ende mijn seer gelieuede moeder/
mer alle de gene die binnen uwen
huyck zijn / v sal beueide te weten/
dat ick gesont en onuerandert van gemer-
de ben / de Heere sy eeuich gheloeft / alsoo
berhooppe ick door Godes goetheit / dattet
mer v ooch staet. Woorst so dancke ick v her-
telijc van uwe bydelijcke groetenisse / aen
my gheschreuen / waer van ick my seer vera-
lijst hebbe / hoorende v ghemoet ende goe-
de gunste/ ende om der ghedachtenisse / soo
wil te v wat van mijn geuanchenisse schrij-
uins gheuaraecht / hoe out dat ick was doen
ick ghedoopt worde. Ick seyde : Ontrent
159 11 23. 08

Leuen Brieft van

23. oft 24. laet. Sy bjaechden / waerom ick
 dat hadde laten doen. Ick seide: Om dat
 het God beuolen hadde. Sy bjaechden/ oft
 ick niet en wiste dat ick te bozen al gedoopt
 was. Ick seide: Ick en weet daer niet af/
 oock en heeft God sulcks niet beuolt. Sy
 bjaechden/ oft ick gheen Peters noch Pet-
 ters ghehadt en hadde. Ick sprac: Het mach
 wel zijn/ sy mogen gestouwen zijn. Doen sey-
 den sy/ men soude my Geleerden senden. Ick
 seide: Ghy behoort wijs ghenoech te zijn/
 om tegen my te spreken/maer sy woude Ge-
 leerden senden. Daer na hebben sy den Was-
 chepape bande vrouwen Kerke gesonden/
 die quam an en seide / waerom ick so lan-
 ghe in zijn Kerke niet gheweest en hadde/
 ende dat hy gheen kennisse van my ghehad
 en hadde. Ick seide/ dat ick my stillekens in
 huys gehouden hadde. Sy bjaechden/ waer
 mijn Kerke was. Ick seide: Sy was haer
 onbekent/ want waer dat ghye wistet/ ghy
 en souste niet langhet met vreden laten.
 Wy hadden stamen veel woorden vanden
 Doop. Ick seide/ dat Christus zijn Aposto-
 len wt gesonden hadde in alle de werelt/ en
 de leeren eerst alle volken onderhouden/ al
 dat hy haer beuolen hadde / enoe haer
 pen inden naem des Vaders / des Soons/
 des heyligen Geests. Geen kindere en com-
 nen leeren/maer wie geloof ende ghedoopt
 wort/ sal salich wesen. Doen seyden sy/ dat
 de Apostolen heele huysghesinnen hadden
 gedoopt. Ick seide: Jae/ dan hebben sy daer
 verblift datse in God gheloouich waren ge-
 worden/ dat en konden de kindere niet doe/
 God heeft de kindere tot hem gheuoepen/
 ende heeft geleyt/ *dat alsondanigen dat we-
 melrijck toe behoort / maer hy en beuolte
 niet te doopen. Daer quamen sy doot met
 Adams

Mayken Boosers. Fol. 136.
 Adams sonde / hoe dat sy daer in gheboort
 waren. Ick seide / dat Christus daer booz
 ghestomen waer. Ick bjaechde haer lieden/
 oft sy de sonde met den Doop wouden af-
 doen/ want de ionghe kindere doch gheen
 sonde en hebben/daerom en comt sy de son-
 de niet steruen / en verrijnen doot dat doop/
 tel in een nieu leuen. Doen seyden de Lee-
 ren: W seggen is: Wie ghelooft en gedoopt
 wort/ sal salich wesen / ist niet? Ick seide:
 Jae. Doen bjaechden sy / oft Christus niet
 van Maria bleefsch en ware. Ick seide/ dat
 hem Maria vanden heylighen Gheest ont-
 sanghen hadde / ghelich de Engel tot haer
 sprac: De heylige Gheest sal van bouen in
 u comen/ ende de cracht des Aberchoochsten
 sal v omschijnen / daeromme dat heylighe
 dat van u ghebooren sal worden / sal Wods
 Sone ghenamt worden. Sy seyden noch
 eens/ oft hy van haer geen vleesch aengenom-
 men en hadde/ nademaal hy van boue niet
 gebracht en hadde. Ick seide/ dat ick Joan-
 nis ghetuyghentike wel geloofde / daer hy
 seyt: *Dat Woort is vleesch gheworden en
 heeft onder ons ghewoont. Sy bjaechden
 oft ick niet en geloofde/ dat hy ^{en} ^{was} ⁱⁿ ^{de} ^{werelt} ^{ge-}
 ne na den bleefsch is / ende Wods Sone na
 den Geest. Ick seide / dat hy Wods eyghen
 geboren en eenige geboren Sone is/ die van
 *begin der dagen/ sonder eynde des leuens
 is/ en nu ten laetsten/ so is hy doot des heyl-
 ighen Geests cracht van Maria ghebooren/
 daerom en is hy niet vander aerden/ aerts
 ghelick Adam / en en sal odr niet tot aerden
 keeren/ want hy is de Heere vanden hemel/
 en hadde hy nu vleesch vā onsen bleefsch/ so
 moeste hy oor de vergaelijcheyt sien/ wat
 God sprac: Ghy zijt aerde en sult weder
 tot aerde keere / dā dat en was niet allec vā
 Dg tijt. Adam/

Eenen Brief van

Adam/maer alle die van hem af quamen.

Doen braechden sy my/oft ick niet en ge-

loofde/dat int Sacrament Christus bleefch

en bloet ware. Ick seyde: Neen/hy is opge-

clommen / en sit ter rechterhāt Gods zinnē

Waders. Doen braechden sy/ oft ick niet en

wilde geloouen/ dat alle de Heytigen inden

hemel zijn. Ic seyde: Wat ic niet geseen en

hebbe/en can ic niet verantwoorde / mer als-

dus vele heb ic geseen : De gerechtige sels

zijn inde hāden Gods/ en de pijnē des dootē

en falke niet aentvoert. Waer en seydenē doe

niet veel op/ mer sy braechde wat ick hieldē

van Maria. Ic seyde/ dat sy een supuer ende

een heylich bar was/ en gebenedyt bone als

de vrouwē / want sy was weerdich den sone

Gods te ontfangē en baren. Sy braechden/

oft ic niet en behende/ datter een Wagenver

is. Ic seyde: Wan twee wegen binde ick ge-

schēnē/ de eene seer breet totter verdoemenē

nisse/ dander seer smal tot her ewige leuen

seydende. Nocht braechden sy/ wat ic vande

Waus hielt. Ic sprack: Den Waus en hēde

ic niet/ maer illet zijn leeringē diemen hiet

bout/ so houde ick hē zijnder leeringē gelijc.

Daer hebben veel mer woorden gheweest/

maer dese scrijue ick wt scrijftinghe.

Daert alle wel.

Noch eenen brief

aen de Broederen.

In seer gellenede ende bemindē
broederen inden Heere/ ick laet v
weten/ dz mijn herte wel getrouwē
en gemaet is/ de Heere sy ewich
lof / want hy bewaert ons doot
zijn rechter hāt / en helpe ons wt dat middē
ontē

onser vianden/want sonder hē so waert met

my verloten/wā sy so menigwerly wijse ny

comen beuchte/geestelijc en werelijc/also

men desen Sondach heeft moghen sien/hoe

hontseur Massactert met een Schepē/ met

nocht een werelijc geleert man/ de welcke

my geacht hebbe voor de alderleelijckste seer

te/die opt onder den hemel geweest is. Mer

doen ic daerlieden mijn geouwe verhaelde/

doen heb ick haer altemael weenachtich ge-

maect/ also dat sy nauwe en konden spreke/

en ten laetsten zijne vriendelijc van my ge-

scheyden. Niet meer op dit pas/ dan bliffē

den Heere atrijs beuolen/ die behoude en de

ware v in zijn heylige waerheyt. Ick hope

der sal cortex met my gedaen wesen/want ic

en heb niet lieuet / dan dat ick den Heere

mochte behagen/ ende salich steruen/ Amen.

Een Testament aen haer kinderen.

En hertelijcke en gonstige groete sy

aen v lieden geschēnē/ mijn bemindē

kinderē/ v moeder die nu om de rech-

te waerheyt in banden is / wilt doch

hooren/ want het heeft God also be-

braecht/ dat alle die godsalich willen leuen/

moeten veruolginge liiden. Nus ben ic wel

te vreden en getrouwē / dat de knecht zijnen

Heere na volcht/ * zijnen gebenedijde wille

moet met my gheschieden / hadert hem be-

keft/ hy soude dese banden wel belet hebbe.

hijn lieue kinderē/ het heeft vande begin-

ne also geweest/ dat de gerechtige lijdē moe-

ten/ en de ongerechtige altijt de ouerhant/

maer hare dach sal haest come/ dat se declage

lusten/ en van ellende roepē : Bergē balt op

304. 17. d. 17

1. tim. 3. v. 12

Act. 10. c. 25

* Luc. 11. v. 2.

Gen. 4. v. 9.

Luc. 23. c. 10

Apoc. 6. v. 16

ons / ende Duuenelen bedekt ons hoor, hee
aensicht des Heeren.

Sap. 5. a.

Och lacy / als de gerechtige blijcken sul-
len als de sonne / ende de Godloose int. es-
wige vier sulen gaen / Och beminde kinde-
ren / ondersoect doch de Schriftuer / licht v

Joan. 5. d. 39

daer na / dat ghy hoozen muecht dat liefsjes
he woort: Coemt ghy gebenedijde, beke dat
rijcke ws baders / bidder de Heere om wijs-
heyt / ende leert Godt byeelen / so rijcke ghy

Mach. 25.

dat rechte berisant / en stelt v doch niet ghe-
lijc als de werelt / in houerdicheyt / in dan-
sen / springe / en in ydel geclay: mer bewijset

Rom. 12. a. 2

door v wandelinghe een godsalich leuen / be-
cijert v met de heylige vrouws / ontfangt die
Skriftuer en leest daer na / op dat v siele salich

1. Oct. 3. a 5.

woyde / en dz wy na desen tijt by malcander
somige / de almachtige Godt / de Coninc alder
Coningē geue v zijn genade / na den rijdom

zijnder goerheyt / sere te woyde acnde in wo-
dige mēche / en dz Christus in v herte wo-
ne mach / en die leyde v in alle waerheyt. Ic

bidde v mijn lieue kindere / weest doch heest
saē onder malcander / dat is een bruche des

Heests / helpt malcander gewillich sonder
eenich tegenprekē / en weest alrijt den arns
gebachtich geest willich vā alle dz ghi hebt /

maect v zijende vande ongerechtige Nam-
mon / bemint dz ewich is / en niet dz tijtlic

is / soect dat hemels / en niet dat aertlich is /
* wāt alle bleesch is als gras / en de heerlijc-
heyt des mensche als een bloeme des gras /

dat hede staet / en morgē inden ouen gewor-
pen wort / de heerlijcheyt des mensche be-
gaet / maer ewoort des Heere blijft ewich /

en bemint niet de werelt / noch de dingen die
daer in ziju / te wetē / de lust der oogē / den ho-
moet des leuens / twelc niet en is vā God

maer vander werelt / ende de werelt sal ver-
gaen

gaen

gaen mer al dat daer in is / mer die den wille
des Waders doet / die blijft inder ewicheyt. 1. cor. 7. 2. 31

Et sijn kinderen / doer na des Heere wille /
ic v moeder / hope v den wech hoor te gaen /
merct waer in / en hoe ic v hoor gae / en wist

niet op des werelts eere sē / mer achtet eere
te wesen om den naem ons Wods te lijden. 1. pet. 4. c. 14.

Wāt hy die de alderopperste Coninc was /
heest hē niet geschaemt zijn heerlijcheyt te Whl. 2. a. 7.

berlatē / en is inder werelt gecome / en heest
den alder berisnaetken doot hoor ons gele-
den / en is sonder schult gheslagen ende mis-

maect / dat daer niet ghehees aen zijn gebenz
tijde lichaem was. So lief heeft v ons ge-
had / en daer mede ons een eyempel achter-

gelaten / op dat wy zijn voetstappen sulen
na gaen. Wy is dat licht dz inde werelt geco-
men is / op dat alle die hem nāvolghen / niet

in duysternisse en souden wandelen / maer
dat licht des leuens hebben. De Heere

beschicke / dat v dat selue licht ooc
onschijne / ende ghy daer in
wandelt / Amen.

Rocheen briefken

van dese selue Hoeder
aen haer kinderen.

Mijn kinderen / ic groet v seer herte-
lijch / ende sende v lieder gelickten

wederom / op dat ghy v belofte
muecht quisten / die ghy my daer in gedaen

hebt / ende weest doch alrijt onderdantich /
die v onderwijfen tot gherechticheyt / ende

straffen in v onneredinghe. Daert wel / en
hier mede op deser werelt Ateu / mijn lieue
kinderen / breekt God / schouwet alle quaet.

Roche

¶ Noch eenen brief aen haer vader ende moeder.

Mijn seer beminde vader en moeder/
ich ghebiede my wt dat binnenste
mijnder herten tot v / met bidden
totten Heere/ dat hy v en my troosten wil
met den troost des heyligen Geests / de be-
lofte des Heeren / die hy zijn Jongeren be-
loefde te senden/en seyde: Ic gaet tot de Was-
den/en sal v eenen anderen Trooster sende/
den welken de werelt niet en can ontfan-
gen/want sy en kent hem niet. Dus mijn
lieue vader en moeder / weest getroost ende
verwachte met tijdsaenheyt / wat de Heere
met my doen wil / zijne troost verwacht ic
oec tijdsamelijc / en dat daer gepassert is/
en achte ic niet anders dan eenē wint/daer
van ic geen swaricheyt en hebbe / de Heere
moet geloeft wesen / op den welken ich ho-
pe/want hy is die den berneerden troost/
en de houerdigē vādē swel stoot / al ist hien-
ne dinc booz oogen/soo weten wy pimmers
wel/dat de dach des Heeren haest come sal/
en dan alle godloose wesen te niet gedaē sal
wordē/en God die daer opdoelen sal sonder
aenhe der perfoone/en geue een yegelijc loo-
nē sijn wercken / dus mijn lieue en seer be-
minde vader en moeder/en wilt doch op mi
niet dencken / laet toch den Heere zijn wer-
ke volbringe / ic hope dat hy my arme onwe-
dige boornē heeft tot eē offerhade / die he bo-
hagelijc sy / want te heb gehoopt op zijn goet
derricheyt / en dz hy niet met my int rechte
gaē wil / wāt soude hy my na mijn sdiensken
richten / so ware ic de eewige doot weerdich/
mer de Heere / hope ic / sal mijnder ontferme.
Ic late v noch weten / hoe dat ic noch eens
mael

Job. 14. v. 16

Luc. 1. v. 48.

E. 60. 5. v. 10.

Rom. 11. v. 2

maet doorden Deken gehaet ben / maer ic
behielt het zijne / en int scheidē seyde hy tot
my: Ik dat ghy in die gelouue blijft / so syde
eewich verdoemt. Ic seyde: Hoe spreect ghy
so daer doch God opdoelen sal. Ic seyde hy:
Ic weet dat wel seggen/want het sal also ge-
schien. Doen volchde my meester Claes/en
vraechde: Waer hebby v dus lange verhou-
den / ich heb v lange gesocht. Ic seyde: Nu
hebby my ymmer. Ic en doe niet / seyde hy
waert dat ghy in onse handen waert / wy sou-
den v langher houden / dan dese doen sullen /
is mijn beduncken. Hier mede wil ich v
mijn lieue vader ende moeder / den Heere
beuelen / die v ende my bewaren wil totten
eynde / maect geen droefheyt om my / maer
verblisde v / dat my de Heere weerdich kent/
want dese mijn kintaren die my de Heere
gegeuen heeft / wil ic om zinen wille gee-
ne verlaten. Waert alrijt wel.

Mt. 25. v. 120
Act. 27. v. 240

2. Act. 7. v. 6

¶ Noch eenen brief aen de Vrienden.

Och mijn hertgrontlicke / ende seer be-
minde B. en S. inden Heere / ich groet
v noch eens met des Heeren vrede / de
selue by v te blijue tot int eewicheyt / Amen.
Ic late v weten / hoe dat dese mijn vian-
den my noch alrijt quellende blijue van het
woopsel / maer van de Aenschwerdtughe
Christi en leggense my niet / de Weechē ver-
haelde haer mijn ghelouue / en en vraechden
my niet / dan of ic oock gheloufde / dat Chri-
stus Davids Sone was. Ic seyde / dat hy
de leuendighe Gods Sone was. Och / och
sprack de Weechen. De Heeren vraechden:
Stater niet geschreuen wren Zade Davids
nae

Mt. 16. v. 16

Act. 17. v. 270

na den bleefche? De weecken antwoorde
haer want daer en was gheen gehoor / he
hiet my dicmael liegen / om dat ick hem wa
berfont / dat hy my niet betogen en ronds
dat de Apostolen kinderen gedoopt hadde.
Sy oueruelen my alle gelyck / en spraken
datter niemant int hemelrick comen en
mochte / ten waer dat hy gebozen worde wt
den water en Geest. Sy braechden my mee
ter haef / of ic sulc ooc niet en bekende. Ic
seyde: De schrift en coemt den kinderen niet
toe / maer den ouden / die daer ooren hebben
om te hooren. Doen stonden sy op / ende sey
den: Ghy voert een Opinie.

Al dus mijn lieue vrienden / betwachte
ick moggen noch eenmael booz haer gehaet
te worden. Dus bidde ic v dat ghy den Hee
te booz my bidden wilt / dat hy mijne mont
wil regieren / tot zijnen prijs en eere. Hier
mede wil ick v ewich inde handen Gods
beuelen / ende bside vriendelijck / dat ghy
mijn simpele schriftjen ten besten wilt hou
den / want ick en soecke niet dan wt mijns
herten eenuuldicheyt God te behagen / wat
ick en wensche niet / dan / Och mocht ick den
Coninck der Coningen / ende den Heere
alder heeren dus in mijn beroepinghe beha
gen / so waer ick wel ter saliger tijt gebozen.
Wiet mede vrede / afschepinghe / nae desen
tijt niet meer. Houdt dit tot een ewich
Adien.

Wier nae is Mayken Woorers te Dooft
nec tot puluer verbyant / ende heeft haer
hele begheuen inde handen
des W. E. R. E. N.

Ceen

Mayken Woorers. Fol. 240.
Een Liedeken van May
ken Woorers / nae de wijse: Het
daghet in den Oosten.

D* Je op den heer betrouwen
En quamen noyt ter schande
T sy ionck of out / mannen of vrouwe
Godt sterckhe metter hande.
Daer was een vrou hiet Mayken
Woorers die wert gheua: n
Sy heeft getreuen / dinge payken
Ter rechter stadt waert aen.
Tot haer so is gecomen
Der Kercken Dochepae
En heeft naet gelouue vernomen
Van dat eenuoudich schaepe.
Want sy was niet verscheneu
In zijne kerck in lang
Dus maecte hy hem op de benen
En nam tot haer den gang.
(Die vrou had haer ghehouden
Stillekens in haer huys
Het vele daer niet en beroudeu
Hi quam daer door het cays.)
Waer is v kerck (wilt seggen)
Wekent en sy v niet
Want wilt ghy / sount daer op toeleggen
Dat ghyse in vree niet liet.
Wilt ghy oock wel gelouuen
Heeft hy gesproocken sijn
Dat alle veyligen hier bouen
In hemelricke zyn.
Sy had sulcx niet gelesen
Dat sy te verstaen soer
Hjaer gelesen had sy van desen
In boeck der wijsteyt goet.
* Der gerechtriger sielen
Sijn in des Heeren hant

30 sal. 25. a. 30

Ecl. 2. 9. c. 23

Ecl. 2. 6. 12

30. 9. d. 33.

4. Ecl. 7. a. 7

Rit. 7. b. 10.

Wrag.

Anew.

Deut. 33. a. 3

Sap. 3. a. 3.

Sdootg

Joan. 3. a. 6.

1. Tim. 6. b. 15

Ap. 1. 7. b. 14

19. b. 16.

En Liedeken van Mayken.
Sdoots pijn sal haer niet om vernielen
Roeren aen eenich cant.

Veel quamen haer beuechten
Met menigherley list
Weertlich en geesteliche knechten
Loos Wollen Antichrist.

Maer sy kont haer bianden
Tegen/als een Heldin
So dat sy al quamen ter sehander
Die tot haer wilden in.

Wsa. 31. b. 19

Honduer Massaert/met Schepen
En noch een weertlich man
Hebben de laeck ooc aengegrypen
En streden Mayken an.

Act. 24. a. 5.

† Wat sy waer van die quacthe
Sert/die ter werelt was oyt
Maer sy swichten booz haer int laetste
Door Godes woort gheboyt.

Met is claerlich gebleecken
Dat sy scheyden een paer

Act. 6. b. 10.

† Ja dat sy nau meer condon spreeken
Sijnde verwonnen gaer.

Dus sijne int laetst ghescheyden
En ginghen hientlich heen
Want daer langer niet te verheyden
Was/dan oneer alleen.

Wsa. 103. a. 2.

Cob. 12. c. 20

Broeders' loeft, prijst Godes wercken
Sonder ophouden seer
Die dus wonderlich coemt verstercken
Sijne Ledekens teer.

¶ ¶ ¶

Hier nae

volghen noch sommighe

Wetdinghen ende Sendbrieffen/van op:
gheofferde kinderen Godes naegelaten/die
noyt in d'uck en zijn gheweest/heb:
bende een yeghelijck byson:
der een Liedeken
daer by.

¶ ¶

† Wacht b booz de menschen / want sy sul:
ten b ouerleueren booz hare kacthuyfens/
ende sullen b gheestelen in hare Scholen/
Ende men sal b booz Worsen ende
Coningen leyden om mijnen
swille/tot een getuy:
ghenisse ouer
haer.

† Wett. 4. b. 19.
Alle die haer leyden nae den wille Godes/
die beuelen haer sielen den ghetrou:
wen Schepper/ met godes
de wercken.

¶ ¶

Een Belij-

dinge van een vrouwe/ge

naemt Weynken Claes dochter van
Monicken dam/weduwe zijn.
de/de welcke in den hage
gedoot/ en verbrant is/
int iaer 1527.

Den 15. dach Nouembris / so is
Weynken Claes dochter in den
Wage gheuangen ghebrocht / want
t slot te Woerden / en de Graef van
Hoochstraten / Stadhouder in
Hollant is daer gecomen den 17. dach des
seluen maents. Op den 18. dach is de booz-
genoende Weynken booz den Stathouden-
en vollen haer van Hollant gheskelt. Waer
bjaechde haer een: Wou hebt ghy v wel be-
slapt en bedacht op de dinge die v mijn hee-
te boozgeleyt hebbe? Ant. Waer ic gesproke
heb daer blij ic vall by. Wraege. Ick dat ghy
niet anders en sprecht / en v van die dwalun-
ge keert / soo salmen v eenen onijdelijcken
doot aendoen. Antw. Is v dat geweld van
houe gegeue / so ben ic bereyt te lijde. Wraeg.
Wreex ghy dan den doot niet / die ghy niet
gesmaect en hebt? Ant. Dat is waer / maer ic
en sal den doot nemmermeer smaecte / want
Christus sprecht: I So yemant mijn woort
hout / die en sal die doot niet smaecten inder
ewicheyt. De rijke man smaect den doot
en sal hem ewich smaecken. Wra. Wat hout
ghy want Sacrament? Antw. Ick houde v
Sacrament booz / broot ende meel / en waer
ghy liedet dat booz / enen Godt hout / so
segge

Joan. 19. v. 12

Joan. 8. l. 51.

Luc. 16. c. 27.

Weynken Claes. Fol. 241.

segge ick dattet uwen dijnuel is. Wraeg. Wat
hout ghy van de heyligen? Ant. Ick en ken
geen ander / middelaer dan Christum. Wraeg. Joan. 2. l. 20
Ghy moet steruen / als dat ghy hier by blijft.
Ant. Ick ben al geslozen. Wraeg. Went ghy Gal. 2. c. 20
gheslozen / hoe cont ghy dan sprecken?
Antw. De gheest leet in my / de Heer is in
my / ende ic ben in hem. Wraeg. Wilt ghy een
Biechtvader hebben ofte niet? Antw. Ick
heb Christum / dien biechte ick. Maer dies
niet te min / waer ic yemant vercoemt heb /
soo wil ic de selde gheuen bidden / dat sy my
dat vergheuen. Wraeg. Wie heeft v dese me-
ninghe gheleert / ende hoe coemt ghy daer
toe? Antw. Die Heere die alle menschen tot
hem roept. I Oock ben ic een van zijn schy-
pen / daeromme hoore ic zijn stemme. Wraeg.
Sijt ghy dan alleen beroepen? Antw. Neen
ic. I dan de Heere roepse alle tot hem / die be-
laden zijn. Fol. 10. l. 27
Eg. 17. l. 28

Naee veel ander dierghelijcke woorden /
is Weynken wederom in den Kercker ghe-
uoert / Ende tussehen de twee naeuulghende
daghien / is sy van menigher persoenen
verlocht / ende aengheuochten / naemelijck
van Monicken ende Papen / ende vrou-
wen / ende van haer naeste vrienden. Onder
ander quam oock een vrouwe tot haer we-
angelheyt / ende beclachde se op dese wijs-
se: Lieve moeder / cont ghy niet dencken
dat ghy wilt / ende swijghen stil / soo en
hout ghy niet steruen. Doen antwoorde
Weynken / segghende: Lieve suster / het is
my beuolen te sprecken / ende ick ben daer
en mach. Wraeg. Soo sorghe ick dat sy v
houden sullen. Antwoort. Oft sy my moe-
ghen verbranden / oft in eenen sack stee-
ken / dat gheet my al euen veel / I soo het de
Ih J Weete

Mat. 5. d. 20

De Belijdinghe van
Heere boozhen heeft, also moetet gesehien/
ende niet anders, ick wil byden Heere blif-
fen. Wag. Webt ghy niet anders ghedaen/
soo hoope ick, dat ghy niet steruen en sult.
Antwoort: Aen my en is niet ghelegghen/
maer als ick vanden Sael bouen come, soo
schrey ic seer, ende het sammert my, dat ick
alle die huyfche mannen sie, dat sy soo ver-
blint sijn, ende ick wil den Heere booz haec
hiden.

Daer sijn oock twee swarts oft Weer-
ker Monicken by haec ghecome / de een
als een Diechtrader / de ander als een On-
derwijser / thonende haer dat cruyts / ende
sprack: Siet hier is uwe Heer / uwe Godt.
Sy antwoorde: Dat en is mijn Godt niet/
het is een ander cruyts / daer doot ick ver-
loft ben. Wat is een houen Godt / werp
hem int byet, ende wermt v daer by. De an-
der braechde haer / den seluen moeghen als
sy steruen soude / oft sy dat Sacrament niet
en wilde ontfanghen / by wout haec gheer-
ne gheuen. Sy seide: Wat Godt wout ghy
my gheuen / die verganchelijc is / diemen
om een heller oft duyf bercoopt? Ende tot
den Daep ofte Monich (die welke hem
bethuechde / dat hy op dien dach Risse ghe-
daen hadde) seide sy / dat hy Godt op niem
gheruyft hadde. Doen seide hy: My dunck
dat ghy verdoort zijt. Weynken antwoor-
de: Wat en can ick niet beteren: mijn Heer /
mijn Godt / die in ewicheyt eer, lof, ende
danc sy heeft my alsoo ghemaecht. Wag.
Wat hout ghy vanden heyligen oir: Antw.
Oir is goet op een salaer / oft v schoenen
daer mede te smeyren.

Int midden vande weecke brachtmen
te boue / Ende als sy nu in die Sael quam/
ghinc de Monich tot haer, houdende haec
daer

Apoc. 4. v. 11

Weynken Claes. Fol. 243
dat cruyts booz het aensicht / segghende:
Wederroeft doch te boozen / eer dattet op
deel gegeuen wort. Maer Weynken heer-
de haer vant cruyts / segghende: Ick blifue
by mijn Heer / by mijn Godt / noch doode/
noch leuen en sal my daer van scheyden.
Doen sy booz den Rechter stont / luyfde
de Monich haer int oore / segghende: Wat
op v kinyen, ende bidt de Heeren om ghenas-
de. Sy antwoorde: Swijcht ghy, heb ick v
niet geseft, dat ghy my van mijn Heer niet
wecken en sult?

De Weecken van Maeltwijck Subcom-
missarius ende Inquisiteur las dat oordeel
wt eenen byet op het Latijnsche / ende we-
derhalende in Duytsch / sprack op het cotse/
dat sy gheuonden was in een misgheloue
vant Sacrament / ende dat sy onbeweghe-
lijck daer by bleef / Ende daerom behoof-
te hy dat sy een Ketterse waer, ende onerghef
Weynken inde weerlijche handt / met des
Wotest, dat hy in haren doot niet en ver-
willichde. Daer nae ginck hy wt den Raet /
met sijn twee Byratters, als Gheestelijche
mannen.

Van sonden aen werdt by den Cance-
ler ghelesen / als dat sy (nae segghen) hat-
terlich wate gheuonden / het welke niet
onghekract en mochte bliuen / Ende dat sy
haer puiuer soude ghebrande worden / ende
daer goederen al gheconfisqueert worden.
Ick sprack Weynken: Is nu al geschiet?
Ick bidde v alle / oft ick remandt misdaen
ofte bertoozent hadde, dat ghy my dat ver-
gheuen wit. Doen sprack de Monich tot
haer: Cusset nu uwen Heere uwen Godt
een mael. Sy antwoorde: Dat en is mijn
Heere niet. Int afgaen van de Raedtamer
sprack de Monich tot haer, dat sy onse lieue

Ro. 8. d. 35.

Wou soude aentoepe/ dat sy voor haer bid-
den soude. Sy antwoorde: Onse vrou is in
Godt wel te bieden. Monick: Roepe aen.
Rom. 8. d. 34. Weynken. Wy hebben Christus/ die siet
ter rechterhand zijns Vaders/ die bidt voor
ons. Als sy nu bande Sacl quam / en ginck
ter Salghen ofte Gherecht / soo seyde de
Monick: Siet v Heer eenmael aen / die
voor v gheschouen is. Weynken. Wat en is
mijn Heer mijn Godt niet/ mijn Heer God
tis in my / ende ich ben in hem. Monick.
Siet om/ wildy alle die schapkens beroop-
deelen/ ende zijn sy alle verdoemt? Weynk.
Niet al / dat oordeel behoort Godt toe.
Monick. Vreest ghy v voor dat strenghe
oordeel Gods niet? Weynken. Godt en
toemt niet de sondaers te oordeelen / dan
om vyde te gheuen. Monick. Vreest ghy
niet dat oordeel/ dat ghy in een byer sult lij-
den? Weynken. Neen ich / want ich weet
hoe ich met mijnen Heer sta. Op den ghes-
ticht ofte schauer stont daer een by / die sprac
tot Weynken/ segghende: Moeder/ keert v
om tot den volcke / ende bidde / oft ghy ye-
mandt vertoojnt hadt / dat zijt v bergenen-
dat dede sy. Daer nae help sy den meeste
sochels de monick wederom met dat cruys/
het welcke sy metter handt van haer stiet/
ende keerde haer om/ segghende: Voe tem-
teerdy my? mijn Heer mijn Godt is hier
bouen. Daer nae ghinck sy vrolijck / als oft
sy tot eender Woorcht soude ghaen / ende
sy en onsette haer aensicht niet eens voor
dat byer. De Monick seyde: Wildy niet
steets ende vast by Godt blijuen? Weynk.
Jae ich voorwaer. Monick. Nu moet ghy
terfont int byer gaen/ nu wederoept noch
Weynken. Ich ben wel te vyden / des
Heeren

Joan. 14. c. 20.
17. c. 23.

Me. 10. d. 30

Luc. 9. f. 56.

Joan. 3. b. 17

12. c. 47.

Act. 7. g. 55.

Heeren wille moet gheschien. Monick. Wat en is des Heeren wil niet / de wille
Gods is nwe bepliginge. De Heer sprac:
Moeder blijft by Godt / ende laet v van
Godt niet trekken. Aldertijt ghinck dese
vrome Weidin alleen onuermaet nae de
banck toe / ende boechde haer seifs aen des
staeck / daer aen mensche verbanden soude/
ende seyde also: Staet de banck ooch vast/
sal ich nietballen: Daer nae heeft die Ven-
cker de coorden bereydt / daer mede dat hysse
woygen soude / de vrouwe dede af hare half-
boeck ofte sluyter/ ende boechde de scrop aen
haeren hals. Doen riep de monick: Wendel-
moey/ wilt ghy ooch gheert scruen als een
Christen mensche? Antw. Ja ic. Wrag. Ghy
berlochent alle Ketterie. Antwoort. Ja ic.
Wraghe. Dat is ghoet / waer en bouen ist v
oock leedt/ dat ghy ghedwaelt hebt. Antw.
Ick heb voor/maels wel ghedwaelt / dat is
my leedt/maer dit en is gheen dwalen/mer
den rechten wech / ende ich blijue by Godt.
Als sy nu dat ghesproocken hadde / doen
ghinck die Vencker toe/ om haer te verwox-
ghen / ende als sy dat gheuoelde / sloech sy
haer oaghen neder ende hupsch toe / als oft
sy in eenen slaep gheuallen waer/ ende
heeft den gheest gheghenen/ den
twintichsten dach No-
uembris/ Anno

1527.

En Liedeken van Weyn-
ken Claes dochter / sta de wijse:
Het was een Joden
Dochter.

Hy 114

De

De Heer moet zin geprefen
 Van zijn goedertierenheyt
 Dat hy alstij wil wesen

Rom. 6. 2. 4
 Coll. 3. 2. 1.

By die nieu zijn betrefen
 En hebben tquaet af gheleyt.
 Dit machmen claetijck sporen
 Aen die vrouwe Weynken Claes
 Want Godt zijnde geboren
 Tot haeder troost en solaes.

2. Joā. 3. 2. 9
 pl. 119. 1. 103

Wiens woort sy had vercozen
 Tot haeder troost en solaes.
 Seuaen lietmen haer brijngert
 In den haechbooz dOuerheyt
 Met brijngert sy haer aenginghen
 Of sy bleef by die dingen
 Die sy booz heen had gheleyt.
 Tgeen dar ich heb gesprooken
 Blijf ich vast by heeft sy verclaert
 Sy mochten thyer wel stoochen
 Om handen ende roochen
 Sy was daer niet booz veruaert.

Een wasser die daer taelde
 Haechde noch bant Sacrament
 Daer op Weynken verhaelde
 Dat meel was datmen maelde
 En throot eenen duyuel bleent.
 By seyde: Why moet steruen

2. Ti. 4. 2. 8.
 Apo. 2. 6. 10.

Jo laech dat ghy hier by blisse
 Maer om tlijck Gods te eruen
 En die scroon te berweuen
 Was sy door Gods cracht gestijft.
 Dus ist oordeel gegenen
 Dat sy sou worden verbrant
 Maer duer Gods Seelt gedjeuen
 Daf sy willich haer leuen
 Ouer in des Heeren hant.
 Die Monich sachmen loopen
 Om die vrouwe met zijn cruyts
 Die laeghenen met hoopen
 Ginck by aldaer ontkenoopen

Om haer brijngert tot confys.
 By haer also seer quelden
 Dat tammer was en berdyet
 De Suel dies ooc ontfelden
 Haeder (was zijn vernelden)
 Laet v van Godt trecken niet.

Sy haly den puluer seuchen
 Sels tot haren bosem in
 Sier wat daer is gebleecten
 Van sels is sy gestreecten
 Totten pael als een heidin.
 Sprack: Sal ich niet aquallen
 En staet de bancke ooch vast?
 Daer ginck de Monich rallen
 En had met zijn loos callen
 Die vrouwe noch geer berast.
 Maer sy ginc haer sels voegert
 Seer blydelijck aen den pael
 Wel ginc nae haer genoegert
 Maer die Sophisten wroegert
 En Godloofen altemael.

De Suel crat aen om wozgen
 Doen sloot sy haer oogen sijn
 Hebbende int hert berborghen
 Een trooster niet om forgen
 Verlangende thuyt e sijn.
 Dus lieflijck tontslapen
 Is Wendelmoe inden Heer
 Maer Monicken en Wapen
 Die naet Christen bloet gapen
 Verlaet worden sy nemmermeer.

2. Cor. 5. 2. 8.
 Phil. 1. 6. 23.
 Act. 7. 9. 60

FINIS.

H b

C b

Dit is de

Gehydighe van twee lie-

ue vrienden/de eene was gheuaemt
Fijse/de ander Eelken/die welck
he om tgetuychenis
Jesu tot Leek-
werden ge-
door zijn.

In't jaer 1549. byte weecken ontrent
boor Waelschen / ziju binnen Bort
in Westbielant gheuangen twee
lieue mannen / met namen Fijse en
Eelken. Dese selue worden boor de
Weeten gheselt / aldaer sy haer ghelooft by
moedich beleeden hebben.

Inden eersten braechden sy Eelken / seg-
ghende: Wie heeft u geoorlooft dat ghy dat
volc by een vergadert om te leeren? Antw.
*God heeft my geoorlooft. Drag. Wat ist
gene dat ghy geleert hebt? Antw. I waer-
den genen diet gehoort hebben/wat wy on-
der malcanderen geleert hebben/want ghy
hebt doch een vrouwe geuangen diet ghy
hoort heeft. Doen braechden sy de vrouwe
wat sy van Eelken gehoort hadde. Antw.
Wy heeft gelesen die vier Euangelien / Wan-
lus / Petrus / Ioannes / Epistelen / ende de
Wercken der Apostolen. Doen wert Eelke
weder geuraecht: Wat hout ghy van dat Sa-
crament? Antw. Ich en weet dan u ghebac-
ken God niet. Drag. Wient hier wel boor u
wat ghy spreekt/want dese woorden coken
hallen. Wat houdy van die oeder Gods?
Antw. Wele. Drag. Wat seggyt heeft de So-
ne

Heb. 10. c. 25

† 30. 18. c. 21.

Elken ende Fijse. Fol. 246.

ne Gods geen vleesch ende bloet van Ma-
ria ontfangen? Antw. Neen. Ic houde daer
af dat de Sone Gods daer af tuycht. Dra.
Wat houdy van onse heylighe Roomsche
kercke? Antw. Ich en weet van u heylighe
kerck niet/ende ic en kenle niet/ich en heb-
be van alle mijn leefdagen in gheen heylighe
kerck gheweest. Drag. Ghy spreekt te
mael spijlich / ich ben niet u beweercht / sey-
de een kraet (heer) ende vzele dat ghy ouden
hals sult verliesen. Sijt ghy niet ghedoopt?
Antw. Ich ben niet ghedoopt/maer my ver-
lanct seer nae den doop. Drag. Wat houdy
van dese valsche Leeraers / die dus omloo-
pen/ende doopen het volck? Antw. Van die
valsche Leeraers en houde ic niet/maer my
heeft seer verlanght / om een Leeraer te hoo-
ten die van Godt ghesonden waer. Sy sey-
den: Wy hebben nochtans gehoort dat ghy
een Leeraer sout wesen. Eelken seyde: Wie
heeft my tot een Leeraer gemaect? Sy sey-
den: Wy en wetens niet. Eelken seyde:
Wraecht ghy my dat ghy niet en weet / hoe
sonde icker dan weten? Ic en weet niemant
die my tot een Leeraer gemaect heeft. *Dan
308. 14. b. 13.
Godt heeft my gegeten alle het gene dat ic
van hem ghebeden hebbe. Sy seyden: Nu
hebben wy alle dese articulen geschreuen/
die wy u op dit pass afgeuraecht hebben/
ist dat hier nu yet is dat u berouwet / dat
wilt wy geern wt doen. Ant. Aeyus ghy
dan dat ik Godt loochenen soude?
Eelken en Fijse hebben beyde haer Sen-
tente ontfangen/ende so zijn sy by malcan-
der ghebrocht / daer omhielden sy malcan-
der in handen ende boeten cullen sy malca-
deren / van groter liden / also dat alle men-
schen haer verwonderden / diet saghen ende
hoorden / die wt rouels ende knechten lo-
pen/

pen/ende seyden tot die Weeren: Noyt en hebben malcanderen menschen also lief ge- hadt/als dese. Welken sprack tot sijne / seg- ghende: Lieue broeder en wites my niet/ dat ghy door my in tijden comen sijt. Sijne antwoorde: Lieue broeder / laet v dat niet duncken/want het is een cracht Gods.

Naeda Sententie werden sy noch opge- houden tot aenden derden sach. Doen is Welken ten eersten mettē sweerde gerecht.

Item als de Sententie van sijne gelesen worde/en hoorde hy daer niet na / ouermits zijn groote bliscchap / doch niet wetēde wat Welken geschiet was / ofte gheschieden sou- de / maer hy lang ende sprang / Godt louen-

de ende danckende/ende sprack: * Dit is de eenige wech. Ende sy leyden sijne int schip/ daer Welken lach onthooft / ende dat hadt daer by / daer men Welken op leeten soude.

Item/de pael daer sijne aen staen soude om te verbranden / ende int schip woerden sijne handen los van malcanderen / maer hy sal- lijckewel stil. Doen seyden die Monicken: Windt hem weder. De diefhencker leyde hem/dar hy sijne weder binden soude. Some- nige vrouwen diet aensagen / schreyde lere-

So sprack sijne: † Schreyt niet ouer my / maer ouer uwe sonden. Woort leyde hy tot ten Scherprechter: Wat wil dy my doen?

Antw. Wat sult ghy wel sien. Jae/iae, sprack Sijne/ doet uwen wille / ick heb my al ouer- ghegeuen in mijns Weeren handen. Item/ die broeders gingen by hem buyten mettot gemeyn volck/ende als sijne van zijn beken den sach/riep hy/segghende: Wintenden vers- blif v met my/hulcke huyloft als my is ver- reyt. Ende als hy den salghen Berch op quam / spracken hem sommighe broeders

aen/

ten/bie haer leet verbliden met hem/ seg- gende: † Dit is de enge wech/ dit is de wijn 4. Efd. 7. a. 7

4. Efd. 7. a. 7
Mat. 7. b. 24

verste des Weeren/ hier hanghet die Crone aen: Maer als de Casteleyn dat gheroep hoorde/soo riep hy/segghende: Niemand en lae zijn hant aen desen/ by verbuert lijf en goet. Item/de diefhencker hadde zijn ghe- teetschap vergheten: ende liep inde Stede om die te halen. Ter wijlen hadde die Ca- steleyn / met die twee Monicken sijne in diechthuyf hē hē leertenterende met hooft

ende wijn/maer sy en wonden niet: Want Sijne en dede anders niet / dan dat hy lang ende sprang / God louende ende danckende/ als sy op hem niet en conken winnen / en- de de Weencher weder quam / leyden sy tot Sijne: Hoe zijt ghy aldus hartinnich / daer ghy segghet / dat ghy Christus Lidenaten zijt?

Waerom en wilt ghy dan niet doen wercken der barmherticheyt / als dat ghy die Wijn ende hooft/voor wijn ende brode ontfanghen wilt om onsen wille? Antwo- de Wijn ende hooft en ben ick niet op vera- honghert/maer my is een* spijs bereyt in den Hemel. Als sy niet op hem winnen en konden/soo spracken sy: Schaet/ghy Ket- ter gaet. Wie Casteleyn leyde: Ick heb me- nighen Ketter ghesien/maer noyt mijn da- ghen herder Ketter dan dese/maer sijne ter doot staende bereyt/ sprac totten Scherp- rechter: Meester hebt ghy v werca vol- bracht? Hy antwoorde: Noch niet. Sijne sprack: Jae hier islet Schaept/daer ghy om beghaen zijt. Doen ginck die Weencher toe/ ende schuerde sijne zijn Woerd op / ende nam hem die Kruuse dan zijn hooft/ende outdese met Buscruyt. Sijne aen den Pael staende/daer men hem worghen soude/riep hy: † O Weere ontfangt dijnen knecht.

Efd. 26. l. 28

Apd. 2. a. 70.

† Lu. 23. l. 45

Act. 7. a. 59.

Dacc

4. Efd. 7. a. 7

Mat. 7. b. 14

Luc. 23. l. 27

Een Liedeken van
Daer nae is hy gheworcht en verbrant / en
is also in de Heere ontflapen. Dat gemeyn
Luc. 27. e. 4 6 volck riep / seggende: * Dat was een broom
man / is dat geen Christen / so en
isser niet een in de gehee-
le werelt.

Een Liedekē van Cel- ken en sijn / Nae de wijse / vanden W- psalm. Ofte / sijn Lieken siet my oewel aen.

wan. 14. b. 16 **N**ae b'loeft / O goede heer
† Wilt troost van bouen senden
Die hier vast houden uwe leet
Esa. 59. b. 15 † B'ringmen in swaer ellenden
* wan. 7. a. 7. * De werelt mach niet verdraghen
Wolcken goedertier
Sy dreyghen haer met groot dangier
Sweert / water / bier
Sterct ons in dees quay daghen.
Sy brochten twee geuanghen boose
mat. 10. d. 32 † Ghenaemt Celken en sijn
† Die welck beleden Godes woort
Wymoedich ende blise
En scaende booz de Heeren
Wraechden sy Celken rat
Segt / wie heeft v ghesozloft dat
Ghy verlaemt hadt
Het volck by een om leeren.
† Godt / antwoort by haer pertinent
Wooft van der Roomscher Kercken
Wraechden sy hem / en t Sacrament
Maer hy bespote haer werken
Een sprack : Ick ben beganghen
Aet b' / breez dies te meer
† Ick dat ghy zijt verdoopt weert

De

Neen ick / maect seer
† Heb ick daer na berlanghen.
De vasticheyt sende den Raet
Van dees twee broome knapen
Oordeelden haer na dat placcaet
In vruecht sachten dees Schapen
† Aijnlijck malcander russen
In oock handen en voet
† Siet der byetiger liefden gloet
† D'ack wt tghemoet
Die niet en is om blussen.
De vruochde was daer alsoo groot
Dat sijn niet en hoorde
Da sijn Sentency totter doot
† Gheleyt van woozt tot woerde
Soo seer hy hem verhuechden
Weed niet dan lang en spranc
Hy en dachre op gheen bedwanck
† Dan lof en danck
† Dat hy den Heer met vruechden.
Seer wert ghebronghen Celken sijn
† Dat hy biecht sen vermondten
† Ick ker my een sondaer te zijn
En leet sijn my mijn sonden
† Sprack hy / daerom sy seyden
† Dat hy biecht had ghedoen
† Maer hy sprack Godt / niet de Daep aen
† Dus heestmen saen
† Hem tot t Sueert doen bereyden
† Wen leuenden metten dooden bey
† Lietmen met een schip vueren
† De vrouwen maecten daer geshrey
† Sijn sprack bly sonder traeren
† Wilt ouer my niet weenen
† Maer ouer uwe sonde
† Dus heest geshproocken Christus monde
† So Schrift oorde
† Als hy ter doot ginck heren.)
† Twee Aonschen waren oock int speel
† Die

Ro. 16. b. 15.
1. pet. 5. b. 14.
† Can. 8. b. 6.
1. pet. 1. d. 22.

1. Pet. 4. c. 13

Luc. 23. e. 17

Die quelden hem/ te weten
 Met broot en wijn seer veel
 Dat hy dat soude eten
 Na b broot ende wijne
 Geensins en hongert my
 † Hy is bereyt in hemels cry
 Een spijse by
 Sprach hy met blisden schijne.

Die Moncken waren gram en quaet
 Dat haer waer niet mocht gelden
 Riepen byleyn: ghy ketter gaet
 Die Castelen ontfelden
 Ick en sach noyt mijn daghen
 Alsulcken Ketter een
 Ick hebber veel gesien/ maer geen
 (Sprack hy int gemeen)
 Also hert onuerflaghen.

Keester hebt ghy v werck volent
 Noch niet/ de Mencher seyde
 Ja hier siet schape present
 Sprac sijn te claer bescheydt
 En als hy aen den pale
 Was staende int gheuechte
 Riep hy: † O Weer ontfangt dijn knecht
 Dus is hy recht
 Gerint met lief ghetale.

Broeders schit v voort na betaem
 † Slans byyloft is al veerdich
 Tgeloof en liefst laet zijn bequaem
 En blifft te buecht volheerdich
 Doet aen † byylofts ghewaden
 Dat ghy muecte weert galt zijn
 Men sal met buecht/ den nieuwen wijs
 Daer byncken sijn
 En broot Gods sal berladen.

K J R J S.

C De W S

C De Belij-

dinghe van Peter Wit-

tes Hetselaet/ genangen wesende tot Zeeus
 werden/ die aldaer om tgeuyt benisse
 Jesu/ aen eenen staet berwoicht
 ende verbrant is. Int

Jaer. 1557.

Vrage ende antwoordt.

Vrage. Hoe is uwen naem? Ant.
 Peter Witles. Vrage. Hoe oudt
 zijt ghy? Antw. xxvij. Jaer. Wa.
 Wanneer hebt ghy laets te biech
 ten gheweert? Antw. Ic biecht al-
 te dagen/ en bekent dat ic een sondaer ben. *10sa. 32. a. 50*
 Wa. Wat hout ghy vant Sacrament? Ant. *51. a. 5.*
 Ick hout van grooter weerden. Vrag. Wat
 hout ghy vant Sacrament/ dat de Waep te
 waesschen geeft? Antw. Waer en houde ick
 niet af. Vrag. † Christus sprac: Neemt eet/
 dat is mijn bleych. Antw. Tis waer/ maer
 hy sprac totten genen die hem gebootsaem
 waren. Vrage. Sydy ooc wederdoopt? Ant.
 Ick en wete van genen wederdoopt/ ick ben
 eens gedoopt/ en dat † na Gods leet. Vrag. *Mat. 28. b. 19*
 Hoe lange ist geleden? Antw. Ontrent an- *Mat. 16. b. 16*
 derhalf iaer. Doen wert yder in een helder
 ghebacht/ ende als hy daer ontrent een bre
 hadde geseten/ so is hy weder voor die hee-
 ren ghehaelt/ ende hem wert weder op men
 genraecht. Peter ghy zijt verleyt/ wilt ghy
 v niet laten onderwijsen? Antwo. Jae ick
 geere/ wie straffinge ende onderwijnghe
 van hem werpt/ die is onsalich. Neemt ghy *Mat. 23. b. 13*
 Sap. 3. b. 13.

een Testament ende onderwijst my. Was.
Wy en zijn geen Leeraers/ wilt ghy v niet
van Wtters laten onderwijzen? Antw.
Wadt is de beste Wtsteller? Die sal my wel
onderwijzen/daer by sal ic wel blijuin/door
Gods genade. Wa. Daer heeft ergens een
Wies [lantlooper] geweest/die heeft v wat
te horen gheprecht. Doopt seiden sy/dat sy
gelesen hadden int oude Testament/ hoe dat
ter veel kinderen gedoopt waren. Peter ant-
woort. Ich en hebber niet van ghelesen/ich
heb wel gelesen/dat Christus den gelou-

Mat. 23. b. 19. een heeft beuolde te doopen? Mat. 28. Mat.
Mat. 16. b. 16 16. En by den Apostolen gebuycht is/Act.
Act. 8. b. 17. 2. 8. Ende hoe dat Petrus leerde: Petet v
Act. 2. b. 38. ende een yeder late hem doopen in den na-
me Jesu/so sult ghy die gauen des heyligen
Geestes ontfangen/dat is v ende nuwe kin-
deren beloofd/et. Oor heeft hy Joan. 3. ver-
haelt. Woen hebbe sy gesept: Peter ghy zijt
berleyt/zijn uwe Broeders ooc also gesant?
By anwoorde: Wat weet ic vā mijn broe-
ders/ich mach spreken vant gene dat Gode
my gegheuen heeft/dat henne ic. Doopt heeft

Mat. 16. b. 25. hy verhaelt/als Christus seyt: Waer in alle
le de werelt preecht en leert/wie ghelooft en
gedoopt wort/die sal salich worden. Item/
Mat. 3. b. 17. † hoe dat Christus tot Johennem aen die
Jordanen quam / om van hem ghedoopt te
worden/ op dat hy eerst alle gherechticheyt
voor ons soude volbringhen/om een voor
beelt te wesen/ † dat wy sulen na volghen

1. Pet. 2. c. 21. zijn voetschappen. Ende na Christus lijden
hebben ghebruyt die Apostolen/ de ghene
die zijn Licham ende Ghemeente waren.
Wan haer auontmael heeft sy beledt/dat
hi daer niet met alle aen hieldt/en si hebbe
hē bermact met d'vangely/dat hy al voor
secht heeft aengese/mer niet dattet op haer
gemeen

gemeente gesept was/want Christus sprac
[seyde hy] tot zijne Apostolen: Neemt/ect
dat is mijn lichaem / dat voor v sal wordē ge-
broekt. Ooc de heil: Winct alle hier wt/het
is de heil des nieuwe Testaments in mijnē
bloede/ v voor vele wtgestort wort tot ver-
giffnisse der sonde. De Christene sulen on-
verschoudt/als Paulus leert totē Corinthē
daer hebbe wijt claer. Sy seydē/ haer andt.
mael/dat si etē en dynckē/waerachtich bleis
en bloet te zijn/ bragde mi/ of wist ooc also
niet eten en dynckē. Ant. Christus sprac/
dat bleis en is niet nut wreltj te etē/mer
het woort is gheest en leuen. En ons Ghe-
meente en is niet buytē Christus lichaem.

1. Cor. 10. b. 16
11. c. 22.
Joan. 6. g. 53.

¶ Een corte vermaninge

van Peter Hetselaer.

Christus heeft gelyohē/ Mat. 24. daer
sulteder veel come in mijnē nac/ seggē
de: Ic de Christus/ en si sullender veel
berleydē/wel te verchte/want alsinē haer de
sonde btecht/ so vergēde syse (so sy seggē) sy
hebbē de tijt wel gedynē/sint datter Euan-
gely verbroge is geweest/ en si pleget noch.
Darius heeftert ooc van gepropheert/ tot
Timorheum/ En Christus/ Mat. 7. Wacht
v voor die valsche Wophetē/et. Itē Joan-
nes int 10. beel daer vā schryft. Itē Judas/
en Petrus: † Mat si zijn alle onredeliche
beestē/die natuerliche te verwooge en te vā
gen gebozt zijn. Sy berlasterē dat si niet en
kennē. Itē/ sy wēde spinnewebbtē/ en broe-
den v aallichek en ertē wt. Itē/ sy placē de
wand met quade cal/ en steeken pueluwē
de menche onder de armē/wā al ist dat de
kerke in hōle blucht/ de belijdinge blijft ee-
wigh/ si mogē niet tegenstaē/ † wat sy verla-

Mat. 24. a. 3
1. Tim. 4. a. 1
2. Tim. 3. a. 2
4. a. 3
Mat. 7. b. 15
Joan. 10. a. 8
Jude. a. 4
1. pe. 2. b. 7
† Fla. 59. a. 5
† Eze. 13. b. 15

2. Tim. 3. a. 5

hē Gods cracht/ sy beminnē dē bredē wech/
 2. Cor. 1. b. 16 † Christus cruys is haer eē socheyt. Wā de-
 fen gaf God my wat te spreke. Ic merck an
 Dan. 9. c. 2. 7. ders is/ dā de waeste gruwel/ daer Daniël
 Mt. 24. b. 15. de Propheet af spreect/ en Christus/ seggen
 † Luc. 18. a. 8. de/ datter nauwelijc sal staet/ of hy gelooue
 opter arden sal binden. Maer weest goets
 moets/ en strijdet int gelooue/ wel wetende
 datter het woort der waerhz is/ en niet fey-
 lē en mach/ daer op heb ic gebout dooy Chri-
 stus genade/ en hy wil my bewaten/ en alle
 die dagē wil ic op hē betrouwē/ wende en
 betrouwede/ datter geē cracht/ ween machts/
 geē heerticheyt en is in hemel noch op aere-
 de/ dan allec van hē/ daer so siet neerstelijc
 toe/ proeft b seluē in b consciencie/ wat ghy
 soect/ sake werc wil openbaer wordē. Leest
 en ontdeckt neerstelic/ wāt het gelt ons al
 8. Cor. 3. b. 12. beel. De ouerheyt en mogē eē gec-
 om te sleyde/ mer die dwalēde geestē comē
 met valsche strichē onder Christus naē/ mer
 wy zijn genoecht gewaerschoot/ Mat. 7. 2. 4.
 1. Tim. 4. 2. 1. Tim. 3. 4. Tit. 1. Rom. 16. 3. 4. 5.
 3. 2. Act. 2. Jud. 1. Aijn lieue vriendē/ si gāē
 my also na met vragē ais sy mogē / Onder-
 wijser doch die tonge en ampele herte reecht
 onderstheyt/ bā dat Anōmael des Heeres/
 wāt ic weer wat my moet. † Ic huys recht
 op dē haertē gebout/ so en mach niet val-
 ten/ eē yeder sie wel toe/ wāt de tijt der bo-
 soechinge is byder hant/ wel weēde/ datter
 2. Act. 4. a. 7. sijt praet altijt niet vlyuē en wilt wāt God
 Heb. 12. a. 2. heeft selue gelede/ † hebbe si hē aē zijn gebē-
 † Joā. 15. c. 20. nedijde lichaē getakt/ sy sullent ons ooc wel
 doe/ late wy ons wapens met Gods woort/
 Joā. 10. a. 7. want het woort Gods/ is de rechte duere.
 † Joā. 6. f. 51. † Het is dē broot des leuens. De tijt vā/ huy-
 † Jo. 16. b. 20. ten is gecome/ daer is onse berlossinge na
 3. Pe. 4. b. 17 by. Laet ons biddē om genade/ † het is thē
 dattet

dattet opdeci begint aende huys Gods/ be-
 gintet aen ons/ wat eynde wilt werden met
 de gene die niet en geloouen aent Woort?
 † Aijn broeders/ wilit ons arme schapen
 niet betgetē in v gebet/ wy die om der waer-
 heytz wille in des Ouerheytz banden zijn.
 Weht oplicht op den genē die by b woonen/
 want Christus sal seggē: † Ic ben naect ge-
 weest/ en ghy hebt my geleet/ &c. † Wāt en
 waect/ dē woelcē gruwel die naectet/ Hou
 niet op/ hebt goede moet/ † want die in ons
 is/ die is groeter dā die inbe werelt is. Ich
 begeer vinderelijc/ dat ghy neerstich zijt/ op
 dat ghy v niet en laet berleyde/ wāt het zijn
 in die periculose tijden. Ghy sult werc/ dat
 ic alle tijt (als ic booy haer geleyt ben) mijn
 eygē gepeyns in my ontelt hebbe/ en hebbe
 gebedē dē almachtigē God/ dat hi mijn mōē
 open doen soude na zijn welbehagē/ Louet
 dajlic/ het is gesciet/ dat by gaf dē ellend-
 gen troot genoecht/ Sy gaue my in veel dū-
 gē recht/ als ic met haer sprac mi eene sachte
 moedigē geest/ dooy de genade Gods. Aijn
 lieue vriendē/ memet in danc. De Heere wil
 b alle bewardē vandē quade sleyders/ † bidt
 en waect/ het is een periculose tijt/ ende en
 bergeet ons niet in v gebedē/ en coemt alte-
 mer by ons/ het sacht so wel/ De Heere wil
 ons alle bewaren Amen.

† Aen zijn Wuyfintou.

Aijn lieue wnercozen Wuyf / † blifft by Joā. 2. c. 28
 Gods/ en bermēgt b niet mettē quade/ wāt † Joā. 1. a. 18
 in dē w gerechtigē wijf/ so en sal mijn siel † he. 10. d. 38
 geē behagē aen hē hebbe/ seyt de Heere. † De † 2. Ti. 4. a. 6.
 tijt mijns berseheydes schijnt na by te we-
 ten/ met God so moeret gheschien. Als het
 seheyden coemt/ so en vreec niet/ maer be-
 waect uwen mons. Aijn lief Wuyf / blifft
 by de genade Gods/ die v gegeven is.

Mt. 25. d. 36

† Mt. 25. b. 12

Luc. 21. d. 33

1. 108. 4. a. 4.

Mt. 26. e. 40

† Mt. 25. d. 37

Heb. 13. a. 3.

Een Liedeken van
Een Liedeken van Pe-
 ter metselaer. Na de wijse/ van den
 Iyrb. Psalm. Of/ Crueren
 moet ick nacht ende
 dach.

K* Ermen is ter werelt en gheclach
 Druck coemt van alle zijden
 In stilheyt men niet leuen mach
 Duert Satanas benijden
 Maer dit gheschiet loo Christus ^(Iyrb)

Den gerechten tot salicheyt
 Dus wilt hier in verbliden.
 Daer was een man van goeder saem
 Wedich met zijnder vrouwen
 Peter de metselaer met naem
 Die zijn broot wan in trouwen
 Nochtans hebben sy hem ghesocht
 In die geuanchenis gebroocht
 En tegen recht gehouwen.

Als hy stont voor die Heeren bleut
 Heeft bymoedich beleiden
 Van biecht + doop ende + sacrament
 Na Gods gerechticheiden
 So Christus getuycht in zijn leer
 Doen moest hy in den helder neer
 Daer was hy wat benden.

Als was ontrent een huer geleen
 Onam hy weer voor de staten
 Peter ghy zijt berlept/spreck een
 Wilt ghy b niet leeren laten
 Ja ick geern/hy ter antwoort gaf
 Sy zijn onsalich/die de straf
 En onderwijsing haten.

Neemt ghy een Testament ter hant
 En wilt my onderrichten
 Wy zijn geen Leerers bassilant
 Wilt ghy niet om te strichten
 Hebben/de welke Wykers zijn

† Godt

Peter Metselaer.

Fol. 252.

† Godt is de beste Wyker sijn
 Die sal my wel berlichten.
 Daer na brachten sy hem ter bank
 Wijnichden hem vernederlich
 Hy wert aldaer gerect seer lauch
 En wtgewonden deerlich
 Sammerlijcken is hy mismaect
 Maer geloof heeft hy niet verlaect
 Maer beleet Gods naem heerlich.

Dus heeft hy soots bonnis ontfaen
 Na des Keylers statuyten
 Ter galgen waert moest hy heen gaen
 Lijden vermaectheyt buyen
 Maer Christo zijnen beylant soet
 Maer want sy mereten thoom gemoet
 Dedem hem den mont slyten.

Als hy so aen den pale stont
 In smerten ende pijnen
 Met eenen dal in zijnen mont
 Sprack noch in sulcher schijnen
 Ich vant my seifs doen ick tonck was
 Wan beide werwaert my gaf pas
 Maer out my ander bijnen.

Dus heeft hy Godt al aen den staech
 Seer hoocheijlich ghepreken
 Welde in hem der liefden smaech
 Deed zijn offer midt desen

† Sijn geest in Waders hant beual
 Als vijftienhondert sint getal
 Dierich die wert geselen.
 Dus is onsen vrent inden Heer
 Soetlijcken ont slapen
 Sijn boorbeic laet b zijn een leer
 Alle Christen knapen
 Wort ghy geuangen of verlaecht
 Lidet samenlijch b cruyce draecht
 † Siet b met Heeren wapen.

psa. 110. a. 4.
 heb. 17. c. 16
 * onderwijse.

Joā. 19. b. 18
 heb. 12. b. 12

Joā. 21. d. 18.

Luc. 23. a. 48
 Act. 7. g. 59.

Act. 7. f. 60.

Ephē. 6. b. 12

F J M S.
 31 iij

Genev.

Eenen Brief

van Willem droochscheer

der gescheuē inder genanchenisse tot Antwerpen / aldaer hy om het ghetuychenisse ons Heeren Jesu Christi
in dootsch. 1557.

Rom. 1. a. 7.

GEnade/brede/ende barmherticheyt van God den vader/en onsen Heere Jesu Christi / die ons geroepen heeft tot zijn onvergankelijc rijc / fesi heeft ons beropen eer der wer-

Eph. 1. a. 4.

† Eph. 5. c. 26.

Titu. 3. a. 5.

telst grant geleyt was / fesi heeft ons geroepen niet doot waterbat int woort / op dat wy onstraffelijc soude zijn boze zynē oogē / gescheuē aē b mijn beminde broeder n. en at mijn lieue suster n. hoe wel dz te hier legge in sloten en hande / om tgetuychenisse Christi

Act. 21. b. 13.

† si / en ben daer toe bereyt / dat met mijnen bloede te bezeghe doot des Heeres genade / so en de ic nochtrā niet berispmijc / mijn lidtmatē te bergetē in mijn gebet / dat welcke ic meest doe met tranen booz dē Heere / want ghy noch loopēde zijt ino wilde woe stijne / onder draechē / Leeuwen en Breyē / die alstij loopen en soecket om dat onnosel bloede te vermoorden / dat welke wyache toept van Ables tijden af / want sy hēn-

Ela. 59. a. 7.

gen ons ter doot / gelijc de Jode Christen deden / want wy zijn haer swaer om sion / om dat wy ons haer niet gelijcsoornich en sellen / Daerom raet slagen sy / ende spreken: Laet ons hem mettē aldestelijcksten doot verdoemen / Want to hy gesproken heeft

Gen. 4. b. 10

† Mat. 27. *

Joan. 19. *

† Sap. 2. b. 14.

Willem droochscheerder Fel. 253.
heeft / sal hem vergonden worden. Daerom mijn wuercopen in den Heere / * wy en wil len niet bresen booz haer dreygen / en slaen / al loopen sy gelijc dulle honden / te Heere / te heeft doch haer herten in zijn hande / fesi en connen ons niet een hant gherencken / sonder dē wil van onsen vader. * Die Heere te bewaerde doch de drie Jongelighen in den byetighen Quen / Daniel in der Lecu wen Cuy / Ezechiel in Jerusalem / Moyses in Mesopotamia / Elias int gheberch. te. Jaet alle die op den Heere berouwen / en quamen noyt tot schanden / twā zijn crachtige hant / seyt de Propheet / en is niet vermindert / Ende al waert dat een Moeder haer eygen kind verliet / so en sal ic b niet verlaten / seyt de Heere / twā die v aentlast die geraect den appel van mijnder oogē. Daerom laten wy onse sielen berouwen tot aen bechtigen / onse verlossinghe naectet. Ende den dach der tribulation is nu hier / daerom laten wy onsen Heere alstij beyligen / ende groot maechen / op dat wy alle die schoons belofen beeruen mogen / die hy de Christen generacy toegeseyt heeft. * op dat wy niet moe oft mat en worden / in onsen moet / maer dat wi zijn / byctich in dē geest / solijc inder hope / verduldich in den dach / ende gesadich int ghebet. † Woen Israel ver Egypten ginch / waren sy seer blijde / dat sy banden dienst der Bauernier verlost wāre / maer doen a quamen in de woestijne / daer den bleyche niet wel en behaechde / doen waren sy seer onlustich / ende mutmurēden / also dat sy wederom keeren widen / daer sy doch geen recht toe en hadde / twā sy hadden alle haer ordinge met wghenomen / op dat sy gheen oorfaecke hebben en souden / wederom te keere / Daerom en zijn

1. pet. 3. b. 14.

Job. 21. a. 10.

† Mt. 10. d. 30.

Dan. 3. b. 10

Dan. 14. d 32

† Eccl. 2. b. 12

† 3. re. 19. a. 9

† Eccl. 2. b. 11

† Ela. 59. a. c

Ela. 49. b. 15

Sach. 2. a. 8.

4. cl. 16. g. 75

Heb. 12. a. 30.

rom. 12. b. 11.

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

† Job. 15. *

sy niet int lant van beloften ghecomen/dan
 Caleb en Josua/want dese waren wel ghe-
 moet/ also dat sy haer banden vernieiden/
 als een stuck bjoost. Die Heere was oock
 met David/ * dat hy den Kuesle Goliath
 besloech/ sy bonden hem een Mes op zyn
 zijde/om de Kuesle daer mede te slaen/maer
 David en was dat niet gewoon/ om dat hy
 een Schaepherder was/ ende hy leyde dat
 Mes weder af/ende nam zyn slinger/ende
 werp den Kuesle daer mede voer den Cop/
 dat hy ter aerden viel/ doē nam David des
 Kuelens Mes/ ende sneedt hem dat hooft
 af. Daerom mijn wtuercozen Broeders en
 Susters in de Heere/ en laet ons niet wis-
 ken/ter rechter oft ter linker zijden/want
 wy hebben eenen so grooten Coninck/ die
 ons niet verlaten en sal/ist dat wy hem ge-
 trou by bliuen/by is so getrou diet beloeft
 heeft/dat ich daer aen niet twisfelen en can
 /want die Stadt is vol alder goeden/ daer
 wy sullen in comen/maer sy leyt int ver-
 ren. Wetet lieue Broeder N. ende Suster
 N. dat ich v geue een Liet tot een gheden-
 kenisse/ende wil v daer mede den Heere be-
 uenen/tot dat wy comen op den * berch Sy-
 ons/en singen aldaer dat nseuwe Liet/ met
 alle Godes wtuercozen. En lieue Broeder
 en Suster/ doen ich dit Liet maecte/quam
 my een so grooten quellinge aen en rentar-
 rie/dat ic seer bedraeyt was/want my dochte
 te dat de Heere my alremaal verlaten had-
 de. En ic viel op mijn knye en weende seer
 bitterlijck totten Heere/ en bad om ster-
 cheyt en cracht/en de Heere verhoorde mijn
 gebet/en rechte my weder op/* want hy en
 laet ons niet bezopen douē ons verinogen/
 daer beneuen geseft hy doch eenen wigant/
 in also dat wijf comen verdragen. Ende ic
 creech

2. Re. 17. e. 49

4. esd. 7. a. 6.

4. esd. 2. e. 42.

Apo. 14. a. 1

2 Cor. 10. b. 13

creech weder sliche genade ende buechdel-
 dat ich van bliscshappen dit liet maecte/tot
 sichtiging van mijnen naeslen. Groet my J.
 de W. seer met den biede des Heeren/en ght
 N. groet my uweuKester ooc seer metten
 biede des Heeren/ ende wilt my v trouwe
 oock goeden nacht segghen/ich en can haer
 den biede niet genen: Want daer staet ghe-
 schenen:/Wee den genen die den menliche
 troost in ofte op eenen ydelen hope. Weet
 lieue vriende/ dat ic seer verblift was/ doen
 ich na die bierschaer ghinck/ dat my dochte
 noyt sulcken buechete te zyn/ dan dat ic sou-
 de belijden mijnen Heere mijnen God voer
 ber weeret/en de Schouet brachtde/ of ich
 herdoopt was/ ende de heylige Geest spae
 ouer mijnen mont/en leyde/ dat ic gedoopt
 was t na Christus leet/ende dat sy herdoop-
 pers waren/ want sy wederdoopen teghen
 Christum/daer om coemt v den naem toe/
 daer ghy ons mede noemt/en ich badt haer
 dat sy my wilden laten by mijn broeders/
 want wy doch een gelooue hebbe/ met
 sy en gauen my gheen antwoord/
 dng mijn lieue vrienden/
 * willen wy v ver-
 wachten onder
 den Altaer.

Ecc. 17. e. 18

Act. 28. e. 19.

Ma. 16. b. 15

Apo. 6. a. 9

Een Liedeken Nae de

wise: Ghy die Christum hebt
 aen ghedaen.

Christen Broeders weest nu verblift
 Nae dien ghy doch geroepen zist
 * We seer vele gheslechten
 Maect v des boosen leuens quijt
 Ende wilt sonder misden bechten
 Als vroom knechten.

Apo. 7. a. 9.

† W

Leen Liedeken van Willem.
Eph. 6. b. 12. Wy hebben gheen strijt int gemeyn
Tegen vleesch ende bloet alleyn
Maer moeten ons verstercken
Tegen die hooch Regenen certeyn
En geesten die in de locht werken
So wy merken.

4. efd. 7. a. 6. Wie Stadt is seer lustich en goet
Maer sy int bernerren leyt/ter spoet
Sal ic daer noch in comen
Maer daerom gestreden zijn moet
Dat heb ick die niet en wil schrymen
Wel vernomen.

4. efd. 7. a. 7. Al sy ick vast in mueren gheleet
Tis om de Waerheyt/ick wei weet
Stadts erk sal ick noch wesen
Deelachtich/ maer tyat is niet blyet
4. efd. 7. b. 13. So wy dat in Esra ghepreken
Clairlijck lesen.

Tis maer eens mensche boetbroet wist
Hier water/byer op dander zijdt
O Heer rechter mijn ganghen
Wooz/duynels getier my beurtjdt
Psa. 42. a. 2. Na b staet alle mijn verlaugen
63. a. 2. Wilt my ontfangen.
† Esa. 41. b. 14. † O Jacobs wozmken onuerlaecht

Den strijt doch bromelijcken waechte
Eph. 6. b. 17. Met des' gheestes sweert schoone
† 4. efd. 2. e. 42. Na den berge van Syon raecht
† 2. Ti. 4. a. 8. Om daer te ontfangen det Croons
Apo. 2. b. 10. Van Gods Soone.

Ooplof aen Broeders Susters zijn
Wij dunct het moet ghescheyden zijn
Weneel v God ten tijden
Tot dat wy in Waders' rijk deuisin
Esa. 49. b. 10. Comen/daer salmen niet meer lijden
Apo. 7. b. 16. Maer verblijden.

De Heere sy met v/ ende wi v versterke
ken ende becrachtigen ten eynde toe.

Dit is een
nen Brieu van M. Sielis
Nathijsh/ ghescheuen inder geuanchenisse
tot Middelborch/ int Jaer 1564. Th
heeft aldaer om den naem des
Heeren zijn leuen
ghelaten.

Den vasten gronde
Gods blijft ewich.

2. tim. 2. b. 18

Genade/ vrede/ oueruloeyende lief-
de ons Gods/ met die hergronde-
lijcke onwispelicheit liefde zijns
Soons ons Heeren Jesu Christi/
met die wtuercozen gaue des ghe-
loofs is ons van God den barmhertighen
lienen Wader door Christusum Jesum gheoe-
penbaert/ ende geguenen zijnen heyligen die
welcke hy door zijn vaderlijcke liefde/daer
toe nu bercozen/geroep/ ende goordineert
heeft/tae berlost van die ketenen en sware
banden der ewiger duysternisse des onge-
loofs/daer dese erghe boose verkeerde we-
rel mede gebonde is/ en heeft ons na zijn
vaderlijcke barmherticheit wed gebaert tot
een leuende salichherticheit wed gebaert tot
genoert int Rijke zijns barminden Soons
Col. 1. b. 13. Eph. 2. a. 5.
door welken wy hebben die bergeninghe
onser sonden door zijnen bloede/op dat wy
hem/mijn lieue schapen/nu voortacten/ sou-
den dienen in alle gehoorsamenheyt/ gerech-
ticheyt ende heylicheit sonder vrees alle de
wagen ons leuens/hier toe helpe en stercke
ons

Eenen Brief van
ons doch die barmhertige lieue Vader/maer
die cracht zijns heylighen Gheests/ Amen.

A Nademaal b. l. aen my begeerende zijt/
door b. l. scrijuen/ en oock door groetenisse
die ick tot d'nerschen sonden van b. l. ghe-
hoort hebbe/ ende oock in boozlede tijden/
doort scrijuen van b. lieue huyfsonuwe/ die
het selfde oof aen my begheerende was/ so
sal b. l. wet/ als dat ic menichmael in mijn-
der herten boozgenomen hebbe om sulcx te
doene/ na mijn cleyn gane/ hoe wel ic ver-
hoop/ dat sulcx soo eygentlic geenen noot
en doet/ so verhoop ic slichewel dat b. l. des
te sekerder en te vaster mahen sal/ maer om
dies wille ic so wat beslachtsich te scrijuen
gehadt hebbe/ en met anderen dingen oock
onledich hebbe geweest/ so en heb ick niet
seer wel by connen bjenen/ nochtans alle
tijt een vaderlicke forge booz b. l. gedrag/
mijnen God menichmael met byeriger hee-
ten biddende na mijn swaerheit/ dat hi doch
b. heyde wil bewaren onder de schaduw
zijnder b. luegeken/ in desen gruwelijcke ge-
trilofen tijt/ vol alder boozheit / en dat hy
b. l. noch meer en meer veruulle met zijnen
heyligen Geest/ ten open doe die oogen w
verstarrt/ op dat ghy mijn lieue schaps des
vuerels strick en wgespande netten doch
recht mocht leeren kennē/ die hy en so seer
menichsulchich dagelijcx den wedergebozen
is stellende/ hoe wel sy b. l. eenf deels * niet
onbekent en zijn/ wel wetende wat hy in de
sin heeft/ waerom ghy oock waechende zijt
gewees tot deser tijt toe/ waerime ick seer
verblift ben/ en oock om dies wille/ * niet
gelooue wat ende toeneemt in de hertenisse
te ons Heeren Jesu Christi/ tot welken
ick b. l. in mijnen banden door tranen met
cracht

Eph. 1. b. 18.

2. Co. 2. b. 13.

1. Tel. 1. a. 3.

H. Dieis.

Fol. 156.

cracht des heylighen Gheests met die an-
dere ghebner heb/ ende zijt mijn t nae vol-
ghers gheworden / ende des Heeren/ ende
hebt dat Woordt des Euangeliums van
den cruyce Christi ontfangen met veel such-
tens ende Godtliche droefheyt/ ende zij-
tet ghehoort/ sach gheworden van herten/ in
die forme der leeringe daer ghy en in staet/
also dat ghy gheworden zijt een boozveet
allen den ghenen in H. adelboch/ die haer
leuen willen beters/ ende des Heeren cruy-
s willen opnemen/ niet allene die/ maer veel
heylighen zyn daer door verblift/ als sy
enden b. ghehoort/ saemheyt ende berede-
tinghe in der b. reese w. Godts/ die wel-
ke ick hope / dat van daghe tot daghe noch
meer wt b. zeyden / ende openbaer worden
sal / op dattet doch / mijn lieue Schapen/
recht biticken mach/ t dat ghy van bouen
wat God den Vader recht w. ghebo-
ren / ende vernieuwet zijt/ * door die ver-
nienwinghe w. sins / ghedenckt dat uwe
wandelinghe hemels zyn moet/ te weten
t na den nieuwen mensche die na Godt ge-
schapen is/ in alderley gherechticheyt ende
heylicheyt/ t want nae dien hy heylich w/
die b. l. tot desen dienst beroept ende ver-
ten heeft / soo moet ghy oock een heylighe
cuyliche ende Godsalige wandelinghe inder
b. reesen w. Godts/ nae uwe vermogen ley-
den/ * want dien wy ons begenen hebben/
dien knechten zyn wy/ so die Apostel ooc
derbaelt/ het sy der sonden totter door/ oof
die ghehoort/ saemheyt totten leuen. Godt sy
gewich prijs en danck/ mijn lieue Schapen/
dat ghy een knecht ende maere der sonden
gewees zijt/ maer zyt en afgewaschen en
geeynich met my/ t doort badt der weder-
geboorten/ en vernieuwinghe des heyligen
Gheests.

1. Tel. 1. a. 5.

Joan. 1. b. 19.

Rom. 12. a. 2.

Eph. 4. c. 24.

1. Det. 1. b. 15.

Rom. 6. b. 16.

1. Tel. 3. a. 5.

Geest den welken Godt den Vader onse
 vloedich door Christus onsen Salichma-
 ker ouer ons wighehoort heeft/ niet om die
 wercke onser gerechticheyt/ die wy gedaen
 hadden/ want wy waren kinderen des
 torens van naturen/ ghelijck die andere/
 maer Godt die bermhertighe lieue Vader/
 die daer rijck is van bermherticheyt/ door
 zijn groote liefde daer hy ons mede liefge-
 hadt heeft/ doen wy doot waren inder son-
 den ende ongerechticheyt/ soo heeft hy ons
 klame met Christo/ ofte door Christus zins-
 nen lieue Soñ ienendich gemaect door ge-
 looue. Hierō mijn hertgrodelijcke lieue se-
 in Christo Jesu, wiens siele ich van herten
 lief hebbe/waer door ic een Vaderlijcke en
 Goddelijcke sozge ben dragende. **W. 2.** be-
 manende ende biddende als een geuangen
 in den speere/ als dat ghy lieuen doch diche-
 maei* ghebender den dach/ in welken ic die
 bermhertighe lieue Vader ontfemt heeft/
 ende dat deksel van uwen ooghen en hee-
 te wech genomen heeft/ het welke booz so
 menich dysent menschen ooghen en herten
 noch hangt/ die daer sofware wegen noch
 wandelen/ en den wech des Heeren en ken-
 nen sy niet/ dooz dien/ dat si broncken zijn
 van den wijn der Babilonischer Poete/ te
 weten der valsche leerlinge/ daer die gante
 siche werelt mede bedect is/ maer ghy mijn
 Sc. zijt nuchteren gewoñde/ en zijt wt hee-
 middel van haer gescheyden/ ben doe verho-
 pende dat ghy haer oncreyticheyt niet meer
 en coeren en sult/ want op dat ghy niet haeren
 plagen niet en vergaet. Hierom zijt doch
 scherpelijc wakende in gerechticheyt/ op
 dat ghy mijn lieue Sc. na misdredt affsche-
 in desen gruwelijckē periculosen tijt niet
 te schande en coemt/want ghi nu opentlijc
h. 11.

Eph. 2. a. 3.

Heb. 10. d. 3.

2. cor. 3. b. 16.

Sap. 5. a. 5.

Apo. 18. a. 3.

Apo. 18. a. 4.

ken sien ende hoozen moecht/ als datter nu
 ymmerz den tijt is/ daer ons Christus Jes-
 sus met zijne heyligē Apostole so needrich
 booz gewaecthou heeft/ ghelijck Christus
 Jesus selue seyde/ als dat die liefde in veel
 herten vercouden soude/ maer wie volkan-
 dich blijft tottē eynde toe, die sal salich zijn.
 Och mijn weerde Sc. denck de woorden
 Christi rechte na/ en laetse v. l. doch ter her-
 ten gaen/ het is bysijlich op de werelt niet
 gesproken/ want in haer en can die liefde
 Godts niet vercouden/ want sy en heeftse
 niet ontfanghen/ noch en kentse niet/ maer
 het is op den rechten Israellten gesprohen/
 ende ghy siet dat sulcx oueruloedich onder
 haer gebuert/ het welke ymmerz wel sam-
 merlijcken te beclagen is/ als dat die Duy-
 uel ende Geest der ouder Slange alsulcken
 cracht ende gewelt gecreghen heeft in desen
 tegewoondighen tijt/ dooz die menichsuldi-
 ghe subtrijle behende striken die hy daghe-
 lijcx stelt om die sielen der wedergeborenen
 (die hem door die kennisse Gods ontulicht
 zijn) weder in zijn nette des ongheloofts te
 hangē/ die welke hy ooc wel weder cricht/
 mijn lieue Sc. die sommige door valsche lee-
 te/ niet alleen door den Roomschen Anti-
 christ/ want nu veel Antichristen in die 1. 10. a. 2. b. 18.
 werelt zijn/ daerom heeft hy al een ander
 rap aengetrocken/ die niet meer der Room-
 scher gelijc en is/ wel wetende dat zijn spel
 haest daer mede wt is/ daerom heeft hy hē
 nu verandert/ ten sielt hem als een Engēl
 des lichts/ ende doet zijn needrichheit alsoo
 onder die kinderen des lichts te comen/ om
 albaer zijn ware weder op nieuwe boort te
 doe/ wat mijn lieue Sc. inde Heere/ te boort oft
 int boorteden doen qua sy met mensche ge-
 setten ende gheboden/ maer nu weet hy dat
K k die

M. 24. b. 18.

2. cor. 6. 16

die menschen schijnt willen hoorzen/daerom
zoemt hy nu/en brenzt veel schriften voort/
also datter wel nae schijnt recht te wesen/
ghelijck hy stoutelicken tegens Christus
oock dede/*en bracht hem door wt die Wo-
rtherie Wands/ als datter geschieden soude
dat hy zijnen Engelen seynden soude/ die
welcke hem op hare handen draghen sou-
den/ als dat hy zijn voeten niet queren en
soude aen eenigen steen. Siet mijn weerde
lieue Sc. hy sprack ymmers die schrift oock
ghelijck sy stant/ maer sy en was tot sulcke
menyninge niet gespoocken oft gheprophet-
teert/ also dese ooc/ al ist dat sy veel schriften
doort brenghen/ en seggen ooc stoutelicken:
Het sater ymmers also/ waer mede by den
wanchelmoedighen / *ende die haer ooren
inecken om wat nieuws te hoorzen/ lichtelijck
in zijn wtghelpande net cruycht / die andere
cruycht hy door die toeuallende bedructhij-
ke rijckdommen/ die doch hedensoechs de
menschen brenghen int verderuen ende ver-
doemnisse/ want giericheyt doch een wor-
tel van alle quaet is/ hoe wel die sommighe
noch eenen lust daer toe hebbe/ dat haer rij-
telijcke goeden toenemē / en zijn daer mede
so heftich/ dat sy onderwijlen die Godsalighe
oeffeninge daer mede vergeten/ ende mengē
haer seluen onder so veel smerten. Och hoe
sal haer gaen/ mijn lieue Sc. getijc het som-
mighe handen Israeiliten dede / *die daer
beel vergadert hadden/ die en hadden gheen
suertshot/ ende die daer luttel vergaderden/
die en hadden geen gebreck/ hierom als men
hoetselende dechiel heeft/ och oftmen wy en
dan conde laten ghenoeghen / *want wy en
hebben niet in de werelt ghebrocht/ het is on-
penbaer dat wy daer ooc niet w sulden dra-
gen/ want wy sien mijn lieue Sc. als dat de
woor

woorden ons liefs Heere Jesu Christi waer
zijn te weten / *dat die bedructhijcke rijck. Mat. 23. 2. 26
dommen dat goede laet/ namelijk dat woort Mat. 4. b. 18.
Gods verstricken en te onderbrucken/ waer Luc. 8. b. 54.
doort daer oock vele weder tot sijnhande co-
men/ die derde doort verles ofte betrouin-
ge van haren goeden/ niet eens insidende oft
recht bedenckende dat sy met den Coop-
man *die alder schoonste peerie gheuonden Mat. 13. 46.
hebbe / die welke sulcy doch alle wel weert
is / ende by sulcx niet eens te ghelijcken en
is. Die vierde/ doort cruyts en liden / te we-
ten / het vernouigh. Die vijfste / doort smee-
ken ende bidden van vader ende moeder/
broeders ende magen. De sesste/ doort trou-
we ende kinderen. De seuenste/ van haer ey-
ghen quaet lust ich blyfch. Die achtste/ dat
sy moede op de werch der gerechtichheit wor-
den / ten heeren weder om nae Egypten en Nu. 14. a. 4.
Sodoma toe / om een weynich tijts met He. 19. 6. 26
die Babylonische hoere in rusten en breden
te leuen/ ende daer na dan met haer inde ee-
wige pijn ghequelt te worden. Siet mijn
hertgrondelijcke wriuecoopen lieue Sc. lid
wercker en drijft al die enigne gheest die ou-
de lange/ welke daer niet en slaep / oft en
sluymert / *maer gaet altyts vromme ons 1. Pet. 5. 8. 26
soeckende wien hy berisinden soude mogē/
hier om wederlaet hem niet een mannelijc
gemoet/ en geloouich herte/ en laet b. i. toch
niet verschricken/ al ist dat sy soo lichtuer-
dich die geboden des Ipeeren verlieten / ock
en siet doch niet op den slappen/ tragghen en
ontbromē/ maer laet alle trouwelose knecht-
ten/ en valsche discipulen van haren Heere
ende Meester wijcken / so hopen wy noch
eens by hem te bliuen / en ghy met my / en
zijn bereyt te liden / alle wat ons van hem
opgeleyt wort. Och wat souden wy doch
gaen

Mat. 4. 8. 6.

Joh. 9. 1. 11.

2. Cl. 4. 8. 4.

1. Tim. 6. 8. 9.

Eph. 16. 5. 19.

1. Tim. 6. 8. 7.

Joh. 6. 9. 26.

gaen maken/ oft te handen trecken/ in dien
 wy zijn geboden verlieten/ waer sonden wy
 blien ofte loopen / daer hy ons niet binden
 en soude / och * hemel en aerde moet hē met
 beuen gehoorlaem zijn/berghen ende holes
 moeten voor hem verschyken / ende mogē
 niet scaende voor hem bliuen / hoe veel te
 meer der menschen kinderen/die in leemen
 huylen woonen . Och mijn lieue Sc. waer
 mede sullen sy haer dan verschonen oft ver-
 onschuldigē als hy haer besoeken sal/ die
 nu ter rust sijn ontrouweliēken van hem af-
 wijcken . Och/och/ iammerlijck siet te be-
 claghen / dat sy in dat edele Hemels broot
 alsulcken walginge gegreghen hebben/ende
 dat haer de eenige Medecijn/ waer mede alle
 die sielen der wedergeboren genesen zijn/ dat
 die haer tot een so doottelicken biant ghe-
 worden is. Jae mijn werde Sc. suchten en
 slagen moghet wy wel metten Droopheet/
 *ouer die verderuunghe Israels / ende ouer
 Jerusalem die schoone stad Gods / en dat
 om datter soo veel Israaliten in dese wilde
 woestijne deser ergher werelt vernailen/ en
 banden listigen geest des Serpents weder
 verniel en omghebrocht worden. Oock om
 dat sommige wachters afvallich geworden
 zijn / en dat die borghers Jerusalems oock
 liue ende slapertich worden / thocwel den
 onlooper der Heyzieger niet en rustet noch
 en blyet/mer soect met neertichtheyt dach en
 nacht/wie hy ledich oft slapertich soude mo-
 gen binden / *om als dan zijn oncuyp in die
 ackeren der herten te sayen/ghelijck hy/ey-
 lacy/in mijnen tijt niet weplich gedaen en
 heeft/en noch hoe langer hoe meer doen sal/
 nae mijn bedencken/ want hoe dat Gods
 volc meer wast ende toeneemt / hoe hy daer
 te meer onder regneten sal/ende en sal oock
 niet

10sa. 114. a. 7
 Jud. 16. b. 19

11. 11. 3. 6.

Tren. 1. *

2. Pet. 5. a. 8.

11. 13. c. 25.

niet Afsaten ter tijt toe/ dat hy sommige van
 dien tot zijnen wille weder crejcht / * en het
 wort hē ooc van Godt toe gelatē den broem
 te quellen/ en oock te berleyden / op dat die
 andere beproeft souden worden . Siet mijn
 hertgrondelicke lieue en seer beminde kin-
 deren in den Heere/ daerom is mijn vader-
 lijcke bede/ ende ootmoidge begheeren waer
 v. l. te samen om die ewighe salicheyt uwer
 sielen / als dat ghy doch nu voorzaen rechte
 sojge draecht/om dat v. l. doch op den wech
 der gerechticheyt mocht bliuē / en zijt doch
 alle tijt ghedachtich / hoe ghy nu voortgaet
 int huys Gods behoort te wandelen / het
 welke daer is de gemeynte Gods/ tot welc-
 he ghy gecomen zijt/ waerinne ick seer her-
 blyd was / als ick sulcks hoorde / mijnen
 God dankende en louende van zijn groote
 Waderlijcke goecheyt/ende ghenade die hy
 aen v. l. bewesen heeft/ende heelt v aenghe-
 nomen * voor zijn soun ende dochter / Tias
 hoor die rechte erigenamen zijnder Hemel-
 scher goederen / om dies wille ghy v lieden
 so bywillichlijck onder stoek en roede des
 crucpes begheuen hebt / * en hebt v ghewin-
 net den heyligen Apostel Paulo voor scha-
 de geacht / op dat ghy v siele in Christo win-
 nen mocht / gelijck ghy oock ghedaen hebt/
 hierom hebt doch acht op v seinen/ ende en
 wijcket noch en wanckelt doch niet ter rech-
 ter oft ter slincker zijden / top dat ghy wt v
 eyghen salicheyt niet en valt/ende dat dat
 ewighe byet v erkentisse toch niet en worde/
 maer gelijck ghy mijn lieue Sc. * den Heere
 Iesum Christum nu aenghedaen hebt / soo
 wandelt doch voort in hem/ ende blijft vast
 gegreut ende gewortelt in zijnder leeringe/
 op dat ghy doch niet en berouet of verflout
 inder liede/ en alsoo ten laetstent quyt wor-
 det

2. a. 6.

1. tim. 3. b. 14

2. cor. 5. b. 18
 1. Ro. 8. b. 17

1. Joh. 3. a. 7.

2. pet. 3. b. 17

Col. 2. a. 6.

2. Joan. a. 8.

det/het gene dat ghy ontfangen / en loo byz-
 willighen aengenomen heyt. Oor bidde
 ich b. l. door die berrherricheyt ons liefs
 Heeren Jesu Christi / als dat ghy noch niet
 berflpmetlick en zyt / Gode den berrherrich-
 gen lieuen Vader door Christusum zinen lie-
 uen Soon te danchen en te louen / dach en
 nacht / door zyn groote onwtfpreechliche
 weldaden / die hy aen ons arme ellendighe
 creatieren bewesen heeft / sende heeft ons
 van snoeders lichaem boorden en bercoo-
 ren / ende dat om dat wy zinen naem onder
 die erge ouerspeitge geslachte te rechte bele-
 uen ende belijden souden / ende alsoo het bes-
 ghintsel des Christelicken leuens tot aent
 eynde vast mogen houden / want al ist mijn
 hertgrondelicke lieue Sc. en seer bemitnoe
 kinderen / dat ghy nu rechte erfgename des
 ewigen leuens door die ghehozsaemheyt
 des Euangeliums geworden zyt / ende met
 Luc. 10. c. 20. my ende alle heyligen * in dat boech des le-
 uens geschreuen staet / tiae tot die meniche
 Phil. 4. a. 3. van boel dyfent Engelen ghebrocht zyt /
 The. 12. c. 22. Och mijn werde lieue Sc. loo can hy ons
 Jer. 17. b. 13. doch so haest weder wt roeyen / sende ons
 afvallige namen inder aerden schynen / in
 dien wy in de geboden ons Gods niet trou
 welijchen na onse swachheyt en wandelen /
 tot den eynde ons leuens toe / want wy we-
 ten als dat die heertliche belosten der bye-
 men / ende die croone des ewighen leuens /
 int beghintsel noch int middol niet en leyt /
 Maet lo wie volhert ende getrouwe blyft
 tot int eynde / Ide false ontfangen van die
 24. b. 13. hant des Heeren / want her is opbaer / als
 14. c. 2. c. 4. datter dat wtwendighe Jhaeck van welcken
 Apo. 2. b. 10. wy een claer exempel hebben / niet en help
 mijn lieue Sc. dat sy wt Egypten door die
 sterche hant des Heeren berloft waren van
 den

den dienst en slavernije Pharaonis / is alle
 die weldaden die de ghetrouwe berrherrich-
 ge lieue Vader aen haer bewees opten we-
 gen / die waren minners den meestendeel al
 berlooren / oft te vergeefs / * Hoewel hy haer
 Exo. 16. a. 5. spijse met der Engelen byoot / en gaf haer
 10. la. 78. c. 24. alle dat haer siele wunshede was en noch.
 Sap. 16. c. 20. tang zyn sy ontsijdsaem ende murmurere
 de gewoepen / ende hebben haer beproeuin-
 ghe niet in der byeefe Godts oft in ghedult
 ontfange / waerom die Heere ooc bercoort
 weert / en berdede opt esnen tijt dientwin-
 tich dyfent. Och mijn werde wtnercooren
 Sc. dencket doch nae / thet is minners ghe-
 schiet tot onser leeringe ende berrmaninge
 1. cor. 10. a. 6. so die heylighe Apostel ooc verhaet / op dat
 wy doch int selue exempel des ongheloofts
 niet en veruallen / wat wat soudet ons doch
 mogen baten / dat wy nu mede wt dat ghe-
 selighe Egypten en Sodoma ghescheyden
 sijn / en wt den dienst des hellschen Pharao-
 nis / door dat roode meer des bloets Chri-
 sti Jesu berloft zyn / * ende inden name des
 1. pet. 3. c. 21. Vaders / des Soons / ende des heylighen
 Gheests ghedoopt zyn / op die bekentnisse
 ons geloofs / en also met berfaeringe ons
 selfs / in die ware Arche Noe Christi Jesu
 ghetreden zyn. Och mijn werde lieue Sc.
 het en mach ons / al niet help oft salichma-
 ken / in dien wy die beruullinghe der ghebo-
 den ons Gods niet en onderhouden / want
 die Apostel Johannes seyt : * Wie daer seyt
 dat hy Godt kent / ende hout zyn ghedoen
 niet / dat is een luegenaer / en in hem en is
 de waerheyt niet. Maer ghy mijn alderlief-
 te in mijn tegenwoordicheyt / maer ooc boel
 meer int afwesen / dierom * volkerck uwe
 salicheyt niet byeelen / * ende wandelt doch
 1. Joh. 1. c. 27. woeit

weerdelijken altijt na den Euangelijf om
 Weerde Jeshu Chriſt na mijnder alicheydt/ op
 dat ghy altijt euen wel ſtaet/ in eenen geest
 ende ſin/ ende en laet v. l. doch in goenderley
 wijs verſchicken van alle uwe wederpartey
 tijders / het ſy inwendich oft wewendich/
 het welke haer is en bewijſinghe der vrees
 doemeniſſe/ mer v. l. totter ewiger ſalicheyt
 ende dat van God/ want mijn weerde lieue
 Sc. het en is niet genoegh dat ghy aen Chri
 ſtum geloof/maect ghy moct oec om zijnen
 naem lijden/ ſt niet met banden ofte geuac
 kenlijſſen/ ſo ſt niet den dagelijcxen ſtrij
 en aenuuechtige/ die welke beel en mechtich
 uuldelijck nu ter tijt op comen/ en v. l. noch
 meer opcomen mach/ want Godt beproeft
 en verſoecht/ zijn wtuercozen in menigley
 wiſe / men acht oft men aenſiet die banden
 en geuankenlijſſen vooz de meeste beproe
 uinghe des geloofs/ maect mijn weerde lie. ſ.
 ic kriue en bellide v op deſe tijt/ dattet met
 my de minſte is/ by de periculē en aenuuecht
 inghen die ick in die wilde woelſijne deſet
 werelt geproeft/ en my aen boopt gheromen
 zijn/ oft die ick vooz oogen ſach/ alſo dat ick
 dickmaels niet en wiſſe van bangheyt
 mijns herten en geest waer henen/ ſuchens
 de ende weenende tot mijnen God/ ouer die
 menichuldige ſubtille behende ſtricken/ die
 de oude ſlange nu is ſtellende / ſorgende oft
 ick noch in haer ſtricken der menichelijcker
 ſwacheyt / en mijns eyghen vleechſch cloec
 heyt verruct mocht worden / ouermidts ick
 ſach en hoorde/ datter ſo hooge ſtercke inge
 wortelde boomen met wortelen en al wt ge
 ruct werden/ en ſo hooge bergen tot ſo ſam
 merlijcken val en valleey gebracht werden/
 en daer beneffens voelde ic / dat in my niet
 goets en woonde/ daer beneffens gedachte
 ick

Sac. 13. a. 9.
 Sap. 3. a. 5.
 1. Pet. 1. a. 6.

Ro. 7. b. 18.

ick dattet in zijnen gherechtigen dach beel
 eafs beuonds ſal worden/ wanneer hy de zif
 me ouerſien ſal/ och ſoo wert hyle noch wel
 ſende/ die geen buyllofs cleet aen en ſullen
 hebben/ waerom ic ooc leer bescmert ſtant/
 ſorghende oft ick noch in zijnder toecome
 doot mijn dagelijcxche in ſgripinghe en be
 ſmettelijcke wandelinghe niet ſtaende ſoude
 bliuen / waerom ick oock hem dickmaels
 met tranen biddende was/ dat hy my arme
 ellenidige doot zijn vaderlijcke barmhertiche
 heyt bequaem maken wilde/ dat ic om zijns
 naems wille lijden mochte banden en ghe
 uankenlijſſen/ ende ooc in den doot om zijn
 der heyliger getuycheniſſe te gaen / als dan
 ſoude ic gewis zijn mijnder ſielen ſalicheyt/
 en in den dach zijnder gramſchappen niet
 dencken te ſchande te comē/ waer toe hy my
 doot zijn vaderlijcke barmherticheyt nu
 hercozen/ ende daer toe wewendich gemaect
 heeft / om zijnder heyliger ghetuycheniſſe/
 vooz dit erge onreſpelige geſachte in mijne
 banden te betuygen / waerom ick oock leer
 verblift ben in mijnder ſielen/ ende my van
 herten leer is/ dat ick mijne en onſen berm
 hertigen lieue Vader niet genoegh gedanc.
 ken ofte gelouen en can/ van zijne onwtipre
 kelijcke groote weldaden/ die hy aen my el
 lendige treatere bewelen heeft/ en noch da
 gelijcx bewijſende is / want ick vertrouwe
 aen zijnder vaderlijcke ghenade en berm
 herticheyt / dat hy my voozt bequaem ende
 weerdich maken ſal/ om zijnder heyliger ge
 tuycheniſſe in den doot te ghaen / want hy
 weet/ hoe dat my ouer langen tijt verlanght
 heeft om thys te zijn/ en dat om die ment.
 gehande periculen die ick op den wech ge/
 waerom mijn heytgrōdelijcke lie. ſ. in den
 weete / wāt ic en vaderlijcke ſorge noch vooz

Act. 3. b. 12.
 Luc. 3. b. 17.
 Act. 22. b. 17.

Ell. 43. c. 43.

2. Cor. 5. a. 8.
 Phil. 1. c. 23.

2. pet. 1. b. 12. b. l. hebbe / **es** v. be minne met een **Godlijck** liefde / **so** en can ick niet gelaten / aenghe-
 sten ick noch een weynich in dese turte be-
 b. l. een weynich door mijn schijnen te ver-
 manen / v. biddende dat b. l. niet en denche /
 dat ick over v. heersche / maer soets v. met
 alder vriendelijckheyt op te bouwen tot een
 volcomen onderdom Christi / op dat ghy
 2. Cor. 7. a. 3. mijn lie. se. toch enen rechten brief Christi
 bevonden moecht worden / niet door tract off
 pappier: gheschreuen zijnde / maer door den
 2. Cor. 7. c. 22. heyligen Geest des leuedigen Gods / **met**
 5. a. 5. ten welken ghy oock bezeghelt zijt / op den
 Eph. 1. b. 13. dach uwer verlossinghe / die welke doer
 Gods leden **es** rechten in uwer herten **es**
 binnen gheschreuen heeft / waer door ghy nu
 eenen Brief Christi geworden zijt / die van
 allen menschen ghesien ende ghelesen want
 1. Pet. 3. a. 2. **die** daer aen is uwe heylige cupelike want
 delinghe in de vernebertheyt ws herten / **es**
 cleyn achttinghe ws selfs. Hierom mijn lie.
 v. bidde ick b. l. noch eenmaal / hoe wel ghy
 Apo. 22. b. 12. verneberd zijt / so sneedet v. noch meer / **ten**
 hoe wel ghy reyn zijt / soo reynike v. noch
 meer / ta hoe wel ghy heyllich geworden zijt /
 Phil. 2. b. 15. so heyllicht v. noch meer ende meer / **op** dat
 ghy sayner **es** onberspelijck Gods hinderen
 beuonden moecht zijn / onder de welke ver-
 keerde geslachte / onder de welke ghy lich-
 ter als een licht in der werelt / daermede dat
 ghy anderhout het woort des leuens / my
 tot een buecht in den dach Christi / op dat
 2. Ti. 4. a. 6. ick oock niet te bergheeks aen b. l. ghe-
 beyt en mach hebben / want al is dat ick ge-
 offert sal worden / **ende** den tijt mijns ver-
 shepdens nu door handen is / soo verblide
 2. Phil. b. 10. ick my noch / **es** verhuege in mijn ghemoes-
 om uwen twille **en** om die andere / **die** ick
 in mijnen banden ghebaert hebbe / die woort
 sijt

tijes den huys Gods onnut waren / maer
 nu orbaerlijck **es** profitelijck / die welke te
 ooc lief hebbe om die waerheyt wille / ende
 begeere dat sy een deel hier mede in hebben
 sullen / ben verhopede / dattet haer mede ver-
 maken sal inde geest **es** gelooue / tot een ver-
 seheringe **es** versterkinge ws gemoets te
 samen in Christo Jesu / **so** is noch ten laet-
 sten mijn vruedelijcke bede aen v. l. te sam-
en dat ghy doch malcanderen hertelijck lief
 wilt hebben wt reynder herten als die gene
 die wederom zijt ghebozen / niet wt het ver-
 gancelijcke / maer wt het onvergancelijck-
 he saet. te weten wt het leuende / crachtighe
 ende salich makende woort / **es** gedenct doch
 die woorde Pauli onsen mede v. aede / daer
 hy seyt: **Die** hoofstomme des ghebods is
 liefde van reynder herten / **es** goede con-
 sistentie / **tae** sy is den bant der volcomenheyt /
 Oec hoe salich is die / die niet desen hande
 recht gegot is / want die en leest hem selus
 niet / **mer** zijne Deere / **en** hy neemt de woort-
 den Christi in alles waer / ooc daer hy seyt:
Die weest bermhertich gelijck uwe hemelichen
 Vader ooc bermhertich is. Hier is mijn lie.
 te. soo bidde ick b. l. noch door de bermhertic-
 heyt ons liefs Weeren Jesu Christi / ende
 ooc om die ewigge salicheyt uwer sielen / als
 waer ghy doch die weldaet ende hantreyckin-
 ge niet en vergete / **wac** sy niet alle veruult
 2. Cor. 9. b. 12. **met** ghebeek / maer datter oock veel lofs **es**
 dank door gheschiet tot God / want met al
 sulcken offerhanden behaechmen God / ge-
 beyt: **So** wie den armē ontfemt / die leenet
 den Deere / **es** sal hem dat goede weder ver-
 geuen. **Maech** seyt hy: **Die** den armē geeft /
 die en sal gheen commer lijden / maer wie
 syn ooghen afkeert / die sal seer afnemen.
Die

Joā. 13. d. 34.
 1. Pet. 1. c. 22
 4. a. 8.
 1. Joā. 3. c. 23.
 Rom. 13. a. 8
 Gal. 5. b. 14.
 1. Tim. 1. a. 5.
 Col. 3. b. 14.
 2. Ti. 6. d. 35.
 2. Cor. 9. b. 12
 1. Pet. 6. 9. b. 17
 1. Pet. 2. 8. c. 27.

Eenen Brief van

Wro. 10. b. 16 *Die gerechtige ghebuy: hi: zijt goet totter
 lenen / maer die godloofe ghebuyket totter
 Wro. 11. c. 24. sonde. † Daer is een gheuer / die deylt wt / en
 heeft altijt meer / Een ander bespaert daer
 hy niet en sal / en woijt doch armer / seyt hy.
 Doozts beueelt Tobias zijnen soon / dat hy
 den armen oock gedencen sonde / en seyt:
 Tob. 4. a. 5. * Keert b niet vanden armen / so sal b Gode
 14. b. 12. wederom genabelijken acnisen / waer ghy
 muecht / daer helpt den behoefstigen / en hebt
 ghy vele (seyt hy) soo gheeft vele / hebt ghy
 weynich / so geeft van dat weynich mer tron
 Tob. 12. b. 11. wanden herten. † Want de aelmisse vertlossen
 vander doot / ende sy doet de sonde wt / seyt
 Eccl. 4. a. 2. hy noch. Waer op Syrach oock seyt / dat
 de aelmisse de sonden wbluschet / en sy sal
 hem verschonen in die ewighe wooninge.
 Luc. 16. a. 9. Waerom Christus ooc beualt / dat me vrie
 den maecten sonde metten ongerechtighen
 Hammon / op dat als ghy geberc hebt / dat
 sy b mogen ontfangen in die ewighe woon
 stede. † Want Christus wil te rechte gespro
 ken heeft: † Wie arme sult ghy altijt by v
 hebben. Waerom hy ooc in zijnen gherech
 ten dach sprecken sal: * Alle wat ghy deses
 mijnen alderminsten gedaen hebt / dat hebt
 ghy my gedaen. Hier wt volcht / mijn lieue
 werde se. dat die woorden Danti ooc waer
 2. Col. 9. a. 6. sullen zijn / te weten: † So wie hier spaerlijc
 saeyt / dat die ooc spaerlijc maeyen sal / maer
 so wie oueruloedich saeyt / die sal oueruloed
 dich maeyen / want eenen byzlichen gheuer
 heeft Gode lief / sc. Aljn hertgrondelijcke
 lieue se. inden Heere / al ist dat ick dit aldus
 schrijue / soo weet ick nochtans dat b. l. van
 God en zijnen heyligen s heeft geleert zyt /
 en dat b. l. meer doen sal / dan ick schrijuen
 can / doch wt hertgrondelijcke Christelijcke
 liefde schrijue ick b. l. om dies wille / dat b. l.
 oock

oock bedencken soue den boozleden tijt / in
 welken ghy soo neerlich waert tot men
 Berley ongerechticheyt / waer aen ghy oock
 gheenen cost en spaerde / in veel costelijcke
 dancketten ofte maeltijde / in pronckē en
 paelen / van welken Gode enen growel
 heeft / och denct doch ees mijn lieue se. wat
 vnecht hadt ghy doch doen ter tijt / Och
 souc ghi nu niet so veel te meer neerlicheit
 doen / in die dinghen die b Gode gheboden
 heeft / om b schatten te vergaderen in den
 Eccl. 29. b. 14. Hemel / daerse de roest oft motten niet en
 Mat. 6. c. 23. eten. Och men soude nu somwijlen ooc wel
 Luc. 12. b. 30. een stuk ghelts oft twee weten te binden /
 om de armen heyligen te gene / also wel me
 eertijcs een pont blaems twee oft drie wil
 te binden om te verquisen inder ongerech
 ticheyt. Och mijn weerde heminde kinderē
 die schrijue ick niet om dat b ghemoet daer
 dooz berdauct soude worden / maer om dies
 wille / * dat uwe liefde vā dage te dage noch
 meer ende meer toenemen soude / want ghy
 doch niet en weet hoe lange uwen tijt due
 ren sal / oft wāneer het die hoouers in haer
 banden crigen mogen. Wootae mijn trou
 we schapen / is noch mijn Waderlijcke bede
 aen b. l. als dat ghy doch in alder byede / lief
 ticheyt en eenicheyt by malsanderē woont
 Rom. 15. a. 2. soe eene helpe des anders laet dāghen in
 der liefde / want ghy doch niet en weet / hoe
 Sal. 6. a. 4. lange ghy by malsanderē woonen sult / en
 gedenckt dat ghy hinderen des byets ghe
 noemt zyt / want uwen Coninck en Doozt /
 een Coninc en Doozt des byets is / waer
 Efa. 9. a. 5. om ghy hinderē des byets benonden moet
 Whi. 4. a. 9. worden / ghelijck ick ooc wel betrouwe / dat
 ghy oock zyt / hoe wel ick dit dus schrijue.
 Heb. 13. c. 20. Hiermede wil ick b. l. den groeten weder
 bes Schapen beuelen / de welken ick ge
 trou

1 Joh. 10. c. 28

trouwelijcken toe betrouwe dat hy v te sa-
men bewaren sal onder die schaduwē zyn-
der blugelen/ so ghy anders slechts by zyn-
yden ende rechten blijft, ende niet door ee-
nige middel wt zijnder hāt en wijct / so ben-
ick oec ghewis/ dat v. l. intemant wt zyn-
der hant trecken en sal/ noch eenmalē bidde
ick v. l. ende dat door die wonden ons liefs
Heeren Jesu Christi/ ende oock om die ee-
wige salicheyt uwer sielē / als dat ghy doch
mijn schrijuen ende trouwe waerschouwen
enb int laetste mijns leuens toch wilt ter hee-
ren nemen/ ende latet doch nae mijnder af-
scheyt niet lebich by v. l. legghen / noch en
willet dan oock niet achten als een doode
Historie oft fabel/maer ontfaenger als een
Testament/ende latet v. l. doch een ewige
gedachtenisse ende memorie zyn/ ende wilt
mijnder hier by gedennen/ hoe dat ick v. l.
nae mijn swacheyt een voorbeeld gheweest
hebbe/ende volcht mijn voetschappē na / die
ic v. l. berhope door die cracht mijns Gods
hoog te gaen/ te weten/ totten eynde toe by
de waerheyt te bliuen/v. l. en alle die God
van reynder herten soechē te vreesen/ te be-
tuyghen/ dat dit die rechte ghenade ons
Gods is/ so Petrus seyt/ iae den gewissen
wech ende Mystrate totten ewigen leuen
op welken ghy nu saet. Hierom laet v. l.
doch niemant dit perck ontcrucken/ in welc
ghy nu saet/ noch wanckelmoedich maken
maer doet alstij meer neersicheyt om uwe
beroepinge ende bekiesinge vast te maken
Och ist dat ghy dit doet / mijn weerde se.
so en sult ghy niet vallen/maer v. l. sal ouer
moedich bereyt worden den inganch totten
ewigen Rijcke ons Heeren Jesu Christi.
Hierom waect doch sekerpellich/ noch een
mael bidde ic v. l. iae waect sekerpellic inder
getoelch

mt. 26. c. 40.
Mat. 17. d. 33

gherechticheyt alle de daghen wt leuens/
wantet wel nodich is. Oock is mijn vrien-
delijck begeeren dat ghy doch dit reterphen
inder liefden wilt ontfangen / want ic ym-
mers wt Christelijcke liefde gedaen hebbe/
en begeere hier mede mijns Ateu aen v al-
lea te nemen/ tot in der ewicheyt/ Amen.

Doorder mijn hertrouwelijcke lieue se.
in den Heere/ boet met my saet/ ende met
mijn medefriders / sult ghy weten dattet
noch tot bojdertinge des Euangeliums is/
oock sult ghy weten/ dat my de Heere trou-
welijcken bysaet in mijnē scrift en verant-
woordinge/ en heeft my cracht gegēē / dat
vekt te behouden/ en heeft my oock verlof
banden mont der hells/ en leeuwen caechē.
Ick meynde dat icker wel 10. oft 12. mael te
gens in de weer gheweest hebbe/ maer die
ander hebben sy so veel niet gequelt. Som-
ma/ ick hope dat de scrifte gēreden is/ den
loop geepte is / het gelooue behoude is/ nu
boortaeen is my die Crone der heerlijcheyt
by geleyt/ die welke ic hope dat my hā gee-
nen creatueren genomen sal worden/ want
getrou is hy/ die in my dit goede wech be-
gonnen heeft/ die salt mi sonder twissel wel
helsen vwoeren/ na dat goede boornemen
mijns gemoets/ op dat ick de Jordane om-
beschadicht mach door comen. Godt gheue
ons zyn ghenade/ Amen. Deyle dit onder
malcanderen voort / en beleuet Goddelijc-
ken/ eer carwet/ neerselijcks/ besaeter wiss-
selijcken/ och als ghy dit doet/ so sallet blij-
ken dat ghy te samen v salicheyt soect/ ende
mijn schrijuen in weerden hant. Wolepnt
den 6. Octobris/ in die 27. maet mijnder ge-
uanchentissen. Noch eens/ mijn lieue kinde
en hout v doch te samen vroom int cruy-
stē/ ende en wijchet daer niet af.

1 Joh. 1. b. 12.

2. Co. 2. b. 16

2. Ti. 4. b. 18

2. Ti. 4. a. 70

1 Joh. 1. a. 60

C. Noch

Cnoch eenen Brief van
H. Gielis, de welke hy geschreuen
heeft aen zijn Wuyfrou.

Cracht des geests daer
toe een volstandich gemoet / wunsche ick
mijn vleesch mijn bloet in allen haren
druck / strijde ende swaren
noodd / Amen.

Mijn weerde lieue Wuyfrouwe/
die welke ick hoor / Godt ende
zijnder Ghemeynte getrouet heb-
be. Nademaect de tijt mijns ver-
scheydens nu doozhanden is / so
sal b. l. noch belieuen te weten / als dat mijn
herte ende gemoet met v bekommert staet /
b. l. wel wat willende schijuen / nochtans
quaden gelegē tijt hebbende / ouermits het
niet ons also staet / ende datter als nu wel
acht oft thien wienaers ons waechen ende
bewaren / soo dat ick wegnich cracht des
gheests by my boele / om b. l. noch een wey-
nich te schijuen / ouermids het ons so on-
uersiens ouercoemt / wāt wi niet een woor-
t ghehoort en hadden / ende willeboos ontcleedt /
erouwe Maer was al eens deels ontcleedt /
doen quam onsen Weerdt ende Weerdinne
brouen / segghende: Meester Gielis en wil-
leboort coemt af / ende wy afcomende / sagen
den Stadthouder daer / en die Baellin quam
daer mede / ende ons sulcx doozhielt / metten
welken ick wat woorden hadde. Somma /
mijn hertgrandeliche lieue Wuercoopen
vlesich ende bloet / ic sal nu gaen den wech
alder Wozopheten ende ghetayge ons liefs
Heeren Jesu Christi / waerinne te tot desen
regenwoordigen tijt seet vroslich ende wel
gemoet

2. Pet. 1. b. 14.
2. Th. 4. a. 6.

gemoet ben / ta vnde alsulche bruechde en
troost in my / dat ick b. l. niet wel schijuen
en cā / ende en vinde gantsch geen bruechde in
my noch / maer aldermeest met b. l. becom-
mert zijnde / om uwe groote onmatige droef-
heyt wille / die ghy hebt / dan ben betrou-
wende tot mijnen ende uwen God / dat hy
nakkens die bezoringhe een wrooost sal ghe-
uen / dooz den troost des heyligen Gheests /
daer hy v mede trooste sal. Och mijn vleys
mijn bloet / ick bidde v. l. dooz die bloedighe
wonden ons liefs Heere Jesu Christi / zijt
doch berduidich in uwen druck / op dat ghy
doch niet beuonden en wort / als die ghene
die tegē God strijden wilt / maer segget veel
meer met Maria: Siet Heere my geschiede
na uwen wille / want gelijck die vte der ver-
gaderinge daer was / hier so sōt die vte der
scheydinge dooz die ooghen des Heeren al
bekent / ende beeft b. l. daer toe wt zijn wa-
berlijche bemberticheyt boozhen ende ver-
coopen / dat ghy nu mede druck ende smerte
om zijns Naems wille lijden sout / en al st
mijn wuercoopen schaep / dat ic nu in meer-
der blijfchap ben / ouermits mijn pelgrima-
gie nu ten eynde gecomen is / noch so bidde
ick b. l. zijt ghy doch getroost inden Heere /
en ontfanget doch in gedoochtaemheyt eñ
smerte / ducht v herte neder en lijdet. Och
weert dat uwe droefheyt seer groot is /
och oft Godts wille ware / ende ick in den
doot booz / b. l. gaen macht. Jae al soude te-
ker twee booz / b. l. smachen / so en soude te-
te niet onthē / want sy en halt my noch niet
swaer / och als dan soude ick ymmer ver-
seckert zijn / dat ghy van gemeen vyeenden
boelen bedroghen sout worden / noch dooz
den midbaerlichen duyuel / en dooz v eyger
vlesich niet berleyt en sout worden / hoe wel
ick

1. Cor. 19. b. 13

1. Cor. 12. b. 12

Luc. 1. d. 34

Eccl. 2. a. 2

ick sulcx nochtans wt gront mijns herten
 betrouwe / dat ghy die voetschappen mijns
 geloofs sult na volghen, te weten, troosten
 mat. 14. b. 17. eynde toe by die waerheyt bliuen. Och och
 mat. 17. b. 17. die oorzake mijns schynens / en mijn laet-
 se en groot begeeren is / dat ghy doch blijft
 by het gene dat ghy van Godt ontfanghen
 hebt, ende b' wt grooter genaden wtgedeyt
 is. Och en wisket noch en wanckelt niet
 door uwe groote droefheyt oft eeniger op-
 comenden strijt / die b. l. niet beken en is /
 1. Joh. 4. a. 6. maer in alle uwe aenlegginge / so bidt niet
 betrouwen tot God den barmhertighen lie-
 uen Vader, / by en sal b. l. niet verlaten / dat
 2. Joh. 1. a. 5. 2. Joh. 13. a. 5. ben ick gewis / en sal ik mijn weerde wuert
 coopen Schaepe / dat wy nu van den ander-
 ren gescheyden worden eenen cleynen tijt /
 so sullen wy wederom hier namaels in die
 verrijffnisse der dooden malkanderen ghee-
 1. Tel. 4. b. 17. moeten / sende sullen ewich by den Heere
 1. Cor. 2. 0. 20. zijn. Och als dan wert om cleyne droef-
 heyt in ee' ewigge onwesphekelycke vruoch-
 de veranderen, / ende alle onse eranen sullen
 2. Fla. 25. a. 8. ban onsen oogen af ghewaschen worden,
 Apo. 7. b. 17. ende sulen hoorde: / Comt ghy gebenedij-
 27. a. 4. de int Rijke mijns Vaders / welc b' van
 1. Tit. 25. b. 35. de int Rijke des werelts bereyt is. Och mijn
 tbeginfel des werelts bereyt is. Och mijn
 weerde lieue schaepe, troost b' met dese belof-
 ten / met die woorden des Euangeliums /
 daer Christus selue seyd: / Salich zijn sy
 die nu weemen / want si sullen vertroost wor-
 den, / maer wee hem / seyt by, die hier lacht,
 Luce. 6. c. 25. want si sullen weenen. Want den tijt sal co-
 men, / dat si sullen roepen: / O bergen / hie-
 Luc. 23. c. 29. uelen valt op ons / en bedect ons / booz dat
 Apo. 6. b. 16. schijn des Heeren. Och, och, als dan werret
 met alle onse betrouwers, Wuels ende isac-
 heys / en met alle verdestuuerders een eynde
 de zijn. Ja het woort van den Droefheyt

sal als dan beruut zijn / daer hy seyt:
 1. O ghy verdestuuerders / meynt ghy dat
 ghy ooc niet verdestuuert en sult worden?
 Ende ghy verachters (seyt hy) meynt ghy
 dat ghy oock niet veracht en sult worden?
 Wanneer ghy het verdestuueren een eynde
 gemaect hebt / so salms niet b' ooc een eynde
 maechen, maer b' mijn bleyms mijn bloet / sal
 niet my ende alle heylighen die Sonne der
 gerechtigheyt opgaen / gheluck ende een ee-
 wich weluaren sal ons omuanghen. Och
 mijn weerde Schaepe / hoe geerne soude ick
 b. l. troosten / ende te hulpe comen in uwen
 duc / dan het ca op desen tijt niet wel zijn /
 dan ick bidde b. l. hertelijken / gedenct mijn
 woorden die ic eerstijts met b. l. gebadt heb-
 be, ende volchtse nae / dat bidde ick b. l. Ende
 laetse b' tot een ewigghen fundamentsteen
 zijn. Doozts bidde ick b. l. hertelijken / en
 dat om die ewigge salicheyt uwer sielen, dat
 ghy b' doch in der sulheyt hout / ende doede
 uwe hinc / het welc wt mijne lijue gecomen
 is / doch in die vrees des Vreeren op / so ick
 b' toe betrou. Noch eenmael mijn bergton-
 delijcke wttercozen schaepe / so bidde ick b.
 l. wt gront mijns herten / ende wt dat dinn-
 nste mijnder sielen / gedenct doch dicmael
 het gene dat ick b. l. eertijts geseyt / en oock
 een weynich gestreuen hebbe, te weten, dat
 ghy doch alle de dagen ws leuens blijft by
 het gene dat ghy wt b' eyghen begeerte soo
 willichlijcke hebt aengenomen / der welke
 doch den rechten / gront / fundament ende 1. Cor. 3. b. 17
 wech rotten ewigen leuen is / och daer en
 sal doch inder ewichheyt geenen anderen ge-
 uonden worden / dan desen wech des cruy-
 ces is / ende oft by al dien ware / dat b' die
 barmhertige lieue Vader noch doozt zijn / da
 delijcke roede des Cruyces / te weren met

Efat. 33. a. 2.

Efat. 4. a. 2.

Eph. 6. a. 4.

banden ofte genakenisse wilde proonen/
 so bidde ick b.l. om die ewighe salicheyt u-
 wer selen/ *dat ghy doch niet beureest wilt
 Mat. 5. 1. 7. zijn dooz onse byanden/want ten is niet te
 Mat. 10. 6. 28. schijnen ofte wt te spreecken / so wode die
 schijnen ofte wt te spreecken / so wode die
 barmhertige lieue Wader den ghenen troos-
 stet/die haer seluen den Heere consschelyck
 ouertgegeuen hebben / also dat ick niet ghe-
 meynt en hadde; dat een alfulckē hert ende
 gemoet hebben conde/alsoo dat my vol nae
 wonder gaf/ hoe dat sy connen van Gods
 woort wischen / doch den troost der toeco-
 mender heerlijcheyt hebben sy vergeten/ en
 Mat. 25. 2. 3. zijn onachtsaem geworden/ tē die olie der
 gerechticheyt ende liede is in haer aerden
 bat wt ghegaen. Hierom mijn trouwe hert-
 grondelijcke bleyck en bloet/ zijt ghy doch
 ghewaerschout / op dat ghy dooz traecheyt
 en onachtsaemheyt b seluen metten onache-
 samen dwale maechden toch niet bedrogen
 en bint/ hierom zijt doch wacker in de geest
 ende bencersicht b seluen doch van daghe
 tot dage/ / om noch meer en meer ake leg-
 ghen / want mijn lieue Schaep/ her is wel
 a. 1. Pet. 2. 2. 8. 1. noor dat ghy waerkende zijt / want sy niet
 Heb. 12. 2. 2. alle int Lant van belosten comen en sullen/
 die wt dit tegenwoordighe gheselsijcke Es-
 gipten en Sodoma gheseyden zijn / en dat
 dooz die cracht en ghewelt der ouder san-
 ge/die welke ymmer's niet en rust noch en
 viert/by daghe noch by nachte/ *maer gace
 x. 1. Pet. 5. 2. 8. den Heyleger om/ soechēde wien hy slaes-
 rich binden mochte / Och dien wederfaet
 doch sterckelijcken in den ghelouue/ neem
 een mannelijck gelooutich herte. Dooxtaen
 hertgrondelijcke lieue Schaep/ so is noch
 mijn begheeren/ dat ghy doch b seluen wilt
 skellen nae alle vernedercheyt/ ende schict b
 Ro. 12. b. 1. 6. doch cleyn te zijn in v ergen ooge/ tē ende en
 acht

acht doch niet wat hooge is / maer maect b
 den nedersten ghesick/ ende zijt altijt bereyt
 ende schicket b daer na/ dat ghy van Gods
 woort hoozen moechte/ en gedenct de woort-
 den Christi: * Waerdt twee oft drie verga-
 bert zijn in mijnen Naem/ daer ben ick int
 mat. 18. c. 20 middel. Och mijn lieue Schaep/ hebt doch
 een bekende liefde tot die gemeynte Gods
 * en vergeet niet mede te deylen van tghene
 Pro. 19. b. 17. dat b die barmhertige lieue Wader verleent
 Tob. 4. a. 5. heeft/ gedenct dat haer die barmherticheyt
 Jac. 2. b. 13. hercoemt tegen het oordeel/ wāt met alsul-
 ken offerhanden behaechmen Gods/ doch
 ick weer mijn hertgrondelijcke Schaep/ en
 ick betrouwet b.l. wel toe dat ghy hier mo-
 de die teete ons Iets Weeren Jesu Christi
 volge sult. Hier mede neem ick/ mijn alder-
 liefste / mijnen Adien en oozlof aen b mijn
 bleyck ende mijn bloet / op deser aerden/
 ende beuele b.l. in de handen des almacht-
 gen Gods ons behouders Christi Jesu/ die
 b/ en uwe kint te samen can bewaren ende
 opbouwen/ stercken in alder noot/ ghelijck
 by oock gherrou is/ en salt wel doen/ so ghy
 mijn weerde Schaep/ slechts by zijn zeden
 ende rechtē bliffet/ ende doch niet moede en
 wort in den wech des Cupres/ hoe wel sy
 b.l. bang ende hert balt. Och oft ghy/ mijn
 weerde schaep/ eenen moet grippen conde/
 dat ghy weerdich bevonden wort/ om zijns
 Naems wille mede te sijden. Och gedenckt
 des wijse Mans woorden / daer hy seyd:
 * In luttel tijt wy gequett/ maer in vele sul-
 Sap. 3. a. 3. len wy ghelouue worden / want God be-
 proeft zijn wattercooren ghelijck dat goud
 the byer. Hierom mijn weerde hertgronde-
 lijcke lieue schaep/ * laet uwe beproefde ge-
 loof doch verduofcheyt wercke/ en laet die
 bes.

berduldicheyt een botcomen werck in b.l.
 hebben/En ghedenct noch des Wijsmans
 woorden: † Een verduldich mensche is be-
 ter / die zijns ghemets een Heere is / och
 mercker dan een die Stede wint. Woord
 seyt de Propheet Jeremias: O † her is een
 eckeltich dinck / ende een groote sake / sijde-
 facin te zijn / ende eender die verlaten is / op
 die hulpe des Heeren te verwachten / Hier
 om' best uwe siele noch een cleyn tije met
 lijtsaemheyt / dat bidde ick v.l. we dat bin-
 nenke mijns heren. Och mijn hertgronde-
 lijcke lieue schaep / Noch eens bidde ick v.l.
 hout v bymeltich. Och hebt ghy my lief /
 (ghelijck ghy oueruloedich doet) so volcht
 die voetschappen mijns gheloofs nae / want
 den tijt is veruult / de daghen zijn verloo-
 pen / mijn Jaren zijn gheeyndiche / die ick in
 die wilde woestijne met veel periculen heb-
 be ghewandelt / nu eu hebbe ick niet op het
 onsecker gelooen oft ghestreden / waerom
 ick my verhueghe in den gheest / dat Godt
 die barmhertige lieue Vader my by gestaen
 heeft / also dat ick den strijt gestreden heb-
 be / en den loop gheeynt hebbe / nu voortaan
 is my bereyt die Croone des ewighen le-
 uens / die God de barmhertige lieue Vader
 my gheuen sal / niet alleen nu / maer alle die
 die daer liefhebbe zijn toecost / en sal in dat
 weerdighe Landt nu comen / het welck ick
 inden ghelouue ghesmaecte ende gesien heb-
 be / waerom mijnen inwendighen mensche
 eenen lust daer toe heeft / also' dat icmy niet
 en ontfie tegen mijne binden / noch en ver-
 schicke voer die Jordane / hoe wel sy in
 somingher oegden gansch verslijtichelijck
 om aenden is / so zijn wijse gewis ende seer-
 het / dat onse getrouwe Gode Israels by
 ons' zijn sal / ende salse door zijnen Kercken
 Arm.

Wro. 16. D. 32

Eren. 3. c. 26

Luc. 21. b. 17

1. Cor. 9. c. 26

2. Ti. 4. a. 7.

Wlat. 3. a. 7.

27. a. 3.

Arin bereyt maecken / alsof dat wy onghes-
 chent daer door sullen comen / den ionghen
 broden Israeliten daer mede eenen moet
 gheuen. Summa / al die God van heren
 vreesen willen / die zijn wy door Gods ge-
 wade eenen ruck totten ewighen leuen / en
 die ons haten / een ruck des boots. Adien
 mijn blysch mijn bloet / sonder den Altaer
 hope ick v.l. Israeliten te verwachten. Laet
 v.l. mijn bloet tot een ewich Testament
 ende memorie zijn. Oorlof tot inder ewig-
 heyt / Amen.

[Och houdet v bymeltich / dat bidde
 ick v.l. op den wech der gherechticheyt /
 want ick betuyghe v.l. voer God ende zij-
 nen Engelen met mijnen bloede / dat het
 den rechten Wech ende Heystrate / die
 rechte genabe ons' Gods is / op welken
 ende in welken ghy staet. De ghenae
 de Gods is met v / Amen. Den
 xiiii. Octobris / smorghs
 ten biss' byen. An.
 no. 1564.

1. Pet. 5. b. 12

Noch eenen Brief aen z'n Hupsurouwe

Mijn hertgrondelijcke wtuerco-
 ten lieue Hupsurouwe / ende su-
 ster in den Heere / Ick wensche
 v.l. veel crachts' en troofs van
 God den barmhertige lieuen Va-
 der / door de troost des heylig' geests / waer
 mede hi alle bedruete becommerde herte ber-
 troost / die daer beswaert zijn om zijnder ge-
 tuygenisse / gelijck het zimmers met v.l. op de
 ten tegenwoordig' tijt staet / also dattet v.l.
 al wat seer durt / hoe wel v.l. nochtans wel
 21. tijt. so belc.

so bele door den Heyligen Gheest gheleert
sijt/ also dat ghy wel weet datter ons weere
en de Heesters wille is/ dien wy onse hant
gebogen hebben om hem te dienen/ ende ge-
trou te zijt in alle noode / danck / ende aen-
uechtinge/ want daer toe heeft hy ons be-
doerden ende besoepten / om dat wy zif-
uen slaem onder veel drucks ende smerte
souden bewaren/ ende ons doch niet en son-
den laten bezvieten/ dese weynighe s lagen

Job. 5. b. 17.
Wro. 3. b. 11.
Heb. 12. a. 7.

en Waderlycke castijdinge / want daer door
maect hy ons rechte erfgenenamen zijns he-
melichen Rijcks / als wyse in ghedooch-
saemheyt ende lijdt saemheyt ontfangen/ en
daer door gheoeffent worden/ waer toe ons
stercken moet die barmhertige lieue Wader
mer die cracht zijns heylighe Gheests/ Amen.

Woorts mijn hertgrodelijcke lieue Wyf-
uou/ nademaec ic dan wel vermoede/ dat u
herte seer bekommert en bedroeft staet om
mijnent wille/ ende ghy (so ick wel vermoede)
noch gheerne hooren ende weten sout/
hoet mer my is / so can ick het niet gelaten
te moet b. l. een weynich schrijuen/ hoer met
ons gegaen is/ doch heb ick et b. l. gheschre-
uen op onsen laetsten nacht (so ick meynde)
ende ick had den Wacliu / oft ick noch een
weynich aen mijn arme bedroefde vrouwe
mochte schrijuen/ Wy seyde: Jaer/ maer wy
en mochten niet weder boue gaen/ en moe-
sten in de Cuckken bliuen/ ende Wyge en
wildet noch niet consenteeren dat ic schrij-
uen soude / oft hy wider hysden / ende den
Wacliu seluer geuen/ ghelijck my duner dat
hy ghedaen heeft / doch ick hope dat ghy
noch wel erf ghen sulc. Woorts mijn lieue
schaep/ so sal b. l. ten eersten weet/ dat mijn
gemoet noch onueranderlic staet/ ende ber-
dreyt te verachten met lijdt saemheyt/ al-

is

les/ wat my van God den barmhertigen lie-
uen Wader opgheleyt wort/ en door die/ die
der waerheyt vrant zijn. Woorts so sal b. l.
weten / als dat wy van gheen swaricheyt
des blysch ghehoort en hadden / dan tsa-
wonts ontrent negen vren/ doen qua Wy-
ge met zyn Wyfslouwe bouen/ seggende:
Heyster Bielis ende Willeboort coemt af/
daer is een persoon die u begeert te spre-
ken/ doen begonsten onse vrouwen/ byson-
der Mayken / seet te roepen en te weenen:
Ic braechde hem/ oft wy niet weder bouen
comen en souden/ hi gaf niet veel bescheyts
daer op. So troc ic terfont mijn beel Casaris
wt/ en troc het oude zayen aen / en gaf mijn
bloet/ te weten het hint/ eenen cus/ ende ne-
mende mijn bonette af sprack ick met coete
woorden tot God den barmhertigen lieuen
Wader/ dat hijt doch wilde bewaren die da-
ghen zijns leuens/ ende mijn hert was een
weynich bedroeft daer ouer / doch het en
duerde niet langhe. Doen ick nu beneden
quam/ doo stont die Stadthouder daer/ een
weynich tijts daer na so quam die Wacliu
oek/ ende mochte my aensien / seggende:
Wel Heester Bielis den tijt is hier / oft so
danige woorden/ doen trat ick een weynich
naerder by hem/ ende ick was gantsch bro-
tich sint ghemoet/ ende sprack seer vriende-
lic met hem/ seggende: Mijn Weere ick
hebbe b. l. acht ofte tien Jaren gekent/ ende
booz een redelijc man aengesien/ hoe coemt
dat ghy ons alsoo verastchen wilt / wy en
hebbender ymmers niet een woort af ghe-
hoort. Doen seyde hy: Het is ymmers tijts
ghenoech / het en sal noch niet zijn / maer
maect u bereyt tegen inoigen broech te vijf
vren/ doen hadde ic noch wat woorden met
hem/ seggende: Och man man/ wat grooter

last ladet ghy op v / ick wilde wel van her-
 ten dat ghy ges rechter en waert ouer ons
 niet om ons blyesch wille / want wy daer
 toe seer wel gemoet zijn / En ic nam ee can-
 tre die daer stont / en brocht hem eens. En
 doen hy wech was / begonst ic wat te schry-
 uen / ende schreef tot by den biss byen toe /
 doen quam hy weder en seyde / dat ons die
 dienaers bouen byengen souden / ende haec
 bouen op stadhuys vergaen is / dat mach
 v. l. gehoort hebbe / van daer comende sloot-
 men ons beyde op een ramer / ende gehoeyt
 zijnde / en conste ick v. l. niet wel wat schry-
 uen. En voort sal v. l. weten / dat den Bael-
 su met den Stadhoudt landerdaechs / als
 huyden moigen ons weder af ontboot / en
 byachten ons beyde in eenen Kelder alieen /
 die welke seer doncker was / alsoo dat sy
 oock het denker gesoeyt hadden / en seyden /
 Hier moet ghy blijs ter tijt toe / dattet an-
 ders is / de Stadhoudt seyde : + Wy zijn
 al sterckelijch / wy en weten selks niet wan-
 neer wy steruen sullen. Ic en seyde niet / doe
 ick in den Kelder stont / die Bael su sach op
 my / ende ick sloech mijn ooghen op ten we-
 mel waert / en seyde : O God bewaert ons /
 oft een alsulck woort ofte rwee. Het selbe
 acnden Bael su / dat hy wilde segghen : Jae
 het coemt door v / doch so sprack hy so veel
 niet wt / ende ghinc wech mercken ande-
 ren / ende onsen Gode was niet verre van
 ons / metten troost zijns heyligen Geestes /
 ende maecte mijn herte vrolijch / dat ick
 moeste een Liedt opheffen ende singen. Na
 den middach tregen wy een eynde heertien
 doen begonst ick dit te schryuen / ende had-
 det v. l. noch gheerne voort den nacht ghe-
 souden / maer ick en hebbet niet by connen
 byengen / hierom nemet doch inder lief den
 Oef

Gen. 7. b. 19.
 Eccl. 1. 2. a. 7.
 Eccl. 4. 1. a. 1.

2. Cor. 1. 2. a. 4.

Och mijn hertgrondelische lieue Schach-
 tek vermoede dat onse bye haect naeckende
 is / want het schijnt dat die Ouerste deser
 Werelt van desen nacht comen sal / daerom
 bidde ick v. l. door die bloedighe Wonden
 ons liefs Heeren Jelu Christi / ende om die
 ewighe salicheydt uwer Stelen / dat ghy
 doch nemmermeer mijnen doozghanc wt
 uwer herten wilt laten gaen / ende soo mijn
 bloedt tot zijnen verstande coemt / het wele-
 ke ick hope ghy in der vreesen Gods op-
 noeden sult / so willet hem vermanen / ende
 boozhouden / ende ghy mijn Aderlieke /
 vergetet oock niet / maer laet v mijn bloedt
 tot een ewich Testament ende ghedachte-
 nisse zijn / doe dat ick v na mijn swack ver-
 mogen een boozveelt hebbe geweest / doch
 wilde ick wel / dat ick heyligher ende on-
 straffelijcker voort v. l. hadde connen wan-
 delen / van ghy weet dat ick na mijn swack
 vermogen ghesocht hebbe den Heere te be-
 hagen / ende hebbe nae mijnder swacheyt
 niet bymoedicheyt op den wech des cruy-
 ces ghewandelt / het welke mijn hertelike
 begeeren oock is op v. l. en verlaet doch
 dit selue niet / maer mijn Vaderlike bede
 is den v / * dat ghy doch meer neessitcheyt
 doet om v heylighe bezepinghe ende ber-
 aetinghe vaster ende vaster te maerken /
 + want des Heeren Nach is niet verre / in
 welken hy teenen yegelijchen loon na zijn
 werken geuen sal / ende al dan sal hy / mijn
 erontwe schach / die luyt / traghe / onacht-
 me binden / die welke nu den naemie dra-
 ghen / dat sy Christenen zijn / * ende dyghen
 die vader wel / maer die Olie der liefden en-
 de gherechticheyt is daer in wt gheghaen.
 Hierom mijn blyesch mijn bloedt / soo bid-
 de ick v. l. byndelijch / dat ghy doch op den
 luyen /

2. Pet. 1. v. 10.

Joel. 2. a. 1.

Seph. 1. b. 14

1. Pet. 4. a. 7.

1. pla. 6. b. 13

Jere. 17. b. 10

Rom. 2. a. 6.

* mat. 2. a. 1.

luyen /

- luyen / traghen / onachtsaem / vreesachtighen niet en het / maer proeft ghy doch v seluen / ende ondersoect v seluen dagelijcks ofte ghy doch recht int gelooue des Soons Gods wandelt / v seluen alsoo in siende / moecht ghy proeue ende weten wat v noch van noode is afte legghen. Och t staet al tijt nae die vernederinghe / want een verneder herte can hem seluen te bet proeuen en ondersoeken / want zijn swachheit ende cleynheit staet hy altijt verclaghende voor den Heere / sozghende of hy noch ten lasten in desen periculosen gewelijken tijt dooz die menichfuldige subtile stricken ende netten te sehende mochte comen / waer om een altnicken wedergehooren Kunde Gods oock een hertelijck verlangen heeft om thys te zijn / ende v desen ellendigen beulechte rock des vleesch verlost te zijne / wel wetende dattet in swaer periculose wandelt / waerom het hem oock verhuecht al van t Cruys Christi hoort / is oock niet ghesint soo lichtelijken dooz den Godloosen te blichten / dan als die saeke den noot eyscht / maer den traghen / luyen / onachtsaem / die haer bywissen laten duncken t dat sy rijck genoegh zijn / ende dat haer niet en gebreect / die seluighe zijn onderwijsen (so haelt als sy yet hooren dat den Godloosen noch maer een compact en maect / om die gherechtiche wt te roepen) soo verbaect ofte verlaecht / ende is by wijlen daer noch niet mede ghenoech / maer comen by haer naesten (den welken sy een bymoedich herte souden in spreken) ende maecht dien ooc verlaecht. Maer ghy mijn trouwe Schaepe / zijt doch bymoedich / dat bidde ich v hertelijken / ende en siet doch niet op den booz genoeuden / noch op die die nu ter tijt so

ontrouwelijken vanden Heere wijcken / het sy doozt Cruys oft beuolich / ofte dooz eenighe balsche leere. Och so sy haer seluen wel te bozen dagelijcks ondersocht hadden / ende smaect in die hemelsche dingen ghehadt hadden / sy en souden haer so lichtelijken niet laten verleyden / ofte booz het Cruys soo seer niet ontscien / maer souden van herten begheerich zijn / om den naem haers [Gods] te belijden / onder dit eeghe verkerde gheslachte / ende haeren Godt noch van hert en bidde / dat sy mochten een hreemdelinc ouer lade zijn / tot prijs haers Gods / ende tot sichtighe haers naecten. Doozraen mijn hertgrondelijcke trouwe lieue wtuercoen Huyfrou / wiens Siele ich so hertgrondelijcken beminne / als mijn eyghen siele / so is doch mijn Christelijcke ende Waderlijcke bede / dat ghy doch sozghet wist draghen alle die daghen ws leuens / op dat ghy doch moecht comen / daer ich in coeter vren ofte tijt zijn sal / op dat wy doch in die ewighe woontinghe niet berscheyden en zijn. Och och / oft het Gods heylighen behaechlijcken wille mochte zijn / ende het moghelijk ware / dat ich den Keelck der bitterheydt booz v. l. duncken mochte / tae al waert vtenaels / my dunct dat icht so geerne van herten doen wilde / op dat ghy doch mede mocht behouden zijn / och aldan soude ic noch met veel vpolijcker herten mijn reyse aen nemen / ende en soude ymmer geen nabedencken hebben / dat ghy dā noch beruucht sout worden / van die simpelheyt ons liefs Heeren Jesu Christi / doch niet so sonder naedencken / soo langhe v. l. al so blijft / als ic v nu late / t want een schijle ende vreeshe hebt ghy booz doozdeel der Godloosen / waer op mijn begeeren is met

Syrach

Eccl. 8. d. 39. Syrach/dat ghy in alle uwe aenlegginghen dat gedenckt/ghelyck by seyt: * Mijne sone gedenckt altyt op het waterse/ in alle uwe aenlegginghen/ soo en sult ghy inder ewigheyt niet sondighen/ te weten / alsulcke sonden/die b. l. buyten den rijke Gods souden mogen houden / als aengende uwe daghelijckes swachtheyt ende vergrijpings booz wren Godt / en sal v niet verdoemen / ofte buyten houden / daer booz toemt die heylighe Apostel Johannes / ende seyt: † Ist dat yemant sondich so hebben wy eenen booz spreker by Godt/ die welke booz ons bidt/ welck is Christus Jesus/ die hooghe Wieleghede der heylighen / ende heeft een ewighe offer ende verloeninghe ghedaen booz zijn volck ende gheslachte / Tende is gheset aen die rechterhandt Gods zijns Waders tot een boozsprecker ende boozbidder booz onse daghelijckes scrupkelinge ende snuvelinge/ so die Apostel seyt. Siet mijn trouwe hertgrondelijcke lieue Arouaet wise ich v. l. boozsprecker ende Arouaet wise ich v. l. ende niet tatten verstoouen heylighen / gelijc die blinde leydens deser wereldt doen/ hiere om neemt uwen toelucht tot hem / in uwe grooten noot/ ghedenckt * dat zijn oore niet verstoep en is / dat hy v niet hooren en soude/ ende zijn hant niet verstoep en is / dat hy v niet helpen en sou mogen/ want zijn oore gheen heert hy tot zijnen heylighen / * die hy so dier met zijn eyghen pectose bloet ghecocht heeft / ende lustert nae haer roepen / suchten ende schreyen / want hys doch als redel salich noemt/ die hier weenen ende liden om die gerechticheyt / van den welcken ghy nu ter tijt een zijt . Hieromme a mijn blyes mijn bloet / troost v met dese belofte dat

1. Joh. 2. a. 1. ghe Apostel Johannes / ende seyt: † Ist dat yemant sondich so hebben wy eenen booz spreker by Godt/ die welke booz ons bidt/ welck is Christus Jesus/ die hooghe Wieleghede der heylighen / ende heeft een ewighe offer ende verloeninghe ghedaen booz zijn volck ende gheslachte / Tende is gheset aen die rechterhandt Gods zijns Waders tot een boozsprecker ende boozbidder booz onse daghelijckes scrupkelinge ende snuvelinge/ so die Apostel seyt. Siet mijn trouwe hertgrondelijcke lieue Arouaet wise ich v. l. boozsprecker ende Arouaet wise ich v. l. ende niet tatten verstoouen heylighen / gelijc die blinde leydens deser wereldt doen/ hiere om neemt uwen toelucht tot hem / in uwe grooten noot/ ghedenckt * dat zijn oore niet verstoep en is / dat hy v niet hooren en soude/ ende zijn hant niet verstoep en is / dat hy v niet helpen en sou mogen/ want zijn oore gheen heert hy tot zijnen heylighen / * die hy so dier met zijn eyghen pectose bloet ghecocht heeft / ende lustert nae haer roepen / suchten ende schreyen / want hys doch als redel salich noemt/ die hier weenen ende liden om die gerechticheyt / van den welcken ghy nu ter tijt een zijt . Hieromme a mijn blyes mijn bloet / troost v met dese belofte dat

dat bedde ic b. l. † Want die hier met tranen traeyen / die sullen wederom met groter blyuechden hier na maeyen. Och dus denck doch niet mijn weerde lieue Schaepe / dat uwe tranen te bergeges sullen zijn/ die ghy nu weent/ wāt sy booz daenschijn des Weeten al ghecomen zijn. Hierom lijdet v noch eenen cleynten tijt/ dat bidde ic b. l. want hy sal v. l. niet langhe laten/ hope ich/ maer sal v. l. mede wech nemen booz ongeluc/ ende tot sekere ruste in zijn Camer blyngen/ so die Propheet Esaias seyt / om dat ghy nae uwe swache vermoghen oprechtelijc begheert te wandelen / totten eynde toe/ waer toe v. l. moet helpen die barmhertighe lieue Wader / door die hulpe en cracht zijns heylighen Gheests/ tghetrou is hy diet sonder twijfel wel doen sal. Woorder mijn hert/ grondelijcke wuorderooren lieue Wylsiron ende suster in den Deere/ nademaal ic mijn Waderlijcke sochtuldighe herte noch niet wel van v. l. trecken en can/ maer wilde soo geerne wt het binckense mijnder sielen v. l. in als na uwe swacheyde booz uwen Godt perfect ende onberispelijc stellen/ so is noch mijn oortmoedighe vriendelijc begeerte/ dat ghy uwen maelsen hertelijck lief wilt hebben/ ende wilt altyd den armen heyligen buysgenooren Gods gedencken/ gelijck Tob. 4. a. 5. ghy wel tot noch een herse daer toe gehadt hebt/ laet uwe liefde hier in niet afbreck/ maer veel meer noch toenemen/ gedenck altyt Christus woerde/ daer hy seyde: † Den armen sult ghy altyt by v hebben/ ende het is oock openbaer/ datter altyt armen onder thuyt ofte int huyt Gods zijn. Ghedenck datter een groot aengenaem wert des Weeten is/ waerom Syrach oock seyt: † dat die aelmisse des Mans/ ghelijc een bosse op

1. Tel. 5. c. 24.
2. Tel. 3. a. 30.
1. Leu. 19. b. 79
1. Joh. 13. d. 34
1. Tob. 4. a. 5.
Sal. 6. b. 12.
1. Mat. 26. b. 10
1. Joan. 12. a. 8
Eccl. 17. c. 22

Ela. 56. b. 15

den wech met hem is / ende sy sal hem ver-
schonen int oordeel, Jae' sy bluscht de sonde
we / ende bedecht haer menichuuldicheyt /
Want de barmherticheyt beroemt haer te
ge het oordeel, seyde Christus. Hierom doet
hier in oec uwe neersichicheyt / ghelijck ick
b. l. wel toe betrouwe / en hoe wel het geene
woot en is b. l. sulcx te schynen / so hope ick
na mijn afscheyt niet en vertragenet. Woort-
nen bidde ic b. l. noch / mijn hertagondelic-
ke lieue schaep / dat ghy b. l. alixt schijnet by
de broem / op dat ghy doch meer der broom-
heyt en gheschickicheyt cruycht / en zijt doch
begheerich na dat verstandighe ongenalste
meelch / te weten / na Gods woort te hooren /
op dat ghy daer door muecht opwassen en
toenemen in alle goede werken / en hont u
seluen inder stilheyt. (ghy weet wat ic meyn-
ne) dat bidde ick u hertelijcken ende wacht
op den dach uwer verloofinge / misshien hy
is niet verre. Hier mede wil ick mijnen op-
lof en ewigen Adieu aen b. l. mijn vleesch
mijn bloet nemē / ende bidde b. l. noch eens
doetmoedelijck om die ewige salicheyt u-
wer sielen / en om alle die groote liefde / die
ghy tot my oyt ghebacht hebt / als dat ghy
doch mijn schryuen / en mijn hertagondelic-
ke bidden en vermanen / het sy door schry-
uen oft met den monde / dat ghyse doch nae
mijn afscheyt gebachtich wilt zijn / ende en
laetse doch niet by u legghen / als een doode
Disserte oft Fabel / mer wiltse diuwils nut-
ten als een kerepken tot uwer gesontheyt
dienende / en willet bewaren in het Coffe-
ken ws herten / tot eenen ewigen schat / en
memorie / want het b. l. meer profytis ende
nutheyt in brengen sal / dan veel stucken
sijn gouts en siluers. Och den tijt genaket

seere /

here / waerom ick van schryuen / en van alle
dinc ophouden sal / daerom is mijn hert-
gondelicke begeeren / hebt ghy my liet en
die ewige salicheyt uwer sielen / so vernut
mijn begeeren nae u swack vermogen / en
en wijcket doch niet ter rechter oft ter sine-
ker zijden / het sy door cruyt van banden /
oft geuanchenissen en yet anders / ende so u
Gode die barmhertighe lieue Wader weerdich
maect om zijns naems wille te liden / so en
breect doch niet / want ick hadde noyt ghe-
meynt / dat banden ende gheuanchenissen so
weynich stryts hadden connen maken / een-
der die hem seluen verlaet heeft / en een her-
telic' verlangē na huys heeft / hierd' breef-
se doch niet. Ib mijn hertgondelicke lie-
ue wuetercozen schaep / ende lieue suster in
den Heere / mijnen tijt is veruult / die dagen
zijn verlopen / die taren zijn gheeyut / see-
nen goeden stryft heb ick gestreden / mijnen
loop is voleyt / ick hebt ghelooue behou-
den / also dat mijn vanden beschaemt ghe-
worden zijn / die haer tegens my geset heb-
ben / want door mijnen Gode heb ic het velt
behouden / die welke my verloft heeft van
der leeuwen caechen / ende mont der hellen /
ende sal my ooc verlossen van allen quaden /
ende salich maken in zijnder toecoemt / en
my wt deyen het warachtighe lan van bes-
loffen / het welke ick door den gelooue ge-
sien hebbe / ende ban zijnen buchten ghe-
snaecht hebbe / waerom ic ooc een hertelic
verlangē hebbe daer nae. Och helpt my des
barmhertigen lieuen Wader dancken en lo-
uen / dat ick door die wilde woestijne deses
eterger bofer verkeerde werelt gecomen ben /
ende slae nu voor die Jordane / waer door te
maer te gaen hebbe / hoe wel sy wat bree-
lijcken om aensien is / soo en breec ick doch

H in gautsch

Ecl. 4. 2. 2.

Mt. 25. D. 35
Jaco. 2. D. 13

1. Pet. 2. 2. 2.

Jost. r. 8. 7.
W. 4. 6. 2. 70Ecl. 5. r. 2. 7.
H. 10. D. 28

Jh. 1. r. c. 23

2. T. 4. 8. 70

Jh. 35. 8. 40
Ecl. 4. 1. b. 10

2. T. 4. 5. 18

En Liedeken van

gantsch niet / want ick ben ghewis dat my-
nen Godt my bysaeen sal / ende salse bereyt
maken / dat ick daer onschadelijck en behou-
delijck sal door comen / want ghetrou is hy
dier my beloofd heeft / * ende en sal my niet
berlaten noch berispen / also dat ick
snyken mach: † De Heere is met
my / ick en vrees niet wat my
een mensche doen mach.

Ich worde ge-
paelt.

En Liedeken van M.

Stiels Michsly, Na de wijse: Kof.
na hoe is v ghesalt.

M* Jin lock is loet / mijn last is licht
Sprack den † Herder der schapen
Vriendekens zijt hier door gestichte
Die vneucht in Gods woort rapen
Wanneer dat liden ende dreck ontmoet
† Weest niet versaeche / met de scrift waccht
God sal v bysaeen al metter spoet.
Te Widdelborch binnen der stad
Waren Christen ghevangen
Die beleeden de waerheyt plat
* Na huys was haer verlangen
Een onder haer Oefster Stiels met naem
(Dien God de Heer // begaect had seer)
Was dander een boozganger bequam.
En hy heeft zijn ontanghen pont
In daerde niet verleecken
Oock in handen met scrift en mont (claert
Leerde hy onbesweecken
Gods woort heeft by seerrouwelijck ver-
Blyscen den dach, wel blijschen mach
Ben den genen die hy heeft ghebaert.
Al moech hy sitten langhen tijt

Est

M. Stiels.

Fol. 276

Ten heeft hem niet verdoren
Verwachrende daghelijck scrift
Met zijnen Bontgenoten
Van dat subtyl bedriuelijcke zaet
Der onder slang / die met verstrang
* Als leeuw den Heyleger Gods omgaet. r. Wet. 5. a. 8.
Maer hy Bont tegen als een heit
Dat hem niemant mocht schaden
† En heeft altijt behouden tbeit
Door des Heeren genaden
Die hem seer crachtelijck heeft * by gestaan 2. Cl. 4. b. 17
Door zijnen Seet // dat must en meest
Al verwonnen moesten van dem gaen.
Als die Baeliu hem had geseyt
Bereyt v tegen morgen
* Dien bewees hy doen vrendelijcheyt
Comende wt thert verborgen
Sijn gemoet was gantsch vholijck en ber-
huycht
Nemende een can // brochtet den man
Willende hem geern raden ter vuycht.
Den gheest was hoch verblijt die reys
Dat zijn tijt was ghecomen
Verloft te worden wt den vleys
En reysen met den bloemen
Na dat vermaerde schoon lustige Lant
Belooft van Godt // tot eenen lot
† Die houden ten eynt zijn woort plasant. Mt. 10. c. 13
Apo. 2. b. 11.
* 2. Cl. 4. 2. 70
* Ab ist geloof behouden sent
Den scrift die is ghescreden
Den loop is ridderlijck gheent
† Ab rusten sy in vreden
Met die saligen onder d'altaer
Dier heertlijck loon / des leuens croon
Daer verwachrende zijn allegaet.

F J N I S.

M m ij

Genen

Jofu. 2. a. 5.
Wet. 17. a. 5.
Wet. 5. a. 4.
Mt. 8. 6. 3

Jofu. 17. d. 30
1 Pe. 24. c. 23
Jofu. 10. b. 11

Cl. 41. d. 10

2. Cor. 9. a. 8
Wet. 1. c. 23

r. Wet. 5. a. 8.

2. cor. 2. b. 17

2. Cl. 4. b. 17

Mt. 5. c. 14

Mt. 10. c. 13

Apo. 2. b. 11.

* 2. Cl. 4. 2. 70

Apo. 6. a. 9

Eenen Brief

van Clement Henricksz/

die hy wt de gheuanckenisse gefonden heeft tot Amsterdam/ en is daer na ter sekerster stede aen eenen staechs ge-woycht ende gebraut/ int jaer 1569. den 17. Decembrijs.

Ich wensche u mijn lieue en bemintde in den gheest ende na der waerheyt (als ich dat verhope) en in een kennisse des geloofs/ en in een gheantheyte Christi Jesu/ en een claer ghesicht/ ende een open herte in allen godlijken saken/ ende in Gods woort/ om daer mede een rechte onderscheyt te maken/ ende af te meten/ welke tlicht ofte duyfternisse/ luagen oft die waerheyt/ in vleysch oft geest is/ op dat ghy moecht onbedrogen bliuen/ ende dat by Gods woort/ op dat ghy vol-ten loon moecht ontfangen.

Woozt mijn lieue ende seer bemintde/ so en can ick niet wel gelaten om v. l. een weyricht te schryuen/ hoe dattet met my noch al staet in mijne banden/ en hoe dattet gemoet noch alle staet om den Heere te vreesen wt gantscher herten/ en wt gantscher crachten/ en wt gantscher selen/ daer voor ick den almachtige grootten en alwijsen God truenere meer ten volken gedancken en geprijssen en can/ voor zijn ondspreckelijcke/ iae onbegriipelijcke genade/ die hy my door Jesum Christum met hantrepinghe tot hier toe bewelen heeft/ ende noch daghelijc bewise sende

Clement Henricksz. Fol. 275.

sende is/ hier voor dancke ick den almachtighen Godt/ ende burge mijn luyen des heren voor den Wader vol van ghenaden ende der waerheyt/ die de rechte Wader vol van ghenaden/ ende een Godt van allen troost is/ die ons can troosten/ als wy in dyck ende benauntheit sijn. Daerom mijn lieue ende getrouwe/ soesen goeden schat bewaert die wel/ die v toe vertrou is/ ende van Godt wt ghenaden is geshoncken/ want het ge-loone dat is een gane van Godt/ sende daer voor hebben die Ouders een goet getuychnisse ende versekerlinge in haerder heren becerogen/ door dat oude woort des gheestes Christi/ die te voren met hare geest getuycht hadde/ dat sy Gods kinderen waren/ en ooc erkgenamen van alle die heerlijcke belofte/ daerom so hebben zijt oock alle willichlyc verlaert/ ende hebbeut nochrans voor veel meer en grooter rijckdommen geacht/ met die kinderen Gods ongemack te lijden/ dan alle die tijtliche genoechte deser werelt/ want sy saghen op die belooninghe/ ende op het gene dat ewich en niet tijtlic en was/ wat het gelouen schiet hem nae het gene dat nu hier niet en schijnt/ noch met vleyschetijche ooghen hier nu niet ghesien en wort/ welke den inwendigen verborzen mische ende oogen des herten sien/ ende houde dat daerom also vaste als oft zijt voor oogen sa gen/ ende metter hant consten geijpen/ want sy achten ende houden hem gherouwe diet belooft heeft/ dat hijt oock doen sal/ want hy can hem seluen niet verlaecken. Daerom mijn lieue ende getrouwe/ en wilt niet sien op het gene dat sientlich is/ want het ghene dat sientlich is/ dat is verganckelijck/ maec dat onsentlich is/ dat is ewich. Ende Christus seyt: Soo wie yet lieuers heeft dan

Am tij

my

2. Joan. 8. 8.

Eccl. 4. 3. 4.

2. Cor. 1. 8. 5.

2. Ti. 1. b. 1. 4.

Eph. 2. 8. 7.

1. Heb. 11. 8. 2.

1. Heb. 11. 6. 25.

2. Ti. 2. b. 13.

1. Mt. 10. d. 17.

Luc. 14. 6. 26.

Enen Brief van

my/die en is mijns niet weerlich. En noch
 my seyt Christus op een ander plaets: Soo
 wie dat achter laet huys/hof/lande/sant/ba-
 der/maeder,iae dock zijn eyghen leuen/die
 sal dat hondertfouf weder ontfangen. Waer-
 omme so moeten wy hier nu ooc alles ver-
 saken/ende hebben niet lieuers dan den le-
 uendigen Godt / ende dat dan niet de werel-
 ken ende metter daet te bewijfen / dat wy
 Gods kinderen zijn/ ende geen bastaerden.
 Die gherechtige moeten door veel lijden
 int rijk der hemelen gaen / maer die we-
 re helpe in alle haer lijden / *hy en laet de
 zijne niet in bezorginghe bouen haer vermor-
 ghen/ende neffens die bezorginghe soo heeft
 hy en vorganch gheselt / maer die Soel-
 sen hout hy om te pijnighen inden dach des
 oordeels.

Mat. 19. c. 29

Ps. 34. c. 20.

1. cor. 10. 13.

2. ps. 2. a. 9.

Gen. 39. a. 7

4. Cl. 2. c. 45.

2. cor. 5. a. 1.

Daeromme mijn lieue ende seer beminde/
 ghedencht aen Joseph / *die banden Eyp-
 tischen wijue ghetentert worde / om hoer-
 derie met haer te bedriuen / ende sy hadde
 hem ghenat by zijnen rock ofte mantel/ en-
 de sy en wilde hem niet laten gaen/ende hy
 is haer onloopen/ ende heeft haer den rock
 oft mantel laten houden / lieuer als dat hy
 hoerderie met haer soude willen bedriuen.

Daeromme mijn lieue ende seer bemin-
 de/als wy van die hoere van Babel by on-
 sen rock ofte mantel geuat zijn/ so laet door
 des Heeren ghenade lieue v aertsehe rock
 ghaen/als dat ghy hoerderie mer haer sult
 moeten bedriuen/te weten/v aertsehe lens/
 wel wetende/ Dat onsen Gertseheken rock
 onsterfelijcken mach aenghedaden worden.
 *Ende ist dat onse aertsehe huys deser wo-
 ringhe vergaet / en soo wy dan een timme-
 ringhe hebben in den hemel / een huys
 niet

Clement Henrichs. Fol. 278.

niet met hande gemaect/ mer dat ewich is.
 Doort mijn lieue ende seer beminde / so
 hebbe ich noch een weynich booz my ghe-
 nommen/om v.l. noch een weynich te schij-
 uen van die woorden Christi / dat hy seyt:
 *Bemint ghy my/so hout mijn gebot / ende
 ich sal den vader booz v bidden / dat hy v
 een ander verroofter geuen sal/den Geest testament.
 der waerheyt / den welken de werelt niet
 ontfangen en can. Het is noch een clyne
 tijt/so en sal my de werelt niet meer sien/
 maer ghy sult my sien / maer ghy kent my/
 seyt de Heere. Noch soo waerschout ons
 Christus op een ander plaets / daer seyt hy
 also: *Wacht v booz die valsche propheten
 die tot v comen in scheps cleederen / maer
 inwendich soo zijn het grypemde woluen/
 sen haer vruchten soo sult ghyse kennen/
 Rachmen ooc dnyuen vergaderen van de
 doornen/oft vtigen bande dijstelen: Enen
 ghoeden boom die brenge ghoede vruchten
 booz/ende enen quaden boom die brenge
 quade vruchten booz/est een yegelijc boom
 die geen goede vruchte boort en brenge/ die
 sal afgehouwen ende int het vyer ghewor-
 pen worden. Hier mede so segge ic v Adieu/
 tot in die wedercomisse toe / met dat onbe-
 dachtelijcke woort zijnder ghenaden. Wes
 Heeren vrede sy met v / van ewicheyt tot
 in der ewicheyt toe/ Amen. Hout my dit
 weynich schriuen ten besten.

Job. 14. b. 15.

Mat. 7. b. 15

By my Clement Henrichs ons
 weerdich geuangen inden Hee-
 te/In mijne banden wt liefdes
 gheschreuen.

Am iii

Gen

Een Liedeken van
Een Liedeken van Cle-
 ment Henricks, Na de wijse, Te
 Munster haet een heye,
 nen huys.

Mat. 7. l. 24
 Luc. 6. l. 47. **S**Owie op den steen Christus hont
 Diens timmering mach bliuen
 En torten eynt beklijuen
 Dus wie ghy zijt, v daer aen hont
 Al soumen v ontlijuen.
 Een Jongelinc tot Amsterdam
 Clement Henricks geheten
 Wert int geuanch gesmeten
 Daer hem seer veel strijfs onrequam
 Van die valsche Propheeten.
 Eph. 6. v. 17
 Heb. 4. v. 12. **I**Wat tweesnydende sweert Godes woort
 Apo. 1. v. 16. Nam hy tot zijn verstercken
 Derwar Dapen en Clercken
 Godt gaf hem sterckheynt en consoort
 Tegen des duyuels werken.
 Siet wanneer almen hem ontboort
 Morgen so sult ghy steruen
 Sachmen hem byuecht vermeruen
 Verblisvende seer totten doot
 4. esd. 2. l. 47
 2. T. 1. 4. 8. 8. **D**at hy de Croon soud eruen.
 Apo. 2. v. 10. **I**ch had (sprach hy) noyt bisder huys
 De tijt van al mijn leuen
 Dan God my nu heeft gegenen
 So stercket God de creatuer
 Van zijnen Geest gedreuen.
 De Schout die heeft ter laetster stont
 Clement seer aengeuallen
 Om hem noch te beuallen
 Quam boort met zijnen losen hont
 Doende het woort voor allen.
 Aelbert Marcus van cloeck beuoen
 En meer wijse van sinnen
 Die daer by waren binnen

hadden

Clement Henricks. Fol. 277.
 hadden met Clement veel te doen
 Maer sy mochten niet winnen.

Dus wacht en sy opt elochken geclanch
 Om dat volck te verdonen
 Die den Raet machten louen
 Als sy niet hoorde spracch oft sanc
 Van Clement so verlichouen.

Met elochken geclanch quam hy wt
 Seer vrolyck getreden
 Met lieflijche seden
 Maer weynich bescheyts gaff geluyt
 Doozt gewelt dat sy deden.

Tyannich dreuen sy hem an
 Met trecken ende stoten
 Dat velen heeft verdroten
 So deerlijck is den Christen man
 Ras aen den pael gesloten.

Die wieshencker nydich en sel
 Nam hem baestich het sprecken
 Met woizen ende breecken
 Hem docht hy hadt gemaect seer wel
 Dat Clemens sancch bleef stecken.

Men hoorde een geluyt aldaer
 Onder dat volck vermeerren
 Hy is in de rust des Heeren
 Dit geroep was onder de schaer
 Wie sou sulcx mogen heeren?

Dus is Godes blyent in Godt ten ent
 Aen den staecke *ontslapen
 Die Monicken en Papien
 En hebben niet meer aen Clement
 Sy mogen wel staen gapen.

Woeders ten sal ons baten niet
 Een Christen naem te dragen
 Maer te zijn onuerlagen
 In banden, lijden en verdroet
 Dat sal Godt wel behagen.

F J N I S.

M n b

C hiet

Act. 7. 9. 60.

Hier nae volcht een Register oft Tafel van het ghene datter in die Boeck begrepen is / gheset op de folia. om lichtelijck te vinden het gene datme begeert te lesen / oft te singhen / wante by een yegheslijcx Belijdinghen ofte Brieuen nu op nieu een Liedeken achter aen gheset is.

1	D e Belijdinge Stephani / ghenomen wt het nieuwe Testament.	Fol. 4
2	De Belijdinge van R. Ichiel Sattler.	Fol. 8
3	Het Testament van Anneken aen haren sone Claias.	Fol. 13
4	Sommighe Testamenten van Jan Claets / aen zijn huysrouwe / kinderen / ende alle zijn gheslachte.	Fol. 17
5	De Sentencie ouer Jan Claets.	Fol. 23
6	De Belijdinghe van Elisabeth.	Fol. 25
7	De Belijdinge vā Wās vā Querdā.	Fol. 29
8	Eenen Brief van Hans van Ouerdam aen de Ouericheyt.	Fol. 40
9	Eenen Brief van Hans keelcooper.	Fol. 45
	Woe Hans van Ouerdam met Hans keelcooper ter doot gegaen zijn.	Fol. 47
8	Eenen Brief van Jeronimus Segerz aen zijn huysrouwe.	Fol. 48
	Noch eenen Brief van Jeronimus aen de Broeders ende Susters.	Fol. 54
	Noch eenen Brief van Jeronimus aen zijn huysrouwe / waer in hy haer waerschoot voor die bissche Wopheren.	Fol. 61
	Noch eenē Brief aē zijn huysrouwe.	Fol. 67
9	Eenen Brief van Lijshen / aen haren man Jeronimus Segerz.	Fol. 69
	Noch eenē Brief van Jeronimus Segerz aen zijn huysrouwe.	Fol. 72
	Noch	

Register.

	Noch eenen Brief van Lijshen.	Fol. 73
	Noch eenen Brief van Lijshen aen haren man.	Fol. 76
	Noch eenē Brief van Jeronimus Segerz aen zijn huysrouwe.	Fol. 76
	Noch eenē Brief van Jeronimus Segerz aen groten Henrick.	Fol. 79
	Noch eenen Brief aen zijn huysrouwe nae dat hy verwesen was.	Fol. 81
	Eenē Brief van Peter Bruynen.	Fol. 81
	Noch eenē brief vā Peter Bruynē.	Fol. 87
	Een Belijdinghe van Jan de oude Cleercooper.	Fol. 88
	Eenē brief van Peter van Wertic.	Fol. 90
	Een gebet / bermaninge ende belijdinge van Adriaen Coznelis.	Fol. 95
	Eenen Brief van Joochint.	Fol. 111
	Noch eenen brief van Joochint.	Fol. 116
	De belijdinge van Claes de Vraet.	Fol. 123
	Een Testament van Jozian Simontz aen zijnen sone.	Fol. 135
	Noch drie cleyne vermaen bystekens van Jozian Simontz.	Fol. 138
	Een Bekentenisse des gheloofs van Jacques.	Fol. 142
	Noch een belijdinge van Jacques.	Fol. 144
	De Belijdinge van Claesken.	Fol. 182
	Noch eenen brief van Claesken.	Fol. 186
	Noch een Belijdinghe van Claesken	Fol. 190.
	Eenen brief van Adriaen Van.	Fol. 193
	Noch eenē brief van Adriaen Van.	Fol. 194
	Een belijdinge vā Hans de Wette.	Fol. 196
	Een belijdinge vā Wās vād Maes.	Fol. 202
	Een Testament van Lenaert Plouwer aen zijn kinderen.	Fol. 208
	Een Testament van Bielis Bernaerts aen zijn huysrouwe.	Fol. 212.
	Noch eenē brief aen zijn huysrouwe.	Fol. 215
	Noch	

- Noch eenē brief aen zijn huylrou. fol. 219
 Noch eenen brief van Gielis Bernaerts/
 aen de Broeders ende Susters, na dat hy
 verwelen was. fol. 222
 24 Een Testament van Jan Geerts. fol. 225
 Noch eenen brief van Jan Geerts aen den
 Lutherseken Dape. fol. 227
 25 Noch ee brief aen zijn behēde. fol. 232
 Een Belijdinge ofte Sentbrief van May-
 ken Woofers. fol. 235
 Noch eenē brief aen haer ouders. fol. 235
 Noch eenē brief aen de broeders. fol. 237
 Een Testament aen haer kinders. fol. 237
 Noch eenen brief aen haer vader ende moe-
 der. fol. 239
 Noch eenen brief aen de vrienden. fol. 239

Hier volgen de Belijdingen en Brieuen
 die op nieu hier by gedaen zijn.

- 8 Een Belijdinge van Weynhē Claes doch-
 ter van Monichen dam. fol. 242
 2 De belijdinge van Fijse en Selkē. fol. 246
 3 De Belijdinghe van Peter Wittes metse-
 laer. fol. 249
 Noch een Vermaninge vā Peter. fol. 250
 4 Eenen Brief van Willem droochscheerder.
 fol. 253
 5 Eenen Brief van H. Gielis Machts. fol. 253
 Noch eenen Brief van H. Gielis aen zijn
 huylrou. fol. 265
 Noch eenē brief aē zijn huylrou. fol. 268
 6 Eenē brief van Clemet Wrickh. fol. 275

Opude des Registers.

Een Liet

boeckhē / tracterende van
 den Offer des Weeten / int welke oude eff
 nieuwe Liedkens / wt verscheydē Copien
 vergadert zijn / om by het Offerboeck ghe-
 uoecht te wordē / want het van eender ma-
 terien roert als van berraden / vanghen eff
 dooden / aengaeude der Slachtschaepkens
 Christi / die de Kemme haets Verbers
 Jesu Christi getrouwelijck ge-
 hooplaem zijn gheweest
 tot der boode
 toe.

Item hier is een Reql-
 aer achter by ghemaecht / om elck
 Liedeken op zijn folium
 te binden.

* *

Matt. 10. c. 22.

Om misne saem sult ghy van alle mens-
 schen ghehaet worden / maer die volck-
 dich blijft tot den eynde / die
 sal salich wor-
 den.

Een Liet

boeckē / tracterende van
 den Offer des Heeren / int welke oude en
 nieuwe Liedekens / wt verscheydē Copien
 bergadert zijn / om by het Offerboeck ghe-
 uoecht te wordē / want het van eender ma-
 terien roert / als van verraden / vanghen en
 dooden / aengaende des Slachtschaepkens
 Christi / die de stemme haers Herders
 Jesu Christi getrouwelijck ge-
 hoorzaam zijn gheweest
 tot der doode

806.

Item / hier is een Regt-
 ster achter by ghemaecht / om elck
 Liedeken op zijn folium
 te binden.

Matth. 10. c. 22.

Om misnē Naem sult ghy van alle mens-
 schen ghehaet worden / maer die volstan-
 dich blijft tot den eynde / die
 sal salich wor-
 den.

Een Liebeken van
Maede wijse: Cruy fide-
 us inter omnes.

Want Lijden
 ons Heeren
 Jhesu Christi

Un bitter lijden Christi ootmoec
 dich
 Oueruloedich // Schriftuer ver-
 haelt (gfaect)

plā. 69. b. 10
 Joan. 2. b. 17

* De reyne liefde zijns huys ons
 heeft hem so byerich doortraect

Wlā. 69. a. 5.

Dat hy wt zijns Daders schoot gebaelt
 † Onken roof hier heeft betaelt.

Ela. 53. a. 7.

† Elias Wozophete gezelsel
 Tucht van desen // Christo openbaer

Mat. 8. b. 17

Wat hy onfer sonden crancheden swaer
 Selvs gedragen heeft boozwaer

r. pet. 2. t. 24.

Die sonder sonde was // reyn ende claer

* Mt. 11. c. 24.

† Wert geacht booz een sondaer.

Luk. 7. d. 34.

De Sone Gods die wy hoojen sulken
 Om veruullen // alle Wozopheten

Mt. 26. d. 38

Int Houeken met gebogen knien
 Klop: † O Waderlijck Ingien

Mt. 14. d. 16

Nach dese bitter kelck van my niet bliet
 So moet v wille geschiet.

Christus Jhesus dus staende ghetaten
 Die snod vaten // der Joden rebel

Quamen tot hem seer toornich ende sel
 Om te vanghen met geuel

Maer niemant van hentleden dorste snel
 Want slaen aen Christum seer wel.

Mt. 26. b. 14

Om Christi hangen de Jootsche grōden
 Veel bonden // hebben sy gesocht

Luc. 23. a. 4.

† Woz dorlich penningen // wel bedocht

Wert onschuldbich bloer vercocht
 Wees verraderie door Satan gewrocht

Heeft Judas listich volbrocht.

Joan. 18. a. 6

* De Joden (als Christus openbaerde)
 Op de aerde // vielen doen ter tijt

Maer Judas beruut met haet en nijt

† Die

Lijden Christi.

Fol. 2.

* Die sprack: Gegroet Heester zist
 En met eenen cus als een ypochrist
 Weert Lam gebenedijt.

Mt. 26. c. 48
 Lu. 22. d. 47

* Christus aldus om onse misdaden
 Wer verraden // van die adt zijn broot
 † Den slaenders hy zijn reyn lichaem doot

Wla. 41. b. 10
 Ela. 50. b. 6

Dwelch ontfaek menigen broot
 Toonende byerige liefde groot
 † Sebooslaem tot Scruyen doot.

Wbhl. 2. a. 8.

De Discipulen alle gemeyne
 Christum reyne // † dus siende geuact
 † Deene heef het verfaen gebaen

Mt. 26. c. 49
 Mt. 26. g. 69
 Lu. 22. b. 57

Dus lieten sy Christum // het sayuer graen
 In Scruys perse alleene staen.

Christus booz alle zijns lichaems ledent
 † heeft getreden // die wijperste alleyn
 Ende met hem was groot nochte cleyn

Ela. 63. a. 3.
 Apd. 19. c. 15

Dus byndekens int gemeyn
 Ouerdenet wat Christus theytlichste greyn
 Leet bande Joden onteyn.

Mt. 26. g. 68.

† Vande Joden wesenē geuangen
 Aen zijn wangen // boegen hem ter spoet
 Maer Christus fals ees Lammeken goet

Ela. 53. b. 10
 Act. 8. d. 31.

Dat zijn mont niet op en doet
 † Steecken ende slaen der Joden onbroet
 Werbroech met grooter ootmoet.

* Walschelijck hebben sy (sonder slaken)
 Snod bozsaecten // van Christo gedocht
 Dalk in handen // met banden geknocht

Mt. 26. f. 60
 Mat. 15. a. 2

Als diet heet hadde berwocht
 In Wlārus huys wesenē gevrocht
 Daer wert Christus onderlocht.

Al vant Wlārus Christum onschuldbich
 † Heentchuldich // so hier hy hem slaen
 Meynende also zijn handen dwaen

Mt. 15. b. 15
 Joan. 19. a. 1

En Christum los laten gaen
 Maer daenclagers (mer nijde beuacn)
 Wident also niet verfaen.

* Een

Mat. 27. b. 15 †Een tontlane was Pilatus wilsken
 Mat. 15. a. 6. Om te stillen//die daer waren gram
 Als theynechtige volck dat vernam
 So riept: Ontlaet Barrabam
 Dus dien sno boeue Barrabas los quam
 Maer ter doot moeste dat Lam.

Mat. 27. d. 28 *Welp t als lot/crech Christus te loone
 Joan. 19. a. 1. Een croone// van scerpe doornen stranch
 Diemen hem seer nydelich wanch
 Int hooft/ datter bloet wt spranch
 Dus om na sCruyten berch nemen de gane
 Was altijt der Joden sanc.

Mat. 27. e. 23. †Doet wech/ cruysf hē/riep int openbare
 Joan. 19. a. 6. Alde schare//daer zijnde ter noot
 †Joā. 19. a. 12 †Pilatus/om des Keyfers bytscap grooe
 Christus te cruyten geboet

Mat. 27. d. 31. *Dus so geringe als dat oordeel sloot
 Dwanchmen Christum na sCruys doot.
 Na den berge Caluarie gaende
 T lamken staende// ter slachbanc bereet
 Seer oueruloedich roetbioedich sweet
 Zlep wt Christus/zijnde ontcleet

Zuc. 23. e. 32. †Alnus vande selle Joden wreef
 Joā. 19. b. 18 Wert Christus aent Cruys gespreekt.
 †Jo. 19. e. 12 †Christus aent cruys met leden gebroeken
 Heeft gesproken//my dorstet (seer sijt)
 De Joden hertnechtich vol sennij

Psā. 69. d. 22. *Sauen hem galle booz wijn
 Mat. 27. e. 47. Dus alle Christus weidaden zijn
 Seloont met dach en ghepijn.
 Luc. 23. e. 30. †Christus rouechdich wuedich houdt seer
 coene

Joan. 15. a. 1. †Wijnstocke groene// *om onse misdaet
 †El. 53. a. 6. Was so ellendeltjchen gehaet
 Psā. 69. b. 8. Seuloect/bespot en verinaet
 Dat hy scheen te zijn int gelaet

Psal. 22. a. 7. †Geen mensche/maer een wozin quaet.
 †Psal. 22. a. 8 So sammerlijch was Christus geslagen
 109. d. 25. †Die hem sagen//gelijck schijft ooz cont
 Dat

Dat sy thoost schudden ter seluet stont
 Ende cromden haeren mont
 Wanden hooftde totter boeten gront
 Was zijn lichaem onghefont.

Niemant hadde eenich medelsteden
 Ten dien tijden// mer Christus berdziet
 Des Waders reche vermochtet ooc niet
 Sijn Soon te verlossen liet
 De veruullinghe der Schrijften bediet
 Hoest in hem eerst zijn geschiet.

Die Scrifgeleerden/rot Christus blaeste
 Sonder schaemte//hebben dus geraelt
 *Ander helpt hy wel/byerich doozstraelt
 Mer aen hem seluen dat faelt
 †Ja hy de Sone Gods (somen verhaelt)
 Dat hy vanden Cruyce daelt

Christus seer lasterlijck ghecruysf zijnde
 Tgegensijnde// boose Jootsche faet
 *Weyden zijnen sijnen roek sonder naet
 Onder die Cruysknechten quaet
 Also wert vernult dat geschreuen faet
 †Tlot woepens om mijn gewaet.

*Den vollen ende vogelkens mede
 Een woonstede//hier gebueren mach
 Maer Gods sone hadde in scrijvs berdzach
 Seen seen daer zijn hooft op lach
 Dus van allen troost in den sterfdach
 Aen Christus verlaten sach.

†Dus is Christus *met den moordenare
 Met bewaren// aent Cruys gehecht
 †En heeft o mijn Gode mijn Gode gelecht
 Waer is gelaten v knecht
 Alnus aenden eenigen Sone decht
 Is volbracht des Waders recht.

*Weel teekenen liet Gode doen gebueren
 Als eschueren//der steenen openbaer
 Duyfstermsle in het sonne schijn claer
 Optraen der dooden boozwaer
 Desgelijcx beuinghe der aerden waer

Mat. 27. e. 48
 Luc. 23. e. 34
 †Mat. 15. e. 32

Mat. 27. d. 35
 Joā. 19. e. 23

Ps. 22. b. 19.
 *Luc. 9. f. 38

Mat. 27. e. 37.
 *oft tusschen
 Psal. 22. a. 2
 Mat. 27. e. 45

Mat. 27. f. 50
 Mat. 15. d. 38
 Luc. 23. d. 48

Mat. 27. 6. 53 * En sulck beschicken daer naet.
Die Sone die zjn vader geloofde
Mat. 27. 6. 49 Metten hooft/ buygende onbeuereck
* Luc. 23. 6. 45 † Sal aldus in Gods handen zijnen geest
* En dooz scrups doortlich tempeck
Heeter so al beuult minst ende meest
In hemel end Aertsch forseck.
Alle schriften van scrups lijden truerijck
Sijn figuerlijck/ in Christo volent
Maec al die willen (vanc quade gewent)
Genieten zjins crups torment
Die moeten hier als Aedekens bekent
Nauolghen e hooft excellent.

Luc. 24. 6. 25 † Hoefte Christus dooz veel lijdens pijn.
Trecken sijnlijck/ in glouzen loet lijck
Rom. 12. 8. 5 Ghy die leden zift van zjn licham goet
1. cor. 2. 6. 27 Gehoorlaem des gelijck doet
Eph. 5. 6. 30 Wanneer ghy des crups perste treden moest
* Gal. 1. 6. 10 * Bernaet niet met bleyseh noch bloet.
Als leden Christi sonder berouwen
Wilt onthouden/ wat hier is berclaert
Int langhe soo ist geopenbaert
Op datment te bet bewaert
* Dit hoorders en doenders vermaert
Toont so der Christenen aert.
Oozlof aē eke die maect s'hecks vircuytē
Dus wy sijn ten/ simpelijck dit Liet
Van t Lijden Christi isser bediet
Eck booz hem nb dlijck siet
Dat het liden Christi / vol van berdyet

Van Frans van Wookweert
weet ghe.
dooz tot
Leeuwerde/
anc naer 1545
op d'Alma:
mont.
Ro. 13. b. 12. Dat welck men niet wel liden mach

Maec de wijsse: Mijne siele mach
gheen troost ontfaen.
Verhuuch v' Gods kinder altijt
En wilt nb vertolijfen
Zooft God den Heer gebenedijst
Zijn naem is hooch te prisen
Zijn richte schijnt nb so claer als dach

Dach

Daer al so willen wy singhen.
Daer was een schaep Christuslijck gheuert
Te Wookweert binnen der stede
Senaemt Frans' rucht en fleche vermaert Job. 1. 8. 6
Hy leefde in Gods vrede Job. 1. 8. 6
Hy wilde niet sweeren een eedt
Dies waren die Heeren seer tolbvoedt
En lieten hem daer hangen
Op eenen Slec wert hy gesens
Te Leeuwerden booz die Heeren
Sy brachden hem daer in present
Wacrom wilt ghy niet sweeren?
En houden met ons geen Quontmaet
Ter Kercken in dat heylige sael
Daer wilt ghy oock niet welen.
Ghy edel heeren' verclaert wel my
Wy hebben een claer leere
Matthei bij spreect Christus bij
† Seenus en sult ghy sweeren
Ghy zijt niet geloouich noch teyn
* Dus word ich niet met v gemeyn
Wonden wilt ik niet eten.
Doen waren die heeren seer berhoort
Die Priesters daer beneuen
Wy zjn geen dieuren' nochte moort
En hebben wy niet bedrogen
Ous dunct ghy hebt een valsche leere
Der Ketters zijnder noch veel moer
Die willen wy gantsch wrooden
Ghy edel heeren hoorc sprach hy
En wilt v niet berhoort
Ghy hooge Priesters leeret my
Na Gods woort wil ich hoorjen
Ich heb my also wel bedacht
Den Bibel heb ich mee gebzacht
Daer wt so wilt my leeren.
Die heeren zjn gegaen te raet
Te labels priesters mede
Wy heeft ons met die Afisse vermaert

An ij

Noth

Mat. 5. 8. 24
Jac. 5. b. 12.
Eph. 5. b. 12.

En Liedeken van
Noch hout niet van ons leden
Joã. 19. 2. 7. * Wy hebben so sterken mandament
Dus moet hy steruen dat's ons consent
Dat moetmen gehoorsaem wesen.

Int iaer vijfenbeertich getelt
Recht des dages' booz' Dalmen
Wes frans' booz' die Weeren gestelt
Dies looft nō Godt met Dalmen
Dat bonnis ginck daer hert en sel
Nochtans behaechdet hem noch al wel
Dat hy tot asch sou bernen.

Hy sprack: Ick danch v Weeren byoet
Den Geest moet v berlichten
Dat ghy v betert metter spoet
Ende in Gods woort wilt sichten
Ick wil v al bergenen dat
Al in mijns Waders erue.

Als een slachschap wert hy geleyt
Weel weenden tot dier sonden
Hy sprack: Weest getroost en bereyt
Nō te steruen v sonden
Geloof/dit is de rechte straet

Maer booz' men totren leuen gaet
Maer weynich die hem binden.

Die Wencker heeft zijn aempt bereyt
Dat schaep stont ongebonden
Hy heeft daer Godes woort herbeyt
Die Christenen dat besonden
Hy sprack daer mentich te dootlijch woort
Den Godteefsenden tot consoort
Die daer om aenien stonden.

Hy heeft zijn cleder heen gedaen
En booz' allen gebeden
Hy sprack: * Godt wil mijn sel ontfaen
En leyden in zijn hede
Na den post hy seet lieflijch trat
Met zijn armen blydelijch omuat

Hy verlagde na zijn Wader.

Aet

Frans van Booskweert. fol. 5.
Met eenen strick wel vast en goet
De Wencker soude hem worgen
De strick brack (sijt Wencker gemoet)
Hy viel in anct en sozgen
Aent lichaem en is geen byet gespaert
Van tof en hout na sulcher aert
Om hem tot asch te bernen.

Nō hoorz' Godes volck seet wonderlijcs
Tbleys mochtmen niet verbzanden
Dat lichaem bleef euen gelijcs
Wat sy toogen te handen
Godt toonde daer zijn groete macht
* Dat byer verloorz' zijn rechte cracht
Ten mochte hem niet berberuen.

Dit wonder sachmen openbaer
Die Weeren met toorn ontsaen
Hy wert getelt Godes martelaer
Sy wildent nochtans wreecken
Aen den Wencker en zijn geslacht
Niet houts' genoegh was dner gebzachte
* Als Christus was gestolen.

Dit is een man van Godes aert
* Zijn huys heeft hy behinde
Gebout op den Steen wel betwaert
Dooz' regyn' storm en winde
Dit is Christus ghetrouwe bruyt
* Hy hoorde geen vzeender geluyt
Laet ons zijn volgers wesen.

Looft Gode al tider eewicheyt
Van zijn wonderdaden
Hy toont ons zijn genadicheyt
* Zijn woort doet ons berladen
Sijn Geest ons oock berlichten can
Die daer is een rechte Leytman
Al na dat eewich leuen.

Ontwaert Wincen en Coningen al
Bekent Godt den Weere
* Gelooff' Godes woort groot ende Gnal
Geest hem prijs ende eere

N u ij

Hy

Ma. 19. c. 20.

Mat. 28. c. 17.

Mat. 7. c. 24

Joã. 10. 2. 5.

Deut. 8. 2. 7.

Mat. 4. 2. 4.

Mat. 1. b. 15

Act. 9. 2. 5.

Leis Liebeken van
 Hy wil alleen de bechter zijn
 Sijn kinderen helpt hy we de pijn
 *Wie mach tegen hem bechten?
 Alstmen dit liebeken eerstmael sanc
 Dat was op Dalmen daghe
 Al hoozen wy alsulck geclanc
 Laet ons doch niet verlagen
 O Vader helpt ons wter noot
 O kinderen cleyn ende groot
 Doo; Christus onsen Heere.

Ma de wijs: De Key stael
 nu in zynen tijt.

Da twee Jof-

Droefheyt wil ich nu laten staen
 En singen met verbliden
 Van Mary van Beekom hec ic den
 Die om Gods woorjt moest lijden
 Haer moeder dreeffe ten huys wt
 Welken ver: Het quam int sticht van wrecht onerlyt
 brandt int Den Stadthouder ginchment vermonden
 saer 1544. in Dus heeft hy na haer gesonden.
 Graember. Golen van Raesvelt quam gedraeft
 Om dees Jonckvrouwe te vangen
 Met veel mannen gesoect gekaest
 En grooten prael behangen
 Op Beekom's huys daer Mary was
 Sy moest opstaen vant bedde seer ras
 En met Raesvelt heen trecken

Act. 20. 6. 46

Act. 21. 6. 17.

*Sy was bereypt sonder schrecken.
 Sy sende daer menich man subijt
 Sprack aen haer broeders vrouws
 Wilt ghy mede reysen nu ter tijt
 En my geselschap houwen
 Wsel daer op antwoorde by
 Ich wil geen trecken met dy
 Wil Jan van Beekom dat lijden
 Wy willen ten den Heere verbliden.
 Als Mary dat van haer broeder begeest
 Gaf hy consent in desen
 Dus heeft Wsel die vrouwe weest

Job. 4. 2. 4.

Trom

Trou aen haer suster bewesen
 Hier was de liefde int herte groot
 *Stercker dan die bitter doot
 Ja baster dan die Helle
 O lieflijck berfellen.

Cant. 8. 2. 6.

Haer moeder tot haer getomen was
 Wt Wriellant seer verre gelegen
 Met hare susters op dat pas
 Dit en mocht haer niet bewegen
 Sy heeft genomen haer afscheyt
 Van haer moeder sonder berheyt
 *Sy vercoos ongemack te lijden
 En toorch met haer suster ten strijde.

Heb. 14. 2. 25

Sy zijn genoett na Deuenter waers
 Doo; de blinde Sophisten
 Smenschen geset na haeder aert
 Brachten sy voort met listen
 Wy houden aen Gods woorjt met bies
 Op sdaus geset achten wy niet
 Want daer doo; (sonder falen)
 Die gantsche werelt dwalen.

Broer grouwel is oock gehaest daer by
 Hy wilde vele leeren
 Maer na tberaem en conde hy
 Ezijn niet schijfelijck beweren
 Doen hys niet overwinnen en conf
 *De Dupuel spreek wt uwen mont
 Sprack hy ter seluer vze
 Heen wech/heen wech na den buyze.

Joan. 8. 2. 48

Act. 5. 6. 42.

Sy hebben haer hoochlijck berblift
 Dat sy weerdich waren benonden
 Te lijden met Christo gebenedijt
 Sy loofden Godt ten dien stonden
 Seggende: Nu is ons geschiet
 Dat sy van Christo hebben bediet
 *Wy moest een inhebbeer wesen
 Des Dupuels, so wy lesen.
 Daer na brachtmense op dat huys
 Te Welken hooge van mueren

Jo. 8. 2. 48.

En iij

Om

Om af te trecken met confuys
 Bedreuen sy veel cueten
 Dies hadden sy seer cleynen lof
 Sy deden wt r'w'goensche Hof
 Een Commissarius daer comen
 Om die vrouwen te ontbromen.
 Doen hy gecomen was daer by
 Dedde hy booyt seer schoone
 Maer doggepromte cremery
 Nocht gelden niet een baone
 Van Nissen was zijn fondament
 Des Waus statuyten sonder ent
 Daer mede cond hy niet halen
 Tegens de Schrift/ hy moeste falen.

Doozt heeft hy haer geurager s'nel
 Of sy Wederdoopers waren
 Neen seyden sy wy zijn eens wel
 Bedoopt na Christus leeren

Act. 16. b. 16

*Want den geloouigen de Weer
 Dat beuolen heeft na en beer
 † So deden Apostelen hier op aerden
 Dat benel Christi van waerden.

Act. 2. c. 41.

8. d. 37.

Eph. 4. a. 5.

Daer mach maer zijn * een doope recht
 Als de Schrift ons tuycht seer schoone
 So wie hier mede is beweecht

Gal. 3. c. 27.

† Weest aengedaen Christum p'doone
 Onstraffelijck in leuen en leer
 Dooz den heyligen Geest van den Heer

1. Pet. 3. c. 21

Dits haer consciency een bast verbonde
 Waer door sy staen op Christus gronde.
 Hy bjaechde of sy int Sacrament
 Oock eten Godt geheele

Act. 16. c. 25

Exo. 20. a. 4.

Hoe moecht ghy vjagen doch so hient
 † Want Auontmael houden wy vele
 Godt en wil hebben geen gelijck

Esth. 4. b. 17.

46. a. 8.

Op aerden noch in hemelijck
 † Ick bent/ ick bent/ anders geen meere
 Spreekt hy dooz des Prophten leere.
 Oock binden wy beschreuen sijn

Hoe Christus heeft na gelaten
 Tot gedencen zijns doots broot ende wijn
 Dat hy gaf zijn bleyts tot onser baten
 * So baecht wy willen bryken dit broot
 Sullen wy s'preken van zijnen doot
 So ons tuycht Paulus leere
 Tot dat coemt Christus de Heere.

1. cor. 11. c. 25.

Als sy nu hielden booz kettery
 Al dat Waus oft in stelden
 So is deechende stouembzi
 Die Banck gespannen tot weldden
 Mary en Wifel quamen saen
 Dooz Wilato ende Caypha saen
 Daer sy ter doot werden verwesen
 Maer sy verblijden haer in desen.

† Nu geschiet ons na Christus leere
 † Dat die discipel niet te bouen
 Saet zijn Aester/ oft knecht de Heer
 Dus gingen sy Godt louen

Act. 10. c. 24

Jo. 13. b. 26

Alst volck haer bestandicheyt sach aen
 Storten sy so menigen traen
 Doemensle boerde na die staken
 Songen sy met blycheden en s'praken.

Luc. 23. c. 27

* Sreyt niet om tgeen dat me ons addoet
 Wy liden niet als tonneeren
 † Of ander misdaders/ s'prack Mary broet
 Maer by Christum t'zijn is ons begeerten

1. pet. 4. b. 15.

Beloof sy Godt dat wy die stont
 Welcst hebben seyden sy int ront
 * Beheert v' blyffe op Gods woort staende
 So salt v' ewich zijn wel gaende.

eze. 18. d. 30

Doen den tijt des' liden's quam aen
 Heeft Mary blydlijck ontlouen
 Lieue suster den hemel is op gedaen
 † Als Stephanus heeft gesproken

Act. 7. f. 56.

1. Pet. 1. a. 6.

Wat wy nu liden in * coeter tijt
 Dies sal ons sel ewich zijn verblijft
 En met Christo ons Burgom leuen
 † Dus wil ick v' de cus des' breeds gheuen.

2. cor. 13. b. 12

Luc. 21. 1. 33. *Wergheeft haer doch de sonden
Act. 7. 1. 66. Want sy niet weten wat sy doen
Noch hoorde men haer vermonden
De werelt is nu fier doof en blind
Ontbarm by ouer dijn dochteren en kind
En laet ons niet van dy wijcken
Neemt ons siel in dijn ewich salijcke.
Eerst namen sy Mary die badt seer soet
Douerheyt sonder verdriet
Dat sy doch dat onschuldich bloet
Niet meer sonden vergieten
Sy viel op haer knien ter neer
En sprach haer ghebede al totten heet
Wyerich in haren nooden.
Act. 7. 1. 60. †En bad noch booz die haer boosden.
Daer na sprach sy met vrien moed
Op den houte met verbliden
Ick macht vertellen niet so soet
Als sy beroyt was te liden
By Christo heb ich ouergegeuen my
En weet dat ich ewich leuen sal met dy
Luc. 21. d. 46 *O Vader in hemels forcelle
Act. 7. 1. 59. In v hant beneelick mijn geeste.
De Mencher bloecte met quaden moed
Die keten was niet na zijnen sinne
Och vrient, denet doe quatijch dat ghy doet
Sprack sy wt byertiger minne
Hijn lichaem en is des weerdich niet
Dat Christo daer ouer lastering geschiet
Act. 4. b. 17. †Wotert v leuen tot deser sonde
Act. 1. b. 25. Dat ghy niet byant in hellen gronde.
Die Predicant was daer ontrrent
Die oen Lectraer is tot Welden
By heeft Wysel omgewent
Haer sy heerde haer met gewelbe
Laet my sien deynde mijns susters soet
Sprack sy al wt een dingent gemoet
Want die heerlijcheyt daer sy sal gaughen
Begeet

Begeet ich van herren te ontfangen.
Sy quamen haer naerder by cant
En brachden met practijcken
Haer suster was deertlijck verbrant
Oft sy niet wilde afwijcken
Neen/om den doot die ghy my aendoect
Wil ich niet ouergeuen deewich goet
Sout ghy my van de waerheyt dijnen
Neen, by Christum wil ich vroom bliuen.
Neen wilde noch eeren Wysel soet
Wingende tswaert ter handen
Neen/sprack sy/mijn bleys is niet te goet
Om Christum te verbranden
Segt Jan van Bechom goeden nacht
Weest sy tot een van haer Meyers gesacht
*Dat hy Godt diene sonder yfelen
Luc. 1. 1. 69. Ick sal Godt eem offer wesen.
Als Wysel quam den houte ontrrent
Sloech sy hare handen te gars
†Onse Vader die zijt in hemels tent
Act. 5. b. 9. Ja/sprack die paep/daer vintmen boozwars
Dat ich hem daer soech in desen noot
Moet ich steruen den tijtlijcken doot
Woud ich hem int broot behennen
Ick mocht mijn leuen verelengen.
Woen Wysel erat opt houte by
Ik haer onder die hoer ontgleden
Rij dunct ich valle af/sprack sy
Seer ras hoorde die vran de reden
Wy tiep/Wout/sy afwijcken wil
Neen, dat bloch ongaet my sonder geschit
In Gods woort wil ich niet beswijcken
By Christum blijf ich stadelijck en.
Dus zijn dese schaepens totten em
Weyde *volstantich gebliuen
Act. 10. b. 14. En hebben met haer doot present
Gods woort een zegel geguen
Sy zijn niet grooter lydbaembeyt
Dooz geschreden in vromicheyt
En

En Liedeken van

En hebben ons gelaten

En exempel/ wilt dit baten.

O Heer verhoort doch ons geclach

Act. 24. v. 22
Joā. 15. c. 26.

Wilt dese *dagen betropten

† En uwen Seelt sonder verdrach

In onse herten slokten

Seelt ons oock stercheyt inder noot

Albus te strijden totter doot

Dat wy met groot verlangen

4. Ed. 2. c. 43.

* Die croon met haer ontfangen

† Na de wijse: O Sion wilt v bergaren.

D Oemen vijftienhondert schone

Daer toe eenen vijftich iaer

Doen werden beroof van leuen

Wā vier hio
me Christus
nen ghenact
Goris/Wou
ter/Grieken
en Maethē
en daer nae
noch een ge
naemt Ka
thetijn/ Op
geoffert te
ghent/ int
iaer 1551.

Wier brome Christenen doo/waet

Te Bent al binnen der Stede

Daer worden sy verbrant

Sy leefden met Godt in vrede

En bleuen hoiflandisch tatten ent.

Wan Lier zijn sy gecomen

En stede al in Brabant

Te Bent zijn sy vernomen

De hoofstade in vlaenderlant

Daer werden sy verbrant

Act. 10. v. 22

Wan een Judas met zijn knecht

Waerden vier by onbeladen

Beleden haer gelouwe recht.

Gelept zijn sy wt haren huysen

Al op des Grauen Steen

Sy gebuycten geen abylen

Maer beleden de waerheyt reen

Daer hebben sy gesongen

Menich schoon geestelijc satlic

Met vriendelijche tongden

Heb. 13. c. 15

Godt sckenkende * lof en danck.

Weel Monichen ende Sophisten

Hebben haer geualen aen

Oft syse met valsche liden

Hochten byngen van de rechte baen

Maer

Maer de Christenen naet becramen

Wederstondense met Godts woort

Dat sy haer moesten schamen

* Die soecken der delen moont.

Joan. 10. v. 22

Sy hebben haer oordeel ontfangen

Naes des Keylers Mandament

Om dat sy zijn afgezangen

Ubleyschelijche Christendom bleet

En in Gods gemeynre getreden

† Die doort Woordt Godts gheestelijc

1. Oct. 7. c. 23

baert

* Na tghelooft een Doopsel beleden

Act. 28. v. 18

Dan gheen Kinderdoop die Schrift ver:

Rij. 1. 6. v. 15

claert.

Op den dach dat sy steruen souden

En dat oordeel hadden ontfangen

Maer liefd en sachmen niet verrouden

Maer als brome getuygen staen

Wits den dach heeft Maenken gesproken

Daer my so lang na heeft verlanct

Goris/Wout er/en Grieken ontloken

Maer mouden/en hebben Godt gedaent.

Sonder wogen zijn sy verwoesen

Te byanden elck aen eenen saeck

Doen seyde die vrouwe gepresen

Wy dancken v Heer van dese saeck

Grieken sprach met goeder meenen

Spaert drie saaken Maetweete vernint

Alle vier steruen wy wel aen eenen

Want geestelijc zijn wy alleens gesint

Acht Monichen zijn daer gecomen

Om te quellen dat Godtlijc fact

Maer sy hebben niet aen genomen

Der valscher Propheten raet

Treect wt v lange cleeren

Heeft Grieken tot haer gheseyt

† Er ghy een ander wilt leeren

Maer v seluen doch eets bereyt.

† Als slachteschapien zijn sy gelept

Rom. 2. c. 28

1. Pl. 4. c. 23.

1. D. 8. D. 36.

Ter

Teer doof als Paulus leert
 Wy willich daer toe bereydet
 En geenins wreche begeert
 Die Monicken gingen mede
 Dufft achter hebben wy geleert
 Wy kennen b wel/ laet ons niet brede
 Want b se hooren sijn wy niet bereyt.

Op tshand quam Joris eerst wernen
 En sprach totten volcke leet bly

Weet dat wy niet en sterien
 * Om dieste/ moort oft kettery

Dit selckde staenken seyde
 Doen werden die Monicken gram

Daer na men Wouter opleyde
 Saechtmoedich als een lam.

Daer na sijn sy alle biere
 Scuallen op haer knien

In gebeden na Christenen maniert
 Daer het byantoffer soude geschiet

Sy culsten malcander ter steden
 Seer byndelijck aenden mont

† Al met den cus des byeden
 Dit was die laetste stont

Totten volcke sachmense spreken
 Wriendelijck met blijden gelact

Twelck de Monicken wouden wreche
 En sonden booz haer seer quaet

En wten volcke riep daer tegen
 Hoort ghy Antechristen berwoet

Staet achter wten weghe
 Laet de vrouwen spreken soet.

Wouter sprach ten seluen tijden
 Bozgers van Bent hoorz mijn vermaen

Weet dat wy niet en lijden
 Als Ketters ofte Luthianen

In daer hebben dat Testamene
 Gods woort in bronckenschap hantleren

Daer booz die waerheyt wort ghescheyn.
 67

3. Dec. 5. c. 12

3. 10. 17. b. 22

3. Dec. 5. b. 14

By der aeelen sijn sy opgehangen
 Met eenen strop/ maer niet berwozcht
 Daer sy nu waren int bedwangen
 Hebben sy booz malcander gelozcht
 Seggende: Laet ons byndelijck strijden
 Want dits onse laetste toyment
 Hier na sullen wy verbliden
 Met God in wrechede sonder ent.

† Nu hangende in de pijn
 Ter het byer aenghescheken wert

Diel Goxis wt den stricke zijne
 Daer na beuinch het byer seer heft

Wouter seggende wt thenuwen
 Och broeder zijt wel gemoet

Doen riep Goxis wt vasten betronwen
 † Stert mijn geloof/ D'heere goet.

Sy hebben haer offeranden
 Na des Heeren woort ghedaen

Seggende: * Wader in nwen handen
 Wilt onsen Gheest ontsaen

Haer geloof is int byer ten sijne
 † Alst gout gepoelt leet net

Niet byesende booz die pijn
 Een toyment heeft haer belet.

By de Heeren van Keypers 13 adē
 Zijn dese bier woorden gheschiet

Die Stadtheeren van sulche daden
 Hebben haer soek gewachtet niet

Sy gingen haer besmetten
 Aen een on noosel Lam

Acht dagen daer na in hetten
 Des byers een vrou haer eynde nam.

Doen dese in genanckenisse
 Van de Monicken wert gequelt

Sprach sy met woorden gewisse
 Om mijn geloof werde ich gheselt

Aen een staek en laet my verbranden
 Wat sult ghy booz b gelooue doen

† Weter b oft ghy coemt in schanden
 68

Luc. 17. 4. 7.

Luc. 23. 4. 6

Sap. 3. 8. 5.

2. Dec. 1. b. 6.

Luc. 13. 8. 7. 2

Meret

Merck doch aen dese vrouwe toen.

Katherijn was haren name
Haer oordeel heeft sy ontfien
Leuendich te staen in des byers blame
Als die byer hadden ghedaen
Dus zijns mer haest gegangen
Een broeder staende in haer gemoet
Wooch neer ter aerden met verlangen
En hebben malander vriendelike gegroet.

Ma schaut ginch sy sonder leyden
Sy sprack: Wilt mijn handen ontdoen
Dat ich my tot bidden bereyde
Dat my die Heere mach behoeden
Sy knielde met haer handen tsamen
Dede Godt een byerich gebet
Om Kercheyt in zijnen name
Dat gaf hy haer ooch onbelsmet.

Sy wert aen den staech gebonden
(Besteret door Godes geest)

Niet breefende het versonden
Sprack cloeckelijck onbeuuef
Wooz het gelooue warachtich
Woze ich ten byere gheleyt
Wat ghy my te doen zijt machtich
Ben ich bymoedich te lijden bereyft.
Als sy aen den staech was gebonden,
Den verleyder ginch haer toe
Om zijnen deeffem te bemonden
Swijcht/b quellinghe ben ich moe
Sprack sy wilt b troofdens bermijden
Trooft b seluen/laet my met bried
Want om wiens name ich hier lijde
Trooft my nu op deser stede.

Sy riep met baken betrouwen
Tot Godt in haren noot
Wooz aller menschen aenschouwen
Is sy verbrant totter doot
Wier af wilt b niet breefen
Wby die Gods woort demins

Mat. 10. 6. 28.
Luc. 11. 8. 4.

2. Cor. 1. 3. 4.

† WY

Wylt en laet de zijne geen wesen
Want door zijn lief d hijt al onbint.
Ghy Ouerheyit wilt doch onrwaken
Woe blijft ghy dus langhe berblent
Het zijn te wonderlijche saken
Dat ghy hem niet en keut
Wie b de macht heeft gegeuen
Te boeten dat werelijche sweert
Die ghy vermoort en nemet leuen
Sijn Christus lief ende weert.

Ma de wijse. De Mey staet nu
in zijnen tijt.

Ich sal met vrueden singen een liet
Wilt b daer in verloijfsen
Dan dat tot Antwerpen is geschiet
Al tot des Heeren prijsen
Ich bid b/en verschijct b niet
Et anze oft met swaer verdyct
Maer wilt met herten merken
Woe God die zijne can stercken.
A. hab ende die priesters Jesabel
Die sachmen daer vergaren
Om doen den Christenen quael
Die binnen Antwerpen waren
Sy zijn geweest so seer bewoet
Dat sy zijn geegaen met wreden moet
Al wooz den Aergraef clagen
Sy wouident niet langer berdragen.

Doen sy die clachten hadden gedaect
Roet hy been oft vander kieslen
Dat hy de Christenen soude vaen
Oft zijn Officy verliesen
Mer Wilato hy hem beract
Wattet hem iaetlijck wel bact
Het dacht hem beter al bozen
Te branden Gods wruetcozen.
Wylt heest een cozen raet bedacht
En zijn schaerianten gelonden
Die verschieders hebbense gebracht

Sap. 6. 8. 4.
Rom. 13. 2. 6

Wat dyle
vrome Christus
Geten.

Mat. 27. 6. 25

o o

Ter

Ter plaetsen daer sy die bonden
 De heer heeft daer zijn werck gewoicht
 Sy hebben se so seer gefolcht
 Gods deed haer oogen verblinden
 Sy conden daer geen meer binden.

Daer is wat sonderlingx geschiet
 Een meyken ionck van taren
 Viel wt een bentse sonder berdrict
 En ginet somnige broeders verclaren
 De diennaers hielden haer so stil
 Met eenen hoopbedachten wil
 Sy meynden de Christen mit hopen
 Op die bleychbanc te bercopen.

Jan doucke dede een schoon vermaen
 Zijn vrou om haer kinder te leeren
 Met geen valsche leeraers sy om sou gaen
 Van die hebben die vrees des heeren
 Sy spaken alle die onbelaen
 Om die vrouwen niet te berlaen

* Ab moeten wy ons verbliden
 Dat wy weerdtich zijn te liden.

Sy waren also seer verblijt
 Met malcanderen gelijche
 O heere lof moet v zijn altijt
 Dat v glorie sal blijken
 Sy cusen malcander alle die
 Alhulcken vruucht en sachmen nis
 Sy loofden des heeren name
 Verheyden de zijn fame.

Een groote vruucht is daer geweest
 In Annas huys van paven
 En die Coopliden daermen af leest
 Singen daer ghenoechte rapen
 Sy seyden zorten Marchgraef danck
 Ab zijn sy in yser geclanch
 Sy en sullent niet outcomen
 Of tleuen wyt haer venomen.
 Roept nu v Sophisten ouer al
 Laet v trompetten blasen

Ghy Whariseen sonder getal
 Ghy Babylonische ysaen
 Ende alle ghy Saduceen
 Vergadert v alle by een
 En dinct nu als te voren
 Van bloet der winetroen.

Subtil waren sy alle pleys
 Die Marchgraef met zijn paps
 En veel Doctoren int gemeyn
 Quamen tot die arme schapen
 Van Luuen ende oock daer by
 Sy meynden vele Kettery
 En valsche leer wt te vooden
 Maer ten wasser niet van nooden.

Comt Marchgraef en vertelt de rees
 Wat wonder dat ghy hoornden
 Doen ghy te samen waert by een
 Hoe liefelijck sy antwoyden
 Ende al met des heeren woort
 Dus waert ghy met v geleerde verhoort
 En met toornicheyt ontstreeken
 Sy en condent niet weer sprecken.

Sy binden haer bediogen pleyn
 V die haer tegen Gods volck zellen
 Sy heroemden groot ende cleyn
 Die Christenen neer te bellen
 Maer het viel haer also suer
 Te stryden tegens die Schifmes
 Wet wort haer al aengewesen
 Sy mochtent seker lesen.

Sodanigen goeden getuychenis
 Heeft die Marchgraef van haer geguen
 Heeft ich vercrhyen daerch by haer gewis
 Ich soud met haer steruen en leuen
 Want ich hoorde met claer bescheyt
 Dat de Schrift anders niet en seyt
 Hye verwonderde bouen maten
 Van der tonger mannen praten.

Een schoon bejsjd hebben sy gedaen

En haer geloof beleiden
 Van alle dincn na Schrijfts vermaen
 Doozt Ader geslacht der sieden
 Want * Doopsel ende te Sacrament
 Doozt Gods geest int hert geprent
 Want daer sy vol af waren
 Gauen sy w sonder sparen.

Onzeelt ons recht/spyaken sy soet
 En wilt nu bonnis geuen
 Oft dat geloof is recht en goet
 Daer dooz wy laten ons leuen
 Ende willen daer niet wijcken of
 En dat al tot des Heeren lof

Eccl. 2. b. 12. * Die ons niet en heeft verlaten
 Doen wy int duyker saten.

Sy brachten veel Schijfneeren dooz
 Dat hier is te lanch om lesen
 En alle die dat hebben gehoort
 Die gaunct gelijck te wesen
 Doen spyaken die broeders also
 Hoe zijt ghy doch aldus snoo
 Wat ghy de wech des Heeren
 Also verkeert gaet leeren?

Doozt wat sprack een Sophiste by
 Dat coemt by sulcke plaghen

genackenis

In geen s'keerroots en willen wy
 Met b nu zijn geslagen
 Ouer leuen oft acht iaren tijt
 So wil ick noth wel doen profijt
 Dan sal ick de waerheyt verheyden
 Maer cortz is hy van hier geshyden.
 * Eplæs (dit was der broeders vermaen)
 * Ghy hebt auont noch moighen
 Ghy bekent wy hebben niet misdaen
 Waerom wilt ghy ons worghen?
 Doen sprack daer den geheelen Raet
 Dat doet des Keyfers Diaccaet
 Die heeft aldus gebooden
 Dus moeten wy b dooden.

Wio. 27. a. 2
 Jac. 4. b. 13.

Roep

Roep by Diaccaet in doozdeel suel
 Siet watter b sal baten
 Oft b dan wel beuyden sel
 Ich ducht ghy sult zijn verlaten
 Daer dooz zijn die p'opheten gedoot
 Ende den * ouden Eliazar groot
 * Wie moeder met haer sonen leuen
 Worden dus benomen vleuen.
 Doen nu de bze gecomen was
 Zijn esamen oggeresen
 Al na t Stadhuys / daer die schapen ras
 Ter doot werden verwesen
 Dooz condemnacy sonder saeck
 Te branden elck aen eenen saeck
 So is dat bonnis gegeuen
 Om dat sy volstandich blieten.

2. mac. 6. c. 18
 2. mac. 7. 84

Veruruecht waren dees drie gemcen
 Den eenen metten ander
 Ende oock so seete wel te breen
 Vermaenden en troosten malcander
 Den Raet die sach den soncken aen
 Bidt den Aarchgtraef hy sal b ontsaen
 Och neen / sprach hy ten tijden
 Met mijn broeders wil ick dooz de waers
 heyt lijden.

So blijolijck / men macht vertellen niet
 Zijn sy aen den scaeck getreden
 En riepen tot malcander: O broeders siet
 Dus reysen wy na thuyz van vreden
 Sy riepen in nooden aldermeest
 * O hemelich vader ontfang onsen gheest
 * Sy baden oock dooz die weeren
 Wellichy haer is dat zijt begeren.
 Die ons dit liedeken heeft gestelt
 Wy bidt v altsamen
 Dat ghij niet ydel singt oft bertelt
 Maer doozser de Schijft met namen
 * Want alle Chyistenen dooz haet
 Moeten van de werelt zijn verlmaet

Luc. 13. c. 46
 Mat. 5. c. 44

Mat. 10. b. 26
 Mat. 13. b. 13.

O s ij

Dus

En Liedeken van
Dus laet ons int gebet beclijuen
Dat wy dus volksandich blijuen.
Ma de wisse. O Sion wilt b

bergaren.

Wā s. vrou:
wē/genaemt
Marthen en
Anneken/en
noch s. j. mā-
nen/genaet
Hēric Dirck
Dirck Jāh/en
Adriaē Cox-
nelis gedoot
te Leydē/int
jaer 1552.
Soect Adr.
Coxn. Welij.
Fol. 25.

Ick mach wel droefelijc sungen
In desen tijt van noot
Want die Gods woort volbringen
Woorden ellendich gedoot
Alomen mach aenschouwen
Van des werelts wijzen onbedacht
Hoe dat sy mannen ende vrouwen
Woorden by daerch ende by nacht.

Twee vrouwen hebben sy genomen
Ik niet een groot verdyet
Waer dat sy louden comen

En wisten sy seluer niet
In een huys dat syse byochten
En settense by een bier

De Schout haer onderlochte
Haer by bantle int gelouue siet.
Hy heeft haer voort geuraget
Al na de Koomische kerck

2. Tel. 2. a. 9.

Sy hebben daer op gewaget
Ten is niet dan Duyuels wech
Nū hooft wat wy belijuen
Dan uwen grooten Bael
Tis niet dan duyuelarijs
En b wercken altemael.

Van throot der papen by taeldes
Oft niet en was Godt perfect
Daer op sy hem berhaelde

Ma. 66. a. 2.
Act. 7. f. 48.

Dattet was een duyuel bedect
† Godt en laet hem niet sluyten
In siluer noch in gont
Dus leyden sy daer buyten

Apo. 17. a. 1.

Dese twee Jonckvrouwen stouf.
Sy ginghen sonder beswaten
Wooj by de * Wabelsche hoer
O cuyl der Hoopdenaren

Spraak

s. vrou. en s. mann.

Fol. 74.

Spraak sy. O Duyuels Choer
Schouts knecht sprack: Wilt my leggen
Hoe slycecht ghy so hooghen woort
Doen ginck sy hem wtleggen
Datter mentich sel woert vermoort.

Apo. 18. c. 24

En las die eene haer Senteury
Als dat sy hadde verneert
Den Kinderdoop in presency

En haer Sacrament niet begeert
Daer en bouen loopt ghy te samen
† In bergadering sprack de Raet
Dwelck b niet en mach betamen

Heb. 10. c. 25

Want tis tegen s Keyfers Blaccact.
Doen sprack sy met goeden aduissert

De Woop coemt den geloouigen toe
Ick wilt niet de Schrift bewijzen

Act. 16. b. 18

En waer moecht ghy Godt sluyten soe
Hoe en doet ghy ons niet gelycken
Mijn Broeders en Sulters playlant
Want wy van ons geloof niet wijcken

Dat ghy ons niet mede berbrant.
De tweede tot haerbet baten

Wiemen oock haer bonnis las
Men soudele by gaen laten
Want sy niet gedoopt en was

Wilt van v ghelooft af vallen
Spraken sy sonder confus
Gelooft gelyck wy allen

En gaet weder met ons thuyt.
Ghy heeren wilt dit weeren

Spraak sy op dat termijn
Dat v Wootgod de spinnen eten
Dat wil ick niet deelachtich zijn

Ma de Woot zijn sy getreden
Wolfsch/als tot een teel
En hebben Godt gebeden

† O Weer ontfang onsen gheest.
Dit docht de heeren goedich
Want sy bleuen int hert berwoet

Act. 7. f. 59.

O s. j.

* Daer

Mat. 59. a. 7. *Haer boeten loopen spoedich
 Apo. 1. b. 16. Om te sichten onnoofel bloet
 Alsmen sacht gehengen
 Te leyden int gemeyn
 Die broeders ter door waert brengen
 Wiens namen hier volgen pleyen.
 Henrick Dickefz sonder beyden

Luc. 6. e. 22. † Salich zijnde die hier schreyden
 Apo. 6. a. 11. * Sy sullen blinckende cleedet outfaen
 Men sal haerlieden loonen
 Als de heere selue belijst
 4. efd. 2. e. 43. En daer toe ewich seconnen
 Mat. 24. a. * Alle die volstandich staen

Wits des weeren Sabbath bequame
 Daer ick lange na hebbe gehaeche
 Niet weerlich te liden door v name
 Haer weer ghy my weerlich maechte
 Wy sprack, Woorz mijn beurijden
 1. Pet. 4. b. 15. † Ten is om diefe noch moort
 Dat wy hier moeten liden
 Haer om dat louter woorz.

Witck Jansz quam onbeladen
 Wy sprack, Woorz mijn bediet
 Mat. 10. e. 22. Al ist dat ons * bescmaden
 Alle menschen, daerom God niet
 Ghy weeren denet dat hier bouen

1. sa. 94. a. 2. † Is een recht oueral
 Denet ghy en wilt geloonen
 Esa. 3. b. 12. * Dat hy oock eens oordecken sal.
 Jude. b. 14. Als hy nu stont om srijden

† Mo. 8. b. 18. Sprack hy: † Dit liden is niet groot
 * Christus moest deel meer liden
 Die zijn bloet booz ons vergoot
 Die zijn macht sal hy ons geneen
 Cracht en macht sal hy ons geneen
 O weert opent haer doogen beneuen
 Dat sy int oordel bliuen staen.
 Wy sprack: Woorz mijn beminden

Wy

Wy en liden om gheene Seet
 Anders geen geloof en suldy vinden
 Nu noch inder ewicheyt perfect
 O weert wilt v mijns ontbermen
 Sprack hy met herten wensch
 Onstant my in uwe ermen
 Hy atme sondighe mensch.

Adriaen Coznelisz quam oock mede
 Wy sprack, broem en wel ghemoot
 Dit pat heeft Christus booz getreden
 En zijn lief Apostelen booz
 * De knecht bouen zijn heere
 Luc. 6. d. 46. Niet is, als de Schrift belijst
 Doen viel hy op zijn knien neere
 En dede zijn ghebet ter tijt.

Doen hy daer hadde gelegen
 Met zijn hooft al op de aert
 En had seer stil gesweghen
 Stont hy op al onueruert
 Sy meynt wt te rooden
 Sprack hy met woorden wel
 Haer weet waer sy een doodes
 Wondert weder opstaen sel

* En wilsse doch niet breeken
 Mat. 10. d. 28. Al die dat lichaem wtroon
 Haer breeket alken desen
 Die siel en lijf mach doon
 Al moeten wy hier besueren
 Sprack hy, staende op de bank
 Haer breekt dat seewich ewich dueten
 Want ewich is so lanch.

Wese zijn gekozuen met lusten
 En liggen nu voorwaert
 * Onder den Altaer en rusten
 Als ons de Schrift tuycht claer
 Met cleederen die bliuen
 Zijn sy aengedaen seet sepon
 † Nieuwen wijn sal haer schincken
 De Wader in hemels thoon

O o b

Sy

Mat. 10. e. 47

Luc. 6. d. 46

Mat. 10. d. 28

Apo. 14. b. 17

Apo. 6. a. 9.

Mat. 26. e. 28

Sy hebben nu geleden

Apo. 15. v. 17

In des Babiljons soescet
Om dat sy niet wilden aenbeden
Dat Beelt noch oock zijn Beelt
Noch haer teechen ontfangen
Int voothoofd oft rechterhant
Dus moesten sy eer langhe
Seer swaerlijck worden verbrant.

Apo. 18. a. 2

Nu hoozt ghy Wtinen der Weesten
Die Gods kinderen hier bedwingt
Daer toe ghy valsche geesten
† Hoe ghy den grooren grouwel dinct
De Schrift doet ons voozstellen
En na ick daer in gheuoel

Apo. 19. c. 20

† Hoe t Beelt en zijn gesellen
Moeten inden byerigen poel.
Die dit Liedeken eerst bedochte
Wt liefden hoozt zijn stem
De Seest dat in hem wrochte
Och vrienden bidt vooz hem
Dat hy als dees tijt bekande
Doet/en valscheijck sy ghesint
Om doen een sulck offerande
Daer men deewige kroon mede wint.

Apo. 2. v. 10

Ma de wijse: O Heer al in
der eewicheyt.

Wā een tone

gefel genaect

Daud/en ee

brou genaect

Leuina/ge-

brant te wet.

int taet 1554.

Mat. 7. v. 15

Ghy Christen al te same
Bereyt v totten strijt
Wilt v Gods woort niet schamen
Wooz de menschen vol van spijt
Maer bromelijck belijst
Op dat v niet verlake
Christus na zijne sprake
Al inder Engelen crijt.

Mat. 23. v. 17

† Wacht v wooz valsche propheten
Die comen in schaeps gewaet
† Die der weduwen huysen eten
Binnen zijns woinen quaet
Want Godes woort dooz haet

Mat. 23. v. 17

Mat. 23. v. 17

Mat. 23. v. 17

Soec:

Soecken sy te verlesken

Alfoot wel is gebleken

Te Ghent/so hier na staet.

Almen byschien hondert schreus

En bierenbistich clae

Daud seer broom van leuen

Die wert genagghen daer

Hy was seer ionck dan laet

Hy heeft te Ghent ter stede

Sijn ghelooue broom beledeu

Wpwoedich openbaer.

Doen hy was in tojmenten

In quellien en verdyet

Van hare Sacramenten

Draechden sy hem tbediet

Hy sprack: Ick achtet niet

Ick houde my aen gheene

Al lout ghy al met eene

Hy dooden dooz v ghebiet.

Een Dape al met verlesken

Sprack als een ypoctrist

Ghy zijt verdoemelt so doers

Dat ghy nu so substij

V ghelooue hier belijst

Men sal v tlichaem crencken

Wilt ghy v niet bedencken

Ter den tijt onerlijst.

Daud daer op ant woorda

† Met woordkens seer soet

Na Christenen behoorte

Ick heu bereyt met moec

Te storten nu mijn bloet

Ja hier ter seluer stede

† Gode is mijn salichede

Die my nu hier behoert.

De Dape met soute reden

Ten sal niet zijn so goet

Dat ghy ter seluer steden

Sult storten noch v bloet

Act. 22. v. 17.

10 fol. 17. a. 1

Sprack

Spraak hy met wreeden moet
Maer men sal v met schanden
Aen eenen staech verbanden
Al op de merct onsoet.

In de vierchaer vooz allen
Heeft hy bonnis ontfaen
Als dat hy was gheualten
In Ketterijen saen

Teghen eghelouue plaen
Hy sprack: Ist Ketterijse
Men salt tot gheenen tije
Het Schijnt my wijzen aen.

Daer weert doch mee verwesen
Daer sy waren besaemt
Een brone vrou gepiesen
Leuma was sy genaemt
Om Godes woorz toequaemt
Sy liet achter ses kinder
Maer deed haer gheenen hinder
Christelijck was sy besaemt.

Als sy tshantor op quamen
Wou Dauid doen zijn gebet
Na Christenen betamen
Maer sy deden hem belet
En staken hem vooz bet
Al met verstoopde sinen
Lijdsaem was hy om winnen

4.efd. 2. e. 43.

Apo. 1. b. 10.

* De croon van Gode beset.
N b staende int benouwen
Aen den staech met oortmoet
Dauid sprack totter vrouwen
Verblijt v suster soet
Noch seyde hy met spoet

Rom. 8. e. 18

† Gheenen dat wy hier nu lijden
Ghelijet tot geenen tijden
Wy dat ewige goet.

* psal. 37. a. 6.

Luc. 23. e. 46

Act. 7. f. 59.

Als sy haer offeranden
Doen souden/ riepen meest
* Wader in uwe handen

Beuelen wy ons gheest
Buspoer gafmen haer eest
Daer na sachmen haer banden
Int openbaer met strops banden
Maer wonder bleech int leest.

Na tverbanden so isst buets
En zbanderen wt ghedaen
Dauid deed thoofst noch ructen
Dit wonder sachmen plaen

Het bolck dede betmaen
Siet, men siet hem noch leuen
De Wuel was daer benemen
Woorz wat hy heeft gedaen.

Hy nam (is clae ghebleecken)
De boez al in zijn hant
En heeft daer mee gesteecken
Dytemael in zijn ingewant
Ontrent der beten cant
Tbloet isst wt geloopen

* Op Gode stont al zijn hopen
Dus quam hy niet te schant.

Als dat nu was volcomen
So heefsthen op dat pas
Noch leuen aen hem bernomen
De Wuel die vant seer ras
Een keten aen staech en hals

En dede zijn hals breken
Het cracht/en heeft gheleken
Wie meer oft hy doot was?

† Wit v doch niet verlaghen
Cleyen hoophen vooz tozment
Eis des Waders welbehagen
Id te gheuen trijk seer leen

Wijst vast opt fndament
Twelck is Christus verheuen
† Al taen sy na v leuen
Duch neemt hier cojts een ent.

† Als sy v in haer Scholen
Winghen vooz dooplen siet

Wsal. 25. a. 2.

Esa. 41. b. 14.

Luc. 12. b. 32

1. Cor. 3. b. 11.

3. re. 19. b. 10

mat. 10. e. 19.

Luc. 12. b. 11.

En Liebeken van
Gods Gheest sal onuerholen
Sprieken in sulck ghetier
Doo; uwen monde schier
Dus wils den Heere pissen
Doo; v zijn lof laet rissen
Tot alle sonden hier.

2. Ti. 3. v. 12. Die Godsalich willen leuen

So ons die Schrift bedruyt
Die worden al verdruuen
Wy claghent onerlupe
Heer dat ghy v lief Bruyt
Sult goeder tier ontfaemen
Ontfanghen in v ermen
Daer op maect die besluyt.

Ma die wiser: Te Kunster staet
een steenen huys.

Da twee hoo-
one Christens
genaemt Sie
is ende Lijf-
beth/opgeof-
kert te Ghent
int jaer 1551.

Als men schreef vijftienhondert Jaes
En eenen vijftich daer toe voo;waer
Den eenentwintichsten Julij mede
Een Suster boyen; een Broeder daer naes
Trocken te Ghent met Godt in vreden.
Sich aen een staech waren sy ghelet
De Broeder hiet Sielis; de Suster Lijf-
Teghshiede ten eenen na de noene
Om datter te min op sou worden ghelet
Alfoment niet en plach te doene.

Psal. 44. v. 27.
Ro. 8. v. 36.

Als slachschaeppens gingen sy eer doof
Twelch mensich mensche seere verduot
Wanneer sy op stellinghe quamen
Daer bedinghe storten sy seer deuoot
Sielis en Lijfbeth hey te samen.

Bin dat Lijfbeth haer bedinghe spracks
De Buel de peckels van haer bayken bras
Dwelch (als sy opwant) men sach ballen
Van haer lichame; dies sy ras crack
Na den staech sonder veel te callen.
Want in haer hende sy daer stont
Mer twee linnen boren aengerone
Die de Buel haer had aen doen trecken

Satan

Sielis en Lijfbeth. Fol. 18.

Satan ghy bint altijts mienwen bon-
Om Gods volck daer mee te begecken.
† Christus cleeren tot troost en vermaen Act. 27. v. 28
Die waren hem oock wt ghebaen
Ter hy aen t'Crucce wert gehangen
Dien ganch moeten zijn dienaers gaen
Loon als hy setmen daer onfangen.
Alus was Lijf beth seere beschaemt
Gelijck dat eerbaer byouwen wel betaemt
Dat sy bloot stont dat deed haer smerte
Veel volck dat om aenden stont verlaems
Leben daerom oock dreck int herse.
Aenden staech staende met ootmoet
Sprack Lijf beth: Ick danck v heere broet
Dat ick mach weerdtich zijn bevonden

Act. 3. v. 42

Te liden om uwen name swet
Noch hoorde men haer voo; vermonden,
O heere bouen alle ghewelt

2. Cor. 13. v. 8.

Nu ben ick aenden t'proeckten ghele
Daer men dwuercoren op proeuet

4. cl. 10. v. 74
Sap. 3. v. 5

Mijn druck en liden neder belt
En troost my God niet en vertroenet.

Ro. 12. v. 12

Sielis sprack: O lieue patientich zijn
† Wilt in v liden pacientich zijn

Troost v broemelijck in den heere
So doe ick (sprack Lijf beth) broeder mijn
Van hem en schey ick nemmermeere.

Luc. 23. v. 37.

Daer na riep Sielis met groot geluyt
Heere doet alle haer sonden byt
Die my hier nu den doot doen smaken
Niet voelende v crache en vitruyt

Act. 7. v. 60.

Sy en weten niet wat sy maken.
Mer luyder stemmen riep Sielis noch

Luc. 18. v. 38.

† O Davids Sone ontfermt my doch
Helpt my nu wt der Leeuwen tanden
Oock riep hy: Hemelliche Wader och

Luc. 23. v. 46

† Mijn gheest beueel ick in v handen
Alus namen dese twee schaeppens ent
Verwoordeel van Keyser; haer te Gont

we

Een Liedeken van

Wt crachte banden Mandamenten
 Waer door men Christus leden sient
 Elk wil dit in zijn herte pient.
 O mensche breek met Keyfers mandaat
 Ghemet dat tegens de waarheyt staet
 Maer neemt Gods opdeel wel ter herten
 Wy sal v helpen wel alder quaet
 En verlossen van alle smerten.

¶ Na de wijse: O Sion wilt v
 vergaren.

Van Joos
 Werbec tot
 Antwerpse le
 ude Abzant
 int iaer. 1561
 de 21. Junij.
 * mt. 24. d. 45

O Godt ich moet v claghen
 Dat ijs hertien droeulich leyt
 Dat v Herders worden verflaghen
 Die v. Schaepkens hebben ghewept
 En niet v woogt/O Heere
 Waer spijden ter rechter tijt
 Onstraffijck in leuen en leere
 Als hier na voicht subijt.

2. Tim. 3. a. 2.
 Tit. 1. b. 6.

¶ Een Bisschop moet onstraffijck welen
 Eens vrouwen man, sober, galkury
 Bequaem om leeren ghepielen
 Ghehoorsame kinderen daer by
 Gods huyphouder sonder scheidten
 Een liehebber der eerbaerheyt
 Om de Cudde Christi te weyden
 Kechtuerdich heyligh, so Paulus leyt.
 ¶ Een wijnsupper noch bijtich mach hy
 welen

Leu. 21. a. 1.

Noch begeerich na schandelijck gewin
 Maer vrendelijck niet ruylich/gepielen
 Oock van die daer buyten zijn
 Waer en mochte gees Priesters zijn dā goe
 Als in Leuitico staet
 Sy moecten volcomen zijn ootmoedich
 Niet cruepel/lam, noch obstaet.
 Alsulckē mā m3 Gods geest seer crachtich
 Webe ghy ons gegenen/O Wader ydeon
 Te zijn in al deelachtich
 In lyden/ook in bliffchap schoon

¶ Her:

Joos Werbec.

Fol. 19.

O Herder goet v leuen
 Liet ghy voer v Schaepkens tent
 Daer heeft hem dese Herder toe beghuen
 Weelende oock gheen tojment.

Est. 5. a. 7.
 1. pet. 2. 6. 2. 4.

¶ Judas was een verrader
 Ouer Jesum Godes Soon
 Weest ghetroot O Herders alle gader
 Hy was oock verrozen schoon
 Het is des Vaders weidheggen
 Dat die bercondighen zijnen Naem
 ¶ Crucis Christi te helpen draghen
 ¶ Sijn boetsappen na te garen.

mat. 26. b. 13
 mat. 14. b. 1. 6
 Joa. 6. g. 7. 0

O Heere als de vye was ghecomen
 Van uwen knecht en Herder broet
 De Wuyvel heeft den mensch gaen brouwen
 De Marchgraef ginck metter spoet
 Met eender grooter schaten

mat. 10. b. 16
 ¶ 1. pet. 2. 6. 28

Gheslocht ende ghestaet
 Om Gods Sendtode te bewaren
 Als ¶ wharros knechten onuersaet.
 Als Woluen die wuylen en buylen
 Quamen sy gesprongen door dat huyt
 En bingen (door Waders gedullen)
 Den man Gods/breelende gheen cruyt
 Den seuenden Junij ghepielen
 Ontrent den eluen claer
 Int Jaer vijftigh hondert ten desen
 En eenenselich Jaer.

mat. 26. 8. 46

Exo. 14. a. 5. 4

¶ Den negenden dach warachtich
 Welcke hy zijn gelouue seer ootmoet
 ¶ En van zinen dienst seer crachtich
 En banden Apostolen goet
 Hoe dat sy hebben beuolen
 ¶ In allen steden tent
 Ouders te stellen onuerholen
 En Bisschoppen seer pertinent.
 Als de heeren en Aregtaef dit hoorden
 Sy hielden haren spot daer mee als blent
 Op de Wijnban met hem als verhoorden

1. Tim. 3. a. 1

Tit. 1. b. 5.

Seer bloetdorftich/quaet onbekent
 Ten heeft hem niet verbjoten
 Al was de pijn groot
 Zijnen mont heeft hy toe ghesloten
 Want de Wrou was in barens noot.
 Wat pijn moest hy ghenaken
 Doen sy bjaechden niet trecken so strif
 Het Crups begof hy te smaken
 Een coorde brack op zijn lijf
 O Schaeplens wilt de liefde baten
 Al moet ghy veel pijnen ontfaen
 * En vleuen door de Broeders laten
 Ghelijc wien Herder heeft ghedaen.
 Tweemaal gheprijnicht in vier daghen
 Met tormenten also groot
 En eens niet roeden gheslaghen
 Al totten bloede root
 Hy heeftet gheleden niet beuen
 Al was de pijn strack
 Hy had hem den Heer ouergegeuen
 Al soud hy steruen op de bank.
 Den twintichsten dach boerspoedich
 Quam hy door de heeren ter bierschaer
 Tredeude seer ootmoedich
 † Christus boetstappen volgende naer
 Schelheit zijnde seer liefachtich
 Sijt ghy herdoopt, sprac de Schout eenpaer
 Waecht na mijn gelooue warachtich
 Na den kinderdoop bjaechde hy hem daer.
 Op den Steen heb ick beleeden
 Door mijn heer de Maercktaue frist
 Danden kinderdoop oock mede
 Dattet wt God niet en is
 † Wet zijn insettinghe der menschen.
 Dat sprach hy met woorden claar
 Den Schout om weten was zijn wenschen
 Weder tragende int openbaer.
 Sijt ghy herdoopt (sander bedriegen)
 Sprac de Schout, segt ta oft neen

Apo. 12. b. 7.

7. Joa. 3. c. 16

1. Wet. 2. c. 21

Mat. 15. a. 9.

Wart

Want ick weet/ghy lieben sult niet lieghen
 Daarom spreect de waerheyt reer
 Op mijn ghelooue/na Schaffinere
 Deb ick my laten doopen tent
 Als Matthei achtentwintich puere
 En Marcj seffhien staet bekent.
 Woen hy nu hadde beleeden
 Ghelooue/Doop/Leer ende daet
 So en mochte hy niet spreken met bleden
 De heeren sloten eenen raet
 Och lieue Wozgers onuerflaghen
 Elf Jaren heb ick hier ghewoont
 Niemand can ouer my gheclaghen
 (Want geen ongelijc en hadde hy getoont.)
 Als in leuen en leere ghemeene
 Coemt ouer een al met Gods woort
 Dats doch waer/mijn lieue Broeder reene
 Sprac een bjaeder/als daer was ghuort
 De Wierheyders zijn opgherisen
 Om haer gewin seer ras
 Ondersochende niet desen
 Wie dese Broeder was.
 Oft ick my mochte berantwoorden
 Al teghens die Wapen pleyn
 (Int openbaer dat alle menschen hoorde)
 Die by my waren op den Steyn
 Ghelijckmen by Paulus sach ghelicheden
 * Woor Agrippa den Coninch cloeck
 Maer het spreken gaetmen ons verbieden
 En steect ons al in een hoek.
 Als hy quam wt der Wiercksharen
 Als een Lammeken niet vuyt
 Den seluen ghinch by verclaren
 † Die Daniel verlosse wt den Cuyt
 Dies om den naem des Heeren
 En niet om quaet, dit wel tu pient
 Dats waer, sprac ee Broeder int bermeece
 De liefde die worde daer bekent.
 Noch waren daer vier broeders beuener
 W p u Omgort

Mat. 28. b. 19

Act. 16. b. 15

Act. 25. b. 27.

26. a. 1.

Dan. 6. d. 26.

Omgozt metter liefden snoer
Die hebben haer stemmen opgeheuen
En riepen: Strijf droom O lieue Broet
Joos sprack bymoedich en blijde
Totten volcke int gemeyn

2. Tim. 3. b. 12 Dus moeten al Gods kinderen lijden
Lieue Boygers/dits om de waerheyt reyt.

Dits den wech sprack hy onuerweten
Van alle Gods heyligen schoon

Mat. 5. a. 12 Dien gewandelt hebben de Propheten
En veel brome mannen ydoon

23. e. 33.

Dat volck hoordemen claghen
Ende kerren met bescheyt

Sprekende by onuerlagen
Als een Lam wort hy gelept.

Den eenentwintichsten dach aendachtich
Gaende daer hy moest steruen den doot

Sprekende oock met woorden crachtich
Tusschē twee Vuels; en veel Tyrāne groot

Men liet hem singhen noch spreken
Sy dorsten al na zijn bloet

Men sachle trecken en steken
Dat Lam in alder ootmoet.

Als hy quam al op der steden
Makende zijn waderlant

Daer hy hem in baren vant
Als hy stont al booz der hutten

Daer den Zant offer moesse gheslehten
O heylige Wader; sprac de herder der cude

Men sach hem ten hemelwaert sien.
Int huyl ken quck hy seet ootmoedich

Daer hy leuende moest zijn verbrant
Een coorde met een knoop verwoedich

Nam de Vuels knecht inde hant
In zijn mont woude hys steken

Om het spreken excellent
Maer door hem is noch ghebleken

Gods woort seer pertinent.

hy heeft

Hy heeft geroepen schoona

Met byeriger herten sijn
To Heere Dauds Sone

Luc. 23. d. 38.

Sprack hy ontfermt v mijn
Joos door Gods gheest ghebzeuen

Bleef volstandich inden noot
Den Vuel sachmen daer beuen

Benauen met hreelen groot.
Leuendich aenden staect noch claerdes

T hier aensack met sel tempeest
Hy riep: O Hemelsche Wader

Lh. 23. e. 46.

In v handen beueel ik misnen gheest
O Heer der heylscharen/hy seyde

Int vier staende in pijnē groot
Hy die my van Moeders lichaem hebt

Jerem. 1. a. 5

berescheyden
Staet v knecht by inden laetsten noot.

Om wiens Name ick nu lide
Verhoort de stem ws dienaers claer

T hier brande met grooter wijde
Noch eens riep hy: O Hemelsche Wader

In v hands beueel ik mijn geest crachtich
Noch int vier/baet dit verstant

Strijdt bromelijck mijn lieue Broer eens
brachtich

Sprac een suster die haer gedrongen vant.
Wat een droefheyt wasser int gheimeene

Sy beclaechden dannoos bloet
Met suchten en met weene

(poet

Men hoorde t goet en quaet gberucht met
Op een Deert was de Haregraef ghesleten

2. Cor. 6. b. 3

Bloetgerich/stont/opstinaer
Met zijn Discipulen vermeten

Den Vuel riep hy aen/dit wel verstaet.
Nu schaepkens weest doch niet verstaet

Van uwen Herder in alder ootmoet.
Dat hy v booz heeft gedragen

Heeft hy beuesticht met zijn bloet
Hy wenscht v tot eender Letse

* Ghenade ende vreed allegaer
 Neemt zijn offer booz een spiegel en lesse
 Te zijn volherdich inder waerheyt claer.
 O Schaepkens wilt vruethe bedrijven
 Daer doch recht ons Woeders verstant
 Hy beclaeche dat hy v niet mocht schijnen
 Ghebroken was zijn rechterhand
 Daerom laet ons neersich wesen
 Niet Gods woort aenghedaken
 In reynder liefden gheprelen
 * Der waerheyt alijst onoverbaen.
 E Na de wijse: Moana hoe ik
 met v gheselt.

Wā Willem
 Cleermaker
 opghoeffert
 en Antwerpen
 int iaer. 1560

En nieuwe Liet//baer dit bediet
 Tantwerpen geschiet// al inden Jaer
 Wā sstetich siet//en verwondert v niet
 Een Woeder met bliet
 Met grooter schate
 Wan die slyders hoort//gebeycht al boort
 Wan de Steenpoort
 In de Wierschare.

Willem hiet hy// och hy was so bly
 Een Cleermaker by// binnen Stede
 Als hy nu by// de Weeren sly
 Quam/ende sy
 Iem vruethden mede
 Oft hy was herdoopt// ons dit ontknoopt
 Waer ghy op hoep
 De Schout dede de reden.

Hy sprac tot haer//waers vrueth by maer
 Na mijne doop claer// en niet na mijn leue
 Op dat elch boozwaer// en ghy allegaer
 Een opdeet daer
 Na mochte geuen
 Want icken een roof//vrueth na mijn ge

Op dat dees werelt doof
 Daer nae doe sonder snenen.
 De Schout sond deer // die vruethde seer
 Of hi herdoopt weer// als hi eeg had beledē
 Was.

Wat is v begeer//ghy begeert niet ween
 Wan een woort// O Ween
 Om my te betreden
 Hy sprac als es goet knecht//vrueth doch
 En overlecht
 (reche
 Aldus gingen zijn reden.

De Schout int gemeē // hert als es been
 Was uz te vrueth//vrueth wederd met lagen
 Wille sprac hoort reem//ghy hebt boozbeen
 Hy geuraecht alleen
 Nach ick ooc nu niet vraghen
 De Schout sprac ontbeyt// geeft eerst hie
 Al van v sepe
 (schept
 Als dan sal ick ghewaghen.

Ich wilde wel// sprac Willem snel
 Met goet opstel// dat ghy eens dachtes
 * Op den dach seer sel//die vanden sel
 Ghelijck een Ouen rebel
 W doch daer booz wilt wachten
 Als de godloose fusso // verbjanden sal als
 Al doet hijt noo
 (frou

Wille sprac sonder baer//in Harca claer
 In zijn seshiende daer//muecht ghyt lesen
 * Al wie ghelooft boozwaer // en woyt ghe-
 doopt eempaes.

Die sal hier naer
 Salsich wesen.
 Met vrueth//hoort mijn//sprac de Schout
 Op dat tereuzin
 (seer sijn
 Dater na desen.

Wille sprac dooztae//als hy had ghedaen
 De kind onbequaer// en comē niet geloouē
 Noch sprac hy sacn//oock onbelacen
 Wille dit verlaen
 Nochtans booz d edouen
 * Op mijn gelooue reyn // verlaet dit pleyn Acts. 8. b. 13
 Den ick ghedoopt alleyn
 Hierom den ick versthouen.

De Heeren onvroet//al metter spoet
 Maect hē op de doer//en ginge binne bste:
 Met goeden moet//sprach hy leer soet (de
 Sij Bozghers* doet boet
 De Schout ginc hem verbleden
 Willem sprac: Heer Schout//laet my spre:
 ken onuerf out

Niet lange (ich hout)
 Sal mogen spreken van v lieden.

Terkont verfaet//de Heeren quaet
 Met haren vaet//quamen wist hooren
 Wille sprac/ baet// mijn Weeren het doet v
 En wist niet na t'vlacraet (baet
 Wilt ghy niet zijn verlozen
 Denct doch optē dach//die niemant boozhy
 Als ghy sult roepen ach (mach)

Joan. 3. 8. 3.

* Oft ghy moet zijn verbozen.
 Sy hebben terkont// al gelijk int ront
 Hem met eenen mont//verwelen
 O Heer doet cont//haren quaden bont
 Dat sy woerden ghelont
 En de Schijfuer lesen
 Maect dat haer hert//hart als een bert
 Doch soeter wert.
 Dat bid ich v mits desen.

Singens boech tijf//op de merct wist
 Met cleyn iolijf//sy hem brachten
 Ende staech sonder tijf//wozge met tijf
 Sonder langer respijt
 Singen sy hem versmachten
 Och God/O Heer//siet doch eens neet

Eph. 5. 6. 30.

Na b f leden teer
 Want sy haer leer verachten.
 Princē sent//mijn liet bekent
 In nb ten ent//gesongen
 Ich wasser present//en hem ontrent
 Als hy was ghesent
 Woort den ouden ende tonghen
 Daer hy beleet//zijn geloof gereet

Dooz.

Dooz d'ouerheet
 God moeten louen alle tonghen.

C Rae de wijse: Met eenen broe:
 uen sanghe.

I N bitterheyt der sielen
 Claghe ick dit sammer groot
 Datmen dus siet vernielen
 Die Gods woort belijden bloot
 Veel hebben t'hemels broot
 Betaelt met bloede root
 Die Phariseusche sielen
 Driengens meest ter doot.

Een Broeder goet van naturen
 Heb ick na den gheest ghelade
 Die moeste den doot besluren
 Te Dueren binnen der Stede
 Gods woort beleedt hy plat
 Daer hy ghenangen sat
 Eriech Gods sal my ghebuerten
 Want hy beloest ons dat.

Woe sy my trecken en teesen
 En quellen met verdziet
 En wilt daerom niet dreesen
 Die dat lichaem dooden siet
 Mijn siel/also God riet
 Daer aen en hebben sy niet
 God sal zijn arme Wesen
 Troosten/wat haer gheschiet.

Sijn vrouwe die hy beminde
 Trooste hy met woorden soet
 Sy was beuaen met kinde
 Hy breeide booz haer ontspoet
 En sprac: Mijn vleesch mijn bloet
 En acht niet wamen my doet
 En ghy Gods gheest berinde
 Het waer met v al goet.

Aen al zijn Broeders te samen
 Hy liefdelijck doozlof nam
 Hy en wilde hem dwoort niet schamen

D p. 6

Als

Da een broe
 Christen / te
 Duere deer:
 Hic onthoofte

Acta. 31. b. 7.
 mt. 10. c. 28.

Als hy t'Schaout opclam
 Als een onnoosel Lam
 Ootmoedich dat hy quam
 Maer de Woluen die daer quamen

Mat. 7. b. 15 Die bleuen al euen gram.

Maer leuen wyede slaghen
 Heeft hy de doot ontfaen
 Noch moeften het hooft af slaghen
 Eer de martely was ghedaen.
 Al die dit slaghen aen

Act. 7. f. 51.

Die werden al eenen traet
 Hoe condy Godt verbragen
 *Wie nwen gheeft dug wederlaeten.

Sijn arme beurnchte byouwe
 Die maechte groot misbaer
 Sy sterf van grooten rouwe
 En oock de hucht met haer
 Dit bitter lijden swaer

Wob. 10. c. 23

*O Godt ghy zijt ghertouwe

Den. 3. c. 6.

*Ghy wreechet wel hier naer.

Ho. 12. c. 19.

Och Woeders wtuercozen

Gen. 3. a. 4.

*Dit doet t'Serpents kensijn

Est. 5. b. 7.

En brest gheen sulck gepijn

mat. 10. c. 28

Al toocht dat hellsche Swijn

Op ons een toemich schijn

Iper woort Gods moet al bozen

Maer bloede besegelt sijn.

8. cop. 4. a. 9.

Al worden wy mispelen

Veruolche int aertsche dal

En moeten centgaepel wesen

Jo. 10. a. 7.

Ter werelt groot en traal

Als Schaepkens wt den stal

Werkroyt sijn oueral

God sal ons wel ghenesen

Alk hem belieuen sal.

Woeders diet woort betuygen

Den vrede en tuseuwa ghebot

En

En wilt gheen hien burghen
 Woor Baal den Afgode
 Al sijn wy des werelts spot
 Gheheeten dwaes en lot
 Wilt croost in Gods woort sijn
 Dat bidt ick v int slot.

Hade wijse: Sijn God waer sal te.

Oort byenden/te schenck v een liet

Woeest hier in niet berlesghen

Wat daer in Zuytland is geschiet

Ziet ons boortgaen in Gods wegen

*Want de rechtueerdighe sielen sijn

Al in de handen Gods/hooft mijn

Den tweeden doot is haer gheen pijn.

Het is gebuert/dat menich menich sach

Jac Jaer van negenenvijftich kerntich

November den negenenwintichden dach

Dat voor de werelt seer schentlick

Jan Janly Brant worde genaen

Sijn bron was swaer/heet na gegaen

Sy hieldenfe beyde/wel ick verlaen.

De man (scheen) was woosien van Gods

Al om dat goede te lijden

Ghebract te sberbiset op dat slot

Die weere die haly hem strijden

Doen hy sijn goet berquiste/berbrant

Gocht hi daer wel woont/sonder bedwike

Maer in sijn Godelsalge leuen niet lanch.

Sy brachten hem haer selerde by

Hy is volkandich ghebleuen

Dit is den rechten wech/sprack hy

Al tot dat ewige leuen

*Die vā so weynich genonden woort/hooft mat. 7. b. 14.

Van minder gewandelt/was sijn woort

Noch wesen dit som wel recht boort.

Dat dit den rechten wech is pleyn

*Te enge te nau is haer desen

Het doet haer bleesly te wee gomeyn

Hoe hy haer heeft onderwesen

De 38 Jary

Brant/die te

Scheerblet

Deerlic ver-

bronken is/

int jaer. 1559

* Sap. 3. a. 1.

1 apo. 20. b. 6

Est. 5. b. 25

2. tim. 3. b. 12

4. Est. 7. a. 7.

mat. 7. b. 14.

Luc. 13. f. 22.

wert:

Hertnekich bleuen sy enen leet
 En waren verbittert op hem deel meest
 Dan eenich Misdader van oneer.
 De duyternisse was also groot
 Sy mocht dat licht niet verdragen
 Sy souden hem hebben gheboort
 Al inden deertdiensten daghe
 Om ghelt so gauen sy noch respijt
 Door bidden/ die hem niet wilde zijn quijt
 Een maent lach hy met al den tijt.
 Bereyt was hy tot steruen rat
 So daer wel is bewonden
 Al inden sack bymoedich traet
 De Buel heesten toe ghebonden
 En woep hem bande hooge wofbrug
 De sack die is gheboosten in sack
 Dat volck berloofde seer door dien danc
 Dit was seer eysselijch booz haer
 Veel menschen waren niet te byden
 De man riep wt dat water claer
 Hoe moort ghy my/was zijn reders
 De Buel liep om een stock seer tijf
 En liet den man al op zijn lijf
 Dat tammerde menich man en wijf.
 Dus is gheschiede de Offerbant
 Al van dit Schaepken/wilt merken
 Die lieue man Jan Janzoon Briant
 Die kull' n' van alle zijn werken
 Wy is gheroepen tot zijnder daet
 Al tot den heerlijchen Sabbath/dit baet
 Daer Blasias achtentijftich af staet.
 Sijn vrou/wat tammerlijcher dinc
 Wlijft daer verborzen gaende
 Het grooter list men haer aenginch
 Tot afgaen seer vermaende
 Geuangen/ heeft sy gebaert haer kind
 De weere weet/hoe sy is ghesint
 Wy can bewaren die hem bemint.
 Weer/ghy de swache stercken ront

Joan. 3. c. 20

Heb. 4. b. 10

Esa. 58. c. 13.

Wij

W sy dat wronken beuolen
 Ghy sijn d' gheest tot allen stont
 Op elck die niet en wil doelen
 Heer/steret door uwen goeden aert
 Den swachen/en den bromen bewaert
 Dat wy in een Roy werden bergaert.
 Dees mang crimpel is booz b
 Wlijft Godt doch in dien dinghen
 Het w sal men en Lofsangen n
 In uwer herten wilt singhen
 Te bidden is mach van noode wel
 Veel singens mach maken ydel spel
 Want ons natuer is so rebel.
 Ad Woeders ende Susters al
 Ich groet b hier mee te samen
 Laet ons vroom strijen int aertliche dal
 Gods kinderen moeten met namen
 Sijn tot haers Waders wille bereyt
 Wie Christum belijdt in bromicheyt
 Sal werden met witte zijde ghecleert.

Ma de wijse: Ich roep b o He.
 melche Wader aen.

V Ertuecht verbljst groot ende cleyen
 Die hier n' tueren
 Een metten Wadete ghemeyn
 Het dat wtuerosen greyn
 Ghelooft aen hem alleyn
 Als n' ter tueren.

En Dochter ionch van Iaren hoort
 Heeft haer ghelooft belcden
 Als sy quam booz die heeren boort
 Wt liefden inghesloort
 Niet gesen op menschen woort
 Haer tofter doot gheareden.
 De Karchgraef biddende Jannchen soet
 Heeft aldus aengheheuen
 Wilt afstaen al metter poet
 Ich sal b wesen goet
 Na mijnen wille doet

Joel. 2. f. 28.
Act. 1. a. 4.

Joan. 10. b. 16

Eph. 5. b. 19.

Luc. 18. a. 1.

Ro. 12. b. 12.

Eph. 6. c. 18.

Colo. 4. a. 1.

1. Tes. 5. c. 17

Apo. 19. b. 8.

Dan ee son-
 ge maecht ge-
 naet Janne-
 ke/ die rants-
 werpen opte
 Steen ver-
 broncken is.

Cienen

Den liebeken van

Tienen sal ich b gheuen.

W leuen dat en begeert ich niet

Dat ghy my nu wilt gheuen

W beloften die zijn als een riet

Om te byngen int verbatet

Al die op menschen niet

Sullen in hoogheit leuen.

Doen seyde my een Dreecher bleef

Waken is zijnen name

Dat Godt was int Sacrament

Dat en heb ich niet bekent

Het is Godt gescheent

In uwen lichame.

Maer ich seyde hem: Leest wijfelijck

Het Wader ons gheberent

Hy las dat hy is in Wemetelijck

Wie sal wesen zijns ghelijck

Die ons niet en beswijck

Al wilt ghy ons verpletten.

Sijst ghy niet een luigenaer

Als nu ten tijden

Want ghy leset doch nu daer

Dat hy is by zijnen Daer

Aldaer hy is eenpaer

Hoe wilt ghy hem beujsden.

De Schout vnaechde met woorden ras

In de Wiersehare

Oft ich niet herdoogt en was

Dat sprack hy op dat pas

Met woorden euen ras

Spreect hy int openbare.

Wraecht na mijn gelooue hy

Dat sal ich b belijden

Ofte schaemdes b nu ghy

So willet segghen my

So mach ich waer dat sy

Aen den Weer verbijsden.

Enen doop behen ich rechte

En den gelooue

Mat. 6. a. 9.

Col. 3. a. 1.

Heb. 10. b. 12

Jmb. 28. t. 19.

Ma. 16. b. 15

Act. 8. b. 11.

Eph. 4. a. 5.

Janneken.

Col. 26.

Die niet en coert van h beren flecht

Maer die van berzinge lecht

Dit nu wel ouerlecht

Doe zist ghy aldus doone?

Wy hebben genoegh daer toe gedaen

Om b te winnen

Wadt ghy b willen laten betraen

En dan oock afgehaen

So haddet wel gegraen

Na onse sinnen.

Alijn bleyg dat hebt ghy nu bemint

Maer niet mijn seke

Ghy hadese so geerne verflint

Maer de weete heeft berflint

Dat sy wesen sal zijn hant

Al wilt ghyse berntelen.

Al zist ghy nu seer excellent

Weer Schout van name

Ghy sullet beclaghen in het ent

Dat ghy niet en waert bekent

Door een schacpheyder tent

Int ooydeel bequame.

Ghy Weeten twis b bekeeren af

So moecht ghy leuen

Wilt ghy wesen van Gods getal

Staet af vant ooydeel smal.

Hier in die aetrsche dal

God salt b al vergaen.

Hoe dat sy my meer quelden sel

Doe ich my meer verblisde

Wacht b van de balsche propheeten wel

Die met liden comen sel

Woedt b van haren rel

Stelt b wel ten stryde.

Wenist was ich van Calms sac

Wilt dit aenhooren

Om dat ich volge des Weeren tacs

Willen sy met liden quaet

Hy berdjncken opsi maet

Est. 55. b. 7.

Eze. 18. c. 30

Mat. 7. b. 15

En Liedeken van
In van tobbe verfinoojen
Lu. 23. 2. 4. 6. † Ick beueel b (o weere) mijnen gheest
Acto. 7. 9. 59 Die ick heb ontfanghen

Brengt hem in b eewich sojceest
Daer werd ick onbeueest.
Al hoor dat selle beest
Daer na is mijn verlanghen

Antechrist met zijn goden gelijk
End oock zijn onderlaten
Die met comenschap worden rijck
Dat en is niet prijfelijck
Om een weynich rijtelijck
Den weere te beuelen.

W moetmen louen/O Goddelijcke weere
Van b weldaden
Die ghy gheeft oueruloedich seer
Mat. 23. a. 7. † Al die nemen een keer
En doen al na b Leer
Sult ghy verfadnen.

Oozlof aen broeders en susters ghemeeen
Wilt b bereyden

Mat. 118. c. 22. Fondceert b op Christus den Steen
mat. 2. e. 4. 2 Daer en is oock anders geen
1. Pet. 2. a. 7. † Die willen weder is een
1. ioh. 1. c. 10. 30 Die wet b al gheleyden.

Ma de wijse: Het sweert is
wt der scheyden.

Wā rij byiet-
den geuangē
door verrade
rije te bent/
Anno 1559. Datter was twelue verlaen
En zijn daer Al doer des Heeren crachten
na al geboot Maer twee waren met kint verlaen
Soecht hare Daerom moesten sy wachten
namen inde Wier zijn eers doer ghestreden
belijdinge bā Daer na noch ses/ sonder schuilt
Was de wet Gods woort sy cleer beleden
66/ fol. 1 96. De Schijf werr daer aen veruult

Allo

Rij bytenden van Ghent. fol. 27.
Also ghy hier noch hoozen sult
Al die dit singt oft lesen
Dus bzeest den weere en hebt gebude
Want dit moet aldus wesen.

Doen sy van trasteel quamen
Alle ses/ hoozt dit verlaen
De Heeren sonder schamen
Wraechden haer/ wilt ghy afflaen
Sy seyden/ neen/ hy onbelien
Tot een antwoort de Heeren
Maer ist dat wy hebben misdaen
Wilt b daer na reguleeren.
Terstont ginckmen seeren
Op waghens/ twee Montchen daer by
Die haer veel sproechen seeren
Met luegens/ oock tiepen by
Maer hadden dese Schapkens by
Onbeliet mogen spreken
Der Montchen luegens/ hoozt toch my
Hadden veel bet gebreken.

De ses niet te mit spraken
Van buechde die in haer was
Als sy reen na de staeken
Op de twee waghens seer ras
Sy meenden daer troorkende blas
Dwelck Christus dede byanden
Wt te bluschen al op dat pas
Maer twelck spract haer groote schanden.

En woort oft twee met woden
Spraken sy int openbaer
Woeest met diet lichaem dooden
Gheen macht hebben sy hter naer
Wte na tbleysch leeft (dit staet seer claer)
Seyden sy/ die moet beuen
O mensch † beheert b toch eenpaer
Oft Gods rijck moet ghy beuen.
Ten huysken was van houte
En troos/ op de merck ghestelt
Was dit oock niet seer skoute

Q q

Daer

mat. 12. 3. 20

mat. 20. c. 22

Rom. 8. 17

mat. 2. a. 29
4. b. 17.

Daer niet mens in met gewelt
 Sy spraken weynich ongequelt
 Men leedder mee als honden
 Groote luegens hebben vertelt
 Die Moncken met haer monden.
 Woen sy int huysken waren
 Gemaect van hout ende stoon
 Men hoorde haer gebaren
 Van bruechden dat is also
 Haer de Moncken waren seer suoo
 Sy spraken sonder reden
 En seyden dat dit was van noo
 Dat men se dus wech deden.

Sy connent niet beuinden
 Te weten al in Gods woort
 Dat men se mach beuinden
 Alle die haer niet en hoort
 Haer na t'olaccaet so gaen sy boort
 Sy sijnt nochtans niet machrich
 Wt te roeyen met bzant oft moort
 Gods woort is haer te crachtich.
 Haer waert niet banden weerts
 So hadden zijt haet gedaet
 Want alle bzeemde leere
 En mogen niet bliuen haer
 Aemmerc samaliets vermaen

Act. 5. 6. 49

Actum bist sulc ghijt binden
 Dat van Godt is sal niet vergaen
 Weest doch niet meer als blinden.

Mat. 7. 8. 8.

Ghy heereu laet v radet
 En doet eens toprecht boet
 Oft tsal v sel heel schaden
 Is dat ghy dit niet en doet
 En stoyt niet meer omnosel bloet
 T soude v geeych werden
 Ick waerschou v we liefden loes
 En wile doch niet volherden.
 Die nu seelselich hieten
 Hoeg doen Gods volck meel verbyset

naen

Daer kentjn sy we schieren
 Op Gods woort achten sy niet
 Waer wat Coninck oft Haus gebiet
 Dat wort van haer geprefen
 Heer ons met wten seest begiet
 Dat wy boort haer niet byesen.
 O menschen neem dit ware
 Want tis v betuycht seer bloot
 Het goet/bloet/openbare
 Om Gods woort zijn in geboot
 De heer skont haer by inder noot
 Dat sy volstandich bleuen
 Sy aten van cleuende broot
 Daerom sullen sy leuen/
 En die ander twee byouwe
 Die geweest waren swaet
 Werden thoost afgehouwen
 Haer niet int openbaer
 Op sbracks casteel daer deedment haer
 Al volstandich sy bleuen
 Het ewich leuen al hier naer
 Sal haer werden gegeuen.

Wien den laet ons Godt dancken
 Van alle zijn groote duechte
 Dat hy de rechte rancken
 Alste so seer verhuecht
 Wien den doet so veel als ghy moechte
 Om Godt den heer te prisen
 Weer alste in zijn woorden bruechte
 Dat doet de sel verrijfen.

Job. 17. 8. 7.

Die desen wech wil treden
 Die maect hem daer toe berey
 Al na de stad vol byden
 Haer den wech en is byet
 Also ons Christus selue seyt
 Datter weynich op wandelt
 Haer heel op die ter hellen ley
 Wicke se toe wat hy handelt.
 Staet op al banden slapen

4. Ek. 7. 2. 7.

Mat. 7. 8. 13

Ro. 13. 8. 12.

Eph. 5. 8. 14

Den Liedeken van

Jch bld b/ o menschen al

Des Heeren dach sal nakent

Lut. 12. d. 37. Woecht b by dat * cleyn getal

Die gereeckent zijn in dit dal

Wooz sotten ende dwafen

Weet dat dees salich wesen sal

Sap. 5. a. 4. † Al seymen dat sy rasen.

Die dit Liedeken dichte

Zijn gemoet dwanch hem daer toe

Om zijnen naelsen te sichten

Op dat sy niet werden moe

Witenden neemt dit toch nb int goe

Dat is aen b mijn beden

Widt hoor my / so ick hoor b doe

L. 107. 12. b. 12. * Want wy zijn tsamen leden.

Ma de wijse: Och Heere ghy scaet

altijt in mijnen sinne.

Wā twe hzo- O Heere Godt ewich Vader berhennen

me Christus- Tot b clage ick al mijnen noot

men genaet † Al die hier godsalich willen leuen

Soriz ende Die worden betuolcht met vermaetheyde

Joachim tot groot.

Antwerpen Alken schreef duysent en vijfhondert

Ende daer toe noch efselich iaer

Woen was tgemeyn volck seer verwondert

no 1560. Wan * we Christus / gebzacht in de vier schaer.

T. 11. 3. b. 12. Sy werden geselt al hoor de weeren

Als slachschaepeus op selue pas

De Schout locht Soriz te verneeren

Wp. 8. e. 36. Hy bzaechde hem / of by herdoopet was.

Ich ben gedoopt na Christus leere

Als hy geboot zijn Apostolen sijn

Act. 28. e. 19. † Gaende predicte alle volck na en veere

Act. 16. b. 15. Den geloouigen gedoopt sal salich zijn.

Inden name des Vaders crachtich

Des Soons ende des heyligen Gheest

Moetet geschic / so Schrift ruycht warachtich

Sy moeten zijn geleert en geloouen eest.

De Schout was hooge geleeten

Wp

Soriz en Joachim. fol. 29.

Hy bzaechde Joachim hier na seer ras

Ende begeerde van hem te weten

Oft hy oock al mede gedoopt was.

Ich houde aen * eenen doop bequame Eph. 4. a. 5.

Aen eenen Heere / aen eenen Godt

De Heeren gingen hen versamen

Des Keplers mandament was haer gebot.

Joachim die sprack by sonder sneuen

Wy bedanken b mijn Heeren goet

† Godt die willet b lieden vergeuen Luc. 23. d. 37.

Wwe blintheyt des herten onuroet.

Act. 7. y. 60

Als sy wt de vier schare quamen

So spraken sy sonder verbiet

(Geenings soeckende hooge namen)

* Wy schamen ons des Euangeliums niet. Rom. 1. b. 16

Wen hoorde daer de stemmen clucken

Also sy gingen laner de straet

Den Liedeken (wilt dit gedincen)

Songen sy als dit beerken hier na scaet.

Och Heere ghy scaet altijt in mijnē sinne

† Mijne siele verlanget om by b te zijn Psal. 84. 8. 3

Mijn hert is ontboden door b minne 147. b. 2.

* Och wāneer sal ic comē hoor b aenschijn? * p. 4. 2. a. 3.

† En wilstē niet bzeelen / sprack Joachim 1 int. 10. c. 28

crachtich Luc. 12. 8. 40

Al die dat lichaem dooden siel

Hier na sullen wy verblijden machtich

Aden mijn lieue broets / sprac Soriz wel.

Wen sachis daer henen gangen

Als kuesen int geloof ydoon

Den * eugen wech met groot verlangen 4. Eld. 7. 8. 7

Al na dat nieuwe Jerusalem schoon. Mat. 7. b. 14

Als sy nb quamen op de stede

Daer den Diantoffer moeste geschien

† Sy gauen daer den cus des byede 2. cor. 13. b. 12

Malcanderen al na Paulus bedien 1. pet. 5. b. 14

Als sy aen den slaech waren gebonden

Daer sy doen souden haer offerande sijn

Joachim die hoorde men vermonden

O q iij

* O wa.

Een Liedeken van

Mat. 5. 1. 3. * O wader willet mijns genadich zijn.

36. 8. 2. Ich dank u wader bequame

Act. 5. 8. 4. Dat ghy my *weerdich hebt gemaect

Te lijden om uwen grooten Name

Staet my nu by / en ons genaect.

Sois die sprack met goede leden

Heere ghy weet hoe ich v heb gesoch

Hierom moet ich nu steruen ter stede

Dat ic om mijne salcheyt heb ghewoicht.

Ghy bozgers en wilt toch niet vresen

Al steruen wy om de waerheyt bloet

1. Pet. 2. 6. 2. † Christus is ons boorghegaen in desen

1. Pet. 2. 8. 2. Want hy is * onsen Hertoge minioot.

Als sy aen de staecken sonden

4. El. 2. 8. 4. 3. Werbeydende listdelamelijk de jeroon

1. Pet. 5. 8. 4. Sy hebben ontloochen hare monden

En songen dit oozlof tiedeken schoon.

Dit beesthe

singt op zijn

wijse.

Oozlof aen broeders en sisters gemeen

Wy moeten nu scheidyn.

Tot dat wy comen by Christus alleen

Ons Hoofman en anders geen

Wilt v daer toe bereen

Daer wil ich v berbeyden.

Dese heylighen goet van fame

Riepen dich wijs in nooden meest

Luc. 23. e. 46 † O hemeliche Wader eerlame

In v handen beueel ich mijnen gheest.

Joan. 1. b. 13. O ghy heylighen * wt Godt gebooren

1. Jo. 5. c. 18. Ontfange dit booz een blijde maet

Hier hebben sy haer leuen verlooren

Apo. 6. b. 9. Haer nu leggen sy onder den Altaer.

* Apo. 6. b. 11. Int wiste cleet sullen sy blinchen

1. Tim. 13. e. 43. † Selsich de son in des Waders chjoon

* Mt. 26. c. 18. * Nieuwen wijn die sal Godt haer schinck

* Apo. 2. c. 17. † Ende hemels broot tot haren loon.

* Esa. 64. c. 17. * Noyt oore en conke gebooren

Noch geen ooge en heuet ghesien

Woe dat Christus zijn wtnercooren

In zijnder Wyplotte sal verblijen.

Och broeds en laet ons doch niet vresen

At worden wy ter werelt ghedoot

Wy sullen berlijden int hemeliche wesen

Al met dat lief getal der heyligen groot.

O Heere maecthet my doch weerdich

En wilt my stercken dooz uwe cracht

Dat ic mach lijden om uwē naē volherdich

En also betuygen v groote macht.

Oozlof broeders / dat ic dit wtrichts

Dat is gedaen wt liefden soe

Oft ic her yemant mede mocht stichten

Het is gedicht van twee heyligen goet.

E. Naē de wijse: Adien reyn

bloemken.

Anhoort Godt hemeliche Wader

Ons clagen in deser tijt

Och Heere weest ons bewaerdet

O Godt Wader gebenedijt

Den Satan is beuangen met nijt

Om onse sielen te verdeuen

En om v leden te doen keruen

Dat bewijst hy met grooter spijt.

Och Heere Godt almachtich

Ich clage v mijnen noot

Datter om die waerheyt crachtich

So vele steruen die doot

En lijden hier so menighen groot

Het onthoorden / verdrucken / verbanden

Comen sy hier tot sichden

Is niet een sammer groot?

Wit heefmen wal connen aenschouwen

Tant wetpen in cozen termijn

Hoe veel datmer sach benouwen

Die booz die waerheyt gekooren zijn

So seggen wy / o Heere sijn

Geest v knechten moet ten desen

Als sy so veruolget wesen

Dat sy aenschouwen v aenschijn.

Joncker Jan van Zimmerelen

Van lxxx.
Christenen
binnen Ant
werpen ghe-
doot / tusche
staet lb. cā ij

Waer ghy
aldus een
liet / daer be-
ginnen tel-
ken nieuwe
offerhande.

Hand 1555. Ten Liebeken den
 Is gecomen binnen der stad
 Margraef gewonden/ hoe foud ict helem
 Int iaer duysent byshondert plac
 En vijftijftich/ verlaet wel dat
 heeft hy beginnen te ontleden
 Die sochten te leuen in vreden
 En wandelen den rechten pat.

- Ten eersten oock al bozen
 ✠.7. Peter met den cruepelen doet
 .8. Jan d'ochscheerder wilt hooren
 .9. Wangs bojduerwercker/ zijt dit broed
 .4. Frans sweertbeger metter spoet
 Wese zijn bymoedich gebleuen
 Op de Kerck verlieten haer leuen
 En verwachten den Huydegom soet.

✠.5. Tanneken vander Leyen
 Een ionge dochter van Ghent
 Die en sal niet meer scheyen
 Inde Schelde haer leuen geent
 ✠.6. Barthomeus potbarker beken
 ✠.7. Daer na konnicken gepiesen
 Godt hadde se wtgelesen
 Sy slouen op de Kerck present,
Anno 1556. Int iaer van selenbijftich

Sijnder twee gegaen in hie
 Seer wijs en oock booschtich
 ✠.8. Abraham die seer wel dee
 ✠.9. Ende Jan de Culse oock mee
 Op de Kerck haer leuen gelaten
 Saechtmoedich/ willet vaten
 Cantwerpen binnen der Stee.

Anno 1557. Int iaer senenbijftich

- ✠.10. Marten saepwener ras
 .11. Jozis doudeleercooper niet listich
 .12. Willem d'oochscheerder op dat pas
 .13. Peter die bacher oock daer was
 .14. Dietooy en ginck niet beziden
 Op de Kerck moeltense tijden
 Int vleys bpoos als glas.

1571. bysenden. Fol. 37.

Na huys was Jeronimus verlangen .15. ✠
 Met Lauwercy van Gelder aenker .16.
 Peter die muelnaer was mee geuangen .17.
 Jacob van Iperen/ baet dit bediet .18.
 Marten die Wael vergaten sy niet .19.
 Om dat sy op Godt betrouden
 Sijn sy den hals afgehouden
 Dit is op den Steen geschiet.

Margriet Jeroons huysrouwe .20.
 En Jannchen op Dexteraer .21.
 Claerken was oock getrouwe .22.
 Op den Steen verdoncken/ niet openbaet
 Int Schelt gewopen daer naer
 Daer heeft men se sien d'ijuen
 Opr water/ met schoone witte lijnen
 Dat bleek wel also claar.

Int iaer achtendijftich wilt merken **Anno 1558.**
 Jacob die metser mett en brydel an .23. ✠
 Wymoedich als den stercken
 Op de Kerck booz mentich man
 Lowijs die weuer quammer niet van .24. ✠
 Op den Steen onthooft sonder sneuen
 Jannchen iser oock gebleuen .25.
 En stobele in den tobbe van .26. ✠

Frans Tiban wilden sy niet verschonnet .27. ✠
 Op den Steen onthooft sonder geschal
 Cleynen Dirck/ Godt salt hem loonen .28. ✠
 Op den Steen onthooft verflaget al
 Wencrick leeruerooper sonder afual .29. ✠
 Anthonis wilde hem vernieeren .30.
 Dirck de schilder moelt mee passeeren .31.
 Om te knielen booz den Wuel seer mal.

Wang de duytsch wilde lieuer verkieften .32. ✠
 Op den Steen te slopen zijn bloet
 Dan Godes rijck te verliesen
 Dat bewees hy met cloecken moet
 Vooz tquaet sal hy hebben dat goet
 Sy dooden hem met geweld
 En smeten zijn lichaem int Schelde

Als softe menschen onuroes

- * 33. Hans de smit wilde niet swichten
 * 34. Noch Sander oock albaer
 * 35. Hans van Bozulo dooijt verlichten
 * 36. En Peter in de vette waer
 * 37. Geert passament wercker eerbaer
 * 38. Arent al sonder besoyeten
 Sy ginghen haer bloet bergieten
 Op de merc voor de gehele schae.
 * 39. Griethen en wilde niet verfaen
 * 40. Tanneken en spaerde niet daer lijf
 * 41. Noch oock Strijcken van Aken.
 * 42. Met Lijcken Henricks Jonckwif
 Wleuen by der waerheyt lijf
 Dese ginghen sy berdyencken
 Op den Steen/ willet gedencken
 Crom gebonden / ik niet een byl bedijft
 Anna 1559. Int iaer negeneybjftich laetlieden
 * 43. Fransken de bydeyhouwe aenhoue
 * 44. Maenken leeuwercoopster met goede seden
 * 45. Wluenken vander Goes ooc russe oozhoue
 Die sojuen in den tobbe onghedoojt
 * 46. Stels van Gent heuet sweert ontfanghen
 * 47. Met Bylaen aenden staech ghehangen
 Stouen op den Steen met goet arcoopt
 * 48. Matiken Frans met goet betrouwen
 * 49. En stecken een dochter snel
 Sy wuden Gods rijke behouwen
 * 50. Bethen beweest oock also wel
 * 51. Mayken Cadys en sechte niet el
 * 52. Magdaleenken wt Godt geboren
 * 53. En Aechthken van Zichzee betrouwen
 Sy en waren niet rebel.
 * 54. Met oude Mayken dol goede zeden
 1. Tim. Is dubbelder eere weert
 5. c. 17. * 55. Griethen Bonatentuers heeft geleden
 * 56. Met Mayken de Coye dooijt sweert
 4. Ed. 2. f. 47 De scoone hebben sy begeert
 Hoe cant de Haregraef vermeruen

Wyonkens dooijt sweert te doen steruen
 So sammerlijck / dat elcken deert?

- Andries Langedul sonder beyen
 Matthens potbaker met hem
 En Lauhen vander Aeyen
 Waren als een Lammecken tenn
 * En hoojden na des Weeren stem
 Wleuen inder waerheyt onuerdojnen
 Daerom zijn sy dooijt sweert geskojuen
 Om te comen int nieu Ierusalem.
 Int iaer tseftich / vaet dese reden
 Anthonis Claessen / die verstaet
 Jozis heeft * den engen padt getreden
 Thielman beweest oock metter daer
 Hans de baker was niet desperact
 Daerom zijn sy inden tobbe verbyoncken
 * Nieuwen wijn sal haer werde geschoncken
 By onsen vader deltraet.
 Gommer metler een byoom broeder
 Peter van Spaengien moeder by staen
 Jacob gontsmit zijnder selen behoeder
 Inden tobbe moesten sy staen
 Dooft Bethen en wilde niet afgaen
 En Bethen van Gent sonder ruieren
 Noch Lijcken smits tot geender byen
 Inden tobbe moesten sy haer baen.
 Ten laetsten verstaer ons dichten
 Een broeder Lensaert Plouier
 Janneken en wilde niet swichten
 Ritse int welen goedertier
 Mayken van Aken heeft geleden hies
 Sy sulen ontfangen de scoone
 Int ewich leuen seer schoone
 Sy zijn beppoest * als gont int byen.
 Dese hebben alle geleden
 Al booz de waerheyt teyn
 Tantwerpen al binnen der Stebe
 En betrouden op Christus haer greyn
 Wy hebben v byoeders gearyn

* 57. *

58.

* 59.

30a.ro.c.27

Anno 1560.

* 60. *

* 61. Matth.

* 62. 7. b. 14.

* 63.

Mt. 1. 6. c. 28

* 64. *

* 65.

* 66.

* 67. *

* 68.

* 69.

* 70. *

* 71.

* 72.

4. El. 2. f. 43.

Jac. 1. b. 12.

* 10al. 66. a.

Zach. 13. b. 9

* Sap. 3. a. 5.

1. Pet. 1. b. 7

Wilt Godes woort doorgronden.
Schout alle loofe bonden
En fondeert b op Christum alleyn.
Jan de tasmaker sit noch geuangen
Als wy dit selden/ nemet in danck
Naec Godes rijke was sijn verlangen
Wy was int vleys so cranch
En hy was meer dan eens ter banck
Maer om sijn broeders niet te bewarem
En wilde hem seluen niet sparen
Dyertighe liefde hem daer toe dwauch.

Och hondert ons ten goeden
Dat wy hier hebben ghedicht
Wilt b tot duechden spoeden
En wandelt alrijt int licha
Met een open claer ghesichte
Mer is gheschiet wt liefden reyne
Dorlof broeders en susters gemeyns
Siet dat ghy wden naesten sichte.

Maec de wijse: O Rat van
aouueren.

Als men schreef duyft vijfhondert
En daer toe noch vijftich iaer
Was menich mensch verwondert

Den laetsten Januarij boovaer
Van byome Christenen viere
Dyymoedich end onueruaert
Opgheoffert binnen Liere
In Brabant/ wiens bloet seer diere
Godt sal eysschen banden boolen aert.
Wanneer sy dees schaepkens bingen
Daer en ghebrack gheen ghewelt
Sy volcher die bozen ghingen
Wet waren sy/ dit byz bertelt
Godt hadse self alderwegen
Wecoren end wgesocht

Dies sy so *nachschaepekens plegen
Niet mijende storm/ hagel/ noch regen
Totten nachuyse waren gebracht.

Totten

Toiten Rade gheleyt zijnde
Draechden sy na haer lieder ghelooft
Om dwelck te belijden elck pijnde
Dooz die Heeren blint ende doof
† Cracht sy van bouen ontgingen
En dooz haren mont sprack Godes gheeft
Sy en sochten niet te ontgingen
Dooz geneuytsheyt oft ander dingen
Maer sy spraken byz onbeureest.

Tot b lieden verant woorden
Sijt ghy gestelt/ sprack de Schout seer niet
Goyuaert sprack booz al diet hoorden
Mijns gheloofts haluen/ elck hier op let
Dat heb ick bymoedich beleden
Gheen ander ick hiesen en sal
Ich ben daer oock mede te byeden
Al sou ghy my doen ontleden
Ich blijue by sonder afnal.

Corts daer na wert haer ghelesen
Tmandament van des Keyfers Raet
Wat segt ghy lieder van desen
Werktaet ghijt wel dat hier in Raet
Sprack den Schout hooge van moeds
Waer op dat antwoorde gaf
Goyuaert met seer coelen bloede
Spreeckende ghesijck de broede
Sachtmoedelijck ende niet straf.

God die heet ons ghegheuen
Dooz Christum een ewich beuel
Welch ons Marcus heeft beschreuen
In sijn sestiende Capittel wel
Dat alle t die ghelouen
En ghedoopt werden daer naet
Werden salich/maer God sal berouen
Wande salicheyt/ende berouen
Al die niet en ghelouen/ dus claer.

Maer den Keyser groot van machte
Ma des werelts blint aensien
Heeft hier teghen met crachte

Mt. 10. b. 19

Mat. 17. b. 11

Luc. 12. b. 17.

21. b. 12.

Mt. 16. b. 16

Wā hier byome
Christe-
nen/genaer
Goyuert/
Stelis/Ma-
riken/ende
Anneken/de
welcke oppe
offert sijn re
Lier/Anno
1550.

Ioh. 44. c. 23

Ro. 8. c. 36.

2. Cor. 4. b. 9

Ten

Een ander beuel doen gheschieden
 Datmen al die haer laten doopen
 Copprecht geloof bekenende eerd
 Sonder gracy oft eenich hoopen
 Een eenen staech sal knoopen
 En vanden niet sel tempeest.

Dese twee Mandamenten
 Tegen malcanderen saen
 Doozt Heeren ende Regenten
 Een van twee willen wy vermaen
 Niemand en sy dit beholien
 Gods beuel dat willen wy hoen
 Al leert Satan in zyn scholen
 Dat wy ketters zyn ende dolen
 Tegen Gods woort wy niet en doen.

Ghebracht zijnde inde vierchare
 Anneken boom en wel gemoet
 Was geuraecht int openbare
 Wanden Schout ras metter spoed
 Begeert ghy geen genade
 Eer dat opdeet over v gaet
 Sy sprack met rijpen tade
 Ich sal begeeren boech en spade
 Straete van Godt mijn coertraet.

Van biscentseuentich Jaren
 Een vrouwe Mariken behent
 Was geuraecht: Wilt ghy verclaren
 W sonden booz den D'ijster ient
 Sy antwoorde sonder beschoem
 Ich ben d'oenich en my is leet
 Dat ich hebbe laten hooren
 Met haer kerckelike ooren
 Mijne sonden die wapen vreet.

Als Goyuaert een boom broedes
 Na de vierchare was gelept
 Heeft hy als een cloech beuoedes
 Tot eenen hoop wapen gelept
 Trecht wt v lange cleeren

Doet sucken aen/ troyt sonder respit

Afchen

Ricken op v hooft en wilt leeren
 Als die van stinue bekeeren
 Betert v want tis meer dan tijt.

Als hy in des Rechters buyse
 Dan die dienaers was gheset
 Sprack den Schout al met abyse
 Om verschonen hem ende die wet
 Wilt ghy geen gratis begeeren
 Waer op Goyuaert sprack excellens
 D gracy wil ich van my weeren
 Want wat is niet en mach ontbeeren
 Sal God geuen den hoochsten Regent.
 Goyuaert van die Broeders kende
 Sprack tot haer met blisde gemoes
 Sijn aensichte van haer myende
 Trooste hy haer met woorden soet
 Seggende: Ich bidde den Heere
 Dat ghy alle dus sitten muecht
 So ich sitte tot desen keere
 Om vermeerren Christus eere
 Dooz zinnen geest vol troost en buecht.

Die Schoutet coste niet tijden
 Die woorden/dies wert hy ontfelt
 Swijcht (sprack hy) ten desen tijden
 D preeken doch hier niet en gelt
 Heer schout/sprac Goyuaertseer stille
 D'ijf of sex woorden spreek ich maes
 Die my God by van geschille
 Dooz zyn genade en wille
 Gheeft te spreken/valt v dat so swaers

Hy hoorde noch murmurereen
 Cumpel volck/sprekende onwijs
 Twelch hy niet en liet passeren
 Haer hy sprack (Godt geuende prijs)
 Dit heestmen al sien gheschieden
 Van des oprechten Abels tijt
 En verwondert v niet goe lieben
 Want na alle Schrijfts bedieden
 Den oprechten veel vermaectheyt lijf.

† Gen. 4. 8. 8.
 Ipsi. 34. c. 20
 Esa. 59. b. 15
 Luc. 24. d. 15.
 2. Tim. 5. d.

Dit

Die dienaers die by hem sonden
 Spraken beyde met woorden sel
 Ghy en mochte hier niet beruonden
 Den Schout en wilt niet, dus wijsget snel
 Terkont so heeft daer ghesloten
 Sijn mont die almachtige Heer
 Welck menich menich heeft verdooten
 En seyden: Wat blijft daer besloten
 In zijn hert/och mochte hy spreken meet.

Hielis een broeder van vieren
 En was niet een woort geuwaecht
 Noch in geender manieren
 Heeft hy oock yet gewaecht
 God toonde daer wel te degen
 Also elck mochte merken sijn
 Dat beter is gheswegen
 Dan gesproochen/ hoor die staen tegen
 Gods woorden die vriendelijck zijn
 Ick moet verhalen sonder gecken
 Hoe die Wapen noch sonden by een
 Alsinen Goyuaert sonder trecken
 Wederom leyde na den Steen
 Een van die principale
 Track wech om te wesen abschons
 Hy bzeefde seer Goyuaerts tale
 Dander riepen int generale
 Domine/domine blijft by ons.

Oyten dach dat dees vrienden sponen
 Waren sy alle vieren besaemt
 Wuecht sy met malcander betwoonen
 Ende songen slamen onbeschaemt
 Met vriendelijcken accoyde
 * Saltch is die man gheereen en goet
 So datment op de met licht woorde
 Noch songen sy als ongesoorde
 Den eenenbeertichtes salin niet ootmoet.
 Den schout track na teguanckenisse
 En sprack: Goyuaert zijt ghy niet betraen
 Waer op Goyuaert dede een lesse

* Ten

* Ten sy dat ghy v betert saen
 Op v sal Gods straf blus comen
 De Schout terkont ter venster wt sach
 En sprack: Sal Godt dan verdommen
 Welen gantschen hoop niet om sommen
 Waer op Goyuaert hem dede gewach.
 Gods woort sonder te betmeeren
 Heb ich tot v gesproken heer Schout
 Maer hier zijn (hoop ick) die Godt eeren
 En bzeefen/menschen tonck en vude
 Den Schout seer qualijck te breden
 En verctijgende cleyen lof
 Sinck ras na Anneken treden
 En sprack met schoonschijnende reden
 Anneken wat segter ghy of?

Anneken met een verblijden
 Sprack: Heer Schout dit v kennelijck se
 Datmen in dees stadt ten twee tyden
 Groote eere bewesen heeft my
 Ten eersten als ick mijn man troude
 Ten tweeden als hy Keyser was
 Maer met oogen ick noyt aenschoude
 Wuecht die in my niet verhoude
 Also ick doe nu op dit pas.

Goyuaert ter dootwaert gaende
 Dede hy een seer schoon bermaen
 Tot alle die daer waren staende
 Straffende het schimpich bermaen
 En sprack: Weet dat wy niet en steruen
 Om tdieste/moort/ofr ketterijen
 Maer om dat wy soeken Gods eruen
 Dooz zijnes wille te beruuen
 En zijn woorden ongeneynst belijen.
 De Vuel sprack: Wit van spreken tijde
 Oft ick sal v stoppen den mont
 Goyuaert sprack: Laet Godt betijden
 Met my enen cleyen stont
 Bereit v ghy/ coyt is v lenen
 Dit hoopende een broeder sprack

R v

Godt

En Liedeken van

Godt die wil v stercheyt geuen
O ia sprack hy/ Gods crachte verhemelt
Dooz zijn geest en wert in ons niet swack.

De Monich die wilde speken
Martiken/maer Goyuaert sach toe
En sprack: Wiet met v loofe treken
Ghy verleydet van v zijn wy moe
Saet toe v volck sonder dyalen
Dijns en hebben wy geen gebreck
Sijnen moet sachmen daer salen
Siende datter niet en was te halen
Dan vermaetheyt, dies nam hy vertreck.

Als sy binnen den rick quamen
Stonden die Gildeboers seer verstaect
Doen sprack Goyuaert na tberamen
ent. 28. e. 40. Hoe saet ghy dus *gestoet en gestaect

mt. 14. e. 43. Als sy deden noch de Joden

Luk. 22. d. 47 Als sy Christus brachten ter doot

Joan. 18. a. 3; Wy saen hier als zijn boden

In tijen hadden wy wel geulden
Hadden wy geureelt booz desen noot.

Na desen bielen te samen
Die hier vrienden op haer knien
Als sy die staecken vernamen
Daer den byantoffer moeste geschieen
Na tgebet opstaende sy cussen
Kalcander met blijden genschijn
Daer na Anneken met lusten
Hiet een liedt op/als den gerusten

Psal. 71. d. 2. Op v betrou ick o Heer mijn.

71. d. 2.

Die dienaers die by haer sonden
Spraken: Wilt ons hier swigen ghy
Waer op men hoorde vermonden
Goyuaert: Neen sulder singet vry
En hielp haer singen sonder trueren
De dienaers waren daerom gram
En den Schout, want ter seldet byet
Krey by een dienaar met verlueren
Die seer haestelijck tot hem quam.

Wp

111. v. l. d. van Lier. Fol. 36.

Hy seyde hem wat in zijn oozen
Daer na hy seer snellijck quack
Totten Welts knecht, die met verstoort
Also saen als hy de mare ontfinc

Aen Goyuaert hem schijte te warcke
Om bryedelen in coeter stont
Maer Goyuaert sloot als de stercke
Staende bymoedich inden percke
Dijn tanden/ en bewaerde zijn mont.
Met enen lachenden monde

Sprack Goyuaert booz wij en man
Ick soude ten desen sonde
Noch wel singen metten bryedel an

Maer Paulus seyt: Singt God int herte
Den Wel toonde dat hy was onuroet
Nijdsich ende quact van vette

Als hy Anneken, twelck menich smerte
Stelde int herte een trouwe soer.

En dienaar Gielis bjaechde
Is hier geen van v volck dat ghy seet
Twelck Gielis qualijck behaechde
En antwoorde: Weet ghy anders niet

Om my hier mede te quellen
Wat segt ghy? heeft Goyuaert geuraecht
Wy bjaecht na ons medegesellen
Goyuaert sprack: Al const icker tellen
Twintich van een waer niet ghewacht.

Ghy meent sprac Goyuaert te vermoest
Met ons te dooden dat Godlijck woort
Maer dooz dit sen ende hoorzen
Sullender noch hondert comen boort

Ende die waerheyt aenmercken
Venden saeck staende sprack hy noch
Weter v, toont boete met werken
En wilt v met Gods woort betsercken

Wen tijt der boeten wert hier na doch.
En dienaar hebbede met wijne
En klesche/ sprac sonder delay
Begeert ghy ten desen termijne

111. v. d. 19. Coll. 3. d. 16.

Mat. 3. d. 19
4. d. 17.

111. v. l.

Te

Een Liedeken van
 Te dyncken? Goyuaert antwoorde seay
 Ons en lust niet om te dyncken
 Van uwen wijn sau ende cranch
 Want *nieuwen most sal ons schincken
 Onsen wader sonder vermyncken
 In zijn rijck eenen ewigen dyncken.
 Als twolck meynde dat boude vrouwe
 Aenden staech staende was gewoont
 Waer Wyndegom zijnde getrouwe
 Nergens' voren en heeft sy gelorcht
 Maer een liet heeft sy opgeheuen
 Gode schenckende lof ende danck
 Tweelck als Anneken heeft beueuen
 Sanch sy mede sonder sneuen
 Wyerige liefde haer daer toe dwanch.
 Staende aen de staechen ghebonden
 Eick aen zijnen hals met een krop
 Wywoedich met lachende monden
 Slaende vriendelijck haer oogen op
 Hebben sy malkander met nicken
 Liestijck getroost ende gegroet
 En dooz noch meer ander sticken
 Sachmense malkander roeschicken
 Wroom betrouwen ende stercken moec.
 Wet is oock claer geblecken
 Datmen haer te veel sanch en sprack
 Alsmen Goyuaert om zijn sprecken
 Eenem hreydel in zijnen mont sack
 Tweelck alst de menschen sagen
 Wielden som daer mede haer spoe
 Ander hoordemen ghewaghen
 Woe machmen dit volck aldus plaghen
 Waer spreken/zingen is doch al van Godt.
 Lof/danck/prijs/gloey end eere
 Moet Gode inder ewicheyt gheschien
 Die al zijn ledkens teere
 Wan stercheyt en vnaecht can boozien
 So datmense niet en can dwingen
 Met smecken/gewelt of toyment

Totter

Totter doot sy leeren en singhen
 Tweelck den boolen niet can gheingen
 Want Gods crachten zijn hem onbekent.

C. Pa de wise: Op b betrou
 ick weere.

E Vlaes' ick mach wel lichten
 Dat nu buert so groot ellent
 Want Gods volck moet hier bluchten
 Ofte liden groot toyment
 Alsmen siet present
 Binnen Leyden en ander landen
 Scheel berbiend// tegen woort bekent
 So gaetmen nu Gods volck verbanden.

Willem seer ionck van dagen
 Hebben sy eerst boort gebacht
 By sprack sonder verlagen
 Wy liden niet als dieuen met cracht
 Wy zijn so niet bedacht
 Al neemtm en hier ons leuen
 Hodadich gheslachte// die een streng ooz-
 deel wacht

* O Weer wilt dit haer vergeuen.
 Martken ionck van iaren
 Dachten sy ten anderen boort
 Sy sprack: Weer wilt ons beclaren
 Dit liden wy om b woort
 Als Werrus oozboort
 Desen wech weynich na haken
 Ick ben niet woerdich hoozt// dat sck lisd
 om b arcoort

Maer ghy weer sult my weerdtich maken.
 Dienwercken quam mer luste
 Singhende een nieuwe liet
 Wachtende een beter ruste
 Als Esdras ons claer bedicte
 Borgers wreect dit niet
 Sprack sy Weer wilt ons aenschouwen
 Want ons dit geschiet// om b woort en an-
 ders niet

Wā liij. byen-
 den/genaemt
 Willem/ Ma-
 riken/ Dieu-
 werckē/ ende
 Martke Jās
 opgeoffert te
 Leyden/ wele
 liedekē Dor-
 aen/ Cornelis
 (so altt blifet)
 gemaect heft.
 Leest zijn be-
 lijdinge/ fol.
 95. Pag. 7.
 Reg. 29.

* Act. 7. 5. 507

Mat. 7. a. 2. *Op b alleen haer ons betrouwen.
 71. a. 1. Hariken Jans oock mede
 hebben sy ter doot gelept
 4. Efd. 7. a. 8 Sy ginch den fenghen pat treden
 Mat. 7. b. 13 Die eens menschen doetskap is blyet
 De rust is haer voorsyert
 Sy spjacht/hoort tsamen minst en meeste
 Daer is gheen wech bereyt//anders tot sa-
 lichert

Luc. 2. e. 46 †O Heer ontfang mijnen geeste.
 Act. 7. g. 59. Ghy Heeren wijs van rade
 Besiet eens wat ghy doet
 Wel doet ghy groot schade
 Dat ghy sijn onnoosel bloet
 Mat. 3. a. 8. *Doet oprechte boet
 Jon. 3. a. 6. †Als volck van Ninive dede
 Haest b metter spoet//eer dz comt de gloet
 Wetert b met Ninive de stede.
 Waerom dat wy nu lijden
 Ten is om gheene sect
 Wy soecken niet te stryden

Eph. 6. b. 17 †Dan niet sweert des gheests perfect
 Twelch is puer onbenlect
 Wy soecken niemant te deeren
 Alle die de valsche leer dert// soo Petrus
 betrect

2. 10et. 2. a. 2 *Die lasteren den wech des Heeren
 Int. 10. c. 28 Wilt al tsamen nter vreefen
 Spieect Christus/ al tijdt ghy pijn
 1. pet. 4. c. 14. Want ghy sint †slicht wesen
 Als sy b berdruckende zijn
 Om den name mijn
 Weet dat dit is voorspoken

Apo. 12. d. 20 *De draec schiet zijn semijn// onder heyligh
 schijn
 Seer coets wertet van Godt ghewroken
 Die dit eerst heeft gelongen
 Godt heeft hem by ghesaen
 Hy was daer toe ghedwongen

Om te doen een cleyn vermaen
 Al bande rechte baen
 Hy heeftse oock getreden
 Als dees hebbe gedaen//so is hy na gegaen
 Om te leuen met Godt in bereis.

†Na de wijse: O Sion wilt
 b bergaten.

Babels Raets mandamenten
 Worden aldus volbracht
 Door haer dienacs/sulche Regenten
 Rouen vangen metter mach
 Met deel der Judassen verraden
 Die al soeken haer gewin
 Schandelijck groot tot haerder schaden
 Dat goetgerich/bloetgerich gesin.

Doemen schreef duyzent vijfhondert
 Ende negenenhijftich iaer
 Doen hebben dees rouers geplondert
 Geuangen genomen daer
 Ses gelooouige ten sijne
 Van Christus Scholieren sent
 Hijn vuerchde moeste berdwijnen
 Doen tchle sach in sulch torment.

Den twintichsten dach in Meye
 Quamen de rouers metter machijc
 In des Marchgrauen Leye
 Die hy daer mede heeft gebrycht
 Om te rouen tot dien sonden
 Als verschuerende woluen wreeft
 De schapen die sy bonden
 hebben sy met haer geleet.

Stoutmoedich sonder versagen
 Quamen sy gestoet/gestaect
 Om volbrungen haer aenslagen
 Na den roof quamen sy godjaect
 En hadden in haerder bande
 Een Judas/berlozen hinc
 Moetwillige dwaelers met blende
 Die al waren eens gesint.

Wales vrou
 perlonē bin-
 nen Anwe-
 pen geboot/
 vier dionc-
 ken/ en twee
 onthoofst/ int
 iaer 1559.
 Soet haer
 namē int liet
 bande 72.
 bynden.

Dooz swerraders listige lagen
 hadden sy de huylen belpiet
 Van te bozen vele dagen
 Ten laetsten so isst gheschiet
 Dat sy de huylen in namen
 Met geweld tegen rechr boozwaer
 Sy mogent haer wel schamen
 Haer sochtich gewelt is openbaer.
 Dus namen sy tot dien stonden
 Twee huylen in metter spoet
 Ses vrou personen sy daer bonden
 Int geloof kerck als mannen gemoet
 Na vleesch/machmen wel meenen
 Onuerhoets waren sy verlaecht
 Want vrouwen herten zijn geen keeres
 Daert also sojnt en blaecht.

De Koouers cloech in haer hantieren
 Dooz liepen de huylen ouer al
 Die sy sochten in haer bestieren
 En bonden sy niet, twas haer misual
 Dies moeste dat haer spijnen
 Dat so faelgeerde haer opset
 *Swerraders beste profijten
 Die waren daer seere belet.

De Marchgraf was onuerbuidich
 Dat hem faelgeerde zijn opstel
 De gheuangenenen onschuldich
 Sach hy aen seer weet en ket
 Heeft verstoort tot haer gesproken
 (Want hy den gesochten niet doug)
 Ick wou dat ghy te Hoboken
 Te samen op der heyden stont.

Sy antwoorzen soetelicken
 De heer hol gemaden vermaect
 Die de zijne so trouwelicken
 Als zijnen oorhappel bewaert
 Heeft hem tot dese daghen
 Van uwen handen behoet
 Den wil Gods/en welbehagen

Ouer ons geschieden moet.
 Te Hoboken op de heye
 Heeft hy de Schapen niet gesant
 Maet in des Marchgrauen Leye
 Nam hy mede al die hy vant
 De reise moeste hy bozghen
 Hy en schout haer daer mee niet quiff
 It beden niet, soo ist moghen
 Alt pas geeft en metter tijt.

Tijt en stont, auont en moghen
 *Der Princen herten ydel bedacht
 Der menschen taben vol sozghen
 Het staet al in Gods macht
 Sonder Gods lijdsaem gehingen
 Niet een blat vanden boom en daelt
 Na zijn wil laet ons berdinghen
 De goede bande boose verdoaelt.

De Koouers boerden den roof binnen
 Met de geuangen quamen sy gaen
 Die droegen haer saet geestich van sinnen
 † Saeynde dat met dinclich vermaen
 Gode Wader van hier bouen
 Sal haer inden grooten dach des Oof
 Breyden ontfellicke schouen
 Dies zijn sy verhuecht en getrooft.

Aldus dinclich met haelichede
 Quamen sy in stonden coit
 Binnen Antwerpen de stede
 Daer deel onschuldich bloets wort gestoet
 Inden kercker ginchensle Suyten
 In doncker putten onclae
 Daer laghen sy deelich in myten
 In sojnce tormenten swaer.

Dus gheweldich sy verraken
 Den onschuldighen goeder tier
 De Schaerianten seer vraften
 Maecten blijdelich goede chier
 Den roof sy aldus deelen
 Dus berstroyt der pelgrims aertsch goet

Wol. 11. 8. 1.

Wol. 11. 6. 8. 1.

Dooz den ge-
 nen die sy
 sochte / soude
 de verrader
 300. gulde ge-
 hat hebbe / so
 verre sy hem
 gecregen had-
 den.

De goetgierige de inweelen
 De bloetgierige krijgen t'bloet.
 Al ist dat de vrome verlossen
 Dit tijtliche / dies niet te min
 Door gelooue sy bekieken
 Dat ewich is tot haer gewin
 Godt sal haer nemmermeer beswijcken
 Daer op zijn sy seer wel ghemoet
 Babel mach haer niet practischen

Ro. 8. e. 35. * Niet s'heyden van Gods liefde soet.

De i'lefde Gods berwint seer crachtich
 † Daer t'geloof door de liefde wercht
 T'geloof is Gods gawe warachtich
 Door liefde zijn wy daer in ghesericht

Gods liefde ghesloet in onser herten
 Door den Gheest der waecheyt gesent
 Die troost den zinnen in smerten
 Die om gerechticheyt lijdt torment.

In lijden / dyck en tormenteren
 Waren dees bymoedich gesint
 Een ginch haer examineren
 Door de bekeerde rechters blint
 * Met Diato haer handen dwaende
 Meynen haer onschuldich wassen niet
 Met Keylers Diacaet haer ontslaende
 Maer blijuen bloetschuldich besmet.

Ro. 8. e. 24. * Met Diato haer handen dwaende
 Gods ewich lof te vermeeren
 Spraken van beren onbeuereet
 Wy geloouen het woort des Heeren

1. Joã. 5. a. 7. Jac. r. b. 17. Een Vader / Soon / en heylige Gheest
 † Dees drie zijn een Godt warachtich
 † Dan hem comen alle gauen soet
 Sijne gheboden eendrachtich
 Beleden sy recht ende goet.

Sy gingen twee machden pijnen
 Luxet hadden de tyrannen acht
 Dat wy alle in smerten berschijnen
 Door vrouwen boort worden gebracht
 Van dees natwetlich experency

zpebben

Hebben sy geen redelicheyt geleert
 Sy maken daer af cleyn meney
 Dus zijn sy tyrannich bekeert.
 Godt die wonderlijck en crachtich
 In zijn swache leden openbaert
 Door zijn liefde sterckende machtich
 Heeft by haren mont wel bewaert
 So dat sy in lijdens trueten
 Betroost waren bymoedich sijn
 * Met God sprongen ouer de mueren
 Niet baelende eenich gepijn.

10. a. r. 8. c. 30

Inden Keyt werden sy geuangen
 Wande rooiers in handen getroost
 Int lijden was haer verlangen
 Vanden bleesche te zijn verlost
 Om te strijden sonder verflouwes
 † Waren strijt tot een salich ent
 Om t'gelooue te behouwen

2. Tim. 4. a. 7

Te winnen de troon excellent.
 Den achtthienden Julij clare
 Leest drie machden zedich gemaniert
 Waertimen in de Wiersehare
 Daerinnen gewelt tegen recht hantiert
 Den elfsten Octobris int berleeren
 Quamen ter Wiersehare drie vrouwen tenk
 Een oude vrou* ruedeudich in eeren
 Een weduwe erbaer / met een dochter van
 Ghent.

4. Eld. 2. f. 43

2. Tim. 4. a. 8

Apo. 2. b. 10.

2. Tim. 5. c. 17

Sy zijn op twee stonden berwelen
 Van leuende liue ter doot
 Wan de woulen leelije begreuen
 Ist niet een tyrannich groot
 De bter hebben sy verbronden
 Int water / so men beeken versmoort
 Twee onthoof / dees ses lieue tronchen
 Sijn aldus by nachte bermoot.
 † Christus heeft boort alle geleiden
 De zijn tot een exempel waert
 So zijn hem dees na ghetreden

1. 10. el. 2. c. 17

Maer

Haer leuen totter doot niet gespaert
In Christo volstandich sy bliuen
Haer namen zijn hier niet gelet
Haer kraem in 's leuens boeck gescheuen
By al die leuen na s'weeren wet.

Wabels tyzantsij moecht ghy sprozen
Om dat haer rijcke woert verhoort
Sy hebben met branden / smozen
Deel geboot om des Heeren woort
Veruolcht die in vreden God vzeelen
Wt tiant geiaecht / om lijf en goet
Sebrocht / gemaect weduwen en weesen

Och wjake roept conshuldich bloet
Ma de wijse: T is nu schier al bet
uult ons Hoeders getal.

Hoort blieden al // hier in dit aertsche
Maect nu een blij geschal (dal
En wilt doch vruucht vrbouwen
Den wech seer smal / treet met dat lief getal

Diemen rekent mal
Ja booz sorten en doozen
Diemen verworjet en oock verbrant
Somen macht sien te Waerlem opt zant
Doen daer twee stojuen
Noyt grooter vruucht
Die meer mijn hert verhuucht
En oock berwecht tot duecht
De croon is haer verwozen.

Al bande poort / quamen sy onghesloort
En gingen vrolich boort
Ja danken ende spronghen
T is noyt gehoort / tgeen datter is gehoort
Waer hoeders met accort
Al tot haer zyn ghebonghen
En hebben ghecult voo haren mont
Dooz brant der liefden int hert gegront
Is boort ghecomen
Noyt groeter vruucht
Die meer mijn hert verhuucht

Jozan ende Clement.
En oock berwecht tot duecht
Almen daer heeft vreenomen.

In Schoutens huys // bracht mens mens
Dees confus
Dat was haer een groot cruys
Den Daep dedens daer halen
Al met geruys // qua by en maect ghebryss
Ghy hebt een quaet abyss
Daer in dat ghy seer dwalen
Icy seyde int weerdighe Sacrament
Wet welke is Christus vleesch present
Sy seyden / tis loghen
Noyt groeter vruucht
Die meer mijn hert verhuucht
En oock berwecht tot duecht
Sy bliuen onbedroggen

Tgeschiede daer dat me het woort Gods
Wijmoedich openbaer (laer
Op Schoutens straet ginck betclaren
Woo swerels schae // al sonder vrees oft
Tot betering van haer (baer
Snachts doen mens ginck beswaren
Diet boort en bewaert sal satich zyn
Beurijt van de ewighe welcke pijn

De werelt sal weenen
Maer dees in vruucht
Dus is mijn hert verhuucht
En woort verweert tot duecht
Want Gode salt haer verleenen.
Als nu den dach // aen quam meecht dees
aens lach

De Schaeptens met verbjacht
Wt Schoutens huys zyn ghetreden
Deel volck O wach // dz daer seer vroentich
En maecten groot beclacht
Maer sy hebben ghebeden
En spraken al met woordkens soet
Och wilt doch bewijsen opprechte boet
Laet af van sonden

Mat. 7. e. 27.
Rom. 2. b. 15
Luc. 6. c. 25
107. 16. a. 20

Mat. 3. a. 2.
4. b. 1. 7.
Mat. 1. b. 15.
Luc. 7. a. 3.

Luc. 10. e. 20.
Joh. 4. a. 1.
Apo. 21. b. 27.

Gen. 4. b. 10.
4. Es. 15. b. 10

Van Jozan
en Clement
verbrant te
Waerlem / int
laer 1557.
Dat tesammet
van Jozan
haer. fol. 135
1. 107. 1. 6. 16.

4. Es. 2. e. 43.
2. Tim. 4. a.
Apo. 2. b. 10.

Noyt grooter buecht
 Die meer mijn hert verhuecht
 En oock verwecht tot duecht
 Alsmen daer heeft beuonden.
 Sy zijn geseft // doox des werelts gewelt
 Sconten Dienaers om gheft
 Daer hecft men haer ghelesen
 Placcaet vertelt // dinhout heeft so gemelt
 Sy moesten zijn gequeit
 En daer na sijn betrouwen
 Dat niemwe Testament moest achter staen
 Des Keyfers placcaet dat moest boort gaen
 Sy moesten steruen
 Noyt grooter buecht
 Die meer mijn hert verhuecht
 En oock verwecht tot duecht
 Want sy nu zijn Gods eruen.

Doet viele net // dese twee schaepkens bet
 In een byerich ghebet
 Tot Godt met groot verlangen
 De schout besmet / had haer dit geert belet
 Bedoenet schein de wet
 Haer hoofden lieten sy hanghen
 Daer na spraken sy de Heeren toe
 Met lachende mont / met blij gemoe
 Sonder verhooren
 Twas groote buecht
 Die thert wel seer verhuecht
 En oock verwecht tot duecht
 Datmen dit sach gebueren.

Daer stont bereyt // twee palen hoort des
 Oock toyt en hout planteyt (scheyt
 Daer deebmensle na leyden
 Om gheen quaet seyt // maer doox gehoort
 saemheyt

Stouen sy om de waerheyt
 In Gods lot te verbejden
 God deebse bystant al inder noot
 Apo. 2. b. 10. Sy bleuen getrou tot inder doot

† Laet

† Laet ons verbijsden
 Met grooter buecht
 Van herren sijn verhuecht
 * En alrijt staen na duecht
 Nu en tot allen tijden.
 † Woet tot int ent // bleef Jozan en Clemēt
 † Christus hebben sy bekenē
 Doox Wintren ende Weeren
 Sy sullen tent // de* Croone extellens
 Ontfaen in s'hemels tent
 † Met Christo domineeren
 † Met witte cleederen aengedaen
 * Als Elias op Sions Berch sach staen
 Met blijde langhen
 † Wan grooter buecht
 Sullen sy worden verhuecht
 † Ghelooft al van haer duecht
 Wilt hier oock na verlangen.
 Als was gedaen // haer woerden en bzaen
 Bejenden sy boort te gaen
 Haer Boecken te verbanden
 God schicte sac // anders dant was getaen
 Tvolck sacht met sjuer aen
 En greep daer na met handen
 De Heeren verlieden allegaer
 Doen woerden de boecken onder de schaer
 Tvolck greep met verlangen
 Noyt groote buecht
 Die meer mijn hert verhuecht
 En oock verwecht tot duecht
 Sy worden blijdt ontfangen
 Een tontjou tent // had haer geloof bekenē
 Al boort de Heeren blent
 Die met buecht was bevanghen
 Als was geent // haer baren met toyment
 Doen meynt sy pestinent
 Te gaen haers Broeders gangen
 Maer baren heeft daer leuen gecost
 De Heer heeftse wien bleesche verlost

Apo. 19. b. 7

Joh. 4. b. 8.

mat. 24. a. 17.

† mar. 10. c. 32

4. esd. 2. f. 43.

Apo. 2. b. 10.

† apo. 20. a. 4.

† apo. 6. b. 11

* 4. esd. 2. f. 42.

Ejal. 4. a. 2.

Joan. 5. c. 29

I. Jol. r. a. 2.

Apo. 2. b. 10.

Daes

Een Liebeken van

Daer moet sy niet bliuen
 Noyt groeter vuercht
 Die meer mijn hert verhuecht
 En oock verwecht tot duechte
 Dat Godt haer nam in rusten.
 Wincen onuroet/ich bid v met ootmoet
 Dat ghy Gods kinderen goet
 Laet woonen in v Landen

4. Cl. 15. b. 8. Weest niet verwoet // Noyt ge' onschuldich
 Aemmerc wel wat ghy doet (bloet)

Zach. 2. b. 8. E volck Gods gaet ghy verhanden
 Och het is van v so qualijck gemaect
 Dat ghy God aen zijn oochappel raect
 Mer v bedrijuen
 Als sy van vuercht
 Van sullen zijn verhuecht
 Beloont al van haer duecht

Luc. 17. c. 26. Sult ghy daer buyten bliuen.

E Nae de wijse: Jesabels Priesters
 zijn opghestaen.

Hier wort v
 haelt vā Cal
 leke Strinc
 die gedoot is
 int jaer. 1561

A Linnen screef dyck vijfhondert eenen
 tselich Jaer
 De beertiende Oogt gebuerdet open-
 Tot Yper binnen der stede (baec
 Dat ich Gods belofcen heb geuonden waer
 Mer Paulo geen vrede
 En vant ich mede.

Als ic accordeerde/ bytenden hier op acht
 Mer dyonchaeris/ afgodische en dieuen ge-
 De werelt heeft my geprefen (nacht
 Dat ic dit moeste laten/ vant ic my wijs be-
 Oft deelachtich souc ick wesen (dach)

Apo. 18. a. 4. Haer plaghen in desen.
 Fornicateurs/ v vleeschelijck ghesint
 1. cor. 6. b. 10 En hebben geen deel/ so Paulus ontbind
 In Gods rijcke vercoep
 Mat. 18. a. 7. Sy moeten wt dit aerische* vetteeren als
 een kind
 En worden eerst al bozen

† Wan

Calleen Strinc.

fol. 43.

† Wan niens herboien.

Twee mandamentē zijn ons gegent saen
 Deerste wy bindē in Marco gelthreue staē
 Hoe Christus roept ten stonden
 De geloouige gedoopt die sal int leue gaen
 Daer boete van stonden
 Aen is benonden.

Joan. 3. a. 7.
 mt. 16. b. 15

† De oude Adam moet hier af zijn gheleyt
 Wat Gods gemeente daer Paulus af seyt
 Mer dit suyer zijn ende reene
 † Wiet niet al slaet/ en hē wt Sabel scheidt
 Die en zijn weerdich gheene
 Christus ghemene.

Rom. 6. a. 6.
 Eph. 4. c. 22.
 Mat. 17. c. 37
 † apo. 18. b. 4

Keyfers mandamentē zijn, in zijn landē al
 Wie sult beuel boldijgt/ dat mē se brandē sal
 Mercht vriedehens ydone
 Wolcht ghi Christus na/ ghy coemt in bāden
 Haer des leuens* Croons
 Staet voor v schoone. (al Apo. 2. b. 10)

† Tis noot dat de dagen hier zijn vercoyt
 † Conschuldich bloet roept wrake dat daer
 is ghescoyt
 Wan nu aen tot Abels tijden
 † Is dy de verhuereerdige nau behoude woxt
 Wat sal den godloosen tijden
 Vermaledijden.

mt. 24. b. 22
 † 4. cl. 15. a. 9.
 Apo. 6. b. 10
 † Gen. 4. b. 8.
 † 1. pe. 4. b. 18

† Sellsē als strou/ schijft de Propete saē
 Is in ee gloeyendē ouen haefelijc verbaen
 Veel rasscher in oncreen
 Sal den godloosen voor daenschijn Gods
 bergaen

Mal. 4. a. 10

Al inden wach des yeren
 Mer swaer verkeeren.

* Als dat verschijtelijc ordeel des yee:
 ren sal geschien

mal. 25. c. 32

† In steenrootfen en holen sult ghy betuol:
 gers biten

Esa. 2. c. 19.
 * Oze. 10. b. 8

* En roepen: Bergen wilt ons decken
 Als ghi daenschijn des yeren sult aenken

Luc. 27. c. 29.
 Apo. 6. c. 16.

S

waer

Een Liebeken van
 Daer en sullen gheen plecken
 Sijn om vertrecken.
 Hoe soudemen vreesen swerelts reghen-
 ten stranch
 Sy namē de leden van eender maget cranc
 Sy gingen se so tracteren
 Dat sy dooz doot wert gedragē bande vane
 Hoe sullen sy haer exciteren
 Inden dach des Heeren.
 Woor Annas ende Caiphas heeft Godt
 haer mont bewaert
 Haren euen naeste en heeft se niet beswaert
 Hē sachse crisste landen
 Doen namen sy ydlaeract van den Keyser
 onghelpaert
 En leuerden haer in banden
 In Dilatus handen.

2.ma. 7.24. † Schat/ goet/ en ghelt presenteerden sy
 haer op dat termijn
 Hadde sy wille laren hare Wuydegom des
 Oft haer tot dien begeuen (uijn)
 mat. 10. 6. 33. Sy sprack: † Wie hem verlaect/ sal hy ver-
 2. Ti. 2. h. 12. laecten sijn

Woor den Wader berheuen
 So staet ghecheuen
 Den achtenden Octobyt mettē dage saen
 Om skeyfers biēdt te wesen ist Oordeel
 boort ghegaen
 Sy sprack booz sterchts aenschouwen
 Ghy hebt my veroordeelt ten byere/ sco-
 nincks beuel ghedaen
 Dus vrees Gods ordeels benouwen
 Dat hy sal houwen.
 Olof vrienden dit is booz een Testament
 Hoe Calleken Strinx den loop hier heeft
 gheent
 Tghelooue behonden crachtich
 En vrees Sweert noch wyer/ volcht Christus
 Num excellens

2. Ti. 4. 8. 7.

Sijn

Wraage en Antwoort. fol. 44.
 Sijn belofcen zijn warachtich
 Sijt dit ghedachtich.

C Na de wisse: In doors ghewelt
 lach ick genaen.

E En ewige vruecht die niet en sgaet
 Coemt my altyts te boen
 Dat is de Weete mijn toeuertlaet
 Die my sijn stem laet hooren
 Dan crijch ick sulcken vruecht
 Hijn hert dat is behuuche
 Als by my coemt beschouwen
 De Weet dooz zijnen gheest
 Weert van my alle tempeest
 Op hem alleen staet mijn betrouwen.

Noyt meerder vruecht in my en was
 Dan nu in dese tijden
 Hijn trueren vergaet my also ras
 Gods woor ick sulcken vruecht
 Als ick denck om deewich goet
 Dan heb ick sulcken moet
 Dat ick niet can vertellen
 Van vruechden en tollst
 En vindich gheenen strijt
 Al ist dat sy my quellen.

Te recht heeft wel de Weete gesept
 † Ich en sal geen wesen laten
 † Ich make booz haer de gebede bereyt
 † Die my hier niet en verlaiken
 Maer die my hier belien
 Die sal ick tallen tien
 Belisden allegader
 Woor mijn hemelische Daer
 † En vrees niet ghy cleyne schaer
 † Ich ben alleen v ontlader.

Hoe soudich mogen zijn beswaert
 Als ick sulcken troost binde
 Dat hy my als zyn v oochappel bewaert
 Seggende/ mijn bentinde
 † Hach een H oeder haer vgen hert

Een liet van
 Wraage en ant
 woort/ twelc
 Peter van
 Wernick (so
 alst schijnt)
 ghemaecht
 heeft. Leest
 zijnen Brieft
 fol. 90.

Joh. 14. h. 18
 110. 14. 2. 70
 † Luc. 12. 8. 80

Luc. 12. 5. 70
 † mat. 11. 4. 28

Sach. 2. 6. 8
 Esa. 49. 6. 25

S s n

Wer

Een Liedeken van

Verlaten, dit wel berline
 Al waert oock dat zyjt dede
 So en sal ick b nemmermeer
 Verlaten, doet na mijn leer
 Maer brengen in hemels lieds.

Alsulcken troost heb ick ontfacen
 Gheen vrese en coemt my ane
 Dat heeft de weete God gedaen
 Met zijnen soeten bermant
 Nu en vrese ick swercet noch gloef
 Daer af danck ick den Heere e loef
 Dat hy my so coemt stercken
 Die op den Heere betrou
 T is wonder wat hy aenschout
 Als God in hem toeme werken.

1. Cor. 2. a. 7. * Maer twerck Gods en wort niet geseit

Met vleeschelijken oogen
 Het moet al inden geest geschien
 Anders en macht niet doogen
 Wie daerom doet eenich blijt
 Het is al verloozen tijt

mat. 18. a. 3. Sy moeten eerst herbozen wesen

Joan. 3. a. 3. Wt water/ gheest/ en bier

Al na Christus manier
 In een nieu leuen berlesen.

Col. 3. a. 20. Gheen menschen en maghen die beuroden

Sy moeten haer eest beheeren
 En haer* goetduncken van haer doen
 En volgen het woort des Heeren
 So Christus sprecht voorwaes

Den. 12. a. 8. En wil my yemant volgen naer

mat. 8. e. 34. Die moet hem eerst verslaecken

Joan. 12. e. 26. En dragen zijn Cruyce by

Wt liefden volge my
 De waerheyt sal hy smaecten.

Joan. 8. e. 32. Zol prijs/ en eere sy God vermaect

Die my zijn waerheyt schoone
 Wt groeter liefden heeft verclaert
 Wan zynen hoogen thronus

Dagh efi Antwoort. Fol. 45.

Het is eenen miden Weert
 * Hy gheeft elck wat hy begeert
 † Die inden geest en waerheyt beden
 ‡ Die gheeft hy sulcken mont
 Die noyt mensch en wederkont
 Dooz zijn genadicheiden.

Mat. 8. a. 6.
 7. a. 7.
 † Joa. 4. e. 23
 ‡ Lu. 21. b. 19.

Dus bid ick alle vrome lien
 Die daer de duecht hanteren
 En wilt niet op de groote hoopen sien
 Met al haer quade manieren
 Want in Egoze vintmen gaen
 * Datter veel meer sal bergaen
 Dan daer behouden sal wesen
 Ghelijck de groote bloet

4. efd. 9. b. 23

Merder is dan een duppel soet
 Dit is Gods woort hooge gepiesen.
 Als ick booz worden was geleyt
 Met enen blijden moede

De Heere dooz zijn genadicheyt
 Om my te helpen by spoede
 Doen heb ick mijn hooft ontdeckt
 En vracchde met woorden perfect
 Mijn Heeren wat is b begeeren
 Dat ghy my dus hebt ghebaen
 Ich en heb b niet misdaen
 Oft betoogt my ick salt beweeren.

Eijt ghy gedoopt vracchde een Raettheer
 Waer op dat ick antwoorde
 Ich ben gedoopt na Christus leer
 Also my dat behoorde
 Doen vracchden sy na t Sacrament
 Oft God niet en was present
 Ich seyde: † Hy is opgetelen
 Hy sit ter rechthreant
 Wan zynen Vader triumphant
 Waer ick hope te wesen.

mat. 16. e. 19.
 Luc. 24. d. 50
 Asto. 1. b. 9.

Doen vracchden sy my al na de Kerck
 Seer strango sy my aenschouden
 Ich seyde: † Ten is niet des Heeren werck

Mat. 15. a. 9.

S. 8. 14. Al dat

Al dat sy onderhouden
Maer tegen de waerheyt reem
Dat bewees ick haer gemeen
Die daer by my laten int ronde
Ick bjaechde: Gods hinderen sijn
Hoeten sy niet geestelijc sijn
Sy seyden/ta/met haren monde.

Hoe coemt dan dat ghy geestelijc heet
Ende dander wereltlijcke scharen
Doen bewees ick haer met woorden brees
Dat sy al Secten waren
Want Christus spreect selue siet

Joā. 17. b. 9. † Woorde de werelt en bidde ick niet
Maer hoor haer die ghy my hebt ghegeuen

Joā. 17. b. 16. † Want sy oock niet en zijn
Want de werelt. so ick en bin

2. Tim. 2. b. 17. † Daeromme worden sy verdoeuen.
Doen bjaechdich/mijn Heeren/wat segt

ghy nu
Cont ghy my anders betogen
So wil ick van sonden aen volgen
Ma mijn beste bermoghden
Doen seyden sy metter spoet

mat. 26. c. 25. † Als de heere bjaech dat broot loet

1. Cor. 11. c. 22. † Ende seyde: slemet/et/dits mijn lichaem
Dat hoor b woijt gegeneu saen

Hoe wilt ghy dit verstaen
Waet dan niet Sod selue be quame?

Woen bjaechdich oock met woorden ras.
Dat broot daer wy af spreken sijn

mat. 27. d. 34. † Of dat Christus lichaem was
Dat hoor ons gebjochen soude zijn

† Dwelck daer aenden Cruyce hinch
Ende so veel lijdens ontfinck

Bewijst my dat ick sal geloouen
En segt dat nemmermeer

mat. 26. c. 25. † Of ghy doet Christus oneer

Luc. 22. b. 19. † En tholck doet ghy verdoouen.
3. Cor. 11. c. 22. † Sijn Auontmael/wilt dit se u niet

En heeft hy niet gehouwen
Aer dienen/ moorders/ oft sulcke liem
Oft dijschaets/ oft schenders der vrouwen
Oft gericge/oncuys/vol haet
Vol waerheyt obstaet
Dan sulcke daer staet ghehuenen

† Dat sy alle ghetijc
Deruen lullen Gods rijc

Ten sy dat sy beteren daer leuen.
Al was Judas oock mede int getal

Sijn werck dat was verborghen
Maer Christus die wilt te bozen wol al

Dat hy hem soude herwoigen
Dus en mach niemant dan

Seggen, tly wijf oft man
Datter yemant was inne

Die anders hadde ghedaen
Dan na Christus vermaen

Sy waren geestelijc van sune.
Doen bjaechden sy oft Christus dat Lam

Dan Adam niet bleesch en ware
Ick seyde: dat hy van bouen quam

Dan zijnen hemelschen Ware
So Christus spreect met woorden bloot

† Ick ben tieuende hemels broot
Die ban bouen ben beueu

Dat broot/hoojt dit gheschal
Dat ick b geuen sal

Is mijn bleesch hoor des werelts leuen.
Woorde seydbich/mijn Heeren zijt dieg wel

hoet
Wat Paulus doet berueruen

Dat de aerliche Adā / noch bleesch en bloet
Sodg ritche en sal eruen

Waer Christus van Adams natues
So en waer hy niet reyn en puer

Hy soude oock Aerde zijn geworden
So Godt selue seyt claer

† Ghy sijt Aerde en sulc hier naer
S. s. iij In Act.

† In Act.

Gala. 3. c. 29
Apo. 22. d. 17

Joan. 3. c. 31
Eph. 4. a. 9.

Joan. 6. c. 51

1. Cor. 15. c. 50

Eccl. 17. a. 8.

In aerde berkeert worden.

Doen brachden sy my opt selue pas

Is Godt als sulcx niet machteich

Dat hy dat bleesch seer broos als glas

Wem ghelijck maect so crachtich?

Ick seyde/ mijn Heeren/ hoorst

Hy betmach niet teghen zijn woort

Werthaet dit allegare

God spreect/ mijn woort bekant

† Sal ewelijck houden stant

Mat. 24. 6. 35.

Anders waer hy een luegnare.

Doen seydich/ mijn heeren/ ick arme gatt

Wat weet ghy van my te segghen

Wec ick ghedaen yemant ouerlaß

Wat wilt ghy my oplegghen

† Ick yemant die van my claechs

So bid ick dat ghyt ghewaccht

Ick wille contenteren

Segt doch mijn heeren by

Waeromme so coent ghy my

Sonder misdaet dan persequeren?

Woy en bangen v niet om v misdaet

Maer om die arme heelen

Die ghy berkeert met uwen boosen raet

Ghy soude wel al vernielen

Waert datmen v hier verien

Maer het is beter niet

Waert dat v leeringhe ware

Van Godt/ goet en sprecht

So ghy beroemt en secht

Ghy sout wel leeren int openbare.

De Heere spreect met woorden broom.

Mat. 7. 8. 6.

Also daer staet gheschreuen

Wylt seyt: † Ghy en sulc dat heylschdom

Al hoor de honden niet gheuen

Noch de Weertien/ baer die bediet.

Dooz de berckens werpen niet

Dat sy niet tot eenigher bren

Cwaert en heeren by

Ende

Ende beschueren by

Daerom en macht niet gebueren.

Doen seyde ick tot de Heeren blent

† Met liefliche gheruchte

Een mensche wert aen zijn werck bekent

En den boom aen zijn bruchte

* Een goet boom bringet bruchten goet

Twelch den quaden niet en doet

Wat bruchten cont ghy aen ons beschou:

Dan liefde/ pays/ en bie

En verbuldicheyt in lysden me

Tot inden doot sonder verflouwen.

Doen seyde tot my een Wape. eppies

Ick en gelooue/ wilt hoozen

Niet so wel datter een Godt es

Ick ghelooue al boozen

† Ik dat ghy in dit geloof

Blifft altyts euen doof

Ick segt v sonder misden

Ghy zift vermaledijt

En sulc den ewighen tiff

Inder Hellen moeten lysden.

Doen seydich tot hem met coelen bloe.

Hoe dorste ghy dit wisppeken

† Het opdeel behoort den Heere toe

Het quet sal by wel weken

Maer het is v manier

Te maken sulc gheriet

Ick segt v sonder veel te callen

† Dat v gheheel gebroet

En d'Agoderije diemer doet

Gheheel noch af sal ballen.

Wylt seyde: De Beelben en deeren niet

Die daer stanen aen allen hoeken

Sy doen niemant lysden noch bediet

Het zijn der simpelens Woeken

Wylt seyde: Woorst oft ghy wilt

Weer de letter oft dat Wilt

† Ik niet gelijck om leeren

Mat. 7. 6. 27

12. d. 33.

Luc. 6. 6. 43.

(wen

Ro. 11. 6. 19.

Pe. 10. d. 30.

Dan. 8. d. 25.

2. Tess. 2. b. 8.

Apo. 18. b. 8.

S. 8. b. Sijn

Een Liedeken van

Sijn sy niet beyde doot
Daeromme seg ick v bloot
Datmen met Weelde wel God mach eeren.

Ro. 15. 8. 4. Wat ons de heylighe Schifftuere
Begenen is vanden heylighen Gheest
Tot oprechten labuere
Ero. 20. 8. 3. Maer! Weelden ende Afgoden
Deut. 5. c. 16. Heeft God so sterck verboden
† Deut. 7. b. † Die Weelden ofte Afgoden maken
Sap. 14. b. 8. Die zijn bemaeldijst

So Godt dat selue belijst
De Helseche pijn sal by smaken.
Doe vhaechde sy my na mijn Kercke ras
En waer dat ick sie hielde

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem
In eenen gheest en een lichaem
Apo. 12. b. 6. † De vrouwe diet Mannen vaers

Woo; den Waech stout onberuaers
Tot sulck een Kerck ben ick inne.

Eph. 1. c. 23. † Totten Ephesen vintmen claes
2. b. 15. 5. c. 23. † Al van dees Kercke reene
* Col. 1. b. 18. * Dat Christus is het hooft van haer

Wleesch en been van zijnen beens
† Dees Kerck en leest niet meer
Maer haer leuen is de Weer

Gala. 2. c. 21. † Haer vleesch dat is geslozen
Rom. 6. a. 4. † Wan bouen is sy gedaelt
Gala. 5. c. 24. * So ons Joannes verhaelt
* Apo. 21. a. 4. † Dees Kercke blijft onbedozen.

W Kercke als men daer wel op leet
Het mocht elck wel bemoyen
Sy is tegen de waerheyt ingeset
Maer God die sake wtroyen
Wantmen daer anders niet
Dan Afgoderije en lies

Wraege en Antwoort.

fol. 48.

Tis walchlijck boos speeren oogen
Nochtans leyt elck gemeen
Tis Gods Wuyt en anders geen
Och Godt hoe moercht ghijt gedooogen.

Dus bid ick v siet elck wel toe
En wilt v met God beraden
Wacht v banden onnosfelen bloe
Oft ghy mist Gods genaden
De welcke hy rijckelijcken schenck
Die hem alrijts ghedenck
Maer die zijn wtueroezen
Aentast ofte ghenaeck
Sijn oochappel gheraect
Ende op hem valt Gods toren
Ick bid v Woeders en Suffers gemeen

Sach. 2. b. 2.

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem
In eenen gheest en een lichaem
Apo. 12. b. 6. † De vrouwe diet Mannen vaers

Woo; den Waech stout onberuaers
Tot sulck een Kerck ben ick inne.
Eph. 1. c. 23. † Totten Ephesen vintmen claes
2. b. 15. 5. c. 23. † Al van dees Kercke reene
* Col. 1. b. 18. * Dat Christus is het hooft van haer

Wleesch en been van zijnen beens
† Dees Kerck en leest niet meer
Maer haer leuen is de Weer

Gala. 2. c. 21. † Haer vleesch dat is geslozen
Rom. 6. a. 4. † Wan bouen is sy gedaelt
Gala. 5. c. 24. * So ons Joannes verhaelt
* Apo. 21. a. 4. † Dees Kercke blijft onbedozen.

W Kercke als men daer wel op leet
Het mocht elck wel bemoyen
Sy is tegen de waerheyt ingeset
Maer God die sake wtroyen
Wantmen daer anders niet
Dan Afgoderije en lies

Wilt v met my verblijden
† fondeert v op den verworpen steen.
En vrees torment noch lijden.
Verhuecht doot; vrolijckheyt
† En maecht v lampen bereyt
De liefde en laet niet verflouwen
Vlaech v gaer metter spoet
Wen Wyrdgom te gemoet
* Hy wil dat Auontnael met v houwen.

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

1. cor. 12. b. 13. * Ghedooper al te saem

† Hy wil dat Auontnael met v houwen.
C Naas de wisse; het was een
Golevarinne.

Apo. 3. c. 20.

Geroect ben ick van binnen
Al om te maken bekent
Hoe wy met hert en linnen
Tpyer buyten der Bede tent
Sochten te leuen mer vrede
Al na der Hemelseche Bede
Was onsen werch seer excellent.
† Gelt/goet; v;rienden en magen
Versteren wy openbaer
Op dat wy al ons daghen
Christum souben volgen naes
* En oock ons eyghen leuen
Hebben wy ongegeuen.

Wā sommige
vredē/hoe li
genāgē wor-
dē tot yper/
int iaer 1561.
† apo. 21. a. 1.

mat. 19. c. 19.

mat. 19. c. 19.

mat. 19. c. 19.

mat. 19. c. 19.

mat. 19. c. 19.

mat. 19. c. 19.

mat. 19. c. 19.

mat. 19. c. 19.

mat. 19. c. 19.

mat. 19. c. 19.

Te leuen nae zijn woort eenpaet.

- Wsa. 12. 8. 1. Met twerch van onsen handen
 1. Tel. 4. b. 1. Wommen wy daer ons groot
 2. Tel. 3. 8. 2. Sy en comen niet tot schanden
 Naer door zijn ghenade groot
 Wsa. 34. b. 1. Wil God de zijne spijzen
 Mat. 6. c. 15 Dus wy hem louen en prijsen
 Col. 1. b. 14 Die ons verlost door zijn bloet roof.

Dit hebben de heeren vernomen
 Dozskende nae ons bloet
 Sy zijn seer haest ghecomen
 En schenen by na herwoot
 Joa. 15. b. 20 † Ghelijck sy Christus deden
 Veruolghen sy noch zijn leden

- Esa. 59. b. 15 † Die tquaet laten/en doen dat goet.
 Met stoeken/ sweerden/en roorden
 Quamen sy wel boozken
 Daer wy als dongekoorden
 Waren goet om te bespjen
 Werchende/hoort mijn verlaten
 Met de vroukens/die by ons waret
 Dat seer onlangs mochte gheschjen.

Sy quamen als ontkude
 Al met een groot ghedruys
 Sijnken bevrucht met kinde
 Liep haestelijck wten huys
 Sy was swaer ende banghe
 Sy hebben haer mede geuanghe
 Daer was om hoorzen een groot confuys.

Raert liep buyten der dueren
 Meester Claes seer onbeschaemt
 Die sachmen nae hem spueren
 Met een bloet sweert/dat niet betaemt
 Daer mee heeft by ghehouwen
 Och vrienden wilt doch aenschouwen
 Welcke de Christenen zijn genaemt.
 Ghequert zijnde van desen
 Heeft hy haer noch ontrocht
 Mayken ons vrouwe gheprezen

Heeft

Heeft oock noch haer kint besocht
 Inquisiteur als man onacht
 Heeftse ghegrepen met machye
 Met een bloet sweert bloedich bedocht
 Sijnen zert hy daer baerde
 Bloethongherich ende blint
 Mayken die haer vernaeerde
 Besocht zijnde door haer kint
 Wacht mijn kint/hoordemense spreken
 Hy heeft (soot is ghebleken)
 Hem seluen ghequert/als man ontkint,
 Die my quamen bespringen
 Spach ick aen met goet bescheyt
 De wiesepders die my vinghen
 Brochten my int huys ghelept
 Ick seyde: Wistenden ghemeene
 Wits om de waerheyt reene
 Met Gods woort heb icht haer daer bes-
 cheyt.

Thents van Waesten ghebooren
 Die elck zijn liefde iont
 Quam ons (zijn vrienden bercooren)
 Bellen, hoe dat met ons front
 Om bertrecken hy Adieu seyde
 Naer wt lieiden hy noch beyde
 Dat was door Meester Claes een hont
 Het was den wille des Heeren
 Ten doet Thents oock gheen gheuel
 Hen rich sonder annikeeren
 Die heeftet ontkoopen snel
 Het mocht herten wel berpieten
 Naer sy souden noch wel meer bergieten
 Tonnosel bloet, als woluen sel
 Calleken goebertierich
 Brochten sy oock gheuaen
 Altsits in lieken byerich
 Om Christo niet af te gaen
 Wy troost en, so dat behoorden
 Malcanderen met Gods woorden

Mala. 3. c. 7. 6
 2. Cor. 1. 4

Dit

Een Liedeken van

Wier mede wy d'groeten
 Met des Heeren briede gemeyn
 Die den d'ynck can verlosten
 Wilt dien groot ende cleyn
 Op dat wy mogen ydooone

4. efd. 2. f. 47.
 Apo. 2. b. 10.

* Ontfangen des leuens Croone
 Te samen in des Hemels pleyn.

¶ Na de wijse: Met daget wt
 den Oosten.

Wā Jacques
 hoe hy vertra
 den en genā-
 gen wert.

Och siet hoe d'ouue dingen
 Ick b' hier vertellen sal
 Die my geschiet zijn sonderlinghs

Wsa. 41. b. 10
 Jsa. 17. b. 18

Wilt hoorzen na mijn verhal.
 Daer quam al een Raetheere
 Den welken ick wel can
 Woor: eenen goeden; bysent van eere

Act. 19. f. 21

Raet hy wert my een Tyrā.
 Hy socht na my seer cloecke
 Seggende, hy had een Brief
 Hy woud my comen besoethen
 Wy kende my en hadde my lief.

Als hy my heeft vernomen
 Met een so soeten stem
 Wiet hy my willicome
 En bad my te gast by hem.

En als hy van my hoorde
 Dat ick niet bliuen en mocht
 Hy gal my so liefstijche woorden
 Als hy hem hadde bedocht.

Hy sandt een Boode seer stille
 Te Leeuwerden inden Raet
 Al om commissie wille
 En een d'uerweerder misdich en quaet.

Als sy waren gerede
 Sprack hy met valscher hert
 Dat ick van mijn waer en werck mede
 Son byngenen, hy bytendlich begeret.

Mat. 26. f. 48

¶ Seer liefstijch by my groot

Sijn

Jacques.

Fol. 50.

Sijn hert en heb ick niet vernomen
 Want hy sprack tot my so foet.

Terwisten deed hy halen
 Den d'uerweerder die quam an
 Spijstich sprack hy daer booz; alle
 Wangt hem/siet hier is die man.
 Daer deed hy my aentaken
 En heeft gesproken: hout dat
 Sy hebben gelocht met haesten
 Ende my rontom betast.

Wsa. 12. b. 59

Doen leydick: O mijn Heere
 Wat hebt ghy nu gedaen
 Why doet b' seluen groot onere
 Dat ghy my dus hebt berraen.

Ick heb op b' mijn leuen
 Betrou: en alle mijn goet
 Hoe sydy dus ontrou besleuen
 ¶ Wat ghy so staet na mijn bloet?

J. W. 9. b. 10

Hy sprack: Ick moet b' binden
 Mijn eede hebbe ick gedaen
 Nu zijt se byden/ laet b' binden
 Opt huys moet ghy met my gaen.

Woen ginch by my daer ielen
 Zijn weede tyannische macht
 En na dat inhoud van desen
 Heeft hy noch na vier mans gentaecht.

Ick en wille niet bedragen
 Maer hebby in eeniger oof
 Yemant ouer my hoorzen elagen
 Hy sprack: Dat heb ick niet gehoort.

L. W. 4. b. 15

¶ Ghy en zijt niet ghenangen
 ¶ Om eenige misdoet kwaet
 Maer ghy hebt Reters aengehangen
 Mijn heeren ten is nter waer.

Sydy oock niet een herdooper
 Neen ick mijn Heeren, doopt my
 Een doope heb ick alleet propet
 Ontfangen in a speeren woort by.

Act. 18. f. 19

Ende na de Roomsche kercke
 Te hebben

Act. 15. b. 19

Te

hebben

Hebben sy my genrecht
Dat en is niet Godes wercke
Wey ich daer op gewaechte.

Daer gaf hy mensch lichten
Al met een droeuich samblant
Als by hem wel beduchte
O Jacques moelst vallen in mijn hant
Ick had so wel mijn betrouwen
Gylacy op b ghesoudeert
Het sal b mensichmael betrouwen
Ick heb so lang by b verheert.

Mat. 5. 8. 44 * Maer geerne vergeef ich b desen
Luc. 6. 1. 27. Al wt mijns herten gront

De Heer wil b genadich wesen
Wegheer ick tot alder stont.
Jacques ick b wel behanche
Wey ich daer inne misdaen

My dunct hoor Godt ick niet en wanche
Want na mijn eedt moest ick voortgaen.
Dunct b desen handel vromen
Dooz Godt en der menschen schaer
Den tijt sal noch wel comen
Dat ghijt sult worden ghwaer.
Hy landt my in de Steone
Weyt (sprack hy) men sal b meer
Te Leeuwerden van onsen geloue
Ondersoecken/en van b leer.
Als ick daer sat gheuanghen
Onam binnen mijn huylicou
Doen worde my also hanghe
Als ick sach haer droefheyte en rou.

Den Duerweerde met herthebe
Stont tegen en siet haer van my
Veel waren daer die weenden mede
En baden/och laerte comen by.
Ten mocht niet langhe dueren
Sy was beuaen met kindt
Als ick haer sach aldus trueren
Sprac ick : Och gaet vuyt mijn bekindt.

Troost

Troost b nu inden Heere
Om Godes woort den ick genaen
Ten sal b niet zijn tot oncere
Want ick hebbe niemant misdaen.
Sy antwoorde my: Die Heere
Stercke b inder waerheyt
Strijf bjomelick tot zijnder eere
Die croone is b bereyt.

Och mocht ick by b steruen
Dat waer my een groote vruethe
En by b tleuen beueuen
Hijn hert sou zijn verhuethe.

Och Suster wuetercozen
En hebt doch geen bedriet
Al moet ick nu treden boezen
Den wille des Heeren geschiet.
Den Duerweerde mocht niet lifden
Was gaet van hier heeft by betmont
Ick seyde: Och laet Godt betijden
Het ons noch een cleyne stont.
Daer worden wy gescheyden
Van een met groote droefheyt
Die Heere die wil ons bereyden
Bliscchap inder ewicheyt.

Jacques heeft dit ghesongen
Daer hy lach geuanghen kwaer
Geweldich is hy dooz gebongen
En rust nu onder den Altaer.

Ma de wisse: Ick dancke b
leue Heere.

O Heer Godt ick mach wel clagen
Het sichten so mensichsake
Dat nu in dese dagen
Geschiet is so groot gewalt
Om dat ick b woort aenhangs
Lijde ick so grooten noot
En legge hier geuanghen
Sy dieffen my al metter doot.
Sy hebben my gebonden

Et ij

Seuoets

1. Jo. 4. 19. 15

4. ed. 2. 1. 44

2. T. 1. 4. b. 8.

Apo. 2. 1. 10

Mat. 5. 1. 100

26. D. 41.

Apo. 6. 1. 90

Wande be-
kenenisse
des geloofs
vā Ja Schus
gheuanghen
wefende te
Wyeu.

Genoert hoor de Ouerheyt
Om uwen naem te berconden
Dooz b genade was ich bereyft
Doen deden sy my vragen
Wat onse gelooue weer
Daer op was mijn ghewagen
Dat is na Christus leet.

Op dit geloof ben ich gedooptes
Hebbe ich dooz haer bekant
* Als Christus selue ontknoopt
Onsen trouwen heylant
In Marco staet ghescreuen
In sijn seftende pleyen
Den geloouigen salment ghenen
So Christus woot ons leert gemeyn.

Wanden doop der kinderen cleene
So bzaechden sy my al boozt
Ich spach met goeder meene
Dat bindich niet int Gods woot
Wilt by de Schrift doozloopen
Christus heeft niet geleert
Den ongeloouigen te doopen
† Sy en sijn van sonden eerst bekert.

Daer op hebben sy geuraget
Oft ich sulchs niet woude afgaen
Daer op heb ich gewaget
Dat en dient my niet gedaen
Gods woot te stellen bezijden
En steruen den ewighen doot
Ich wil veel liever lijden
Al waer de pijn noch eens so groot.

* Dat Nachmael onses Heeren
Bekende ich booz haer plesent
So Christus self quam leeren
Int nieuwe Testament
Dat wy daer by sullen gedencken
Sijn lijden en bitteren doot
Dat by ons heeft willen schencken
Doen by sijn bloet aent cruys bergoot

Doen

Doen deden sy my berclaren
Het vele woorden goet
Oft Christus niet en ware
Van Maria bleyts ende bloet
Ich en heb sulcx niet ghelefen
Hec ich booz haer bekent
Hoe soud hy bander aerden wesen
Die God den Wader heeft gesent.

* Wan dheylingen s'heest is hy ontfangen
† Bezozen wt die reyne maechte
Het geenderley sond behangen
Als God den Wader heeft behaecht
† Gheboopen wt Dawids Stamme
So hy was toe gefacht
Dus in Christo den Lamme
Godes beloften sijn volbracht.

* Dar woot berlaet de saechte)
Is bleyts geworden saen
† Wanden s'heest na des Engels spache
De cracht Godes heeft se beuaen
Daerom t'heylyge wt haer gheboopen
Is Godes Sone vermaect
Daerom wy die waren verloopen
† Verlost sijn, als Petrus berclaert.

Daer na sy my vragen deden
Tweelc † Paulus heeft geleert
Oft ich van haer Ouerhede
Niet hielt als van God geordincert
Ja den gerechten te beschermen
Hec ich booz haer bekant
En te straffen die in quaetheyt swetmen
Om drede te houden int haer lant.

Wat hout ghy vander echts
So hebben sy geuraget my
Als Christus selue sechte
† Matthe aent negentiende by
† Een man end een hou beude
Sullen in die erbe gaen
† End oock niet weder scheidten

Et iij

Mt. 1. c. 20.
Luc. 1. c. 31.

Esa. 11. a. 10.

Joan. 1. b. 14

Luc. 7. c. 31.

1. Wet. 7. c. 18

Rom. 7. a. 1

* Ge. 1. d. 24.
† Mat. 19. a. 4.
† Mat. 4. d. 38
19. b. 2.

Sy

Mt. 28. c. 19

Mt. 16. b. 15

Mt. 3. a. 2.

4. b. 17.

Mt. 26. c. 25

Mt. 24. c. 22.

Luc. 22. b. 19

Esa. 11. c. 22

En Liedeken van

Sy en hebben ouerspel gedaen.

Was oppoer en mystersien

Hebben sy veel aen my gesocht

Doer op was mijn belien

Wy en hebben dat niet ghedoch

* Onse vanden te beuinnen

Leert Christus in zijn woort

Better waerheyt salment niet beuinnen

Wat van ons anders wort gehoozt.

Doen deden sy weder bragen

Wie onse hooftman weer

Daer op was mijn gewagen

Dat is Christus met zijn leer

† Die heeft ons geroepen in vrede

Als een trouwe heyplant goet

Daer by hoop ich te bliuen mede

Ende bezegent met mijn bloet.

Die dit Liedeken dichte

Jan Schut was zijn naem (bekent)

Om zynen naellen te sichten

Wat de geuanchenis heeft hyst gesent

† Datmen op Gods woort sal betrouwen

In allen tijt der noot

† Op gheenen menschen bouwen

Hy geeft dat leuen door de doot.

¶ Na de wijse: Adieu reyn

bloemken Kokers.

Verhoort ons droeuich claghen

O Heer in desen noot

Wecort onse quade daghen

Wol swate perisichel groot

W' woort lydt veel aenstoot

Het wort op straten vertreden

Wie daer na leeft met vreden

Wert veruolcht oft ghedoot.

Sedoor van Abels tijden

Sijn de gerechtighe sichte

De Heer moest seiner lijden

Wacrom dan niet zijn knecht

Ja wie so Paulus secht

ff. dzome Christenen.

fol. 39

Godsalich wil leuen crachtich

Moet veruolcht zijn onlactich

Schijft woort beruult te rechte.

Te rechte ist soo berganghen

Binnen Welst nemet waer

Daer waren twee ghenanghen

Om Christus naem eerbaes

Sy beleben de waerheyt claer

Weel praeminge menichuandich

Hebben sy verwonnen geduldich

Twert haer wel ghelooft hier naer.

Naer veel strijts der Scheleerden

Die haer vreden seer swaer

Met den blinden verkeerden

Sy haer seer quelden/maer

Sy behielden het veit strijtbær

Doer zijn dees Schaepekens terckonden

Want sy ver waren beuonden

Ter doot gheschicht aldaer.

Aldaer quam het volck met hoopen

Om de Offerhanden te sien

Weel hebben haer toe geroepen

Alsmoghens vnoech by tien

Dat sy souden vroom strien

Sy vreden veel schoone reden

Om haer so na te treden

Ende namen ooplof by dien.

Die vze begonst te naken

Sy vrachtense ter Wierghael

De Schaepekens vymoedich spraken

Goeden dach int generael

Jan Hendrichsen van Swertwale

Ende Marten Jansen meden

Rozendraget Woorter der Seeden

Verhoorden het bonnis altemael.

Altemael worden sy opgelesen

Als Keters herdoopt/ hoozt my

Ende doch te hebben mispelen

† Sacrament haers Altaers by

T t iij

Dattes

Mat. 25. d. 2r

Mat. 5. e. 44

Mat. 12. e. 20.

Mat. 7. b. 15.

Mat. 18. a. 8.

Ecel. 2. a. 6.

† Jer. 17. b. 5

Van twee

dzome Chri-

stenen; opge-

offert tot

Welst / An.

no. 157.

Den 4. Feb.

Een Liedeken van

Dattet bleefsch noch bloet en sy
Oock waren tot menigen sonden
Gheleerden tot haer gesonden
Ende noch bleuen sy hert daer by.

By dien weesen syle in handen
Des Slagers om openbaer
Aen palen te woghen en branden
Dat daer de doot volcht naer
Doe spraken des Schaepkens claer
A sijn Weeren wy appelleren
Dooz thoochste krecht des Weeren
En wy sullent wel winnen daer.

Daer ghinch Stadtschijuer beneuen
Op Scauer af lefen hoor
Dat niemant op goet en leuen
Tot haer moest spreken een woort
Doe quam Marten Jansen aent boort
Sy schoeyden zijn tonghe smertich
Noch sprack hy euen cloechertich
Dofe waerheyt betuych ick boort.

Woozt sprack hy waert niet te deggen
Om mijn salicheyt ghedaen
Ick hadde wel het verdoen berreghen
En veel swaren strijt ongaen
Maer ick heb den goeden strijt volstaen
En tghelouue behouden meden
De croon der gherechtigheden
Is my nu bereyt boortgaen.

Wooztaen riep hy ghesadich
O Heer weest in dit sayloen
My arm sondaer ghenadich
Want ick ben na mijn beuroen
Niet weerdich om v naem coen
Te lijden met den volhanden
Ontfangt mijn gheest in v handen
Niet by in zijn laetste doen.

Doen hebben sy dit gaen waken
Aen Jan Wendichken Gods knecht
Sijn mont berchopt dooz spreken

noch

Noch heeft hijt weer wt gheslecht
Doe sprack hy nu gheliet te recht
Dit is de Waerheyt volcomen
Doe riep ver deel/ strijt vrome
Daer dooz liep het bolck wech.

Wech namen de Weeren mede
Dit Schaep eert haer wort ontschoot
Maer want haer niemant misdede
Soo brachten zijt weder boort
Verbonden/ berstlopt/ berstmoort
Dat hy schier in onmacht swichten
De Slaghet niet langhe en pichten
Maer hieper hem haestich doort.

Dooz de enghe poorte ruertich
Sijn sy vroom ghedronghen siet
Gheen lijden valt haer meer smertich
Maer rusten ban allen berdziet
Doenmen bisthienhondert riet
En eenentseuentich iaren
Den vijffden dach februaryen
Is haer Offerhande gheschiet.

Gheschiet na Schiffts doortanden
Godt proetste als ygout int vier
Ende heeftse weerdich bewonden
En berlost wt alle dangier
Och hoe salich zijnse schier
Die tot deser sfeest mach comen
En haer hals buygghen als vromen
Onder Christus Scepter hier.

Hier mede sluyt ick dese saken
Lieve vrienden/ hout goede wacht
Laet ons noch een weynich waken
Want de Heer coemt onbedacht
Gheltich een dief inder nacht
Die by sal binden ghetrouwe
Daer sal by zijn sfeest mede houwe
Wel hem die daer recht op acht.

FINIS.

U b Ode

Bestuyt,

Oetwillighe Leler/ hier
hebt ghy deels schoone
Exempelen / van man-
nen ende vrouwen / die
Christum Iesum ende
dat ewighe onuergan-
kelijcke leuen met ghe-
trouwer ende reynder

- Mat. 22. d. 36 herten gesocht/ ende * God wt dat binnenste
haerder sielen gheueect hebben / der wel-
ker herten bloeyden in des Heeren woort
ende liefde/ hare monden bloeyden cracht/
gheest ende wijsheyt/ hare dencken en spre-
ken/ hare doen ende laten/ hare leuen ende
Joā. 18. c. 36 steruen was Christus Iesus/ hare * rijck en
rukke en socht sy niet op deser aerde/ want
haer gemoet was Hemelisch en geestelijck/
so als wt sijet in hare nagelaten schrift-
te. Lieue Leler/ merct doch het onderscheyt/
Mat. 7. b. 13 namelijc/ wete den wech des Heeren ende
den wech des Duyuels is / en welck * den
Iac. 1. c. 27. opperchten dienst Gods ende den dienst des
1. Joā. 3. b. 9 Duyuels en der Afgoden is / en welck sde
kinderen des Heeren en de kinderen des
Duyuels sijn/ ende welke daer veruolgen
en welke datter betroucht worden/ Op dat
Joā. 8. d. 44. ghy verstaen muerche / watter booz en volc
wat gheest haer gedreuen heeft/ die die lief-
lijcke/ biederlijcke/ onschuldighe/ gehoos-
same kinderen Gods so onbermhertelijck
Mat. 5. n. 10 hebben * wtgheslooten / gheplondert / belo-
heb. 11. f. 36 ghen/ gheuangenhen/ pleygheniche/ wtghereet/
berouche/ versiet ende veruoorst / Som-
mige

Bestuyt.

Fol. 56.

mighe hebben sy aen slaecken berwozche/
ende aen galghen gehanghen / Sommighe
hebben sy metten sweerde gerichtet / * ende Wis. 79. d. 2.
den vogelen des hemels tot eender spissen
ghegheuen / Sommighe hebben sy den biss-
schen toe gheworpen . Ende dese tyrannij-
schen (so als schijnt/ nae Schrifts meldinghe) en
sal niet ophouden / tot dat die wtgestotene/
berwozchede/ onde ghecruchte Christus Ie-
sus met allen sijnen Heylighen als eenen Jud. 1. d. 14.
Almachtighen Ghewelthebber / Ouerwin-
ner/ ende gloriose Coninck ten tonghen da-
ge in die * wolcken des hemels comen sal/ Luc. 21. d. 25
met die tEngelen sijnder crachte / met die Apoc. 1. a. 7.
byerulammen/ om wake te doen ouer alle
den ghenen die Godt niet gheken en heb-
ben/ ende die niet gehoozsaem gheweest en
hebben den Euangelio / Ende verclaert te
worden in sijnen Heylighen/ ende wonder-
baerlijck te verschijnen in allen gelooutge/
in die bertijstentisse ende openbaringhe der
Hemelischer clarcheyt/ met de welke sy bes-
deet sullen worden door de cracht Christi
op dat sy met hem die ewighe onuer-
ganchelijcke heertlijckheyt in dat
holcomen wesen mogen in-
nemen ende bestien in:
der ewicheyt/
Amen.

Con

Een Register van die voorgaende Liedboeckken.

Want bitter lijden Christi ootmoedich: Wā
lijden ons Heeren Jesu Christi. fol. 1.
Verhuecht v Gods kinderen alle tijt: Wan
frans van Boelweert. fol. 3.
Doelheyt wil ick nu laten gaen: Wā twee
Joffrouwen van Beckom. fol. 5.
Doenmen vijftienhondert schene: Wā vijf
vrienden/opgeoffert te Gent. fol. 8.
Ick sal met vrueden singhen een Liedt:
Wan drie vrienden / ghedoot tot Antwer-
pen. fol. 11.
Ick mach wel doeffelijck singen: Wan vijf
vrienden/gedoot tot Leyden. fol. 13.
Ghy Christen altesamen: Wan Daudt en
Leutna/opgeoffert te Gent. fol. 15.
Almen schreef vijftienhonder saet: Wan
Stelis ende Lijfberij. fol. 17.
O Godt ick moet v claghen: Wan Joos
Verbeek / tot Antwerpen leuende ver-
brant. fol. 18.
Een nieuwe Liet//baet dit bediet: Wā Wil-
lem cleermaker. fol. 21.
In bitterheyt der sielen: Wan een vriend tot
Wieren deertlijck ontjoost. fol. 23.
Hooft vrienden / ic schenck v een liet: Wan
Jan Jansz Brant. fol. 24.
Verhuecht verblijft groot ende cleyn: Wan
een toughe maecht / genaemt Janneken.
fol. 25.
Ick moet een liet beghinnen: Wan twaelf
vrienden / gedoot te Gent. fol. 26.
O Heere God ewich Wader verheue: Wā
Goris ende Joachim. fol. 28.
Aenhoort Godt hemellicke Wader: Wan
tweentseuentich vrienden. fol. 30.
Almen

Register.

Almen schreef duyft vijfhondert: Wā bies
vrienden/gebrent te Lier. fol. 32.
Eylaes ick mach wel sichten: Wan bies
vrienden/te Leyden opgeoffert. fol. 37.
Wabels Raets Mandamenten: Wan ses
vrou personen/tot Antwerpen ghedoot.
fol. 38.
Hooft vrienden al/hier in dit aertlicke dalt:
Wan Jozian en Clement. fol. 40.
Almen schreef duyft vijfhondert eenentse-
ntich Jaer: Wā Calleken Struick. fol. 42.
Een ewighe vruucht die niet en vergaet:
Wan braghe ende Antwoort. fol. 44.
Geroet ben ick van binnen: Wan sommige
geuangenen tot Yper. fol. 48.
Och siet hoe vroeue dingen: Wan Jacques/
hoe hy verraden wert fol. 50.
O Heer Godt ick mach wel claghen: Wan
Jan Schut / geuanghen zijnde te Wpen.
fol. 52.
Verhooft ons droemich claghen: Wan twee
vrome Christenen opgeoffert tot Welft.
fol. 53.

Shedrukt in het Jaer
ons Heeren M. CCCC.
LXXIII.

Hier staet
 die maerit
 mit hi
 hie ghetuete
 dyet van verwinen
 ende so wyet dat
 godt sal hie
 verwinen